

Съвременен превод

Bulgarian Easy-to-Read Version

Language:
Country:
Publisher:
Copyright: © Bible League International
Last Updated: 2023-10-20
ID: ba040a76-43cb-47fe-81b5-1c68c58b770f
ISO: bul
ISBN:

Матей.....	4
Марк.....	35
Лука.....	54
Йоан.....	86
Дела	108
Римляни	136
1 Коринтяни	149
2 Коринтяни	161
Галатяни.....	169
Ефесяни.....	174
Филипяни	178
Колосяни.....	182
1 Солунци.....	185
2 Солунци.....	188
1 Тимотей.....	190
2 Тимотей.....	194
Тит	197
Филимон	199
Евреи	200
Яков.....	210
1 Петър.....	214
2 Петър.....	218
1 Йоан.....	221
2 Йоан.....	224
3 Йоан.....	225
Юда	226
Откровение	227

Матей

Родословието на Исус (Лука 3:23б-38)

- 1** Това е родословието на Исус Христос. Той беше потомък на Давид, а Давид — потомък на Авраам.
- ² Авраам беше баща на Исаак.
Исаак беше баща на Яков.
Яков беше баща на Юда и братята му.
- ³ Юда беше баща на Фарес и Зара, чиято майка беше Тамар.
Фарес беше баща на Есрон.
Есрон беше баща на Арам.
- ⁴ Арам беше баща на Аминадав.
Аминадав беше баща на Наасон.
Наасон беше баща на Салмон.
- ⁵ Салмон беше баща на Вооз, чиято майка беше Раав.
Вооз беше баща на Овид, чиято майка беше Рут.
Овид беше баща на Есей.
- ⁶ Есей беше баща на цар Давид.
Давид беше баща на Соломон, чиято майка беше Уриевата жена.
- ⁷ Соломон беше баща на Ровоам.
Ровоам беше баща на Авия.
Авия беше баща на Аса.
- ⁸ Аса беше баща на Йосафат.
Йосафат беше баща на Йорам.
Йорам беше баща на Озия.
- ⁹ Озия беше баща на Йотам.
Йотам беше баща на Ахаз.
Ахаз беше баща на Езекия.
- ¹⁰ Езекия беше баща на Манасия.
Манасия беше баща на Амон.
Амон беше баща на Йосия.
- ¹¹ Йосия беше баща на Ехония и братята му.
Това беше по времето, когато юдейският народ беше изселен във Вавилон.
- ¹² След преселението във Вавилон:
Ехония беше баща на Салатиил.
Салатиил беше баща на Зоровавел.
- ¹³ Зоровавел беше баща на Авиуд.
Авиуд беше баща на Елиаким.
Елиаким беше баща на Азор.
- ¹⁴ Азор беше баща на Садок.
Садок беше баща на Ахим.
Ахим беше баща на Елиуд.

¹⁵ Елиуд беше баща на Елеазар.
Елеазар беше баща на Матан.
Матан беше баща на Яков.

¹⁶ Яков беше баща на Йосиф, мъжа на Мария, която роди Исус, наречен Христос. †

¹⁷ И така, от Авраам до Давид е имало четиринадесет поколения, четиринадесет поколения — от Давид до преселението във Вавилон и четиринадесет поколения — от преселението във Вавилон до раждането на Месията.

Раждането на Исус Христос (Лука 2:1-7)

¹⁸ Ето как се роди Исус Христос: майка му, Мария, беше сгодена за Йосиф, но преди бракът да се състои, тя разбра, че е бременна от Святия Дух. ¹⁹ Йосиф, бъдещият ѝ съпруг, беше праведен човек. Той не искаше да я опозори пред хората и реши да развали годежа, без да повдига обвинения срещу нея.

²⁰ Но докато обмисляше това, един ангел, изпратен от Господа, му се яви насън и каза: „Йосифе, сине Давидов, не се страхувай да вземеш Мария за своя жена, защото детето, което очаква, е от Святия Дух.

²¹ Тя ще роди син и ти ще го наречеш Исус, †† защото той ще спаси своя народ от греховете му.“

²² Всичко това стана, за да се изпълни казаното от Господа чрез пророка:

²³ „Ето, девицата ще зачене и ще роди син.

Ще го нарекат Емануил,“ ‡
което означава „Бог с нас“.

²⁴ Когато Йосиф се събуди, той постъпи така, както Господният ангел му беше заповядал и се ожени за Мария, ²⁵ но нямаше интимна близост с нея, докато тя не роди сина си. И Йосиф го нарече Исус.

Мъдреци идват при Исус

2 Исус се роди във Витлеем, град в провинция Юдея, по времето на цар Ирод. След това в Ерусалим дойдоха мъдреци от изток. ² Те попитаха: „Къде е новороденият цар на юдеите? Искаме да знаем, защото видяхме звездата му, когато изгря от изток, и сме дошли да му се поклоним.“

† Христос „Помазаникът“ (Месията) или Божият избраник.

†† Исус Името означава „Господ (ЯХВЕ) спасява“. ‡ Цитат от Ис. 7:14.

³ Когато цар Ирод чу това, бе много обезпокоен, а заедно с него и цял Ерусалим. ⁴ Ирод събра всички главни свещеници и законоучители на народа и ги попита къде е трябвало да се роди Месията. ⁵ Те му отговориха: „Във Витлеем, провинция Юдея, защото така е писано от пророка:

⁶ «А ти, Витлееме, в земята на Юда, никак не си най-маловажен сред Юдовите владетели, защото от теб ще излезе владетел, който ще бъде пастир на моя народ Израел.»“

Михей 5:2

⁷ Тогава Ирод повика мъдреците на тайна среща и разбра от тях кога точно се е появила звездата.

⁸ След това ги изпрати във Витлеем, като им каза: „Идете и внимателно потърсете детето. А когато го намерите, докладвайте ми, за да мога и аз да отида и да му се поклоня.“

⁹ Мъдреците изслушаха царя и тръгнаха. А звездата, която бяха видели да изгрява от изток, се движеше пред тях и се спря над мястото, където беше детето. ¹⁰ Така се зарадваха, когато я видяха! ¹¹ Влязоха в къщата и видяха детето с майка му Мария. Коленичиха пред него и му се поклониха, а след това отвориха своите ковчезета и му поднесоха дарове — злато, ливан и смирна. ¹² И тъй като Бог ги бе предупредил в сън да не се връщат при Ирод, те си тръгнаха за своята страна по друг път.

Родителите на Исус го отвеждат в Египет

¹³ След като мъдреците отпътуваха, един Господен ангел се яви на Йосиф в сън и каза: „Стани! Вземи детето и майка му и избягай в Египет. Останни там, докато ти кажа, защото Ирод ще търси детето, за да го убие.“

¹⁴ И така, Йосиф стана, взе детето и майка му и през нощта тръгна за Египет. ¹⁵ Той остана там до смъртта на Ирод, за да се изпълни казаното от Господа чрез пророка: „Повиках от Египет сина си.“ †

Ирод избива момченцата във Витлеем

¹⁶ Когато разбра, че е надхитрен от мъдреците, Ирод се разяри и разпреди да бъдат убити всички момченца до двегодишна възраст във Витлеем и цялата околност, основавайки се на времето, което беше научил от мъдреците. ¹⁷ Тогава се изпълни казаното чрез пророк Еремия:

¹⁸ „Глас се чу в Рама, плач и горчиво ридание. Рахил оплакваше децата си и отказваше да бъде утешавана, защото те вече не са сред живите.“

Еремия 31:15

Йосиф и Мария се връщат от Египет

¹⁹ След смъртта на Ирод един Господен ангел се яви в сън на Йосиф в Египет. ²⁰ Ангелът каза: „Стани! Вземи детето и майка му и иди в израелската земя, защото тези, които се опитваха да отнемат живота на детето, са мъртви.“ ²¹ И така, Йосиф стана, взе детето и майка му и се върна в израелската земя. ²² Но когато чу, че Архелай управлява като цар на Юдея на мястото на баща си Ирод, той се уплаши да отиде там. Но след като беше предупреден от Бога в сън, Йосиф тръгна към Галилейската област. ²³ Той отиде и се засели в един град, наречен Назарет, за да се изпълни казаното чрез пророците, че Месията ще бъде наречен Назарянин. ††

Делото на Йоан Кръстител

(Марк 1:1-8; Лука 3:1-9, 15-17; Йоан 1:19-28)

3 По онова време Йоан Кръстител дойде и започна да проповядва в Юдейската пустиня. ² Той казваше: „Покайте се, защото небесното царство приближава.“ ³ Йоан е този, за когото говори пророк Исаия, казвайки: „Един човек вика в пустинята: «Подгответе пътя за Господа, очертайте прави пътеките за него!»“

Исаия 40:3

⁴ Йоан носеше дрехи от камилска козина и беше препасан с кожен колан. Хранеше се със скакалци ‡ и див мед. ⁵ Идваха да го слушат хора от Ерусалим, от цяла Юдея и цялата област около река Йордан. ⁶ И те изповядваха греховете си, а той ги кръщаваше в река Йордан.

⁷ Когато Йоан видя, че много фарисеи и садукееи идват при него, за да се кръстят, им каза: „Рожби на ехидни! Кой ви предупреди да бягате от идващия Божий гняв? ⁸ Ако наистина сте се покаяли, докажете това чрез делата си. ⁹ И не мислете, че ви е достатъчно да си кажете: «Авраам е нашият баща.» Казвам ви: Бог може и от тези камъни да създаде потомци на Авраам! ¹⁰ Бравата е вече при корена на дърветата. Всяко дърво, което не дава добър плод, ще бъде отсечено и хвърлено в огъня.

¹¹ Колкото до мен, аз ви кръщавам с вода, което показва, че сте решили да се покаете. Този, който идва след мен, е по-силен от мен и аз не съм достоен и сандалите му да събуя. Той ще ви кръсти със Святия Дух и с огън. ¹² Лопатата, с която отсява зърното от плявата, е вече в ръката му и той ще изчис-

†† Назарянин Трудно е да се каже на кого принадлежи този цитат, но е възможно Матей да прави паралел между Самсон, който е бил „Назорей“ — човек, „посветен“ на Бога (Съд. 13:5, 7), и Исус „Назарянина“. Назарянин се нарича този, който живее в Назарет. Вероятно Матей е имал предвид и думите на пророк Исаия (11:1), който нарича бъдещия цар „клонка“ (евр.: „нецер“).

‡ скакалци Вид прелетни пустинни скакалци, които Моисеевият закон разрешава да се ядат. Вж. Лев. 11:21-22.

† Цитат от Ос. 11:1.

ти хармана си. Ще събере зърното си в хамбара, а плявата ще изгори в неугасим огън.“

Кръщението на Исус

(Марк 1:9-11; Лука 3:21-22)

¹³ По това време Исус дойде от Галилея при река Йордан. Той отиде при Йоан, за да бъде кръстен от него. ¹⁴ Но Йоан се опита да го възпре, като каза: „Аз имам нужда да бъда кръстен от теб, защо ти идваш при мен?“

¹⁵ Исус му отговори: „Нека бъде така сега. Редно е за нас по този начин да извършим всичко, което Бог изисква.“ Тогава Йоан се съгласи да кръсти Исус.

¹⁶ Исус беше кръстен и веднага щом излезе от водата, небесата се отвориха и той видя Божия Дух да се спуска като гълъб и да каца на него. ¹⁷ Тогава глас от небесата каза: „Това е моят възлюбен Син. Той е избраникът ми.“

Дяволът изкушава Исус

(Марк 1:12-13; Лука 4:1-13)

4 После Духът отведе Исус в пустинята, за да бъде изкушаван от дявола. ² След като пости четиридесет дни и нощи, Исус много огладня. ³ Тогава изкусителят дойде при него и каза: „Ако си Божият Син, заповядай на тези камъни да станат хлябове!“

⁴ А Исус му отговори: „Писано е: «Никой не може да живее само с хляб. Животът на човека зависи от всичко, което Бог казва.»“[†]

⁵ Тогава дяволът го отведе в святия град, постави го на най-високото място на храма ⁶ и му каза: „Ако си Божият Син, хвърли се долу! Защото е писано:

«Той ще заповяда на ангелите си да бдят над теб и те ще те носят на ръце, за да не удариш крака си в камък.»“

Псалм 91:11-12

⁷ Исус му каза: „Но писано е също: «Не поставяй на изпитание Господа, твоя Бог!»“^{††}

⁸ После дяволът заведе Исус на един много висок хълм, показа му всички царства на света и тяхното великолепие ⁹ и му каза: „Ще ти дам всички тези неща, ако коленичиш и ми се поклониш.“

¹⁰ Тогава Исус му каза: „Иди си, Сатана! Писано е: «Покланяй се на Господа, твоя Бог, и само на него служи!»“[‡]

¹¹ След това дяволът го остави и ангели дойдоха и се грижиха за Исус.

Исус започва делото си в Галилея

(Марк 1:14-15; Лука 4:14-15)

¹² Когато чу, че Йоан е хвърлен в затвора, Исус се върна в Галилея. ¹³ Той не остана в Назарет, а отиде

[†] Цитат от Втор. 8:3. ^{††} Цитат от Втор. 6:16. [‡] Цитат от Втор. 6:13.

да живее в Капернаум — град, близо до Галилейското езеро, в областта на Завулон и Нефталим.

¹⁴ Това стана, за да се изпълни казаното чрез пророк Исая:

¹⁵ „Земята на Завулон и земята на Нефталим, по пътя към морето, отвъд река Йордан, Галилея, дом на езичници —
¹⁶ хората, които живеят в тъмнина, видяха ярка светлина и светлина изгря над онези, които живеят в земя, мрачна като смъртта.“

Исая 9:1-2

¹⁷ Оттогава Исус започна да проповядва, като казваше: „Покайте се, защото небесното царство приближава.“

Исус призовава първите си ученици

(Марк 1:16-20; Лука 5:1-11)

¹⁸ Както си вървеше край Галилейското езеро, Исус видя двама братя — Симон, наречен Петър, и брат му Андрей, които бяха рибари и в този момент хвърляха мрежата си в езерото. ¹⁹ Исус им каза: „Последвайте ме и аз ще ви науча как да ловите хора.“ ²⁰ Те веднага оставиха мрежите си и го последваха.

²¹ После Исус продължи нататък и видя още двама братя — Яков и Йоан, синовете на Зеведей. Те бяха в лодката с баща си Зеведей и кърпеха мрежите си. Исус ги извика ²² и те веднага оставиха лодката и баща си и го последваха.

Исус поучава и лекува хората

(Лука 6:17-19)

²³ Исус обикаляше цяла Галилея, поучаваше в синагогите им, проповядваше Благата вест за царството и лекуваше всякакви болести и немощи сред хората. ²⁴ Новината за Исус се разнесе из цяла Сирия и доведоха при него всички болни, страдащи от различни болести и силни болки, обладани от демони, епилептици и парализирани. И той ги излекува. ²⁵ След него вървяха огромни тълпи от хора от Галилея и Декаполис, Ерусалим, Юдея и от земите отвъд река Йордан.

Исус поучава хората

(Лука 6:20-23)

5 Когато видя тълпите, Исус се качи на един хълм и седна. Учениците му дойдоха при него ² и той започна да говори и да ги поучава:

³ „Благословени са хората, които знаят, че са духовно бедни, защото небесното царство им принадлежи.

⁴ Благословени са хората, които скърбят, защото Бог ще ги утеши.

⁵ Благословени са хората, които са кротки, защото те ще наследят земята. †
⁶ Благословени са хората, които гладуват и жадуват да вършат Божията воля, защото Бог напълно ще ги насити.
⁷ Благословени са хората, които са милостиви към другите, защото Бог ще се смили над тях.
⁸ Благословени са хората, които имат чисти сърца, защото те ще видят Бога.
⁹ Благословени са миротворците, защото Бог ще ги нарече свои деца.
¹⁰ Благословени са хората, които са преследвани за това, че вършат Божията воля, защото небесното царство им принадлежи.
¹¹ Благословени сте, когато ви оскърбяват, преследват и злословят неоснователно за това, че сте мои последователи. ¹² Радвайте се и се веселете, защото голяма ще бъде наградата ви в небесата. Така преследваха и пророците, живели преди вас.

Вие сте солта и светлината

(Марк 9:50; Лука 14:34-35)

¹³ Вие сте солта за земята. Но ако солта изгуби вкуса си, вече няма как да се направи солена и не става за нищо друго, освен да се изхвърли навън и хората да я тъпчат.

¹⁴ Вие сте светлината за света. Град, разположен на хълм, не може да се скрие. ¹⁵ Нито пък палят лампа, за да я сложат под дълбок съд. По-скоро я слагат на поставка и тя дава светлина на всички в къщата. ¹⁶ По същия начин и вашата светлина трябва да сияе пред хората така, че те да могат да видят добрите ви дела и да прославят вашия Баща в небесата.

Исус и старозаветните писания

¹⁷ Не мислете, че съм дошъл да унищожа закона на Моисей или писанията на пророците. Не съм дошъл да ги унищожа, а да ги изпълня. ¹⁸ Истина ви казвам: докато съществуват земята и небето, нито една точка или запетая † няма да изчезне от закона, докато всичко не се сбъдне. ¹⁹ И така, който наруши една от тези най-маловажни заповеди и учи другите да постъпват така, ще бъде считан за най-маловажен в небесното царство. Но който им

† те ... земята Вж. Пс. 37:11. Тук вероятно става въпрос за „обещана в наследство земя“ в духовен смисъл, но стихът може също да означава „Земята ще им принадлежи“. †† точка или запетая Букв.: „uod“ — най-малката буква в еврейската азбука, и „чертичка“ — знак, който се добавя при някои букви.

се подчинява и учи другите на това, ще бъде считан за велик в небесното царство. ²⁰ Защото казвам ви: ако не вършите това, което Бог изисква, по-добре от законоучителите и фарисеите, няма да влезете в небесното царство.

Учението на Исус за гнева

²¹ Чули сте, че на прадедите ни е било казано: «Не убивай! † Всеки, който убие, ще трябва да отговаря в съда.» ²² Но аз ви казвам, че всеки, който се ядоса на брат си, ще трябва да отговаря в съда. И който обиди брат си, †† ще трябва да отговаря пред Синедриона. А който нарече брат си «идиот», ще трябва да отговаря в огнения пъкъл.

²³ Така че, ако принасяш своя дар при олтара и там си спомниш, че брат ти има нещо против теб, ²⁴ остави дара си пред олтара. Първо иди и се помири с брат си, а след това се върни и принеси своя дар.

²⁵ Бързо се сдобрявай с този, който е завел дело против теб, докато си все още с него на път за съда. Иначе той ще те предаде на съдията, а съдията ще те предаде на стражата и ще бъдеш хвърлен в затвора. ²⁶ Истина ти казвам: няма да излезеш оттам, докато не платиш и последния кодрант, който дължиш.

Учението на Исус за сексуалния грях

²⁷ Чули сте, че е било казано: «Не прелюбодействай!» ††²⁸ Но аз ви казвам, че всеки, който погледне жена похотливо, вече е извършил прелюбодеяние с нея в сърцето си. ²⁹ Ако дясното ти око те кара да вършиш грях, извади го и го хвърли. По-добре е да загубиш една част от тялото си, отколкото цялото ти тяло да бъде хвърлено в пъкъла. ³⁰ И ако дясната ти ръка те кара да вършиш грях, отсеци я и я хвърли. По-добре е да загубиш една част от тялото си, отколкото цялото ти тяло да отиде в пъкъла.

Учението на Исус за развода

(Матей 19:9; Марк 10:11-12; Лука 16:18)

³¹ Било е казано: «Всеки, който се развежда с жена си, трябва да ѝ даде писмено удостоверение за развод». ††³² Но аз ви казвам, че всеки, който се разведе с жена си по причина, различна от тази, че тя му е изневерила, я тласка към прелюбодеяние и кара мъжа, който се ожени за тази разведена жена, също да бъде прелюбодеец.

† Цитат от Изх. 20:13; Вт. 5:17. †† който обиди брат си Букв.: „каже на брат си «Рака»“. „Рака“ е обидна дума, означаваща „глупак“ или „простак“. †† Цитат от Изх. 20:14; Вт. 5:18. ††† Цитат от Вт. 24:1.

Учението на Исус за клетвите

³³ Чули сте още, че на прадедите ни е било казано: «Не нарушавай клетвата си, а спазвай клетвите, които си дал пред Господа!» ^{†34} Но аз ви казвам изобщо да не се кълнете: нито в небето, защото то е Божият престол, ³⁵ нито в земята, защото тя е Божието подножие, нито в Ерусалим, защото той е градът на великия Цар. ³⁶ Не се кълни и в главата си, защото не можеш нито косъм от нея да направиш бял или черен. ³⁷ Когато имате предвид «да», трябва просто да казвате «да» и когато имате предвид «не», просто да казвате «не». Всичко в повече е от лукавия.

Учението на Исус за отмъщението

(Лука 6:29-30)

³⁸ Чули сте, че е било казано: «Око за око и зъб за зъб» ^{††}. ³⁹ Но аз ви казвам: не се съпротивявайте на злия човек. Ако някой ти удари плесница по дясната буза, обърни му и лявата. ⁴⁰ Ако някой иска да те съди, за да ти вземе ризата, остави му и връхната си дреха. ⁴¹ Ако някой те застави да вървиш с него една миля, [‡] измини с него две. ⁴² Ако някой те помоли за нещо, дай му го. Не отказвай на този, който иска назаем от теб.

Обичайте всички хора

(Лука 6:27-28, 32-36)

⁴³ Чули сте, че е било казано: «Обичай ближния си ^{††} и мрази врага си!» ⁴⁴ Но аз ви казвам: обичайте враговете си и се молете за онези, които ви преследват, ⁴⁵ за да бъдете деца на своя Баща, който е в небесата. Той кара слънцето си да изгрява и за злите хора, и за добрите, и изпраща дъжд и на праведните, и на неправедните. ⁴⁶ Защото, ако обичате само онези, които ви обичат, каква награда очаквате да получите? Дори и бирниците правят това, нали? ⁴⁷ И ако поздравявате само братята си, какво повече правите от другите? Дори и езичниците правят това, нали? ⁴⁸ Затова, бъдете съвършени, както вашият небесен Баща е съвършен.

Учението на Исус за даването

6 Внимавайте да не вършите добри дела пред хората, за да ви видят. В противен случай няма да получите награда от своя Баща в небесата.

² И така, когато даваш на нуждаещите се, не тръби за това пред себе си, както правят лицемерите в синагогите и по улиците, за да бъдат похвалени от хората. Истина ви казвам: това е цялата награда, която някога ще получат. ³ Но, когато ти даваш на

[†] Вж. Лев. 19:12; Числ. 30:2; Вт. 23:21. ^{††} Цитат от Изх. 21:24; Лев. 24:20; Вт. 19:21. [‡] миля Римска миля, равна на около 1.5 км. ^{‡†} Цитат от Лев. 19:18.

нуждаещите се, не позволявай лявата ти ръка да узнае какво прави дясната, ⁴ за да остане милостинята ти в тайна. Тогава твоят Баща, който вижда какво се върши тайно, ще те възнагради.

Учението на Исус за молитвата

(Лука 11:2-4)

⁵ А когато се молите, не бъдете като лицемерите. Те обичат да стоят и да се молят в синагогите и по ъглите на улиците, за да ги виждат хората. Истина ви казвам: това е цялата награда, която някога ще получат. ⁶ Но, когато ти се молиш, иди в стаята си, затвори вратата и се помоли на своя Баща, който е невидим. Тогава твоят Баща, който вижда какво се върши тайно, ще те възнагради.

⁷ Когато се молите, не говорете празни приказки като езичниците, които си мислят, че ще бъдат чути поради многословието си. ⁸ Не бъдете като тях, защото вашият Баща знае от какво имате нужда още преди да сте го помолили. ⁹ Затова, молете се така:

«Отче наш, който си в небесата,
да се почита името ти,
¹⁰ да настъпи царството ти,
да се изпълни волята ти както на небето,
така и на земята.

¹¹ Дай ни днес хляба,
от който се нуждаем.

¹² Прости греховете ни
така, както и ние сме простили на онези,
които са ни сторили зло.

¹³ И не ни изправяй
пред изкушение,
а ни избави от лукавия.» ^{‡‡}

¹⁴ Защото, ако вие прощавате на хората греховете им, то и вашият небесен Баща ще ви прощава.

¹⁵ Но ако вие не прощавате на хората, тогава и вашият Баща няма да прощава греховете ви.

Учението на Исус за поста

¹⁶ Когато постите, не се правете на печални като лицемерите, които нарочно занемаряват външния си вид, за да покажат на хората, че постят. Истина ви казвам: това е цялата награда, която някога ще получат. ¹⁷ Но, когато ти постиш, спретни се и измий лицето си, ¹⁸ така че не хората да забележат, че постиш, а само твоят Баща, който е невидим. Тогава твоят Баща, който вижда какво се върши тайно, ще те възнагради.

^{‡‡} Някои гръцки ръкописи добавят: „Защото на теб принадлежат и царството, и силата, и славата, завинаги. Амин.“

Съкровища в небето

(Лука 12:33-34)

¹⁹ Не трупайте съкровища на земята, където молците и ръждата ще ги унищожат, а и крадци могат да се вмъкнат и да ги откраднат. ²⁰ По-добре трупайте съкровища в небето, където нито молци, нито ръжда ще ги унищожат и където крадци не могат да се вмъкнат и да ги откраднат. ²¹ Защото където е съкровището ти, там ще бъде и сърцето ти.

Светлина и тъмнина

(Лука 11:34-36)

²² Очите са светлината за тялото, така че ако очите ти са здрави, цялото ти тяло ще е изпълнено със светлина. ²³ Но ако очите ти са болни, цялото ти тяло ще тъне в мрак. А ако единствената светлина, която имаш, е в действителност тъмнина, тогава тъмнината наистина ще е голяма!

Може ли човек да служи на двама господари

(Лука 16:13)

²⁴ Никой не може да служи едновременно на двама господари, защото или ще мрази единия и ще обича другия, или ще бъде предан на единия и ще презира другия. Не можете да служите и на Бога, и на Парите. †

Поставяйте Божието царство на първо място

(Лука 12:22-34)

²⁵ Затова ви казвам: не се безпокойте за живота си — какво ще ядете и какво ще пиете; нито се безпокойте за тялото си — какви дрехи ще носите. Не е ли животът по-важен от храната и тялото — по-важно от дрехите? ²⁶ Погледнете птиците в небето! Те не сеят и не жънат, нито събират зърно в хамбари, но небесният ви Баща ги храни. Не сте ли вие по-ценни от тях? ²⁷ Кой от вас може с безпокоене да удължи живота си с един единствен ден?

²⁸ И защо се тревожите за дрехите? Помислете си за полските кремове и вижте как растат. Те не работят и не си правят дрехи. ²⁹ Но казвам ви: дори Соломон, при цялото си великолепие, не се е обличал като нито един от тях. ³⁰ И ако Бог облича така полската трева, която днес я има, а утре ще я хвърлят в пещта, няма ли много повече да облече вас? Много малка ви е вярата!

³¹ И така, не се тревожете и не казвайте «Какво ще ядем?» или «Какво ще пием?», или «Какво ще облечем?» ³² Езичниците търсят всичко това. Но вашият небесен Баща знае, че имате нужда от всички тези неща. ³³ Затова преди всичко друго търсете Божието царство и това, което Бог изисква от вас, и

† Парите Букв.: „мамона“, семитска дума, означаваща пари или богатства.

всички тези неща ще ви бъдат дадени в добавка. ³⁴ Не се тревожете за утрешния ден, защото утрешният ден ще си има свои тревоги. Всеки ден си има достатъчно свои проблеми.

Не съдете другите

(Лука 6:37-38, 41-42)

7 Не съдете и няма да бъдете съдени. ² Защото както съдите вие, така ще съдят и вас. Каквато мярка използвате за другите, такава ще бъде използвана и за вас.

³ Защо забелязваш тресчицата в окоето на брат си, а не обръщаш внимание на гредата в своето око? ⁴ Как можеш да кажеш на брат си: «Нека да извадя тресчицата от окоето ти», когато в собственото ти око има греда? ⁵ Лицемерцо, първо изкарай гредата от своето око. Тогава ще виждаш ясно, за да извадиш тресчицата от окоето на брат си.

⁶ Не давайте на кучетата това, което е свято. Те само ще се обърнат и ще ви разкъсат. Не хвърляйте перлите си пред свинете. Те само ще ги стъпчат с краката си.

Искайте от Бога всичко, от което се нуждаете

(Лука 11:9-13)

⁷ Искайте и ще ви се даде. Търсете и ще намерите. Хлопайте и ще ви бъде отворено. ⁸ Понеже всеки, който иска, получава; който търси, намира; на който хлопа, му отварят.

⁹ Кой от вас би дал на детето си камък, ако то поиска хляб? ¹⁰ И ако поиска риба, няма да му дадете змия, нали? ¹¹ Щом вие, въпреки че сте зли, знаете как да давате добри дарове на децата си, то колко повече вашият Баща в небесата ще даде добри неща на онези, които поискат от него!

Важно правило

¹² Затова, постъпвайте с другите така, както искате те да постъпват с вас. Това е същността на Мои-сеевия закон и писанията на пророците.

Пътят към небето и пътят към ада

(Лука 13:24)

¹³ Влезте през тясната порта, защото широка е портата и просторен — пътят, който води към гибел, и много са хората, които вървят по него. ¹⁴ Но колко тясна е портата и стеснен — пътят, който води към живот, и малко са хората, които го намират.

Дървото се познава по плода

(Лука 6:43-44)

¹⁵ Пазете се от лъжепророците! Те идват при вас преоблечени като овчици, но отвътре са свирепи вълци. ¹⁶ По плодовете им ще ги разпознаете. Човек не бере грозде от тръни или смокини от репей,

нали? ¹⁷ По същия начин, всяко добро дърво ражда добри плодове, а лошото дърво ражда лоши плодове. ¹⁸ Едно добро дърво не може да даде лоши плодове, нито едно лошо дърво може да даде добри плодове. ¹⁹ Всяко дърво, което не ражда добри плодове, се отсича и се хвърля в огъня. ²⁰ Така че, ще разпознаете лъжепророците по плодовете им.

Никога не съм ви познавал
(Лука 13:25-27)

²¹ Не всеки, който ми казва «Господи, Господи», ще влезе в небесното царство. Там ще влезе само този, който върши волята на моя Баща в небесата. ²² Много хора ще ми кажат в онзи Ден: «Господи, Господи, нима не в твоето име пророкувахме? Нима не в твоето име прогонвахме демони? Нима не в твоето име направихме много чудеса?» ²³ Тогава открито ще им заявя: «Никога не съм ви познавал. Махнете се от мен вие, които не зачитате Божия закон!»

Благоразумният и глупавият
(Лука 6:47-49)

²⁴ Всеки, който чува тези мои думи и им се подчинява, е като благоразумния човек, който построил къщата си върху скала. ²⁵ Дъждът завалил и реките придошли; ветровете задухали и заблъскали по тази къща. Но тя не се срутила, защото основата ѝ била върху скала. ²⁶ Обаче всеки, който чува тези мои думи и не им се подчинява, е като глупавия човек, който построил къщата си върху пясък. ²⁷ Дъждът завалил и реките придошли; ветровете задухали и заблъскали по тази къща и тя се срутила с голям грохот.”

²⁸ Когато Исус престана да говори, хората бяха удивени от учението му, ²⁹ защото той ги поучаваше не като техните законоучители, а като някой, който има власт.

Исус излекува прокажен човек
(Марк 1:40-45; Лука 5:12-16)

8 Когато Исус слезе от хълма, огромни тълпи от хора го последваха. ² Тогава един прокажен човек се приближи, коленичи пред него и каза: „Господи, ти имаш власт и стига да поискаш, можеш да ме излекуваш.”

³ Исус протегна ръката си, докосна го и каза: „Искам — бъди здрав!” И показата му беше излекувана незабавно. ⁴ Тогава Исус му каза: „Гледай да не кажеш на никого за това. Но иди и се покажи на свещеника, † а после принеси дара, който Моисей е заповядал. Така всички ще знаят, че сега си излекуван.”

† покажи се на свещеника Според закона на Моисей свещеник трябва да засвидетелства, че болен от проказа е оздравял. Вж. Лев. 14:1-32.

Исус излекува слугата на стотник
(Лука 7:1-10; Йоан 4:43-54)

⁵ Когато Исус влезе в Капернаум, един стотник се приближи към него и го помоли за помощ, ⁶ казвайки: „Господи, слугата ми лежи вкъщи парализиран и страда от непоносими болки.”

⁷ Исус му каза: „Ще дойда и ще го излекувам.”

⁸ Стотникът отговори: „Господи, аз не съм достоен да влезеш в къщата ми. Нужно е само да заповядаш и слугата ми ще оздравее. ⁹ Знам това, защото аз самият съм подвластен на началници, а имам и войници, които са ми подчинени. Като кажа на един: «Иди!», той отива. На друг казвам: «Ела тук!» и той идва. Казвам на слугата си: «Направи това!» и той го прави.”

¹⁰ Като чу тези думи, Исус се удиви и каза на хората, които го следваха: „Истина ви казвам: не съм виждал такава вяра у никого в Израел. ¹¹ Казвам ви, че много хора ще дойдат от изток и от запад и наред с Авраам, Исаак и Яков ще заемат местата си на празненството в небесното царство. ¹² А законните наследници на царството ще бъдат изхвърлени вън, в тъмнината, и там ще плачат и скърцат със зъби.”

¹³ Тогава Исус каза на стотника: „Върви си у дома. Нека стане така, както си повярвал.” И в същия миг слугата му оздравя.

Исус излекува много хора
(Марк 1:29-34; Лука 4:38-41)

¹⁴ Исус пристигна в къщата на Петър и видя, че тъщата му лежи с треска. ¹⁵ Той докосна ръката ѝ и треската я напусна. Тогава тя стана и започна да му прислужва.

¹⁶ Когато настъпи вечерта, доведоха при Исус много хора, обладани от демони, и само с една своя дума той прогони духовете и излекува всички болни. ¹⁷ Това се случи, за да се изпълни казаното чрез пророк Исая:

„Той премахна болестите ни
и отнесе страданията ни.”

Исая 53:4

По стъпките на Исус
(Лука 9:57-62)

¹⁸ Когато видя насъбралия се около него народ, Исус нареди на учениците си да отидат на отсрещната страна на езерото. ¹⁹ Тогава един законоучител се приближи до него и му каза: „Учителю, ще те следвам, където и да отидеш.”

²⁰ Исус му отвърна: „Лисиците си имат леговища и небесните птици — гнезда, а Човешкият Син няма къде да подслони главата си.”

²¹ Друг ученик му каза: „Господи, позволи ми първо да отида да погребя баща си.”

²² Но Исус му отговори: „Последвай ме и остави мъртвите сами да погребват своите мъртъвци.“

Исус укротява буря

(Марк 4:35-41; Лука 8:22-25)

²³ Исус се качи в една лодка и учениците му го последваха. ²⁴ Тогава над езерото се надигна такава силна буря, че вълните заливаха лодката. А Исус спеше. ²⁵ Учениците се приближиха до него и го събудиха, казвайки: „Господи, спаси ни! Ще загинем!“

²⁶ Исус им отговори: „Защо се страхувате? Много малка ви е вярата!“ После стана, смърри ветровете и езерото и настъпи мъртва тишина.

²⁷ Хората бяха изумени и казаха: „Какъв е този човек? Дори ветровете и езерото му се подчиняват!“

Исус прогонва демони от двама мъже

(Марк 5:1-20; Лука 8:26-39)

²⁸ Когато Исус стигна до Гадаринската страна † на другия бряг на езерото, към него се приближиха двама обладани от демони, които идваха откъм гробниците. Тези мъже така буйстваха, че никой не можеше да мине по този път. ²⁹ „Какво искаш от нас, Божий Сине? — крещяха те. — Да ни измъчваш преди определеното време ли си дошъл тук?“

³⁰ На разстояние от тях пасеше голямо стадо свине. ³¹ Демоните молеха Исус: „Ако ни прогониш от тези хора, изпрати ни в стадото свине!“

³² Исус им каза: „Вървете!“ И те излязоха и се вселиха в свинете. Тогава цялото стадо се втурна надолу по стръмната урва към езерото и свинете се издавиха във водата. ³³ Мъжете, които се грижеха за стадото, избягаха. Те отидоха в града и разказаха на хората всичко, което се беше случило със свинете и с обладаните от демони. ³⁴ Тогава целият град отиде да посрещне Исус и като го видяха, помолиха го да напусне тяхната област.

Исус излекува парализиран човек

(Марк 2:1-12; Лука 5:17-26)

9 Исус се качи в една лодка, прекоси езерото и се върна в своя град. ² Няколко души доведоха при него един парализиран, който лежеше на рогозка. Като видя вярата им, Исус каза на парализирания: „Смело, синко! Греховете ти се прощават!“

³ Някои от законоучителите чуха това и си казаха: „Този човек богохулства!“

⁴ Исус знаеше какво мислят и им каза: „Защо таите зли мисли? ⁵ Кое е по-лесно: да кажа «Греховете ти се прощават» или да кажа «Стани и ходи»? ⁶ Но аз ще ви покажа, че Човешкият Син има власт на земята да прощава грехове.“ След това каза на парализирания: „Стани! Вземи рогозката си и си върви въщи!“ ⁷ И човекът стана и си отиде. ⁸ Като ви-

† Гадаринската страна Област на югоизток от Галилейското езеро.

дяха това, тълпите се изпълниха със страхопочитание и прославиха Бога, че бе дал такава власт на хората.

Исус призовава Матей

(Марк 2:13-17; Лука 5:27-32)

⁹ Когато Исус си тръгваше, видя един бирник на име Матей, който седеше на работното си място. Исус му каза: „Последвай ме!“ И той стана и го последва.

¹⁰ Докато Исус се хранеше в къщата, дойдоха много бирници и грешници и ядоха с него и учениците му. ¹¹ Като видяха това, фарисеите запитаха учениците му: „Защо вашият учител яде с бирници и грешници?“

¹² Исус ги чу и им каза: „Не здравите се нуждаят от лекар, а болните. ¹³ Затова идете и научете какво означава това писание: «Милост искам, а не жертва.» †† Понеже дойдох да призова не праведните хора, а грешниците.“

Исус не е като другите религиозни юдеи

(Марк 2:18-22; Лука 5:33-39)

¹⁴ Тогава учениците на Йоан дойдоха при Исус и го попитаха: „Защо ние и фарисеите постим често, а твоите ученици не постят?“

¹⁵ Исус им отговори: „Сватбарите не скърбят, докато младоженецът е с тях, нали? Но ще дойдат дни, когато младоженецът ще им се отнеме и тогава те ще тъгуват и ще постят.“

¹⁶ Никой не зашива кръпка от нов плат върху стара дреха, защото кръпката ще се свие, ще съдере плат от дрехата и скъсаното ще стане още по-голямо. ¹⁷ Така също никой не налива ново вино в стари мехове, защото ще се спукат, виното ще изтече, а меховете ще се похабят. Ново вино се налива в нови мехове. Така и виното, и меховете се запазват.“

Исус съживява мъртво момиче и излекува болна жена

(Марк 5:21-43; Лука 8:40-56)

¹⁸ Докато Исус им говореше тези неща, един управител на синагогата дойде при него, поклони му се и каза: „Дъщеря ми току-що умря, но ела и положи ръката си върху нея и тя ще оживее.“

¹⁹ Исус стана и го последва заедно с учениците си. ²⁰ Една жена, която от дванадесет години страдаше от кръвотечение, се приближи до Исус в гръб и докосна края на дрехата му, ²¹ защото непрекъснато си повтаряше: „Ако само докосна дрехата му, ще оздравея.“

†† Цитат от Ос. 6:6.

²² Исус се обърна, видя я и каза: „Смело, дъще! Вярата ти те излекува.“ И в същия миг жената оздравя.

²³ Когато Исус пристигна в къщата на управителя и видя свирачите и тълпата покрусени хора, ²⁴ каза: „Излезте! Момичето не е умряло, а само спи.“ Но всички започнаха да му се присмиват. ²⁵ След като отпратиха хората, Исус влезе в стаята на момичето, взе ръката му и то стана. ²⁶ Новината за това се разнесе из цялата област.

Исус излекува още хора

²⁷ Когато Исус си отиваше от това място, двама слепи тръгнаха след него и викаха: „Смили се над нас, Сине Давидов!“

²⁸ Исус влезе в една къща и слепите се приближиха към него. Той ги попита: „Вярвате ли, че мога да направя така, че да прогледнете?“ Те отговориха: „Да, Господи!“

²⁹ Тогава Исус докосна очите им и каза: „Нека стане така, както сте повярвали.“ ³⁰ И зрението им се възстанови. Исус строго ги предупреди: „Гледайте никой да не научи за това!“ ³¹ Но те излязоха и разпространиха вестта за него из цялата област.

³² Когато двамата мъже си тръгнаха, няколко души доведоха при Исус друг човек, който не можеше да говори, защото беше обладан от демон.

³³ След като демонът беше прогонен, немият човек проговори. Струпалите се хора бяха удивени и казаха: „Никога не сме виждали подобно нещо в Израел!“

³⁴ Но фарисеите казваха: „Главатарят на демоните му дава власт да прогонва демони!“

Работниците са малко

³⁵ Исус пътуваше из всички градове и села. Той поучаваше в синагогите им, проповядваше Благата вест за царството и лекуваше всякаква болест и немощ. ³⁶ Когато видя тълпите хора, Исус ги съжали, защото бяха измъчени и безпомощни като овце, които нямат пастир. ³⁷ Тогава каза на учениците си: „Жътвата е изобилна, а работниците са малко.

³⁸ Затова, молете се на Господаря на жътвата да изпрати работници на своята жътварска нива.“

Исус изпраща апостолите си да проповядват

(Марк 3:13-19; 6:7-13; Лука 6:12-16; 9:1-6)

10 Исус повика дванадесетте си ученика и им даде власт да прогонват злите духове и да лекуват всякаква болест и всякакво заболяване. ² Ето имената на дванадесетте апостола:

първо, Симон (наречен Петър)
и брат му Андрей;
Яков, синът на Зеведей,
и брат му Йоан;

³ Филип и Вартоломей;
Тома и Матей бирникът;
Яков, синът на Алфей, и Тадей;

⁴ Симон Зилотът †

и Юда Искариотски, който предаде Исус.

⁵ Исус изпрати тези дванадесет мъже със следните наставления: „Не отивайте сред езичниците и не влизайте в самарянски град, ⁶ а идете сред народа на Израел, който е като стадо изгубени овце. ⁷ Идете и проповядвайте така: «Небесното царство приближава.» ⁸ Изцелявайте болните, съживявайте мъртвите, лекувайте прокажените и прогонвайте демоните. Даром сте получили, затова и даром давайте. ⁹ Не се запасявайте със злато, сребро или мед в поясите си, ¹⁰ нито с торба за из път, нито с две ризи, обувки или тояга, защото работникът заслужава прехраната си.

¹¹ Когато влезете в някой град или село, потърсете там достоен човек и останете в къщата му, докато си тръгнете от това място. ¹² Като влизате в някое семейство, поздравявайте го. ¹³ Ако семейството е достойно, помолете се Бог да го благослови. Но ако не е достойно, вземете обратно молитвата си за благословение. ¹⁴ И ако някой не ви приема или не слуша думите ви, напуснете тази къща или град и изтърсете праха от краката си. ††¹⁵ Истина ви казвам: в деня на съда ще е по-поносимо за Содом и Гомора, отколкото за този град.

Исус предупреждава за гонения

(Марк 13:9-13; Лука 21:12-17)

¹⁶ Чуйте! Изпращам ви като овце сред вълци. Затова бъдете прозорливи като змиите и чисти като гълъбите. ¹⁷ Пазете се от хората, защото те ще ви предават на съдилища и ще ви бичуват в синагогите си. ¹⁸ Ще ви изправят пред управници и царе заради мен. Така ще свидетелствате за мен на тях и на езичниците. ¹⁹ Когато ви арестуват, не се тревожете за това какво ще кажете или как ще го кажете, защото в този час Бог ще ви даде нужните думи. ²⁰ Всъщност не вие ще говорите, а Духът на вашата Баща ще говори чрез вас.

²¹ Брат ще предава своя брат на смърт и баща — детето си. Деца ще въстават против собствените си родители и ще ги изпращат на смърт. ²² Заради мен ще ви намразят всички, но който издържи докрай, ще бъде спасен. ²³ Когато ви преследват в един град, бягайте в друг. Истина ви казвам: няма да сте минали през всички градове на Израел, преди да дойде Човешкият Син.

²⁴ Ученикът не превъзхожда своя учител, нито слугата превъзхожда господаря си. ²⁵ На ученика

† Зилот Букв.: „Кананит“ — арамейска дума, означаваща „Зилот“ или „ревностен привърженик“. Вж. „Зилот“ в Речника. †† изтърсете праха от краката си Израз на презрение. Предупреждение за прекратяване на всякакви връзки с тях.

му стига да бъде като учителя си, а на слугата — като господаря си. Щом главата на семейството са нарекли Веелзевул, то колко повече членовете на семейството му!

От кого трябва да се страхувате

(Лука 12:2-7)

²⁶ И така, не се страхувайте от тези хора, защото няма нищо скрито, което да не се открие, и нищо тайно, което да не се узнае. ²⁷ Каквото ви говоря на тъмно, кажете го на светло и каквото ви шепна на ухо, разгласете го на всеослушание. ²⁸ Не се страхувайте от онези, които убиват тялото, но не могат да убият душата. По-скоро се страхувайте от Онзи, който може и душата, и тялото да погуби в пъкъла. ²⁹ Не се ли продават две врабчета само за един асарий? И все пак никое от тях не пада на земята без знанието на вашия Баща. ³⁰ Дори и космите на главата ви са преброени. ³¹ Така че не се страхувайте! Вие сте по-ценни от много врабчета!

Признавайте открито вярата си

(Лука 12:8-9)

³² Ако някой открито заяви пред хората, че вярва в мен, и аз ще заявя пред своя Баща в небесата, че този човек ми принадлежи. ³³ Но всеки, който се отрече от мен пред хората, ще се отрече и аз от него пред своя Баща в небесата.

Разногласия заради Исус

(Лука 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Не мислете, че дойдох да донеса мир на земята. Не дойдох да донеса мир, а меч. ³⁵ Защото съм дошъл да настроя

«син против баща му,
дъщеря против майка ѝ
и снаха против свекърва ѝ.

³⁶ Врагове на човека ще бъдат собствените му роднини.»

Михей 7:6

³⁷ Който обича баща си или майка си повече от мен, не е достоен за мен. Който обича сина си или дъщеря си повече от мен, не е достоен за мен.

³⁸ Който не вземе своя кръст и не ме следва, не е достоен за мен. ³⁹ Който се опитва да спечели живота си, ще го загуби; но който загуби живота си заради мен, ще го спечели.

Награди

(Марк 9:41)

⁴⁰ Който приема вас, приема мен, а който приема мен, приема Онзи, който ме изпрати. ⁴¹ Който приема пророк заради това, че е пророк, ще получи наградата на пророк и който приема праведник заради това, че е праведник, ще получи наградата на праведник. ⁴² Който даде чаша студена вода на

един от тези най-скромни мои последователи заради това, че е мой последовател, истина ви казвам: той със сигурност ще получи наградата си.”

Исус и Йоан Кръстител

(Лука 7:18-35)

11 След като даде тези наставления към дванадесетте си ученика, Исус си замина оттам и отиде да поучава и проповядва в градовете им.

² Когато чу в затвора за делата на Христос, Йоан прати известие по учениците си, ³ за да го попита: „Ти ли си Онзи, който трябваше да дойде, или да очакваме някой друг?“

⁴ Исус им отговори: „Идете и разкажете на Йоан това, което чувате и виждате — ⁵ слепи проглеждат, сакати прохождат, прокажени оздравяват, глухи прочуват, мъртви възкръсват и бедните чуват Благата вест. ⁶ Благословен е онзи, който може да ме приеме. †“

⁷ Докато Йоановите ученици си тръгнаха, Исус започна да говори на тълпите за Йоан: „Какво излязохте да видите в пустинята? Тръстика, разлюляна от вятъра ли? Не? ⁸ Тогава какво излязохте да видите? Човек, облечен в хубави дрехи ли? Чуйте! Тези, които носят хубави дрехи, живеят в царски дворци. ⁹ Така че какво излязохте да видите? Пророк ли? Да, и казвам ви: този човек е много повече от пророк.

¹⁰ Той е онзи, за когото Писанието казва: «Чуй! Пред теб изпращам пратеника си, който ще подготви пътя за теб.»

Малахия 3:1

¹¹ Истина ви казвам: от всички хора, родени някога, не е имало по-велик човек от Йоан Кръстител. Но дори и най-незначителният в небесното царство е по-велик от него. ¹² От времето на Йоан Кръстител досега небесното царство търпи яростни атаки и насилниците се опитват да го завземат със сила. ¹³ Защото всички пророци и законът пророкуваха до идването на Йоан. ¹⁴ И ако желаете да приемете това, което казват законът и пророците, тогава ще повярвате, че Йоан е Илия, чието идване беше предсказано. ¹⁵ Който има уши да чува, да слуша!

¹⁶ С кого да сравня днешните хора? Те са като деца, които седят на пазара и едните подвикват на другите:

¹⁷ «Свирехме ви весели песни,
а вие не играхте!
Пяхме погребални песни,
а вие не ридахте!»

¹⁸ Дойде Йоан, който не ядеше и не пиеше като другите, но хората казаха: «Той е обладан от демон!» ¹⁹ После дойде Човешкият Син, който яде и пие като всички останали, но хората казват: «Виждате ли?»

† може да ме приеме Букв.: „не намира в мен повод да съг-реша“.

те го този! Лакомник и пияница! Приятел на бирници и грешници!» Но правотата на мъдростта се доказва от действията й.”

Предупреждение към невярващите

(Лука 10:13-15)

²⁰ След това Исус започна да укорява градовете, в които беше извършил повечето от чудесата си, защото хората там не се покаяха. ²¹ „Горко ти, Хоразине! Горко ти, Витсаидо! Защото, ако чудесата, които станаха във вас, се бяха случили в Тир и Сидон, хората там отдавна щяха да са се покаяли. Щяха да носят власеници † и да посипят главите си с пепел, за да покажат колко съжالياват за греховете си.

²² Но казвам ви: в деня на съда ще бъде по-поносимо за Тир и Сидон, отколкото за вас! ²³ А ти, Капернауме, да не мислиш, че ще бъдеш издигнат до небето? В ада ще слезеш! Защото, ако чудесата, които станаха в теб, се бяха случили в Содом, този град щеше да съществува и днес! ²⁴ Но казвам ви: в деня на съда ще бъде по-поносимо за хората на Содом, отколкото за теб.”

Исус предлага покой на своя народ

(Лука 10:21-22)

²⁵ След това Исус каза: „Благодаря ти, Отче, Господи на небето и земята, за това, че скри тези неща от мъдрите и учените и ги разкри на неуките. ²⁶ Да, Отче, защото такава бе волята ти.

²⁷ Всичко ми е предадено от моя Баща и никой освен Отец не познава Сина; както и никой не познава Отца, освен Сина и тези, на които Синът избере да го открие.

²⁸ Елате при мен всички вие, които сте уморени и натоварени с грижи, и аз ще ви успокоя. ²⁹ Поемете моето иго върху себе си и се научете от мен, защото съм кротък и със смирено сърце, и ще намерите покой за душите си. ³⁰ Защото игото, което ви давам, лесно се носи и товарът, който слагам върху вас, е лек.”

Исус е Господар на съботата

(Марк 2:23-28; Лука 6:1-5)

12 Почти по същото време, в един съботен ден Исус излезе да се разходи из житните полета. Учениците му огладняха и започнаха да късат житни класове и да ядат. ² Но когато фарисеите видяха това, казаха на Исус: „Виж! Твоите ученици вършат нещо, което законът забранява да се върши в съботния ден.”

³ Тогава Исус ги попита: „Не сте ли чели какво направи Давид, когато той и хората с него бяха гладни? ⁴ Той влезе в Божия дом и яде от хлябовете,

† власеница Груба дреха, направена от животинска козина. Понякога хората я обличат, за да покажат, че тъгуват или оплакват някого.

принесени в дар на Бога, въпреки че беше против закона Давид и другите с него да ядат от тях. Това беше позволено само на свещениците. ⁵ И не сте ли чели в закона, че в съботния ден свещениците в храма нарушават съботата, но никой не ги счита за виновни? ⁶ Но аз ви казвам: тук има нещо по-велико от храма. ⁷ Ако знаехте какво означават думите: «Милост искам, а не жертва», †† не бихте осъждали невинните. ⁸ Понеже Човешкият Син е Господар на съботния ден.”

Исус излекува човек с изсъхнала ръка

(Марк 3:1-6; Лука 6:6-11)

⁹ Исус си тръгна от това място и отиде в синагогата им. ¹⁰ Там имаше един човек с изсъхнала ръка. Няколко юдеи търсеха причина да обвинят Исус, че върши грях и го попитаха: „Позволено ли е да се лекува в съботен ден?”

¹¹ Исус им отговори: „Ако някой от вас има овца и тя падне в яма в съботен ден, няма ли да я хване и да я извади? ¹² А един човек е много по-ценен от една овца! Така че, позволено е да се върши добро в съботен ден.”

¹³ След това Исус каза на човека с изсъхналата ръка: „Протегни ръката си!” Той я протегна и тя отново стана здрава като другата му ръка. ¹⁴ Тогава фарисеите излязоха и започнаха да кроят планове как да убият Исус.

Исус е Божият избран служител

¹⁵ Исус разбра това и си замина оттам. Огромни тълпи от хора го последваха и той ги излекува всичките, ¹⁶ но ги предупреди да не разгласяват кой е. ¹⁷ Това стана, за да се изпълни казаното чрез пророк Исаия:

¹⁸ „Ето моят служител, когото съм избрал, този, когото обичам и в когото намирам голяма радост. Ще положа Духа си върху него и той ще провъзгласи справедливост за народите.

¹⁹ Няма да се кара или да вика, нито хората ще чуят гласа му по улиците си.

²⁰ Повалена тръстика няма да пречупи и мъждукащ фитил няма да угаси. Няма да спре, докато справедливостта не възтържествува.

²¹ И в него ще бъде надеждата на всички народи.”

Исаия 42:1-4

Силата на Исус е от Бога (Марк 3:20-30; Лука 11:14-23; 12:10)

²² След това доведоха при Исус един човек, който беше сляп и ням поради това, че бе обладан от демон. Исус го излекува, така че човекът и проговори, и прогледна. ²³ Всички хора бяха смаяни и заговориха: „Възможно ли е този да е Давидовият Син?“ ²⁴ Фарисеите чуха това и казаха: „Той прогонва демоните само защото използва силата на Веелзевул — главатаря на демоните.“

²⁵ А Исус знаеше какво си мислят и им каза: „Всяко царство, разединено от вътрешни борби, рухва, и всеки град или семейство, раздирано от разпри, няма да оцелее. ²⁶ Ако Сатана прогонва своите демони, † той воюва против себе си. Как тогава ще оцелее царството му? ²⁷ И ако аз използвам силата на Веелзевул, за да прогонвам демоните, то чия сила използват вашите възпитаници, за да ги прогонват? Следователно те самите ще опровергават думите ви. ²⁸ Но ако прогонвам демоните, като използвам силата на Божия Дух, това доказва, че Божието царство вече е дошло при вас.“

²⁹ Може ли някой да влезе в къщата на силен човек и да го обере, ако преди това не го завърже? Само тогава ще може да ограби дома му.

³⁰ Който не е с мен, е против мен и който не събира заедно с мен, разпилява. ³¹ Така че, казвам ви: на хората може да им се прости всеки грях, който извършват, и всяко богохулство, което изричат. Но ако някой говори срещу Духа, няма да му се прости. ³² На всеки, който говори против Човешкия Син, може да му се прости, но на онзи, който говори против Святия Дух, няма да му се прости нито в сегашния свят, нито в бъдещия.

Дървото се познава по плода (Лука 6:43-45)

³³ Ако искате добри плодове, трябва да имате добро дърво. Ако дървото ви не е добро, то и плодовете му ще са лоши. Дървото се познава по плодовете, които дава. ³⁴ Рожби на ехидни! Как бихте могли да кажете нещо добро, ако вие самите сте лоши? Устата говори това, с което е пълно сърцето. ³⁵ Добрият човек говори добри неща, които идват от доброто, събрано в сърцето му. Злият човек говори лоши неща, които идват от злото, събрано в сърцето му. ³⁶ Но казвам ви: в деня на съда хората ще трябва да дават отчет за всяка необмислено казана дума. ³⁷ Въз основа на думите си ще бъдеш оправдан и въз основа на думите си ще бъдеш осъден.“

Дай ни доказателство! (Марк 8:11-12; Лука 11:29-32)

³⁸ Тогава някои от фарисеите и законоучителите отговориха на Исус с думите: „Учителю, искаме да те видим да извършваш знамение.“

³⁹ Но Исус им отвърна: „Лукаво и неверно поколение иска знамение, но никакво знамение няма да му бъде дадено освен знамението с пророк Йона. ⁴⁰ Както Йона беше в корема на огромната риба три дни и три нощи, точно така Човешкият Син ще бъде в гроба три дни и три нощи. ⁴¹ А в деня на съда жителите на Ниневия †† ще се изправят срещу това поколение и ще го осъдят, защото когато Йона им проповядва, те се покаяха. А тук има нещо по-велико от Йона! ⁴² В деня на съда Южната царица ‡ ще се изправи срещу това поколение и ще го осъди, защото тази жена дойде от другия край на света, за да чуе мъдрите думи на Соломон. А тук има нещо по-велико от Соломон!“

Връщането на злия дух (Лука 11:24-26)

⁴³ Когато един зъл дух излезе от човек, той се скита по безводни места да търси покой, но не може да намери. ⁴⁴ Тогава казва: «Ще се върна обратно в дома си, който напуснах.» Когато се върне там, намираща дома празен, почистен и подреден. ⁴⁵ Тогава излиза и довежда със себе си други седем духа, позли и от него. Всички те влизат и заживяват там. Така положението на този човек тогава става по-лошо, отколкото е било преди. Същото ще се случи и с днешното лукаво поколение.“

Истинското семейство на Исус (Марк 3:31-35; Лука 8:19-21)

⁴⁶ Докато Исус приказваше на хората, навън стояха майка му и братята му и искаха да говорят с него. ⁴⁷ Един човек му каза: „Майка ти и братята ти те чакат навън и искат да говорят с теб.“

⁴⁸ Исус отвърна на този, който му каза това: „Коя е майка ми и кои са братята ми?“ ⁴⁹ След това посочи учениците си и каза: „Ето моята майка и моите братя. ⁵⁰ Който изпълнява волята на моя Баща в небесата, е мой брат, сестра и майка.“

Притча за семената (Марк 4:1-9; Лука 8:4-8)

13 Същия ден Исус излезе от къщата и седна край езерото. ² Около него се събраха огром-

†† Ниневия По времето на Йона този град е столицата на Асирийската империя, най-големия враг на Израел. Въпреки това Йона е изпратен там да проповядва, за да могат хората да се обърнат към Бога и да се спасят. ‡ Южната царица „Царицата на Сава“ или „Савската царица“, която пропътува ок. 1600 км, за да чуе мъдрите думи на Соломон. Вж. 3 Царе 10:1-13.

† Ако Сатана ... демони Букв.: „Ако Сатана прогонва Сатана“.

ни тълпи и затова той се качи на една лодка и седна, а хората останаха на брега. ³ Тогава Исус им каза много неща, като използваше притчи: „Един земеделец излязъл да сее. ⁴ Докато хвърлял семената, някои паднали край пътя. Дошли птици и ги изкълвали. ⁵ Други паднали върху камениста почва, където нямало достатъчно пръст. Те покълнали много бързо, защото почвеният слой бил тънък. ⁶ Но когато слънцето изгряло, изгорило растенията и те изсъхнали, защото нямали дълбоки корени. ⁷ Други семена паднали сред трънливи плевели, които избуяли и ги задушили. ⁸ Някои от семената паднали върху добра почва. Те поникнали и дали плод. Едни родили сто, други — шестдесет, а трети — тридесет пъти повече зърно, отколкото било засято. ⁹ Който има уши да чува, да слуша!“

Целта на притчите

(Марк 4:10-12; Лука 8:9-10)

¹⁰ Учениците дойдоха при Исус и го попитаха: „Защо използваш притчи, за да поучаваш хората?“

¹¹ Исус им отговори: „Само на вас бе дадено да узнаете тайните истини на небесното царство. На другите хора това не е дадено. ¹² На имащия ще му бъде дадено още и той ще има предостатъчно, но на този, който няма, ще му бъде отнето и малкото, което има. ¹³ Затова използвам притчи, за да поучавам хората, защото те гледат, но не виждат; слушат, но не чуват и не разбират. ¹⁴ Тези хора потвърждават, че е вярно казаното за тях от пророк Исаия:

«Непрестанно ще слушате,
но няма да разбирате.
Непрестанно ще гледате,
но няма да проумявате това, което виждате.

¹⁵ Сърцата на тези хора са закоравели.

Те са запушили ушите си
и са затворили очите си,
за да не видят с очите си,
нито да чуят с ушите си
и разберат със сърцата си,
и се обърнат към мен, за да ги излекувам.»

Исаия 6:9-10

¹⁶ Но вие сте благословени, защото разбирате това, което виждате с очите си, и това, което чувате с ушите си. ¹⁷ Истина ви казвам: много пророци и праведни хора искаха да видят нещата, които вие сега виждате, но не ги видяха, искаха да чуят нещата, които вие сега чувате, но не ги чува.

Исус обяснява притчата за семената

(Марк 4:13-20; Лука 8:11-15)

¹⁸ И така, чуйте смисъла на притчата за земеделеца. ¹⁹ Семената, паднали край пътя, са като човек, който чува Божието слово за царството, но не го разбира. Тогава идва лукавият и грабва посятото в сърцето му. ²⁰ Семената, паднали на камениста

почва, са като човек, който чува словото и веднага с радост го приема. ²¹ Но тъй като той не му позволява да пусне корен в живота му, то остава в него само за кратко време. А когато дойдат неприятности или гонения заради словото, той веднага се предава. ²² Семената, паднали сред трънливи плевели, са като човек, който чува словото, но грижите на този свят и лъжливият блясък на богатствата не позволяват на словото да се развие и даде плодове. ²³ Семената, паднали върху добра почва, са като човек, който чува словото и го разбира. Той произвежда сто, шестдесет или тридесет пъти повече плод от засятото.“

Притча за пшеницата и плевелите

²⁴ След това Исус им разказа друга притча: „Небесното царство е като човек, засял нивата си с добри семена. ²⁵ Но през нощта, докато хората спели, дошъл врагът му, засял плевели сред пшеницата и си отишъл. ²⁶ Пшеницата покълнала и изкласила, но плевелите също пораснали. ²⁷ Тогава слугите на този човек дошли при него и му казали: «Господарю, ти пося добри семена в нивата си. Откъде са дошли тези плевели?»

²⁸ Стопанинът отговорил: «Някой враг е направил това.»

Слугите попитали: «Искаш ли да отидем и да изкореним плевелите?»

²⁹ Стопанинът отвърнал: «Не, защото когато изкореняват плевелите, може да изкорените и пшеницата. ³⁰ Нека растат заедно, докато дойде време за жътва. Тогава ще кажа на жътварите: Първо съберете плевелите и ги завържете на снопи, за да бъдат изгорени. След това съберете пшеницата и я приберете в хамбара ми.»“

Исус поучава с още притчи

(Марк 4:30-34; Лука 13:18-21)

³¹ Исус разказа на хората още една притча: „Небесното царство е като синапеното зрънце, което един човек посял в нивата си. ³² То е най-малкото от всички семена, но когато порасне, става най-голямото градинско растение. Превръща се в дърво, в чиито клони птиците могат да свият гнездата си.“

³³ След това Исус разказа на хората друга притча: „Небесното царство е като маята, която една жена взела и разбъркала в голяма купа брашно, докато цялото тесто втаса.“

³⁴ Исус говореше на хората с притчи. Той никога не ги поучаваше, без да използва притчи, ³⁵ за да се сбъдне казаното чрез пророка:

„Ще говоря с притчи и ще разкажа неща,
които са били тайна, откакто е сътворен светът.“

Псалм 78:2

Исус обяснява притчата за плевелите

³⁶ Тогава Исус отпрати хората и си отиде вкъщи. Учениците му дойдоха при него и казаха: „Обясни ни смисъла на притчата за плевелите в нивата.“

³⁷ Исус отговори: „Този, който посял добрите семена в нивата, е Човешкият Син. ³⁸ Нивата е светът, добрите семена са всички Божии деца в царството, а плевелите са хората, които принадлежат на лукавия. ³⁹ Врагът, който посял лошите семена, е дяволът. Времето за жътва е краят на света, [†] а жътвариите, които прибират реколтата, са ангелите.“

⁴⁰ Както плевелите се изскубват и изгарят в огъня, така ще бъде и когато дойде краят на света. ⁴¹ Човешкият Син ще изпрати ангелите си да приберат от царството му всички, които са изкушавали другите да съгрешават, и всички, които вършат зло. ⁴² Ангелите ще хвърлят тези хора в огнената пещ и там те ще плачат и скърцат със зъби. ⁴³ Тогава праведните ще светят като слънцето в царството на своя Баща. Който има уши да чува, да слуша!

Притчи за съкровището и перлата

⁴⁴ Небесното царство е като съкровище, скрито в нива. Един човек го намерил и така се зарадвал, че пак го заровил и продал всичко, което имал, за да купи тази нива.

⁴⁵ Небесното царство е също и като търговец, който търсел хубави перли. ⁴⁶ Когато намерил една много ценна перла, отишъл и продал всичко, което имал, за да я купи.

Притча за рибарската мрежа

⁴⁷ Небесното царство е също и като хвърлена в езеро рибарска мрежа, в която се хванали много различни риби. ⁴⁸ Мрежата се напълнила и рибарите я изтеглили на брега. След това седнали, подбрали хубавата риба и я сложили в кошници, а лошата изхвърлили. ⁴⁹ Така ще бъде и когато настъпи краят на света. Ангелите ще дойдат и ще отделят злите хора от праведните. ⁵⁰ Ще хвърлят злите в огнената пещ и там те ще плачат и скърцат със зъби.“

⁵¹ Исус попита учениците си: „Разбирате ли всички тези неща?“

Те отговориха: „Да, разбираме.“

⁵² След това Исус им каза: „Така всеки законоучител, станал ученик в небесното царство, е като собственик на къща, който изважда от събраното в нея и нови, и стари неща.“

[†] света Букв.: „века“ или „времето“. Отнася се също до 13:40,49.

Исус отива в родния си град

(Марк 6:1-6; Лука 4:16-30)

⁵³ След като разказа тези притчи, Исус напусна това място ⁵⁴ и отиде в града, където беше израснал. Там започна да поучава хората в синагогата им и те удивени казаха: „Откъде е взел тази мъдрост и властта да върши чудеса? ⁵⁵ Не е ли той синът на дърводелеца? Майка му не се ли казва Мария, а братята му — Яков, Йосиф, Симон и Юда? ⁵⁶ И сестрите му — не са ли всички те тук, сред нас? Откъде е взел всичко това?“ ⁵⁷ И хората отказаха да го приемат. Исус им каза: „Единственото място, където не уважават един пророк, е родният му град и собственият му дом.“ ⁵⁸ И защото нямаха вяра, той не извърши много чудеса там.

Ирод е объркан

(Марк 6:14-29; Лука 9:7-9)

14 По това време Ирод, управителят на Галилея, чу това, което хората говореха за Исус ² и каза на слугите си: „Този човек е Йоан Кръстител. Сигурно е възкръснал от мъртвите и затова може да върши тези чудеса.“

Убийството на Йоан Кръстител

³ Ирод бе заповядал да арестуват Йоан и бе накарал да го оковат във вериги и хвърлят в затвора. Причината за това бе Иродиада — съпругата на брат му Филип. ⁴ Йоан непрекъснато му повтаряше: „Не е редно ти да живееш с нея“, ⁵ затова Ирод искаше да го убие, но се страхуваше от тълпата, защото тя считаше Йоан за пророк.

⁶ На празненството по повод рождения ден на Ирод дъщерята на Иродиада танцуваше за него и гостите му и той бе толкова доволен от нея, ⁷ че обеща с клетва да й даде каквото тя пожелае.

⁸ Майка й я подучи какво да поиска и тя каза на Ирод: „Дай ми главата на Йоан Кръстител на този поднос.“ ⁹ Царят се наскърби, но заради клетвите, които бе дал пред гостите си, заповяда да изпълнят молбата. ¹⁰ Той изпрати хора в затвора да обезглавят Йоан. ¹¹ Те донесоха главата му на поднос и я дадоха на момичето, а то я отнесе на майка си. ¹² Учениците на Йоан дойдоха да приберат тялото му и го погребяха, а после отидоха и съобщиха на Исус.

Исус нахранва повече от 5000 души

(Марк 6:30-44; Лука 9:10-17; Йоан 6:1-14)

¹³ Когато чу какво се е случило с Йоан, Исус седна в една лодка и се отправи към безлюдно място, за да остане сам. Но когато хората разбраха това, излязоха от градовете си и го последваха по суша до мястото, към което се беше отправил. ¹⁴ Когато сле-

зе на брега, Исус видя огромна тълпа от хора, съжали ги и излекува болните им.

¹⁵ Вечерта учениците дойдоха при него и му казаха: „Вече е много късно, а мястото е необитавано. Отпрати хората, за да могат да отидат по селата и да си купят храна.“

¹⁶ Исус отвърна: „Няма нужда да си отиват. Вие ги нахранете.“

¹⁷ Учениците отговориха: „Но ние имаме само пет хляба и две риби.“

¹⁸ Той им каза: „Донесете ми ги!“ ¹⁹ След това нареди на хората да насядат върху тревата и като взе петте хляба и двете риби, погледна към небето и благодари на Бога. После разчупи хляба и го даде на учениците, а те го раздадоха на хората. ²⁰ Всички ядоха до насита, а след това учениците събраха останалата храна и напълниха дванадесет кошници. ²¹ Тези, които ядоха, бяха около пет хиляди души, без да се броят жените и децата.

Исус върви по водата

(Марк 6:45-52; Йоан 6:16-21)

²² Веднага след това Исус накара учениците да се качат в лодката и им каза да отидат на другия бряг на Галилейското езеро, а той остана, за да отпрати хората. ²³ След като се сбогува с тях, Исус се качи на хълма сам да се моли. С настъпването на вечерта той все още беше там сам. ²⁴ По това време лодката вече се бе отдалечила от брега, люшкана от силни вълни и насрещен вятър. ²⁵ Между три и шест часа сутринта Исус дойде при учениците си, като ходеше по водата. ²⁶ Когато го видяха да върви по водата, те се ужасиха и казваха: „Призрак!“, викайки от страх.

²⁷ Но Исус бързо им заговори: „Смело! Аз съм! Не се страхувайте!“

²⁸ Тогава Петър каза: „Господи, ако това си ти, кажи ми да дойда при теб по водата.“

²⁹ „Ела!“ — каза Исус и Петър слезе от лодката и тръгна по водата към него. ³⁰ Но когато видя силния вятър, се изплаши, започна да потъва и извика: „Господи, спаси ме!“

³¹ Веднага Исус протегна ръка, хвана го и му каза: „Много малка ти е вярата! Защо се усъмни?“

³² След като Петър и Исус влязоха в лодката, вятърът утихна. ³³ Тогава учениците в лодката паднаха на колене пред Исус и казаха: „Ти наистина си Божият Син!“

Исус излекува много болни хора

(Марк 6:53-56)

³⁴ След като пресякоха езерото, стигнаха до брега при Генисарет. ³⁵ Когато местните жители познаха Исус, разгласиха вестта за пристигането му из цялата област. Хората доведоха при него всички болни ³⁶ и го молеха да им позволи само да докоснат

края на дрехата му. И всички болни, които я допряха, бяха излекувани.

Божият закон е по-важен от човешките правила

(Марк 7:1-23)

¹⁵ След това няколко фарисеи и законоучители от Ерусалим дойдоха при Исус и го попитаха: ² „Защо твоите ученици нарушават традицията на нашите предци? Защо не си мият ръцете преди ядене?“

³ Исус им отговори: „А защо вие нарушавате Божията заповед заради своята традиция? ⁴ Защото Бог е казал: «Уважавай баща си и майка си!»[†] и «Който обиди баща си или майка си, трябва да бъде убит!»^{††} А вие учите, че човек може да каже на баща си или майка си: «Всичко, което имам, ще принеса в дар на Бога.» ⁶ Вие учите този човек да не уважава баща си и така заради своята традиция пренебрегвате Божията заповед. ⁷ Лицемери! Прав е бил Исая, когато е пророкувал за вас:

⁸ «Тези хора ме почитат само на думи, но в сърцата им няма място за мен.

⁹ Няма никакъв смисъл да ми се покланят, щом това, което поучават,

са само измислени от хора правила.»[»]

Исая 29:13 (Септуагинта)

¹⁰ Исус извика хората при себе си и им каза: „Слушайте и разберете какво ви казвам. ¹¹ Човек не се осквернява от това, което влиза в устата му. Осквернява се от онова, което излиза от нея.“

¹² Тогава учениците дойдоха при Исус и попитаха: „Знаеш ли, че фарисеите са обидени от това, което каза?“

¹³ Исус отговори: „Всяко растение, което не е посадено от моя Баща в небесата, ще бъде изкоренено. ¹⁴ Оставете ги. Те са слепци, които водят други слепци. А ако един слепец води друг, тогава и двамата ще паднат в ямата.“

¹⁵ Петър му каза: „Обясни ни това, което по-рано каза на хората.“

¹⁶ Исус отговори: „Нима и вие все още не разбирате? ¹⁷ Не знаете ли, че храната, която влиза в устата, отива в стомаха и след това се изхвърля от тялото? ¹⁸ А лошите думи, които изрича устата, идват от сърцето. Те са, които оскверняват човека. ¹⁹ Зли помисли, убийства, прелюбодейства, сексуални грехове, кражби, лъжи и хули — всички тези злини идват от сърцето. ²⁰ Те оскверняват човека, а не това, че не си мие ръцете преди ядене.“

Исус помага на една езичница

(Марк 7:24-30)

²¹ Исус напусна това място и отиде в областта на Тир и Сидон. ²² Една ханаанка от този край дойде при него и извика: „Господи, Сине Давидов, смили

† Цитат от Изх. 20:12; Вт. 5:16. †† Цитат от Изх. 21:17.

се над мен! Демон се е вселил в дъщеря ми и тя ужасно страда!”

²³ Но Исус не ѝ отговори. Учениците му дойдоха и го замолиха: „Отпрати жената, защото върви след нас и вика.”

²⁴ Исус отвърна: „Бог ме изпрати само при изгубените овце от народа на Израел.”

²⁵ Тогава жената отиде при Исус, падна в краката му и каза: „Господи, помогни ми!”

²⁶ Исус ѝ отговори: „Не е правилно да се вземе хляба на децата и да се даде на кучетата.”

²⁷ Жената каза: „Вярно е, Господи, но даже и кучетата ядат трошите, които падат от масата на господарите им.”

²⁸ Тогава Исус ѝ отговори: „Ти си жена с голяма вяра! Ще направя това, което искаш.” И в същия миг дъщеря ѝ оздравя.

Исус излекува много хора

²⁹ После Исус напусна това място и отиде на брега на Галилейското езеро. Изкачи се на хълма и седна там. ³⁰ Огромни тълпи започнаха да се стичат при него. Хората водеха със себе си куци, слепи, сакати, глухоними и много други болни. Сложиха ги при нозете на Исус и той ги излекува. ³¹ И народът бе удивен, виждайки как глухонемите проговарят, сакатите оздравяват, куците прохождат и слепите проглеждат. Всички прославяха Бога на Израел.

Исус нахранва повече от 4000 души

(Марк 8:1-10)

³² Исус извика учениците си и им каза: „Жал ми е за тези хора, защото са с мен вече трети ден и сега нямат нищо за ядене. Не искам да ги отпратя гладни, за да не припаднат по пътя към къщи.”

³³ Учениците го попитаха: „Откъде да намерим достатъчно хляб в това необитавано място, за да нахраним толкова много хора?”

³⁴ Исус ги попита: „Колко хляба имате?”

Те отговориха: „Седем, и няколко рибки.”

³⁵ Исус нареди на хората да насядат на земята.

³⁶ Взе седемте хляба и рибата и благодари на Бога. След това разчупи хляба и го даде на учениците, а те го раздадоха на хората. ³⁷ След като всички ядоха до насита, учениците му напълниха седем кошници с храната, която беше останала. ³⁸ Тези, които ядоха, бяха четири хиляди души, без да се броят жените и децата. ³⁹ След като хората се разотидоха, Исус се качи в една лодка и се отправи към Магданската област.

Юдейските водачи изпитват Исус

(Марк 8:11-13; Лука 12:54-56)

16 Фарисеите и садукееите дойдоха при Исус и за да го изпитат, поискаха от него да извър-

ши знамение като доказателство, че е дошъл от Бога.

² Исус им отговори: „Когато видите залеза, вие знаете какво ще бъде времето. Ако небето е червено, казвате, че времето ще е хубаво. ³ А сутрин гледате изгрева и ако небето е червено и мрачно, казвате, че денят ще е дъждовен. Знаете да различавате знаците на небето, а не знаете да тълкувате знаците на времената! ⁴ Лукаво и неверно поколение търси знамение, но няма да получи друго знамение освен това с Йона. [†] После Исус ги остави и си тръгна оттам.

Предупреждение относно юдейските водачи

(Марк 8:14-21)

⁵ Когато пресякоха езерото, учениците видяха, че са забравили да вземат със себе си хляб. ⁶ Исус им каза: „Внимавайте! Пазете се от маята на фарисеите и садукееите!”

⁷ Учениците започнаха да обсъждат какво значи това и казаха: „Сигурно казва така, защото забравихме да вземем хляб.”

⁸ Исус знаеше какво си мислят и им каза: „Защо говорите за това, че нямате хляб? Много малка ви е вярата! ⁹ Нима все още не разбирате? Помните ли петте хляба, които нахраниха пет хиляди души, и кошниците, които напълнихте? ¹⁰ А помните ли седемте хляба, които нахраниха четири хиляди души, и кошниците, които напълнихте? ¹¹ Защо не можете да разберете, че не ви говорех за хляб? Казвам ви да се пазите от маята на фарисеите и садукееите.”

¹² Тогава учениците разбраха, че Исус не им казва да се пазят от маята за хляб, а от учението на фарисеите и садукееите.

Исус е Месията

(Марк 8:27-30; Лука 9:18-21)

¹³ Когато отиде в областта на Кесария Филипова, Исус попита учениците си: „Кой според хората е Човешкият Син?”

¹⁴ Те отговориха: „Едни казват, че е Йоан Кръстител, други — че е Илия, трети — че е Еремия или някой друг пророк.”

¹⁵ Тогава Исус каза: „А според вас кой съм?”

¹⁶ Симон Петър отговори: „Ти си Месията, Синът на живия Бог.”

¹⁷ Исус му отвърна: „Благословен си, Симоне, сине Йонов, защото не човешко същество ти е разкрило това, а моят Баща в небесата. ¹⁸ Казвам ти също, че ти си Петър ^{††} и върху този камък ще построя църквата си и силите на смъртта [‡] няма да могат да я победят.” ¹⁹ Ще ти дам ключовете от небесното царст-

[†] знамението с Йона Прави се паралел между трите дни, които Йона прекарва в корема на рибата, и трите дни, които Исус прекарва в гроба. Вж. Йона. ^{††} Петър Гръцкото име „Петър”, както и арамейското „Кифа” означават „камък”. В този стих има

во и каквото вържеш на земята, ще бъде вързано и в небесата; а каквото развържеш на земята, ще бъде развързано и в небесата.“²⁰ След това Исус строго предупреди учениците си да не казват на никого, че той е Месията.

Исус казва, че трябва да умре

(Марк 8:31-9:1; Лука 9:22-27)

²¹ Оттогава Исус започна да обяснява на учениците си, че трябва да отиде в Ерусалим и че юдейските старейшини, главни свещеници и законоучителите ще му причинят много страдания, и че трябва да бъде убит, а на третия ден — да възкръсне.

²² Петър го отведе настрана и започна да го укорява, като казваше: „Бог да те пощади, Господи! Това никога няма да ти се случи.“

²³ Тогава Исус се обърна и каза на Петър: „Махни се от мен, Сатана! Ти ме изкушаваш да съгреша, защото мислиш не както мисли Бог, а както мислят хората.“

²⁴ След това Исус каза на учениците си: „Ако някой иска да ме последва, трябва да каже «Не!» на собствените си желания, да вземе своя кръст и да ме следва. ²⁵ Който иска да спаси живота си, ще го загуби, а който загуби живота си заради мен, ще го намери. ²⁶ Защото каква полза има човек, ако спечели целия свят, а изгуби живота си? И какво може да плати, за да си го върне? ²⁷ Човешкият Син ще дойде в славата на своя Баща заедно с ангелите си и тогава ще възнагради всеки за делата му. ²⁸ Истина ви казвам: тук има хора, които няма да умрат, преди да видят Човешкия Син да идва като цар.“

Исус с Моисей и Илия

(Марк 9:2-13; Лука 9:28-36)

17 Шест дни по-късно Исус взе Петър, Яков и брат му Йоан и ги отведе на един висок хълм, където бяха съвсем сами. ² Докато учениците го гледаха, Исус се промени. Лицето му засия като слънце, а дрехите му станаха ослепително бели. ³ Внезапно там се появиха Моисей и Илия и започнаха да разговарят с него. ⁴ Петър каза на Исус: „Господи, хубаво е, че сме тук. Ако искаш, ще вдигна три шатри — една за теб, една за Моисей и една за Илия.“

⁵ Докато Петър говореше, сияен облак се спусна над тях и от него се разнесе глас, който каза: „Това е моят възлюбен Син. Той е избраникът ми. Него слушайте!“

⁶ Като чува това, учениците така се изплашиха, че паднаха по очи. ⁷ Но Исус се доближи до тях, докосна ги и им каза: „Станете! Не се страхувайте!“ ⁸ Те вдигнаха поглед и не видяха никого освен Исус.

очевидна игра на думи. † силите на смъртта Или: „силите на злото“. Букв.: „портите на ада“.

⁹ Когато слизаха от хълма, Исус им нареди: „Не казвайте на никого за това, което видяхте, преди Човешкият Син да възкръсне от мъртвите.“

¹⁰ Учениците го попитаха: „Защо законоучителите казват, че първо трябва да дойде Илия?“

¹¹ Исус отговори: „Илия идва и той ще внесе отново ред във всичко. ¹² Но казвам ви: Илия вече дойде, ала хората не го познаха и се отнесоха с него така, както им бе угодно. По същия начин ще накарат да страда и Човешкия Син.“

¹³ Тогава учениците разбраха, че Исус им говори за Йоан Кръстител.

Исус излекува болно момче

(Марк 9:14-29; Лука 9:37-43а)

¹⁴ Когато Исус и учениците му се върнаха при хората, към него се приближи един човек и падна на колене, ¹⁵ казвайки: „Господи, смили се над сина ми! Той има епилепсия и ужасно страда. Често пада в огъня или във водата. ¹⁶ Водих го при учениците ти, но те не можах да го излекуват.“

¹⁷ Исус отвърна: „Покोलение без никаква вяра и заблудено от правия път! Докога трябва да бъда с вас? Докога трябва да продължавам да ви търпя? Доведете момчето тук при мен!“ ¹⁸ Исус заповяда на демона да излезе и той напусна тялото на момчето. В същия миг то оздравя.

¹⁹ Когато Исус остана сам, учениците му се приближиха към него и го попитаха: „Защо не успяхме да прогоним демона от момчето?“

²⁰ Исус отговори: „Защото вярата ви е малка! Истина ви казвам: ако имате вяра колкото едно синапено зрънце, можете да заповядате на тази планина: «Премести се оттук там!» и тя ще се премести. И нищо няма да е невъзможно за вас.“²¹ †

Исус говори за своята смърт

(Марк 9:30-32; Лука 9:43б-45)

²² По-късно учениците се събраха в Галилея и Исус им каза: „Човешкият Син ще бъде предаден на хора, ²³ които ще го убият, но на третия ден той ще възкръсне.“ Учениците му много се наскърбиха.

Учението на Исус за плащането на данъци

²⁴ Когато Исус и учениците му отидоха в Капернаум, към Петър се приближиха тези, които събираха данъка от две драхми †† и попитаха: „Вашият учител не плаща ли двете драхми?“

²⁵ „Плаща“ — отговори Петър и влезе в къщата. Още преди той да си отвори устата, Исус му каза: „Как мислиш, Симоне, от кого царете по света съ-

† Някои гръцки ръкописи добавят стих 21: „Този вид дух излиза само чрез молитва и пост.“ †† данък от две драхми Еднокретен годишен данък, който всеки евреин трябва да плаща за храма.

бират данъци и такси? От своите деца или от децата на другите хора?”

²⁶ Петър отговори: „От децата на другите хора.“

Тогава Исус му каза: „Значи децата на царя не трябва да плащат данъци. ²⁷ Но за да не разгневим тези бирници, иди на езерото, хвърли въдицата и отвори устата на първата риба, която уловиш. В нея ще намериш един статир. Вземи го и им го дай, за да платиш таксата за себе си и за мен.“

Най-великият в небесното царство

(Марк 9:33-37; Лука 9:46-48)

18 По това време учениците дойдоха при Исус и го попитаха: „Кой е най-великият в небесното царство?”

² Тогава Исус извика при себе си едно детенце, изправи го пред тях ³ и каза: „Истина ви казвам: докато не се промените и не станете като малки деца, никога няма да влезете в небесното царство. ⁴ Който се смири като това детенце, той е най-великият в небесното царство. ⁵ Който приеме едно такова детенце в мое име, мен приема.“

Исус предупреждава за изкушенията

(Марк 9:42-48; Лука 17:1-2)

⁶ Но който изкуши едно от тези малките, които вярват в мен, да извърши грях, за него би било по-добре да окачат воденичен камък на шията му и да се удави в дълбокото море. ⁷ Горко на хората по света заради нещата, които ги изкушават да извършат грях, защото такива неща винаги ще има, но горко на този, чрез когото идват. ⁸ Ако ръката ти или кракът ти те изкушават да извършиш грях, отрежи ги и ги хвърли. По-добре е за теб да влезеш в живота без ръка или крак, отколкото да имаш две ръце и два крака, но да бъдеш хвърлен във вечния огън. ⁹ Ако окото ти те изкушава да извършиш грях, извади го и го хвърли. По-добре е за теб да влезеш в живота с едно око, отколкото да имаш две очи, но да бъдеш хвърлен в огнения пъкъл.

Притча за изгубената овца

(Лука 15:3-7)

¹⁰ Внимавайте да не презирате нито едно от тези малките, защото техните ангели в небесата винаги гледат лицето на моя Баща в небесата. ¹¹ †

¹² Ако човек има сто овце и една от тях се изгуби, той ще остави другите деветдесет и девет на хълма и ще отиде да търси изгубилата се, нали? ¹³ Истина ви казвам: щом я намери, той е по-щастлив за нея, отколкото за онези деветдесет и девет, които не са се отделяли от стадото. ¹⁴ Така и вашият Баща в небесата не иска да се изгуби нито едно от тези малките.

† Някои гръцки ръкописи добавят стих 11: „Човешкият Син дойде да спаси изгубените.“ Вж. Лк. 19:10.

Когато човек извърши грях

(Лука 17:3)

¹⁵ Ако твоят брат или сестра извърши грях спрямо теб, иди и кажи на този човек в какво е сгрешил. Но го направи насаме, между вас двамата. Ако човекът се вслуша в думите ти, значи си му помогнал отново да бъде твой брат. ¹⁶ Но ако откаже да те слуша, иди отново при него и вземи със себе си още един или двама души, за да може всичко да се потвърди от двама или трима свидетели. ¹⁷ Ако човекът откаже да ги слуша, тогава кажете на църквата. Ако и нея откаже да слуша, тогава се отнасяй към него като към езичник или като към бирник.

¹⁸ Истина ви казвам: каквото вържете на земята, ще бъде вързано и в небето; и каквото развържете на земята, ще бъде развързано и в небето.

¹⁹ Казвам ви също, че ако двама от вас са единодушни за това, за което се молят, то моят Баща в небесата ще го изпълни. ²⁰ Защото ако двама или трима са се събрали в мое име, аз съм там с тях.“

²¹ Тогава Петър дойде при Исус и попита: „Господи, когато някой ‡ продължава да върши грях спрямо мен, колко пъти трябва да му прощавам? Да му прощавам ли, ако съгреши седем пъти?”

²² Исус му отговори: „Казвам ти, че трябва да му прощаваш не само седем, а седемдесет и седем пъти. ††

²³ Така небесното царство е като царя, който решил да събере парите, които слугите му дължали. ²⁴ Когато започнал да събира парите, при него довели един слуга, който му дължал десет хиляди таланта. ²⁵ Но понеже слугата не бил в състояние да върне тази сума, господарят заповядал да го продадат заедно с жена му, децата му и цялото му имущество за изплащане на дълга. ²⁶ Тогава слугата паднал на колене пред господаря и му се примоллил: «Имай търпение към мен и ще ти изплатя всичко, което ти дължа!» ²⁷ Господарят съжалил слугата, опростил му дълга и го пуснал да си върви.

²⁸ По-късно същият този слуга намерил друг слуга, който му дължал сто динария. Сграбчил го за гърлото и казал: «Върни ми парите, които ми дължиш!» ²⁹ Човекът паднал на колене и му се примоллил: «Имай търпение към мен и ще ти изплатя дължимото!» ³⁰ Но слугата отказал да чака и го хвърлил в затвора, докато изплати дълга си. ³¹ Другите слуги видели какво станало и много се натъжили, затова отишли при господаря си и му разказали всичко, което се случило.

³² Тогава господарят извикал слугата и му казал: «Ти си зъл слуга! Аз ти опростих целия дълг, понеже ме помоли. ³³ Не трябваше ли и ти да проявиш

†† всичко ... свидетели Вж. Вт. 19:15. ‡ някой Букв: „брат ми“. †† седемдесет и седем пъти Или: „седемдесет пъти по седем“. Вж. Бит. 4:24.

милост към другия слуга така, както аз проявих милост към теб?»³⁴ Разгневен, господарят му го прати да бъде наказан, докато не върне всичко, което дължал.³⁵ Ето как моят небесен Баща ще се отнесе към вас, ако всеки един не прости на своя брат или сестра от цялото си сърце.“

Учението на Исус за развода

(Марк 10:1-12)

19 След като каза всичко това, Исус напусна Галилея и отиде в областта Юдея отвъд река Йордан.² Огромни тълпи го следваха и той ги излекува там.

³ При него дойдоха няколко фарисеи и за да го подведат да каже нещо грешно, го попитаха: „Позволено ли е човек да се разведе с жена си независимо по каква причина?“

⁴ Исус отговори: „Не сте ли чели, че при сътворението «Бог ги създаде мъжки и женски пол»¹⁵ и каза: «Затова човек ще остави баща си и майка си и ще се привърже към жена си, и двамата ще станат едно»^{††}?⁶ Така че те вече са не двама души, а едно цяло. Бог ги е свързал и никой не трябва да ги разделя!“

⁷ Фарисеите попитаха: „Защо тогава Моисей е заповядал: «Дай й документ за развод и се разведи с нея!»[‡]“

⁸ Исус отговори: „Моисей ви позволи да се разведате с жените си, защото отказахте да приемете Божието учение. Но в началото разводът не е бил позволен.⁹ Казвам ви, че всеки, който се разведе с жена си и се ожени за друга жена, върши прелюбодеяние. Мъжът може да се разведе с жена си само ако тя му изневери.“

¹⁰ Тогава учениците казаха на Исус: „Ако това е единствената причина, поради която един мъж може да се разведе с жена си, тогава по-добре да не се жени.“

¹¹ Той им отговори: „Не всеки може да приеме това учение, а само тези, на които е дадено от Бога.¹² Има мъже, които не могат да се женят, защото са се родили без способността да създават деца. Има и такива, които други хора са направили неспособни да създават деца, както и мъже, които са се отказали от брака заради небесното царство. Който може да приеме това учение, трябва да го приеме.“

Исус благославя децата

(Марк 10:13-16; Лука 18:15-17)

¹³ Тогава хората доведоха децата си при Исус, за да положи ръце на главите им и да се помоли за тях, но учениците му се скараха на близките им.

¹⁴ Тогава Исус каза: „Оставете децата и не ги спирайте да дойдат при мен, защото небесното царство“

† Цитат от Бит. 1:27; 5:2. †† Цитат от Бит. 2:24. ‡ «Дай й ... с нея» Вж. Вт. 24:1.

во принадлежи на хора като тях.“¹⁵ И след като положи ръцете си върху децата, напусна това място.

Богат човек отказва да последва Исус

(Марк 10:17-31; Лука 18:18-30)

¹⁶ Един човек дойде при Исус и го попита: „Учителю, какво добро трябва да извърша, за да получа вечен живот?“

¹⁷ Исус му каза: „Защо питаш мен какво е добро? Един единствен е Онзи, който е добър! Но ако искаш да влезеш в живота, изпълнявай заповедите.“

¹⁸ Човекът попита: „Кои заповеди?“

Исус отговори: „«Не убивай, не прелюбодействай, не кради, не лъжесвидетелствай,¹⁹ уважавай баща си и майка си!»^{‡†} «Обичай ближния си както себе си!»^{‡‡}“

²⁰ Младият човек му каза: „Изпълнил съм всички тези неща. Какво още трябва да направя?“

²¹ Исус отговори: „Ако искаш да бъдеш съвършен, иди и продай всичко, което притежаваш, и раздай парите на бедните. Ако го направиш, ще имаш съкровище в небесата. После ела и ме последвай.“

²² Но като чу това, младежът си тръгна наскърбен, защото притежаваше огромно състояние.

²³ Тогава Исус се обърна към учениците си: „Истина ви казвам: трудно ще бъде за богатия да влезе в небесното царство.²⁴ Да, казвам ви: по-лесно е камила да мине през иглено ухо, отколкото богат човек да влезе в Божието царство.“

²⁵ Когато учениците чува това, много се учудиха и попитаха: „Кой тогава може да се спаси?“

²⁶ Исус ги погледна и каза: „За хората това е невъзможно, но за Бога няма невъзможни неща.“

²⁷ Тогава Петър му каза: „Виж! Ние оставихме всичко и те последвахме. Каква ще бъде нашата награда?“

²⁸ Исус им каза: „Истина ви казвам: в новия свят, който Бог ще установи, Човешкият Син ще седне на своя славен престол и всички вие, които ме последвахте, също ще седнете на дванадесет престола и ще съдите дванадесетте племена на Израел.²⁹ И всеки, който е оставил дом, братя, сестри, баща, майка, деца или ниви, за да ме последва, ще получи сто пъти повече от това, което е оставил, и ще наследи вечен живот.³⁰ Много хора, които сега са първи, ще станат последни, а тези, които сега са последни, ще станат първи.“

Притча за лозарите

20 Небесното царство е като стопанин, който излязъл рано една сутрин, за да наеме работници за лозето си.² Той се уговорил с работниците да им плаща по един динарий на ден и ги изпратил

‡† Цитат от Изх. 20:12-16; Вт. 5:16-20. ‡‡ Цитат от Лев. 19:18.

на лозето си. ³ Около девет часа стопанинът минал край пазара и видял там хора да стоят без работа. ⁴ Казал им: «Идете и вие на лозето ми, а аз ще ви платя каквото ви се полага.» ⁵ И те отишли. Около дванадесет часа по обяд и после около три часа, стопанинът отново наел работници. ⁶ Към пет часа той пак излязъл и като видял и други мъже да стоят там, ги попитал: «Защо цял ден стоите тук, без да вършите нищо?» ⁷ Те му отговорили: «Защото никой не ни наема.» А той им казал: «Тогавата и вие идете на лозето ми.»

⁸ В края на деня стопанинът на лозето казал на надзирателя на работниците: «Извикай работниците и им плати надниците, като започнеш от хората, които наех последни и свършиш с онези, които наех първи.»

⁹ И така, дошли работниците, наети в пет часа, и всеки получил по един динарий. ¹⁰ Когато дошли наетите първи, те си мислили, че ще им се плати повече, но също получили по един динарий. ¹¹ Като си го взели, те зароптали против стопанина на имота, ¹² казвайки му: «Тези хора бяха наети последни и работиха само един час, но ти им плати толкова, колкото и на нас, а ние работихме цял ден под жаркото слънце!»

¹³ Той на свой ред казал на един от недоволните: «Приятелю, аз не съм несправедлив към теб. Нали се съгласи да работиш за един динарий? ¹⁴ Тогавата вземи си парите и си върви. Искам да платя на човека, когото наех последен, същата сума, каквато получи и ти. ¹⁵ Нямам ли право да правя с парите си каквото поискам? Или ти просто завиждаш, че съм щедър?»

¹⁶ Така последните сега ще станат първи, а тези, които сега са първи, ще станат последни.»

Исус говори за смъртта си

(Марк 10:32-34; Лука 18:31-34)

¹⁷ Исус отиваше в Ерусалим заедно с дванадесетте си ученика. По пътя той ги отведе настрана и им каза: ¹⁸ „Отиваме в Ерусалим, където Човешкият Син ще бъде предаден на главните свещеници и законоучителите и те ще го осъдят на смърт. ¹⁹ Ще го предадат на езичниците, които ще му се подиграват, ще го бичуват и ще го разпънат на кръст. Но на третия ден след смъртта си той ще възкръсне.“

Една майка моли Исус за услуга

(Марк 10:35-45)

²⁰ Тогавата жената на Зеведей се приближи до Исус заедно със синовете си, поклони му се и го помоли за една услуга. ²¹ Исус я попита: „Какво искаш?“

Тя отговори: „Обещай ми, че единият ми син ще седи от дясната, а другият — от лявата ти страна в твоето царство.“

²² Исус каза на синовете й: „Вие не разбирате за какво ме молите. Можете ли да изпие чашата, която аз трябва да изпия?“

Те му отговориха: „Можем.“

²³ Исус им каза: „Наистина ще изпие чашата, която ще изпия, но не аз мога да избирам кой да седи от дясната или от лявата ми страна. Тези места са за онези, за които ги е приготвил моят Баща.“

²⁴ Останалите десет ученика чуха това и възнегодуха срещу двамата братя. ²⁵ Исус събра всички и каза: „Знаете, че управниците на езичниците обичат да показват властта си над тях, а водачите им господстват над тях. ²⁶ Но сред вас не трябва да е така! Ако някой иска да стане велик сред вас, трябва да ви бъде слуга. ²⁷ Ако някой иска да бъде пръв сред вас, трябва да ви бъде роб — ²⁸ също както Човешкият Син, който не дойде, за да му слугуват, а за да слугува и да даде живота си като откуп за много хора.“

Исус излекува двама слепци

(Марк 10:46-52; Лука 18:35-43)

²⁹ Когато Исус и учениците му напускаха Ерихон, го последва огромна тълпа. ³⁰ Край пътя седяха двама слепци и като чуха, че Исус минава, извикаха: „Господи, Сине Давидов! Смили се над нас!“

³¹ Хората ги смъмриха и им казаха да мълчат, но те завикаха още по-силно: „Господи, Сине Давидов! Смили се над нас!“

³² Тогавата Исус спря, извика ги и ги попита: „Какво искате да направя за вас?“

³³ Слепите отговориха: „Господи, искаме да прогледнем!“

³⁴ Исус ги съжали и докосна очите им. В същия миг те прогледнаха и го последваха.

Исус влиза в Ерусалим като цар

(Марк 11:1-11; Лука 19:28-38; Йоан 12:12-19)

21 Като приближиха Ерусалим, Исус и учениците му спряха във Витфагия при Елеонската планина. Исус изпрати напред двама от учениците си ² с думите: „Идете в селото, което виждате пред вас и там ще намерите една вързана магарица заедно с малкото й магаренце. Отвържете ги и ми ги доведете. ³ Ако някой ви попита защо ги взимате, кажете му: «Господ има нужда от тях и веднага ще ги върне.»“

⁴ Това се случи, за да се изпълни казаното чрез пророка:

⁵ „Кажете на Сион †:

«Виж! Твоят цар идва при теб, кротък и възседнал магаре и магаренце — малкото на магарица.»“

Захария 9:9

† Сион Ерусалим, градът на Божия избран народ.

⁶ Учениците отидоха и направиха това, което им каза Исус. ⁷ Доведоха магаричката и магаренцето, сложиха връхните си дрехи върху тях и той седна отгоре им. ⁸ Много хора от тълпата постилаха връхните си дрехи пред него, а други режиха клони от дърветата и ги постилаха на пътя му. ⁹ Пред него и зад него вървяха тълпи от хора. Всички викаха:

„Осанна на Давидовия Син!
«Благословен да бъде този,
който идва в името на Господа!»

Псалм 118:26

Осанна във висините!”

¹⁰ Когато Исус влезе в Ерусалим, в целия град цареше оживление. Хората се питаха: „Кой е този човек?”

¹¹ От тълпите, които го следваха, отговаряха: „Това е Исус, пророкът от град Назарет в Галилея.”

Исус отива в храма

(Марк 11:15-19; Лука 19:45-48; Йоан 2:13-22)

¹² Исус влезе в храма и изгони всички, които купуваха и продаваха там. Той преобърна масите на онези, които обменяха пари, и скамейките на продавачите на гълъби ¹³ и им каза: „Писано е: «Моят дом ще бъде наречен дом на молитва» †, а вие го превръщате в «свърталище на разбойници» ††.”

¹⁴ Някои от намиращите се в храма слепи и сака ти хора се приближиха до Исус и той ги излекува. ¹⁵ Когато главните свещеници и законоучителите видяха чудесата, които извърши, и чуха възклицанията на децата в храма: „Осанна на Давидовия Син!”, те се разгневиха ¹⁶ и го попитаха: „Чуваш ли какво казват тези деца?”

Исус им отговори: „Чувам. А вие никога ли не сте чели:

«Научил си децата
и бебетата да те прославят» †‡”

¹⁷ След това ги остави и отиде във Витания, където пренощува.

Исус показва силата на вярата

(Марк 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Рано на другата сутрин, когато се връщаше в града, Исус усети глад. ¹⁹ Той видя едно смокиново дърво край пътя и отиде до него, но там нямаше нищо друго освен листа. Тогава Исус му каза: „Никога вече да не дадеш плод!” И дървото веднага изсъхна.

²⁰ Учениците му видяха това и удивено го попитаха: „Как смокиновото дърво изсъхна толкова бързо?”

²¹ Исус им отговори: „Истина ви казвам: ако имате вяра и не се съмнявате, не само ще можете да направите същото, което аз направих с това дърво,

† Цитат от Ис. 56:7. †† Цитат от Ер. 7:11. ‡ Цитат от Пс. 8:3 (Септуагинта).

но и ако кажете на тази планина: «Стани и скочи в морето!», така и ще стане. ²² Ако вярвате, ще получите всичко, което искате в молитвите си.”

Откъде идва властта на Исус

(Марк 11:27-33; Лука 20:1-8)

²³ Исус отиде в храма и докато проповядваше там, главните свещеници и старейшините на народа дойдоха при него и му казаха: „Кажни ни, с чия власт вършиш тези неща? Кой ти я даде?”

²⁴ Исус отвърна: „Аз също ще ви задам един въпрос. Ако ми отговорите, ще ви кажа с чия власт върша тези неща. ²⁵ Кажете ми: кръщението на Йоан от Бога ли дойде или от хората?”

Главните свещеници и старейшините започнаха да се съветват помежду си: „Ако отговорим: «От Бога», той ще ни попита: «Защо тогава не му повярвахте?» ²⁶ Ако кажем: «От хората», има защо да се страхуваме от народа, понеже той вярва, че Йоан е пророк. ²⁷ Затова му отговориха: „Не знаем.”

Тогава Исус им каза: „И аз няма да ви кажа с чия власт върша тези неща.”

Притча за двамата сина

²⁸ „Кажете ми какво мислите за това: Един човек имал двама сина. Отишъл при по-големия и казал: «Сине, иди днес да работиш на лозето ми.»

²⁹ Синът отговорил: «Няма да отида», но по-късно размислил и отишъл.

³⁰ След това бащата отишъл и казал същото и на другия син. Той отговорил: «Ще отида», но не удържал на думата си.

³¹ Кой от двамата сина изпълнил волята на баща си?”

Старейшините отговориха: „Първият син.”

Исус им каза: „Истина ви казвам: бирниците и блудниците ще отидат в Божието царство преди вас, ³² защото Йоан дойде да ви покаже как да живеете праведно, но вие не му повярвахте. А бирниците и блудниците му повярвахте! Но дори и след като видяхте това, не размислихте и не му повярвахте.

Бог изпраща своя Син

(Марк 12:1-12; Лука 20:9-19)

³³ Чуйте още една притча: Един човек имал нива, която засадил с лози. Оградил земята с плет, изкопал трап, в който да мачка гроздето, и построил кула. След това дал лозето под наем на земеделци и отпътувал. ³⁴ Когато дошло времето за гроздобер, собственикът изпратил слугите си при земеделците, за да приберат неговия дял от реколтата. ³⁵ Но земеделците хванали слугите, набили единия, убили другия, а третия пребили с камъни. ³⁶ Тогава стопанинът изпратил други слуги при земеделците, но

те се разправили с тях по същия начин. ³⁷ Най-накрая човекът решил да изпрати сина си, като си мислел, че към него земеделците ще проявят уважение. ³⁸ Но когато видели сина, те си казали: «Това е наследникът. Хайде да го убием и да вземем наследството му!» ³⁹ Сграбчили го, извели го извън лозето и го убили.

⁴⁰ Когато се върне собственикът на лозето, как ще постъпи с тези земеделци?»

⁴¹ Юдейските главни свещеници и старейшини му отговориха: „Сигурно е, че ще убие тези зли хора, а след това ще даде лозето на други земеделци, които ще му дават неговия дял от реколтата, когато я приберат.“

⁴² Исус им каза: „Никога ли не сте чели в Писанията:

«Камъкът, който зидарите отхвърлиха,
стана крайъгълен камък.
Господ извърши това
и то е чудесно в нашите очи?»

Псалм 118:22-23

⁴³ Затова ви казвам, че Божието царство ще ви се отнеме и ще се даде на народ, който живее по начин, подобаващ за това царство. ⁴⁴ Който падне върху този камък, ще се разбие, а този, върху когото падне камъкът, ще бъде смазан.“[†]

⁴⁵ Когато чува тези притчи, главните свещеници и фарисеите разбраха, че Исус говори за тях ⁴⁶ и искаха да го арестуват, но се страхуваха от тълпите, защото те вярваха, че той е пророк.

Притча за сватбеното празненство

(Лука 14:15-24)

22 Исус започна да говори на хората, като отново използваше притчи. Той каза: ² „Небесното царство е като царят, който приготвил сватбено празненство за своя син. ³ Поканил много хора и когато всичко било готово, изпратил слугите си да кажат на поканените, но те не пожелали да отидат. ⁴ Тогава царят отново изпратил други слуги да кажат на поканените: «Всичко е готово за празненството. Биволите и угоените ми говеда са заклани. Всичко е приготвено, елате на сватбеното празненство!» ⁵ Но те не проявили интерес и се разотишли — един на работа в полето, друг по своите дела. ⁶ Останалите хванали слугите, поругали се с тях и ги убили. ⁷ Царят се разгневил. Изпратил войниците си и те убили онези, които се разправили със слугите, и опожарили града им. ⁸ След това царят казал на слугите си: «Сватбеното празненство е готово, но тези, които поканих, се оказаха недостойни. ⁹ Затова излезте по ъглите на улиците и поканете всички, които видите. Кажете им да дойдат на празненството.» ¹⁰ Слугите излезли на улиците и

[†] Някои гръцки ръкописи не съдържат стих 44.

събрали всички хора, които срещнали — добри и лоши — и залата се напълнила с гости.

¹¹ Тогава царят влязъл да огледа гостите и видял един човек, който не бил облечен в сватбарски дрехи. ¹² Попитал го: «Приятелю, как влезе тук, като не носиш сватбарски дрехи?» Човекът не отговорил нищо. ¹³ Тогава царят казал на слугите: «Вържете ръцете и краката му и го хвърлете навън, в тъмнината, където хората ще плачат и скърцат със зъби.»

¹⁴ Да, много са поканените, но малко са избраниите.“

Юдейски водачи се опитват да подведат Исус

(Марк 12:13-17; Лука 20:20-26)

¹⁵ Тогава фарисеите си тръгнаха и се събраха, за да решат как да хванат Исус в капана на собствениците му думи. ¹⁶ Те изпратиха при него свои ученици и иродиани, които му казаха: „Учителю, знаем, че си честен и поучаваш истината за Божия път. Ти не се страхуваш от това, което другите мислят, защото за теб всички хора са равни. ¹⁷ Кажни ни, какво мислиш: справедливо ли е да се плащат данъци на цезаря или не?“

¹⁸ Но като знаеше лукавото намерение на тези хора, Исус им каза: „Лицемери! Защо се опитвате да ме хванете натясно? ¹⁹ Покажете ми монета, с която се плащат данъците.“ Донесоха му един динарий.

²⁰ Тогава Исус ги попита: „Чий е образът на монетата и чие име е изписано на нея?“

²¹ Те отговориха: „На цезаря.“

Тогава Исус им каза: „Давайте цезаровото на цезаря, а Божието — на Бога!“

²² Когато чува това, което им каза, те се удивиха. След това го оставиха и си отидоха.

Садукеи се опитват да подведат Исус

(Марк 12:18-27; Лука 20:27-40)

²³ Същия ден няколко садукеи дойдоха при Исус (садукеите не вярват във възкресението) и му зададоха такъв въпрос: ²⁴ „Учителю, Моисей ни учеше, че ако един женен мъж умре, без да е имал деца, тогава неговият брат трябва да се ожени за вдовицата му и да създаде потомство за брат си. ^{†25} При нас имаше седем братя. Първият се ожени, но умря, без да има деца, и брат му се ожени за вдовицата. ²⁶ После умря и вторият брат. Същото се случи с третия и с всички останали братя. ²⁷ Жената умря последна. ²⁸ Чия съпруга ще бъде тя при възкресението, след като всичките седем братя бяха женени за нея?“

²⁹ Исус отговори: „Вие се заблуждавате, защото не познавате нито Писанията, нито Божията сила.

³⁰ При възкресението хората няма да се женят и

^{††} ако ... брат си Вж. Вт. 25:5; Бит. 38:8.

омъжват, а ще бъдат като ангелите в небето. ³¹ А що се отнася до възкресението на мъртвите, нима не сте чели какво ви е казал Бог? Той каза: ³² «Аз съм Богът на Авраам, Богът на Исаак и Богът на Яков.» [†] Той е Бог на живи, а не на мъртви хора.”

³³ Тълпите чуха това и бяха поразени от учението му.

Най-важната заповед (Марк 12:28-34; Лука 10:25-28)

³⁴ Но когато научиха, че Исус е накарал садукееите да замълчат, фарисеите се събраха ³⁵ и един от тях, който познаваше добре закона, му зададе въпрос с цел да го изпита: ³⁶ „Учителю, коя заповед от закона е най-важна?”

³⁷ Исус отговори: „Обичай Господа, твоя Бог! Обичай го с цялото си сърце, с цялата си душа и с целия си разум!» ^{††38} Това е първата и най-важна заповед. ³⁹ И втората най-важна заповед е като първата: «Обичай ближния си както себе си!» ^{‡40} Всичко в закона и писанията на пророците е основано на тези две заповеди.”

Давидов син ли е Месията (Марк 12:35-37; Лука 20:41-44)

⁴¹ Тогава Исус се обърна с въпрос към събралите се фарисеи: ⁴² „Какво мислите за Месията? Чий син е той?”

Те отговориха: „На Давид.”

⁴³ Исус им каза: „Защо тогава, вдъхновен от Духа, Давид го нарича «Господ», като казва:

⁴⁴ «Господ каза на моя Господ:

Седни от дясната ми страна,
докато сложа твоите врагове в краката ти.»

Псалм 110:1

⁴⁵ Щом Давид го нарича «Господ», как може той да е негов син?” ⁴⁶ Нито един от фарисеите не можа да му каже нещо в отговор и от този ден никой не се осмели да му задава други въпроси.

Исус порицава религиозните водачи (Марк 12:38-40; Лука 11:37-52; 20:45-47)

23 След това Исус започна да говори на народа и учениците си, ² казвайки: „Законоучителите и фарисеите имат правото да тълкуват закона на Моисей. ³ Затова правете и спазвайте всичко, което ви наставляват, но не се учете от делата им, защото те говорят, без да вършат. ⁴ Налагат върху плещите на хората тежки товари, а самите те и пръста си не помръдват да ги преместят.

⁵ Вършат добри дела само за да ги видят хората. Наистина, те все уголемяват филиактериите ^{‡†} си и

[†] Цитат от Изх. 3:6. ^{††} Цитат от Вт. 6:5. [‡] Цитат от Лев. 19:18. ^{‡†} филиактерии Малки кожени кутийки, които се носят върху челото или лявата ръка и съдържат четири важни откъса от Писанията.

удължават полите на дрехите си. ⁶ Обичат да заемат най-почетните места при празненствата и най-предните столове в синагогите. ⁷ Ласкаят се, когато ги поздравяват с уважение по пазарите и обичат да ги наричат «Учителю».

⁸ Но вие не трябва да позволявате да ви наричат «Учителю», защото всички сте братя и сестри и имате само един Учител. ⁹ И не наричайте никого на земята «Отче», защото имате само един Баща — небесния. ¹⁰ И не позволявайте да ви наричат «Господарю», защото един е вашият Господар — Месията. ¹¹ Най-великият сред вас трябва да ви бъде слуга. ¹² Всеки, който въздига себе си, ще бъде смирен, а всеки, който смирява себе си, ще бъде въздигнат. ¹³ Горко ви, лицемерни законоучители и фарисеи! Вие затваряте за хората вратите на небесното царство. Нито вие влизате, нито пускате вътре другите, които се опитват да влязат. ¹⁴ ^{‡‡}

¹⁵ Горко ви, лицемерни законоучители и фарисеи! Вие кръстосвате морета и държави, за да намерите един прозелит, а когато го намерите, го правите двойно по-лош и от самите вас, които заслужавате да отидете в пъкъла.

¹⁶ Горко ви, слепи водачи, които казвате: «Ако някой се закълне в храма, това не означава нищо. Но ако се закълне в златото в храма, трябва да изпълни клетвата си.» ¹⁷ Слепи глупци! Кое е по-важно: златото или храмът, който прави златото свещено?

¹⁸ Вие казвате също: «Ако някой се закълне в олтара, това не означава нищо. Но ако се закълне в дара върху олтара, трябва да изпълни клетвата си.»

¹⁹ Слепци! Кое е по-важно: дарът или олтарът, който прави дара свещен? ²⁰ Който се кълне в олтара, се кълне както в него, така и във всичко, което е върху него. ²¹ И който се кълне в храма, се кълне както в него, така и в Онзи, който живее в него.

²² Който се кълне в небето, се кълне и в Божия престол, и в Онзи, който седи на него.

²³ Горко ви, лицемерни законоучители и фарисеи! Вие давате на Бога една десета от всичко, което имате, дори от джоджена, копъра и кимиона. Но не спазвате онова, което е наистина важно в закона: да сте справедливи, милостиви и честни. Тези неща трябваше да спазвате, като не забравяте и другите. ²⁴ Слепи водачи! Вие сте като човек, който изважда от чашата си мушичка, поглъщайки междувременно камила.

²⁵ Горко ви, лицемерни законоучители и фарисеи! Вие измивате чашите и чиниите отвън, но вътре те са пълни с неща, които сте получили с измама и задоволяване на собствените си страсти. ²⁶ Слепи фа-

^{‡‡} Някои гръцки ръкописи добавят ст. 14: „Горко ви, лицемерни законоучители и фарисеи! Отнемате имуществото на вдовици, а после за пред хората казвате дълги молитви. Затова ще получите по-сурово наказание.” Вж. Мк. 12:40; Лк. 20:47.

рисеино! Първо изчисти вътрешността на чашата и тогава външността ѝ също ще бъде чиста.

²⁷ Горко ви, лицемерни законоучители и фарисеи! Вие сте като варосани гробници — хубави отвън, но вътре пълни с кости на мъртъвци и всякакви нечистотии. ²⁸ Така и вие — отвън изглеждате като праведници, но отвътре сте пълни с лицемерие и грехове.

²⁹ Горко ви, лицемерни законоучители и фарисеи! Вие строите гробници за пророците и украсявате гробовете на праведните, ³⁰ и казвате: «Ако бяхме живели по времето на нашите предци, нямаше да им помагаме да убият пророците.» ³¹ С това потвърждавате, че сте потомци на тези, които са убили пророците. ³² Хайде, довършете онова, което предците ви са започнали! ³³ Змии и рожби на ехидни! Как мислите, че ще избегнете осъждението на пъкъла? ³⁴ Затова изпращам при вас пророци, мъдречи и учители. Някои от тях ще убиеете, други ще разпънете на кръст, трети ще бичувате в синагогите си и ще ги преследвате от град на град. ³⁵ Ваша ще бъде вината за невинно пролятата на земята кръв — от тази на праведника Авел до тази на Захария, † Верахиевия син, когото убихте между храма и олтара. ³⁶ Истина ви казвам: наказанието за всичко това ще дойде върху сегашното поколение.

Исус предупреждава хората в Ерусалим

(Лука 13:34-35)

³⁷ Ерусалиме, Ерусалиме! Ти, който избиваш пророците и с камъни посрещаш онези, които Бог ти изпраща! Колко пъти исках да събера децата ти, както кокошката събира своите пиленца под крилата си! Но вие отказахте. ³⁸ Вижте! Сега домът ви ще остане пуст. ³⁹ Казвам ви: няма да ме видите вече, докато не дойде времето да кажете: «Благословен да бъде този, който идва в името на Господа!» ††

Исус предрича разрушаването на храма

(Марк 13:1-27; Лука 21:5-28)

24 Исус излезе от храма и си тръгваше, когато учениците му дойдоха при него, за да му покажат храмовите сгради. ² Исус им каза: „Виждате ли всички тези неща? Истина ви казвам: камък върху камък няма да остане тук — всичко ще бъде сринато до основи.“

³ По-късно Исус седеше на Елеонската планина и учениците му дойдоха там, за да останат сами с него. Те го попитаха: „Кажни ни, кога ще се случат тези неща? Какъв ще бъде знакът за твоето връщане и за края на света?“

† Авел, Захария В еврейския Стар Завет Авел е първата, а Захария — последната жертва на убийство. †† Цитат от Пс. 118:26.

⁴ Исус отговори: „Внимавайте и не позволявайте на никого да ви заблуди! ⁵ Много хора ще дойдат в мое име и ще кажат: «Аз съм Месията!» и ще измамат много хора. ⁶ Ще чуете грохота на битки и вест за войни. Но не се страхувайте — тези неща трябва да се случат, но това все още няма да е краят. ⁷ Народи ще се вдигнат срещу други народи, царства ще воюват срещу други царства. Ще има глад и земетресения на различни места по земята. ⁸ Но всичко това е само като първите родилни болки.

⁹ По онова време хората ще ви предават на изтезания и ще ви убиват, и ще бъдете мразени от всички народи заради това, че сте мои последователи. ¹⁰ По онова време мнозина ще обърнат гръб на вярата и ще се предават един друг на властите, и ще се мразят взаимно. ¹¹ И много лъжепророци ще се появят и ще заблудят мнозина. ¹² Тъй като злото в света ще се разрасне, любовта на повечето хора ще изстинее. ¹³ Но този, който издържи докрай, ще бъде спасен. ¹⁴ Благата вест за царството ще бъде провъзгласена по целия свят като свидетелство за всички народи, а след това ще настъпи краят.

¹⁵ Затова, когато видите да стои на Святото Място «мерзостта, която причинява разорение» ‡ и за която говори пророк Даниил (нека читателят да разбира), ¹⁶ хората в Юдея да бягат в планините. ¹⁷ Ако някой е на покрива, да не слиза да вземе нещата от къщата си. ¹⁸ Ако някой е на полето, да не се връща назад, за да вземе дрехите си. ¹⁹ Горко на бременните и на кърмещите в онези дни! ²⁰ При това, молете се да не се наложи да бягате през зимата или в съботен ден, ²¹ защото тогава ще има голяма скръб, каквато не е имало никога от началото на света досега и каквато никога няма да има. ²² И ако Бог не бе решил да съкрати онези дни, никой не би оцелял. Но заради своите избрани той ще съкрати онези дни.

²³ Ако през онова време някой ви каже: «Виждате! Месията е тук!» или «Той е там!», не му вярвайте.

²⁴ Казвам ви това, защото ще се появят лъжемесии и лъжепророци и ще извършат велики знамения и чудеса, за да заблудят, ако е възможно, дори и избраните от Бога. ²⁵ Ето, предупредих ви!

²⁶ Така че, ако ви кажат: «Ето, Месията е в пустинята!», не отивайте там. Или ако кажат: «Ето, той е във вътрешните стаи!», не вярвайте. ²⁷ Защото както светкавицата блясва от изток и прорязва небето до запад, така ще бъде и когато дойде Човешкият Син. ²⁸ Където е мършата, там ще се съберат лешоядите.

²⁹ Веднага след скръбта на онези дни «Слънцето ще стане тъмно,

луната няма да излъчва светлината си, звездите ще падат от небето

‡ «мерзостта ... разорение» Вж. Дан. 9:27; 11:31; 12:11.

и небесните сили ще се разклатят.» †

³⁰ Тогава на небето ще се появи знамението на Човешкия Син. Всички народи по земята ще заридат и ще видят Човешкия Син като идва на небесните облаци със сила и велика слава. ³¹ Със звук от гръмогласна тръба той ще изпрати своите ангели да съберат неговите избрани отвсякъде, от единия край на небесата до другия.

Поуката от смокиновото дърво

(Марк 13:28-31; Лука 21:29-33)

³² Вземете поука от смокиновото дърво: когато клоните му омекнат и листата му напъпят, вие знаете, че лятото е близо. ³³ По същия начин, когато видите всички тези събития, ще знаете, че завръщането на Човешкия Син е близо, на прага на вратата. ³⁴ Истина ви казвам: това поколение няма да премине, докато не се сбъдне всичко това. ³⁵ Небето и земята ще преминат, но моите думи никога няма да преминат.

Само Бог знае определения час

(Марк 13:32-37; Лука 17:26-30, 34-36)

³⁶ Никой не знае кога ще бъде този ден и час — нито небесните ангели, нито Синът, а само Отец. ³⁷ Когато Човешкият Син дойде, ще бъде същото както в дните на Ной. ³⁸ Тогава, преди потопа, хората ядели, пиели, женели се и се омъжвали до деня, в който Ной влязъл в кораба. ³⁹ Тези хора не подозирали нищо, докато не дошъл потопът и не ги унищожил. Така ще бъде и когато дойде Човешкият Син. ⁴⁰ Двама души ще работят на полето: единият ще бъде взет, а другият — оставен. ⁴¹ Две жени ще мелят на мелницата: едната ще бъде взета, а другата — оставена.

⁴² Така че, бъдете готови, защото не знаете деня, в който ще дойде вашият Господ. ⁴³ Помнете това: ако стопанинът на къщата знаеше кога ще дойде крадецът, щеше да остане буден и нямаше да позволи да му влязат в къщата. ⁴⁴ Затова и вие трябва да сте готови. Човешкият Син ще дойде, когато не го очаквате.

Кой е довереният слуга

(Лука 12:41-48)

⁴⁵ Кой е довереният и благоразумен слуга? Този, на когото господарят поверява другите си слуги, за да им раздава храната в определеното време.

⁴⁶ Благословен ще бъде този слуга, когато господарят дойде и го завари да върши онова, което му е възложил. ⁴⁷ Истина ви казвам: господарят ще му повери грижата за целия си имот. ⁴⁸ Но какво ще се случи, ако слугата е лош човек и си мисли, че господарят му няма да се върне скоро? ⁴⁹ Той ще за-

† Вж. Ис. 13:10; 34:4.

почне да бие другите слуги и да яде и пие с другите пияници. ⁵⁰ Господарят на такъв слуга ще дойде в ден, когато той не го очаква, и в момент, който той не знае. ⁵¹ Ще го подложи на ужасна смърт †† и ще определи мястото му да е при лицемерите, където хората ще плачат и скърцат със зъби.

Притча за десетте девойки

25 Тогава небесното царство ще бъде като десетте девойки, които взели светилниците си и отишли да посрещнат младоженеца. ² Пет от тях били глупави, а пет — благоразумни. ³ Петте глупави девойки взели светилниците си, но не взели със себе си допълнително масло. ⁴ Благоразумните девойки обаче заедно със светилниците си взели и допълнително масло в съдовете си. ⁵ Тъй като младоженецът се бавел, на всички им се додрямало и заспали.

⁶ В полунощ някой извикал: «Младоженецът идва! Излезте да го посрещнете!»

⁷ Тогава всички онези девойки станали и приготовили светилниците си. ⁸ Глупавите девойки казали на благоразумните: «Дайте ни от вашето масло. Нашите светилници угасват.»

⁹ Но благоразумните отговорили: «Маслото, което имаме, може да не стигне нито за нас, нито за вас. По-добре идете при търговците и си купете.»

¹⁰ Докато те отивали да купят масло, младоженецът пристигнал и готовите девойки влезли с него на сватбеното празненство. После вратата била заключена.

¹¹ По-късно дошли и другите девойки и казали: «Господине! Господине! Отвори ни!»

¹² Но младоженецът отвърнал: «Истина ви казвам: не ви познавам!»

¹³ Винаги бъдете готови, защото не знаете нито деня, нито часа, когато Човешкият Син ще дойде.

Притча за тримата слуги

(Лука 19:11-27)

¹⁴ Небесното царство е като човека, който преди да напусне дома си, извикал слугите си и им казал да се грижат за имота му, докато той е в чужбина.

¹⁵ Дал на всеки според способностите: на единия — пет таланта, на другия — два, а на третия — един, и тръгнал. ¹⁶ Слугата, който получил пет таланта, отишъл бързо да търгува с тях и така спечелил още пет. ¹⁷ По същия начин и слугата, който имал два таланта, спечелил още два. ¹⁸ А слугата, който получил един, отишъл и изкопал дупка в земята, където скрил парите на господаря си.

¹⁹ След много време господарят се върнал и попитал слугите какво са направили с парите му. ²⁰ Слу-

†† подложи на ужасна смърт Букв.: „разсече на две“ или „насече на парчета“.

гата, който бил получил пет таланта, му донесъл още толкова и казал: «Господарю, ти ми повери грижата за пет таланта. Аз ги използвах, за да спечеля още пет.»

²¹ Господарят отговорил: «Добре си направил. Ти си добър слуга и може да ти се има доверие. Справи се с малкото пари, затова ще ти дам да се грижиш за по-големи неща. Влез и сподели радостта на господаря си!»

²² След това дошъл слугата, който бил получил два таланта и казал: «Господарю, ти ми даде два таланта. Аз ги използвах, за да спечеля още два.»

²³ Господарят отговорил: «Добре си направил. Ти си добър слуга и може да ти се има доверие. Справи се с малкото пари, затова ще ти дам да се грижиш за по-големи неща. Влез и сподели радостта на господаря си!»

²⁴ Тогава дошъл слугата, който бил получил един талант и казал: «Господарю, знаех, че си суров човек, който жъне онова, което не е садил, и прибира онова, което не е посял. ²⁵ Затова се изплаших и отидох да скрия парите ти в земята. Ето, вземи каквото ти принадлежи.»

²⁶ Господарят отговорил: «Ти си зъл и ленив слуга! Казваш, че си знаел, че жъна каквото не съм садил и прибирам каквото не съм сял. ²⁷ Затова трябваше да сложиш парите ми в банката, за да мога като се върна, да си ги получа обратно с лихвите.»

²⁸ Затова вземете таланта от този слуга и го дайте на онзи, който има десет таланта. ²⁹ Всеки, който има, ще получи още и ще има повече, отколкото му е необходимо. Но на онзи, който няма, ще се отнеме и малкото, което има.» ³⁰ След това господарят казал: «Изхвърлете този безполезен слуга навън, в тъмнината, където хората ще плачат и скърцат със зъби.»

Човешкият Син ще съди всички хора

³¹ Когато Човешкият Син дойде в своята слава, заедно с всичките си ангели, той ще седне на славния си престол. ³² Тогава всички народи на земята ще се съберат пред него и той ще ги раздели на две групи, също както овчарят отдели овцете от козите. ³³ Овцете ще постави от дясната си страна, а козите — от лявата.

³⁴ След това царят ще каже на тези от дясната му страна: «Елате, вие, благословени от моя Баща! Наследете царството, подготвено за вас от сътворението на света. ³⁵ Това царство е ваше, защото бях гладен и ме нахранихте. Бях жаден и ми дадохте да пия. Бях странник и ме поканихте в дома си. ³⁶ Нямах дрехи и ме облякохте. Бях болен и се погрижихте за мен, бях затворник и дойдохте да ме навестите.»

³⁷ А праведните хора ще отговорят: «Господи, кога те видяхме гладен и те нахранихме? Кога те видяхме жаден и ти дадохме да пиеш? ³⁸ Кога те видяхме да минаваш като странник и те поканихме в дома си? Кога те видяхме без дрехи и те облякохме?»

³⁹ Кога те видяхме болен или затворник и се погрижихме за теб?»

⁴⁰ Тогава царят ще им отговори: «Истина ви казвам: когато сте правили това за един от тези най-маловажни мои братя, за мен сте го правили.»

⁴¹ После той ще каже на тези от лявата му страна: «Махнете се от мен, вие, прокълнати, и вървете във вечния огън, приготвен за дявола и неговите ангели! ⁴² Идете си, защото бях гладен, но не ме нахранихте. Бях жаден, но не ми дадохте да пия.»

⁴³ Бях странник, но не ме поканихте в дома си. Нямах дрехи, но не ме облякохте. Бях болен и в затвор, но не се погрижихте за мен.»

⁴⁴ Тогава тези хора ще отвърнат: «Господи, кога те видяхме гладен или жаден? Кога те видяхме странник? И кога те видяхме без дрехи, болен или в затвор? Кога видяхме всичко това и не ти помогнахме?»

⁴⁵ А царят ще им отговори: «Истина ви казвам: когато сте отказали да помогнете на един от тези най-маловажни мои братя, на мен не сте помогнали.»

⁴⁶ И тогава тези хора ще отидат във вечно наказание, а праведните — във вечен живот.“

Юдейските водачи кроят планове да убият Исус

(Марк 14:1-2; Лука 22:1-2; Йоан 11:45-53)

26 След като изрече всички тези думи, Исус каза на учениците си: ² „Знаете, че след два дни е Пасха и на този ден Човешкият Син ще бъде предаден, за да го разпънат на кръст.“

³ Тогава главните свещеници и юдейските старейшини се събраха в двора на първосвещеника Каяфа ⁴ и се наговориха да хванат Исус чрез измама и да го убият. ⁵ Но си казваха: „Не трябва да го арестуваме по време на празника, за да не се разбунтува народът.“

Една жена прави нещо специално

(Марк 14:3-9; Йоан 12:1-8)

⁶ Исус беше във Витания, в къщата на Симон проказения, ⁷ когато една жена се приближи до него с алабастров съд, пълен със скъпо миро, и го изля на главата му, докато той се хранеше. ⁸ Учениците видяха това, ядосаха се и говореха помежду си: „Защо беше нужно такова прахосничество? ⁹ Това миро можеше да се продаде за много пари, които да се раздадат на бедните.“

¹⁰ Но Исус знаеше какво си мислят и им каза: „Защо тревожите жената? Тя извърши нещо прекрасно за мен. ¹¹ С вас винаги ще има бедни, но аз няма

да съм винаги с вас. ¹²Тя изля това миро върху тялото ми, за да ме приготви за моето погребение.

¹³Истина ви казвам: където и да се провъзгласява тази Блага вест по целия свят, ще се разказва също и за това, което тя извърши, за да я помнят хората.“

Юда се съгласява да предаде Исус

(Марк 14:10-11; Лука 22:3-6)

¹⁴Тогава един от дванадесетте ученика, наречен Юда Искариотски, отиде при главните свещеници ¹⁵и каза: „Колко ще ми дадете, ако ви предам Исус?“ Те му предложиха тридесет сребърника ¹⁶и от този момент Юда зачака най-подходящото време, за да им предаде Исус.

Пасхалната вечеря

(Марк 14:12-21; Лука 22:7-14, 21-23; Йоан 13:21-30)

¹⁷В първия ден на празника на безквасните хлябове учениците дойдоха при Исус и казаха: „Къде искаш да ти приготвим да ядеш пасхалната вечеря?“

¹⁸Исус отговори: „Идете в града при един човек, когото познавам, и му кажете: «Учителят заръча: Определеното време приближава. Ще празнувам Пасха с учениците си в твоя дом.»“

¹⁹Учениците направиха както им каза Исус и приготвиха пасхалното ядене.

²⁰Вечерта Исус седеше на масата с дванадесетте си ученика. ²¹Докато се хранеха, той каза: „Истина ви казвам: един от вас ще ме предаде!“

²²Учениците много се наскърбиха и един след друг започнаха да го питат: „Господи, не съм аз, нали?“

²³Исус отговори: „Ще ме предаде този, който е натопил ръката си в блюдото заедно с мен. ²⁴Човешкият Син ще си иде, точно както казват Писанията за него, но горко на онзи, който го предаде. За този човек щеше да бъде по-добре никога да не се беше раждал.“

²⁵Юда, който щеше да го предаде, попита: „Не съм аз, нали, Учителю?“

Исус отговори: „Сам го каза.“

Господната вечеря

(Марк 14:22-26; Лука 22:15-20; 1 Коринтяни 11:23-25)

²⁶Докато се хранеха, Исус взе хляба, благодари на Бога и го разчупи. После го даде на учениците си и каза: „Вземете и яжте. Това е моето тяло.“

²⁷След това взе чашата, благодари на Бога и я даде на учениците, като им каза: „Нека всеки от вас пие, ²⁸защото това е моята кръв на завета, който Бог сключва с вас. Тя се пролива за много хора, за да бъдат простени греховете им. ²⁹Казвам ви: няма

вече да пия от това вино до онзи ден, в който ще пия с вас ново вино в царството на моя Баща.“

³⁰След това изпяха един химн и отидоха на Елеонската планина.

Исус предсказва отричането на Петър

(Марк 14:27-31; Лука 22:31-34, Йоан 13:36-38)

³¹Исус каза на учениците: „Заради това, което ще ми се случи, тази нощ всички вие ще се разбягате и ще ме изоставите, защото Писанието казва:

«Ще убия овчаря
и овцете ще се разбягат.»

Захария 13:7

³²Но след като бъде възкресен, ще отида в Галилея преди вас.“

³³Петър каза: „Дори всички останали да те изоставят заради това, което ще ти се случи, аз никога няма да те изоставя.“

³⁴Исус отвърна: „Истина ти казвам: тази нощ, преди да пропее петелът, три пъти ще си се отрекъл от мен.“

³⁵Но Петър му каза: „Никога няма да се отрека от теб, дори ако трябва да умра заедно с теб.“ Същото заявиха и всички останали ученици.

Исус се моли сам

(Марк 14:32-42; Лука 22:39-46)

³⁶Тогава Исус отиде с тях на едно място, наречено Гетсимания, и им каза: „Поседете тук, докато отида там да се помоля.“ ³⁷После взе със себе си Петър и двамата Зеведееви синове и започна да тъгува и да се терзае. ³⁸Каза им: „Душата ми се раздира от скръб. Останете тук и бъдете нащрек заедно с мен.“

³⁹След това Исус се отдалечи малко от тях, падна по очи и започна да се моли: „Отче мой, ако е възможно, нека тази чаша ме отmine! Но направи така, както искаш ти, а не както искам аз.“ ⁴⁰След това се върна при учениците си и ги завари заспали. Той каза на Петър: „Нима не можахте един час да останете нащрек заедно с мен? ⁴¹Бъдете нащрек и се молете, за да не се поддадете на изкушение. Духът ви иска да извърши онова, което е правилно, но тялото ви е слабо.“

⁴²За втори път Исус се отдалечи и започна да се моли: „Отче мой, ако не е възможно тази чаша да ме отmine, без да я изпия, моля се волята ти да се изпълни.“

⁴³След това се върна при учениците си и отново ги завари заспали, защото клепачите им бяха натезжали. ⁴⁴Той ги остави и отиде да се моли за трети път, като каза същите думи.

⁴⁵След това се върна при учениците си и каза: „Още ли спите и си почивате? Дойде времето Човешкият Син да бъде предаден в ръцете на грешни

хора. ⁴⁶ Станете! Да вървим. Ето — идва този, който ще ме предаде!“

Исус е арестуван

(Марк 14:43-50; Лука 22:47-53; Йоан 18:3-12)

⁴⁷ Докато Исус казваше това, дойде Юда — един от дванадесетте ученика. С него имаше много хора с ножове и сопи, изпратени от главните свещеници и старейшините на народа. ⁴⁸ Този, който щеше да го предаде, се беше уговорил с тях да им даде знак: „Когато целуна, той е. Него хванете!“ ⁴⁹ Юда се приближи до Исус и му каза: „Здравей, Учителю!“ И го целуна.

⁵⁰ Исус отговори: „Приятелю, направи това, за което си дошъл.“

Тогава мъжете се приближиха, сграбчиха Исус и го арестуваха. ⁵¹ Когато се случи това, един от учениците му изтегли ножа си, удари с него слугата на първосвещеника и му отрязва ухото.

⁵² Исус му каза: „Прибери ножа си на мястото му. Който вади нож, от нож умира.“ ⁵³ Нима мислиш, че не мога да помоля моя Баща и той незабавно да изпрати повече от дванадесет легиона ангели да ми помогнат? ⁵⁴ Но как тогава ще се изпълни казаното в Писанията, че всичко трябва да стане по този начин?“

⁵⁵ След това Исус каза на тълпите хора: „Идват да ме хванете с ножове и сопи, сякаш съм престъпник. Всеки ден седях в храма и поучавах, но не ме арестувахте. ⁵⁶ Всичко това обаче става, за да се изпълни писаното от пророците.“ Тогава всички ученици го оставиха и избягаха.

Исус пред юдейските водачи

(Марк 14:53-65; Лука 22:54-55, 63-71; Йоан 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Хората, които арестуваха Исус, го отведоха в дома на първосвещеника Каяфа, където се бяха събрали законоучителите и старейшините. ⁵⁸ Петър следваше Исус на разстояние и влезе след него в двора на първосвещеника, където седна със стражите, за да види какво ще стане.

⁵⁹ Главните свещеници и целият Синедрион се опитваха да намерят лъжесвидетели срещу Исус, за да могат да го убият. ⁶⁰ Много хора дойдоха и дадоха лъжливи показания, но въпреки това съветът не можеше да намери причина да го убие. Накрая дойдоха двама души ⁶¹ и заявиха: „Този човек каза: «Мога да разруша Божия храм и да го построя отново за три дни.»“

⁶² Тогава първосвещеникът се изправи и каза на Исус: „Тези хора свидетелстват срещу теб. Няма ли да кажеш нещо за това, в което те обвиняват?“ ⁶³ Но Исус не отговори.

Първосвещеникът отново му каза: „Заклевам те в живия Бог! Кажи ни, ти ли си Месията, Божият Син?“

⁶⁴ Исус отговори: „Сам го каза. Но казвам ви: отсега нататък ще виждате Човешкия Син да седи от дясната страна на Всемогъщия и да идва на небесните облаци.“

⁶⁵ Тогава първосвещеникът разкъса дрехите си [†] и каза: „Този човек богохулства! Нима ни са нужни други свидетели? Току-що чухте богохулството.“

⁶⁶ Какво отсъждате?“

Юдеите отговориха: „Той е виновен и трябва да умре.“

⁶⁷ И започнаха да го заплуват в лицето, да го бият с юмруци и да му удрят плесници. ⁶⁸ „Покажи ни, че си пророк, ти, който твърдиш, че си Месията! Отгатни кой те удари!“ — казваха те.

Петър се отрича от Исус

(Марк 14:66-72; Лука 22:56-62; Йоан 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ През това време Петър седеше в двора. Една прислужница се приближи до него и каза: „Ти също беше с Исус от Галилея.“

⁷⁰ Но Петър отрече пред всички с думите: „Не зная за какво говориш.“

⁷¹ След това излезе от двора, а на вратата го видя друга прислужница, която каза пред хората там: „Този човек беше с Исус от Назарет.“

⁷² И още веднъж Петър отрече, като се закле: „Не познавам този човек!“

⁷³ Малко след това няколко души, които стояха там, се приближиха до Петър и му казаха: „Ти наистина си един от онези, които го следваха. Начинът, по който говориш, те издава.“

⁷⁴ Тогава той започна да се проклина и да им се кълне: „Не познавам този човек!“ Точно тогава пропя петел. ⁷⁵ Петър си спомни какво му беше казал Исус: „Преди да пропее петелът, ще си се отрекъл от мен три пъти.“ После излезе навън и горчиво заплака.

Исус пред Пилат

(Марк 15:1; Лука 23:1-2; Йоан 18:28-32)

27 Рано на другата сутрин всички главни свещеници и старейшини на народа свикаха съвет, на който решиха да убият Исус. ² Вързаха го и го отведоха при губернатора Пилат.

Юда се самоубива

(Дела 1:18-19)

³ А Юда, който го беше предал, видя, че Исус е осъден и се разкая за стореното. Той върна тридесетте сребърника на главните свещеници и старейшините ⁴ и каза: „Извърших грях, като предадох на смърт невинен човек!“

[†] разкъса дрехите си Разкъсването на дрехите често означава, че се скърби или се оплаква някого. Тук това е знак, че първосвещеникът е разгневен и счита тези думи за богохулство, заслужаващо смъртно наказание.

Те отговориха: „Че какво ни е на нас? Ти му мисли.“

⁵ Тогава Юда захвърли парите в храма, излезе навън и се обеси.

⁶ Главните свещеници взеха сребърните монети и казаха: „Нашият закон не позволява да сложим тези пари в храмовата кутия за дарения, защото с тях е платена смъртта на човек.“ ⁷ И решиха да купят с тях едно място, наречено „Грънчарова нива“, за да погребват там чужденците. ⁸ Ето защо тази нива и до ден днешен е известна като „Кръвна нива“. ⁹ Така се изпълни пророчеството, казано от Еремия:

„Те взеха тридесетте сребърника — цената, която израелтяните решиха да платят за него — ¹⁰ и купиха с тях грънчаровата нива, както Господ ми заповяда.“ †

Пилат разпитва Исус

(Марк 15:2-5; Лука 23:3-5; Йоан 18:33-38)

¹¹ Исус застана пред губернатора Пилат, който го попита: „Ти ли си царят на юдеите?“

Исус отговори: „Сам го казваш.“

¹² Но когато главните свещеници и старейшините го обвиняваха, той мълчеше.

¹³ Тогава Пилат му каза: „Не чуваш ли в колко много неща те обвиняват?“

¹⁴ Но Исус не отговори на нито едно обвинение и Пилат остана много изненадан.

Исус е осъден на смърт

(Марк 15:6-15; Лука 23:13-25; Йоан 18:39-19:16)

¹⁵ Всяка година на празника Пасха управникът освобождаваше по един затворник, когото хората посочваха. ¹⁶ По това време в затвора се намираще един известен престъпник на име Варава. ¹⁷ Когато тълпата се събра, Пилат ги попита: „Кого искате да ви освободя: Варава или Исус, наречен Месията?“ ¹⁸ Той знаеше, че хората бяха предали Исус, защото му завивдаха.

¹⁹ Докато Пилат седеше в съда, жена му му изпрати съобщение, в което казваше: „Остави този невинен човек на мира. Снощи сънувах сън за него, който много ме разтревожи.“

²⁰ Но главните свещеници и старейшините убедиха тълпите да поискат Варава да бъде освободен, а Исус — убит.

²¹ Пилат каза: „При мен са Варава и Исус. Кого искате да ви освободя?“

„Варава!“ — отвърнаха хората.

²² Пилат попита: „А какво да правя с Исус, наречен Месията?“

Всички отговориха: „Разпъни го на кръст!“

† „Те взеха ... заповяда“ Вж. Зах. 11:12-13; Ер. 32:6-9. †† Варава в някои гръцки ръкописи името е „Исус Варава“.

²³ „Защо искате да го убия? — попита Пилат. — Какво престъпление е извършил?“

Хората започнаха да викат още по-силно: „Разпъни го на кръст!“

²⁴ Пилат видя, че няма смисъл да продължава и че се надигат размирици. Тогава взе вода, изми ръцете си пред тълпата и каза: „Не съм виновен за смъртта на този човек. Вие сте тези, които я искат.“

²⁵ Тълпата отговори: „Нека кръвта му тежи на нас и нашите деца.“

²⁶ Тогава Пилат им освободи Варава и нареди да накажат Исус с бой с камшик, след което го предаде, за да бъде разпънат на кръст.

Войниците на Пилат издевателстват над Исус

(Марк 15:16-20; Йоан 19:2-3)

²⁷ След това войниците на Пилат отведоха Исус в двореца на губернатора и целият полк се събра около него. ²⁸ Свалиха дрехите му и го наметнаха с алена мантия. ²⁹ После сплетоха венец от тръни и го сложиха на главата му, а в дясната му ръка поставиха тръстика. След това коленичиха пред него и подигравателно казваха: „Да живее царят на юдеите!“ ³⁰ Заплюваха го, а след това взеха тръстиката и го заудряха с нея по главата. ³¹ Когато се поругаха с него, те му свалиха мантията, облякоха го отново в неговите дрехи и го отведоха да бъде разпънат на кръст.

Исус е разпънат на кръст

(Марк 15:21-32; Лука 23:26-43; Йоан 19:17-27)

³² По пътя видяха един човек от Кириная на име Симон и го накараха да носи кръста на Исус. ³³ Когато стигнаха до мястото, наречено Голгота, което означава „Лобно място“, ³⁴ войниците дадоха на Исус да пие вино, смесено с жлъчка, но след като го опита, той отказа да го изпие. ³⁵ Приковаха го на един кръст, после си поделиха дрехите му, като хвърлиха жребий, ³⁶ и седнаха там, за да го пазят. ³⁷ Над главата му сложиха надпис с отправеното срещу него обвинение: „това е исус, царят на юдеите.“ ³⁸ Заедно с него бяха разпънати двама разбойника — единият от дясната, а другият от лявата му страна. ³⁹ Хората, които минаваха оттам, го обиждаха, поклащаха глави ⁴⁰ и казваха: „Ти, който щеше да събаряш храма и да го строиш отново за три дни, я спаси себе си сега! Слез от кръста, ако си Божият Син!“

⁴¹ Главните свещеници, законоучителите и юдейските старейшини също бяха там и се присмиваха на Исус: ⁴² „Другите спасяваше, а себе си не може да спаси! Нали е царят на Израел? Нека сега слезе от кръста и ще му повярваме!“ ⁴³ Като толкова упоритивно на Бога, нека сега Бог го избави, ако наистина му е скъп. Нали сам казваше: «Аз съм Божият

Син!»⁴⁴ Разбойниците, разпънати заедно с него, също го обсипваха с обиди.

Исус умира

(Марк 15:33-41; Лука 23:44-49; Йоан 19:28-30)

⁴⁵ По обяд над цялата страна се спусна мрак, който не се вдигна три часа. ⁴⁶ Около три часа Исус извика високо: „Или, Или, лама савахтани?“, † което значи: „Боже мой, Боже мой, защо си ме изоставил?“

⁴⁷ Някои от онези, които стояха там, чува това и казаха: „Вика Илия.“ ††

⁴⁸ Един от тях веднага изтича, напои с оцет една гъба и като я научи на тръстикова пръчка, даде на Исус да пие от нея. ⁴⁹ Но другите хора казаха: „Остави го! Нека да видим дали Илия ще дойде да го спаси.“

⁵⁰ Исус извика високо още веднъж и след това издъхна.

⁵¹ В този момент завесата в храма се раздра на две от горе до долу. Земята се разтърси и скалите се напукаха. ⁵² Гробовете се отвориха и много от Божиите хора, които бяха умрели, възкръснаха. ⁵³ Те излязоха от гробовете и след като Исус възкръсна, отидоха в святия град и се явиха на много хора.

⁵⁴ Стотникът и войниците, които пазеха Исус, видяха земетресението и всичко, което стана. Те много се изплашиха и казаха: „Той наистина бе Божий Син!“

⁵⁵ Много жени стояха там и гледаха отдалеч. Това бяха жените, които бяха следвали Исус от Галилея, за да се грижат за него. ⁵⁶ Там бяха Мария Магдалина, Мария — майката на Яков и Йосиф, и майката на Зеведеевите синове.

Погребението на Исус

(Марк 15:42-47; Лука 23:50-56, Йоан 19:38-42)

⁵⁷ Същата вечер в Ерусалим дойде един богат човек от Ариматея на име Йосиф, който също беше ученик на Исус. ⁵⁸ Той отиде при Пилат и поиска тялото на Исус. Пилат нареди на войниците да му го дадат. ⁵⁹ Тогава Йосиф взе тялото, зави го в ново лено платно ⁶⁰ и го положи в своята нова, наскоро изсечена в скалата гробница. ⁶¹ Мария Магдалина и другата Мария останаха да седят пред гробницата.

Гробницата на Исус се охранява

⁶² Беше Подготвителен ден. На следващия ден главните свещеници и фарисеите се срещнаха с Пилат ⁶³ и му казаха: „Господарю, спомняме си, че

† Цитат от Пс. 22:1. †† „Вика Илия.“ Обръщението „Боже мой“ („Или“ на еврейски или „Елои“ на арамейски) прозвучава на хората като името на Илия, известния Божий пророк от ок. 850 г. пр. Хр.

докато беше още жив, този самозванец каза: «След три дни ще възкръсна.» ⁶⁴ Дай заповед да пазят гробницата, докато минат три дни, защото учениците му може да дойдат и да откраднат тялото, а след това да кажат на хората: «Той възкръсна от мъртвите.» Тази последна лъжа ще бъде по-лоша от онова, което говореха за него по-рано.“

⁶⁵ Пилат им каза: „Вземете няколко войника и идете да пазите гробницата както знаете.“ ⁶⁶ Те отидоха на гробницата, запечатаха входа и поставиха там стража.

Възкресението на Исус

(Марк 16:1-8; Лука 24:1-12; Йоан 20:1-10)

28 Денят след съботата беше първият ден от седмицата и на зазоряване Мария Магдалина и другата Мария отидоха да видят гробницата. ² В този момент стана много силно земетресение. Един Господен ангел слезе от небето, отиде до гробницата, отмести камъка от входа и седна върху него. ³ Ангелът блестеше ярко като светкавица, а дрехите му бяха бели като сняг. ⁴ Войниците, които пазеха гробницата, толкова се изплашиха от него, че се разтрепериха и заприличаха на мъртвци.

⁵ Ангелът каза на жените: „Вие не се страхувайте! Зная, че търсите Исус, който беше разпънат на кръст. ⁶ Но той не е тук, а възкръсна, както беше казал. Елате да видите мястото, където лежеше тялото му. ⁷ После бързо идете и кажете на учениците му: «Той е възкръснал от мъртвите и сега отива в Галилея преди вас. Там ще го видите.» Това дойдох да ви кажа.“

⁸ Жените — изплашени, но и изпълнени с голяма радост — бързо се отдалечиха от гробницата и се завтекоха да кажат на учениците му. ⁹ И изведнъж по пътя ги срещна Исус и каза: „Здравейте!“ Те се приближиха до него, обгърнаха нозете му и му се поклониха. ¹⁰ Тогава Исус им каза: „Не се страхувайте! Идете и кажете на учениците ми ‡ да отидат в Галилея. Там ще ме видят.“

Войниците докладват на юдейските водачи

¹¹ Когато жените отидоха да кажат на учениците, няколко войника, които пазеха гробницата, дойдоха в града и разказаха на главните свещеници всичко, което се беше случило. ¹² Главните свещеници се срещнаха със старейшините и измислиха план. Те дадоха на войниците голяма сума пари ¹³ и им заръчаха: „Кажете на хората, че учениците му са дошли през нощта и са откраднали тялото му, докато сте спали. ¹⁴ Ако губернаторът чуе за това, ще го убедим, че сте невинни и ще ви избавим от неприятности.“ ¹⁵ Войниците взеха парите и направиха така, както им бе наредено. И така, тази исто-

‡ учениците ми Букв.: „братята ми“.

рия се разнесе сред юдеите и до ден днешен продължава да се разказва.

Исус говори на учениците си

(Марк 16:14-18; Лука 24:36-49; Йоан 20:19-23; Дела 1:6-8)

¹⁶ Единадесетте ученика отидоха в Галилея и се качиха на хълма, на който Исус им беше казал да отидат. ¹⁷ Там го видяха и му се поклониха, но ня-

кои от тях не повярваха, че това наистина е той.

¹⁸ Тогава Исус се приближи до тях и каза: „Дадена ми е цялата власт в небето и на земята. ¹⁹ Затова идете при всички народи и ги направете мои ученици, като ги кръщавате в името на Отца и Сина, и Святия Дух. ²⁰ Учете ги да изпълняват всичко, което съм ви заповядал. И помнете: аз ще бъда винаги с вас до края на света.“

Марк

Идването на Исус

(Матей 3:1-12; Лука 3:1-9, 15-17; Йоан 1:19-28)

1 Благата вест за Исус Христос, Божия Син, † започва ² с думите на пророк Исаия:
„Чуй! Пред теб изпращам пратеника си, който ще подготви пътя за теб.“

Малахия 3:1

³ „Един човек вика в пустинята:
«Подгответе пътя за Господа,
очертайте прави пътеките за него.»“

Исаия 40:3

⁴ Тогава дойде Йоан, който кръщаваше хората в пустинята и проповядваше да се покаят и да се кръстят, за да прости Бог греховете им. ⁵ Жителите на цяла Юдея и Ерусалим отиваха при него, изповядваха греховете си и Йоан ги кръщаваше в река Йордан. ⁶ Той носеше дрехи от камилска козина и беше препасан с кожен колан. Хранеше се със скакалци †† и див мед. ⁷ Ето какво проповядваше: „След мен идва друг, който е по-силен от мен. Не съм достоен дори да коленича и да развързва връзките на сандалите му. ⁸ Аз ви кръщавам с вода, а той ще ви кръсти със Святия Дух.“

Кръщението на Исус

(Матей 3:13-17; Лука 3:21-22)

⁹ В онези дни при него дойде Исус от галилейския град Назарет и Йоан го кръсти в река Йордан.

¹⁰ Веднага щом излезе от водата, Исус видя небесата да се разтварят и Духът да слиза върху него в обла на гълъб. ¹¹ От небесата се чу глас, който каза: „Ти си моят възлюбен Син. Ти си избраникът ми.“

Дяволът изкушава Исус

(Матей 4:1-11; Лука 4:1-13)

¹² Веднага след това Духът заведе Исус в пустинята. ¹³ Той остана там четиридесет дни, изкушаван от Сатана. Живя сам с дивите животни и ангелите се грижиха за него.

Исус призовава първите си ученици

(Матей 4:12-22; Лука 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ След като Йоан беше хвърлен в затвора, Исус дойде в Галилея и започна да проповядва Благата вест от Бога. ¹⁵ Той казваше: „Времето дойде. Божието царство приближава. Покайте се и повярвайте в Благата вест!“

¹⁶ Като вървеше край Галилейското езеро, Исус видя Симон и брат му Андрей, които бяха рибари, да хвърлят мрежите си в езерото. ¹⁷ Той им каза: „Последвайте ме и аз ще ви науча как да ловите хора.“ ¹⁸ Те веднага оставиха мрежите си и го последваха.

¹⁹ Малко по-нататък Исус видя сина на Зеведей — Яков и брат му Йоан, които седяха в лодката си и подготвяха мрежите за улов. ²⁰ Като видя братята, Исус веднага ги повика при себе си. Те оставиха баща си и наемните работници в лодката и го последваха.

Исус излекува човек, обладан от зъл дух

(Лука 4:31-37)

²¹ Исус и учениците му отидоха в Капернаум. В събота Исус влезе в синагогата и започна да поучава. ²² Хората бяха удивени от неговото учение, защото той ги поучаваше с власт, а не като законоучителите. ²³ В синагогата им имаше един човек, обладан от зъл дух, който започна да вика: ²⁴ „Какво искаш от нас, Исусе от Назарет? Да ни погубиш ли дойде? Аз зная кой си — Святият на Бога.“

²⁵ Исус строго заповяда на злия дух: „Млъкни и излез от него!“ ²⁶ Тогава злият дух разтърси тялото на човека и със силен вик излезе от него.

²⁷ Всички бяха смаяни и се питаха един друг: „Какво е това? Що за ново учение е? Той проповядва с власт и дори злите духове се подчиняват на заповедите му!“ ²⁸ И мълвата за него се разнесе бързо из цяла Галилея.

Исус излекува много хора

(Матей 8:14-17; Лука 4:38-41)

²⁹ Щом излязоха от синагогата, заедно с Яков и Йоан те веднага отидоха в дома на Симон и Андрей. ³⁰ Тъщата на Симон лежеше болна с треска и веднага казаха на Исус за нея. ³¹ Той отиде до леглото ѝ, хвана я за ръката и ѝ помогна да стане.

† Божия Син Някои гръцки ръкописи не съдържат тези думи. †† скакалци Вид прелетни пустинни скакалци, които Моисеевият закон разрешава да се ядат. Вж. Лев. 11:21-22.

Треската изчезна, тя оздравя и започна да им прислужва.

³² Когато настъпи вечерта, след залез слънце хората доведоха при Исус всички болни и обладани от демони. ³³ Целият град се събра пред вратата на къщата. ³⁴ Исус излекува много хора, страдащи от различни болести, и прогони много демони, но не позволяваше на демоните да говорят, защото те знаеха кой е.

Исус се подготвя да проповядва Благата вест (Лука 4:42-44)

³⁵ На сутринта Исус се събуди много рано, излезе още по тъмно от къщата и отиде да се моли на едно необитавано място. ³⁶ Симон и приятелите му тръгнаха да го търсят ³⁷ и като го намериха, му казаха: „Всички те търсят.“

³⁸ А той им каза: „Нека идем из селата и градовете наоколо, за да мога да проповядвам и на други места. Нали затова съм тук!“ ³⁹ И тръгна из цяла Галилея, проповядваше в синагогите им и прогонваше демони от хората.

Исус излекува прокажен човек (Матей 8:1-4; Лука 5:12-16)

⁴⁰ При Исус дойде един болен от проказа, коленичи пред него и започна да го моли: „Ти имаш власт и стига да поискаш, можеш да ме излекуваш.“

⁴¹ Исус го съжали, протегна ръката си, докосна го и каза: „Искам — бъди здрав!“ ⁴² Проказата веднага напусна човека и той оздравя.

⁴³ Исус го прати да си върви и като го предупреди строго, ⁴⁴ му заръча: „На никого не казвай какво направих за теб, а иди и се покажи на свещеника † и принеси за оздравяването си каквото е заповядал Моисей. Това ще засвидетелства на за хората, че си излекуван.“ ⁴⁵ Но човекът си тръгна и започна да разказва на всички, че Исус го е излекувал. И така мълвата за Исус се разнесе и той вече не можеше да влезе открито в някой град, затова оставаше в необитавани места, но въпреки това при него се стичаха хора отвсякъде.

Исус излекува парализиран човек (Матей 9:1-8; Лука 5:17-26)

2 След няколко дни Исус се върна в Капернаум и новината, че си е у дома, се разнесе. ² Толкова много хора се бяха събрали да го чуят, че къщата се препълни и нямаше място дори отвън пред вратата. Исус им проповядваше Божието слово. ³ В това време дойдоха няколко души, четирима от които носеха един парализиран човек. ⁴ Тъй като беше невъзможно да стигнат до Исус, те се качиха на

† покажи се на свещеника Според закона на Моисей свещеник трябва да засвидетелства, че болен от проказа е оздравял. Вж. Лев. 14:1-32.

покрива и направиха отвор над мястото, където беше седнал. После спуснаха носилката, на която лежеше парализираният. ⁵ Като видя вярата им, Исус каза на парализирания: „Синко, греховете ти се прощават.“

⁶ Там седяха някои от законоучителите и си помислиха: ⁷ „Как може да говори така? Той богохулства! Единствено Бог може да прощава грехове.“

⁸ Исус веднага прозря в духа си какво си мислеха те и им каза: „Защо таите такива мисли? ⁹ Кое е полесно: да кажа на този парализиран човек «Греховете ти се прощават» или да му кажа «Стани, вземи си носилката и ходи»? ¹⁰ Но аз ще ви покажа, че Човешкият Син има власт на земята да прощава грехове.“ И като се обърна към парализирания, каза: ¹¹ „Казвам ти, стани! Вземи си носилката и си върви вкъщи.“ ¹² И човекът се изправи, веднага си взе носилката и излезе от стаята пред очите на всички. Хората бяха смаяни и славеха Бога, казвайки: „Това е най-изумителното нещо, което сме виждали.“

Исус призовава Левий (Матей 9:9-13; Лука 5:27-32)

¹³ Исус отново отиде край езерото и поучаваше всички, които го бяха последвали там. ¹⁴ И като вървеше по брега, видя бирника Левий, сина на Алфей, седнал на работното си място. Исус му каза: „Последвай ме!“ И Левий стана и го последва.

¹⁵ По-късно на същия ден Исус отиде да вечеря в къщата на Левий. Много бирници и грешници седяха на трапезата с Исус и учениците му, тъй като доста такива хора го следваха. ¹⁶ Някои законоучители, които бяха фарисеи, като видяха Исус да яде с бирници и грешници, попитаха учениците му: „Защо яде с бирници и грешници?“

¹⁷ Той чу това и им каза: „Не здравите се нуждаят от лекар, а болните. Дойдох да призова не праведните хора, а грешниците.“

Исус не е като другите религиозни водачи (Матей 9:14-17; Лука 5:33-39)

¹⁸ Учениците на Йоан и фарисеите постеха. При Исус дойдоха хора, които го попитаха: „Защо Йоановите ученици и учениците на фарисеите посят, а твоите — не?“

¹⁹ Исус им отговори: „Нима очаквате сватбарите да посят, когато младоженецът е сред тях? Докато е там, те няма да посят. ²⁰ Но ще дойде време, когато той ще им се отнеме и тогава ще посят.“

²¹ Никой не зашива кръпка от нов плат върху стара дреха. Ако зашие, новият плат ще се свие, ще съдере дрехата и скъсаното ще стане още по-голямо. ²² Никой не налива ново вино в стари мехове, защото новото вино ще ги спуска и тогава и виното, и меховете ще се похабят. Затова ново вино се налива в нови мехове.“

Исус е Господар на съботата

(Матей 12:1-8; Лука 6:1-5)

²³ Случи се в съботен ден Исус да минава с учениците си през една житна нива и учениците му късаха житни класове. ²⁴ Фарисеите ги видяха и казаха на Исус: „Защо учениците ти вършат това в съботен ден? Нали е против закона?“

²⁵ Исус им отговори: „Никога ли не сте чели какво направи Давид, когато той и хората с него бяха гладни и имаха нужда от храна? ²⁶ По времето на първосвещеника Авиатар той влезе в Божия дом и яде от хлябовете, принесени в дар на Бога, които според закона на Моисей никой освен свещениците не може да яде, и даде даже и на онези, които бяха с него.“

²⁷ После им каза: „Съботният ден беше създаден за хората, а не хората — за съботния ден. ²⁸ Така че Човешкият Син е господар и на съботата.“

Исус излекува човек с изсъхнала ръка

(Матей 12:9-14; Лука 6:6-11)

3 Друг път, влизайки в синагогата, Исус видя един човек с изсъхнала ръка. ² Някои хора внимателно го наблюдаваха, за да видят дали ще излекува сакатия в съботен ден, за да го обвинят след това. ³ Исус каза на човека с изсъхналата ръка: „Изправи се пред всички!“

⁴ После попита: „Какво трябва да се прави в събота — добро или зло? Кое е правилно — да се спаси един живот или да се погуби?“ Но те мълчаха.

⁵ Исус ги изгледа с гняв и, наскърбен от тяхната жестокосърдечност, каза на сакатия: „Протегни си ръката!“ Човекът я протегна и тя оздравя. ⁶ Тогава фарисеите излязоха и заедно с иродианите веднага започнаха да заговорничат как да убият Исус.

Много хора тръгват след Исус

⁷ Исус и учениците му се отправиха към езерото. Множество хора от Галилея, Юдея, ⁸ Ерусалим, Иудея, от земите отвъд река Йордан и от околностите на Тир и Сидон го следваха. Те отиваха при него, защото бяха чули за нещата, които той вършеше. ⁹ Като видя целия този народ, Исус накара учениците си да му намерят и приготвят малка лодка, така че тълпата да не се блъска в него. ¹⁰ Той беше излекувал много хора и затова сега всички, които бяха болни от нещо, се бутаха напред да го докоснат. ¹¹ Имаше и такива, в които се бяха вселили зли духове. Щом видяха Исус, злите духове падаха в краката му и викаха: „Ти си Божият Син!“ ¹² Но Исус строго им заповядаше да не разкриват пред хората кой е.

Исус избира своите дванадесет апостола

(Матей 10:1-4; Лука 6:12-16)

¹³ След това се качи на един хълм и повика при себе си онези, които искаше. Те отидоха при него. ¹⁴ От тях Исус избра дванадесет души, които нарече апостоли, за да бъдат с него и да ги изпраща да проповядват ¹⁵ и да имат власт да прогонват демони. ¹⁶ Ето имената на дванадесетте, които Исус избра:

Симон, когото нарече Петър;

¹⁷ Яков и Йоан, синовете на Зеведей, които нарече Воанергес или „Синове на гръмотевицата“;¹⁸ Андрей,

Филип,

Вартоломей,

Матей,

Тома,

Яков — синът на Алфей,

Тадей,

Симон Зилотът †

¹⁹ и Юда Искариотски, който го предаде.**Силата на Исус е от Бога**

(Матей 12:22-32; Лука 11:14-23; 12:10)

²⁰ После Исус влезе в една къща и наоколо отново се събраха толкова много хора, че той и учениците му не можаха дори да се нахранят. ²¹ Като чува къде е, близките му отидоха да го приберат, защото хората говореха, че е луд. ²² А дошлите от Ерусалим законоучители казваха: „Веелзевул живее в него. Той прогонва демоните, защото използва силата на главатаря на демоните.“

²³ Тогава Исус ги събра и започна да им говори с притчи. Той каза: „Как може Сатана да прогонва своите демони †? ²⁴ Царство, което е разединено от вътрешни борби, не може да оцелее. ²⁵ Семейство, което е раздирано от разпри, не може да оцелее. ²⁶ Ако Сатана се изправи и воюва против себе си, не може да оцелее. Това ще е краят му. ²⁷ Никой не може да влезе в къщата на силен човек и да задигне вещите му, ако първо не го върже. Само тогава ще може да го ограби. ²⁸ Истина ви казвам: всички грехове на хората и всички богохулства, които са изrekli, могат да им се простят. ²⁹ Но ако някой богохулства срещу Святия Дух, за него прошка никога няма да има — той е извършил вечен грях.“

³⁰ Исус каза всичко това, защото говореха, че в него се е вселил зъл дух.

† Зилот Букв.: „Кананит“ — арамейска дума, означаваща „Зилот“ или „ревностен привърженик“. Вж. „Зилот“ в Речника. †† Сатана ... демони Букв.: „Сатана да прогонва Сатана“.

Истинското семейство на Исус

(Матей 12:46-50; Лука 8:19-21)

³¹ Тогава дойдоха майка му и братята му и прати-
на някакъв човек да го извика, а те останаха отвън.

³² Около Исус седяха много хора, които му казаха:
„Майка ти, братята ти и сестрите ти † са във и те
търсят.“

³³ Той попита: „Коя е майка ми? Кои са братята
ми?“ ³⁴ И като огледа насядалите наоколо, каза: „Ето
ги моята майка и моите братя. ³⁵ Който изпълнява
Божията воля, е мой брат, сестра и майка.“

Притча за сеяча

(Матей 13:1-9; Лука 8:4-8)

4 Исус започна отново да проповядва на брега
на езерото и огромна тълпа от хора се събра
около него. Тогава той се качи на една лодка и
навлезе в езерото, а всички други останаха на бре-
га, близо до водата. ² И като ги поучаваше за много
неща в притчи, той каза: ³ „Слушайте! Един земеде-
лец излязъл да сее ⁴ и докато сеел, някои семена
паднали край пътя. Долетяли птици и ги изкълва-
ли. ⁵ Някои семена паднали върху камениста поч-
ва, където нямало достатъчно пръст. Те скоро по-
никнали, защото почвеният слой бил тънък. ⁶ Но
слънцето изгряло, изгорило растенията и те изсъх-
нали, защото нямали достатъчно дълбоки корени.
⁷ Някои от семената пък паднали сред трънливи
плевели, които избуяли и задушили растенията,
пречейки им да дадат зърно. ⁸ А някои паднали на
добра почва, поникнали, израснали и дали плод.
Едни родили тридесет, други — шестдесет, а трети
— сто пъти повече зърно, отколкото било засято.“

⁹ След това Исус им каза: „Който има уши да чува,
да слуша!“

Целта на притчите

(Матей 13:10-17; Лука 8:9-10)

¹⁰ Когато остана насаме с дванадесетте апостола и
другите си ученици, те го попитаха за притчите.

¹¹ Исус им каза: „На вас е дадено да узнаете тайната
на Божието царство, а на онези отвън всичко се да-
ва в притчи. ¹² Защото

«Непрестанно слушат,
но не разбират.

Непрестанно гледат,

но не проумяват това, което виждат.

Иначе щяха да се обърнат към Бога

и той щеше да им прости.»“

*Исая 6:9-10***Исус обяснява притчата за сеяча**

(Матей 13:18-23; Лука 8:11-15)

¹³ После каза на учениците си: „Нима не разбира-
те смисъла на тази притча? Как тогава ще разбере-
те която и да било друга притча? ¹⁴ Сеячът сее Бо-
жието слово. ¹⁵ Някои хора са като семената, падна-
ли край пътя. Те чуват Божието слово, но Сатана
веднага идва и грабва словото, посято в душите
им. ¹⁶ Други са като семената, попаднали върху ка-
менистата почва. Когато чуят Божието слово, те
веднага с радост го приемат. ¹⁷ Но то не прониква
дълбоко в сърцата им и не остава задълго в тях.
Щом дойдат неприятности или започнат преслед-
вания заради него, те бързо се предават. ¹⁸ Някои
хора са като семената, паднали сред трънливите
плевели — те слушат Божието слово, ¹⁹ но после
житейските грижи, измамата на богатствата и же-
ланията за други неща навлизат и го задушават, и
то не дава плод. ²⁰ Други пък са като семената, зася-
ти върху добрата почва. Това са хората, които чу-
ват Божието слово, приемат го и дават плод — по-
някога тридесет, понякога шестдесет, а понякога и
сто пъти повече.“

Използвайте онова, което имате

(Лука 8:16-18)

²¹ Исус им каза: „Нима някой внася лампа, за да я
сложи под дълбок съд или да я скрие под леглото?
Не я ли внася, за да я сложи на поставка? ²² Защото
всичко скрито ще излезе наяве и всяко тайно нещо
ще се разкрие. ²³ Който има уши да чува, да слуша!“

²⁴ Той им каза също: „Внимателно помислете вър-
ху това, което чувате. С каквато мярка мерите, с та-
кава ще мерят и вас; от вас даже ще изискват пове-
че. ²⁵ На имащия ще му бъде дадено още, а на този,
който няма, ще му бъде отнето и малкото, което
има.“

Притча за семето

²⁶ После Исус каза: „Божие царство прилича на
човек, който посява в земята семе. ²⁷ Семето започ-
ва да расте. Расте ден и нощ, независимо дали чо-
век е буден или спи. То си расте, без той да знае как
става това. ²⁸ Земята сама отглежда зърното — пър-
во пониква стъблото, после изкласява и класът се
налива. ²⁹ Щом зърното узрее, човекът веднага за-
почва да жъне, защото е дошло време за прибиране
на реколтата.“

Притча за синапеното зрънце

(Матей 13:31-32; 34-35; Лука 13:18-19)

³⁰ После той каза: „С какво да сравня Божието цар-
ство? С каква притча да го опиша? ³¹ То е като сина-
пеното зрънце, което по време на сеенето е най-

† и сестрите ти Някои гръцки ръкописи не съдържат тези думи.

малкото от всички семена на земята.³² Но веднъж засято, избуява и става най-голямото от всички градински растения — с големи клони, под чиято сянка небесните птици могат да свиват гнезда.“

³³ И с много подобни притчи Исус проповядваше словото и им казваше толкова, колкото можеха да разберат.³⁴ Той винаги им говореше с притчи, но когато оставаше насаме с учениците си, им обясняваше всичко.

Исус укротява буря

(Матей 8:23-27; Лука 8:22-25)

³⁵ Същия този ден вечерта Исус каза на учениците си: „Да отидем на отсрещния бряг.“³⁶ Те оставиха тълпата от хора и се качиха в лодката при Исус. С тях имаше още няколко лодки.³⁷ Забушува силна буря, вълните се разбиваха в лодката и тя почти се напълни с вода.³⁸ Исус спеше на кърмата, положил главата си на възглавница. Учениците му го събудиха и казаха: „Учителю, не те ли е грижа за нас? Ще загинем!“

³⁹ Исус стана, заповяда на вятъра да стихне и каза на езерото: „Тихо! Замълчи!“ Вятърът утихна и настъпи мъртва тишина.

⁴⁰ После Исус се обърна към учениците си и каза: „Защо се страхувате? Все още ли не вярвате?“

⁴¹ Но те бяха много изплашени и се питаха един друг: „Кой е този човек, че дори вятърът и езерото му се подчиняват?“

Исус освобождава човек от зли духове

(Матей 8:28-34; Лука 8:26-39)

5 Исус и учениците му пристигнаха на другия бряг на езерото в страната на герасините.

² Веднага щом Исус слезе от лодката, към него се приближи един човек, който идваше откъм гробниците и беше обладан от зъл дух.³ Този човек живееше в гробниците и никой вече не можеше да го върже, даже и с вериги.⁴ Много пъти бяха оковавали ръцете и краката му, но той късаше веригите и чупеше оковите на парчета, и никой не беше в състояние да го усмири.⁵ Ден и нощ постоянно скиташе из гробниците и по хълмовете, крещеше и се нараняваше с камъни.

⁶ Той видя Исус още отдалеч, спусна се към него и падна в краката му.⁷ Исус каза на злия дух в човека: „Излез от него!“ А той изкрещя с висок глас: „Какво искаш от мен, Исусе, Сине на Всевишния Бог? Заклевам те в Бога, недей да ме мъчиш!“

⁹ Тогава Исус го попита: „Как се казваш?“

Той отговори: „Името ми е Легион, защото сме много.“¹⁰ А злите духове в човека отново и отново молеха Исус да не ги прогонва въвн от тази област.

¹¹ На близкия хълм пасеше голямо стадо свине.

¹² Злите духове молеха Исус и казваха: „Прати ни в свинете, нека влезем в тях!“¹³ Исус им разреши и

те излязоха от човека и се вселиха в свинете. Тогава стадото — около две хиляди животни — се втурна надолу по склона към езерото и цялото се издави.

¹⁴ Мъжете, които пасяха свинете, избягаха и разказаха всичко в града и околността и хората наизлязоха да видят какво се беше случило.¹⁵ Те дойдоха при Исус и когато видяха човека, който преди беше обладан от демоните, да седи облечен и със здрав разум, се изплашиха.¹⁶ Тези, които бяха видели как стана всичко, разказваха за случилото се с обладания от зли духове и със свинете.¹⁷ И тогава хората започнаха да молят Исус да напусне тяхната област.

¹⁸ Когато Исус се качваше в лодката, освободеният от зли духове го молеше да му разреши да тръгне с него.¹⁹ Но Исус не му позволи и му заръча:

„Иди си у дома при своите хора и им разкажи какво Господ направи за теб и как се смили над теб.“

²⁰ Човекът си тръгна и разказваше на хората в Декаполис какво направи Исус за него. И всички се удивляваха.

Исус съживява мъртво момиче и излекува болна жена

(Матей 9:18-26; Лука 8:40-56)

²¹ Исус отново прекоси езерото и се върна на другия му бряг. Около него се насъбра огромна тълпа.²² Дойде един от началниците на синагогата на име Яир. Като видя Исус, той падна в краката му²³ и настоятелно започна да го моли: „Дъщеричката ми умира. Моля те, ела и положи ръцете си върху нея, за да оздравее и да живее!“

²⁴ И така, Исус тръгна с Яир. Огромна тълпа от хора го следваше и го притискаше отвсякъде.

²⁵ Сред множеството имаше една жена, която от дванадесет години кървеше.²⁶ Тя беше изстрадала много при различни лечители, които се бяха опитали да ѝ помогнат, беше похарчила всичките си пари без резултат и състоянието ѝ все повече се влошаваше.²⁷ Като чу за Исус, тя се приближи зад него в тълпата и докосна дрехата му,²⁸ защото непрекъснато си повтаряше: „Ако само докосна дрехите му, ще оздравея.“²⁹ Щом го докосна, кървенето ѝ спря и тя почувства, че тялото ѝ е излекувано от страданияето.³⁰ Исус веднага усети, че от него излезе сила, и като се обърна към тълпата, попита: „Кой докосна дрехите ми?“

³¹ Учениците му казаха: „Виждаш колко хора се блъскаат край теб и още питаш кой те е докоснал!“

³² Но Исус продължи да се оглежда, като търсеше да намери онази, която го беше докоснала.³³ Тогава жената дойде и падна в краката му. Тя вече знаеше, че е излекувана и, треперейки от страх, му призна цялата истина.³⁴ Исус ѝ каза: „Дъще, вярата

ти те излекува. Иди си в мир и повече няма да страдаш.“

³⁵ Той още говореше, когато от къщата на началника дойдоха пратеници и казаха на Яир: „Дъщеря ти умря. Не безпокой повече Учителя.“

³⁶ Но Исус дочу тези думи и му каза: „Не се страхувай! Само вярвай.“

³⁷ Исус не позволи на никого да го последва с изключение на Петър, Яков и брат му Йоан. ³⁸ Те отидоха в къщата на началника на синагогата и видяха голяма суматоха и много хора, които ридяха и оплакваша момичето на висок глас. ³⁹ Исус влезе и им каза: „Защо е тази суматоха и плач? Детето не е мъртво, а е заспало.“ ⁴⁰ Хората му се присмяха. Исус накара всички да излязат, извика при себе си бащата и майката на детето, както и онези, които бяха с него, и влезе там, където беше то. ⁴¹ После взе ръката му и каза: „Талита, куми!“ , което значи: „Момиченце, казвам ти: Стани!“ ⁴² Момиченцето веднага се изправи и започна да върви. (То беше на 12 години.) Родителите му и учениците на Исус бяха напълно изумени. ⁴³ Той строго им заръча да не казват на никого за това и им каза да дадат на детето нещо за ядене.

Исус отива в родния си град

(Матей 13:53-58; Лука 4:16-30)

6 Исус излезе от къщата и отиде в родния си град, следван от учениците си. ² Когато настъпи съботният ден, той започна да поучава в синагогата и много хора бяха удивени от думите му. „Откъде е получил това учение? — казваха те. — Каква е тази мъдрост и кой му я даде? Как ръцете му имат такава сила да вършат чудеса?“ ³ Нима той не е дърводелецът — синът на Мария и братът на Яков, Йосия, Юда и Симон? И тези тук сред нас не са ли сестрите му?“ И хората отказаха да го приемат.

⁴ Исус им каза: „Пророкът навсякъде е на почит освен в родния си град, между роднините си и в собствения си дом.“ ⁵ И той не можа да извърши там никакво чудо с изключение на това, че излекува няколко болни, като положи ръцете си върху тях. ⁶ Исус беше удивен, че хората нямаха вяра.

Исус изпраща апостолите си да проповядват

(Матей 10:1, 5-15; Лука 9:1-6)

След това отиде да проповядва из околните села. ⁷ Той извика при себе си дванадесетте апостола и започна да ги изпраща по двама, като им даваше власт над злите духове. ⁸ Нареди им: „Не взимайте нищо за из път освен тояга — нито хляб, нито торба, нито пари в поясите си. ⁹ Обуйте сандали и вземете само дрехите, които са на вас. ¹⁰ Като влезете в някоя къща, останете там, докато си тръгнете от онзи град. ¹¹ Ако някъде не ви приемат или не ис-

кат да ви слушат, тръгнете си и на излизане оттам изтърсете праха от краката си. † Това ще им бъде като предупреждение.“

¹² Апостолите тръгнаха и започнаха да проповядват на хората да се покаят. ¹³ Те прогониха много демони, помазаха много болни със зехтин и ги излекуваха.

Ирод е объркан

(Матей 14:1-12; Лука 9:7-9)

¹⁴ Цар Ирод чу за Исус, тъй като името му стана широко известно. Някои хора казваха: „Той е Йоан Кръстител, който е възкръснал от мъртвите и затова може да извършва тези чудеса.“ ¹⁵ Други разправяха: „Той е Илия“, а трети приказваха: „Той е пророк, като пророците от древността.“

¹⁶ Но когато Ирод чу за това, каза: „Йоан, когото аз обезглавих, е възкръснал от мъртвите.“

Убийството на Йоан Кръстител

¹⁷ Самият Ирод беше заповядал на войниците си да заловят Йоан и да го хвърлят в затвора заради жена си Иродиада, която преди да се омъжи за него, беше жена на брат му Филип. ¹⁸ Йоан непрекъснато повтаряше на Ирод: „Не е редно да живееш с жената на брат си.“ ¹⁹ Иродиада го намрази и искаше да го убие, но не можеше, ²⁰ защото Ирод се страхуваше от Йоан, понеже знаеше, че е праведен и свят човек, и го пазеше. Ирод обичаше да слуша проповедите на Йоан, макар че думите му силно го смущаваха.

²¹ Най-накрая Иродиада издебна удобен момент. По случай рождения си ден Ирод устрои пир за своите висши управници, хилядниците и най-видните хора в Галилея. ²² На тържеството дойде и дъщерята на Иродиада, която танцува пред всички. Ирод и гостите му бяха много доволни и царят й каза: „Искай от мен каквото си пожелаеш и аз ще ти го дам.“ ²³ И обеща тържествено: „Ще ти дам каквото и да ме помолиш, дори и това да е половината ми царство.“

²⁴ Девојката излезе и попита майка си: „Какво да поискам?“

„Поискай главата на Йоан Кръстител“ — отговори майка й.

²⁵ Девојката бързо се върна при царя и му каза: „Искам веднага да ми донесат на поднос главата на Йоан Кръстител.“

²⁶ Царят много се натъжи, но заради клетвите си, които беше дал пред присъстващите, не искаше да й откаже ²⁷ и веднага изпрати един войник със заповед да донесе главата на Йоан. Той отиде в затвора, отсече главата му, ²⁸ после я донесе на

† изтърсете праха от краката си Израз на презрение. Предупреждение за прекратяване на всякакви връзки с тях.

поднос и я подаде на девойката, а тя я даде на майка си. ²⁹ Когато научиха за това, учениците на Йоан дойдоха, взеха тялото му и го погребяха.

Исус нахранва повече от 5000 души

(Матей 14:13-21; Лука 9:10-17; Йоан 6:1-14)

³⁰ Апостолите се върнаха, наобиколиха Исус и му заразказваха всичко, което бяха извършили и поучавали. ³¹ Те се бяха събрали на едно много оживено място и нямаха време дори да се нахранят, затова той им каза: „Елате да идем някъде на необитавано място, където ще сме сами и ще си починете малко.“

³² Качиха се на една лодка и отидоха сами на необитавано място. ³³ Докато пътуваха обаче, много хора ги видяха и като ги разпознаха, хукнаха пеша по брега от всички градове и пристигнаха там преди тях. ³⁴ Когато слезе от лодката, Исус видя огромната тълпа и му дожаля за хората, понеже приличаха на овце без пастир. И започна да ги поучава за много неща.

³⁵ Тъй като вече ставаше късно, учениците на Исус дойдоха при него и му казаха: „Мястото е необитавано, а вече е късно. ³⁶ Отпрати хората да отидат в близките стопанства и села, за да си купят нещо за ядене.“

³⁷ Исус им отговори: „Вие ги нахранете.“

Те му казаха: „Ще ни трябват двеста динария, за да купим достатъчно хляб за всички тези хора!“

³⁸ Той ги попита: „Колко хляба имате? Идете и вижте.“

Те преброиха хляба и казаха: „Имаме пет хляба и две риби.“

³⁹ Тогава Исус нареди на учениците си да кажат на хората да седнат на групи върху зелената трева.

⁴⁰ И те насядаха на групи от петдесет и сто души.

⁴¹ Исус взе петте хляба и двете риби, вдигна поглед към небето и благодари на Бога. След това разчупи хляба и го даде на учениците да го раздадат на хората. А също раздели двете риби между всички.

⁴² Всички ядоха и се нахраниха, ⁴³ а с останалите къшеи хляб и риба напълниха дванадесет кошници. ⁴⁴ Тези, които ядоха, бяха пет хиляди мъже.

Исус върви по водата

(Матей 14:22-33; Йоан 6:16-21)

⁴⁵ След това веднага Исус накара учениците си да се качат в лодката и докато той отпрати тълпата, те да тръгнат за Витсаида, на отсрещния бряг на езерото. ⁴⁶ След като изпрати всички, Исус се качи на хълма да се помоли.

⁴⁷ С настъпването на вечерта лодката беше все още по средата на езерото, а Исус стоеше сам на брега. ⁴⁸ Той видя, че учениците му трудно гребат, защото духаше насрещен вятър. Някъде между три и шест часа сутринта Исус ги настигна, ходейки по

водата с намерение да ги отмине. ⁴⁹ Учениците му, като го видяха да върви по водата, го помислиха за призрак и завикаха от страх. ⁵⁰ Всички го видяха и бяха ужасени. Исус веднага се обърна към тях и каза: „Смело! Аз съм! Не се страхувайте!“ ⁵¹ После се качи в лодката при тях и вятърът веднага утихна. А учениците му бяха напълно слисани, ⁵² защото не бяха проумели чудото с хляба и сърцата им бяха закоравели.

Исус излекува много болни хора

(Матей 14:34-36)

⁵³ Прекосявайки езерото, те пристигнаха в Генисарет и завързаха лодката на брега. ⁵⁴ Щом слязоха от нея, хората веднага познаха Исус. ⁵⁵ Те се различаха из цялата околност и започнаха да водят при него болните на носилки навсякъде, където чуеха, че се намира. ⁵⁶ Където и да отидеше — в села, градове или стопанства — навсякъде хората изнасяха болните по пазарите и се молеха на Исус да им позволи да докоснат поне края на дрехата му. И всеки, който се допираше до него, оздравяваше.

Божият закон е по-важен от човешките правила

(Матей 15:1-20)

7 Около Исус се събраха фарисеите и няколко законоучители, дошли от Ерусалим. ² Те видяха, че някои от учениците му ядат с нечисти, тоест неизмити ръце. ³ Фарисеите и всички юдеи не ядат, докато не си измият ръцете до лактите, спазвайки традицията, оставена от предците им. ⁴ И като се върнат от пазара, не ядат нищо от това, което са купили, преди да го измият по специален начин. Те спазват и много други традиции, като например миенето на чашите, стомните и медните съдове. [†]

⁵ Затова фарисеите и законоучителите попитаха Исус: „Защо твоите ученици не спазват традицията, оставена от предците ни, и ядат с неизмити ръце?“

⁶ Исус им отговори: „Вие сте лицемери! Прав е бил Исая, когато е пророкувал за вас:

«Тези хора ме почитат само на думи, но в сърцата им няма място за мен.

⁷ Няма никакъв смисъл да ми се покланят, щом това, което поучават, са само измислени от хора правила.»

Исая 29:13 (Септуагинта)

⁸ Вие отхвърлихте Божиите заповеди и спазвате традиции, измислени от хората.“

⁹ И после им каза: „Мислите, че постъпвате умно, като пренебрегвате Божиите заповеди, за да следвате собствените си традиции. ¹⁰ Моисей е казал: «Уважавай баща си и майка си!» ^{††} и «Който обиди баща си или майка си, да бъде наказан със смърт!»

[†] Някои гръцки ръкописи добавят: „и леглата“. ^{††} Цитат от Изх. 20:12; Вт. 5:16.

¹¹ А вие учите, че ако човек каже на баща си или майка си: «Това, което имам и може да ти е от полза, е Курбан, тоест отделено като дар за Бога», ¹² то на него вече му е позволено да не върши нищо повече за баща си и майка си. ¹³ Така с традицията си, която предавате от поколение на поколение, и с много други неща, които вършите, вие зачерквате онова, което Бог е казал.”

¹⁴ Исус отново събра народа при себе си и каза: „Слушайте ме всички и разберете това: ¹⁵ нищо, което влиза в човека отвън, не може да го оскверни. Човек се осквернява от нещата, които излизат от него.“ ¹⁶ †

¹⁷ След това Исус остави хората и влезе в къщата. Там учениците му го попитаха за смисъла на тази притча. ¹⁸ Той им каза: „И вие ли не разбирате? Нима не знаете, че нищо, което влиза в човека отвън, не може да го оскверни? ¹⁹ Нали не отива в ума, а в стомаха му, и после се изхвърля навън?“ (По този начин Исус обяви, че няма храна, която е грешно да се яде.)

²⁰ И каза: „Онова, което излиза от човека, го прави осквернен, ²¹ защото вътре в него, в ума му, там се зараждат зли помисли, сексуални грехове, кражби, убийства, ²² изневери, алчност, злоба, измама, разврат, завист, клевета, високомерие и глупост. ²³ Всички тези злини излизат отвътре и оскверняват човека.“

Исус помага на една езичница

(Матей 15:21-28)

²⁴ Исус напусна това място и отиде в земите край Тир. Влезе в една къща и не искаше никой да узнае, че е там, но не можа да запази в тайна присъствието си. ²⁵ Случи се така, че една жена, чиято дъщеря беше обладана от зъл дух, чу за Исус, веднага дойде при него и падна в краката му. ²⁶ Тази жена беше гъркиня, родом от Финикия, провинция в Сирия. Тя започна да моли Исус да прогони демона от дъщеря ѝ.

²⁷ Исус ѝ каза: „Първо децата трябва да се нахранят, защото не е редно да им вземеш хляба и да го хвърлиш на кучетата.“

²⁸ Жената отговори: „Господи, дори и кучетата под масата ядат трохите, паднали от децата.“

²⁹ Тогава Исус ѝ каза: „Добре отговори, затова можеш да си вървиш — демонът е излязъл от дъщеря ти.“

³⁰ Като се прибра, жената завари дъщеря си да лежи на леглото, освободена от демона.

Исус излекува глух човек

³¹ Исус напусна земите край Тир, мина през Сидон и земите на Декаполис и стигна до Галилейското езеро. ³² Там няколко души доведоха при него един глух, който почти не можеше да говори, и го помолиха да положи ръцете си върху него.

³³ Исус отведе човека настрана от хората и сложи пръстите си в ушите му. После плю, докосна езика му, ³⁴ вдигна поглед към небето и като въздъхна дълбоко, каза: „Еффата!“ (което значи „Отвори се!“) ³⁵ И веднага човекът започна да чува, езикът му се освободи и той проговори ясно.

³⁶ Тогава Исус заповяда на хората да не разказват на никого за случилото се, но колкото повече им забраняваше, толкова повече те го разгласяваха.

³⁷ Всички бяха напълно смаяни и казваха: „Исус всичко върши добре — той прави дори глухите да чуват и немите да говорят.“

Исус нахранва повече от 4000 души

(Матей 15:32-39)

8 При друг случай по това време, при Исус се бяха събрали много хора, които нямаха нищо за ядене. Той извика учениците си и им каза: ² „Жал ми е за тези хора — от три дни вече са с мен, а нямат какво да ядат. ³ Ако ги изпратя да си тръгнат гладни, ще припаднат по пътя, защото някои живеят много далеч.“

⁴ Учениците му отговориха: „Къде тук, в това необитавано място, можем да намерим достатъчно хляб, за да нахраним всички тези хора?“

⁵ А Исус ги попита: „Колко хляба имате?“ „Седем“ — отвърнаха те.

⁶ Тогава Исус нареди на хората да седнат на земята, после взе седемте хляба, благодари на Бога, разчупи ги и даде на учениците си да ги разпределят на народа и те ги раздадоха. ⁷ Имаха и няколко рибки, за които той отново благодари на Бога и каза да раздадат и тях. ⁸ Всички ядоха до насита, а с това, което остана от храната, напълниха седем кошници. ⁹ Там имаше около четири хиляди души. После Исус ги отпрати, ¹⁰ а веднага след това се качи с учениците си в една лодка и отпътува за Далманутанската област.

Фарисеите изпитват Исус

(Матей 16:1-4)

¹¹ При Исус дойдоха фарисеите, които започнаха да му задават въпроси. За да го изпитат, те поискаха от него да извърши знамение като доказателство, че е дошъл от Бога. ¹² Исус въздъхна тъжно и каза: „Защо това поколение иска за доказателство небесно знамение? Истина ви казвам: никакво знамение няма да му бъде дадено.“ ¹³ След това остави

† Цитат от Изх. 21:17. †† Някои гръцки ръкописи включват стих 16: „Който има уши да чува, да слуша!“

фарисеите и като се качи в лодката, мина на отсрещната страна.

Предупреждение относно юдейските водачи (Матей 16:5-12)

¹⁴ Учениците му имаха в лодката само един хляб, защото бяха забравили да вземат повече. ¹⁵ Исус ги предупреди: „Внимавайте! Пазете се от маята на фарисеите и маята на Ирод.“

¹⁶ Те започнаха да разискват помежду си за смисъла на неговите думи. „Той каза това, защото нямаме хляб“ — говореха те.

¹⁷ Исус знаеше за какво разговарят и им каза: „Защо разисквате за това, че нямате хляб? Още ли не схващате и не разбирате? Толкова ли са затъпели умовете ви? ¹⁸ Като имате очи — не виждате ли? Като имате уши — не чувате ли? Не помните ли какво направих? ¹⁹ Когато разделих пет хляба на пет хиляди души, колко кошници напълнихте с къшеите, които останаха?“

„Дванадесет“ — отвърнаха те.

²⁰ „А когато разчупих седем хляба за четири хиляди души, колко кошници напълнихте с къшеите, които останаха?“

„Седем“ — отвърнаха те.

²¹ Тогава Исус ги попита: „Нима все още нищо не разбирате?“

Исус излекува сляп човек във Витсаида

²² Исус и учениците му стигнаха Витсаида. Няколко души доведоха при него един сляп човек и помолиха Исус да го докосне. ²³ Той хвана слепия за ръка, изведе го от селото и като плюна на очите му, положи ръце върху него и го попита: „Виждаш ли нещо?“

²⁴ Слепият вдигна поглед и каза: „Виждам хора като дървета, които ходят наоколо.“

²⁵ Исус отново положи ръце върху очите му и тогава човекът разтвори широко очи, зрението му се възвърна и започна всичко да вижда ясно. ²⁶ Исус го изпрати вкъщи, като му каза: „Не отивай в селото.“

Исус е Месията

(Матей 16:13-20; Лука 9:18-21)

²⁷ Исус и учениците му тръгнаха към селата около Кесария Филипова и по пътя Исус ги попита: „Кой съм аз според хората?“

²⁸ Те отговориха: „Някои казват, че си Йоан Кръстител, други — че си Илия, а трети — че си един от пророците.“

²⁹ Тогава Исус ги попита: „А според вас кой съм?“

Петър отговори: „Ти си Месията.“

³⁰ Тогава Исус ги предупреди да не казват на никого за него.

Исус казва, че трябва да умре

(Матей 16:21-28; Лука 9:22-27)

³¹ И започна да ги учи: „Човешкият Син трябва много да изстрада и да бъде отхвърлен от старейшините, главните свещеници и законоучителите. После ще бъде убит, а след три дни ще възкръсне.“

³² Исус открито им каза какво ще се случи, а Петър го дръпна настрана и започна да го укорява. ³³ Но Исус се обърна и като огледа учениците си, строго отвърна на Петър: „Махни се от мен, Сатана! Защото мислиш не както мисли Бог, а както мислят хората.“

³⁴ После събра край себе си всички хора и учениците си и им каза: „Ако някой иска да ме последва, трябва да каже «Не!» на собствените си желания, да вземе своя кръст и да ме следва. ³⁵ Който иска да спаси живота си, ще го загуби, а който загуби живота си заради мен и заради Благата вест, ще го спаси. ³⁶ Каква полза има човек, ако спечели целия свят, а изгуби живота си? ³⁷ И какво може да плати, за да си го върне? ³⁸ Ако някой се срамува от мен и учението ми в това неверно и грешно поколение, то и Човешкият Син ще се срамува от него, когато дойде в славата на Баща си със святите ангели.“

9 И Исус им каза: „Истина ви казвам: някои от хората, които сега стоят тук, няма да умрат, преди да видят Божието царство да идва със сила.“

Исус с Моисей и Илия

(Матей 17:1-13; Лука 9:28-36)

² Шест дни по-късно Исус взе със себе си Петър, Яков и Йоан. Те се качиха на един висок хълм, където бяха сами. Там пред очите им Исус се преобрази. ³ Дрехите му станаха ослепително бели, побели, отколкото земен човек би могъл да ги избели. ⁴ Тогава се появиха двама души — Илия и Моисей — които започнаха да разговарят с Исус.

⁵ Петър каза на Исус: „Учителю, хубаво е, че сме тук. Хайде да вдигнем три шатри: една за теб, една за Моисей и една за Илия.“ ⁶ Петър не знаеше какво да каже, тъй като той, както и останалите двама ученика бяха много изплашени.

⁷ Тогава над тях се спусна облак и ги обгърна в сянката си, а от облака се чу глас: „Това е моят възлюбен Син. Него слушайте!“

⁸ Петър, Яков и Йоан се огледаха наоколо, но не видяха никой друг освен Исус.

⁹ Като слизаха от хълма, Исус заповяда на учениците си да не разказват на никого за това, което са видели, докато Човешкият Син не възкръсне от мъртвите.

¹⁰ Те запазиха това събитие в тайна, но помежду си обсъждаха смисъла на думите „да възкръсне от мъртвите“ ¹¹ и го попитаха: „Защо законоучителите казват, че първо трябва да дойде Илия ?“

¹² Исус им отговори: „Прави са, като казват, че първо ще дойде Илия, за да възстанови всичко, но защо е писано, че Човешкият Син трябва много да страда и че ще се отнасят към него с презрение?

¹³ Но казвам ви: Илия вече дойде и с него се отнесоха така, както им бе угодно — точно както Писанията казваха, че ще се случи.“

Исус излекува болно момче

(Матей 17:14-20; Лука 9:37-43а)

¹⁴ Те се върнаха при останалите ученици и ги намериха заобиколени от огромна тълпа. Законоучителите спореха с тях. ¹⁵ Като видяха Исус, хората се удивиха и се втурнаха да го поздравят.

¹⁶ Той ги попита: „За какво спорите със законоучителите?“

¹⁷ Един човек от тълпата му отговори: „Учителю, доведох сина си при теб, защото в него се е вселил зъл дух и не му позволява да говори. ¹⁸ Всеки път, когато го завладее, духът го тръшва на земята, от устата на сина ми започва да излиза пяна, той скърца със зъби и се вцепенява. Помолих учениците ти да прогонят духа, но те не успяха.“

¹⁹ Исус отвърна: „Поколение без никаква вяра! Докога трябва да бъда с вас? Докога трябва да продължавам да ви търпя? Доведете момчето при мен!“

²⁰ Доведоха го и щом видя Исус, злият дух разтrese момчето, то падна на земята и започна да се търкаля наоколо, като от устата му излизаше пяна.

²¹ Исус попита баща му: „Откога има такива пристъпи?“

„От дете“ — отговори той. — ²² Духът често го хвърля в огън или във вода, за да го погуби. Ако можеш да направиш нещо, смили се над нас и ни помогни!“

²³ Исус отвърна: „«Ако можеш» ли каза? За онзи, който вярва, всичко е възможно.“

²⁴ Веднага бащата на детето извика: „Вярвам! Помогни на вярата ми да стане по-силна.“

²⁵ Като видя, че край тях започнаха да се събират много хора, Исус се обърна към злия дух и му каза: „Душе, пречещ на това момче да чува и говори, заповядвам ти да излезеш от момчето и никога вече да не влизаш в него!“

²⁶ Злият дух изкрещя, сгърчи силно момчето и излезе от него. То лежеше като мъртво и много от хората си помислиха, че е умряло. ²⁷ Тогава Исус го хвана за ръка, помогна му да се изправи и то стана.

²⁸ После, когато влезе в къщата и остана насаме с учениците си, те го попитаха: „Защо ние не можахме да прогоним духа?“

²⁹ Исус им отговори: „Този вид може да бъде прогонен само чрез молитва. †“

† трябва да дойде Илия Вж. Мал. 4:5-6. † молитва В някои гръцки ръкописи: „молитва и пост“.

Исус говори за своята смърт

(Матей 17:22-23; Лука 9:43б-45)

³⁰ После напуснаха това място и тръгнаха през Галилея. Исус не искаше никой да знае къде са, ³¹ за да може да бъде сам с учениците си и да ги учи. Той им каза: „Човешкият Син ще бъде предаден в ръцете на хора, които ще го убият, но три дни след това ще възкръсне.“ ³² Те не разбраха думите му, но не смееха да го попитат какво означават.

Най-великият в небесното царство

(Матей 18:1-5; Лука 9:46-48)

³³ Когато стигнаха в Капернаум и влязоха в една къща, Исус попита учениците: „За какво спорехте по пътя?“ ³⁴ Но те мълчаха, защото спорът помежду им беше за това кой от тях е най-велик.

³⁵ Исус седна, извика дванадесетте при себе си и им каза: „Който иска да бъде пръв, трябва да бъде последен от всички и слуга на всички.“ ³⁶ И като взе едно детенце, изправи го пред тях, прегърна го и им каза: ³⁷ „Който приеме едно от тези дечица в мое име, приема мен; а който приеме мен, приема също и Онзи, който ме е изпратил.“

Който не е против нас, е с нас

(Лука 9:49-50)

³⁸ Тогава Йоан му каза: „Учителю, видяхме един човек, който използваше името ти, за да прогонва демони от хората, но понеже не е един от нас, ние му забранихме.“

³⁹ Но Исус каза: „Не го спирайте. Всеки, който в мое име извършва чудеса, няма да може скоро след това да говори зле за мен. ⁴⁰ Който не е против нас, е с нас. ⁴¹ Истина ви казвам: който ви подаде чаша вода заради това, че принадлежите на Христос, със сигурност ще бъде възнаграден.“

Исус предупреждава за изкушенията

(Матей 18:6-9; Лука 17:1-2)

⁴² „Но който изкуши едно от тези малките, които вярват в мен, да извърши грях, за него би било по-добре да го хвърлят в морето с воденичен камък на шията. ⁴³ Ако ръката ти те изкушава да извършиш грях — отсечи я. По-добре да влезеш в живота сакат, отколкото да имаш две ръце, но да отидеш в пъкъла, в неугасимия огън. ⁴⁴ †⁴⁵ Ако кракът ти те изкушава да извършиш грях — отсечи го. По-добре да влезеш в живота куц, отколкото да имаш два крака, но да те хвърлят в пъкъла. ⁴⁶ †⁴⁷ Ако окото ти те изкушава да извършиш грях — извади го. По-добре да влезеш в Божието царство с едно око, отколкото да имаш две очи, но да те

†† Някои гръцки ръкописи включват стих 44, който е еднакъв със стих 48. † Някои гръцки ръкописи включват стих 46, който е еднакъв със стих 48.

хвърлят в пъкъла, ⁴⁸ където червеите, които разяждат хората, не умират, а огънят не угасва. ⁴⁹ Защото всеки ще се осоли с огън. †

⁵⁰ Солта е хубаво нещо, но ако стане безсолна, няма как да се направи отново солена. Затова трябва да имате сол в себе си и да живеете в разбирателство помежду си.“

Учението на Исус за развода

(Матей 19:1-12)

10 Исус напусна това място и дойде в областта Юдея и отвъд река Йордан. Отново много хора идваха при него и той ги поучаваше както винаги.

² Приближиха се няколко фарисеи, които искаха да го подведат да каже нещо грешно, и затова го попитаха: „Позволено ли е мъж да се разведе с жена си?“

³ Исус им отговори: „Какво ви е заповядал Мойсей?“

⁴ Фарисеите казаха: „Моисей позволи на мъжа да напише документ за развод и така да се разведе.“ ††

⁵ Исус им отговори: „Той ви написа тази заповед, защото отказахте да приемете Божието учение.

⁶ Но от сътворението на света «Бог ги създаде мъжки и женски пол». ⁷ «Затова човек ще остави баща си и майка си и ще се привърже към жена си, ⁸ и двамата ще станат едно», ⁹ така че са вече не двама души, а едно цяло. ¹⁰ Бог ги е свързал и никой не трябва да ги разделя!“

¹¹ По-късно в къщата учениците пак го попитаха за това. ¹² Исус им каза: „Всеки, който се разведе с жена си и се ожени за друга, прелюбодейства спрямо нея. ¹³ Всяка жена, която се разведе с мъжа си и се омъжи за друг, също извършва прелюбодейство.“

Исус благославя децата

(Матей 19:13-15; Лука 18:15-17)

¹³ Хората водеха децата си при Исус, за да ги докосне, но учениците им се скараха. ¹⁴ Когато видя това, Исус се ядоса и им каза: „Нека децата идват при мен, не ги спирайте, защото Божието царство принадлежи на такива като тях. ¹⁵ Истина ви казвам: който не приеме Божието царство така, както го приема едно дете, никога няма да влезе в него.“

¹⁶ И като прегръщаше децата, Исус полагаше ръцете си върху тях.

Богат човек отказва да последва Исус

(Матей 19:16-30; Лука 18:18-30)

¹⁷ Исус тъкмо тръгваше, когато при него дотича един човек, коленичи в краката му и го попита:

† Някои гръцки ръкописи добавят: «и всяка жертва ще се осоли със сол.» †† Мойсей ... разведе Вж. Вт. 24:1. ‡ Цитат от Бит. 1:27; 5:2. †† Цитат от Бит. 2:24.

„Добри ми Учителю, какво трябва да направя, за да наследя вечен живот?“

¹⁸ Исус му отговори: „Защо ме наричаш «добър»? Никой не е добър освен един единствен — Бог.

¹⁹ Нали знаеш заповедите: «Не убивай, не прелюбодействай, не кради, не лъжесвидетелствай, не отнемай с измама, уважавай баща си и майка си!» ‡‡

²⁰ Човекът отвърна: „Учителю, от дете спазвам тези заповеди.“

²¹ Исус го погледна с обич и му каза: „Има още едно нещо, което трябва да направиш — иди и продай всичко, което притежаваш, раздай парите на бедните и ще имаш съкровище в небето. След това ела и ме последвай.“

²² При тези думи лицето на човека посърна и той си тръгна наскърбен, защото притежаваше огромно състояние.

²³ Исус погледна наоколо и каза на учениците си: „Колко трудно ще е за богатите да влязат в Божието царство!“

²⁴ Тези негови думи смаяха учениците му, но Исус повтори: „Деца, трудно е да се влезе в Божието царство. ²⁵ По-лесно е камила да мине през иглено ухо, отколкото богат човек да влезе в Божието царство.“

²⁶ Учениците му се учудиха още повече и се питаха един друг: „Кой тогава може да се спаси?“

²⁷ Исус ги погледна и каза: „За хората това е невъзможно, но не и за Бога, защото за него няма невъзможни неща.“

²⁸ А Петър започна да му говори: „Виж! Ние оставихме всичко и те последвахме.“

²⁹ Исус отвърна: „Истина ви казвам: няма човек, който да е оставил къща или братя, или сестри, или майка, или баща, или деца, или ниви заради мен и заради Благата вест ³⁰ и който да не получи стократно повече сега, в настоящето — къщи и братя, и сестри, и майки, и деца, и ниви, както и гонения, а в идващия свят — вечен живот. ³¹ Много хора, които сега са първи, ще станат последни, а онези, които сега са последни, ще станат първи.“

Исус отново говори за смъртта си

(Матей 20:17-19; Лука 18:31-34)

³² Бяха на път за Ерусалим и Исус вървеше начело. Учениците му бяха изпълнени с възхищение, а хората отзад ги следваха уплашени. Исус отново извика настрана дванадесетте и започна да им разказва какво ще се случи с него: ³³ „Чуйте! Отиваме към Ерусалим, където Човешкият Син ще бъде предаден на главните свещеници и законоучителите. Те ще го осъдят на смърт и ще го предадат на езичниците, ³⁴ които ще му се подиграват и ще го

‡‡ Цитат от Изх. 20:12-16; Вт. 5:16-20.

заплюват, ще го бият с камшик и ще го убият. Три дни по-късно той ще възкръсне.“

Яков и Йоан молят Исус за услуга (Матей 20:20-28)

³⁵ Яков и Йоан — синовете на Зеведей — се приближиха към Исус и му казаха: „Учителю, ще те помолим за нещо, което искаме да изпълниш за нас.“

³⁶ Исус ги попита: „Какво искате да направя за вас?“

³⁷ Те отговориха: „Нека седнем до теб — единият отдясно, а другият отляво, тогава, когато дойдеш в славата си.“

³⁸ Исус им каза: „Вие не разбирате за какво ме молите. Можете ли да изпие чашата, която аз трябва да изпия, и да се кръстите с кръщението, с което аз трябва да се кръстя?“ †

³⁹ „Можем“ — отговориха братята.

Тогава Исус им каза: „Вие ще изпие чашата, която аз пия, и ще се кръстите с кръщението, с което аз се кръщавам, ⁴⁰ но не аз мога да избирам кой да седи от дясната или от лявата ми страна. Тези места са за онези, за които са приготвени.“

⁴¹ Като чува това, останалите десет ученика възнегодуваха срещу Яков и Йоан. ⁴² Тогава Исус извика всички при себе си и им каза: „Знаете, че езичниците имат признати управници, които обичат да показват властта си над тях, а водачите им господстват над тях. ⁴³ Но сред вас не трябва да е така!

Ако някой иска да стане велик сред вас, трябва да ви бъде слуга.

⁴⁴ Ако някой иска да бъде пръв сред вас, трябва да стане роб на всички.

⁴⁵ Самият Човешки Син не дойде, за да му слугуват,

а за да слугува

и да даде живота си като откуп за много хора.“

Исус излекува слепия Вартимей (Матей 20:29-34; Лука 18:35-43)

⁴⁶ След това пристигнаха в Ерихон. На излизане от града ги последва голяма тълпа хора. Край пътя беше седнал един слепец, който просеше. Той се казваше Вартимей и беше син на Тимей. ⁴⁷ Като чу, че това е Исус от Назарет, слепецът се развика: „Исусе, Сине Давидов! Смили се над мен!“

⁴⁸ Много хора го смъмриха и му казаха да мълчи, но той се развика още по-силно: „Сине Давидов! Смили се над мен!“

⁴⁹ Исус се спря и каза: „Извикайте го.“

† кръщението, с което аз трябва да се кръстя Тук тези думи имат особено значение: „кръстен“ или „потопен“, „погребан“ в скърби и страдания.

Извикаха слепия и му казаха: „Смело! Стани! Той те вика.“ ⁵⁰ Слепият хвърли връхната си дреха, скочи на крака и отиде при Исус.

⁵¹ Исус го попита: „Какво искаш да направя за теб?“

„Учителю, искам пак да виждам!“ — отговори му слепият.

⁵² Тогава Исус му каза: „Върви си, твоята вяра те излекува.“ И човекът веднага прогледна и го последва по пътя.

Исус влиза в Ерусалим като цар (Матей 21:1-11; Лука 19:28-40; Йоан 12:12-19)

11 Като приближиха Ерусалим, недалеч от Витфагия и Витания — близо до Елеонската планина, Исус изпрати двама от учениците си напред ² и им каза: „Идете в града, който се простира пред вас. Веднага щом влезете там, ще намерите едно вързано магаренце, което никой още не е възсядал — отвържете го и го доведете. ³ Ако някой ви попита защо правите това, отговорете му така: «Господ има нужда от него и веднага ще го върне.»“

⁴ Те влязоха в града и намериха на улицата едно магаренце, вързано до една врата, и го отвързаха. ⁵ Наблизо стояха няколко души, които ги попитаха: „Какво правите? Защо отвързвате магарето?“ ⁶ Учениците им отговориха така, както им беше казал Исус, и хората им разрешиха да го вземат. ⁷ Те го откараха при Исус и като метнаха връхните си дрехи на гърба на магарето, той го възседна. ⁸ Много хора постилаха връхните си дрехи на пътя му, други слагаха пред него клонките, които бяха счупили в полето, и ги постилаха на пътя. ⁹ Някои вървяха пред Исус, други — зад него и всички викаха: „«Осанна!»“

«Благословен да бъде този, който идва в името на Господа!»

Псалм 118:25-26

¹⁰ Благословено да е идващото царство на нашия баща Давид!
Осанна във висините!“

¹¹ Исус влезе в Ерусалим и отиде в храма. Огледа всичко вътре, но тъй като вече беше късно, излезе и отиде във Витания с дванадесетте апостола.

Исус казва, че смокиновото дърво ще изсъхне (Матей 21:18-19)

¹² На другия ден, когато излизаха от Витания, Исус усети глад. ¹³ В далечината видя едно раззеленено смокиново дърво и отиде да провери дали по него има някакъв плод. Когато се приближи, видя само листа, защото още не беше дошло времето на смокините. ¹⁴ Тогава Исус каза на дървото: „Вече никой да не вкуси от плода ти!“ И учениците му чува това.

Исус отива в храма

(Матей 21:12-17; Лука 19:45-48; Йоан 2:13-22)

¹⁵ После пристигнаха в Ерусалим. Исус влезе в храма и започна да гони хората, които продаваха и купуваха там. Той преобърна масите на онези, които обменяха пари, и скамейките на продавачите на гълъби, ¹⁶ и не разреши на никого да пренася свои неща през храма. ¹⁷ След това започна да учи хората, като им говореше: „Писано е: «Моят дом ще бъде наречен дом на молитва на всички народи» †, а вие сте го превърнали в «свърталище на разбойници» ††.“

¹⁸ Главните свещеници и законоучителите чуха тези думи и започнаха да търсят начин да убият Исус. Те се страхуваха от него, защото целият народ беше удивен от учението му. ¹⁹ С идването на вечерта Исус и учениците му напуснаха града.

Исус показва силата на вярата

(Матей 21:20-22)

²⁰ На сутринта, минавайки покрай смокиновото дърво, те видяха, че то е изсъхнало до корен. ²¹ Петър си спомни за него и каза на Исус: „Учителю, виж! Вчера ти прокле тази смокиня и сега тя е суха и мъртва.“

²² Исус отговори: „Вярвайте в Бога. ²³ Истина ви казвам: ако заповядате на тази планина: «Стани и скочи в морето!», без да допускате в сърцето си никакво съмнение и вярвате, че каквото казвате, ще се сбъдне, то ще бъде изпълнено за вас. ²⁴ Затова ви казвам: вярвайте, че всичко, което поискате в молитвите си, сте го получили — и то ще бъде ваше. ²⁵ А когато заставате да се молите, прощавайте, ако имате нещо против някого. Тогава вашият Баща в небесата също ще прости греховете ви.“ ²⁶ ‡

Откъде идва властта на Исус

(Матей 21:23-27; Лука 20:1-8)

²⁷ Исус и учениците му отново дойдоха в Ерусалим. Когато влязоха в храма, главните свещеници, законоучителите и юдейските водачи се приближиха до Исус ²⁸ и му казаха: „С чия власт вършиш тези неща? И кой ти я даде да ги вършиш?“

²⁹ Исус им каза: „Ще ви задам един въпрос и ако ми отговорите, ще ви кажа с чия власт върша всичко това. ³⁰ Откъде беше Йоановото кръщение — от Бога или от хората? Отговорете ми!“

³¹ Те взеха да обсъждат това помежду си, разсъждавайки: „Ако отговорим «От Бога», той ще каже: «Защо тогава не му повярвахте?» ³² А как да му кажем: «От хората?»“ Те се страхуваха от народа, тъй

† Цитат от Ис. 56:7. †† Цитат от Ер. 7:11. ‡ Някои ранни гръцки ръкописи включват стих 26: „Но ако не прощавате на другите, то и вашият Баща в небесата няма да прости греховете ви.“

като всички вярваха, че Йоан действително е бил пророк. ³³ Затова отговориха: „Не знаем.“

Исус им каза: „Тогава и аз няма да ви кажа с чия власт върша това.“

Бог изпраща своя Син

(Матей 21:33-46; Лука 20:9-19)

12 Исус използваше притчи, за да поучава хората: „Един човек засадил лозе, оградил го с плет, изкопал трап, в който да мачка гроздето, и построил кула. След това дал лозето под наем на няколко земеделеца и заминал. ² Дошло време за гроздобер и стопанинът на лозето изпратил при земеделците един от слугите си, за да си вземе от тях своя дял от реколтата. ³ Но земеделците хванали слугата, набили го и го върнали с празни ръце. ⁴ Стопанинът пак изпратил друг слуга, но и него удряли по главата и обиждали. ⁵ След това изпратил още един, когото убили. Изпратил още много слуги, някои от които земеделците били, а други — убили.“

⁶ Останал само още един: неговият любим син. Той бил последният човек, когото стопанинът можел да изпрати при земеделците. «Не могат да не покажат уважение към сина ми», мислел си той. ⁷ Но лозарите си казали: «Това е наследникът. Ако го убием, лозето ще бъде наше.» ⁸ Хванали го, убили го и изхвърлили трупа извън лозето.

⁹ Какво ще направи тогава господарят на лозето? Ще дойде, ще убие земеделците и ще даде лозето на други да го работят. ¹⁰ Нали сте чели Писанието: «Камъкът, който зидарите отхвърлиха, стана крайъгълен камък.

¹¹ Господ извърши това и то е чудесно в нашите очи.»“

Псалм 118:22-23

¹² Юдейските водачи разбраха, че Исус разказа тази притча за тях. Те започнаха да търсят начин да го арестуват, но се страхуваха от народа. Затова го оставиха и си тръгнаха.

Юдейските водачи се опитват да подведат Исус

(Матей 22:15-22; Лука 20:20-26)

¹³ По-късно изпратиха при Исус няколко фарисеи и иродиани, за да го подведат да каже нещо грешно. ¹⁴ Те отидоха при него и му казаха: „Учителю, знаем, че си честен и не се страхуваш от това, което другите мислят. За теб всички хора са равни и ти поучаваш истината за Божия път. Кажи ни: справедливо ли е да се плащат данъци на цезаря или не? Длъжни ли сме да плащаме или не?“

¹⁵ Но като знаеше лицемерието им, Исус им каза: „Защо се опитвате да ме хванете натясно? Донесете ми да видя един динарий.“ ¹⁶ Дадох му монета и Исус попита: „Чий е този образ и чие име е написано върху нея?“ „На цезаря“ — отговориха те.

¹⁷ Тогава Исус им каза: „Давайте цезаровото на цезаря, а Божието — на Бога.“ Хората се удивиха на отговора му.

Някои садукееци се опитват да подведат Исус (Матей 22:23-33; Лука 20:27-40)

¹⁸ Тогава при Исус дойдоха няколко садукееци (садукееите не вярват във възкресението) и го попитаха: ¹⁹ „Учителю, Моисей е написал за нас, че ако нечий брат умре, без да е оставил деца, тогава неговият брат трябва да се ожени за вдовицата, за да създаде потомство за брат си. † си. ²⁰ И така, имало седем братя. Първият се оженил, но умрял, без да остави деца. ²¹ Вторият се оженил за вдовицата на брат си, но също умрял, без да остави потомство. Същото се случило и с третия брат. ²² Никой от седемте братя не оставил деца. След всички починала и жената. ²³ Тогава, чия съпруга ще бъде тя при възкресението — нали и седемте са били женени за нея?“

²⁴ Исус им каза: „Затова се заблуждавате: защото не познавате нито Писанията, нито Божиата сила. ²⁵ Когато хората възкръснат, те няма да се женят или омъжват — всички ще бъдат като ангелите в небесата. ²⁶ А за възкръсването не сте ли чели в книгата на Моисей, където Бог му казва при горящия храст ††: «Аз съм Богът на Авраам, Богът на Исаак и Богът на Яков.» ‡²⁷ Той е Бог на живи, а не на мъртви хора. Вие много се заблуждавате!“

Най-важната заповед (Матей 22:34-40; Лука 10:25-28)

²⁸ Един законоучител, който чу спора му с фарисеите и садукееите и забеляза как добре им отговори, се приближи до Исус и го попита: „Коя от всички заповеди е най-важна?“

²⁹ Исус отговори: „Най-важна от всички е тази заповед: «Слушай, Израеле! Господ, нашият Бог, е един. ³⁰ Обичай Господа, твоя Бог, с цялото си сърце, с цялата си душа, с целия си разум и с цялата си сила!» †³¹ Втората най-важна заповед е тази: «Обичай ближния си както себе си!» †† Няма друга заповед, по-важна от тези.“

³² Законоучителят каза на Исус: „Добре отговори, Учителю. Прав си, че Бог е един и няма друг Бог освен него. ³³ И човек трябва да го обича с цялото си сърце, с целия си разум и с цялата си сила, и да обича другите хора така, както обича себе си. Това е по-важно от всички всеизгаряния и жертвоприношения.“

³⁴ Като чу този мъдър отговор, Исус каза на човека: „Не си далеч от Божието царство.“ След това никой вече не се осмели да му задава други въпроси.

† ако ... брат си Вж. Вт. 25:5-6. †† горящия храст Вж. Изх. 3:1-12. ‡ Цитат от Изх. 3:6. †† Цитат от Вт. 6:4-5. †† Цитат от Лев. 19:18.

Давидов син ли е Месията (Матей 22:41-46; Лука 20:41-44)

³⁵ Когато поучаваше в храма, Исус попита: „Защо законоучителите казват, че Месията е Давидов син? ³⁶ Самият Давид, вдъхновен от Святия Дух, каза:

«Господ каза на моя Господ:
Седни от дясната ми страна,
докато сложа твоите врагове в краката ти.»

Псалм 110:1

³⁷ Сам Давид го нарича «Господ». Тогава как може той да е негов син?“ Огромната тълпа го слушаше с удоволствие.

Исус изобличава законоучителите (Матей 23:1-36; Лука 20:45-47)

³⁸ Исус продължи да поучава и каза: „Пазете се от законоучителите! Те обичат да се разхождат премени с дългите си роби. Обичат да ги поздравяват с уважение по пазарите, ³⁹ да заемат най-предните столове в синагогите и най-почетните места при празненствата. ⁴⁰ Отнемат имуществото на вдовици, а после за пред хората казват дълги молитви. Те ще получат по-сурово наказание.“

Дарението на бедната вдовица (Лука 21:1-4)

⁴¹ Седнал срещу кутията за събиране на дарения, Исус наблюдаваше как хората пускаха пари в нея. Мнозина богати пускаха много. ⁴² Тогава дойде една бедна вдовица и пусна две лепти на стойност един кодрант.

⁴³ Исус събра учениците си и им каза: „Истина ви казвам: тази бедна вдовица даде повече от всички, които пускаха нещо в кутията за дарения, ⁴⁴ защото те имат много и дадоха от това, което им е излишно, а тази бедна жена пожертва всичко, което имаше и с което трябваше да преживее.“

Исус предрича разрушаването на храма (Матей 24:1-31; Лука 21:5-28)

13 На излизане от храма един от учениците каза на Исус: „Учителю, погледни! Какви чудесни камъни! Какви красиви сгради!“

² А Исус му отговори: „Виждаш ли тези величествени сгради? Камък върху камък няма да остане — всичко ще бъде сринато до основи.“

³ По-късно, когато Исус стоеше на Елеонската планина срещу храма, останалите насаме с него ученици Петър, Яков, Йоан и Андрей го попитаха:

⁴ „Кажи ни, кога ще стане това и какво знамение ще ни покаже, че е дошло времето да се сбъднат всички тези неща?“

⁵ Исус започна да им говори: „Внимавайте и не позволявайте на никого да ви заблуди! ⁶ Ще дойдат

много хора, които ще използват името ми, ще се представят за мен и ще измамат мнозина. ⁷ Ще чуете за войни и новини за сражения, но не се страхувайте, защото тези неща трябва да се случат, но това още не е краят. ⁸ Народи ще се вдигнат срещу други народи, царства ще воюват срещу други царства. На различни места ще има земетресения, ще настъпи глад. Всички тези неща ще бъдат като първите родилни болки.

⁹ Вие бъдете нащрек и се пазете, защото ще ви предават на съд и ще ви бият в синагогите. Заради мен ще ви изправят пред царе и управници, за да им свидетелствате. ¹⁰ Но първо трябва Благата вест да бъде проповядвана на всички народи. ¹¹ А когато ви арестуват и предадат на съд, не обмисляйте предварително какво ще говорите, а кажете онова, което в този час ви бъде внушено — защото не вие ще говорите, а Светият Дух.

¹² Брат ще предаде брат си на смърт и баща — детето си, и деца ще се изправят срещу родителите си и ще ги изпатрат на смърт. ¹³ Заради мен ще ви намразят всички, но който издържи докрай, ще бъде спасен.

¹⁴ И когато видите «мерзостта, която причинява разорение» † да стои там, където не трябва (нека читателят да разбира), тогава онези, които са в Юдея, да бягат в планините. ¹⁵ Който е на покрива на къщата си, да не губи време да слиза долу и да влиза да си вземе нещо от къщата. ¹⁶ Който е на полето, да не се връща за дрехата си. ¹⁷ Горко на бременните и на кърмещите през онези дни! ¹⁸ Молете се всичко това да не се случи през зимата. ¹⁹ Защото онези дни ще бъдат изпълнени с такива страшни бедни, каквито досега не е имало от началото, когато Бог създаде света, а и никога вече няма да има. ²⁰ И ако Господ не бе решил да съкрати онези дни, никой не би оцелял. Но той ги съкрати заради избраните от него. ²¹ Ако тогава някой ви каже:

«Вижте! Тук е Месията!» или «Вижте! Ето го там!», не му вярвайте. ²² Ще се появят лъжехристи и лъжепороци и ще извършат знамения и чудеса, за да измамат, ако е възможно, дори и избраните. ²³ Затова внимавайте — предупредих ви за всичко, което ще се случи.

²⁴ В дните след тези нещастия

«Слънцето ще стане тъмно,

луната няма да излъчва светлината си,

²⁵ звездите ще падат от небето

и небесните сили ще се разклатят.» ††

²⁶ Тогава хората ще видят Човешкия Син да слиза в облаците с голяма власт и слава. ²⁷ Той ще изпрати ангели по цялата земя и ще събере избраните си от всички краища на света, от края на земята до края на небето.“

† «мерзостта ... разорение» Вж. Дан. 9:27; 11:31; 12:11. †† Вж. Ис. 13:10; 34:4.

Поуката от смокиновото дърво

(Матей 24:32-35; Лука 21:29-33)

²⁸ „Вземете поука от смокиновото дърво: щом клоните му омекнат и се покрият с листа, вие знаете, че лятото е близо. ²⁹ По същия начин, когато видите, че всички неща, за които говорих, се сбъдват, знайте, че той е близо, на прага на вратата. ³⁰ Истина ви казвам: това поколение няма да премине, докато не се сбъдне всичко това. ³¹ Небето и земята ще преминат, но моите думи никога няма да преминат.“

Само Бог знае определения час

(Матей 24:36-44)

³² „Никой не знае кога ще бъде този ден или час — нито ангелите в небето, нито Синът, а само Отец. ³³ Внимавайте! Стойте будни, защото не знаете кога ще дойде това време. ³⁴ По същия начин, когато човек тръгва на път, поверява своя дом на слугите си и възлага на всеки определена работа, а на пазача заповядва да бъде нащрек. ³⁵ Така и вие трябва да бъдете нащрек, защото не знаете кога ще се върне господарят на къщата — вечерта или в полунощ, когато пропеят петлите или при изгрев слънце. ³⁶ Ако той дойде, когато не очаквате, гледайте да не ви завари заспали. ³⁷ На вас и на всички казвам: «Бъдете нащрек!»“

Юдейските водачи кроят планове да убият Исус

(Матей 26:1-5; Лука 22:1-2; Йоан 11:45-53)

14 До Пасха и празника на безквасните хлябове оставаха само два дни. Главните свещеници и законоучителите търсеха начин да хванат Исус чрез измама и да го убият. ² Те казваха: „Не трябва да го арестуваме по време на празника, за да не станат размирици сред хората.“

Една жена прави нещо специално

(Матей 26:6-13; Йоан 12:1-8)

³ Когато Исус беше във Витания и седеше на масата в къщата на Симон прокажения, при него дойде една жена, която носеше алабастров съд, пълен с миро от чист нард. ⁴ Тя счупи съда и изля благоуханното масло върху главата на Исус.

⁵ Някои от присъстващите се възмутиха и си казаха помежду си: „Защо беше нужно да се прахоса това миро? ⁶ То можеше да се продаде за повече от триста динария, които да се раздадат на бедните.“ И строго ѝ се скараха.

⁷ Но Исус каза: „Оставете жената на мира. Защо я тревожите? Тя извърши нещо прекрасно за мен. ⁸ С вас винаги ще има бедни †† и можете да им помагате

† миро от чист нард Много скъпо благоуханно масло от корените на едноименното растение в Индия. †† С вас ... бедни Вж. Вт. 15:11.

те, когато пожелае, но аз няма да бъда винаги с вас. ⁸Тя направи каквото можа — предварително изля миро върху тялото ми, за да го приготви за погребение. ⁹Истина ви казвам: навсякъде по света, където се проповядва Благата вест, ще се разказва за това, което тази жена направи, и хората винаги ще я помнят.”

Юда се съгласява да предаде Исус

(Матей 26:14-16; Лука 22:3-6)

¹⁰Тогава Юда Искариотски, един от дванадесетте апостола, отиде при главните свещеници, за да им предаде Исус. ¹¹Като чува това, те се зарадваха и обещаха да му дадат пари. Юда зачака удобен момент да го предаде.

Пасхалната вечеря

(Матей 26:17-25; Лука 22:7-14, 21-23; Йоан 13:21-30)

¹²В първия ден от празника на безквасните хлябове, когато се принася в жертва пасхалното агне, учениците попитаха Исус: „Къде искаш да отидем и да приготвим за теб пасхалната вечеря?“

¹³Той изпрати двама от тях в града и им каза: „Влезте в града. Там ще ви посрещне един човек, който носи стомна с вода. Последвайте го. ¹⁴Където влезе, влезте и вие и кажете на стопанина на къщата: «Учителят пита: Къде е стаята, където мога да се събера с учениците си за пасхалната вечеря?» ¹⁵И той ще ви покаже една голяма стая на горния етаж, подредена и готова. Там пригответе храната за нас.”

¹⁶Те тръгнаха и влязоха в града. Там намериха всичко така, както им беше казал Исус, и приготвиха пасхалната вечеря.

¹⁷Когато мръкна, Исус дойде в тази къща с дванадесетте апостола. ¹⁸Докато бяха на масата и се хранеха, той им каза: „Истина ви казвам: един от вас, които сега ядете с мен, ще ме предаде.”

¹⁹Те много се натъжиха и започнаха да го питат един след друг: „Не съм аз, нали?“

²⁰Исус им отговори: „Това ще бъде един от дванадесетте — този, който топи хляба си в блюдото заедно с мен. ²¹Човешкият Син ще си иде, точно както казват Писанията за него, но горко на онзи, който го предаде. За този човек щеше да бъде по-добре никога да не се беше раждал.”

Господната вечеря

(Матей 26:26-30; Лука 22:15-20; 1 Коринтяни 11:23-25)

²²И докато ядяха, Исус взе хляба, благодари на Бога, разчупи го и като го раздаде на учениците си, каза: „Вземете, това е моето тяло.”

²³После взе чашата и като благодари на Бога, я подаде на учениците си и всички пиха от нея.

²⁴Исус им каза: „Това е моята кръв на завета, който

Бог сключва с вас. Тя се пролива за много хора.

²⁵Истина ви казвам: няма вече да пия вино до онзи ден, в който ще пия ново вино в Божието царство.”

²⁶Те изпяха един химн и отидоха на Елеонската планина.

Исус предсказва отричането на Петър

(Матей 26:31-35; Лука 22:31-34; Йоан 13:36-38)

²⁷Исус им каза: „Всички вие ще ме изоставите, защото Писанието казва:

«Ще убия овчаря
и овцете ще се разбягат.»

Захария 13:7

²⁸Но след като бъде възкресен, ще отида в Галилея преди вас.”

²⁹А Петър му каза: „Дори всички останали да те изоставят, аз няма да те изоставя.”

³⁰Тогава Исус му отговори: „Истина ти казвам: днес, още тази нощ, преди да е пропял петелът повторно, ти три пъти ще се отречеш от мен.”

³¹Но Петър каза още по-настойчиво: „Дори ако трябва да умра с теб, никога няма да се отрека от теб.” Същото заявиха и останалите.

Исус се моли сам

(Матей 26:36-46; Лука 22:39-46)

³²Когато стигнаха до мястото, наречено Гетсимания, Исус каза на учениците си: „Седнете тук, докато се помоля.” ³³Той взе със себе си Петър, Яков и Йоан и започна да се мъчи и да се терзае. ³⁴Каза им: „Душата ми се раздира от скръб. Останете тук и бъдете нащрек.”

³⁵И като се отдалечи малко, Исус падна на земята и започна да се моли ако е възможно, този час на страдания да го отмени. ³⁶Той каза: „ Авва , † Отче! За теб всичко е възможно. Махни тази чаша от мен. Но направи така, както искаш ти, а не както искам аз.”

³⁷Като се върна при учениците си, Исус ги завари заспали и каза на Петър: „Спиш ли, Симоне? Не можеш ли да останеш буден един час? ³⁸Стойте будни и се молете да не бъдете изкушени. Духът ви иска да извърши това, което е правилно, но тялото ви е слабо”.

³⁹Исус отново се отдалечи и се помоли със същите думи. ⁴⁰А когато пак се върна, те отново спяха, защото клепачите им бяха натежали. И не знаеха какво да му кажат.

⁴¹Когато дойде за трети път след молитвата си, Исус им каза: „Все още ли спите и почивате? Стига толкова! Часът дойде! Човешкият Син се предава в ръцете на грешници. ⁴²Станете! Да вървим. Ето — моят предател идва!”

† Авва Арамейската дума за „баща“ или „татко“.

Исус е арестуван

(Матей 26:47-56; Лука 22:47-53; Йоан 18:3-12)

⁴³ В същия миг, докато Исус още говореше, се появи Юда, един от дванадесетте. С него имаше много хора с ножове и тояги, изпратени от главните свещеници, законоучителите и старейшините.

⁴⁴ Предателят им беше определил знак: „Когото целуна, той е. Заловете го и го отведете под стража.“ ⁴⁵ Затова веднага щом пристигна, Юда се приближи до Исус, каза му: „Учителю!“ и го целуна. ⁴⁶ Тогава хората сграбчиха Исус и го арестуваха.

⁴⁷ Един от учениците му, който стоеше наблизко, извади ножа си и като удари слугата на първосвещеника, отрязва ухото му.

⁴⁸ Исус им каза: „Нима сте дошли да ме заловите с ножове и тояги, сякаш съм престъпник? ⁴⁹ Всеки ден бях с вас и поучавах в храма, и не ме арестувахте. Но казаното в Писанията трябва да се сбъдне.“ ⁵⁰ Тогава всички ученици го изоставиха и избягаха.

⁵¹ Сред онези, които вървяха с Исус, имаше един младеж, загърнат само с ленено наметало. Опитаха се да го хванат, но той се отскубна, ⁵² остави наметалото и избяга гол.

Исус пред юдейските водачи

(Матей 26:57-68; Лука 22:54-55, 63-71; Йоан 18:13-14, 19-24)

⁵³ Отведоха Исус в къщата на първосвещеника, където се бяха събрали всички главни свещеници, старейшините и законоучителите. ⁵⁴ Петър тръгна след Исус, вървейки на известно разстояние, влезе в двора на първосвещеника и седна със стражите да се сгрее край огъня.

⁵⁵ Главните свещеници и всички членове на Синедриона напразно се опитваха да намерят доказателство срещу Исус, за да го осъдят на смърт.

⁵⁶ При все че много хора лъжесвидетелстваха срещу него, показанията им винаги се разминаваха.

⁵⁷ Тогава някои станаха и започнаха да лъжесвидетелстват срещу Исус, като казваха: ⁵⁸ „Чухме го да говори: «Ще разруша този храм, изграден от човешка ръка, и за три дни ще издигна друг — неръкотворен.»“ ⁵⁹ Но дори в това свидетелствата им се различаваха.

⁶⁰ Тогава първосвещеникът се изправи пред всички и попита Исус: „Нищо ли няма да отговориш? Какво ще кажеш за обвиненията на тези хора срещу теб?“ ⁶¹ Но Исус мълчеше и не отговаряше.

Първосвещеникът отново го попита: „Ти ли си Месията, Синът на Благословения Бог?“

⁶² Исус отговори: „Аз съм. И ще видите Човешкия Син, седнал отдясно на Всемогъщия, да идва на небесните облаци.“

⁶³ Като чу това, първосвещеникът разкъса дрехите си [†] и каза: „Нима имаме нужда от повече свидетели? ⁶⁴ Чухте богохулството. Какво ще кажете?“

И те всички решиха, че е виновен и трябва да бъде изпратен на смърт. ⁶⁵ Някои започнаха да го заплюват, закриваха очите му, удряха го с юмруците си и му казваха: „Нали си пророк, познай кой е!“ После стражите го отведоха настрана и също го биха.

Петър се отрича от Исус

(Матей 26:69-75; Лука 22:56-62; Йоан 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Докато Петър беше още на двора, дойде една от прислужниците на първосвещеника ⁶⁷ и като видя Петър, който се грееше край огъня, втрещено се загледа в него и каза: „Ти също беше с онзи Назарянин, Исус.“

⁶⁸ Но Петър отрече и каза: „Не зная и не разбирам за какво говориш.“ После излезе в предния двор. ^{††}

⁶⁹ Но прислужницата го видя и отново каза на хората наоколо: „Този човек е един от тях.“ ⁷⁰ А Петър пак отрече.

След малко онези, които стояха там, казаха на Петър: „Ти със сигурност си един от тях, защото също си галилеец.“

⁷¹ Тогава Петър започна да се проклина и се закле: „Не познавам човека, за когото говорите!“

⁷² В същия миг петелът пропя за втори път. Петър си спомни думите, които Исус му беше казал: „Преди петелът да пропее повторно, ти три пъти ще се отречеш от мен“ и горчиво заплака.

Пилат разпитва Исус

(Матей 27:1-2, 11-14; Лука 23:1-5; Йоан 18:28-38)

15 Рано сутринта главните свещеници, старейшините, законоучителите и всички членове на Синедриона скроиха план и като вързаха Исус, изведоха го и го предадоха на Пилат.

² Той го запитва: „Ти ли си царят на юдеите?“ „Сам го казваш“ — отговори Исус.

³ Тъй като главните свещеници го обвиняваха в много неща, ⁴ Пилат пак го попита: „Нищо ли няма да отговориш? Не виждаш ли в колко много неща те обвиняват?“

⁵ Но Исус продължи да мълчи и това удивляваше Пилат.

Исус е осъден на смърт

(Матей 27:15-26; Лука 23:13-25; Йоан 18:39-19:16)

6 Всяка година на празника Пасха Пилат имаше обичай да освобождава по един затворник, когото

[†] разкъса дрехите си *Разкъсването на дрехите често означава, че се скърби или се оплаква някого. Тук това е знак, че първосвещеникът е разгневен и счита тези думи за богохулство, заслужаващо смъртно наказание.* ^{††} Много гръцки ръкописи добавят: „и тогава пропя петел“.

хората поискат. ⁷ По това време в затвора имаше един човек на име Варава, хвърлен там заедно с други бунтовници, които бяха извършили убийство по време на метежа. ⁸ И народът се събра и започна да иска от Пилат да направи това, което обикновено правеше за тях.

⁹ Пилат ги попита: „Искате ли да ви освободя царя на юдеите?“ ¹⁰ Той каза това, защото видя, че главните свещеници бяха предали Исус от завист.

¹¹ Главните свещеници пък подстрекаваха тълпата да иска от Пилат да освободи Варава вместо Исус.

¹² Пилат ги попита втори път: „Тогаво искате да направя с този, когото наричате царя на юдеите?“

¹³ „Разпъни го на кръст!“ — извикаха те.

¹⁴ Пилат ги запита: „Защо? Какво престъпление е извършил?“

Но хората закрепяха още по-силно: „Разпъни го на кръст!“

¹⁵ Пилат искаше да угоди на тълпата и затова им освободи Варава, а Исус нареди да набият с камшици и после го предаде да бъде разпънат на кръст.

Войниците на Пилат издевателстват над Исус

(Матей 27:27-31; Йоан 19:2-3)

¹⁶ Войниците го отведоха във вътрешния двор, наречен Претория, и събраха там целия полк.

¹⁷ Облякоха му пурпурна мантия, сплетоха венец от тръни и го сложиха на главата му. ¹⁸ После започнаха да го поздравяват с думите: „Да живее царят на юдеите!“ ¹⁹ Биеха го по главата с тръстика, заплюваха го, коленичеха и му се покланяха. ²⁰ Когато се поругаха с него, те му свалиха пурпурната мантия, облякоха го в неговите дрехи и го изведоха да го разпънат на кръст.

Исус е разпънат на кръст

(Матей 27:32-44; Лука 23:26-43; Йоан 19:17-27)

²¹ По пътя срещнаха един човек от Кирина, който се връщаше от полето. Това бе Симон — бащата на Александър и Руфа. Войниците го накараха да носи кръста, предназначен за Исус. ²² Отведоха Исус до мястото, наречено Голгота, което означава „Лобно място“. ²³ Дадоха му да пие вино със смирна, [†] но Исус отказа. ²⁴ Тогаво войниците го разпънаха и си разделиха дрехите му, като хвърлиха жребий да видят кой какво ще вземе.

²⁵ Разпънаха го в девет сутринта. ²⁶ Надписът с обвинението срещу него гласеше: „*царят на юдеите*“. ²⁷ Заедно с Исус разпънаха и двама разбойника — единия от дясната, а другия от лявата му страна. ²⁸ ††

† вино със смирна Използва се като лекарство за облекчаване на болките. †† Някои гръцки ръкописи включват стих 28:

²⁹ Минаващите покрай него го обиждаха и като клатеха глави, казваха: „Ей! Ти, който щеше да събаряш храма и да го строиш отново за три дни, ³⁰ я сега спаси себе си и слез от кръста!“

³¹ Главните свещеници и законоучителите също му се подиграваха, като говореха помежду си: „Другите спасяваше, а себе си не може да спаси!“ ³² Нека сега видим как този Месия, царят на Израел, слеза от кръста и ще повярваме!“ Онези, които бяха разпънати с него, също го обсипваха с обиди.

Исус умира

(Матей 27:45-56; Лука 23:44-49; Йоан 19:28-30)

³³ По обяд мрак покри цялата земя и не се вдигна до три следобед. ³⁴ В три часа Исус извика високо: „Елои, Елои, лама савахтани?“[‡], което означава: „Боже мой, Боже мой, защо си ме изоставил?“

³⁵ Някои от онези, които стояха наоколо, чува това и казаха: „Слушайте! Вика Илия.“^{‡†}

³⁶ И един човек се затича, натопи една гъба в оцет, прикрепил я на пръчка и като даде на Исус да пие, каза: „Почакайте да видим дали ще дойде Илия да го свали.“

³⁷ А Исус, като извика силно, издъхна.

³⁸ И в този миг завесата в храма се раздра на две от горе до долу. ³⁹ Когато стотникът, стоящ срещу Исус, го чу да извиква и видя как издъхна, каза: „Този човек наистина бе Божий Син!“

⁴⁰ Там имаше няколко жени, които наблюдаваха от разстояние. Сред тях бяха Мария Магдалина, Мария — майката на по-малкия Яков и Йосия — и Саломия. ⁴¹ Те следваха Исус и му помагаша, когато той бе в Галилея. Там имаше и много други жени, дошли заедно с него в Ерусалим.

Погребението на Исус

(Матей 27:57-61; Лука 23:50-56; Йоан 19:38-42)

⁴² Беше Подготвителен ден, тоест денят преди съботата, и вече се бе стъмнило. ⁴³ Тогаво дойде Йосиф от Ариматея, уважаван член на Съвета и един от онези, които очакваха идването на Божието царство. Той смело влезе при Пилат и поиска тялото на Исус. ⁴⁴ Пилат се учуди, че Исус така бързо е умрял, и затова повика стотника да го пита дали е мъртъв отдавна. ⁴⁵ След като чу отговора на стотника, Пилат разреши на Йосиф да вземе тялото. ⁴⁶ Тогаво Йосиф купи ленено платно, свали Исус от кръста, уви го в платното и го положи в гробница, изсечена в скалите. После изтърколи един камък и затвори входа ѝ. ⁴⁷ Мария Магдалина и Мария, майката на Йосия, видяха къде го положиха.

„И се изпълни казаното в Писанието: «Поставиха го наравно с престъпниците.»“[‡] Цитат от Пс. 22:1. †† „Вика Илия.“ Обръщението „Боже мой“ („Или“ на еврейски или „Елои“ на арамейски) прозвучава на хората като името на Илия, известния Божий пророк от ок. 850 г. пр. Хр.

Възкресението на Исус

(Матей 28:1-8; Лука 24:1-12; Йоан 20:1-10)

16 Когато съботният ден свърши, Мария Магдалина, Мария — майката на Яков — и Саломия купиха благоухания, за да отидат и помажат тялото на Исус. ² Рано сутринта на първия ден от седмицата, още при изгрев слънце, те се отправиха към гробницата ³ и говореха помежду си: „Кой ще ни отмести камъка от входа на гробницата?“

⁴ Жените погледнаха и видяха, че камъкът е отместен, въпреки че беше много голям. ⁵ Влязоха вътре и видяха един младеж, облечен в бяла роба, който седеше отдясно. Те се слисаха.

⁶ А той им каза: „Не се удивлявайте! Вие търсите Исус от Назарет, разпънатия, но той възкръсна! Не е тук. Ето мястото, където беше положен. ⁷ Идете и кажете на учениците му и на Петър: «Той отива в Галилея преди вас. Там ще го видите, точно както ви каза.»“

⁸ Жените излязоха от гробницата и побягнаха, обзети от ужас и вълнение. Те бяха толкова уплашени, че не казаха нищо на никого. †

Някои ученици виждат Исус

(Матей 28:9-10; Йоан 20:11-18; Лука 24:13-35)

⁹ Исус възкръсна рано сутринта на първия ден от седмицата и се яви най-напред на Мария Магдали-

† В някои от най-старите гръцки ръкописи евангелието според Марк свършва тук. Няколко по-късни ръкописи съдържат следния по-кратък завършек: „Но те скоро предадоха всички заръки на Петър и хората с него. След това Исус ги изпрати от изток на запад със свящото и непроменимо послание за вечно спасение.“

на, от която беше прогонил седем демона. ¹⁰ Тя отиде и разказа за това на учениците му, които дълбоко скърбяха и плачеха. ¹¹ Като чува от нея, че е жив и че го е видяла, те не повярваха.

¹² След това Исус се яви в друг образ на двама от учениците си по пътя им към селата. ¹³ Те се върнаха и разказаха на останалите, но и на тях не повярваха.

Исус говори на апостолите

(Матей 28:16-20; Лука 24:36-49; Йоан 20:19-23; Дела 1:6-8)

¹⁴ След известно време Исус се яви на единадесетте ученика, когато вечеряха. Той им се скара за тяхното неверие и коравосърдечност, защото не бяха повярвали на онези, които го бяха видели възкръснал.

¹⁵ После им каза: „Идете по целия свят и проповядвайте Благата вест на всеки човек. ¹⁶ Който повярва и се кръсти, ще бъде спасен, а който не повярва, ще бъде осъден. ¹⁷ И тези знамения ще придружават повярвалите: в мое име ще прогонват демони, ще говорят нови езици, ¹⁸ ще хващат змии с голи ръце и ако изпият нещо отровно, то няма да ги засегне, ще полагат ръцете си върху болни и те ще оздравяват.“

Исус се възнеся в небето

(Лука 24:50-53; Дела 1:9-11)

¹⁹ И след като разговаря с учениците си, Господ Исус се възнесе в небето и седна отдясно на Бога. ²⁰ Учениците му тръгнаха и проповядваха навсякъде, а Господ им помагаше и потвърждаваше посланието със знаменията, които го придружаваха.

Лука

Въведение

1 Много хора са се опитвали да съставят описание на събитията, случили се сред нас: ² точно както ни бяха предадени от хора, които от самото начало са били техни очевидци и служители на Божието послание. ³ Така и аз, след като внимателно проучих всичко от началото му, сметнах за добре да запиша последователно изложение за теб, почтени Теофиле, ⁴ за да си уверен в достоверността на нещата, на които си бил поучаван.

Предсказание за раждането на Йоан Кръстител

⁵ По времето, когато Ирод беше цар на Юдея, имаше един свещеник на име Захарий, който беше от рода на Авия. [†] Жената на Захарий беше от рода на Аарон и се казваше Елисавета. ⁶ Захарий и Елисавета бяха праведни пред Бога и изпълняваха безукорно всички Господни заповеди и предписания. ⁷ Но те нямаха деца, защото Елисавета беше неплодна, а и двамата бяха вече доста възрастни.

⁸ Веднъж, когато Захарий изпълняваше задълженията си на свещеник, по времето, когато неговата група служеше пред Бога, ⁹ на него се падна жребият да влезе в храма, за да запали тамян. ¹⁰ Докато той кадеше, всички хора се бяха събрали навън и се молеха.

¹¹ Тогава на Захарий се яви Господен ангел и застана отдясно на олтара с тамяна. ¹² Виждайки ангела, Захарий се обърка и доста се уплаши. ¹³ Но ангелът му каза: „Не се страхувай, Захарий! Молитвата ти е чута. Жена ти Елисавета ще ти роди син и ще го наречеш Йоан. ¹⁴ Той ще ти донесе радост и щастие и много хора ще се радват на неговото раждане. ¹⁵ Той ще бъде велик пред Господа. Не трябва да пие вино или спиртно питие и още от зачатия си ще бъде изпълнен със Святия Дух. ¹⁶ Йоан ще върне много израелтяни към Господа, техния Бог. ¹⁷ В силата и духа на Илиия той ще върви пред Господа, за да обърне сърцата на бащите към децата им и мислите на непокорните — към мъдростта на праведните, и така да представи на Господа един приготвен народ.“

¹⁸ Тогава Захарий каза на ангела: „Как да се уверя, че това е истина? Аз съм стар, а и жена ми вече не е млада.“

¹⁹ Ангелът му отговори: „Аз съм Гавриил и стоя в присъствието на Бога. Той ме изпрати да разговарям с теб и да ти предам тази радостна вест. ²⁰ Но тъй като не повярва на думите ми, които ще се сбъднат, когато настъпи времето за това, ти ще онемееш и ще мълчиш до деня, в който стане казаното от мен.“

²¹ Хората отвън чакаха появяването на Захарий и се чудеха защо се бави толкова дълго в храма. ²² А когато излезе, той не можеше да им продума и те разбраха, че е имал видение, защото им правеше знаци, а оставаше безмълвен. ²³ Когато свършиха дните на службата му в храма, Захарий се прибра у дома.

²⁴ След известно време жена му Елисавета забременя и пет месеца се криеше, като говореше: ²⁵ „Най-накрая Господ се смили над мен и премахна моя срам сред хората.“

Предсказание за раждането на Исус

²⁶ Когато Елисавета беше в шестия месец, Господ изпрати ангел Гавриил в един град в Галилея, наречен Назарет, ²⁷ при една девойка, сгодена за мъж на име Йосиф от Давидовия род. Девойката се казваше Мария. ²⁸ Ангелът дойде при нея и я поздрави: „Ти наистина си благословена! Господ е с теб!“

²⁹ Но Мария много се смути от думите му и недоумяваше какво означава това приветствие.

³⁰ Ангелът ѝ каза: „Не се страхувай, Мария! Божието благоволение е с теб. ³¹ Чуй! Ще заченеш в утробата си и ще родиш син, когото ще наречеш Исус.

³² Той ще бъде велик и хората ще го нарекат Син на Всевишния. Господ Бог ще му даде престола на неговия праотец Давид. ³³ Той завинаги ще царува над Якововия дом и царуването му няма да има край.“

³⁴ Мария попита ангела: „Как ще стане това? Нали съм още девица!“

³⁵ Ангелът ѝ отговори: „Святият Дух ще дойде върху теб и силата на Всевишния ще те осени. Затова и свящото дете, което ще родиш, ще се нарича Божий Син. ³⁶ Чуй и това — твоята роднина Елисавета е бременна въпреки възрастта си. Всички мислеха, че е неплодна, но тя е бременна вече шести ме-

[†] рода на Авия Еврейските свещеници са разделени на 24 рода. Вж. 1 Лет. 24.

сец и ще роди син. ³⁷ За Бога няма невъзможни неща.“

³⁸ Тогава Мария каза: „Аз съм слугиня на Господа. Нека бъде така, както ти рече.“ И ангелът се отдалечи от нея.

Мария посещава Захарий и Елисавета

³⁹ Мария се приготви и забързано се отправи към един град в хълмистата част на Юдея. ⁴⁰ Тя влезе в къщата на Захарий и поздрави Елисавета. ⁴¹ Когато Елисавета чу поздрава на Мария, детето се развълнува в утробата ѝ, Святият Дух я изпълни ⁴² и тя възкликна: „Няма друга сред жените, благословена като теб! И Бог ще благослови детето, което ще родиш. ⁴³ Но коя съм аз, че да заслужа подобно щастие — майката на моя Господ да дойде при мен!

⁴⁴ Ето, веднага щом като поздравът ти прозвуча в ушите ми, детето в утробата ми заигра от радост. ⁴⁵ Благословена си, защото повярва, че ще се сбъдне казаното от Господа.“

Мария възхвалява Бога

⁴⁶ Тогава Мария каза:
„Душата ми възхвалява Господа.

⁴⁷ Духът ми се радва,
защото Бог е моят Спасител.

⁴⁸ Той погледна милостиво
на своята смирена слугиня.

Да, отсега нататък всички
ще ме наричат благословена,

⁴⁹ защото Всемогъщият извърши велики неща за мен!

Свято е неговото име.

⁵⁰ От поколение на поколение Бог е милостив към онези,

които се боят от него.

⁵¹ Той е показал силата на ръката си
и е разпръснал горделивите със самохвалните им мисли.

⁵² Свалил е тирани от престолите им
и е въздигнал смирените.

⁵³ Наситил е гладните с блага,
а богатите е отпратил с празни ръце.

⁵⁴ Помогнал е на народа на Израел,
който му служи,

и не забрави да покаже милост,

⁵⁵ точно както бе обещал на нашите деди,
на Авраам и потомците му за вечни времена.“

⁵⁶ Мария остана при Елисавета около три месеца
и после се върна у дома си.

Раждането на Йоан Кръстител

⁵⁷ Дойде време Елисавета да ражда и тя роди син.
⁵⁸ Нейните съседи и роднини научиха колко милостив е бил Господ към нея и споделиха радостта ѝ.

⁵⁹ Когато детето стана на осем дни, дойдоха да го обрежат. Те искаха да го нарекат Захарий, на името на баща му, ⁶⁰ но майката възрази: „Не! Той ще се казва Йоан.“

⁶¹ Хората ѝ казаха: „Никой от вашия род не носи това име.“ ⁶² Тогава със знаци попитаха бащата как той желае да го нарекат.

⁶³ Захарий поиска плочка за писане и за изненада на всички написа: „Името му е Йоан.“ ⁶⁴ В този момент говорът му се възстанови и той започна да слави Бога. ⁶⁵ Страх обзе всичките им съседи и за това се заговори по цялата хълмиста част на Юдея. ⁶⁶ Хората, които чува за станалото, се питаха с удивление: „Какво ли ще бъде това дете?“ Защото наистина силата на Господа беше с него.

Захарий възхвалява Бога

⁶⁷ Бащата на Йоан, Захарий, се изпълни със Святия Дух и изрече следното пророчество:

⁶⁸ „Благословен да бъде Господ, Богът на Израел,
защото дойде да помогне и освободи своя народ.

⁶⁹ Той ни даде могъщ Спасител
от рода на слугата си Давид,

⁷⁰ както беше обещал преди много време чрез думите

на святите си пророци

⁷¹ да ни избави от враговете ни

и от властта на всички, които ни мразят.

⁷² Бог обеща да показва милост на дедите ни
и не забравя своя свят завет —

⁷³ клетвата, която даде

пред нашия праотец Авраам

⁷⁴ да ни освободи от властта на враговете ни,
за да можем да му служим без страх

⁷⁵ и да сме свети и праведни пред него
през всичките дни на живота си.

⁷⁶ А ти, дете мое, ще бъдеш наречен пророк на
Всевишния,

защото ще вървиш пред Господа,

за да приготвиш пътя за него

⁷⁷ и да кажеш на неговия народ,

че ще бъдат спасени чрез
опрощаването на греховете им,

⁷⁸ заради нежната милост на нашия Бог,
която ще дойде при нас от висините като изгряващо слънце,

⁷⁹ за да даде светлина на живеещите в мрачната
сянка на смъртта

и да насочи стъпките ни в пътя на мира!“

⁸⁰ Момчето растеше и укрепваше по дух и живееше в пустинята до деня, когато се появи пред народа на Израел.

Раждането на Исус

(Матей 1:18-25)

2 По това време император Август издаде заповед за преброяване на населението в цялата Римска империя. 2 Това беше първото преброяване, откакто Квириний управляваше Сирия. 3 Всеки пътуваше до своя роден град, за да се запише.

4 Йосиф беше от рода на Давид и затова се отпрати от галилейския град Назарет към юдейския град Витлеем, родното място на Давид, 5 за да се запише там заедно с годеницата си Мария. Тя беше бременна 6 и докато бяха във Витлеем, дойде време да ражда. 7 Там Мария роди първородния си син. Тя го пови и го сложи да легне в една ясла, тъй като в хана нямаше място за тях.

Овчари научават за раждането на Исус

8 Недалеч в полето имаше няколко овчаря, които живееха навън и пазеха стадата си през нощта.

9 Един Господен ангел застана пред тях и Божията слава засия около тях. Овчарите изтръпнаха от страх. 10 Ангелът им каза: „Не се страхувайте! Нося ви добра вест, която ще зарадва всички хора.

11 Днес в града на Давид се роди вашият Спасител — Христос † Господ. 12 Ето как ще го познаете: ще намерите бебе, повито и положено в ясла.“

13 Внезапно към ангела се присъедини многобройно небесно войнство, което славеше Бога с думите:

14 „Слава на Бога във висините,
а на земята мир между хората,
в които Бог намира голяма радост!“

15 Когато ангелите се възнесоха обратно в небето, овчарите си казаха: „Да отидем във Витлеем и видим това, което се е случило и което Господ ни извести.“

16 И така, овчарите бързо отидоха там и намериха Мария, Йосиф и бебето, което лежеше в яслата.

17 Като видяха новороденото, те разказаха всичко, което ангелът им беше съобщил за детето. 18 И всички, които слушаха, се удивляваха на разказа на овчарите. 19 Мария скъта тези думи в сърцето си и непрестанно мислеше за тях. 20 А овчарите се върнаха при стадата си, славеха Бога и му благодаряха за всичко чуто и видяно; беше станало точно както ангелът им каза.

21 Когато детето навърши осем дни, то бе обрязано и го нарекоха Исус. Това име беше дадено от ангела още преди Мария да зачене.

Посвещаването на Исус

22 Когато дойде време за очистването им, както се изискваше от Моисеевия закон, Мария и Йосиф за-

† Христос Месията, „Помазаникът“ или Божият избраник.

ведоха Исус в Ерусалим, за да го представят пред Господа, 23 понеже според Господния закон всеки първороден син трябва да бъде посветен на Господа. †24 Йосиф и Мария трябваше съгласно Господния закон да направят жертвоприношение от две гълъбици или два млади гълъба. ‡

Симеон вижда Исус

25 В Ерусалим живееше човек на име Симеон, който беше праведен и благочестив. Той очакваше Бог да спаси Израел и Святият Дух беше с него 26 и му беше разкрил, че няма да умре, преди да е видял Господния Месия. 27 Подбуден от Духа, Симеон отиде в храма точно когато Мария и Йосиф доведоха малкия Исус там, за да изпълнят предписанията на Моисеевия закон. 28 Симеон прегърна детето и благодари на Бога:

29 „Господи, сега слугата ти може да умре в мир, както му обеща.

30 Защото с очите си видях спасението ти,

31 което си приготвил пред всички народи.

32 Той е светлина,

която ще просвети езичниците
и ще прослави твоя народ Израел.“

33 Бащата и майката на Исус бяха смаяни от това, което чува за сина си. 34 Тогава Симеон ги благослови и каза на Мария: „Това дете ще бъде причина за падането и въздигането на много хора в Израел и знамение, което ще бъде отхвърлено. 35 Мисли, скътани дълбоко в сърцата на хората, ще излязат наяве, а твоята душа ще бъде като пронизана с меч.“

Пророчеството на Анна

36 Имаше една пророчица Анна, дъщеря на Фануил от рода на Асир, която беше много възрастна. Тя живя със съпруга си седем години след като се омъжи, 37 а после остана вдовица до осемдесет и четиригодишна възраст. Тя никога не напускаше храма и ден и нощ служеше на Бога с пост и молитва. 38 Точно в този миг Анна се приближи и започна да благодари на Бога и да разказва за Исус на тези, които очакваха Бог да освободи Ерусалим.

Йосиф и Мария се връщат у дома си

39 Когато Йосиф и Мария изпълниха всичко, което Господният закон изискваше, те се върнаха в Галилея, в родния си град Назарет. 40 Детето растеше, ставаше все по-силно и по-мъдро и Божиите благословения бяха върху него.

†† всеки ... Господа Вж. Изх. 13:2,12. ‡ направят ... гълъба Цитат от Лев. 12:8.

Детството на Исус

⁴¹ Всяка година родителите на Исус ходеха в Ерусалим за празника Пасха. ⁴² Когато той беше на дванадесет години, те отидоха там за празника, както обикновено. ⁴³ Когато празничните дни свършиха, те си тръгнаха за вкъщи, но момчето Исус, незабелязано от родителите си, остана в Ерусалим. ⁴⁴ Като си мислеха, че Исус е в групата на пътниците, Йосиф и Мария вървяха цял ден, преди да започнат да го търсят сред роднини и познати. ⁴⁵ Когато не го откриха, те се върнаха да го търсят в Ерусалим. ⁴⁶ След три дни го намериха в храма. Той седеше между учителите, слушаше какво говорят и им задаваше въпроси. ⁴⁷ Всички, които го чува, се удивиха на начина, по който разсъждаваше и отговаряше. ⁴⁸ Родителите му се смаяха, като го видяха. Майка му го попита: „Сине, защо постъпи така с нас? Баща ти и аз бяхме много разтревожени и те търсехме.“

⁴⁹ Исус им отговори: „Защо трябваше да ме търсите? Нима не знаехте, че трябва да бъда там, където е работата на моя Баща [†]“ ⁵⁰ Но те не разбраха значението на отговора му.

⁵¹ Исус се върна с родителите си в Назарет и им се подчиняваше. А майка му съхраняваше в сърцето си всички тези неща. ⁵² Исус израстваше, ставаше все по-мъдър и печелеше одобрението на Бога и хората.

Делото на Йоан Кръстител

(Матей 3:1-12; Марк 1:1-8; Йоан 1:19-28)

3 ¹ Беше петнадесетата година от управлението на император Тиберий, когато Пилат Понтийски беше губернатор на Юдея, Ирод — управител на Галилея, брат му Филип — управител на областите Итурея и Трахонития, а Лисаний — управител на Авилиния. ² По това време първосвещеници бяха Анна и Каяфа. Бог говори на живеещия в пустинята Йоан, сина на Захарий. ³ И Йоан тръгна по земите край река Йордан да призовава хората да се покаят и да се кръстят, за да бъдат простени греховете им. ⁴ Всичко беше точно така, както е записано в книгата на пророк Исаия:

„Един човек вика в пустинята:
«Подгответе пътя за Господа,
очертайте прави пътеките за него!»

⁵ Всяка долина ще се запълни.

Всяка планина и възвишение ще се заравнят.
Кривините ще се изправят.

Неравностите ще се изгладят.

⁶ И всеки човек ще види
Божието спасение.“

Исаия 40:3-5

[†] там ... Баща Или: „в дома на моя Баща“.

⁷ Много хора идваха при Йоан да бъдат кръстени, а той им казваше: „Рожби на ехидни! Кой ви предупреди да бягате от идващия Божий гняв?

⁸ Ако наистина сте се покаяли, докажете това с делата си. И не започвайте да се успокоявате с думите: «Авраам е нашият баща.» Казвам ви, че Бог може и от тези камъни да създаде потомци на Авраам. ⁹ Бравата е вече при корена на дърветата. Всяко дърво, което не дава добър плод, ще бъде отсечено и хвърлено в огъня.“

¹⁰ Хората попитаха Йоан: „Какво да правим тогава?“

¹¹ Йоан им отговори: „Ако някой има две ризи, да даде едната на онзи, който няма. Ако някой има повече храна, да я раздели по същия начин.“

¹² Бирници също дойдоха при Йоан и поискаха да бъдат кръстени. Те го попитаха: „Какво трябва да правим, учителю?“

¹³ Йоан им отговори: „Не карайте хората да плащат повече данъци, отколкото ви е наредено.“

¹⁴ После няколко войника също го запитаха: „А ние какво да правим?“

Йоан им каза: „Не принуждавайте хората да ви дават пари. Не клеветете. Бъдете доволни от заплатите си.“

¹⁵ Хората живееха в очакване и всички се чудеха дали пък самият Йоан не е Месията.

¹⁶ Йоан отговори на всички така: „Аз ви кръствам с вода, но идва друг, който е по-силен от мен. Аз не съм достоен дори сандалите му да развържа. Той ще ви кръсти със Святия Дух и с огън. ¹⁷ Лопатата, с която отсява зърното от плявата, е вече в ръката му, за да изчисти хармана си и да прибере зърното в хамбара си, а плявата ще изгори в неугасим огън.“ ¹⁸ Така с много други думи Йоан убеждаваше хората и им съобщаваше Благата вест.

¹⁹ А когато Йоан изобличи местния управител Ирод за това, че живее с Иродиада — жената на брат му, и за всички други злини, които беше извършил, ²⁰ Ирод прибави към тях още една — хвърли Йоан в затвора.

Кръщението на Исус

(Матей 3:13-17; Марк 1:9-11)

²¹ Когато всички хора се кръстваха, Исус също отиде при Йоан. След като беше кръстен и се молеше, небето се отвори. ²² Святият Дух слезе върху него в телесен образ на гълъб и от небето се чу глас: „Ти си моят възлюбен Син. Ти си избраникът ми.“

Родословието на Йосиф

(Матей 1:1-17)

²³ Исус беше на около тридесет години, когато започна своето дело. Хората мислеха, че той е син на Йосиф.

Йосиф беше син на Илия.
²⁴ Илия беше син на Матат.
 Матат беше син на Левий.
 Левий беше син на Мелхи.
 Мелхи беше син на Янай.
 Янай беше син на Йосиф.
²⁵ Йосиф беше син на Мататия.
 Мататия беше син на Амос.
 Амос беше син на Наум.
 Наум беше син на Еслий.
 Еслий беше син на Нагей.
²⁶ Нагей беше син на Маат.
 Маат беше син на Мататия.
 Мататия беше син на Семеин.
 Семеин беше син на Йосех.
 Йосех беше син на Йода.
²⁷ Йода беше син на Йоанан.
 Йоанан беше син на Риса.
 Риса беше син на Зоровавел.
 Зоровавел беше син на Салатиил.
 Салатиил беше син на Нирий.
²⁸ Нирий беше син на Мелхий.
 Мелхий беше син на Адий.
 Адий беше син на Косам.
 Косам беше син на Елмадам.
 Елмадам беше син на Ир.
²⁹ Ир беше син на Йосий.
 Йосий беше син на Елиезер.
 Елиезер беше син на Йорим.
 Йорим беше син на Матат.
 Матат беше син на Левий.
³⁰ Левий беше син на Симеон.
 Симеон беше син на Юда.
 Юда беше син на Йосиф.
 Йосиф беше син на Йонам.
 Йонам беше син на Елиаким.
³¹ Елиаким беше син на Мелеа.
 Мелеа беше син на Мена.
 Мена беше син на Матата.
 Матата беше син на Натан.
 Натан беше син на Давид.
³² Давид беше син на Есей.
 Есей беше син на Овид.
 Овид беше син на Вооз.
 Вооз беше син на Салмон.
 Салмон беше син на Наасон.
³³ Наасон беше син на Аминадав.
 Аминадав беше син на Арний.
 Арний беше син на Есрон.
 Есрон беше син на Фарес.
 Фарес беше син на Юда.
³⁴ Юда беше син на Яков.
 Яков беше син на Исаак.
 Исаак беше син на Авраам.
 Авраам беше син на Тара.
 Тара беше син на Нахор.

³⁵ Нахор беше син на Серух.
 Серух беше син на Рагав.
 Рагав беше син на Фалек.
 Фалек беше син на Евер.
 Евер беше син на Сала.
³⁶ Сала беше син на Каинан.
 Каинан беше син на Арфаксад.
 Арфаксад беше син на Сим.
 Сим беше син на Ной.
 Ной беше син на Ламех.
³⁷ Ламех беше син на Матусал.
 Матусал беше син на Енох.
 Енох беше син на Яред.
 Яред беше син на Малелеил.
 Малелеил беше син на Каинан.
³⁸ Каинан беше син на Енос.
 Енос беше син на Сит.
 Сит беше син на Адам.
 Адам беше син на Бога.

Дяволът изкушава Исус

(Матей 4:1-11; Марк 1:12-13)

4 Исус беше изпълнен със Святия Дух и когато се върна от река Йордан, Духът го заведе в пустинята. ² Там прекара четиридесет дни, изкушаван от дявола. През цялото това време той не яде нищо и накрая почувства силен глад.

³ Тогава дяволът му каза: „Ако си Божият Син, заповядай на този камък да стане хляб!“

⁴ Исус му отговори: „Писано е: «Никой не може да живее само с хляб.»“ [†]

⁵ Дяволът го заведе на едно високо място и за миг му показа всички царства на света, ⁶ като му каза: „Ще ти дам цялата тази власт и слава, защото тя е дадена на мен и аз я давам на когото поискам.

⁷ Ако ми се поклониш, всичко това ще бъде твое.“

⁸ Исус му отвърна: „Писано е: «Покланяй се на Господа, твоя Бог, и само на него служи!»“ ^{††}

⁹ Тогава дяволът заведе Исус в Ерусалим, качи го на най-високото място в храма и му каза: „Ако си Божият Син, хвърли се оттук долу!“ ¹⁰ Нали е писано: «Той ще заповяда на ангелите си да бдят над теб.»

Псалм 91:11

¹¹ И още:

«Те ще те носят на ръце,
за да не удариш крака си в камък.»“

Псалм 91:12

¹² Исус му отговори: „Но е казано също: «Не поставяй на изпитание Господа, твоя Бог!»“ [‡]

¹³ Когато дяволът свърши всички изкушения, той го остави до следващата възможност.

[†] Цитат от Втор. 8:3. ^{††} Цитат от Втор. 6:13. [‡] Цитат от Втор. 6:16.

Исус започва делото си в Галилея

(Матей 4:12-17; Марк 1:14-15)

¹⁴ Исус се върна в Галилея, изпълнен със силата на Духа, и мълвата за него се разпространи из цялата околност. ¹⁵ Той започна да поучава в синагогите и всички хора го хвалеха.

Исус отива в родния си град

(Матей 13:53-58; Марк 6:1-6)

¹⁶ После Исус отиде в Назарет, където бе отраснал. Както обикновено в съботен ден, той влезе в синагогата и се изправи да чете. ¹⁷ Дадоха му свитъка с думите на пророк Исаия. Исус разгъна свитъка и намери мястото, където пишеше:

¹⁸ „Духът на Господа е върху мен, защото ме е помазал да съобща на бедните Благата вест. Изпратил ме е да провъзглася освобождение на пленниците, проглеждане на слепите, избавление на подтиснатите ¹⁹ и да възвестя годината на Господното благоволение.“

Исаия 61:1-2

²⁰ Исус нави свитъка, върна го на служителя и седна. Погледите на всички в синагогата бяха приковани в него. ²¹ Той започна да им говори: „Днес тези думи се сбъднаха пред вас, които слушахте.“

²² Всички го хвалеха, удивляваха се на красноречието му и се питаха: „Не е ли това синът на Йосиф?“

²³ Исус отвърна: „Сигурно ще ми припомните поговорката: «Лекарю, изцели сам себе си!» Ще ми кажете: «Чухме за това, което си извършил в Капернаум. Направи същото и тук, в родния си град!»“ ²⁴ Истина ви казвам: никой пророк не е признат в родния си град. ²⁵ Това, което говоря, е вярно. По времето на Илия, когато не валя три години и половина и голям глад настъпи по цялата земя, в Израел имаше много вдовици. ²⁶ Но Илия не беше изпратен при нито една от тях, а само при вдовицата от Сарепта, град в Сидон. ²⁷ А по времето на пророк Елисей в Израел имаше много прокажени, но никой от тях не беше излекуван, а само Нееман сириец.“

²⁸ Като чува това, всички в синагогата се разгневиха. ²⁹ Те станаха, повлякоха Исус извън града и го заведоха при стръмния склон на хълма, на който бе построен градът им, за да го хвърлят долу. ³⁰ Но Исус премина през тълпата и си отиде по своя път.

Исус излекува човек, обладан от зъл дух

(Марк 1:21-28)

³¹ После Исус отиде в галилейския град Капернаум и в съботата поучаваше хората. ³² Неговото уче-

ние ги смайваше, защото говореше с власт. ³³ В синагогата имаше един човек, обладан от зъл дух. Той изкрещя: ³⁴ „Хей! Какво искаш от нас, Исусе от Назарет? Да ни погубиш ли дойде? Аз зная кой си — Святият на Бога.“ ³⁵ Исус строго заповяда на злия дух: „Млъкни и излез от човека!“ Злият дух повали мъжа на земята пред всички и излезе от него, без да му стори нищо лошо.

³⁶ Всички хора бяха изумени и се питаха един друг: „Какво значи това? С власт и сила той заповяда на злите духове и те излизат!“ ³⁷ И новината за Исус се разнесе из цялата област.

Исус излекува болна жена

(Матей 8:14-17; Марк 1:29-34)

³⁸ Исус напусна синагогата и отиде в дома на Симон. Тъщата на Симон гореше от треска и помолиха Исус да ѝ помогне. ³⁹ Той се наведе над нея и заповяда на треската да я напусне. И веднага жената се вдигна на крака и започна да им прислужва.

Исус излекува още много хора

⁴⁰ При залез слънце всички, които имаха близки, болни от всякакви болести, ги доведоха при Исус, а той, като полагаше ръцете си върху всеки от тях, ги излекува. ⁴¹ От много от тях излизаха демони, които викаха: „Ти си Божият Син!“ Но Исус им забраняваше да говорят, защото те знаеха, че той е Месията.

Исус отива в други градове

(Марк 1:35-39)

⁴² На разсъмване той напусна града и се усамоти в едно безлюдно място. А хората го търсеха и когато го намериха, се опитаха да го задържат, за да не си отива от тях. ⁴³ Но Исус им каза: „Трябва да съобща Благата вест за Божието царство и в другите градове, защото за това съм изпратен.“

⁴⁴ После продължи да проповядва в синагогите в Юдея.

Исус призовава първите си ученици

(Матей 4:18-22; Марк 1:16-20)

5 Един ден Исус стоеше на брега на Генисаретското езеро, † а около него хората се тълпяха, за да чуят Божието послание. ² Той забеляза две лодки на брега. Рибарите бяха отвън и перяха мрежите си. ³ Исус се качи в една от лодките, която беше на Симон, и го помоли да я отблъсне леко от брега. После започна да поучава народа от лодката.

⁴ Когато свърши да говори, Исус се обърна към Симон и каза: „Откарай лодката навътре в езерото и хвърлете мрежите си за улов.“

† Генисаретското езеро Друго име на Галилейското езеро.

⁵ Симон отвърна: „Учителю, цяла нощ се мъчихме и нищо не уловихме. Но щом ти казваш, ще хвърля мрежите.“ ⁶ Рибарите хвърлиха мрежите си, а когато ги изтеглиха, те бяха толкова пълни, че започнаха да се късат. ⁷ Затова дадоха знак на съдружниците си от другата лодка да дойдат и да им помогнат. Те дойдоха и двете лодки така се напълниха, че започнаха да потъват.

⁸ Когато видя това, Симон Петър падна в краката на Исус и каза: „Върви си от мен, Господи, защото аз съм грешен човек.“ ⁹ И той, и всички рибари с него се смаяха от богатия улов. ¹⁰ Синовете на Зеведей — Яков и Йоан — които работеха заедно със Симон, също бяха удивени.

Тогава Исус се обърна към Симон: „Не се страхувай! Отсега нататък хора ще ловиш.“

¹¹ Рибарите изкараха лодките на брега, оставиха всичко и последваха Исус.

Исус излекува прокажен човек

(Матей 8:1-4; Марк 1:40-45)

¹² В един от градовете, където беше Исус, живееше човек, болен от проказа. Когато видя Исус, той падна в краката му и го помоли: „Господи, ти имаш власт и стига да поискаш, можеш да ме излекуваш.“

¹³ Исус протегна ръката си, докосна го и каза: „Искам — бъди здрав!“ И проказата веднага го напусна. ¹⁴ А Исус му заръча: „На никого не разказвай за случилото се. Иди и се покажи на свещеника, † а после принеси за оздравяването си каквото е заповядал Моисей. Това ще засвидетелства на хората, че си излекуван.“

¹⁵ Но вестта за Исус се разнасяше все повече и огромни тълпи от хора се събираха, за да го слушат и да бъдат излекувани от болестите си. ¹⁶ Исус често се усамотяваше в безлюдни места, за да се моли.

Исус излекува сакат човек

(Матей 9:1-8; Марк 2:1-12)

¹⁷ Един ден, когато Исус поучаваше хората, сред слушателите седяха също фарисеи и законоучители, дошли от всички градове на Галилея, Юдея и Ерусалим. Господ даваше сила на Исус да лекува.

¹⁸ Няколко души донесоха на постелка един парализиран и се опитаха да го внесат и сложат пред Исус. ¹⁹ Наоколо обаче се бяха струпали толкова много хора, че носачите не можеха да си пробият път. Тогава те се качиха на покрива и като разкриха керемидите, спуснаха постелката с парализирания в средата на стаята точно пред Исус. ²⁰ Като видя вярата им, Исус каза на болния: „Приятелю, греховете ти са простени!“

† покажи се на свещеника Според закона на Моисей свещеник трябва да засвидетелства, че болен от проказа е оздравял. Вж. Лев. 14:1-32.

²¹ Законоучителите и фарисеите си помислиха: „Кой е този, който така богохулства? Кой освен Бог може да прощава грехове?“

²² Но Исус знаеше мислите им и ги попита: „Защо таите такива мисли? ²³ Кое е по-лесно: да кажа «Греховете ти се прощават» или да кажа «Стани и ходи»? ²⁴ Но аз ще ви покажа, че Човешкият Син има власт на земята да прощава грехове.“ И Исус каза на парализирания: „Казвам ти, стани! Вдигни си постелката и си върви къщи.“

²⁵ В същия миг човекът се изправи пред тях, взе си постелката и си тръгна, славейки Бога. ²⁶ Всички се удивляваха и славеха Бога. Изпълнени със страхопочитание, те казваха: „Днес видяхме изумителни неща!“

Исус призовава Левий

(Матей 9:9-13; Марк 2:13-17)

²⁷ След това Исус излезе и видя един бирник на име Левий, седнал на работното си място. Исус му каза: „Последвай ме!“ ²⁸ Левий остави всичко, стана и тръгна след Исус.

²⁹ Той устрой в дома си голямо тържество в чест на Исус. На масата седяха много бирници и други хора. ³⁰ А фарисеите и законоучителите негодуваха и казваха на Исусовите ученици: „Защо ядете и пиете с бирници и грешници?“

³¹ Исус им отговори: „Не здравите се нуждаят от лекар, а болните. ³² Дошъл съм да призова да се покаят не праведните хора, а грешниците.“

Въпрос относно поста

(Матей 9:14-17; Марк 2:18-22)

³³ Тогава му казаха: „Учениците на Йоан често постят и се молят, учениците на фарисеите — също, а твоите ученици винаги ядат и пият.“

³⁴ Исус им отговори: „Нима можете да накарате сватбарите да постят, докато младоженецът е с тях? ³⁵ Но ще дойде време, когато младоженецът ще им се отнеме и тогава те ще постят.“

³⁶ После им разказа притчата: „Никой не откъсва парче от нова дреха, за да закърпи старата. Иначе и новата дреха ще бъде скъсана, а и старата няма да е с подходяща кръпка. ³⁷ Никой не налива ново вино в стари мехове. Иначе новото вино ще спуска меховете и ще изтече, а меховете ще се похабят. ³⁸ Ново вино се налива в нови мехове. ³⁹ И никой не иска ново вино, след като е пил старо, защото казва: «Старото е по-добро.»“

Исус е Господар на съботата

(Матей 12:1-8; Марк 2:23-28)

6 Един съботен ден Исус вървеше през едни житни полета. Учениците му късаха класове, стриваха ги с длани и ядяха зърната. ² Някои от фа-

рисеите им казаха: „Защо правите това, което законът забранява да се върши в съботен ден?“

³ Исус им отвърна: „Нима не сте чели какво направи Давид, когато той и хората с него бяха гладни? ⁴ Давид влезе в Божия дом, взе присъствените хлябове [†] и яде от тях, като даде и на другите с него да ядат, въпреки че законът на Моисей разрешава това само на свещениците.“ ⁵ И им каза: „Човешкият Син е Господар на съботата.“

Исус излекува човек с изсъхнала ръка

(Матей 12:9-14; Марк 3:1-6)

⁶ Веднъж, пак в събота, Исус отиде в синагогата да поучава. Там имаше един човек с изсъхнала дясна ръка. ⁷ Законоучителите и фарисеите търсеха повод да обвинят Исус, затова внимателно го наблюдаваха дали ще излекува някого в събота или не. ⁸ Исус обаче знаеше мислите им и каза на човека с изсъхналата ръка: „Изправи се и застани пред всички!“ Човекът се изправи и застана там. ⁹ Тогава Исус се обърна към тях: „Питам ви, какво изисква законът да се прави в събота — добро или зло? Да се спасява живот или да се погубва?“ ¹⁰ Исус обиколи всички с поглед и каза на човека: „Протегни си ръката!“ Той си протегна ръката и тя оздравя. ¹¹ Гняв обзе фарисеите и законоучителите и те започнаха да обсъждат помежду си какво да сторят на Исус.

Исус избира своите дванадесет апостола

(Матей 10:1-4; Марк 3:13-19)

¹² През онези дни Исус се качи на хълма, за да се моли, и прекара цялата нощ в молитва към Бога. ¹³ На сутринта той събра учениците си, избра дванадесет от тях и ги нарече апостоли:

¹⁴ Симон, когото нарече Петър,

брат му Андрей,

Яков,

Йоан,

Филип,

Вартоломей,

¹⁵ Матей,

Тома,

Яков — синът на Алфей,

Симон, наречен Зилот,

¹⁶ Юда — синът на Яков,

и Юда Искариотски, който по-късно го предаде.

Исус поучава и лекува хората

(Матей 4:23-25; 5:1-12)

¹⁷ Исус слезе от хълма заедно с апостолите си и застана на едно равно място сред голяма група свои ученици. Там имаше и много хора от цяла

[†] присъствените хлябове 12 безквасни хляба, дар за Бога, поставяни в храма в Ерусалим всяка събота. Само свещениците имат право да ядат този хляб. Вж. Лев. 24:5-9.

Юдея, Ерусалим и крайбрежните градове Тир и Сидон. ¹⁸ Те бяха дошли да чуят Исус и да бъдат излекувани от болестите си. Измъчваните от зли духове също бяха излекувани. ¹⁹ Всеки се опитваше да се докосне до Исус, защото от него излизаше сила, която лекуваше всички.

²⁰ Исус погледна учениците си и каза:

„Благословени сте вие, бедните, защото ваше е Божието царство.

²¹ Благословени сте вие, които сега сте гладни, защото ще бъдете наситени.

Благословени сте вие, които сега плачете, защото ще се смеете от радост.

²² Благословени сте, когато хората ви ненавиждат, отлъчват от обществото, обиждат и злословят името ви заради Човешкия Син. ²³ Ликувайте, когато това стане, и скачайте от радост, защото наградата ви в небето е голяма! Та нали по същия начин предците им се отнасяха с пророците!

²⁴ Но горко на вас, богатите, защото вече сте имали лесен живот.

²⁵ Горко на вас, които сега сте сити, защото ще гладувате.

Горко на вас, които сега се смеете, защото ще скърбите и ще плачете.

²⁶ Горко ви, когато всички говорят за вас само добро, защото по същия начин предците им говореха за лъжепророците.

Обичайте враговете си

(Матей 5:38-48; 7:12a)

²⁷ На вас, които ме слушате, казвам: обичайте враговете си. Отвърщайте с добро на онези, които ви мразят. ²⁸ Благославяйте онези, които ви проклинат. Молете се за онези, които ви причиняват зло. ²⁹ Ако някой те удари по едната буза, предложи му и другата. Ако ти отнеме връхната дреха, остави му и ризата си. ³⁰ Давай на всеки, който те помоли. Ако някой ти отнеме нещо твое, не си го искай обратно. ³¹ Отнасяйте се с другите така, както искате те да се отнасят с вас. ³² Ако обичате само онези, които ви обичат, нима заслужавате да ви похвалят за това? Та нали и грешниците обичат онези, които ги обичат! ³³ Ако отвръщате с добро само на онези, които ви правят добро, нима заслужавате да ви похвалят за това? Та нали и грешниците правят същото! ³⁴ И ако давате назаем само на онези, които очакват да ви се издължат, нима заслужавате да ви похвалят за това? Та нали и грешниците си дават един друг назаем, като очакват заемът да им бъде върнат. ³⁵ Вие обаче обичайте враговете си, правете им добро и давайте назаем

ем, без да очаквате някаква отплата. Тогава наградата ви ще бъде голяма и вие ще бъдете деца на Всевишния. Защото Бог е добър дори към неблагоприятните и злите хора. ³⁶ Бъдете състрадателни, както вашият Баща е състрадателен.

Не съдете другите

(Матей 7:1-5)

³⁷ Не съдете, за да не съдят и вас. Не осъждайте и няма да ви осъждат. Прощавайте, за да прощават и на вас. ³⁸ Давайте и ще ви се дава. В ръцете ви ще се излее повече, отколкото можете да държите. Ще получите толкова много, че то ще прелива в скута ви. Защото каквато мярка използвате за другите, такава ще бъде използвана и за вас.“

³⁹ Исус им разказа следната притча: „Нима може слепец да води друг слепец? Нали и двамата ще паднат в ямата! ⁴⁰ Ученикът не превъзхожда своя учител, но всеки, когато е напълно обучен, ще бъде като учителя си.

⁴¹ Защо забелязваш тресчицата в окоето на брат си, а не виждаш гредата в собственото си око?

⁴² Нима можеш да кажеш: «Братко, нека извадя тресчицата от окоето ти», когато не виждаш гредата в своето? Лицемер! Първо извади гредата от собственото си око. Едва тогава ще виждаш достатъчно ясно, за да извадиш тресчицата от окоето на брат си.

Два вида плодове

(Матей 7:17-20; 12:346-35)

⁴³ Доброто дърво не ражда лоши плодове, както и лошото дърво не ражда добри. ⁴⁴ Всяко дърво се познава по плодовете му. Хората не берат смокини от тръни, нито пък грозде — от къпинов храст. ⁴⁵ От сърцето на добрия човек излиза добро, а от сърцето на злия — зло. Устата говори това, с което е пълно сърцето.

Два вида хора

(Матей 7:24-27)

⁴⁶ Защо се обръщате към мен с думите «Господи, Господи!», а не вършите това, което говоря? ⁴⁷ Ще ви дам пример на кого прилича всеки, който идва при мен, чува думите ми и им се подчинява. ⁴⁸ Такъв човек е като строителя, който направил дълбок изкоп и положил основите върху скала. Когато станало наводнение и реката връхлетяла върху къщата, тя не помръднала, защото била здраво построена. ⁴⁹ А този, който чува думите ми, но не се подчинява, прилича на човека, който построил къща направо върху земята, без основи. Когато реката я връхлетяла, къщата се сгромолясала и била напълно разрушена.“

Исус излекува слугата на стотник

(Матей 8:5-13; Йоан 4:43-54)

7 Когато свърши да говори на хората, Исус влезе в Капернаум. ² Там живееше един стотник, чийто слуга бе смъртно болен. Стотникът много обичаше слугата си. ³ Затова като чу за Исус, той изпрати при него няколко юдейски старейшини да го помолят да дойде и спаси живота на слугата му. ⁴ Старейшините отидоха при Исус и настойчиво го замолиха: „Стотникът заслужава да направиш това за него. ⁵ Той обича нашия народ и дори ни построи синагога.“

⁶ Исус тръгна с тях и вече бяха недалеч от къщата, когато стотникът изпрати при него приятели да му кажат: „Господи, не си прави труда, защото аз не съм достоен да влезеш под моя покрив. ⁷ Не дойдох лично при теб, защото считам себе си за недостоен, но ти само кажи и слугата ми ще оздравее. ⁸ Самият аз съм подвластен на други, а на мен са подчинени войниците ми. Като кажа на някой: «Иди!», той отива. Като заповядам на друг: «Ела!», той идва. На слугата си казвам: «Направи това!» и той го прави.“

⁹ Като чу тези думи, Исус се смая. Той се обърна и каза на множеството, което го следваше: „Казвам ви: такава вяра не съм срещал даже и в Израел.“

¹⁰ А хората, изпратени от стотника, се върнаха в къщата и видяха, че слугата е оздравял.

Исус съживява младеж от Наин

¹¹ На следващия ден Исус се запъти към град Наин. С него вървяха учениците му и огромна тълпа хора. ¹² Когато приближиха градската порта, изнасяха мъртвец, единствен син на майка-вдовица. Придружаваше я голямо множество от града. ¹³ Когато Господ я видя, сърцето му се изпълни със състрадание и той й каза: „Не плачи!“ ¹⁴ После се приближи и докосна ковчега. Носачите спряха, а Исус каза: „Младежо, казвам ти: Стани!“ ¹⁵ Мъртвият се надигна, седна и започна да говори, и Исус го върна на майка му.

¹⁶ Всички се изпълниха със страхопочитание и славеха Бога, като казваха: „Велик пророк се появи сред нас! Бог дойде да помогне на своя народ!“

¹⁷ Новината за Исус се разпространи из цяла Юдея и всички околни места.

Исус отговаря на Йоан

(Матей 11:2-19)

¹⁸ Когато учениците на Йоан му разказаха всички тези неща, той повика при себе си двама от тях ¹⁹ и ги изпрати при Господа да попитат: „Ти ли си Онзи, който трябваше да дойде, или да очакваме някой друг?“

²⁰ Двамата дойдоха при Исус и му казаха: „Йоан Кръстител ни изпрати при теб да те питаме ти ли си Онзи, който трябваше да дойде, или да очакваме някой друг?“

²¹ Точно тогава Исус излекува много хора от болести, недъзи и зли духове и върна зрението на много слепи. ²² Той отговори на Йоановите ученици: „Вървете и разкажете на Йоан това, което видяхте и чухте: слепи проглеждат, сакати прохождат, прокажени оздравяват, глухи прочуват, мъртви възкръсват и бедните чуват Благата вест. ²³ Благословен е онзи, който може да ме приеме. †“

²⁴ След като пратениците на Йоан си тръгнаха, Исус започна да говори на тълпите за Йоан: „Какво излязохте да видите в пустинята? Тръстика, полюшвана от вятъра ли? Не? ²⁵ Тогава какво излязохте да видите? Човек, облечен в хубави дрехи ли? Чуйте! Онези, които се обличат скъпо и живеят в разкош, ще намерите в дворците. ²⁶ Така че какво излязохте да видите? Пророк ли? Да, и казвам ви: този човек е много повече от пророк. ²⁷ Той е онзи, за когото е писано:

«Чуй! Пред теб изпращам пратеника си, който ще подготви пътя за теб.»

Малахия 3:1

²⁸ Казвам ви: сред всички хора, родени някога, няма по-велик от Йоан. Но дори и най-незначителният в Божието царство е по-велик от него.“

²⁹ Всички, които чува Исус, дори и бирниците, се съгласиха, че Божието учение е добро, като се кръстиха с кръщението на Йоан. ³⁰ Но фарисеите и законоучителите отхвърлиха Божиата воля за тях, като отказаха да бъдат кръстени от него.

³¹ Исус продължи: „Какво да кажа за хората от това поколение? С какво да ги сравня? ³² Те са като деца, които седят на пазара и си подвикват едно на друго:

«Свирехме ви весели песни, а вие не играхте!

Пяхме погребални песни, а вие не плакахте!»

³³ Дойде Йоан Кръстител, който не яде хляб и не пие вино, а вие казвате: «Обладан е от демон!»

³⁴ Дойде Човешкият Син, който яде и пие, а вие казвате: «Вижте го този! Лакомник и пияница! Приятел на бирници и грешници!» ³⁵ Но мъдростта се доказва от тези, които я приемат.“

Симон Фарисеят

³⁶ Един от фарисеите покани Исус да обядва с него. Исус влезе в къщата му и седна на масата. ³⁷ Една грешница, която живееше в същия град, научи, че Исус се храни в къщата на фарисея и донесе алабастров съд с миро. ³⁸ Тя застана зад Исус, в кра-

† *може да ме приеме Букв.: „не намира в мен повод да съг-реша“.*

ката му и заплака, обливайки краката му със сълзи. След това ги избърса с косите си, целуна ги и изля мирото върху тях. ³⁹ Като видя това, фарисеят, който беше поканил Исус, си каза: „Ако този човек наистина беше пророк, щеше да знае коя го докосва и що за жена е; щеше да знае, че е грешница.“

⁴⁰ Исус се обърна към фарисея: „Симоне, искам да ти кажа нещо.“

Симон отвърна: „Говори, Учителю.“

⁴¹ Исус започна: „Двама души бяха длъжници на един и същи лихвар. Единият дължеше петстотин динария, а другият — петдесет. ⁴² И двамата обаче нямаха пари да си изплатят дълговете и затова лихварят благосклонно им ги опрости. Кой от тях ще обикне лихваря повече?“

⁴³ Симон отговори: „Предполагам този, на когото е опростил по-голямата сума.“

„Прав си“ — каза му Исус. ⁴⁴ След това, обръщайки се към жената, каза на Симон: „Виждаш ли тази жена? Когато влязох в дома ти, ти не ми даде вода да си измия краката. А тя изми краката ми със сълзите си и ги изсуши с косите си. ⁴⁵ Ти не ме целуна, докато тя не е престанала да целува краката ми от момента, в който влязох тук. ⁴⁶ Ти не помаза главата ми със зехтин, а тя помаза краката ми с миро.

⁴⁷ Затова ти казвам: многобройните й грехове са простени. Ето защо тя обикна много. Този, на когото се прости малко, след това и обича малко.“

⁴⁸ Исус се обърна към жената: „Греховете ти са простени.“

⁴⁹ Гостите започнаха да говорят помежду си: „Кой е този, че и грехове да прощава?“

⁵⁰ А Исус каза на жената: „Вярата ти те спаси. Върви си в мир.“

Исус проповядва из цялата страна

8 На другия ден Исус тръгна из градове и села да проповядва и съобщава на хората Благата вест за Божието царство. С него бяха дванадесетте апостола, ² както и няколко жени, които той беше излекувал от зли духове и болести. Една от тях беше Мария от град Магдала, от която Исус бе прогонил седем демона. ³ Сред жените бяха още и Йоана, жената на иконома на Ирод — Хуза, Сусана и много други. Всички те помагаха на Исус и учениците му, като ги поддържаха със свои собствени средства.

Притча за семената

(Матей 13:1-17; Марк 4:1-12)

⁴ Когато около Исус се събра голяма тълпа хора, които се стичаха при него от всеки град, той им разказа следната притча:

⁵ „Един земеделец излязъл да сее. Докато сеел, някои семена паднали край пътеката. Хората ги

стъпкали и небесните птици ги изкълвали. ⁶ Други семена паднали върху камениста почва. Те покълнали, но после изсъхнали, защото им липсвала влага. ⁷ Някои семена паднали сред трънливи плевели, които избуяли заедно с тях и ги задушили.

⁸ Останалите семена паднали на добра почва, пораснали и дали сто пъти повече зърно от засятото.“

Исус разказа притчата, като завърши с думите: „Който има уши да чува, да слуша!“

⁹ Учениците му започнаха да го разпитват какво означава тази притча.

¹⁰ А той им каза: „На вас е дадена привилегията да знаете тайните на Божието царство, но на останалите хора говоря с притчи, така че «да гледат, но да не виждат; да слушат, но да не разбират». †

Исус обяснява притчата за семената

(Матей 13:18-23; Марк 4:13-20)

¹¹ Ето какво означава тази притча: Семената са Божието слово. ¹² Тези, които падат край пътеката, са хората, които чуват Божието слово, но след това идва дяволът и го грабва от сърцата им, за да не могат да повярват в чутото и да се спасят. ¹³ Семената, паднали върху каменистата почва, са хората, които чуват Божието слово, приемат го с радост и за известно време имат вяра. Но нямат корени и щом дойдат изпитания, губят вярата си и обръщат гръб на Бога. ¹⁴ Семената, паднали сред трънливите плевели, са хората, които чуват Божието слово, но грижите, богатствата и удоволствията на живота ги задушават и спират растежа им и плодът им никога не узрява. ¹⁵ А семената, паднали върху добрата почва, са хората, които чуват Божието слово с добри, искрени сърца, пазят го и търпеливо принасят плод.

Използвайте онова, който имате

(Марк 4:21-25)

¹⁶ Никой, който запалва лампа, не я покрива със съд, нито пък я слага под леглото. Напротив: слага я на поставка, така че хората, които влизат, да видят светлината. ¹⁷ Защото всичко скрито ще излезе наяве. Всяка тайна ще бъде разкрита. ¹⁸ Затова внимавайте как слушате. Защото който има, ще получи още, а който няма, ще загуби и това, което мисли, че има.“

Истинското семейство на Исус

(Матей 12:46-50; Марк 3:31-35)

¹⁹ Майката и братята на Исус дойдоха да го видят, но наоколо имаше толкова много хора, че не можаха да се доберат до него. ²⁰ Тогава някой му каза: „Майка ти и братята ти чакат отвън и искат да те видят.“

²¹ А Исус отговори: „Майка и братя ми са тези, които чуват Божието слово и му се подчиняват.“

Исус укротява буря

(Матей 8:23-27; Марк 4:35-41)

²² Един ден Исус и учениците му се качиха в една лодка. Исус им каза: „Да прекосим езерото и отидем на отсрещния бряг.“ И те потеглиха. ²³ По време на пътуването Исус заспа. Над езерото се изви буря и лодката започна да се пълни с вода. Всички бяха в опасност. ²⁴ Тогава учениците се приближиха до Исус и го събудиха с думите: „Господарю, господарю, ще се удавим!“

Исус стана и заповяда на вятъра и вълните да утихнат. Вятърът спря и езерото се успокои. ²⁵ Исус каза на учениците си: „Къде ви е вярата?“

Те бяха изплашени и удивени и се питаха един друг: „Какъв е този човек, който заповядва дори на вятъра и водата и те му се подчиняват?“

Исус прогонва зъл дух от болен

(Матей 8:28-34; Марк 5:1-20)

²⁶ Исус и учениците му доплаваха до областта на герасините, която се намираще от другата страна на езерото срещу Галилея. ²⁷ Когато Исус стъпи на брега, към него се приближи един местен човек, обладан от демони. Той от дълго време не беше обличал дреха и не беше живял в къща, а обитаваше гробищата. ²⁸ Демонът често го завладяваше. Тогава оковаваха ръцете и краката на човека и го държаха затворен. Но той късаше веригите и демонът го принуждаваше да отива по необитаеми места. Тогава Исус заповяда на злия дух да излезе от човека. Той се хвърли в краката на Исус и извика: „Какво искаш от мен, Исусе, Сине на Всевишния Бог? Умолявам те, не ме измъчвай!“

³⁰ Исус го попита: „Как се казваш?“

Той отвърна: „Легион“, защото в него се бяха вселили много демони. ³¹ Те молеха Исус да не ги прогонва в бездната. †³² Там на хълма пасеше голямо стадо свине и демоните молеха Исус да им позволи да влязат в свинете. Той им разреши. ³³ Тогава те излязоха от човека и се вселиха в свинете. Стадото се втурна по стръмния склон към езерото и всички животни се издавиха.

³⁴ Като видяха какво се случи, свинарите избягаха и разказаха за това в града и околностите. ³⁵ Много хора наизлязоха, за да видят станалото. Те дойдоха при Исус и намериха човека, от когото бяха прогонени демоните, да седи в краката му — облечен и със здрав разум. И се уплашиха. ³⁶ Онези, които видяха това, разказваха на другите как обладаният от демони е бил излекуван. ³⁷ Населението на цяла Герасиния започна да моли Исус да си върви, защото

†† бездната Смятало се е, че това е мястото, където злите духове са затворени и ще бъдат наказани.

† Цитат от Ис. 6:9.

всички бяха страшно уплашени. Исус се качи в лодката и се върна в Галилея. ³⁸ А човекът, от когото бяха излезли демоните, го молеше да го вземе със себе си.

Но Исус го отпрати с думите: ³⁹ „Върни се у дома си и разкажи всичко, което Бог стори за теб.“

И човекът тръгна из града и разказваше навсякъде за това, което Исус направи за него.

Исус съживява мъртво момиче и излекува болна жена

(Матей 9:18-26; Марк 5:21-43)

⁴⁰ Когато Исус се върна в Галилея, хората го посрещнаха радостно, защото всички го очакваха. ⁴¹ Точно тогава дойде един човек на име Яир, който беше началник на местната синагога. Той падна в краката на Исус и го помоли да отиде в къщата му, ⁴² защото единствената му дъщеря — момиче на около дванадесет години — беше на смъртно легло.

Хората се тълпяха около Исус по пътя му към дома на Яир. ⁴³ Една жена, която от дванадесет години кървеше и беше похарчила целия си имот по лечители, † без никой да може да я излекува, ⁴⁴ се приближи зад Исус и докосна края на дрехата му. В същия миг кървенето ѝ спря. ⁴⁵ Тогава Исус попита: „Кой ме докосна?“

Всички наоколо отричаха и Петър каза: „Господарю, толкова много хора са те наобиколили и се блъскат в теб!“

⁴⁶ Но Исус отговори: „Някой ме докосна, защото почувствах как от мен излезе сила.“ ⁴⁷ Като видя, че не може да остане незабелязана, треперейки, жената пристъпи напред и падна в краката на Исус. След това разказа пред всички защо го е докоснала и как веднага след това е оздравяла. ⁴⁸ Исус ѝ рече: „Дъще, вярата ти те излекува. Върви си в мир.“

⁴⁹ Докато Исус все още говореше, от къщата на Яир дойде един човек и му каза: „Дъщеря ти умря. Недей повече да безпокоиш Учителя.“

⁵⁰ Исус дочу тези думи и каза на Яир: „Не се страхувай! Само вярвай и дъщеря ти ще оздравее.“

⁵¹ Когато стигнаха до къщата, Исус на никого не позволи да влезе вътре с него освен на Петър, Йоан и Яков, както и на бащата и майката на детето. ⁵² Всички плачеха и скърбяха за нея. Исус каза: „Не плачете! Тя не е умряла, а просто заспала.“

⁵³ Хората му се присмяха, защото знаеха, че момичето е мъртво. ⁵⁴ Но Исус взе ръката ѝ и каза: „Дете, стани!“ ⁵⁵ Духът ѝ се върна и в същия миг тя се изправи. Исус нареди: „Дайте ѝ нещо за ядене.“

⁵⁶ Родителите ѝ бяха изумени, но Исус им забрани да разказват за случилото се.

Исус изпраща апостолите си да проповядват

(Матей 10:5-15; Марк 6:7-13)

⁹ Исус събра дванадесетте апостола и им даде сила и власт да прогонват демони и да лекуват болести. ² След това ги изпрати да провъзгласяват Божието царство и да лекуват болните, ³ като им каза: „Не взимайте нищо за из път — нито тояга, нито торба, нито хляб, нито пари. Излезте само с дрехата, която е на гърба ви. ⁴ Когато влезете в нечия къща, останете там дотогава, докато дойде време да си тръгвате. ⁵ А ако хората не ви посрещнат с «добре дошли», напуснете града, като изтърсите праха от краката си †† като знак на предупреждение към тях.“

⁶ Апостолите тръгнаха от село на село, като навсякъде съобщаваха Благата вест и лекуваха хората.

Ирод е объркан

(Матей 14:1-12; Марк 6:14-29)

⁷ Губернаторът Ирод чу за всичко, което ставаше, и беше объркан, тъй като едни казваха, че Йоан е възкръснал от мъртвите, ⁸ други твърдяха, че се е появил Илия, трети пък говореха, че е възкръснал някой древен пророк. ⁹ Ирод каза: „Аз лично заповядах да обезглавят Йоан. Кой е тогава човекът, за когото чувам такива неща?“ И той търсеше възможност да го види.

Исус нахранва повече от 5000 души

(Матей 14:13-21; Марк 6:30-44; Йоан 6:1-14)

¹⁰ След като се върнаха, апостолите разказаха на Исус за всичко, което са извършили. После заедно с него отидоха в град Витсаида, където можеха да бъдат сами. ¹¹ Но хората научиха за това и го последваха. Исус ги посрещаше с радост, говореше им за Божието царство и лекуваше онези, които бяха болни.

¹² Към залез слънце дванадесетте апостола дойдоха при него и му казаха: „Пусни хората да се разотидат, за да си намерят подслон и храна в околните села и стопанства, защото това място е необитавано.“

¹³ Исус им отговори: „Вие ги нахранете.“

А те отвърнаха: „Имаме само пет хляба и две риби. Ще трябва да отидем и купим храна за всички тези хора.“ ¹⁴ (Там имаше около пет хиляди мъже.)

Исус каза на учениците си: „Накарайте хората да седнат на групи, всяка от около петдесет души.“

¹⁵ Те направиха както им бе наредено. Всички хора насядаха. ¹⁶ Тогава Исус взе петте хляба и двете риби, вдигна поглед към небето и благодари на Бога. След това раздели храната, даде я на апостолиите и им каза да я раздадат на хората. ¹⁷ Всички ядо-

† и беше ... лечители Някои гръцки ръкописи не съдържат тези думи.

†† изтърсите праха от краката си Израз на презрение. Предупреждение за прекратяване на всякакви връзки с тях.

ха до насита, а с това, което остана, напълниха дванадесет кошници.

Исус е Месията

(Матей 16:13-19; Марк 8:27-29)

¹⁸ Веднъж Исус се беше усамотил и се молеше. При него дойдоха учениците му и той ги попита: „Кой съм аз според хората?“

¹⁹ Те му отговориха: „Някои казват, че си Йоан Кръстител, други — че си Илия, а трети — че си възкръснал дивен пророк.“

²⁰ Тогава Исус ги попита: „А според вас кой съм?“

Петър му отговори: „Ти си Месията, изпратен от Бога.“

²¹ Исус ги предупреди да не казват на никого за това.

Исус казва, че трябва да умре

(Матей 16:21-28; Марк 8:31-9:1)

²² После им каза: „Човешкият Син трябва да понесе много страдания. Той ще бъде отхвърлен от юдейските старейшини, главните свещеници и законоучителите. Ще бъде убит, но на третия ден ще възкръсне.“

²³ Исус продължи да говори, този път на всички: „Ако някой иска да ме последва, трябва да каже «Не!» на собствените си желания, да носи своя кръст всеки ден и да ме следва. ²⁴ Който иска да спаси живота си, ще го загуби, но който загуби живота си заради мен, ще го спаси. ²⁵ Каква полза има човек да спечели целия свят, ако унищожи или погуби сам себе си? ²⁶ Ако някой се срамува от мен и моите думи, то и аз ще се срамувам от него, когато дойда в своята слава и тази на Отца и на святите ангели. ²⁷ Истина ви казвам: някои от хората, които сега стоят тук, няма да умрат, преди да видят Божието царство.“

Моисей, Илия и Исус

(Матей 17:1-8; Марк 9:2-8)

²⁸ Около осем дни след като каза това, Исус взе със себе си Петър, Йоан и Яков и се качи на хълма да се моли. ²⁹ Докато се молеше, изразът на лицето му започна да се променя, а дрехите му станаха ослепително бели. ³⁰ Внезапно двама мъже започнаха да разговарят с него. Това бяха Моисей и Илия, ³¹ които се появиха в слава. Те говореха на Исус за смъртта му в Ерусалим, през която той предстоеше да премине. ³² Петър и другите спяха, а когато се събудиха, видяха славата на Исус и двамата мъже, които стояха до него. ³³ А когато Моисей и Илия се отдалечаваха от Исус, Петър, без да съзнава какво говори, му каза: „Господарю, хубаво е, че сме тук. Хайде да вдигнем три шатри — една за теб, една за Моисей и една за Илия.“

³⁴ Докато изричаше това, над тях се спусна облак, който ги обгърна. Учениците се изплашиха, когато навлязоха в него. ³⁵ От облака се чу глас, който каза: „Това е моят Син. Той е избраникът ми. Него слушайте!“

³⁶ Когато гласът заглъхна, Исус беше отново сам. Петър, Яков и Йоан запазиха мълчание за известно време и не разказаха на никого за това, което бяха видели.

Исус излекува момче, обладано от зъл дух

(Матей 17:14-18; Марк 9:14-27)

³⁷ На другия ден, когато слязоха от хълма, огромна тълпа посрещна Исус. ³⁸ Изведнъж от тълпата се разнесе мъжки вик: „Моля те, Учителю, ела и виж сина ми! Той е единственото ми дете. ³⁹ Зъл дух внезапно влиза в него и той изведнъж закрещява. Духът го кара да се гърчи и на устата му излиза пясина. Не си отива от него, докато напълно не го е изтощил. ⁴⁰ Аз молих твоите ученици да го прогонят, но те не успяха.“

⁴¹ Тогава Исус отговори: „Поколение без никаква вяра и заблудено от правия път! Докога трябва да бъда с вас и да ви търпя?“ И заповяда на човека: „Доведи сина си тук!“

⁴² Докато момчето се приближаваше, демонът го повали на земята и го накара да се гърчи. Но Исус смъмри злия дух, излекува момчето и го върна на баща му. ⁴³ Всички бяха смаяни от Божието величие.

Исус говори за своята смърт

(Матей 17:22-23; Марк 9:30-32)

Докато хората все още се чудеха на това, което Исус направи, той се обърна към учениците си и им каза: ⁴⁴ „Чуйте внимателно това, което сега ще ви кажа: Човешкият Син скоро ще бъде предаден в ръцете на хората.“ ⁴⁵ Но те не разбраха думите му, тъй като смисълът им беше скрит за тях, за да не могат да го проумеят, а се страхуваха да попитат Исус за това, което каза.

Най-великият в небесното царство

(Матей 18:1-5; Марк 9:33-37)

⁴⁶ Учениците на Исус започнаха да спорят за това кой е най-великият сред тях. ⁴⁷ Но Исус, знаейки мислите им, взе едно детенце и го изправи до себе си. ⁴⁸ Тогава им каза: „Който приеме това детенце в мое име, приема мен. А който приеме мен, приема Онзи, който ме е изпратил. Най-смиреният сред вас е най-велик.“

Който не е против вас, е с вас

(Марк 9:38-40)

⁴⁹ Йоан отговори: „Господарю, видяхме един човек, който използваше твоето име, за да прогонва демони от хората. Опитахме се да го спрем, защото не е един от нас.“

⁵⁰ А Исус му каза: „Не го спирайте. Който не е против вас, е с вас.“

Град в Самария

⁵¹ Наближаваше денят, когато Исус щеше да се възнесе на небето. Той твърдо реши да тръгне към Ерусалим ⁵² и изпрати напред вестители, които отидоха в едно село в Самария, за да подготвят всичко за пристигането му. ⁵³ Но хората там не искаха да го приемат, защото се беше запътил към Ерусалим. ⁵⁴ Когато видяха това, учениците му Яков и Йоан казаха: „Господи, да заповядаме ли да се изсипе огън от небето и да ги унижощи?“ [†]

⁵⁵ Но Исус се обърна и ги смърри. ^{††56} И те се отпавиха към друго село.

По стъпките на Исус

(Матей 8:19-22)

⁵⁷ Докато вървяха по пътя, някой каза на Исус: „Ще те последвам, където и да отидеш.“

⁵⁸ Исус отвърна: „Лисиците си имат леговища, небесните птици — гнезда, а Човешкият Син няма къде да подслони главата си.“

⁵⁹ На друг човек той каза: „Последвай ме.“

А човекът отговори: „Господи, нека първо отида да погребва баща си.“

⁶⁰ Но Исус му отвърна: „Остави мъртвите сами да погребват мъртвците си. Ти тръгни и възвестявай Божието царство.“

⁶¹ Друг човек каза: „Аз ще те последвам, Господи, но нека първо се сбогувам със семейството си.“

⁶² А Исус отвърна: „Човек, който е сложил ръката си на ралото, но погледът му е все назад, е безполезен за Божието царство.“

Исус изпраща 72 ученика

10 След това Господ определи още седемдесет и двама [‡] души и ги изпрати напред по двама във всеки град и място, което той самият възнамеряваше да посети. ² Исус им каза: „Жътвата е изобилна, но работниците са малко. Затова молете се на Господаря на жътвата да изпрати работници на своята жътварска нива. ³ Вървете! Но знайте: пращам ви като агнета сред вълци. ⁴ Не си носете

[†] Някои гръцки ръкописи добавят: „както направи Илия“.

^{††} Някои гръцки ръкописи добавят: „И Исус каза: «Вие не знаете на какъв дух принадлежите. ⁵⁶ Човешкият Син не дойде, за да унижощи хората, а за да ги спаси.»“ [‡] седемдесет и двама В някои гръцки ръкописи: „седемдесет“.

нито кесия, нито торба, нито обувки и не се спирайте да поздравявате никого по пътя. ⁵ И като влезете в някоя къща, първо казвайте: «Мир на този дом!» ⁶ Ако там живее миролюбив човек, вашето благославяне с мир ще почива върху него; ако ли не — ще се върне при вас. ⁷ Останете в този дом и яжте и пийте каквото ви предложат. Всеки работник заслужава заплата си. Не се местете от къща в къща. ⁸ Ако влезете в град, където хората ви посрещат с радост, яжте каквото ви предложат. ⁹ Лекувайте болните там и казвайте на хората: «Божието царство се е приближило до вас.» ¹⁰ Но ако влезете в град, където не ви посрещнат с «добре дошли», излезте по улиците му и кажете: ¹¹ «Дори праха на вашия град, който лепне по краката ни, изтърсваме срещу вас. ^{††} Но запомнете, че Божието царство се е приближило.» ¹² Казвам ви: в деня на съда ще бъде по-поносимо за Содом, отколкото за този град.

Предупреждение към невярващите

(Матей 11:20-24)

¹³ Горко ти, Хоразине! Горко ти, Витсаидо! Защото ако всички чудеса, които извърших във вас, бяха станали в Тир и Сидон, хората там отдавна да са се покаjali, да са се облекли с власеници ^{‡‡} и да са посипали главите си с пепел. ¹⁴ И затова в деня на съда ще бъде по-поносимо за Тир и Сидон, отколкото за вас. ¹⁵ А ти, Капернауме, нима ще се издигнеш до небето? В ада ще слезеш!

¹⁶ Който слуша вас, слуша мен. Който отхвърля вас, отхвърля мен. А който отхвърля мен, отхвърля Онзи, който ме изпрати.“

Падането на Сатана

¹⁷ Седемдесет и двамата ^{‡‡‡} ученика се върнаха радостни и казаха на Исус: „Господи, дори демоните ни се подчиняваха, щом използвахме името ти!“

¹⁸ Исус каза: „Видях Сатана да пада от небето като мълния. ¹⁹ Чуйте! Дал съм ви власт да стъпвате върху змии и скорпиони. Дал съм ви власт по-голяма от тази на врага. Нищо няма да ви нарани. ²⁰ Да, духовете ви се подчиняват. Радвайте се! Но не затова, че ви се подчиняват, а защото имената ви са записани в небесата.“

Исус се моли на Отца

(Матей 11:25-27; 13:16-17)

²¹ В този миг Святият Дух изпълни Исус с радост и той каза: „Благодаря ти, Отче, Господи на небето и земята, за това, че скри тези неща от мъдрите и

^{††} праха ... срещу вас Израз на презрение. Предупреждение за прекратяване на всякакви връзки с тях. ^{‡‡} власеница Груба дреха, направена от животинска козина. Понякога хората я обличат, за да покажат, че тъгуват или оплакват някого. ^{‡‡†} Седемдесет и двамата В някои гръцки ръкописи: „седемдесетте“.

учените и ги разкри на неуките. Да, Отче, защото това ти достави голяма радост. ²² Моят Баща ми предаде всичко. Никой не знае кой е Синът освен Отец и никой не знае кой е Отец освен Сина и тези, на които Синът пожелае да го разкрие.“

²³ Останал сам със своите ученици, Исус се обърна към тях и каза: „Благословени са очите, които виждат онова, което вие виждате. ²⁴ Защото, казвам ви: много пророци и царе искаха да видят нещата, които вие сега виждате, но не ги видяха; искаха да чуят нещата, които вие сега чувате, но не ги чуа.“

Притча за добрия самарянин

²⁵ Тогава един законоучител, който искаше да изпита Исус, се изправи и каза: „Учителю, какво да направя, за да наследя вечен живот?“

²⁶ Исус го попита: „Какво пише в закона? Какво четеш там?“

²⁷ Той отговори: „«Обичай Господа, твоя Бог! Обичай го с цялото си сърце, с цялата си душа, с цялата си сила и с целия си разум!»[†] И също: «Обичай ближния си както себе си!»^{††}

²⁸ „Правилно отговори“ — каза Исус. „Постъпвай така и ще живееш.“

²⁹ Но законоучителят искаше да се оправдае и затова попита: „Но кой е моят ближнен?“

³⁰ В отговор Исус каза: „Един човек слизал от Ерусалим към Ерихон, когато бил нападнат от разбойници. Те го обрала и пребили. После избягали и го оставили да лежи полумъртъв. ³¹ Случайно оттам минал един юдейски свещеник, но като видял човека, отишъл на отсрещната страна на пътя. ³² След това се приближил един левит. Той видял пребития, но също отишъл на отсрещната страна на пътя. ³³ После по пътя се задал един самарянин. Той стигнал до мястото, където лежал пребитият, видял го и му дожаляло за него. ³⁴ Отишъл при човека, промил раните му с вино и зехтин и после ги превързал. След това го качил на магарето си, откарал го в един хан и се погрижил за него. ³⁵ На другия ден самарянинът извадил два динария и ги дал на ханджията. «Грижи се за него — поръчал му той, — а каквото похарчиш в повече, ще ти платя на връщане.»“

³⁶ Тогава Исус попита: „Според теб кой от тези тримата се е отнесъл като ближнен на човека, нападнат от разбойниците?“

³⁷ Законоучителят отговори: „Този, който е постъпил милостиво с него.“

Исус му каза: „Тогава върви и постъпвай и ти по същия начин.“

Мария и Марта

³⁸ По пътя Исус и учениците му влязоха в едно село, където жена на име Марта радушно ги посрещна в дома си. ³⁹ Тя имаше сестра, която се казваше Мария. Мария седна в краката на Господа и слушаше какво говори. ⁴⁰ А Марта, притеснена за всичко, което трябваше да направи, дойде при Исус и каза: „Господи, все едно ли ти е, че сестра ми ме остави сама да върша цялата домакинска работа? Кажй й да ми помогне!“

⁴¹ А Господ й отговори: „Марто, Марто, ти се тревожиш и безпокоиш за толкова много неща, ⁴² а важно е само едно. Мария направи верния избор и това, което избра, никога няма да й бъде отнето.“

Учението на Исус за молитвата

(Матей 6:9-15)

11 Веднъж Исус се молеше на едно място. След като свърши, един от учениците му каза: „Господи, научи ни да се молим, както Йоан научи своите ученици.“

² Исус им каза: „Когато се молите, казвайте:

«Отче, да се почита името ти,
да настъпи царството ти.

³ Давай ни всеки ден хляба,
от който се нуждаем.

⁴ Прости греховете ни,
защото и ние прощаваме на всеки, който ни причинява зло.

И не ни изправяй пред изкушение.»“

Искайте настойчиво

(Матей 7:7-11)

⁵ Тогава Исус им каза: „Да предположим, че един от вас отиде посред нощ в дома на приятеля си и каже: «Приятелю, дай ми, моля те, три хляба назаем, ⁶ защото един приятел пристигна у дома от път, а нямам с какво да го нахраня.» ⁷ А вашият приятел отговори отвътре: «Не ме безпокой! Вратата вече е залостена, а аз и децата ми сме си легнали. Не мога да стана сега, за да ти дам хляб.» ⁸ Казвам ви: дори и да не стане заради приятелството ви, то заради вашата настойчивост той ще стане и ще ви даде каквото ви е нужно. ⁹ Затова ви казвам: искайте и ще ви се даде. Търсете и ще намерите. Хлопайте и ще ви се отвори. ¹⁰ Защото всеки, който иска, получава; който търси, намира; на който хлопа, му отварят. ¹¹ Има ли сред вас баща, който да даде на детето си змия, когато то му поиска риба? ¹² Или пък скорпион, когато поиска яйце? ¹³ Щом вие, колкото и да сте зли, знаете как да давате добри дарове на децата си, то колко повече небесният Баща ще даде Святия Дух на онези, които поискат от него!“

[†] Цитат от Вт. 6:5. ^{††} Цитат от Лев. 19:18.

Силата на Исус е от Бога (Матей 12:22-30; Марк 3:20-27)

¹⁴ Веднъж Исус прогонваше демон от един ням човек. Щом демонът излезе, човекът проговори. Хората бяха удивени. ¹⁵ Но някои казаха: „Той прогонва демоните, защото използва силата на Веелзевул — главатаря на демоните.“

¹⁶ Други се опитаха да подложат Исус на изпитание и поискаха от него небесно знамение. ¹⁷ Но Исус знаеше за какво мислят и затова им каза: „Всяко царство, разединено от вътрешни борби, рухва, и семейство, раздирано от разпри, се разпада. ¹⁸ Но ако Сатана воюва против себе си, как тогава ще оцелее царството му? Вие казвате, че използвам силата на Веелзевул, за да прогонвам демоните. ¹⁹ Но ако аз използвам силата на Веелзевул, за да ги прогонвам, то чия сила използват вашите възпитаници, за да ги прогонват? Следователно те самите ще опровергават думите ви. ²⁰ Но ако прогонвам демоните, като използвам силата, дадена ми от Бога, това доказва, че Божието царство вече е дошло при вас.“

²¹ Когато един силен човек е добре въоръжен и пази своя дом, тогава имотът му е в безопасност. ²² Но когато друг, по-силен от него, го нападне и победи, той взема оръжието, на което човекът е разчитал, и разграбва имота му.

²³ Който не е с мен, е против мен и който не събира заедно с мен, разпилява.

Връщането на злия дух (Матей 12:43-45)

²⁴ Когато един зъл дух излезе от човек, той се скита по безводни места да търси покой, но не може да намери и казва: «Ще се върна обратно в дома си, който напуснах.» ²⁵ Когато се върне там, намира дома почистен и подреден. ²⁶ Тогава излиза и довежда други седем духа, по-зли от него. Всички те влизат и заживяват там. Така положението на този човек тогава става по-лошо, отколкото е било преди.“

Истински благословените хора

²⁷ Когато Исус каза това, една жена от тълпата високо възкликна: „Благословена е майката, която те е родила и откърмила!“

²⁸ Но Исус ѝ отговори: „Още по-благословени са тези, които чуват Божието слово и му се подчиняват.“

Дай ни доказателство! (Матей 12:38-42; Марк 8:12)

²⁹ Все повече хора се тълпяха около Исус и той започна да говори: „Това поколение е лукаво. То иска

знамение, но никакво знамение няма да му бъде дадено освен знамението с Йона. ^{†30} Както Йона беше знамение за онези, които живеяха в Ниневия, ^{††} така ще бъде и Човешкият Син за това поколение. ³¹ В деня на съда Южната царица [‡] ще се изправи срещу хората от това поколение и ще ги осъди, защото тази жена дойде от другия край на света да чуе мъдрите думи на Соломон. А тук има нещо по-велико от Соломон! ³² В деня на съда жителите на Ниневия ще се изправят срещу това поколение и ще го осъдят, защото когато Йона им проповядва, те се покаяха. А тук има нещо по-велико от Йона!

Бъдете светлина за света (Матей 5:15; 6:22-23)

³³ Никой не поставя запалена лампа в килер или под дълбок съд, а я слага на поставка, за да могат тези, които влизат, да виждат светлината. ³⁴ Очите ти са светлина за тялото. Ако са здрави, цялото ти тяло е изпълнено със светлина. Ако са болни, тялото ти тъне в мрак. ³⁵ Затова внимавай да не би светлината в теб да е тъмнина. ³⁶ Ако цялото ти тяло е изпълнено със светлина и няма нито една тъмна част, тогава то ще свети, както когато лампата те осветява със сиянието си.“

Исус порицава фарисеите (Матей 23:1-36; Марк 12:38-40; Лука 20:45-47)

³⁷ Когато Исус свърши да говори, един фарисей го покани да обядва заедно с него. И така, Исус влезе и седна на масата. ³⁸ Фарисеят остана много изненадан, като видя, че Исус не си изми ръцете преди ядене. ³⁹ Но Господ му каза: „Вие, фарисеите, измивате чашата и чинията отвън, а отвътре сте пълни с алчност и лукави намерения. ⁴⁰ Колко сте глупави! Нали Онзи, който е направил външността, е направил и вътрешността? ⁴¹ Така че давайте на бедните онова, което е вътре в чашите и чиниите ви, и тогава ще бъдете напълно чисти. ⁴² Горко ви, фарисеи! Вие давате една десета от джоджена, седефчето и всяко растение в градината ви, а забравяте да бъдете справедливи и да обичате Бога. Тези неща трябваше да правите, като не забравяте и останалите. ⁴³ Горко ви, фарисеи! Вие обичате да заемате най-почетните места в синагогите и да ви поздравяват по пазарите. ⁴⁴ Горко ви! Вие сте като небелязани гробове, по които хората стъпват, без да го знаят.“

[†] знамението с Йона Прави се паралел между трите дни, които Йона прекарва в корема на рибата, и трите дни, които Исус прекарва в гроба. Вж. Йона. ^{††} Ниневия По времето на Йона този град е столицата на Асирийската империя, най-големия враг на Израел. Въпреки това Йона е изпратен там да проповядва, за да могат хората да се обърнат към Бога и да се спасят. [‡] Южната царица «Царицата на Сава» или «Савската царица», която пропътува ок. 1600 км, за да чуе мъдрите думи на Соломон. Вж. 3 Царе 10:1-13.

Исус разговаря със законоучители

⁴⁵ Един от законоучителите каза на Исус: „Учителю, с тези думи обиждаш и нас.“

⁴⁶ Исус отговори: „Горко и на вас, законоучители! Вие измисляте строги закони, които са непосилно бреме за хората. Карате другите да ги спазват, а вие даже пръста си не мръдвате да им облекчите товара. ⁴⁷ Горко ви! Вие строите гробници за пророците, а същите тези пророци бяха убити от предците ви. ⁴⁸ Така показвате на всички, че одобрявате това, което предците ви извършиха — те убиха пророците, а вие строите гробници за тях. ⁴⁹ Затова и Божията мъдрост казва: «Ще им изпратя пророци и апостоли. Някои от тях ще убият, а други ще преследват.» ⁵⁰ А вие, които живеете сега, ще трябва да отговаряте за кръвта на всички пророци, пролята след сътворението на света — ⁵¹ от кръвта на Авел до кръвта на Захария, † който бе убит между олтара и храма. Да, казвам ви: вие, които живеете сега, ще трябва да отговаряте за тях.

⁵² Горко ви, законоучители! Вие скрихте ключа към познанието за Бога. Не само че самите вие не пожелахте да се сдобиете с това познание, но по-речихте и на други да учат.“

⁵³ Когато Исус си тръгваше, озлобените законоучители и фарисеи започнаха да го обсипват с различни въпроси, ⁵⁴ за да могат да го поставят натясно чрез собствените му думи.

Не бъдете като фарисеите

12 Междувременно, когато събралата се многохилядна тълпа стана толкова голяма, че хората започнаха да се настъпват един друг, Исус се обърна първо към учениците си и им каза: „Пазете се от маята на фарисеите! Имам предвид тяхното лицемерие. ² Всичко скрито ще се разкрие. Всяка тайна ще стане явна. ³ Това, което сте казали на тъмно, ще се чуе на светло. Всичко, казано шепнешком на тайно място, ще бъде разгласено от покривите.“

От кого трябва да се страхувате

(Матей 10:28-31)

⁴ Тогава Исус каза на хората: „Но на вас, приятели мои, казвам: не се страхувайте от тези, които убиват тялото, защото те не могат да направят нищо повече след това. ⁵ Ще ви кажа от кого да се страхувате: страхувайте се от Онзи, който има власт не само да погуби тялото ви, но и да изпрати душата ви в пъкъла. Да, казвам ви, от него трябва да се страхувате.“

† Авел, Захария В еврейския Стар Завет Авел е първата, а Захария — последната жертва на убийство.

⁶ Нима не се продават пет врабчета само за два асария? И въпреки това Бог не забравя нито едно от тях! ⁷ Той знае дори колко косъма имате на главите си. Не се страхувайте! Вие сте по-ценни от много врабчета.

Признавайте открито вярата си

(Матей 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Казвам ви: който открито признае пред хората, че вярва в мен, тогава и Човешкият Син ще го признае пред Божиите ангели. ⁹ Но ако някой се отрече от мен пред хората, тогава и Човешкият Син ще се отрече от него пред Божиите ангели.

¹⁰ Ако някой говори против Човешкия Син, може да му се прости. Но ако богохулства срещу Святия Дух, няма да му се прости.

¹¹ Когато ви отведат в синагогите пред управителите и властите, не се притеснявайте как ще се защитите или какво ще кажете, ¹² защото в онзи момент Святият Дух ще ви научи какво трябва да кажете.“

Притча за глупавия богаташ

¹³ Някакъв човек от тълпата се обърна към Исус: „Учителю, кажи на брат ми да раздели с мен бащиното ни наследство.“

¹⁴ Но Исус отговори: „Човече, кой е казал, че трябва да ви стана съдия или да решавам как да разделите бащиното си наследство?“ ¹⁵ След това каза на хората: „Внимавайте и се пазете от всяка алчност, защото животът на човека не се състои в голямото му богатство.“

¹⁶ После Исус им разказа следната притча: „Един богаташ събрал богата реколта от земята си ¹⁷ и се замислил: «Какво да направя? Няма къде да прибера реколтата си.» ¹⁸ Тогава решил: «Ето какво ще направя: ще разруша старите хамбари и ще построя по-големи, където ще складирам всичкото си зърно и имущество. ¹⁹ Тогава ще си кажа: запасил си се добре за години наред. Почивай, яж, пий и се весели!» ²⁰ Но Бог му казал: «Глупако, тази вечер ти ще умреш. Какво ще стане с това, което си натрупал? На кого ще го оставиш?»

²¹ Така е с всеки, който трупа богатства за себе си, а не богатее с това, което Бог иска.“

Поставяйте Божието царство на първо място

(Матей 6:25-34; 19-21)

²² Исус се обърна към учениците си: „Затова ви казвам: не се тревожете за живота си — какво ще ядете, нито пък за тялото си — какво ще облечете. ²³ Защото животът е по-важен от храната, а тялото — по-важно от дрехите. ²⁴ Вижте враните! Те не се ят и не жънат, нямат нито склад, нито хамбар, но Бог ги храни. А колко по-ценни сте вие от птиците!

²⁵ Кой от вас може с безпокоене да удължи живота си с един единствен ден? ²⁶ Щом не сте в състояние да направите такова малко нещо, защо тогава да се безпокоите за останалото? ²⁷ Вижте как растат кремове. Те не работят и не си правят дрехи. Но казвам ви: дори Соломон, в цялата си слава, не се е обличал както тези цветя. ²⁸ Ако Бог облича така полската трева, която днес я има, а утре ще я хвърлят в пещта, колко по-хубаво ще облече вас! Колко малко вярата имате! ²⁹ Ето защо, не мислете постоянно какво ще ядете и пиете и не се тревожете. ³⁰ За всичко това се безпокоят онези, които не вярват в Бога, но вашият Баща знае, че се нуждаете от тези неща. ³¹ Затова търсете неговото царство и останалото също ще ви бъде дадено.

Съкровище в небето

(Матей 6:19-21)

³² Не се страхувай, малко стадо, защото вашият Баща иска да ви даде царството. ³³ Продайте имота си и раздайте парите на бедните. Направете си кеси, които не овехтяват. Събирайте си съкровище в небесата, което не се изчерпва. Него нито крадци го достигат, нито молци го изяждат. ³⁴ Защото където е съкровището ви, там ще бъде и сърцето ви.

Бъдете готови

(Матей 24:45-51)

³⁵ Бъдете готови, с облечени дрехи и запалени лампи. ³⁶ Бъдете като слуги, които чакат господарят им да се върне от сватбено празненство и да му отворят веднага, щом дойде и почука на вратата. ³⁷ Благословени са тези слуги, които останат будни и дочакат господаря си. Истина ви казвам: той ще запретне ръкави, ще ги настани на масата и ще им прислужва. ³⁸ Може да се наложи слугите да стоят до полунощ или до по-късно, но ще бъдат благословени, когато господарят им се върне и ги завари да го чакат. ³⁹ Помнете, че ако стопанинът знаеше кога в къщата му ще влезе крадец, нямаше да позволи да му я ограбят. ⁴⁰ Вие също бъдете готови, защото Човешкият Син ще дойде тогава, когато не го очаквате.“

Кой е довереният слуга

⁴¹ Тогава Петър попита: „Господи, само на нас ли разказваш тази притча или и на останалите?“

⁴² Господ отговори: „Кой е довереният и благоразумен иконом? Този, на когото стопанинът поверява другите си слуги, за да им раздава храната в определеното време. ⁴³ Благословен е този слуга, когато господарят му се върне и го завари да върши онова, което му е възложил. ⁴⁴ Истина ви казвам: господарят ще му повери целия си имот.

⁴⁵ Какво обаче ще стане, ако този слуга си помисли,

че господарят му няма да се върне скоро и започне да бие другите слуги и слугини, да яде, да пие и да пиянства? ⁴⁶ Господарят му ще се върне в ден, когато той не го очаква, и в час, който той не знае. Ще го подложи на ужасна смърт † и ще го хвърли там, където са невярващите.

⁴⁷ Слугата, който знае какво иска господарят му, но не се подготвя и не го прави, ще бъде наказан сурово. ⁴⁸ А онзи, който не е знаел какво иска господарят му и е извършил нещо, което заслужава наказание, ще бъде наказан по-малко. От този, на когото е дадено много, ще се очаква много и от този, на когото е поверено повече, ще се изисква повече.

Хората ще имат разногласия заради Исус

(Матей 10:34-36)

⁴⁹ Дойдох да запалю огън на земята и как бих искал вече да се е разгорял! ⁵⁰ Но ми предстои да бъда кръстен †† и колко се терзя, докато това се изпълни! ⁵¹ Да не мислите, че съм дошъл да донеса мир на земята? Не! Дойдох, за да донеса разделение. ⁵² От днес нататък семейство от пет души ще бъде разделено: трима срещу двама и двама срещу трима.

⁵³ Бащата ще бъде против сина и синът — против бащата. Майката ще е против дъщерята и дъщерята — против майката. Свекървата ще е против снахата и снахата — против свекървата.“

Разбирайте времената

(Матей 16:2-3)

⁵⁴ Тогава Исус каза на хората: „Когато видите облаци, идващи от запад, веднага си казвате: «Ще вали дъжд.» И наистина скоро започва да вали. ⁵⁵ Като задуха южнякът, казвате: «Ще бъде горещо.» Така и става. ⁵⁶ Лицемери! Можете да разбирате времето, ‡ а как не можете да разберете това, което става сега?

Разрешавайте споровете си

(Матей 5:25-26)

⁵⁷ Защо не можете сами да решите кое е правилно? ⁵⁸ Когато някой те призове на съд, постарай се още по пътя натам да решиш спора с него. Иначе той ще те даде под съд, съдията ще те предаде на стражата и стражата ще те хвърли в затвора. ⁵⁹ И казвам ти: няма да излезеш оттам, докато не си платиш всичко до последната лепта.“

† подложи на ужасна смърт Букв.: „разсече на две“ или „насече на парчета“. †† кръстен Тук тези думи имат особено значение: „кръстен“ или „потопен“, „погребан“ в скърби и страдания. ‡ Можете да разбирате времето Букв.: „Знаете как да тълкувате лицето на земята и на небето.“

Покайте се!

13 По това време там присъстваха няколко души, които разказаха на Исус за галилейците, които Пилат убил, докато те се покланяли на Бога, и смесил кръвта им с тази на животните, принесени в жертва. ² Исус им отговори: „Нима мислите, че тези хора са пострадали така, защото са били погрешни от всички останали галилейци? ³ Не, не са били. Но казвам ви: ако не се покаете, всички вие ще умрете по същия начин. ⁴ Ами онези осемнадесет души, които загинали, когато Силоамската кула паднала върху тях? Да не мислите, че са били погрешни от всички останали жители в Ерусалим? ⁵ Не, не са били. Но казвам ви: ако не се покаете, всички вие ще умрете по същия начин.“

Притча за безплодното дърво

⁶ После Исус им разказа следната притча: „Един човек посадил смокиново дръвче в лозето си. Отишъл да набере плод, но като не намерил нищо, ⁷ казал на лозаря си: «Вече три години идвам да набера плод от тази смокиня, но още не съм намерил нито един. Отсечи я! Само заема място.» ⁸ Но лозарят отговорил: «Господарю, остави дръвчето още една година. Ще го прекопая и наторя. ⁹ Ако на следващата година даде плод, добре. Ако ли не, тогава ще го отсечеш.»“

Исус излекува болна жена в събота

¹⁰ В събота Исус поучаваше в една от синагогите. ¹¹ Там имаше прегърбена жена, която от осемнадесет години не можеше да се изправи, защото в нея се беше вселил зъл дух. ¹² Когато я видя, Исус я повика при себе си и ѝ каза: „Жено, освободена си от недъга си.“ ¹³ После положи ръцете си върху нея и тя веднага се изправи и започна да слави Бога.

¹⁴ Тогава началникът на синагогата, разгневен, че Исус е излекувал в събота, каза на хората: „Шест дни в седмицата са отредени за работа, така че тогава идвайте да ви лекуват, а не в събота.“

¹⁵ Господ му отговори: „Лицемери! Нима в събота всеки от вас не отвързва от яслите вола или магарето си, за да го заведе на водопой? ¹⁶ Тази жена е дъщеря на Авраам и Сатана я е държал вързана осемнадесет години. Грешно ли е да бъде освободена от недъга си в съботен ден?“ ¹⁷ С тези думи Исус засрами всички, които го критикуваха, а останалите хора се радваха на всички чудесни неща, които той правеше.

Притчи за Божието царство

(Матей 13:31-33; Марк 4:30-32)

¹⁸ Исус продължи да говори: „Как изглежда Божието царство? С какво да го сравня? ¹⁹ То е като сина-

пеното зрънце, което един човек засадил в градината си и то пораснало, станало дърво и небесните птици свили гнезда в клоните му.“

²⁰ И каза още: „С какво да сравня Божието царство? ²¹ То е като маята, която една жена взела и разбъркала в голяма купа брашно, докато цялото тесто втаса.“

Тясната врата

(Матей 7:13-14, 21-23)

²² Исус поучаваше в села и градове по пътя си към Ерусалим. ²³ Някой го попита: „Господи, нима само малцина ще бъдат спасени?“

Исус отговори: ²⁴ „Направете всичко възможно да влезете през тясната врата, защото казвам ви: много хора ще се опитат да минат през нея, но няма да успеят. ²⁵ Ако човек залости вратата на дома си, вие можете да стоите отвън и да хлопате, но той няма да ви отвори. Вие ще кажете: «Господи, отвори ни!», а той ще ви отвърне: «Не зная откъде сте.»

²⁶ Тогава ще започнете да говорите: «С теб сме яли и пили. Ти поучаваше по улиците на нашия град.» ²⁷ А той ще каже: «Не зная откъде сте. Махнете се всички вие, които вършите зло!» ²⁸ И ще заплачете и заскърцате със зъби, когато видите в Божието царство Авраам, Исаак, Яков и всички пророци, а вас изгонят навън. ²⁹ Ще идват хора от изток и запад, от север и юг и ще седат на масата в Божието царство. ³⁰ Има такива, които сега са последни, но ще станат първи, а има и такива, които сега са първи, но ще станат последни.“

Исус ще умре в Ерусалим

(Матей 23:37-39)

³¹ В този момент няколко фарисеи дойдоха при Исус и му казаха: „Напусни това място и върви другаде, защото Ирод иска да те убие.“

³² Исус им каза: „Идете и кажете на онази лисица: «Днес и утре ще прогонвам демони и лекувам хора, а на третия ден ще завърша делото си.» ³³ След това трябва да тръгна, защото е немислимо пророк да умре въвн от Ерусалим.

³⁴ Ерусалиме, Ерусалиме! Ти, който избиваш пророците и с камъни посрещаш онези, които Бог ти изпраща! Колко пъти исках да събера децата ти, както кокошката събира своите пиленца под крилата си! Но вие отказате. ³⁵ Виж! Сега домът ви ще бъде изоставен и казвам ви: няма да ме видите, докато не дойде времето да кажете: «Благословен да бъде този, който идва в името на Господа!» †“

Правилно ли е да се лекува в съботен ден

14 Една събота Исус отиде да яде в къщата на виден фарисей. Всички го наблюдаваха мно-

† Цитат от Пс. 118:26.

го внимателно. ² Срещу него седеше човек, страдащ от воднянка. ³ Исус попита законоучителите и фарисеите: „Позволено ли е да се лекува в съботен ден или не?“ ⁴ Но те мълчаха. Тогава Исус хвана болния, излекува го и го изпрати да си върви. ⁵ После се обърна към законоучителите и фарисеите: „Ако синът ви или волът ви падне в кладенец, няма ли незабавно да го извадите оттам, дори денят да е събота?“ ⁶ Те нищо не можаха да отговорят на това.

Не се дръжте високомерно

⁷ Когато забеляза, че гостите се настаняват на най-почетните места, Исус им разказа следната притча: ⁸ „Когато те поканят на сватба, не сядай на най-почетното място, защото ако някой от поканените е по-важен от теб, ⁹ тогава домакинът, който е поканил и двама ви, ще дойде и ще ти каже: «Отстъпи мястото си на този човек.» И ти, засрамен, ще станеш, за да се преместиш на последното място. ¹⁰ Ето защо, когато те поканят на сватба, седни на най-скромното място. Когато дойде домакинът, той ще ти каже: «Приятелю, премести се по-напред, на по-добро място.» Така ще ти бъде оказана чест в присъствието на всички гости. ¹¹ Защото всеки, който величае себе си, ще бъде смирен, а всеки, който смирява себе си, ще бъде възвеличан.“

Ще бъдете възнаградени

¹² Тогава Исус каза на фарисея, който го беше поканил: „Когато даваш обяд или вечеря, не кани приятелите, братята, роднините и богатите си съседи, защото и те на свой ред ще те поканят. ¹³ Вместо това покани бедните, сакатите, недъгавите и слепите ¹⁴ и ще бъдеш благословен, понеже тези хора нямат с какво да ти се отплатят, но Бог ще те възнагради, когато праведните хора възкръснат от мъртвите.“

Притча за голямото празненство

(Матей 22:1-10)

¹⁵ Като чу това, един от седящите на масата заедно с Исус му каза: „Благословен е всеки, който участва в празненството в Божието царство!“

¹⁶ Исус му отговори: „Един човек устроил голямо празненство, на което поканил много гости. ¹⁷ Когато дошъл уреченият час, човекът изпратил слугата си да каже на поканените: «Елате, всичко е готово.» ¹⁸ Но всички поканени започнали да се извиняват. Първият казал: «Току-що си купих нива и трябва да отида да я огледам. Моля те, приеми моите извинения.» ¹⁹ Друг се заоправдавал: «Току-що си купих пет чифта волове и отивам да ги изпробвам. Моля те, приеми моите извинения.» ²⁰ Трети казал: «Току-

що се ожених и не мога да дойда.» ²¹ Слугата се върнал и разказал всичко на господаря си. Господарят се разгневил и му казал: «Бързо обиколи всички улици и пътеки на града и доведи тук бедните, сакатите, слепите и куците.» ²² Малко след това слугата казал: «Господарю, изпълних всичко, което ми нареди, но има още място.» ²³ Тогава господарят казал на слугата си: «Тръгни по пътищата и покрай оградите и убеждавай всички, които срещнеш, да дойдат тук, за да се напълни къщата ми. ²⁴ Казвам ти: нито един от онези, които първо бях поканил, няма да участва в празненството ми.»“

Не постъпвайте прибързано

(Матей 10:37-38)

²⁵ Заедно с Исус вървяха много хора. Обръщайки се към тях, той им каза: ²⁶ „Ако някой дойде при мен, но обича баща си и майка си, жена си и децата си, братята, сестрите си и даже собствения си живот повече от мен, не може да бъде мой ученик. ²⁷ Който не носи кръста си и не ме следва, не може да бъде мой ученик. ²⁸ Ако някой от вас иска да построи кула, няма ли първо да седне да си направи сметка за разходите, за да види има ли достатъчно средства да завърши работата? ²⁹ Иначе, ако положи основите, но не е в състояние да завърши строежа, тогава всички, които го гледат, ще му се присмееят ³⁰ и ще кажат: «Този човек започна да строи, но не можа да завърши.»

³¹ Ако един цар има намерение да воюва срещу друг цар, нима няма първо да седне и прецени може ли с десет хиляди души да победи идващия срещу него с двадесет хиляди? ³² Ако види, че не може, тогава много преди другият цар да се приближи, той ще изпрати посланици да преговарят за мир. ³³ По същия начин всеки един от вас трябва да се откаже от всичко, което има, иначе не може да бъде мой ученик.

Не изгубвайте влиянието си

(Матей 5:13; Марк 9:50)

³⁴ Солта е хубаво нещо, но дори тя, изгуби ли вкуса си, за нищо не става. Няма как да се направи отново солена. ³⁵ Дори за почвата или за наторяване не може да се използва. Хората я изхвърлят. Който има уши да чува, да слуша!“

Радост в небето

(Матей 18:12-14)

15 Всички бирници и грешници се тълпяха да чуят Исус. ² Тогава фарисеите и законоучителите започнаха да мърморят неодобрително: „Този човек посреща с радост грешници и даже яде с тях!“

³ Тогава Исус им разказа следната притча: ⁴ „Ако някой от вас има сто овце и изгуби една от тях, няма ли да остави другите деветдесет и девет на пасището, за да тръгне след изгубената овца, докато я намери? ⁵ Щом я намери, с радост ще я сложи на раменете си ⁶ и като пристигне у дома, ще събере съседите и приятелите си и ще им каже: «Радвайте се с мен, защото намерих изгубената си овца.» ⁷ Казвам ви: по същия начин и в небето ще има повече радост за един грешник, който се е покаял, отколкото за деветдесет и девет праведници, които нямат нужда от това.

⁸ Или ако една жена има десет сребърни монети и изгуби една от тях, няма ли да запали лампа, да премеете къщата и да търси внимателно, докато не я намери? ⁹ И щом я намери, тя ще събере съседите и приятелите си и ще им каже: «Радвайте се с мен, защото намерих изгубената си монета.» ¹⁰ По същия начин се радват Божиите ангели, когато един грешник се покае.“

Притча за блудния син

¹¹ След това Исус каза: „Един човек имал двама сина. ¹² По-малкият казал на баща си: «Татко, дай ми моя дял от имота.» И бащата разделил имота между синовете си. ¹³ Не след дълго по-малкият син си събрал нещата и заминал за далечна страна. Там прахосал всичките си пари в разгулен живот. ¹⁴ Скоро след като пропилял всичко, в страната настъпил глад и момъкът изпаднал в нужда. ¹⁵ Тогава се наел да работи при един от местните жители, който го изпратил да пасе свине в полята му. ¹⁶ Той така гладувал, че с радост би напълнил стомаха си дори с рожковите, с които хранели свинете, но никой нищо не му давал. ¹⁷ Накрая момчето се вразумило и си казало: «Всички слуги на баща ми имат храна в изобилие, а аз тук умирам от глад. ¹⁸ Ще стана, ще отида при баща ми и ще му кажа: «Татко, съгреших пред Бога и пред теб. ¹⁹ Не съм достоен да се наричам повече твой син. Позволи ми да бъда един от слугите ти.»“ ²⁰ И така, той станал и тръгнал към баща си.

Блудният син се завръща

Баща му го зърнал още отдалеч и сърцето му се изпълнило с умиление. Той се затичал към сина си, прегърнал го и го разцелувал. ²¹ Синът казал: «Татко, съгреших пред Бога и пред теб. Не съм достоен да се наричам повече твой син.» ²² Но бащата казал на слугите си: «Бързо донесете най-хубавата дреха и го облечете. Сложете му пръстен на ръката и обувки на краката. ²³ Изведете угоеното теле и го заколете, ще направим пиршество и ще празнуваме. ²⁴ Този мой син беше мъртъв, а сега отново е

жив. Беше изгубен, а сега се намери.» И започнали да се веселят.

По-големият син се прибира

²⁵ През това време по-големият син бил на полето. Когато се приближил до къщата, той чул музика и танци. ²⁶ Извикал един от слугите и го попитал какво означава всичко това. ²⁷ Слугата отговорил: «Брат ти се върна. Баща ти закла угоеното теле за това, че си го получи обратно здрав и читав.» ²⁸ По-големият брат се ядосал и отказал да влезе в къщата. Тогава баща му излязъл и започнал да го моли да влезе у дома. ²⁹ Синът отговорил: «С години ти служих като роб, подчинявах се на всяка твоя заповед, а ти дори една коза не закла заради мен, за да се повеселя с приятели. ³⁰ А когато се върна този твой син, който пропиля парите ти по жени, за него закла угоеното теле!» ³¹ А бащата казал: «Синко, ти си винаги с мен. Всичко, което имам, е и твое. ³² Но сега трябваше да празнуваме и да се веселим, защото брат ти беше мъртъв, а сега е жив. Беше изгубен, а сега се намери.»“

Истинското богатство

16 Исус каза на учениците си: „Един богаташ имал иконом, за когото му докладвали, че пиел парите му. ² Той го извикал при себе си и му казал: «Какви са тези неща, които чувам за теб? Направи ми отчет за своята работа, защото повече не можеш да останеш на тази длъжност.» ³ Икономът си помислил: «Какво да правя? Господарят иска да ме уволни. Не съм достатъчно силен да отида да копая земята, а да прося ме е срам. ⁴ Знам какво ще направя, за да накарам хората да ме приемат в домовете си, след като изгубя работата си.» ⁵ Той повикал всички длъжници на своя господар и попитал първия: «Колко дължиш на господаря ми?» ⁶ «Сто мерки † зехтин» — отговорил той. Тогава икономът му казал: «Вземи си обратно разписката. Седни и бързо напиши петдесет!» ⁷ След това попитал друг: «А ти колко дължиш?» Човекът отговорил: «Сто крини †† жито.» Управителят му казал: «Вземи си разписката и напиши осемдесет.» ⁸ По-късно господарят похвалил недобросъвестния служител за неговата находчивост. Светските хора са по-находчиви със себеподобните си, отколкото духовните хора.

⁹ Казвам ви: спечелете си приятели чрез земното си богатство, така че когато то свърши, да ви приемат във вечните домове. ¹⁰ Който е верен в малките неща, верен е и в големите; а който е нечестен в малките неща, ще бъде нечестен и в големите.

¹¹ Затова, ако не могат да ви поверят земното богатство, кой тогава ще ви повери истинското? ¹² И

† Сто мерки Прибл. 3600 л. †† Сто крини Прибл. 2700 кг.

щом като не може да ви се разчита за чуждия имот, кой ще ви даде вашия?

Може ли човек да служи на двама господари
(Матей 6:24)

¹³ Никой не може да бъде едновременно слуга на двама господари, защото или ще мрази единия и ще обича другия, или ще е предан на единия и ще презира другия. Не можете да служите и на Бога, и на Парите. †

Божият закон не може да бъде променен
(Матей 11:12-13)

¹⁴ Фарисеите, които обичаха парите, чува всичко това и се присмяха на Исус. ¹⁵ Той им каза: „Вие се правите на праведни пред хората, но Бог познава сърцата ви. Онова, което хората ценят, Бог презира.“

¹⁶ До идването на Йоан бяха в сила законът на Моисей и писанията на пророците. След него се проповядва Благата вест за Божието царство и всеки се стреми да влезе в него. ¹⁷ Но по-лесно ще бъде небето и земята да преминат, отколкото дори една точка от закона да бъде променена.

¹⁸ Ако един мъж се разведе с жена си и се ожени за друга, извършва прелюбодеяние. Всеки, който се жени за разведена жена, също извършва прелюбодеяние.“

Богаташът и Лазар

¹⁹ Исус каза: „Живял един богаташ, който винаги се обличал в скъпи дрехи и всеки ден устройвал разточителни пиршества. ²⁰ Пред вратата му често донасяли един бедняк на име Лазар, целия покрит с рани. ²¹ Той копнеел да се насити с трошите, които падали от масата на богатия. Даже кучетата идвали да ближат раните му. ²² След време беднякът умрял и ангелите го завели при Авраам. Богатият също умрял и го погребали. ²³ В ада, където го измъчвали, богаташът вдигнал поглед и видял в далечината Авраам да държи Лазар в обятията си. ²⁴ Богаташът извикал: «Отче Аврааме, смили се над мен! Изпрати Лазар да натопи върха на пръста си във вода и да ми разхлади езика, защото страдам ужасно в този огън!» ²⁵ Но Авраам отговорил: «Синко, спомни си, че приживе ти получи само хубаво, а Лазар — само лошо. Сега той се утешава, а ти страдаш. ²⁶ Освен това помежду ни зее пропаст, за да не може никой оттук да премине отсреща и никой оттам да не може да дойде тук при нас.» ²⁷ Богатият казал: «Моля те тогава, отче, прати Лазар в бащината ми къща. ²⁸ Аз имам петима братя. Нека ги предупреди, за да не дойдат и те в това място на страдания.»

† Парите Букв.: „Мамона“, семитска дума, означаваща пари или богатства.

²⁹ А Авраам отговорил: «Те имат писаното от Моисей и пророците — да се вслушат в думите им.»

³⁰ Но богаташът отвърнал: «Не, отче Аврааме, ако при тях дойде някой възкръснал от мъртвите, те ще повярват и ще се покаят.» ³¹ Авраам му отговорил: «Ако братята ти не слушат Моисей и пророците, даже и да възкръсне някой от мъртвите, пак няма да повярват.»

Исус поучава за греха и прощката
(Матей 18:6-7, 21-22; Марк 9:42)

17 Исус каза на учениците си: „Неща, които изкушават хората да извършат грях, неизбежно ще дойдат, но горко на онзи, чрез когото дойдат.“

² За него би било по-добре да му окачат воденичен камък на шията и да го хвърлят в морето, отколкото да изкуши някого от тези малките да съгреша.

³ Затова внимавайте какво правите!

Ако брат ти съгреша, порицай го и ако съжали, прости му. ⁴ И ако в един ден ти причини зло седем пъти и след това седем пъти ти каже: «Съжалявам», прости му.“

Колко голяма е вярата ви

⁵ Тогава апостолите казаха на Господа: „Дай ни повече вяра.“

⁶ Господ им отговори: „Ако имате вяра колкото си напено зрънце, можете да заповядате на тази черница: «Изкорени се и се засади в морето!» и тя ще ви се подчини.“

Служете предано

⁷ Ако някой от вас има слуга, който му оре земята или пасе овцете, ще му каже ли веднага като се върне от полето: «Влизай и сядай да ядеш»? ⁸ Не, разбира се! По-скоро ще му каже: «Пригответи ми вечерята, сложи си престилката и ми прислужвай, докато ям и пия. След това можеш и ти да ядеш и пиеш.» ⁹ Нима ще благодари на слугата за това, че е изпълнил заповедта му? ¹⁰ Същото е и с вас. Когато изпълните всичко, което ви е било заповядано, кажете: «Ние сме само едни слуги. Не заслужаваме благодарност. Просто изпълнихме дълга си.»

Бъдете благодарни

¹¹ На път за Ерусалим Исус минаваше по границата между Самария и Галилея. ¹² Когато влизаше в едно село, го срещнаха десет души, болни от проказа. Те стояха на разстояние ¹³ и викаха: „Исусе! Господарю! Смили се над нас!“

¹⁴ Когато ги видя, Исус им каза: „Идете и се покажете на свещениците.“ ††

†† покажете се на свещениците Според закона на Моисей свещеник трябва да засвидетелства, че болен от проказа е оздравял. Вж. Лев. 14:1-32.

Докато вървяха към свещениците, те оздравяха. ¹⁵ Но един от тях, веднага щом видя, че е излекуван, се върна при Исус, възхвалявайки Бога със силен глас, ¹⁶ хвърли се в краката му и му благодари. Този човек беше самарянин. ¹⁷ Исус отговори: „Десет души бяха излекувани. Къде са останалите девет? ¹⁸ Единствено този чужденец ли се върна да благодари на Бога?“ ¹⁹ После му каза: „Стани и си върви. Вярата ти те излекува.“

Божие царство е във вас (Матей 24:23-28, 37-41)

²⁰ Веднъж фарисеите попитаха Исус: „Кога ще дойде Божието царство?“

Исус отговори: „Божие царство не идва по видим начин. ²¹ Хората няма да кажат «Виж, тук е!» или «Там е!», защото Божието царство е във вас.“

²² А на учениците си Исус каза: „Ще дойде време, когато ще копнеете да видите поне един от дните на Човешкия Син, но няма да можете. ²³ Хората ще ви казват: «Виж, там е!» или «Виж, тук е!», но не отивайте и не ги следвайте. ²⁴ Защото в деня на своето завръщане Човешкият Син ще бъде като светкавицата, която блясва и озарява небето от край до край. ²⁵ Но преди това той трябва да понесе много страдания и да бъде отхвърлен от това поколение. ²⁶ Когато дойде Човешкият Син, ще бъде както беше по времето на Ной: ²⁷ хората ядяха, пиеха, женеха се и се омъжваха до деня, в който Ной влезе в кораба. После дойде потопът и унищожи всички. ²⁸ Същото беше и по времето на Лот — хората ядяха и пиеха, купуваха и продаваха, засаждаха и строяха. ²⁹ Но в деня, в който Лот напусна Содом, от небето се изсипа огън и жупел и погуби всички. ³⁰ Така ще бъде и в деня, в който Човешкият Син дойде отново.

³¹ В онзи Ден, ако човек е на покрива на къщата си, не трябва да слиза, за да си прибере отвътре вещите. Който е на полето, не трябва да се връща — ³² спомнете си какво се случи с жената на Лот! ³³ Който се опита да запази живота си, ще го изгуби, а който изгуби живота си, ще го съхрани. ³⁴ Казвам ви, че тогава двама души ще споделят едно легло през нощта: единият ще бъде взет, а другият — оставен. ³⁵ Две жени ще мелят зърно заедно: едната ще бъде взета, а другата — оставена.“ ³⁶ ††

³⁷ Учениците попитаха Исус: „Къде ще стане това, Господи?“

Той им отговори: „Където е трупът, там ще се съберат и лешоядите.“

† жената на Лот Историята за жената на Лот се намира в Бит. 19:15-17,26. †† Някои гръцки ръкописи включват стих 36: „Двама ще работят на полето: единият ще бъде взет, а другият — оставен.“

Притча за вдовицата и съдията

18 Тогава Исус разказа на учениците си притча, за да ги научи винаги да се молят и да не губят надежда: ² „Живее в един град съдия, който нито се страхувал от Бога, нито уважавал хората. ³ В същия град живеела и една вдовица, която непрекъснато ходела при съдията и казвала: «Отсъди в моя полза срещу противника ми!» ⁴ Но съдията не искал и да чуе за това. След време обаче си помислил: «Не ме е страх от Бога и не уважавам хората. ⁵ Но тъй като тази вдовица не ме оставя на мира, ще отсъдя в нейна полза, защото иначе ще ме умори с безкрайните си молби.»

⁶ Тогава Господ каза: „Обърнете внимание на думите на несправедливия съдия. ⁷ Нима Бог няма да отсъди в полза на своите избрани, които викат към него ден и нощ? Нима ще се бави с отговора си?“

⁸ Казвам ви: Бог начаса ще отсъди в тяхна полза. Но когато Човешкият Син дойде, ще намери ли вяра на земята?“

Бъдете праведни пред Бога

⁹ На тези, които бяха убедени в своята праведност и гледаха с презрение на всички останали, Исус разказа следната притча: ¹⁰ „Двама души отишли в храма да се помолят. Единият бил фарисей, а другият — бирник. ¹¹ Фарисеят застанал настрана и започнал да се моли: «О Боже, благодаря ти, че не съм като другите хора — крадци, измамници, прелюбодейци. Благодаря ти, че не съм като онзи бирник там. ¹² Аз постя два пъти седмично и давам едната десета от всичко, което спечеля.»

¹³ Бирникът стоял на разстояние и не смеел даже очите си да вдигне към небето. Удрял се в гърдите и се молел: «Боже, смили се над мен, грешника!»

¹⁴ Казвам ви, че този човек, а не другият, след молитвата си се прибрал въщи оправдан пред Бога. Защото всеки, който величае себе си, ще бъде смирен, а всеки, който смирява себе си, ще бъде възвеличан.“

Кой ще влезе в Божието царство (Матей 19:13-15; Марк 10:13-16)

¹⁵ Някои хора водеха при Исус невръстните си деца, за да ги докосне. Но когато видяха това, учениците им се скараха. ¹⁶ Исус обаче извика децата при себе си и каза на учениците си: „Пуснете децата да дойдат при мен и не ги спирайте, защото Божието царство принадлежи на такива като тях.

¹⁷ Истина ви казвам: който не приеме Божието царство така, както го приема едно дете, никога няма да влезе в него.“

Богат човек отказва да последва Исус

(Матей 19:16-30; Марк 10:17-31)

¹⁸ Един юдейски водач попита Исус: „Добри ми Учителю, какво трябва да направя, за да наследя вечен живот?“

¹⁹ Исус му отговори: „Защо ме наричаш «добър»? Никой не е добър освен един единствен — Бог.

²⁰ Нали знаеш заповедите: «Не прелюбодействай, не убивай, не кради, не лъжесвидетелствай, уважавай баща си и майка си!»[†]

²¹ Водачът отвърна: „От дете спазвам тези заповеди.“

²² Като чу това, Исус му каза: „Има само едно нещо, което ти липсва. Продай всичко, което имаш, раздай парите на бедните и ще имаш съкровище в небесата. След това ела и ме последвай.“²³ Но като чу това, човекът се натъжи, защото беше много богат.

²⁴ Исус видя, че се е натъжил и каза: „Колко трудно е за богатите да влязат в Божието царство!²⁵ Полесно е камила да мине през иглено ухо, отколкото богат човек да влезе в Божието царство.“

²⁶ Щом чуха това, хората попитаха: „Кой тогава може да се спаси?“

²⁷ Исус отговори: „Невъзможното за хората за Бога е възможно.“

²⁸ Тогава Петър каза: „Виж! Ние оставихме всичко, което имахме, за да те последваме.“

²⁹ Исус им каза: „Истина ви казвам: всеки, който е оставил дом, жена, братя, родители или деца заради Божието царство,³⁰ ще получи многократно повече в настоящето, а в бъдещия свят — вечен живот.“

Исус ще възкръсне от мъртвите

(Матей 20:17-19; Марк 10:32-34)

³¹ Исус отведе настрана дванадесетте апостола и им каза: „Чуйте! Отиваме в Ерусалим и всичко писано от пророците за Човешкия Син ще се сбъдне.

³² Той ще бъде предаден на езичниците. Над него ще издевателстват, ще му се подиграват, ще го заплюват.³³ Ще го бият с камшик, а след това ще го убият. Но на третия ден след смъртта си той ще възкръсне.“

³⁴ Апостолите, обаче, не разбраха нищо от думите на Исус. Смисълът им беше скрит от тях и те недоумяваха за какво говори той.

Исус излекува сляп човек

(Матей 20:29-34; Марк 10:46-52)

³⁵ Когато се приближаваше до Ерихон, Исус видя един сляп човек, който бе седнал край пътя и про-

сеше.³⁶ Като чу шума от минаващите край него хора, слепият попита какво става.

³⁷ Отговориха му: „Исус от Назарет минава.“

³⁸ Тогава слепият завика: „Исусе, Сине Давидов! Смили се над мен!“

³⁹ Онези, които вървяха отпред, му казаха да млъчи, но слепият се развика още повече: „Сине Давидов! Смили се над мен!“

⁴⁰ Исус спря и нареди да доведат слепия. Когато човекът приближи, Исус го попита: ⁴¹ „Какво искаш да направя за теб?“

„Господи, искам да прогледна“ — отвърна той.

⁴² Исус му каза: „Прогледни! Твоята вяра те излекува.“

⁴³ И зрението му веднага се възвърна и той тръгна след Исус, славейки Бога. И всички видяха това и отдадоха хвала на Бога.

Закхей

19 Исус минаваше през Ерихон.² В този град имаше един богат човек на име Закхей. Той беше началник на бирниците.³ Закхей се опитваше да зърне Исус, но не можеше поради ниския си ръст и насъбралата се тълпа.⁴ Затова изтича напред до място, откъдето Исус щеше да мине, и се покатери на едно смокиново дърво, за да го види.⁵ Когато стигна до това място, Исус погледна нагоре, видя Закхей и му каза: „Закхей, слизай бързо, защото днес трябва да отседна в дома ти.“

⁶ Закхей бързо слезе от дървото и с радост прие Исус в къщата си.⁷ Всички хора видяха това и започнаха да роптаят: „Вижте само къде ще отседне — при един грешник!“

⁸ Тогава Закхей се изправи и каза на Господа: „Ето, Господи! Половината от имота си ще дам на бедните. Ако съм ограбил някого, ще му заплатя четирикратно.“

⁹ Исус му каза: „Днес този дом получи спасение, понеже и този човек е син на Авраам.¹⁰ Защото Човешкият Син дойде да търси и спаси изгубеното.“

Притча за тримата слуги

(Матей 25:14-30)

¹¹ Исус приближаваше Ерусалим. Някои хора мислеха, че Божието царство ще настъпи веднага.

¹² Затова Исус им разказа следната притча: „Един благородник отишъл в далечна страна, за да бъде коронясан за цар, след което да се върне и управлява народа си.¹³ Той извикал десет от слугите си, дал им десет мнаси и им заръчал: «Търгувайте с парите, докато се върна.»¹⁴ Гражданите мразели този човек и изпратили след него пратеници да кажат, че не го искат за цар.

¹⁵ Но той станал цар, върнал се в страната си и повикал слугите си, на които бил дал пари, за да

[†] Цитат от Изх. 20:12-16; Вт. 5:16-20.

узнае кой какво е спечелил. ¹⁶ Дошъл първият слуга и казал: «С твоята мнаса, господарю, спечелих още десет.» ¹⁷ «Браво!» — отговорил царят. «Ти си добър слуга. И понеже си бил верен в малкото, поверявам ти управлението на десет града.» ¹⁸ Тогава дошъл вторият слуга и казал: «С твоята мнаса, господарю, спечелих още пет.» ¹⁹ «Поверявам ти управлението на пет града» — отвърнал царят. ²⁰ Дошъл и третият слуга и казал: «Господарю, ето твоята мнаса. Аз я увих в кърпа и я скрих, ²¹ защото се страхувах от теб. Знаех, че си суров човек и взимаш каквото не си спечелил, и жънеш каквото не си сял.» ²² Тогава царят му отговорил: «Със собствените ти думи ще те съдя. Ти си зъл слуга! Казваш, че си знаел, че съм суров, че взимам каквото не съм спечелил и жъна каквото не съм сял. ²³ Защо тогава не вложи парите ми в банката, за да си ги получа сега с лихвите?» ²⁴ А на стоящите наоколо хора царят казал: «Вземете му мнасата и я дайте на онзи слуга, който е спечелил десет мнаси.» ²⁵ Те му казали: «Но, господарю, той вече има десет мнаси.» ²⁶ Царят отвърнал: «Казвам ви: всеки, който има, ще получи още, а на онзи, който няма, ще се отнеме и малкото, което има. ²⁷ А сега, къде са хората, които не ме искаха за цар? Доведете ги и ги убийте пред очите ми!»

Исус влиза в Ерусалим като цар
(Матей 21:1-11; Марк 11:1-11; Йоан 12:12-19)

²⁸ След като каза тези неща, Исус тръгна напред, изкачвайки се към Ерусалим. ²⁹ Когато приближи градовете Витфагия и Витания недалеч от хълма, наречен Елеонска планина, Исус изпрати напред двама от учениците си. ³⁰ Той им каза: „Идете в онава село отсреща. Като влезете в него, ще намерите едно вързано магаренце, което никой още не е възсядал. Отвържете го и го доведете тук. ³¹ Ако някой ви попита защо отвързвате магарето, отговорете така: «Господ има нужда от него.»“

³² Учениците влязоха в града и намериха всичко така, както им беше казал Исус. ³³ Когато отвързваха магаренцето, стопаните му попитаха: „Защо отвързвате магаренцето?“

³⁴ Тогава учениците отговориха: „Господ има нужда от него.“ ³⁵ Те отведоха магаренцето при Исус, метнаха връхните си дрехи на гърба на животното и качиха Исус отгоре. ³⁶ Докато той яздеше, хората постилаха пред него връхните си дрехи. ³⁷ Виждайки го да се приближава, цялото множество ученици се събра в подножието на Елеонската планина и всички радостни започнаха гръмогласно да прославят Бога за всички чудеса, които бяха видели:

³⁸ „Благословен да бъде царят, който идва в името на Господа!»

Мир на небето
и слава във висините!“

³⁹ Някои от намиращите се сред тълпата фарисеи казаха на Исус: „Учителю, заповядай на учениците си да престанат.“

⁴⁰ А Исус им отговори: „Казвам ви: ако те млъкнат, камъните ще завикат!“

Исус плаче за Ерусалим

⁴¹ Когато приближи и видя града, Исус заплака за него ⁴² и каза: „Как бих искал днес да узнаеш какво ще ти донесе мир! Но сега това е скрито от очите ти. ⁴³ Ще дойдат дни, когато враговете ти ще издигнат стена около теб и ще те обградят от всички страни. ⁴⁴ Те ще те сринат до основи и ще избият жителите ти. Камък върху камък няма да остане, защото не позна времето, когато Бог те посети.“

Исус отива в храма
(Матей 21:12-17; Марк 11:15-19; Йоан 2:13-22)

⁴⁵ Исус влезе в храма и започна да гони хората, които търгуваха вътре. ⁴⁶ Той каза: „Писано е: «Моят дом ще бъде дом на молитва»,[†] а вие го превърнахте в «свърталище на разбойници.»“^{††}

⁴⁷ Всеки ден Исус поучаваше в храма. Главните свещеници, законоучителите и водачите на народа търсеха начин да го убият, ⁴⁸ но не знаеха как да го направят, защото хората възторжено поглъщаха всяка негова дума.

Откъде идва властта на Исус
(Матей 21:23-27; Марк 11:27-33)

20 Един ден Исус беше в храма, поучаваше хората и им съобщаваше Благата вест за Божието царство. Главните свещеници заедно със законоучителите и старейшините дойдоха при него ² и го попитаха: „Кажни ни, с чия власт вършиш всичко това? Кой ти я даде?“

³ Исус им отговори: „Аз също ще ви задам един въпрос. Кажете ми: ⁴ Йоановото кръщение от Бога ли беше или от хората?“

⁵ Те започнаха да обсъждат помежду си: „Ако отговорим: «От Бога», той ще каже: «Защо тогава не му повярвахте?» ⁶ Ако пък кажем: «От хората», целият народ ще ни убие с камъни, защото вярва, че Йоан е пророк.“ ⁷ Затова отговориха: „Не знаем.“

⁸ Тогава Исус им каза: „И аз няма да ви кажа с чия власт върша всичко това.“

Бог изпраща своя Син
(Матей 21:33-46; Марк 12:1-12)

⁹ После Исус започна да разказва следната притча: „Един човек засадил лозе, дал го под наем на лозари и заминал за дълго. ¹⁰ Когато дошло време

за гроздобер, той изпратил един от слугите си при лозарите, за да получи своя дял от реколтата. Но те го набили и го изгонили с празни ръце.¹¹ Тогава изпратил друг слуга. Но и към него лозарите се отнесли грубо, набили го и го изгонили с празни ръце.¹² Изпратил трети слуга, когото лозарите също наранили и изхвърлили.¹³ Тогава стопанинът на лозето си казал: «Какво да правя? Ще изпратя своя любим син. Може би към него ще се отнесат с уважение.»¹⁴ Но когато видели сина му, лозарите си казали: «Това е наследникът. Да го убием, за да стане лозето наше!»¹⁵ И те изхвърлили сина от лозето и го убили.

След всичко това какво ще направи с тях собственикът на лозето?¹⁶ Ще дойде и ще убие тези лозари, а след това ще даде лозето на други.“

Като чува това, хората казаха: „Дано това никога да не се случи!“¹⁷ Но Исус ги погледна и каза: „Какво тогава означава Писанието:

«Камъкът, който зидарите
отхвърлиха,
стана крайъгълен камък»?

Псалм 118:22

¹⁸ Който падне върху този камък, ще се разбие на парчета и ако този камък падне върху някого, ще го смаже.“

¹⁹ Законоучителите и главните свещеници искаха да хванат Исус още в този момент, защото разбраха, че тази притча се отнася за тях, но се страхуваха от народа.

Юдейските водачи се опитват да подведат Исус
(Матей 22:15-22; Марк 12:13-17)

²⁰ Затова изчакваха удобен момент да го заловят. Те изпратиха при него шпиони, които се преструваха на искрени, за да се хванат за някоя негова дума и да го предадат на пълномощията и властта на губернатора.²¹ И така, тези хора попитаха Исус: „Учителю, знаем, че това, което казваш и поучаваш, е правилно, че си безпристрастен към хората и вярно поучаваш истината за Божия път.²² Кажни ни, редно ли е да плащаме данък на цезаря или не?“

²³ Но Исус знаеше, че се опитват да го подведат и им каза: ²⁴ „Дайте ми един динарий. Чии са това изображение и това име?“ Те отговориха: „На цезаря.“

²⁵ Исус им каза: „Тогава давайте цезаревото на цезаря, а Божието — на Бога.“

²⁶ Те не можаха с хитрост да накарат Исус да каже нещо пред хората, което би могло да се използва против него, и смаяни от отговора му, млъкнаха.

Някои садукееи се опитват да подведат Исус
(Матей 22:23-33; Марк 12:18-27)

²⁷ Няколко садукееи (садукееите отричат възкресението) дойдоха при Исус и го попитаха: ²⁸ „Учите-

лю, Моисей е написал, че ако женен мъж умре, без да е имал деца, тогава брат му трябва да се ожени за вдовицата и те трябва да имат деца, за да продължат рода на умрелия брат.²⁹ Имало седем братя. Първият се оженил, но умрял бездетен.³⁰ След това вторият,³¹ после третият от братята се оженили за тази жена. Същото се случило и с останалите — всички те умрели, без да оставят деца.³² Последна умряла жената.³³ Всеки един от седемте братя бил женен за нея. Тогава, чия жена ще бъде тя след възкресението?“

³⁴ Исус им отговори: „В този свят хората се женят и омъжват.³⁵ Но онези, които бъдат сметени за достойни да възкръснат от мъртвите и да живеят в онзи свят, няма да се женят или омъжват.³⁶ Те ще бъдат като ангели и за тях вече няма да има смърт. Те са деца на Бога, защото са били възкресени от мъртвите.³⁷ А че мъртвите възкръсват, го каза ясно още Моисей, когато говореше за горящия храст[†] и нарече Господа «Бога на Авраам, Бога на Исаак и Бога на Яков»[‡].³⁸ Той не е Бог на мъртвите, а на живите, защото всички хора, които принадлежат на Бога, са живи.“

³⁹ Някои от законоучителите казаха: „Добре отговори, Учителю.“⁴⁰ Оттогава никой вече не се осмели да му задава други въпроси.

Давидов син ли е Месията
(Матей 22:41-46; Марк 12:35-37)

⁴¹ Тогава Исус каза: „Защо хората говорят, че Месията е Давидов син?⁴² Самият Давид казва в книгата на Псалмите:

«Господ каза на моя Господ:
Седни от дясната ми страна,

⁴³ докато подчиня твоите врагове на властта ти.»[†]

Псалм 110:1

⁴⁴ И тъй, Давид го нарича «Господ». Тогава как може Месията да е негов син?“

Исус избличава законоучителите
(Матей 23:1-36; Марк 12:38-40; Лука 11:37-54)

⁴⁵ Докато всички хора го слушаха, Исус каза на учениците си: ⁴⁶ „Пазете се от законоучителите! Те обичат да се разхождат пременени с дългите си роби, за да изглеждат важни. Обичат да ги поздравяват по пазарите, да заемат най-предните столове в синагогите и най-почетните места при празненствата.⁴⁷ Отнемат имуществото на вдовици, а после за пред хората казват дълги молитви. Те ще получат по-сурово наказание.“

[†] Ако ... брат Вж. Вт. 25:5-6. ^{††} горящия храст Вж. Изх. 3:1-12. [‡] «Бога ... Яков» Думи, взети от Изх. 3:6. ^{†††} докато ... властта ти Букв.: „докато направя враговете ти столче за краката ти“.

Дарението на бедната вдовица

(Марк 12:41-44)

21 След това Исус се огледа и като наблюдаваше как богатите пускат даренията си в кутията за събиране на пари, ² той видя една бедна вдовица, която пушна в нея две лепти. ³ Исус каза: „Истина ви казвам: тази бедна вдовица даде повече от другите. ⁴ Всички останали дадоха даренията си от парите, които не им бяха нужни, а тя в немотията си даде всичко, което имаше, за да преживее.“

Разрушаването на храма

(Матей 24:1-14, Марк 13:1-13)

⁵ Някои от учениците разговаряха за храма: „Този храм е красив, построен е от най-добрия камък и е украсен с много дарове, принесени на Бога.“ Но Исус им каза: ⁶ „Ще дойде време, когато всичко, което виждате тук, ще бъде разрушено. Камък върху камък няма да остане.“

⁷ „Учителю, кога ще се случат тези неща?“ — попитаха те. „И какъв ще бъде знакът, че те предстоят?“

⁸ Исус отговори: „Внимавайте! Не се оставяйте да ви заблудят, защото много хора ще дойдат, използвайки името ми, и ще ви кажат: «Аз съм Месията!» и «Времето дойде!» Но не ги следвайте! ⁹ Не се плашете, когато чуете за войни и бунтове. Тези неща трябва да се случат първо, но краят няма да последва веднага.“

¹⁰ Тогава Исус им каза: „Ще се изправят народ срещу народ и царство срещу царство. ¹¹ Ще има големи земетресения, глад и епидемии на различни места. Ще се случат ужасни неща, а от небето ще дойдат велики знамения.“

¹² Но преди да се случи всичко това, ще ви заловят и ще ви преследват. Ще ви отведат на съд в синогогите и ще ви хвърлят в затвори. Ще ви изправят пред царе и управници заради моето име. ¹³ Но това ще ви даде възможност да свидетелствате за мен. ¹⁴ Решете в себе си да не се тревожите предварително как ще се защитите. ¹⁵ Ще ви дам мъдрост да говорите така, че всичките ви противници да бъдат безсилни да ви противостоят или опровергават. ¹⁶ Ще ви предават даже вашите родители, братя, роднини и приятели. Някои от вас ще бъдат убити. ¹⁷ Всички ще ви мразят, защото сте мои последователи. ¹⁸ Но дори и косъм няма да падне от главите ви. ¹⁹ Останете твърди и ще се спасите.

Разрушаването на Ерусалим

(Матей 24:15-21; Марк 13:14-19)

²⁰ Когато видите Ерусалим обсаден от войски, ще знаете, че неговото унищожение приближава. ²¹ Тогава онези, които са в Юдея, да бягат в планините,

онези, които са в града, да го напуснат, а намиращите се наоколо да не влизат в него. ²² Защото това са дни на наказание, за да се изпълни всичко, което е било писано. ²³ Горко на бременните и кърмещите през онези дни, защото на земята ще има голямо бедствие и гняв върху този народ. ²⁴ Някои ще загинат, посечени от меч, други ще бъдат отведени в плен по всички народи. Езичници ще тъпчат Ерусалим, докато не изтече времето им.

Не се страхувайте

(Матей 24:29-31; Марк 13:24-27)

²⁵ Знамения ще се случат със слънцето, луната и звездите. Народите по земята ще изпаднат в отчаяние и недоумение от грохота и вълнението на морето. ²⁶ Те ще припаднат от страх и ужас пред онова, което ще сполети света, защото небесните сили ще се разклатят. ²⁷ И тогава ще видят Човешкия Син да идва в облак със сила и славно величие. ²⁸ Когато всичко това започне да се случва, изправете се и вдигнете главите си, защото освобождението ви приближава.“

Поуката от смокиновото дърво

(Матей 24:32-35; Марк 13:28-31)

²⁹ Тогава Исус им разказа следната притча: „Погледнете смокинята и другите дървета. ³⁰ Когато се раззеленят, знаете, че лятото приближава. ³¹ Така ще бъде и с нещата, за които ви говорих: щом видите, че се сбъдват, ще знаете, че Божието царство е близо. ³² Истина ви казвам: това поколение няма да премине, докато всичко не се сбъдне. ³³ Небето и земята ще преминат, но моите думи никога няма да преминат.“

Бъдете готови по всяко време

³⁴ Бъдете внимателни! Не притъпявайте ума си с пиянство, гуляи и житейски грижи, да не би онзи Ден да ви изненада внезапно ³⁵ като клопка. А той ще дойде за всички хора навсякъде по земята. ³⁶ Затова винаги бъдете нащрек и се молете да можете да избегнете всичко, което ще се случи, и да застанете пред Човешкия Син.“

³⁷ Всеки ден Исус поучаваше в храма, а вечер излизаше да пренощува на хълма, наречен Елеонска планина. ³⁸ И още призори всички хора отиваха в храма, за да го слушат.

Юдейските водачи искат да убият Исус

(Матей 26:1-5, 14-16; Марк 14:1-2, 10-11; Йоан 11:45-53)

22 Наближаваше празникът на безквасните хлябове, наречен Пасха. ² Главните свещеници и законоучителите търсеха някакъв начин да убият Исус, защото се страхуваха от народа.

Юда се съгласява да предаде Исус

³ Тогава Сатана влезе в един от дванадесетте апостола, който се казваше Юда Искариотски.
⁴ Юда отиде при главните свещеници и храмовата стража, за да се уговори с тях как да им предаде Исус.
⁵ Те бяха много доволни и обещаха да му дадат за това пари.
⁶ Той се съгласи и зачака удобен момент да им предаде Исус, когато наоколо няма хора.

Подготовка за пасхалната вечеря

(Матей 26:17-25; Марк 14:12-21; Йоан 13:21-30)

⁷ Дойде денят на безквасните хлябове, когато трябваше да се принесе в жертва пасхално агне.
⁸ Исус каза на Петър и Йоан: „Идете и пригответе за нас пасхалната вечеря.“
⁹ „Къде искаш да я приготвим?“ — попитаха те.
¹⁰ Исус им отговори: „Чуйте! Щом влезете в града, ще ви срещне човек, който носи стомна с вода. Тръгнете след него и в която къща влезе, влезте и вие.
¹¹ Кажете на стопанина: «Учителят те пита: Къде е стаята, където ще ям пасхалната вечеря с учениците си?»
¹² Тогава той ще ви покаже голяма подредена стая на горния етаж. Там я пригответе.“
¹³ Петър и Йоан тръгнаха и намериха всичко така, както им беше казал Исус, и приготвиха пасхалната вечеря.

Господната вечеря

(Матей 26:26-30; Марк 14:22-26; 1 Коринтяни 11:23-25)

¹⁴ Когато настъпи часът, Исус седна на масата заедно с апостолите ¹⁵ и им каза: „От сърце желях да ям с вас тази пасхална вечеря, преди да умра!
¹⁶ Казвам ви: вече няма да я вкуся, докато пълният й смисъл не се открие в Божието царство.“
¹⁷ После Исус взе чаша вино и като благодари на Бога, каза: „Вземете тази чаша и я разделете помежду си.
¹⁸ Отсега нататък няма да пия вино, докато не дойде Божието царство.“
¹⁹ После взе хляб и като благодари на Бога, го разчупи, раздаде го на всички и каза: „Това е моето тяло, което се дава за вас. Правете това, за да ме помните.“
²⁰ По същия начин след вечерята Исус взе чашата и каза: „Тази чаша е новият завет, запечатан с кръвта ми, която се пролива за вас.“[†]
²¹ Но вижте! Един от вас скоро ще ме предаде. Ръката му е на масата до моята ръка.
²² Човешкият Син ще извърви пътя, който му е определен, но горко на онзи, който го предаде.“
²³ Тогава апостолите започнаха да се питат: „Кой от нас би могъл да стори това?“

[†] В някои гръцки ръкописи последната част от стих 19 и целият стих 20 липсват.

Бъдете като слуги, не като господари

²⁴ После апостолите започнаха да спорят кой от тях трябва да бъде считан за най-велик.
²⁵ А Исус им каза: „Царете на езичниците господстват над тях, а управниците им ги принуждават да ги наричат «благодетели на народа».
²⁶ Но вие не бъдете като тях. Напротив, най-великият сред вас трябва да стане като най-малкия, а този, който управлява — като този, който служи.
²⁷ Кой е по-велик — този, който е седнал на масата, или този, който прислужва? Този, който е седнал на масата, нали? Но сред вас аз съм като този, който прислужва.

²⁸ Вие бяхте до мен по време на изпитанията ми.
²⁹ Също както моят Баща ми даде царска власт, така и аз ви я давам,
³⁰ за да ядете и пиете на моята маса в царството ми, да седите на престоли и да съдите дванадесетте племена на Израел.

Не губете вярата си

(Матей 26:31-35; Марк 14:27-31; Йоан 13:36-38)

³¹ Симоне, Симоне, слушай! Сатана поиска разрешение да ви пресее всички като жито.
³² Но аз се молих за теб да не загубиш вярата си. И когато се върнеш при мен, укрепвай братята си.“

³³ А Петър отговори: „Господи, готов съм да ида с теб и в затвора, и на смърт!“

³⁴ Но Исус му каза: „Казвам ти, Петре: преди петелът да пропее днес, ти три пъти ще отречеш, че ме познаваш.“

³⁵ Тогава Исус им каза: „Когато ви изпратих без кесия, без торба, без обувки, липсваше ли ви нещо?“
 „Не“ — отговориха апостолите.

³⁶ Исус им каза: „Сега обаче, ако имате пари или торба, носете ги със себе си. Който няма нож, да продаде връхната си дреха и да си купи.
³⁷ Писано е:

«Поставиха го наравно с престъпниците.»

Исая 53:12

Казвам ви, че това трябва да се изпълни в мен. Всичко, което е писано за мен, сега се изпълнява.“

³⁸ Учениците му казаха: „Ето, Господи, два ножа.“
 „Достатъчно!“ — отговори Исус.

Исус казва на апостолите да се молят

(Матей 26:36-46; Марк 14:32-42)

³⁹ Той излезе от Ерусалим и отиде, както обикновено, на Елеонската планина. Учениците му отидоха с него.
⁴⁰ Когато стигна до мястото, той им каза: „Молете се да не бъдете изкушени.“

⁴¹ След това се отдалечи на разстояние от около един хвърлей камък, коленичи и започна да се моли:
⁴² „Отче, ако желаеш, махни тази чаша от мен! Но нека бъде твоята воля, а не моята.“
⁴³ Тогава се появи ангел от небето, изпратен да вдъхне сила на

Исус.⁴⁴ Изпълнен с терзания, Исус се молеше още по-усърдно. Потта му се стичаше на земята като капки кръв.^{†45} Като свърши молитвата си, Исус отиде при своите ученици и ги завари заспали, изтощени от печал.⁴⁶ „Защо спите?“ — попита ги той. „Станете и се молете да не бъдете изкушени.“

Исус е арестуван

(Матей 26:47-56; Марк 14:43-50; Йоан 13:3-11)

⁴⁷ Исус още не беше свършил да говори, когато се появи тълпа от хора. Водеше ги Юда, един от дванадесетте апостола. Той се приближи към Исус, за да го целуне.

⁴⁸ Но Исус му каза: „Юда, нима с целувка искаш да предадеш Човешкия Син на враговете му?“⁴⁹ Учениците на Исус, които бяха около него, видяха какво щеше да стане и казаха: „Господи, да използваме ли ножовете си?“⁵⁰ И един от тях удари слугата на първосвещеника и отрязва дясното му ухо.

⁵¹ Но Исус каза: „Спрете! Достатъчно!“ После докосна ухото на слугата и го излекува.

⁵² След това каза на главните свещеници, храмовата стража и старейшините, които бяха дошли да го заловят: „Защо сте излезли срещу мен с ножове и тояги, сякаш съм престъпник?“⁵³ Всеки ден бях с вас в храма. Защо не ме арестувахте тогава? Но сега е вашият час, когато царува мракът.“

Петър се отрича от Исус

(Матей 26:57-58, 69-75; Марк 14:53-54, 66-72; Йоан 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Те хванаха Исус и го отведоха под стража. Докараха го в къщата на първосвещеника. Петър ги следваше на разстояние.⁵⁵ Запалиха огън в средата на двора и насядаха около него. Петър седна с тях.⁵⁶ Една слугиня го видя в светлината на огъня и взирайки се в него, каза: „Този човек също беше с него.“

⁵⁷ Но Петър отрече: „Жено, не го познавам.“

⁵⁸ Малко след това друг човек видя Петър и каза: „И ти си един от тях.“

„Човече, не съм“ — отвърна му Петър.

⁵⁹ След около час един друг започна да настоява: „Със сигурност този човек е бил с него, защото също е галилеец.“

⁶⁰ Но Петър каза: „Човече, не зная за какво говориш.“

В този миг, докато той още говореше, пропя петел.⁶¹ Господ се обърна и погледна Петър. И тогава Петър си спомни думите му: „Преди да пропее днес петелът, ти ще се отречеш от мен три пъти“,⁶² излезе навън и горчиво заплака.

Хората се подиграват на Исус

(Матей 26:67-68; Марк 14:65)

⁶³ Хората, които държаха Исус, започнаха да му се подиграват и да го бият.⁶⁴ Те завързаха очите му и му казаха: „Нали си пророк! Познай кой те удари!“⁶⁵ И го обиждаха по много други начини.

Исус пред юдейските водачи

(Матей 26:59-66; Марк 14:55-64; Йоан 18:19-24)

⁶⁶ На другия ден народните старейшини, главните свещеници и законоучителите се събраха и отведоха Исус в Синедриона,⁶⁷ където му казаха: „Ако ти си Месията, кажи ни.“

Исус им отговори: „Ако ви кажа, няма да ми повярвате⁶⁸ и ако ви попитам, няма да ми отговорите.⁶⁹ Но от днес нататък Човешкият Син ще седи отдясно на Всемогъщия Бог.“

⁷⁰ Те всички казаха: „Значи ти си Божият Син, така ли?“ Исус отговори: „Вие сами казвате, че съм.“

⁷¹ Тогава те казаха: „Нима ни е нужно друго свидетелство? Сами го чухме от устата му!“

Пилат разпитва Исус

(Матей 27:1-2, 11-14; Марк 15:1-5; Йоан 18:28-38)

23 Тогава всички станаха и отведоха Исус при Пилат.² Там започнаха да го обвиняват: „Хванахме този човек да заблуждава народа ни, като му казва да не плаща данък на цезаря и нарича себе си Месията, цар.“

³ Тогава Пилат го попита: „Ти ли си царят на юдеите?“

Исус отговори: „Сам го казваш.“

⁴ Пилат се обърна към главните свещеници и тълпите: „Не виждам нищо лошо в този човек.“

⁵ Но те продължиха да настояват, като казаха: „С учението си той всява смут сред народа на цяла Юдея. Започна в Галилея, а сега дойде и тук.“

Пилат изпраща Исус при Ирод

⁶ Като чу това, Пилат попита дали този човек е от Галилея.⁷ Щом научи, че е от областта на Ирод, той го изпрати при Ирод, който също беше в Ерусалим по това време.⁸ Като видя Исус, Ирод много се зарадва. Той беше чувал за него и от дълго време искаше да го види, защото се надяваше Исус да извърши някакво чудо пред очите му.⁹ Ирод му задаваше много въпроси, но Исус мълчеше.¹⁰ Главните свещеници и законоучителите стояха наоколо и яростно сипеха обвинения срещу него.¹¹ Ирод и войниците му също се отнасяха към Исус с презрение и му се подиграваха. Те го облякоха в царска мантия и го изпратиха обратно при Пилат.¹² В този ден Ирод и Пилат, които преди бяха врагове, станаха приятели.

† Някои гръцки ръкописи не съдържат стихове 43 и 44.

Исус е осъден на смърт

(Матей 27:15-26; Марк 15:6-15; Йоан 18:39-19:16)

¹³ Пилат събра главните свещеници, водачите и народа ¹⁴ и им каза: „Доведохте този човек при мен с обвинения, че заблуждава народа. Аз го разпитах тук, във ваше присъствие, и не открих никакви основания за обвиненията ви срещу него. ¹⁵ Ирод също го счита за невинен, защото го изпрати обратно при нас. Както виждате, той не е извършил нищо, което да заслужава смъртно наказание. ¹⁶ За това ще го накажа и ще го пусна на свобода.“ ¹⁷ †

¹⁸ Но всички в един глас се развикаха: „Убий го! Освободи ни Варава!“ ¹⁹ (Варава беше хвърлен в затвора за повдигане на бунт в града и за убийство.)

²⁰ Пилат още веднъж се обърна към тях, защото искаше да освободи Исус. ²¹ Но те продължаваха да крещат: „Разпъни го на кръст! Разпъни го на кръст!“

²² За трети път Пилат им каза: „Какво престъпление е извършил? Не намирам никакво основание да го убия. Ще го накажа и после ще го освободя.“

²³ Но хората продължиха да викат силно и да настояват Исус да бъде разпънат на кръст. Виковете им надделяха ²⁴ и Пилат реши да изпълни молбата им. ²⁵ Той освободи човека, когото искаха — този, който бе хвърлен в затвора за повдигане на бунт и за убийство — и им даде Исус да постъпят с него както намерят за добре.

Исус е разпънат на кръст

(Матей 27:32-44; Марк 15:21-32; Йоан 19:17-27)

²⁶ Докато водеха Исус, войниците видяха един човек от Кириянея на име Симон, който се връщаше от полето. Те го хванаха, сложиха кръста на гърба му и го накараха да го носи зад Исус.

²⁷ След него вървеше голяма тълпа, сред която имаше жени, които се удряха в гърдите и го оплакваха. ²⁸ Исус се обърна и им каза: „Не плачете за мен, дъщери на Ерусалим! Плачете за себе си и за децата си, ²⁹ защото идва времето, когато хората ще кажат: «Благословени са тези, които не са раждали, и тези, които не са кърмили!» ³⁰ След това ще кажат на планините: «Сринете се над нас!», а на хълмовете: «Скрийте ни!» †³¹ Щом хората постъпват така, когато живеят добре, какво ли ще стане, когато настъпят трудни дни?“ ‡

³² Изведоха и двама престъпници, които щяха да бъдат убити с Исус. ³³ Когато стигнаха мястото, наречено Лобно, войниците го разпънаха заедно с

† Някои гръцки ръкописи включват стих 17: „Всяка година на празника Пасха Пилат бе длъжен да им освобождава по един затворник.“ Вж. Мат. 27:15; Мк. 15:6. †† Цитат от Ос. 10:8. ‡ Щом хората ... трудни дни Букв.: „Ако правят тези неща, когато първото е зелено, какво ще стане, когато то изсъхне?“

престъпниците. Единия изправиха от дясната, а другия — от лявата му страна. ³⁴ Исус каза: „Отче, прости им, защото не знаят какво вършат.“ ††

А войниците хвърлиха жребий, за да си разделят дрехите му. ³⁵ Хората стояха и гледаха, а водачите се подиграваха на Исус, като казваха: „Нали спасяваше другите! Нека спаси и себе си, ако е Месията, Божият избраник!“

³⁶ Войниците също му се присмиваха. Приближиха се към него, предложиха му винен оцет ³⁷ и казаха: „Ако ти си царят на юдеите, спаси себе си!“ ³⁸ А над него имаше надпис: „ това е царят на юдеите .“

³⁹ Единият от престъпниците, увиснали на кръста, го обиждаше: „Нали си Месията? Спаси себе си и нас!“

⁴⁰ Но другият го смъмри и каза: „Страх от Бога нямаш ли! Та ти си със същата присъда. ⁴¹ Ние обаче сме наказани справедливо и си получаваме заслуженото, а той не е направил нищо лошо.“ ⁴² А после се обърна към Исус: „Исусе, спомни си за мен, когато започнеш да царуваш!“

⁴³ Исус му каза: „Истина ти казвам: днес ще бъдеш с мен в рая.“

Исус умира

(Матей 27:45-56; Марк 15:33-41; Йоан 19:28-30)

⁴⁴ Беше около пладне, но мрак покри цялата земя до три часа следобед. ⁴⁵ Слънцето спря да свети. Завесата в храма се раздра на две. ⁴⁶ Исус извика високо: „Отче, в твоите ръце предавам духа си!“ †† и издъхна.

⁴⁷ Когато стотникът видя станалото, прослави Бога и каза: „Този човек наистина бе праведен!“

⁴⁸ А всички хора, струпали се да наблюдават зрелището, видяха какво стана и започнаха да се разотиват покрусени. ⁴⁹ Всички познати на Исус, както и жените, които го следваха от Галилея, стояха на разстояние и наблюдаваха.

Йосиф от Ариматей

(Матей 27:57-61; Марк 15:42-47; Йоан 19:38-42)

⁵⁰ Там беше и един човек от юдейския град Ариматей, който се казваше Йосиф. Той беше добър и благочестив човек, който очакваше Божието царство. Йосиф беше член на Съвета, но не беше съгласен с тяхното решение и действие. ⁵² Той отиде при Пилат и поиска тялото на Исус. ⁵³ Свали го от кръста, пови го в ленено платно и го положи в една гробница, изсечена в скала, където още никой не беше погребван. ⁵⁴ Това стана в Подготвителния ден и съботата приближаваше.

⁵⁵ Жените, които бяха дошли с Исус от Галилея, тръгнаха след Йосиф. Те видяха гроба и как беше

†† Исус каза: „Отче ... вършат.“ Някои ранни гръцки ръкописи не съдържат тези думи. †† Цитат от Пс. 31:5.

положено тялото. ⁵⁶ След това си отидоха и приготвиха благоухания и миро.

В събота почиваха според заповедта.

Възкресението на Исус

(Матей 28:1-10; Марк 16:1-8; Йоан 20:1-10)

24 Рано сутринта в първия ден на седмицата жените донесоха при гробницата благоуханията, които бяха приготвили. ² Те видяха, че камъкът е отместен от гробницата, ³ и влязоха, но не намериха тялото на Господ Исус. ⁴ Докато стояха там озадачени, изведнъж до тях се изправиха двама мъже в ослепителни дрехи. ⁵ Обзети от страх, жените сведоха лица до земята, а мъжете им казаха: „Защо търсите живия сред мъртвите? ⁶ Той не е тук, той възкръсна! Спомнете си какво ви говореше, докато беше още в Галилея: ⁷ «Човешкият Син ще бъде предаден в ръцете на грешници, ще бъде разпънат на кръст, а на третия ден ще възкръсне.» ⁸ И тогава жените си спомниха думите на Исус.

⁹ Те се върнаха от гробницата и разказаха всичко това на единадесетте апостола и на всички останали. ¹⁰ Тези жени бяха Мария Магдалина, Йоана и Мария — майката на Яков. Заедно с другите жени те разказваха на апостоли за случилото се, ¹¹ а те сметнаха думите им за празни приказки и не им повярваха. ¹² Петър обаче стана и хукна към гробницата. Той погледна вътре, но там бяха само лепените платна за повиване на тялото. После си тръгна, като се чудеше на станалото. †

По пътя за Емаус

(Марк 16:12-13)

¹³ Същия ден двама от учениците отиваха към Емаус — село на около дванадесет километра от Ерусалим. ¹⁴ Те си говореха помежду си за всичко, което бе станало. ¹⁵ И както си говореха и обсъждаха тези неща, самият Исус се приближи и тръгна заедно с тях. ¹⁶ Те го видяха, но не можаха да го разпознаят. ¹⁷ Той им каза: „За какво си говорите, докато вървите?“

Двамата спряха с натъжени лица. ¹⁸ Този, който се казваше Клеопа, отговори: „Ти трябва да си единственият посетител в Ерусалим, който не знае какво се случи там тези дни.“

¹⁹ Исус попита: „Какво?“

„Това с Исус от Назарет — казаха те. — Той беше човек, който чрез делата и думите си показва, че е велик пророк пред Бога и хората. ²⁰ Но нашите главни свещеници и водачи го предадоха, за да бъде осъден на смърт, и го разпънаха на кръст. ²¹ А ние се надявахме, че той е този, който ще освободи Израел! И отгоре на всичко сега има и още нещо: изминаха три дни, откакто го разпънаха, ²² а

днес няколко жени от нашата група ни разказаха нещо удивително: рано тази сутрин отишли при гробницата, ²³ но не намерили тялото му. Върнаха се и ни разказаха как им се явили ангели, които им казали, че той е жив. ²⁴ Тогава някои от нас също отидоха на гробницата и намериха всичко точно така, както бяха казали жените, но него не видели.“

²⁵ Тогава Исус им каза: „Колко сте глупави и колко трудно ви е да повярвате на всичко, което са говорили пророците! ²⁶ Нали Месията трябваше да мине през всички тези страдания, преди да влезе в славата си!“ ²⁷ И като започна от Моисей и продължи с всичките пророци, Исус им обясни казаното за него в цялото Писание.

²⁸ Когато приближиха селото, където отиваха, Исус даде вид, че ще продължи нататък. ²⁹ Те настойчиво го замолиха: „Остани с нас! Вечерта приближава и денят вече свърши.“ И той влезе, за да остане с тях.

³⁰ Исус седна с тях на масата, взе хляба и като благодари на Бога, разчупи го и им го даде. ³¹ Тогава очите им се отвориха и те го познаха, но той изчезна от погледа им. ³² Те си казаха: „Нима не горяха сърцата ни, когато той ни говореше по пътя и ни обясняваше Писанията?“

³³ И двамата веднага станаха и се върнаха в Ерусалим. Там намериха единадесетте апостола и останалите, събрани заедно, ³⁴ които им казаха: „Господ наистина е възкръснал! Той се е явил на Симон.“

³⁵ Тогава двамата разказаха за случилото им се по пътя и как са разбрали, че това е той, когато разчупил хляба.

Исус се явява на учениците си

(Матей 28:16-20; Марк 16:14-18; Йоан 20:19-23; Дела 1:6-8)

³⁶ Докато двамата още говореха, Исус се изправи сред тях и им каза: „Мир на вас!“

³⁷ Те се стреснаха и се изплашиха, защото помислиха, че виждат дух. ³⁸ Но Исус им каза: „Защо се плашите? И защо се прокрадват съмнения в ума ви? ³⁹ Погледнете ръцете и нозете ми — това наистина съм аз. Докоснете ме и ще се уверите. Нима духът има плът и кости, както виждате, че имам аз?“

⁴⁰ Като каза това, Исус им показа ръцете и нозете си. ⁴¹ Но учениците му от радост и изумление още не можеха да повярват. Затова Исус ги попита: „Имате ли нещо за ядене?“ ⁴² Дадох му парче печена риба. ⁴³ Той я взе и я изяде пред тях.

⁴⁴ После им каза: „Още когато бях с вас, ви говорех, че трябва да се сбъдне всичко писано за мен в закона на Моисей, книгите на пророците и псалмите.“

⁴⁵ И той им отвори умовете да разберат Писанията. ⁴⁶ След това им каза: „Писано е, че Месията

† Някои гръцки ръкописи не съдържат този стих.

трябва да страда и да възкръсне от мъртвите на третия ден. ⁴⁷ Вие трябва да проповядвате на всички хора в моето име, започвайки от Ерусалим. Кажете им, че трябва да се покаят и Бог ще прости греховете им. ⁴⁸ Вие сте свидетели на тези неща. ⁴⁹ Чуйте! Аз ще ви пратя това, което моят Баща обеща. Останете в града, докато получите тази сила от горе.”

Исус се възнеся в небето

(Марк 16:19-20; Дела 1:9-11)

⁵⁰ Исус изведе учениците си от Ерусалим почти до Витания, вдигна ръце и ги благослови. ⁵¹ И докато ги благославяше, се отдели от тях и се възнесе в небето. ⁵² Те му се поклониха и после с огромна радост се върнаха в Ерусалим. ⁵³ И бяха постоянно в храма, възхвалявайки Бога.

Йоан

Идването на Месията

1 В началото беше Словото. И Словото беше с Бога. Това, което бе Бог, беше Словото.

² Словото беше с Бога в началото.

³ Всичко бе създадено чрез него и нищо не бе създадено без него.

⁴ В него бе животът и този живот донесе светлина на хората.

⁵ Светлината свети в тъмнината и тъмнината не можа да я угаси. †

⁶ Бог изпрати човек на име Йоан. ⁷ Той дойде като свидетел да изяви кой е светлината, за да могат всички да повярват чрез неговото послание. ⁸ Самият той не беше светлината, но дойде, за да свидетелства за светлината. ⁹ В света идваше истинската светлина, която осветлява всеки човек.

¹⁰ Той бе в света и светът бе създаден чрез него, но светът не го позна. ¹¹ Той дойде в собствения си свят, но народът му не го прие. ¹² На тези обаче, които го приеха и повярваха в него, той даде правото да станат Божии деца — ¹³ деца, родени не по естествения начин, нито по човешко желание или съпружеска воля, а родени от Бога.

¹⁴ Словото стана човек и живя между нас. И видяхме славата му — слава на единствения син на Отца. Той бе пълен с благодат и истина. ¹⁵ За него свидетелства Йоан, като провъзгласяваше: „Ето този, за когото казвах: «Този, който идва след мен, ме превъзхожда във всичко, защото е съществувал преди мен.»“

¹⁶ Поради всичко, което е Синът, †† ние всички получихме от него благословение след благословение. ¹⁷ Законът беше даден чрез Моисей, но благодатта и истината дойдоха чрез Исус Христос. ¹⁸ Никой никога не е виждал Бога. Единственият Син, който е Бог и е най-близо до Отца, ни го разкри. ††

† угаси Или: „разбере, схване“. †† всичко, което е Синът Букв.: „От неговата пълнота“, вероятно „пълнотата на неговата благодат и истина.“ Вж. стих 14. † благословение след благословение Букв.: „благодат върху благодат“. †† Единственият Син ... разкри Или, по-буквално: „Единственият Бог, който е най-близо до Отца, ни го разкри.“ Според някои гръцки ръкописи: „Единственият Син е най-близо до Отца и ни го разкри.“

Свидетелството на Йоан Кръстител

(Матей 3:1-12; Марк 1:2-8; Лука 3:15-17)

¹⁹ Ето какво бе свидетелството на Йоан, когато юдейските водачи в Ерусалим изпратиха при него няколко свещеници и левити да го попитат: „Кой си ти?“

²⁰ Той им отговори открито, без да се отклонява от въпроса: „Аз не съм Месията.“

²¹ „Тогава кой си? — попитаха те. — Илия?“

„Не“ — отговори той.

„Пророкът, † когото очакваме?“

„Не“ — отвърна Йоан.

²² Тогава те го попитаха: „Кой си ти? Отговори ни, за да кажем на онези, които ни изпратиха. Как ще наречеш себе си?“

²³ Йоан им отвърна с думите на пророк Исаия:

„Аз съм гласът на човек, който вика в пустинята: «Прокарайте прав път за Господа!»“

Исаия 40:3

²⁴ Тези хора бяха изпратени от фарисеите. ²⁵ Те го попитаха: „Ако не си Месията, Илия или Пророкът, когото очакваме, защо тогава кръщаваш хората?“

²⁶ Йоан отговори: „Аз кръщавам с вода, но сред вас има Един, когото не познавате. ²⁷ Той идва след мен и аз не съм достоен дори връзките на сандалиите му да развържа.“

²⁸ Това се случи във Витания, на другия бряг на река Йордан, където Йоан кръщаваше.

Исус — Божието Агне

²⁹ На следващия ден Йоан видя запътилия се към него Исус и каза: „Вижте, това е Божието Агне, което премахва греховете на света! ³⁰ За него говорих, когато казах: «След мен ще дойде човек, който ме превъзхожда във всичко, защото е съществувал преди мен.» ³¹ Самият аз не знаех кой е, но дойдох да кръщавам с вода, за да може Израел да го познае.“

³² Тогава Йоан даде това свидетелство: „Видях Духа да се спуска от небето като гълъб и да остава върху него. ³³ Самият аз все още не знаех кой е той, но Онзи, който ме изпрати да кръщавам с вода, ми каза: «Ще видиш Духа да се спуска и да остава върху някого. Той е този, който кръщава със Святия

†† Пророкът Споменат още в 1:25. Вероятно се има предвид пророкът, който Бог ще изпрати. Вж. Вт. 18:15-19.

Дух.»³⁴ Аз видях това и свидетелствам, че той е Божият Син.“

Първите ученици на Исус

³⁵ На следващия ден Йоан отново беше там с двама от учениците си. ³⁶ Когато видя Исус да минава, той каза: „Вижте! Това е Божието Агне.“

³⁷ Двамата ученика чуха думите му и тръгнаха след Исус. ³⁸ Исус се обърна, видя ги как вървят след него и ги попита: „Какво търсите?“

Те му казаха: „*Рави* (което в превод означава „Учителю“), къде живееш?“

³⁹ „Елате и ще видите“ — отговори им той. Беше около четири часа. Те тръгнаха с Исус, видяха къде живее и останаха с него през този ден.

⁴⁰ Единият от двамата мъже, които чуха думите на Йоан и последваха Исус, беше Андрей, братът на Симон Петър. ⁴¹ Той веднага намери брат си Симон и му каза: „Намерихме Месията.“ (което в превод означава „Христос“ †)

⁴² След това доведе Симон при Исус, който го погледна и каза: „Ти си Симон, синът на Йоан. Ще се наричаш Кифа.“ (което в превод означава „Петър“ ††)

⁴³ На следващия ден Исус реши да отиде в Галилея. Намери Филип и му каза: „Последвай ме!“

⁴⁴ Филип беше от Витсаида, града, в който бяха родени Андрей и Петър. ⁴⁵ Филип откри Натанаил и му каза: „Намерихме онзи, за когото Моисей пише в закона и за когото са писали пророците. Това е Исус от Назарет, синът на Йосиф.“

⁴⁶ Натанаил попита: „Нима може нещо добро да дойде от Назарет?“

Филип отговори: „Ела и сам ще видиш.“

⁴⁷ Исус видя запътилия се към него Натанаил и каза за него: „Този човек е истински израелтянин и може да му се вярва.“[‡]

⁴⁸ Натанаил попита: „Откъде ме познаваш?“

Исус отговори: „Видях те, когато беше под смокиновото дърво, преди Филип да те повика.“

⁴⁹ Тогава Натанаил каза: „Учителю, ти си Божият Син. Ти си царят на Израел.“

⁵⁰ Исус отговори: „Ти повярва, само защото ти казах, че съм те видял под смокиновото дърво? Ще видиш още по-удивителни неща от това!“[§] ⁵¹ После добави: „Уверявам ви: ще видите небето да се разтваря и Божиите ангели да се издигат и спускат †† върху Човешкия Син.“

† Христос „Помазаникът“ или Божият избранник. †† Петър Гръцкото име „Петър“, както и арамейското „Кифа“ означават „камък“. ‡ може да му се вярва Букв. «в когото няма коварство». В Стария Завет другото име на Израел, Яков, се обяснява с думи, които значат „коварство“, „измама“ или „хитрост“ — качества, с които е бил широко известен. Вж. Бит. 27:35,36. †† Божиите ... спускат Цитат от Бит. 28:12.

Сватбата в Кана

2 Два дни по-късно в галилейския град Кана имаше сватба. И майката на Исус беше там.

² Исус и учениците му също бяха поканени на сватбата. ³ Когато виното се свърши, майката на Исус му каза: „Нямат повече вино.“

⁴ Исус ѝ отговори: „Мила жено, защо ми казваш това? Моето време още не е настъпило.“

⁵ Майка му каза на слугите: „Направете каквото той ви каже.“

⁶ Там имаше шест каменни делви с вода, подобни на тези, използвани от юдеите за обредното измиване. Всяка от тях побираше от осемдесет до сто и двадесет литра.

⁷ Исус каза на слугите: „Напълнете тези делви с вода.“ И те ги напълниха догоре.

⁸ След това им каза: „Сега гребнете малко и занесете на този, който отговаря за празненството.“ И те занесоха. ⁹ Управителят опита водата, превърнала се във вино. (Той не знаеше откъде е дошло виното, но слугите, които бяха наливали водата, знаеха.) Управителят извика младоженеца ¹⁰ и му каза: „Всеки дава на гостите си първо най-хубавото вино. По-късно, когато те се напият, се сипва по-евтиното, а ти си запазил най-хубавото вино досега.“

¹¹ Това беше първото от знаменията, които Исус извърши и то стана в галилейския град Кана. Така той изяви славата си и учениците му повярваха в него.

¹² След това заедно с майка си, братята си и учениците си той отиде в Капернаум, където остана няколко дни.

Исус в храма

(Матей 21:12-13; Марк 11:15-17; Лука 19:45-46)

¹³ Тъй като приближаваше юдейският празник Пасха, Исус отиде в Ерусалим. ¹⁴ В храма той намери хора, които продаваха добитък, овце и гълъби, а други, седнали на маси, обменяха пари. ¹⁵ Исус сплете камшик от няколко въжета и изпъди от храма всички, заедно с овцете и добитъка. Преобърна масите на сарафите и разпиля парите им. ¹⁶ След това каза на продавачите на гълъби: „Изнесете ги вън оттук! Не превръщайте дома на моя Баща в пазар!“

¹⁷ Когато се случи това, учениците на Исус си спомниха записаното в Писанията: „Ревността за твоя дом ще ме изяде.“

Псалм 69:9

¹⁸ Някои юдеи на свой ред попитаха: „Какво знамение ще ни покажеш, за да докажеш, че имаш право да вършиш тези неща?“

¹⁹ Исус отвърна: „Разрушете този храм и аз ще го издигна отново за три дни.“

²⁰ Юдеите казаха: „Ще го издигнеш отново за три дни? Та този храм е строен четиридесет и шест години!“

²¹ (Но храмът, за който Исус говореше, бе тялото му. ²² След като възкръсна от мъртвите, учениците му си спомниха, че беше казал това, и повярваха на Писанието и на думите на Исус.)

²³ Докато беше в Ерусалим за празника Пасха, много хора повярваха в него, защото виждаха знаменията, които вършеше. ²⁴ Но Исус не им се доверяваше, защото познаваше хората. ²⁵ Не беше нужно някой да му казва за природата на човека, защото сам знаеше кой какво таи в ума си.

Исус и Никодим

3 Сред фарисеите имаше един човек на име Никодим, който беше юдейски водач. ² Една нощ Никодим дойде при Исус и му каза: „Раби, знаем, че Бог те е изпратил да ни учиш, защото никой не би могъл да извърши знаменията, които ти вършиш, ако Бог не е с него.“

³ Исус отговори: „Уверявам те: само този, който се роди отново, може да види Божието царство.“

⁴ Никодим му каза: „Как е възможно да се роди човек, който е стар? Нима може втори път да влезе в утробата на майка си и отново да се роди?“

⁵ Исус отговори: „Уверявам те: ако човек не се роди от вода и Дух, не може да влезе в Божието царство. ⁶ Това, което се ражда от плътта, е плът, а това, което се ражда от Духа, е дух. ⁷ Не се учудвай, че ти казах: «Трябва да се родите отново.» ⁸ Вятърът духа където си иска. Можеш да го чуеш, но не знаеш откъде идва и къде отива. Същото е с всеки, който е роден от Духа.“

⁹ „Как е възможно всичко това?“ — попита Никодим.

¹⁰ Исус отговори: „Ти си учител на Божия народ и не знаеш това? ¹¹ Уверявам те: ние говорим каквото знаем и разказваме каквото сме видели. Но вие не приемате нашето свидетелство. ¹² Разказах ви за земни неща, но вие не ми вярвате. Как тогава ще ми повярвате, ако ви разкажа за небесни неща?“

¹³ Никой не се е издигнал на небето освен Този, който слезе от небето — Човешкият Син.

¹⁴ Както Моисей издигна змията в пустинята, † точно така трябва да бъде издигнат Човешкият Син, ¹⁵ за да може всеки, който вярва в него, да има вечен живот.

¹⁶ Защото Бог толкова обикна света, че даде своя единствен Син, за да може всеки, който повярва в него, да не умре, а да има вечен живот. ¹⁷ Бог не из-

† Моисей ... пустинята По време на скитането в пустинята, когато много хора от израелския народ умират от ухапвания на змии, Бог заповядва на Моисей да постави на прът бронзово изображение на змия, така че всеки, който го погледне, да бъде излекуван. Вж. Числ. 21:4-9.

прати Сина в света да съди света, а да спаси света чрез него. ¹⁸ Който повярва в Божия Син, не е осъден, но който не повярва, е вече осъден, защото не е повярвал в единствения Божий Син. ¹⁹ Хората ще бъдат съдени за това, че светлината дойде на света, но те предпочетоха тъмнината пред светлината, защото делата им бяха зли. ²⁰ Всеки, който върши зло, мрази светлината и я избягва, за да не излязат наяве постъпките му. ²¹ Но този, който следва истината, се стреми към светлината, за да покаже, че делата му са извършени в покорство към Бога. ††

Исус и Йоан Кръстител

²² След това Исус отиде с учениците си в областта Юдея, където остана известно време с тях и кръщаваше. ²³ Йоан пък кръщаваше в Енон, близо до Салим, защото там имаше много вода. Хората отиваха при него и се кръщаваха. ²⁴ (Това стана преди Йоан да бъде хвърлен в затвора.)

²⁵ Някои от Йоановите ученици завързаха спор с един от юдеите относно обредното измиване. ²⁶ Те отидоха при Йоан и му казаха: „Учителю, помниш ли човека, който беше с теб на другия бряг на Йордан, този, за когото свидетелства? Сега той кръщава и всички отиват при него.“

²⁷ Йоан отговори: „Човек има само това, което Бог му дава. ²⁸ Вие сами сте свидетели, че казах: «Аз не съм Месията, а само изпратеният да подготви пътя за него.» ²⁹ Младоженецът е този, на когото принадлежи невестата, а приятелят на младоженеца стои редом, слуша и се радва, когато чуе гласа на младоженеца. По същия начин и моята радост сега е пълна. ³⁰ Той трябва да расте, а аз — да се смалявам.“

Този, който идва от небето

³¹ Този, който идва от горе, превъзхожда всички останали. Който е от земята, е земен и говори за земни неща. Но Този, който идва от небето, превъзхожда всички останали. ³² Той свидетелства за това, което е видял и чул, но никой не иска да приеме неговото свидетелство. ³³ Който приема свидетелството му, потвърждава, че Бог е истинен. ³⁴ Този, когото Бог е изпратил, говори Божиите думи и Бог му дава Духа неограничено. ³⁵ Отец обича Сина и му е дал власт над всичко. ³⁶ Който повярва в Сина, има вечен живот, а който отхвърли Сина, никога няма да има този живот и Божият гняв ще тегне върху него.“

Исус говори с жена от Самария

4 Фарисеите узнаха, че Исус приобщава към себе си и кръщава повече ученици от Йоан.

†† Според някои учени тези думи принадлежат на Йоан, а не на Исус.

² (Въпреки че в действителност не самият Исус, а учениците му кръщаваха.) Когато чу какво се говори, ³ Исус напусна Юдея и отново се върна в Галилея. ⁴ На път за там трябваше да мине през Самария.

⁵ И така, той пристигна в един град в Самария на име Сихар, близо до нивата, която Яков беше дал на сина си Йосиф. ⁶ Там се намираше кладенецът на Яков и Исус, уморен от пътуването, седна край него. Беше около обяд. ⁷ Една самарянка дойде на кладенеца да извади вода. Исус ѝ каза: „Дай ми да пийна малко вода!“ ⁸ (В същото време учениците му бяха отишли в града да купят храна.)

⁹ Самарянката го попита: „Как така ти, който си юдеин, искаш вода от мен, самарянката?“ (Юдеите не общуват със самаряните. †)

¹⁰ Исус ѝ отговори: „Ако знаеше какво дава Бог и кой те моли за малко вода, щеше да поискаш от него и той щеше да ти даде жива вода.“

¹¹ Жената каза: „Господине, откъде ще вземеш тази жива вода? Кладенецът е дълбок, а ти нямаш дори ведро. ¹² Нима си по-велик от Яков, нашия праотец, който ни е дал този кладенец? Самият той е пил от него, синовете и животните му — също!“

¹³ Исус ѝ отговори: „Всеки, който пие от тази вода, ще ожадне отново. ¹⁴ Но този, който пие от водата, която аз ще му дам, никога повече няма да е жаден. Водата, която аз ще му дам, ще се превърне втръ в него в извор, от който ще блика вечен живот.“

¹⁵ Жената му каза: „Господине, дай ми тази вода, за да не изпитвам никога повече жажда и за да не трябва да идвам тук за вода.“

¹⁶ Той ѝ каза: „Иди, извикай съпруга си и се върни тук.“

¹⁷ Жената отговори: „Аз нямам съпруг.“

Исус ѝ каза: „Права си, като казваш, че нямам съпруг. ¹⁸ Пет пъти си се омъжвала, а мъжът, с когото живееш сега, дори не ти е съпруг. Това, което каза, е истина.“

¹⁹ Жената отвърна: „Господине, виждам, че си пророк. ²⁰ Нашите деди са се покланяли на Бога на този хълм, а вие, юдеите, твърдите, че трябва да се покланяме в Ерусалим.“

²¹ „Повярвай ми, жено! — каза ѝ Исус. — Идва времето, когато няма да е необходимо да сте на този хълм или в Ерусалим, за да се покланяте на Отца. ²² Вие, самаряните, се покланяте на нещо, което не разбирате. Ние, юдеите, разбираме на какво се покланяме, защото спасението идва от юдеите.

²³ Но идва времето — то вече е настъпило — когато истинските поклонници ще се покланят на Отца в дух †† и в истина. Именно такива хора Отец иска да

† Юдеите не общуват със самаряните Или: „Юдеите не използват нещата, които самаряните са използвали.“ †† в дух Или: „водени от Духа“.

му се покланят. ²⁴ Бог е дух и тези, които му се покланят, трябва да се покланят в дух и в истина.“

²⁵ Жената каза: „Зная, че Месията ще дойде, този, когото наричат Христос. Когато дойде, той ще ни обясни всичко.“

²⁶ „Аз съм този — каза ѝ Исус. — Аз, който разговарям сега с теб.“

²⁷ В този момент учениците на Исус се върнаха от града и се учудиха, че той говори с жена. Но нито един от тях не го попита: „Какво искаш?“ или „Защо говориш с нея?“

²⁸ Жената остави стомната си, върна се в града и каза на хората: ²⁹ „Елате да видите един човек, който ми каза всичко, което съм извършила през живота си. Да не би той да е Месията?“ ³⁰ И хората излязоха от града и отидоха при него.

³¹ В същото време учениците на Исус го молеха: „Учителю, хапни нещо!“

³² Но той отговори: „Аз имам храна да ям, за която вие не знаете.“

³³ Тогава учениците му започнаха да се питат: „Дали някой не му е донесъл нещо за ядене?“

³⁴ Исус им каза: „Храната ми е това да изпълнявам волята на Онзи, който ме е изпратил, и да завърша делото, което ми е дал. ³⁵ Вие често казвате: «Още четири месеца и после — жътва.» А аз ви казвам: отворете очите си и погледнете полята. Те са узрели за жътва. ³⁶ Този, който жъне, вече е възнаграден и събира реколта за вечен живот, така че сеячът може да се радва заедно с жътваря. ³⁷ Има истина в поговорката: «Един сее, а друг прибира плодовете.» ³⁸ Аз ви изпратих да прибирате плодове, за които не сте се трудили. Други хора се трудиха, а вие се облагодетелствате от техния труд.“

³⁹ Много от самаряните в този град повярваха в Исус заради думите на жената, която свидетелстваше за него: „Той ми каза всичко, което съм извършила.“ ⁴⁰ Те отидоха при Исус и го помолиха да остане с тях. И той остана там два дни ⁴¹ и много други хора повярваха, като чува думите му.

⁴² Те казаха на жената: „В началото повярвахме заради твоите думи, но сега вярваме, защото сами го чухме и знаем, че този човек наистина е спасителят на света.“

Исус излекува сина на царски служител

(Матей 8:5-13; Лука 7:1-10)

⁴³ След като прекара там два дни, Исус напусна това място и отиде в Галилея. ⁴⁴ (Защото той самият беше казал, че пророкът не е почитан в своята страна.) ⁴⁵ Когато пристигна в Галилея, хората там го посрещнаха с радост, защото бяха видели всичко, което извърши на празника в Ерусалим, където те също бяха ходили.

⁴⁶ Исус отново отиде в галилейския град Кана, където беше превърнал водата във вино. В Каперна-

ум живееше един царски служител, чийто син беше болен. ⁴⁷ Когато този човек чу, че от Юдея Исус е дошъл в Галилея, той отиде при него и го помоли да слезе в Капернаум и да излекува сина му, който е на смъртно легло. ⁴⁸ Исус му каза: „Докато не видите знамения и чудеса, няма да повярвате.“

⁴⁹ Царският служител му каза: „Господине, ела, преди детето ми да умре!“

⁵⁰ Исус отговори: „Върви си. Синът ти ще живее.“

Човекът повярва на това, което Исус му каза, и си отиде у дома. ⁵¹ По пътя към къщи слугите му го посрещнаха и му казаха, че синът му е добре.

⁵² Човекът попита: „По кое време синът ми започна да се чувства по-добре?“

Слугите отговориха: „Треската му премина вчера около един часа.“

⁵³ Бащата разбра, че това е времето, по което Исус беше казал: „Синът ти ще живее.“ И той, и всички хора в дома му повярваха.

⁵⁴ Това беше второто знамение, което Исус извърши, след като дойде от Юдея в Галилея.

Исус излекува болен при една къпалня

5 После настъпи юдейски празник и Исус отиде в Ерусалим. ² В Ерусалим до Овчата порта имаше къпалня с пет покрити предверия, наречена на арамейски Витезда. ³ Под колоните на тези предверия лежах много болни. Едни бяха слепи, други — сакати, а някои — парализирани. ⁴ Там имаше и един човек, който беше болен от тридесет и осем години. ⁵ Когато го видя да лежи и разбра, че е болен от толкова дълго време, Исус го попита: „Искаш ли да оздравееш?“

⁶ Болният отговори: „Господине, няма кой да ми помогне да вляза във водата, когато тя се раздвижи. Всеки път, когато се опитам да стигна пръв, някой друг ме изпреварва.“

⁷ Тогава Исус му каза: „Стани! Вземи си постелката и ходи.“ ⁸ В същия миг човекът беше излекуван; взе постелката си и започна да ходи.

Денят, в който се случи това, беше събота. ⁹ Тогава някои юдеи казаха на излекувания: „Днес е събота, законът не разрешава да носиш постелката си.“

¹⁰ А той им отговори: „Човекът, който ме излекува, ми каза: «Вземи си постелката и ходи.»“

¹¹ Юдеите попитаха: „Кой е този, който ти каза да си вземеш постелката и да ходиш?“

† Витезда Къпалня северно от храма в Ерусалим. †† Някои гръцки ръкописи добавят: „и чакаха водата да се раздвижи.“ †‡ Няколко по-късни гръцки ръкописи добавят стих 4: „От време на време Господен ангел слизаше до къпалнята и раздвижваше водата. Тогава първият човек, който влезеше във водата, оздравяваше, каквато и да бе болестта му.“

¹² Но излекуваният не знаеше кой беше той, тъй като там имаше много хора и Исус незабелязано си беше отишъл.

¹³ По-късно Исус го намери в храма и му каза: „Ето, сега си здрав. Затова престани да съгрешаваш, за да не ти се случи нещо по-лошо.“

¹⁴ Човекът се върна при юдеите и им каза, че Исус е този, който го е излекувал.

¹⁵ Исус вършеше тези неща в събота и поради тази причина юдеите започнаха да го преследват.

¹⁶ Но той им каза: „Моят Баща винаги работи, затова аз също работя.“

¹⁷ Този отговор затвърди решението на юдеите да го убият — той не само нарушаваше закона за съботата, но и наричаше Бога свой Баща, приравнявайки се по този начин с Бога!

Властта на Исус е от Бога

¹⁸ Но Исус отговори: „Уверявам ви: Синът не може да извърши нищо сам, а само това, което вижда, че прави Отец. Това, което върши Отец, върши и Синът. ¹⁹ Отец обича Сина и му показва всичко, което прави. Той ще му покаже още по-велики неща от тези и вие ще се удивлявате. ²⁰ Както Отец възкресява мъртви и им вдъхва живот, така и Синът дава живот на този, на когото пожелае. ²¹ Отец не съди никого, но е дал пълната власт на Сина да съди, ²² за да могат всички да почитат Сина така, както почитат Отца. Който не почита Сина, не почита Отца, който го е изпратил.“

²³ Уверявам ви: който чуе думите ми и повярва в Онзи, който ме е изпратил, има вечен живот и няма да бъде съден. Той вече е преминал от смърт към живот. ²⁴ Уверявам ви: идва времето — и то вече е тук — когато мъртвите ще чуят гласа на Божия Син и всички, които го чуят, ще живеят. ²⁵ Както Отец е източникът на живот, така той е направил Сина източник на живот ²⁶ и му е дал власт да съди, защото той е Човешкият Син. ²⁷ Не се учудвайте на това, защото идва времето, когато всички мъртви в гробовете ще чуят неговия глас ²⁸ и ще излязат. Тези, които са вършили добро, ще възкръснат и ще живеят, а тези, които са вършили зло, ще възкръснат и ще бъдат осъдени.

²⁹ Нищо не мога да извърша сам. Съдя само така, както Отец ми казва. Моята присъда е правилна, защото не се опитвам да върша онова, което аз искам, а онова, което Онзи, който ме е изпратил, иска.

Исус продължава да говори на юдейските водачи

³⁰ Ако сам свидетелствам за себе си, свидетелството ми би било недействително. ³¹ Но има друг, който свидетелства за мен, и зная, че това, което той свидетелства за мен, е истина.

³³ Изпратихте хора при Йоан и той потвърди истината. ³⁴ Нямам нужда от човек, който да свидетелства за мен; казвам ви това, за да можете да се спасите. ³⁵ Йоан беше като лампа, която гори и дава светлина, и вие с радост приемахте светлината му за известно време.

³⁶ Но аз имам доказателство за себе си, което е по-силно от това на Йоан, защото делото, което Отец ми е дал да извърша и което върша сега, свидетелства за това, че Отец ме е изпратил. ³⁷ Дори моят Баща, който ме изпрати, свидетелства в моя полза. Вие никога не сте чували гласа му, нито сте виждали как изглежда ³⁸ и не пазите посланието му в сърцата си, защото не вярвате в този, когото той изпрати. ³⁹ Изучавате внимателно Писанията и мислите, че чрез тях ще намерите вечен живот, но те самите свидетелстват за мен! ⁴⁰ И въпреки това вие отказвате да дойдете при мен, за да имате живот.

⁴¹ Не търся похвала от хората. ⁴² Но аз ви познавам и зная, че в сърцата ви няма любов към Бога! ⁴³ Дойдох в името на моя Баща и въпреки това вие не ме приемате. Но дойде ли някой друг от свое име, него ще приемете! ⁴⁴ Как можете да повярвате, след като търсите похвала един от друг, а не се стремите да получите похвала от единствения Бог? ⁴⁵ Не мислете, че аз ще ви обвиня пред Отца. Този, който ви обвинява, е Моисей, в когото сте положили надеждите си. ⁴⁶ Ако наистина вярвахте на Моисей, щяхте да повярвате и на мен, защото той за мен писа. ⁴⁷ Но ако не вярвате на това, което той писа, как тогава ще повярвате на това, което аз казвам?"

Исус нахранва повече от 5000 души

(Матей 14:13-21; Марк 6:30-44; Лука 9:10-17)

6 След това Исус премина на другия бряг на Галилейското езеро (или Тивериадското езеро) ² и много хора го последваха, защото бяха видели знаменията над болни хора, които бе извършил. ³ Исус се изкачи на хълма и седна там с учениците си. ⁴ Наближаваше юдейският празник Пасха.

⁵ Исус вдигна поглед и като видя, че към него идват много хора, каза на Филип: „Къде можем да купим достатъчно хляб, за да нахраним всички тези хора?" ⁶ (Той каза това само за да изпита Филип, защото вече знаеше какво ще направи.)

⁷ Филип отговори: „И с двеста динария пак няма да можем да купим достатъчно хляб, за да нахраним тези хора — всеки ще получи само по един злък.“

⁸ Друг ученик на Исус (Андрей — братът на Симон Петър) му каза: ⁹ „Едно момченце тук има пет ечемичени хляба и две риби, но какво е това за толкова много народ?"

¹⁰ Исус отговори: „Кажете на хората да седнат.“ (На това място имаше много трева.) Всички насядаха. (Мъжете бяха около пет хиляди.) ¹¹ Тогава Исус взе хлябовете, благодари на Бога и раздаде на седналите на тревата, като всеки взе колкото искаше. Същото направи и с рибата.

¹² Когато всички се нахраниха, Исус каза на учениците си: „Съберете останалите парчета, за да не се хвърли нищо!" ¹³ И учениците събраха останалото от петте ечемичени хляба и напълниха дванадесет големи кошници с къшеи, след като всички бяха яли.

¹⁴ Когато видяха знамението, което Исус извърши, хората започнаха да говорят: „Този човек наистина е Пророкът, † който трябваше да дойде в света.“

¹⁵ Исус разбра, че искат насила да го заставят да стане цар и затова отново отиде на хълма сам.

Исус върви по водата

(Матей 14:22-27; Марк 6:45-52)

¹⁶ Привечер учениците му слязоха до езерото. ¹⁷ Вече беше тъмно, а Исус още не се беше върнал. Те се качиха на една лодка и се отправиха през езерото към Капернаум. ¹⁸ Духаше силен вятър и вълните ставаха все по-големи. ¹⁹ Бяха гребали петшест километра, когато видяха Исус да върви по водата, приближавайки се към лодката, и се изплашиха. ²⁰ Но той им каза: „Не се страхувайте! Аз съм!" ²¹ Тогава учениците с радост го взеха в лодката и тя веднага стигна до мястото, към което бяха тръгнали.

Хората търсят Исус

²² На следващия ден множеството, което беше останало на другия бряг на езерото и знаеше, че там има само една лодка, разбра, че Исус не се е качил на нея с учениците си и че те са заминали сами. ²³ Тогава от Тивериада дойдоха няколко лодки и спряха на брега близо до мястото, където хората бяха яли хляба, след като Господ беше казал благодарствена молитва. ²⁴ И като видяха, че нито Исус, нито учениците му са там, хората се качиха в лодките и отидоха в Капернаум да го търсят.

Исус — хлябът на живота

²⁵ Когато го намериха на другия бряг на езерото, го попитаха: „Учителю, кога дойде тук?"

²⁶ Исус отговори: „Уверявам ви: търсите ме не заради знаменията, които видяхте да върша, а защото ядохте хляб и се наситихте. ²⁷ Трудете се не за нетрайната храна, а за храната, която трае вечно и носи вечен живот. Човешкият Син ще ви даде тази

† Пророкът Вероятно се има предвид пророкът, който Бог ще изпрати. Вж. Вт. 18:15-19.

храна, защото върху него Бог Отец е положил своя печат на одобрение.”

²⁸ Хората го попитаха: „Какво трябва да правим, за да вършим делата, които Бог изисква?“

²⁹ Исус отговори: „Това, което Бог иска от вас, е да вярвате в Онзи, когото той изпрати.“

³⁰ А хората попитаха: „Какво знамение ще извършиш, за да видим и да ти повярваме? Какво ще направиш?“ ³¹ Нашите предци ядоха манна в пустинята, както е казано в Писанията: «Даде им да ядат хляб от небето.» [†]

³² Тогава Исус им отговори: „Уверявам ви: не Моисей ви даде хляб от небето, а моят Баща ви дава истинския хляб от небето, ³³ защото Божият хляб е Този, който слиза от небето и дава живот на света.“

³⁴ Те му казаха: „Господине, давай ни винаги този хляб.“

³⁵ Исус им каза: „Аз съм хлябът, който дава живот. Който дойде при мен, никога няма да огладнее, и който повярва в мен, никога няма да ожаднее. ³⁶ Но и по-рано ви казах, че ме видяхте, и пак не вярвате. ³⁷ Всеки, който Отец ми дава, ще дойде при мен и който дойде при мен, никога няма да го отпратя, ³⁸ защото слязох от небето не да върша каквото аз искам, а каквото Онзи, който ме е изпратил, иска. ³⁹ Това е волята на Онзи, който ме изпрати: да не загубя нито един от тези, които той ми е дал, а да възкреся всички в последния ден. ⁴⁰ Това е волята на моя Баща: всеки, който види Сина и повярва в него, да има вечен живот и аз ще го възкреся в последния ден.“

⁴¹ Тогава някои юдеи започнаха да негодуват против него, защото той каза: „Аз съм хлябът, слязъл от небето.“ ⁴² „Това не е ли Исус, синът на Йосиф? Ние познаваме баща му и майка му! Как може сега да казва, че е слязъл от небето?“ — говореха те.

⁴³ Исус им отвърна: „Престанете да негодувате помежду си. ⁴⁴ Никой не може да дойде при мен, освен ако Отец, който ме изпрати, не го привлече. И аз ще го възкреся в последния ден. ⁴⁵ Пророците писаха: «И всички ще бъдат научени от Бога.» ^{††} Всеки, който слуша Отца и се учи от него, идва при мен. ⁴⁶ Но никой не е видял Отца, освен Онзи, който е дошъл от Бога. Той е единственият, който е видял Отца. ⁴⁷ Уверявам ви: който вярва, има вечен живот. ⁴⁸ Аз съм хлябът, който дава живот. ⁴⁹ Вашите предци ядоха манна в пустинята, но и те умряха. ⁵⁰ Аз съм хлябът, който слиза от небето, и който яде от него, никога няма да умре. ⁵¹ Аз съм живият хляб, слязъл от небето, и който яде този хляб, ще живее вечно. И хлябът, който ще дам, е моята плът, която ще дам, за да живее светът.“

⁵² Тогава юдеите започнаха да спорят помежду си: „Как може да ни даде да ядем плътта му?“

⁵³ Исус им каза: „Уверявам ви: ако не ядете плътта на Човешкия Син и не пиете кръвта му, няма да имате живот в себе си. ⁵⁴ Който яде плътта ми и пие кръвта ми, има вечен живот и аз ще го възкреся в последния ден. ⁵⁵ Плътта ми е истинската храна, а кръвта ми — истинското питие. ⁵⁶ Който яде плътта ми и пие кръвта ми, живее в мен и аз живея в него. ⁵⁷ Както Отец, който дава живот, ме изпрати и аз живея поради Отца, така също и този, който яде от мен, ще живее поради мен. ⁵⁸ Вашите предци ядоха манна, но умряха, а това е хлябът, слязъл от небето, и който яде този хляб, ще живее вечно.“ ⁵⁹ Исус каза това, докато поучаваше в синагогата в Капернаум.

Думи на вечен живот

⁶⁰ Като чува това, много от учениците му казаха: „Трудно е това учение. Кой може да го приеме?“

⁶¹ Исус знаеше, че учениците му се оплакват за това и им каза: „Тревожи ли ви това учение? ⁶² Ами ако видите Човешкия Син да се връща там, където е бил преди? ⁶³ Не плътта дава живот, а духът. Думите, които ви говорих, са дух и те дават живот, ⁶⁴ но някои от вас не вярват.“ (Защото още от самото начало Исус знаеше кои са хората, които не вярват, както и кой е този, който щеше да го предаде.) ⁶⁵ Той добави: „Заради това ви казах, че никой не може да дойде при мен, докато Отец не направи това възможно за него.“

⁶⁶ Оттогава много от учениците му се върнаха назад и престанаха да го следват.

⁶⁷ Исус попита дванадесетте: „И вие ли искате да си тръгнете?“

⁶⁸ Симон Петър отговори: „Господи, при кого да отидем? Ти имаш думи, които дават вечен живот. ⁶⁹ Ние вярваме и знаем, че ти си Светият на Бога.“

⁷⁰ Тогава Исус отвърна: „Не ви ли избрах аз вас дванадесетте? Но един от вас е дявол.“

⁷¹ (Той говореше за Юда, сина на Симон Искариот, защото Юда щеше да го предаде, макар че бе един от дванадесетте.)

Исус и братята му

7 След това Исус тръгна из Галилея. Той не искаше да пътува из Юдея, защото юдейските водачи там се опитваха да го убият. ² Наближаваше юдейският празник на шатрите. ³ Братята на Исус му казаха: „Трябва да напуснеш това място и да отидеш в Юдея, за да могат учениците ти там да видят делата, които вършиш. ⁴ Когато някой иска хората да знаят за него, той не крие това, което прави. След като вършиш тези неща, покажи се на света.“ ⁵ (Дори братята му не вярваха в него.) ⁶ Исус им каза: „Все още не е дошло времето ми, но за вас всяко време е подходящо. ⁷ Вас светът не може да

† Цитат от Пс. 78:24. †† Цитат от Ис. 54:13.

мрази, той мрази мен, защото непрекъснато му говоря, че делата му са зли. ⁸ Вие идете на празника. Аз няма да отида на този празник, защото времето ми още не е дошло.” ⁹ И като каза това, той остана в Галилея.

¹⁰ След като братята му заминаха за празника, Исус също се отправи натам, без никой да знае.

¹¹ На празника юдейските водачи го търсеха и се питаха: „Къде е онзи човек?”

¹² И сред народа много се говореше за Исус. Някои казваха: „Той е добър човек.” А други казваха: „Не, той заблуждава народа.” ¹³ Но никой не се осмеляваше да говори открито за него, защото се страхуваха от юдейските водачи.

Исус поучава в Ерусалим

¹⁴ Около средата на празника Исус отиде в храма и започна да поучава. ¹⁵ Юдеите бяха удивени и казаха: „Как е научил толкова много този човек, без да е ходил на училище?”

¹⁶ Исус отговори: „Това, което поучавам, не е мое, а идва от Онзи, който ме изпрати. ¹⁷ Ако човек иска да върши волята на Бога, той ще знае дали това, което поучавам, идва от Бога или говоря от свое име. ¹⁸ Който говори от свое име, се опитва да спечели слава за себе си. Но който иска да прослави онзи, който го е изпратил, е искрен и в него няма никакво двуличие. ¹⁹ Нима Моисей не ви даде закона? Но никой от вас не се подчинява на този закон. Защо се опитвате да ме убие?”

²⁰ Хората отговориха: „В теб се е вселил демон. Кой се опитва да те убие?”

²¹ Исус им каза: „Извърших чудо и вие всички сте удивени. ²² Моисей ви даде закона за обрязването, въпреки че то всъщност идва не от Моисей, а от предците ви, и вие обрязвате дори в съботен ден. ²³ След като човек може да бъде обрязан в събота, за да се спази Моисеевия закон, защо тогава ми се гневите за това, че съм излекувал цялото тяло на човек в събота? ²⁴ Спрете да съдите по външния вид, съдете справедливо.”

Исус ли е Месията

²⁵ Тогава някои от хората, които живееха в Ерусалим, казаха: „Не е ли това човекът, когото се опитват да убият? ²⁶ Но той поучава там, където всеки може да го види и чуе, и никой не му казва нищо. Възможно ли е водачите да са решили, че той наистина е Месията? ²⁷ Но ние знаем къде е домът на този човек, а когато истинският Месия дойде, никой няма да знае откъде е дошъл.”

²⁸ Когато поучаваше в храма, Исус каза високо: „Сигурни ли сте, че ме познавате и знаете откъде съм? Но аз не съм дошъл от себе си и Онзи, който ме изпрати, е истинен. Вие не го познавате, ²⁹ но аз

го познавам, защото идвам от него и той ме изпрати.”

³⁰ Тогава те се опитаха да го хванат, ала никой не можа да го докосне, защото времето му още не бе дошло. ³¹ Но много от хората повярваха в него и казваха: „Когато дойде Месията, нима ще извърши повече знамения, отколкото този човек?”

Юдейските водачи се опитват да арестуват Исус

³² Фарисеите чуха какво си шушукат хората за него и заедно с главните свещеници изпратиха стражи да го арестуват. ³³ Тогава Исус каза: „Ще бъда с вас още малко време, а след това ще се върна при Онзи, който ме изпрати. ³⁴ Ще ме търсите, но няма да ме намерите, защото не можете да дойдете там, където ще бъда.”

³⁵ Юдейските водачи започнаха да говорят помежду си: „Къде ли смята да отиде, че да не го намерим? Може ли да отиде при нашите хора в гръцките градове и да поучава там гърците? ³⁶ Какво означават думите му: «Ще ме търсите, но няма да ме намерите» и «Не можете да дойдете там, където ще бъда»?”

Исус говори за Святия Дух

³⁷ През последния, най-важен ден на празника Исус се изправи и каза високо: „Който е жаден, нека дойде при мен и пие. ³⁸ Както казва Писанието, реки от жива вода ще бликнат от сърцето на този, който вярва в мен.” ³⁹ Той говореше за Духа, който щяха да получат тези, които вярваха в него. Духът още не беше даден, защото Исус още не беше издигнат в слава.

Спорове относно Исус

⁴⁰ Като чуха тези думи, някои от хората казаха: „Този човек наистина е Пророкът.” ⁴¹ Други говореха: „Той е Месията.” Трети казваха: „Месията няма да дойде от Галилея! ⁴² Писанието казва, че Месията ще бъде от рода на Давид и ще дойде от Витлеем — града, в който е живял Давид.” ⁴³ И така, между хората имаше разногласие относно Исус. ⁴⁴ Някои от тях искаха да го арестуват, но никой не можа да го направи.

Юдейските водачи отказват да повярват

⁴⁵ Стражите се върнаха при главните свещеници и фарисеите. Те ги попитаха: „Защо не го доведохте?”

⁴⁶ Стражите отвърнаха: „Никой не е говорил така, както този човек!”

⁴⁷ Тогава фарисеите им казаха: „И вас ли ви заблуди? ⁴⁸ Някой от водачите или фарисеите да е повяр-

† Пророкът Вероятно се има предвид пророкът, който Бог ще изпрати. Вж. Вт. 18:15-19.

вал в него? ⁴⁹ Какво ли разбира това простолудие от закона! Те са прокълнати от Бога.“

⁵⁰ Но един от тях, Никодим, който беше ходил при Исус по-рано, им каза: ⁵¹ „Нима нашият закон ще ни позволи да осъдим човек, без да го изслушаме и разберем какво е направил?“

⁵² Те му отговориха: „Явно и ти си от Галилея! Изследвай Писанията и ще видиш, че няма нищо относно пророк, † който да идва от Галилея.“ ⁵³ И хората се разотидоха по домовете си.

Жената, заловена в изневяра

8 Исус отиде на Елеонската планина. ² Рано сутринта той се върна в храма. Всички хора се събраха около него и той седна и започна да ги учи. ³ Законоучителите и фарисеите доведоха една жена, която беше уличена в съпружеска изневяра, изправиха я пред множеството ⁴ и казаха на Исус: „Учителю, тази жена беше заловена на местопрестъплението, тя изневери на съпруга си. ⁵ Законът на Моисей ни заповядва да пребием с камъни такава жена. Ти какво казваш?“ ⁶ (Те използват този въпрос, за да намерят повод да го обвинят в нещо.) Но Исус се наведе и започна да пише с пръст на земята. ⁷ Те обаче продължиха да го питат и той се изправи и им каза: „Нека онзи от вас, който е безгрешен, пръв хвърли камък по нея.“ ⁸ След това отново се наведе и започна да пише на земята.

⁹ Когато чува това, хората започнаха да си тръгват един по един, като първи си тръгнаха по-възрастните, и Исус остана сам с жената, която все още стоеше там. ¹⁰ Той се изправи и я попита: „Жено, къде са хората? Нито един от тях ли не те осъди?“

¹¹ Тя отговори: „Нито един, господине.“

Тогава Исус каза: „Аз също не те осъждам. Върви си и отсега нататък не съгрешавай отново.“ ††

Исус — светлината на света

¹² По-късно Исус пак им говореше и им каза: „Аз съм светлината за света. Който ме последва, никога няма да ходи в тъмнина, а ще има светлината, която носи живот.“

¹³ Тогава фарисеите му казаха: „Ти сам свидетелстваш за себе си и свидетелството ти не е валидно.“

¹⁴ Исус отговори: „Въпреки че сам свидетелствам за себе си, свидетелството ми е вярно, защото знам откъде съм дошъл и къде отивам. А вие не знаете откъде идвам и накъде отивам. ¹⁵ Вие съдите по човешки критерии. Аз не съдя никого. ¹⁶ Но ако съдя, присъдата ми е вярна, защото не съдя сам, а заедно с Отца, който ме изпрати. ¹⁷ Вашият закон каз-

† пророк В два гръцки ръкописа: «Пророкът», което означава споменатият във Вт. 18:15 «пророк като Моисей». Според Д.А. 3:22 и 7:37 това е Месията. Вж. също ст. 40 по-горе. †† Най-старите и достоверни гръцки ръкописи не съдържат тези стихове.

ва, че ако двама свидетели твърдят едно и също, трябва да приемете това, което казват. ¹⁸ Аз свидетелствам за себе си, а другият ми свидетел е Отец, който ме изпрати.“

¹⁹ Тогава го попитаха: „Къде е твоят Баща?“

Исус отговори: „Нито мен познавате, нито моя Баща. Ако познавахте мен, щяхте да познавате и моя Баща.“ ²⁰ Исус каза тези неща, когато поучаваше в храма, близо до кутията за събиране на дарения, но никой не го арестува, защото времето му още не беше дошло.

Юдейските водачи не разбират Исус

²¹ И отново Исус им каза: „Аз си отивам и вие ще ме търсите, но ще умрете с греха си. Не можете да дойдете там, където отивам.“

²² А юдейските водачи започнаха да се питат: „Нима ще се самоубие? Дали това имаше предвид, когато каза: «Не можете да дойдете там, където отивам?»“

²³ Исус им отговори: „Вие сте оттук — от долу. Аз дойдох от горе. Вие принадлежите на този свят, а аз не принадлежа на този свят. ²⁴ Затова ви казах, че ще умрете с греха си. Да, с греха си ще умрете, ако не повярвате, че АЗ СЪМ. ‡“

²⁵ Тогава го попитаха: „Кой си ти?“

Исус отговори: „Аз съм това, което ви говорих от самото начало. ²⁶ Имам много неща да кажа за вас и мога да ви съдя. Но аз говоря на света само това, което съм чул от Онзи, който ме е изпратил, а той казва истината.“

²⁷ (Те не разбраха, че той им говори за Отца.)

²⁸ Исус продължи: „Когато издигнете Човешкия Син, ще разберете, че АЗ СЪМ и че не върша нищо от себе си, а говоря само това, което Отец ме е научил. ²⁹ Онзи, който ме изпрати, не ме е оставил сам. Той е с мен, защото аз винаги върша това, което го радва.“ ³⁰ Докато Исус говореше за тези неща, много хора повярваха в него.

Исус говори за освобождение от греха

³¹ И Исус започна да говори на юдеите, които бяха повярвали в него: „Ако продължите да спазвате моето учение, вие наистина сте мои ученици. ³² Тогава ще познаете истината и истината ще ви освободи.“

³³ Юдеите отговориха: „Ние сме потомци на Аврам и никога не сме били роби на никого. Защо казваш, че ще бъдем освободени?“

³⁴ Исус отговори: „Уверявам ви: всеки, който върши грях, е роб на греха. ³⁵ Робът не остава завинаги в семейството на господаря, а синът ще бъде

‡ АЗ СЪМ Името на Бога, използвано в Изх. 3:14; Ис. 41:4; 43:10. Може също да означава „Аз съм този (Месията)“. Споменава се още в 8:28.

там завинаги. ³⁶ Ако Синът ви освободи, ще бъдете наистина свободни. ³⁷ Зная, че сте потомци на Авраам, но се опитвате да ме убие, защото не желаете да приемете моето учение. ³⁸ Аз ви говоря това, което съм видял от моя Баща, а вие вършите онава, което сте чули от вашия баща.”

³⁹ Казаха му: „Нашият баща е Авраам.”

Исус отговори: „Ако наистина бяхте деца на Авраам, щяхте да вършите делата, които Авраам вършеше. ⁴⁰ Аз съм човек, който ви казва истината, която е чул от Бога, а вие се опитвате да ме убие. Авраам не вършеше такива неща. ⁴¹ Вие постъпвате както баща си.”

Тогава те му казаха: „Ние не сме незаконнородени. Имаме един баща: Бог.”

⁴² Исус им отговори: „Ако Бог наистина беше ваш Баща, вие щяхте да ме обичате, защото аз от Бога дойдох и сега съм тук. Не дойдох от себе си: той ме изпрати. ⁴³ Защо не разбирате това, което ви говоря? Защото не можете да приемете моето учение. ⁴⁴ Вашият баща е дяволът и вие искате да следвате желанията на баща си. Дяволът бе убиец от самото начало и никога не е стоял на страната на истината, защото в него няма никаква истина. Когато говори лъжи, той открива истинската си същност, защото е лъжец и баща на лъжите. ⁴⁵ Но понеже аз говоря истината, вие не ми вярвате. ⁴⁶ Може ли някой от вас да ме уличи в грях? Ако говоря истината, защо не ми вярвате? ⁴⁷ Който принадлежи на Бога, приема Божиите думи. Вие затова не слушате, защото не принадлежите на Бога.”

Исус говори за себе си и за Авраам

⁴⁸ Юдеите му отговориха: „Ние казваме, че си самарянин и че в теб се е вселил демон. Не сме ли прави?”

⁴⁹ Исус отвърна: „В мен няма демон. Аз почитам своя Баща, но вие не ме почитате. ⁵⁰ Аз не се опитвам да спечеля слава за себе си. Има друг, който иска тази слава за мен, и той е съдията. ⁵¹ Уверявам ви: ако човек спазва моето учение, никога няма да умре.”

⁵² Юдеите казаха на Исус: „Сега със сигурност знаем, че в теб се е вселил демон! Авраам и пророците умряха, а ти казваш: «Ако човек спазва моето учение, никога няма да умре.» ⁵³ Нима твърдиш, че си по-велик от нашия баща Авраам? Той умря, умряха и пророците. Ти за кого се мислиш?”

⁵⁴ Исус отговори: „Ако търся слава сам за себе си, тази слава нищо не значи. Мен ме прославя моят Баща, когото наричате свой Бог, ⁵⁵ ала никога не сте го познавали, докато аз го познавам. Ако кажа, че не го познавам, ще бъда лъжец като вас. Но аз го познавам и изпълнявам това, което той казва.

⁵⁶ Вашият праотец Авраам се радваше, че ще види

деня, в който ще дойда. Той видя този ден и беше щастлив.”

⁵⁷ Тогава юдеите казаха на Исус: „Как може да си виждал Авраам? Та ти нямаш и петдесет години!”

⁵⁸ Исус им отговори: „Уверявам ви: преди да се роди Авраам, аз съм [†]!” ⁵⁹ След което те взеха камъни, за да ги хвърлят по него, но Исус се скри и напусна храма.

Исус излекува слепец по рождение

9 По пътя Исус видя един слепец по рождение. ² Учениците му го попитаха: „Учителю, заради чий грях този човек се е родил слеп — негов или на родителите му?”

³ Исус отговори: „Нито той, нито родителите му са извършили грях. Родил се е слеп, за да може да се изяви действието на Божията сила. ⁴ Докато е още ден, трябва да продължим да вършим делата на Онзи, който ме изпрати. Никой не може да работи, когато настъпи нощта. ⁵ Докато съм в света, аз съм светлина за света.”

⁶ След като каза това, Исус плю на земята, направи кал от слюнката и намаза с нея очите на слепеца. ⁷ После му каза: „Иди и се измий в къпалнята Силоам.” (което означава „изпратен”) Човекът отиде в къпалнята, изми се и се върна прогледнал.

⁸ Съседите му и онези, които бяха свикнали да го виждат да проси, казаха: „Това не е ли същият човек, който преди седеше и просеше?”

⁹ Някои казаха: „Да, той е.” Други не се съгласиха: „Не, не е той. Този само прилича на него.”

Тогава човекът каза: „Аз съм този, който преди беше слеп.”

¹⁰ Хората го попитаха: „Как прогледна?”

¹¹ Той отговори: „Човекът, наречен Исус, направи малко кал и намаза очите ми с нея. След това ми каза да отида в Силоам и да се измия. И аз отидох, измих се и прогледнах.”

¹² Хората попитаха: „Къде е той?”

Човекът отвърна: „Не зная.”

Фарисеите разпитват прогледналия

¹³ Тогава отведоха при фарисеите човека, който преди това беше слеп. ¹⁴ (А денят, в който Исус направи калта и върна зрението на слепия, беше събота.) ¹⁵ И така, фарисеите отново започнаха да го разпитват как е прогледнал.

Човекът им каза: „Той намаза очите ми с кал, аз се измих и сега виждам.”

¹⁶ Някои от фарисеите казаха: „Този човек не е от Бога, защото не спазва съботния ден.”

† Аз съм Името на Бога, използвано в Изх. 3:14; Ис. 41:4; 43:10. Може също да означава „Аз съм този (Месията).”

Други пък питаха: „Но как може един грешен човек да извърши такива знамения?“ И между тях възникна спор.

¹⁷ Те отново попитаха прогледналия слепец: „Какво ще кажеш за него, след като те излекува и сега виждаш?“

Човекът отговори: „Той е пророк.“

¹⁸ Но юдейските водачи все още не можеха да повярват, че човекът е бил сляп и е прогледнал. Те извикаха родителите му ¹⁹ и ги попитаха: „Това ли е вашият син, за когото казвате, че е роден сляп? Тогава как така сега може да вижда?“

²⁰ Родителите му отговориха: „Знаем, че това е нашият син и че е роден сляп. ²¹ Но как може да вижда сега и кой е върнал зрението му, не знаем. Него питайте! Той е достатъчно голям, за да отговори сам.“ ²² (Родителите му казаха това, защото се страхуваха от юдейските водачи, които вече бяха решили да отлъчат от синагогата всеки, който признае Исус за Месията. ²³ По тази причина те казаха: „Той е достатъчно голям. Него питайте!“)

²⁴ Юдейските водачи за втори път извикаха прогледналия слепец и му казаха: „Отдай слава на Бога, като кажеш истината! Ние знаем, че този човек е грешник.“

²⁵ Той отговори: „Дали е грешник, не зная. Едно зная: че бях сляп, а сега виждам.“

²⁶ Те го попитаха: „Какво ти направи той? Как ти върна зрението?“

²⁷ Човекът отговори: „Вече ви казах, но вие не желаете да ме чуete. Защо искате да ви го повторя? Да не би и вие да искате да станете негови ученици?“

²⁸ Тогава юдейските водачи го наругаха: „Ти си негов ученик, а ние сме ученици на Моисей. ²⁹ Знаем, че Бог е говорил на Моисей, а този човек не знаем дори откъде идва.“

³⁰ Човекът каза: „Странно е, че не знаете откъде идва, а той ми върна зрението. ³¹ Всички знаем, че Бог не слуша грешните. Той слуша само онзи, който е благочестив и постъпва според волята му. ³² Никой досега не е излекувал слепец по рождение. ³³ Ако този човек не беше от Бога, не би могъл да извърши нищо.“

³⁴ Юдейските водачи му отговориха: „Ти си роден потънал в грях! Нас ли се опитваш да учиш?“ И го изгониха навън.

Духовна слепота

³⁵ Исус чу, че юдейските водачи са го изгонили, намери го и му каза: „Вярваш ли в Човешкия Син?“

³⁶ Човекът попита: „Кой е той, господине? Кажи ми, за да повярвам в него.“

³⁷ Исус му каза: „Ти вече си го видял. Той е този, който разговаря с теб сега.“

³⁸ Човекът отговори: „Вярвам, Господи!“ и му се поклони.

³⁹ Исус каза: „Да съдя дойдох на този свят, за да могат тези, които не виждат, да прогледнат, а тези, които виждат, да ослепеят.“

⁴⁰ Някои от намиращите се наблизо фарисеи чува това и го попитаха: „Нима искаш да кажеш, че ние също сме слепи?“

⁴¹ Исус им каза: „Ако наистина бяхте слепи, нямаше да сте виновни в грях, но вие твърдите: «Виждаме!» — затова грехът ви остава.“

Притча за пастира и стадото

10 Уверявам ви: този, който не влиза в кошарата през вратата, а се покатерва от друго място, е крадец и разбойник. ² А този, който влиза през вратата, е пастирът на стадото. ³ На него пазачът отваря вратата и овцете чуват гласа му. Той вика своите овце по име и ги извежда. ⁴ И когато ги изведе всичките, тръгва пред тях и те го следват, защото познават гласа му. ⁵ Те никога няма да тръгнат след непознат човек, а ще избягат от него, защото не познават гласа му.“ ⁶ Исус им разказа тази притча, но те не разбраха смисъла ѝ.

Исус — добрият пастир

⁷ Затова Исус каза отново: „Уверявам ви: аз съм вратата за овцете. ⁸ Всички, които дойдоха преди мен, са крадци и разбойници и овцете не ги послушаха. ⁹ Аз съм вратата: който влезе през мен, ще бъде спасен. Ще може да влиза и да излиза, и ще намира всичко, от което се нуждае. ¹⁰ Крадецът идва единствено да краде, да убива и да руши, а аз дойдох, за да дам живот — живот в цялата му пълнота.“

¹¹ Аз съм добрият пастир. Добрият пастир живота си дава за овцете. ¹² Наемният работник не е като пастира, защото не е стопанин на овцете и щом види, че идва вълк, ги изоставя и избягва. Тогава вълкът напада овцете и те се пръсват на разни страни. ¹³ Наемният работник побягва, защото само са го наели и той не милее за овцете.“

¹⁴ Аз съм добрият пастир. Аз познавам овцете си и овцете ми ме познават, ¹⁵ също както Отец ме познава и аз познавам Отца. Аз давам живота си за тези овце. ¹⁶ Имам и други овце, които не са в това стадо. Трябва и тях да доведа. Те ще слушат гласа ми и ще станат едно стадо с един пастир. ¹⁷ Отец ме обича, защото давам живота си, за да го получа отново. ¹⁸ Никой не ми го отнема, аз го давам по собствена воля. Имам право да го дам и имам право отново да го получа. Това ми заповяда моят Баща.“

¹⁹ Тези думи отново предизвикаха спорове сред юдеите. ²⁰ Много от тях казваха: „В него се е вселил демон и той е полудял. Защо го слушате?“

²¹ Други говореха: „Това не са думи на човек, в който се е вселил демон. Нима демон може да върне зрението на слепец?“

Юдейските водачи против Исус

²² В Ерусалим дойде време за празника Освещение. Беше зима. ²³ Исус се намираше в двора на храма при Соломоновия портик. ²⁴ Юдейските водачи се събраха около него и казаха: „Колко време ще ни държиш в недоумение? Ако ти си Месията, кажи ни го ясно.“

²⁵ Исус отговори: „Вече ви казах, но вие не вярвате. Делата, които върша в името на моя Баща, показват кой съм. ²⁶ Но вие не вярвате, защото не сте от моето стадо. ²⁷ Моите овце слушат гласа ми. Аз ги познавам и те ме следват. ²⁸ Аз им давам вечен живот. Те никога няма да умрат и никой не може да ги грабне от ръката ми. ²⁹ Моят Баща, който ми ги е дал, е по-велик от всичко † и никой не може да ги грабне от ръката на Отца. ³⁰ Аз и Отец сме едно.“

³¹ Юдеите отново взеха камъни, за да го убият. ³² Исус им каза: „Аз извърших за вас много добри дела според заповедта на Отца. За кое от тях искате да ме убие с камъни?“

³³ Юдеите отвърнаха: „Искаме да те убием с камъни не заради добро, което си извършил, а защото богохулстваш и макар че си простосмъртен, се представяш за Бог.“

³⁴ Исус попита: „Не е ли написано във вашия закон: «Казах, че сте богове» ††? ³⁵ Той нарича богове хората, на които е дадено Божието послание, а Писанията не могат да бъдат отменени. ³⁶ Защо тогава казвате, че богохулствам, когато казах: «Аз съм Божият Син»? Аз съм този, когото Отец избра и изпрати в света. ³⁷ Ако не върша делата на моя Баща, не ми вярвайте. ³⁸ Но ако ги върша, дори и да не вярвате на мен, трябва да вярвате на делата ми и тогава ще знаете и ще разберете, че Отец е в мен и аз съм в Отца.“

³⁹ Тогава юдеите отново се опитаха да го хванат, но той се изплъзна от ръцете им.

⁴⁰ След това пак се върна на другия бряг на река Йордан, на мястото, където Йоан беше кръщавал по-рано, и остана там. ⁴¹ Много хора дойдоха при него и казаха: „Йоан никога не извърши знамение, но всичко, което каза за този човек, е вярно.“ ⁴² И мнозина там повярваха в Исус.

Смъртта на Лазар

11 Във Витания, където живееха Мария и сестра ѝ Марта, имаше един болен човек на име Лазар. ² (Мария беше същата тази жена, която помаза Господа с миро и избърса краката му с косата

† Моят Баща ... всичко Или: „Това, което моят Баща ми е дал, е по-важно от всичко останало“. †† Цитат от Пс. 82:6.

си. Болният Лазар беше неин брат.) ³ Затова сестрите изпратиха човек да каже на Исус: „Господи, твоят скъп приятел е болен.“

⁴ Като чу това, Исус каза: „Тази болест не е смъртоносна, а е за слава на Бога, за да може Божият Син да се прослави чрез нея.“ ⁵ (Исус обичаше Марта и сестра ѝ, и Лазар.) ⁶ Като чу, че Лазар е болен, той остана още два дни на мястото, където беше. ⁷ След това каза на учениците си: „Да се върнем в Юдея.“

⁸ Учениците отговориха: „Учителю, недей! Неотдавна юдеите се опитваха да те убият с камъни. Нима искаш пак да се върнеш там?“

⁹ Исус отговори: „Нали денят има дванадесет часа? Ако човек върви през деня, няма да се спъне, защото вижда светлината на този свят. ¹⁰ Но когато върви през нощта, той се спъва, защото я няма светлината да му помага.“

¹¹ Като каза това, Исус продължи: „Нашият приятел Лазар е заспал, но аз отивам да го събудя.“

¹² Учениците отговориха: „Господи, щом спи, значи ще се оправи!“

¹³ Исус говореше за смъртта на Лазар, но те помислиха, че има предвид естествения сън. ¹⁴ Затова Исус ясно им каза: „Лазар е мъртъв. ¹⁵ Заради вас се радвам, че не бях там, защото сега ще повярвате. Но нека отидем при него.“

¹⁶ Тогава Тома (наречен Близък) каза на другите ученици: „Да отидем и ние, за да умрем с Исус.“

Исус във Витания

¹⁷ Когато Исус пристигна във Витания, тялото на Лазар вече четири дни лежеше в гробницата. ¹⁸ А Витания се намираше само на около три километра от Ерусалим, ¹⁹ така че много юдеи бяха дошли при Марта и Мария да ги утешават за загубата на брат им.

²⁰ Марта чу, че Исус идва, и отиде да го посрещне, а Мария остана у дома. ²¹ Тогава Марта каза на Исус: „Господи, ако ти беше тук, брат ми нямаше да умре. ²² Но аз зная, че и сега Бог ще ти даде всичко, което поискаш от него.“

²³ Исус ѝ каза: „Брат ти ще възкръсне.“

²⁴ Марта отговори: „Зная, че ще възкръсне при възкресението в последния ден.“

²⁵ Исус ѝ каза: „Аз съм възкресението и животът. Който вярва в мен, макар и да умре — ще живее, ²⁶ и всеки, който живее и вярва в мен, никога няма да умре. Вярваш ли в това?“

²⁷ „Да, Господи! — отвърна тя. — Вярвам, че ти си Месията, Божият Син, който трябваше да дойде в света.“

Исус плаче

²⁸ След като каза това, Марта се върна, извика сестра си Мария и когато бяха сами, ѝ каза: „Учителят е тук и те вика.“ ²⁹ Щом чу това, Мария бързо стана и отиде при него. ³⁰ (Исус още не беше влязъл в селото, а стоеше там, където го беше посрещнала Марта.) ³¹ Юдеите, които бяха в къщата заедно с нея и я утешаваха, видяха, че Мария става и забързано излиза навън. Те я последваха, мислейки, че тя отива да скърби при гробницата. ³² Когато Мария пристигна на мястото, където беше Исус, и го видя, падна в краката му и каза: „Господи, ако ти беше тук, брат ми нямаше да умре.“

³³ Исус я видя как плаче и как плачат юдеите, дошли с нея, и дълбоко се нажали и развълнува.

³⁴ „Къде го погребяхте?“ — попита той. Казаха му: „Господи, ела да видиш.“

³⁵ Исус се просълзи.

³⁶ Тогава юдеите казаха: „Виж колко го е обичал!“

³⁷ А някои попитаха: „Нима този човек, който върна зрението на слепеца, не можеше да спаси Лазар от смърт?“

Исус възкресява Лазар

³⁸ Исус отново се натъжи и отиде при гробницата, която беше една пещера, затворена с голям камък.

³⁹ Исус каза: „Отместете камъка!“

Марта, сестрата на починалия, отвърна: „Но Господи, тялото сигурно вече се е вмирисало, тъй като Лазар е мъртъв от четири дни!“

⁴⁰ Исус ѝ отговори: „Не ти ли казах, че ако повярваш, ще видиш Божията слава?“

⁴¹ Тогава отместиха камъка. Исус вдигна поглед и каза: „Отче, благодаря ти, че ме чу. ⁴² Зная, че винаги ме чуваш, но казвам това заради хората наоколо, за да повярват, че ти ме изпрати.“ ⁴³ След това извика със силен глас: „Лазаре, излез!“ ⁴⁴ Мъртвият излезе навън. Ръцете и краката му бяха обвити в платно, а лицето му беше покрито с кърпа.

Исус им каза: „Разповийте го и го оставете да си върви.“

Юдейските водачи кроят планове да убият Исус

(Матей 26:1-5; Марк 14:1-2; Лука 22:1-2)

⁴⁵ Тогава много от юдеите, които бяха дошли при Мария и видяха какво направи Исус, повярваха в него. ⁴⁶ Но някои от тях отидоха при фарисеите и им разказаха какво е извършил Исус. ⁴⁷ Тогава главните свещеници и фарисеите събраха Синедриона и казаха: „Какво да правим? Този човек върши много знамения. ⁴⁸ Ако го оставим да продължава така, всички ще повярват в него. Тогава ще дойдат римляните, ще разрушат храма ни и ще унищожат народа ни.“

⁴⁹ Но един от тях на име Каяфа, който беше първосвещеник през онази година, им каза: „Вие не знаете нищо ⁵⁰ и не разбирате, че е по-добре един човек да умре за хората, отколкото целият народ да бъде унищожен.“

⁵¹ Каяфа не каза това от себе си. Тъй като през онази година беше първосвещеник, той пророкува, че Исус ще умре за хората, ⁵² и не само за юдейския народ, а за да събере всички Божии деца, разпилени по света, и ги направи един народ.

⁵³ От този ден юдейските водачи започнаха да кроят планове как да убият Исус. ⁵⁴ Той престана да ходи открито сред юдеите, напусна Ерусалим и отиде на едно място близо до пустинята, в град Ефраим, където остана с учениците си.

⁵⁵ Наближаваше юдейският празник Пасха и много хора от областта бяха дошли в Ерусалим преди празника, за да се пречистят. ⁵⁶ Те търсеха Исус и в храма се питаха един друг: „Как мислите, няма ли да дойде на празника?“ ⁵⁷ Главните свещеници и фарисеите бяха издали заповед ако някой знае къде се намира Исус, да им съобщи, за да го арестуват.

Исус във Витания с приятелите си

(Матей 26:6-13; Марк 14:3-9)

12 Шест дни преди Пасхата Исус отиде във Витания, където живееше Лазар, когото той беше възкресил от мъртвите. ² Там му приготвиха вечеря и Марта поднасяше храната. Лазар беше един от тези, които се хранеха заедно с Исус. ³ Тогава Мария донесе около една литра скъпо миро от чист нард [†] и го изля върху нозете на Исус, а после ги избърса с косата си. Благоуханието на маслото изпълни цялата къща.

⁴ Един от учениците на Исус, Юда Искариотски, който по-късно щеше да го предаде, каза: ⁵ „Това миро, което струва триста динария, трябваше да бъде продадено и парите да се дадат на бедните.“ ⁶ (Той каза това не от загриженост за бедните, а защото беше крадец — държеше касата и често си взимаше пари оттам.)

⁷ Тогава Исус отговори: „Не я спирай! Нека направя това за деня на моето погребение. ⁸ Бедните винаги ще бъдат с вас, ^{††} но аз няма винаги да съм с вас.“

Заговорът срещу Лазар

⁹ Много от юдеите чуваха, че Исус е във Витания и отидоха там не само заради него, а и за да видят Лазар, когото Исус беше възкресил от мъртвите.

¹⁰ Тогава главните свещеници решиха да убият и

[†] миро от чист нард Много скъпо масло от корените на едноименното растение в Индия. ^{††} Бедните ... с вас Вж. Вт. 15:11.

Лазар, ¹¹ защото заради него много юдеи ги оставяха и започваха да вярват в Исус.

Исус влиза в Ерусалим като цар (Матей 21:1-11; Марк 11:1-11; Лука 19:28-40)

¹² На следващия ден многото хора, дошли в Ерусалим за Пасхата, чуха, че Исус ще пристигне в града.

¹³ Те взеха палмови клонки и излязоха да го посрещнат с възгласи:

„«Осанна!

Благословен да бъде този,
който идва в името на Господа!»

Псалм 118:25-26

Благословен да бъде
царят на Израел!”

¹⁴ Исус намери едно магаренце и се качи на него, както е казано в Писанието:

¹⁵ „Не се страхувай, Сионе †!
Виж! Твоят цар идва,
възседнал магаренце.”

Захария 9:9

¹⁶ (Първоначално учениците му не разбраха това, но когато Исус бе издигнат в слава, те си спомниха, че това бе писано за него и че те бяха направили тези неща за него.)

¹⁷ Тези, които бяха с Исус, когато възкреси Лазар от мъртвите и му заповяда да излезе от гробницата, започнаха да разказват на всички за станалото.

¹⁸ Затова и множеството бе излязло да го посрещне, защото бяха чули, че той е извършил това знамение. ¹⁹ Тогава фарисеите казаха помежду си: „Вижте, че не постигаме нищо! Ето, целият свят е тръгнал след него!”

Исус говори за живота и смъртта

²⁰ Сред дошлите в Ерусалим на поклонение за празника Пасха имаше и някои гърци. ²¹ Те отидоха при Филип, който беше от галилейския град Витсаида, и започнаха да го молят: „Господине, искаме да видим Исус.” ²² Филип отиде и каза на Андрей, след което двамата отидоха и казаха на Исус.

²³ Исус им отговори: „Дойде времето Човешкият Син да се прослави. ²⁴ Уверявам ви: ако пшеничното зърно не падне на земята и не умре, то си остава само едно, но ако умре, ражда много зърна. ²⁵ Който обича живота си, ще го загуби, а който мрази живота си на този свят, ще го запази за вечен живот. ²⁶ Който ми служи, трябва да ме следва. Където съм аз, там трябва да бъде и моят служител. Отец ще почете всеки, който ми служи.

Исус говори за своята смърт

²⁷ Сега душата ми е развълнувана и не зная дали да кажа: «Отче, избави ме от това страдание!» Но

† Сионе Букв. «дъще Сионова». Има се предвид Ерусалим, градът на Божия избран народ.

нали затова съм дошъл на този свят, за да страдам! ²⁸ Отче, прослави името си!”

Тогава от небето се разнесе глас: „Прославил съм го и пак ще го прославя!”

²⁹ Хората, които бяха там и чуха, помислиха, че това е гръм. Други пък казаха: „Ангел му говори.”

³⁰ В отговор Исус им каза: „Не заради мен дойде този глас, а заради вас. ³¹ Настъпи часът този свят да бъде съден. Сега управителят на този свят ще бъде изгонен. ³² Когато бъде издигнат от земята, ще привлече всички хора към себе си.” ³³ (Той каза това, за да посочи с каква смърт ще умре.)

³⁴ Хората му отговориха: „Но от закона знаем, че Месията ще живее вечно. Защо казваш, че Човешкият Син трябва да бъде издигнат? Кой е този Човешки Син?”

³⁵ Тогава Исус им каза: „Светлината ще бъде сред вас още малко. Затова вървете, докато имате светлината, за да не ви погълне мракът. Който върви в тъмнина, не знае къде отива. ³⁶ Доверете се на светлината, докато все още я имате, за да станете хора, които принадлежат на светлината.” Като каза това, Исус си тръгна и се скри от тях.

Някои юдеи отказват да повярват

³⁷ Въпреки че беше извършил тези знамения пред очите им, те не повярваха в него, ³⁸ за да се изпълни казаното от пророк Исаия:

„Господи, кой повярва
на посланието ни?
И на кого Господ разкри силата си?”

Исаия 53:1

³⁹ Затова те не можеха да повярват, защото Исаия беше казал още:

⁴⁰ „Бог заслепи очите им
и вкамени сърцата им,
за да не видят с очите си,
нито да разберат със сърцата си,
и се обърнат към мен,
за да ги излекувам.”

Исаия 6:10

⁴¹ Исаия каза това, защото видя славата на Исус и говори за него.

⁴² Дори и сред юдейските водачи имаше много хора, които бяха повярвали в Исус, но поради страх от фарисеите не признаваха това открито, за да не бъдат отлъчени от синагогата. ⁴³ Те обичаха хорските хвалби повече, отколкото похвалите от Бога.

Учението на Исус ще съди хората

⁴⁴ Исус каза високо: „Който вярва в мен, вярва не само в мен, но и в Онзи, който ме изпрати. ⁴⁵ И който вижда мен, вижда Онзи, който ме изпрати.

⁴⁶ Дойдох на света като светлина, за да не може никой, който вярва в мен, да остане в тъмнина.

⁴⁷ Ако някой чуе думите ми и не им се подчинява, аз няма да го съдя, защото не съм дошъл, за да съдя света, а за да го спася. ⁴⁸ Има кой да съди този, който ме отхвърля и не приема думите ми. Словото, което съм говорил, ще го съди в последния ден. ⁴⁹ Защото аз говорех не от себе си, а самият Отец, който ме изпрати, ми заповяда какво да говоря и да поучавам. ⁵⁰ Аз зная, че неговата заповед носи вечен живот. Така че това, което говоря, е същото, което Отец ми каза.“

Исус измива краката на учениците си

13 Беше преди празника Пасха и Исус знаеше, че е дошло времето да напусне този свят и да отиде при Отца. Той винаги бе обичал онези в света, които бяха негови, и сега им показа цялата си любов.

² Бяха седнали да вечерят. Дяволът вече беше вложил в сърцето на Юда, сина на Симон Искариот, мисълта да предаде Исус. ³ Но Исус знаеше, че Отец е предал всичко в ръцете му и че той от Бога е дошъл и при Бога ще се върне. ⁴ Той стана от масата и свали горната си дреха, взе една кърпа и я завърза на кръста си. ⁵ След това наля вода в един леген и започна да мие краката на учениците и да ги бърше с кърпата, завързана на кръста му.

⁶ Той стигна до Симон Петър, който му каза: „Господи, нима ти ще измиеш краката ми?“

⁷ Исус отговори: „Сега не разбираш какво правя, но по-късно ще разбереш.“

⁸ Петър му каза: „Никога няма да позволя да измиеш краката ми!“

А Исус отвърна: „Ако не те измия, няма да бъдеш един от онези, които ми принадлежат.“

⁹ Тогава Симон Петър му каза: „Господи, измий не само краката ми, а и ръцете и главата ми!“

¹⁰ Исус каза: „Когато човек се е изкъпал, цялото му тяло е чисто и трябва да измие само краката си. Вие сте чисти, но не всички.“ ¹¹ (Исус знаеше кой ще го предаде и затова каза: „Не всички сте чисти.“)

¹² След като изми краката им, той отново облече горната си дреха, върна се на мястото си и им каза: „Разбирате ли какво направих за вас? ¹³ Вие ме наричате «Учител» и «Господ» и сте прави, защото наистина съм такъв. ¹⁴ Както аз, вашият Учител и Господ, измих краката ви, така и вие един на друг трябва да миете краката си. ¹⁵ Дадох ви пример, за да вършите за другите това, което аз направих за вас. ¹⁶ Уверявам ви: слугата не стои по-високо от своя господар, нито пратеникът е по-велик от този, който го изпраща. ¹⁷ Като знаете тези неща и ги изпълнявате, ще бъдете благословени.“

¹⁸ Не говоря за всички вас. Познавам тези, които съм избрал, но трябва да се сбъдне казаното в Пи-

санието: «Човекът, с когото разделих хляба си, се обърна срещу мен.» ^{†19} Казвам ви това сега, преди то да се е случило, така че когато се случи, да повярвате, че АЗ СЪМ. ^{††20} Уверявам ви: който приеме изпратения от мен, приема мен, а който приеме мен, приема Онзи, който ме изпрати.“

Исус предсказва кой ще го предаде

(Матей 26:20-25; Марк 14:17-21; Лука 22:21-23)

²¹ След като изрече това, Исус дълбоко се развълнува и открито заяви: „Уверявам ви: един от вас ще ме предаде.“

²² Учениците му започнаха да се споглеждат в недоумение за кого говори. ²³ Един от учениците, този, когото Исус обичаше, седеше до Исус. ²⁴ Тогава Симон Петър му направи знак да попита Исус кого има предвид.

²⁵ И той се облегна назад върху гърдите на Исус и попита: „Господи, кой е той?“

²⁶ Исус отговори: „Това ще бъде онзи, за когото натопя залька хляб и му го дам.“ След това натопи залька и го подаде на Юда, сина на Симон Искариот. ²⁷ В момента, в който Юда взе хляба, Сатана влезе в него. Тогава Исус му каза: „Направи бързо това, което възнамеряваш да извършиш.“ ²⁸ Никой от седящите на масата не разбра защо Исус му казва това. ²⁹ Някои помислиха, че понеже Юда държи касата, Исус го праща да купи нещо необходимо за празника или да даде нещо на бедните.

³⁰ Юда взе залька и веднага излезе. Беше нощ.

Исус говори за своята смърт

³¹ След като той излезе, Исус каза: „Сега Човешкият Син се прославя и Бог се прославя чрез него.“

³² Щом Бог се прославя чрез него, то и Бог ще го прослави чрез себе си и ще направи това много скоро.

³³ Дечица, няма да бъда с вас много дълго. Ще ме търсите и това, което казах на юдейските водачи, казвам и на вас сега: «Не можете да дойдете там, където отивам.»

³⁴ Нова заповед ви давам: Обичайте се един друг! Както аз ви обикнах, така и вие трябва да се обичате един друг. ³⁵ Ако имате любов един към друг, всички ще знаят, че сте мои ученици.“

Исус предсказва, че Петър ще се отрече от него

(Матей 26:31-35; Марк 14:27-31; Лука 22:31-34)

³⁶ Симон Петър го попита: „Господи, къде отиваш?“

Исус отговори: „Там, където отивам, ти не можеш да ме последваш сега, но по-късно ще дойдеш.“

† «се обърна срещу мен» Букв. «вдигна петата си против мен». Цитат от Пс. 41:9. †† АЗ СЪМ Името на Бога, използвано в Изх. 3:14; Ис. 41:4; 43:10. Може също да означава „Аз съм този (Месията).“

³⁷ Петър попита: „Господи, защо не мога да те последвам сега? Живота си бих дал за теб!“

³⁸ Исус отговори: „Наистина ли ще дадеш живота си за мен? Уверявам те: петелът няма да е пропял, преди да си се отрекъл от мен три пъти.“

Исус успокоява учениците си

14 Нека сърцата ви не се тревожат. Вярвайте в Бога и в мен вярвайте. ² В дома на моя Баща има много стаи; нямаше да ви го казвам, ако не беше така. Отивам да приготвя място за вас ³ и след като отида и ви приготвя място, ще се върна отново и ще ви взема при себе си, за да бъдете и вие там, където съм аз. ⁴ И вие знаете пътя до мястото, където отивам.“

⁵ Тома каза: „Господи, ние не знаем къде отиваш. Как бихме могли да знаем пътя?“

⁶ Исус отговори: „Аз съм пътят, истината и животът. Само чрез мен се стига до Отца. ⁷ Ако бяхте познали мен, щяхте да познаете също и моя Баща. Отсега нататък го познавате и сте го видели.“

⁸ Филип му каза: „Господи, покажи ни Отца и това ще ни е достатъчно.“

⁹ Исус отговори: „Филипе, аз съм с вас толкова време, все още ли не ме познаваш? Който е видял мен, е видял Отца. Как можеш да кажеш «Покажи ми Отца»? ¹⁰ Нима не вярваш, че аз съм в Отца и Отец е в мен? Думите, които ви говоря, не идват от мен, а Отец, който живее в мен, върши своите дела. ¹¹ Вярвайте ми, когато казвам, че съм в Отца и Отец е в мен. Ако не, тогава вярвайте заради самите дела. ¹² Уверявам ви: който вярва в мен, също ще върши делата, които аз върша. Той ще върши дори и по-велики неща, защото аз отивам при Отца. ¹³ И ще направя всичко, което поискате в мое име, така че Отец да се прослави чрез Сина. ¹⁴ Ако ме помолите нещо в мое име, ще го изпълня.“

Обещанието за Святия Дух

¹⁵ Ако ме обичате, ще се подчинявате на заповедите ми. ¹⁶ Аз ще помоля Отца и той ще ви даде друг Защитник, † който да е с вас завинаги — ¹⁷ Духа на истината, когото светът не може да приеме, защото не го вижда и не го познава. Но вие го познавате, защото той живее с вас и ще бъде във вас.

¹⁸ Няма да ви оставя сираци. Ще се върна при вас. ¹⁹ Не след дълго светът вече няма да ме вижда, но вие ще ме виждате и ще живеете, защото аз живея. ²⁰ В онзи ден ще разберете, че аз съм в Отца, вие сте в мен и аз съм във вас. ²¹ Който приема моите заповеди и ги изпълнява, ме обича. А който ме обича, ще бъде обикнат от моя Баща и аз също ще го обикна и ще му се открия.“

† Защитник Или: Помощник, Утешител, т.е. Святия Дух. Отнася се също до 14:25; 15:26; 16:7.

²² Тогава Юда (не Юда Искариотски) го попита: „Господи, а защо ще се откриеш само на нас, но не и на света?“

²³ Исус му отговори: „Ако някой ме обича, ще постъпва според учението ми. Моят Баща ще го обикне и ние ще дойдем при него и ще живеем с него. ²⁴ Който не ме обича, не постъпва според моите учения, въпреки че учението, което чувате, не идва от мен, а от Отца, който ме изпрати.“

²⁵ Казах ви всичко това, докато все още съм с вас, ²⁶ но Защитникът, Святия Дух, когото Отец ще изпрати в мое име, ще ви научи на всичко и ще ви припомни всичко, което съм ви казвал.

²⁷ Мир ви оставям. Моят мир ви давам. Не ви го давам както дава светът. Не допускайте в сърцата си тревога и страх. ²⁸ Чухте ме да ви казвам, че си отивам, но ще се върна при вас. Ако ме обичате, ще се радвате, че отивам при Отца, защото той е по-велик от мен. ²⁹ Ето, казвам ви го преди да се е случило, така че когато се случи, да повярвате.

³⁰ Няма да говоря още дълго с вас, защото управителят на този свят идва. Той няма власт над мен, ³¹ но всичко това става, за да види светът, че обичам Отца и постъпвам така, както Отец ми е заповядал.

Сега станете! Да напуснем това място.

Исус — истинската лоза

15 Аз съм истинската лоза, а моят Баща е лозарят. ² Той отрязва онези мои пръчки, които не дават плод, и подрязва и почиства онези, които дават, за да носят още повече плод. ³ Вие вече сте чисти поради учението, което ви дадох. ⁴ Останете в мен и аз ще остана във вас. Лозовата пръчка сама по себе си не може да дава плод, тя трябва да остане на лозата. Така и вие не можете да дадете плод, ако не останете в мен.

⁵ Аз съм лозата, а вие сте пръчките. Който остане в мен и аз — в него, ще даде много плод, защото без мен не можете да направите нищо. ⁶ Ако някой не остане в мен, ще бъде изхвърлен като отрязана пръчка и ще изсъхне. Такива пръчки се събират и се хвърлят в огъня, където изгарят.

⁷ Ако останете в мен и моите учения останат във вас, каквото и да желаете, поискайте го и ще го имате. ⁸ Моят Баща ще се прослави, когато давате много плод. Така ще докажете, че сте мои ученици. ⁹ Обичам ви така, както Отец обича мен: Останете в моята любов. ¹⁰ Ако изпълнявате заповедите ми, ще останете в любовта ми, така както аз изпълних заповедите на своя Баща и оставам в любовта му. ¹¹ Казах ви тези неща, за да бъде радостта ми във вас и вашата радост да бъде пълна. ¹² Ето моята заповед: Обичайте се един друг така, както аз ви обикнах. ¹³ Няма по-голяма любов от това да дадеш

живота си за приятелите си. ¹⁴ Вие сте мои приятели, ако вършите това, което ви заповядвам. ¹⁵ Вече не ви наричам «слуги», защото слугата не знае какво прави господарят му. Наричам ви «приятели», защото ви известих всичко, което чух от своя Баща. ¹⁶ Не вие избрахте мен, а аз избрах вас и ви определих да отивате и да давате плод, и искам плодът ви да е траен. Тогава Отец ще ви даде каквото и да поискате в мое име. ¹⁷ Това ви заповядвам: Обичайте се един друг!

Исус предупреждава учениците си

¹⁸ Ако светът ви мрази, помнете, че първо е намразил мен. ¹⁹ Ако принадлежахте на света, той щеше да ви обича като свои. Но вие не принадлежите на света, защото аз ви избрах и отделих от него: затова светът ви мрази. ²⁰ Помнете думите, които ви казах: «Слугата не е по-велик от своя господар.» След като преследвах мен, ще преследват и вас. След като се подчиниха на моето учение, ще се подчинят и на вашето. ²¹ Но те ще се отнесат с вас така заради мен, защото не познават Онзи, който ме изпрати. ²² Ако не бях дошъл и не бях им говорил, нямаше да имат грях, но сега нямат оправдание за греха си. ²³ Който мрази мен, мрази и моя Баща. ²⁴ Ако не бях извършил сред тях делата, които никой друг не е извършвал, нямаше да имат грях. Но сега видяха делата ми и въпреки това намразиха и мен, и моя Баща. ²⁵ Но това стана, за да се сбъдне писаното в закона им: «Намразиха ме без причина.» †

²⁶ Когато дойде Защитникът, когото ще ви изпрати от Отца, Духът на истината, който идва от Отца, той ще свидетелства за мен. ²⁷ Вие също ще свидетелствате, защото бяхте с мен от самото начало.

16 Казах ви тези неща, за да не загубите вярата си. ² Ще ви изхвърлят от синагогите. Ще дойде време, когато ще ви убиват с мисълта, че служат на Бога. ³ Ще постъпват така, защото не познават нито Отца, нито мен. ⁴ Казвам ви тези неща сега, така че когато дойде времето да се случат, да си спомните, че съм ви предупредил.

Делото на Святия Дух

Не ви казах това в началото, защото тогава бях с вас. ⁵ Сега обаче се връщам при Онзи, който ме изпрати, но никой от вас вече не ме пита къде отивам. ⁶ Сега, понеже ви казах тези неща, сърцата ви се изпълниха с печал. ⁷ Но истината ви казвам: за вас е по-добре да си отида, защото ако не си отида, Защитникът няма да дойде при вас. Но ако си отида, ще ви го изпратя. ⁸ И когато дойде, той ще докаже, че светът грешни относно греха, правед-

† «Намразиха ме без причина» Цитат от Пс. 35:19 или Пс. 69:4.

ността и съда: ⁹ относно греха, защото не вярват в мен, ¹⁰ относно праведността, защото отивам при Отца и няма да ме видите вече ¹¹ и относно съда, защото управителят на този свят вече е осъден.

¹² Имам да ви казвам още много неща, но те са повече от това, което можете да понесете сега.

¹³ Но когато дойде Духът на истината, той ще ви води към цялата истина, защото няма да говори от себе си, а ще говори това, което чува, и ще ви известява какво предстои да се случи. ¹⁴ Той ще ме прослави, защото ще ви известява това, което вземе от мен. ¹⁵ Всичко, което Отец има, е мое и затова казах, че Духът ще взема от това, което е мое, и ще ви го известява.

Скръбта ще се превърне в радост

¹⁶ Скоро вече няма да ме виждате, но скоро след това ще ме видите.“

¹⁷ Някои от учениците казаха помежду си: „Какво означават думите му: «Скоро вече няма да ме виждате, но скоро след това ще ме видите» и «Защото аз отивам при Отца?»“ ¹⁸ Питаха се също: „Какво означава «скоро»? Не разбираме за какво говори.“

¹⁹ Исус знаеше, че искат да го питат за това и им каза: „Питате се един друг за значението на думите: «Скоро вече няма да ме виждате, но скоро след това ще ме видите», нали? ²⁰ Уверявам ви: ще плачете и ще ридаете, а светът ще се радва. Вие ще скърбите, но скръбта ви ще се превърне в радост. ²¹ Когато жената ражда, тя страда, защото времето ѝ е дошло, но щом детето се роди, забравя болката заради щастието, че човек се е родил на света!

²² Така и вие сега сте натъжени, но аз ще ви видя отново и сърцата ви ще се изпълнят с радост, и никой няма да отнеме радостта ви. ²³ В онзи ден няма да ме питате нищо. Уверявам ви: Отец ще ви даде каквото и да му поискате в мое име. ²⁴ Досега не сте искали нищо в мое име. Искайте и ще получите, за да бъде радостта ви пълна.

Победа над света

²⁵ Обясних ви тези неща с примери, но идва времето, когато няма да използвам примери, а ще ви говоря ясно за Отца. ²⁶ Когато дойде онзи ден, вие ще искате в мое име. Не казвам, че аз ще моля Отца заради вас, ²⁷ защото той самият ви обича, понеже ме обикнахте и повярвахте, че дойдох от Бога. ²⁸ Аз дойдох от Отца в света и сега напускам света и се връщам при Отца.“

²⁹ Тогава учениците му казаха: „Ето, сега ни говори ясно и без примери. ³⁰ Сега виждаме, че знаеш всичко и предварително ти е известно какво ще те попитат. Затова вярваме, че си дошъл от Бога.“

³¹ Исус им каза: „Сега вярвате ли? ³² Чуйте! Идва такава време и то вече е настъпило, когато ще се

разпръснете всеки по дома си и ще ме оставите сам. Но аз никога не съм сам, защото Отец е с мен.

³³ Казах ви това, за да имате мир в мен. В този свят ще страдате, но бъдете смели! Аз победих света!“

Исус се моли за себе си и учениците си

17 След като каза това, Исус вдигна поглед към небето и се помоли: „Отче, настъпи часът. Прослави Сина си, за да може и Синът ти да те прослави — ² както му даде власт над всички хора, така и той да дари вечен живот на тези, които ти му даде. ³ Това е вечният живот: да познават теб — единствения истинен Бог и Исус Христос, когото ти изпрати. ⁴ Аз те прославих на земята и изпълних делото, което ми възложи. ⁵ Сега, Отче, прослави ме в своето присъствие със славата, която имах с теб преди светът да бъде сътворен.

⁶ Изявих името ти на хората, които избра от света и ми повери. Те ти принадлежаха, но ти ги даде на мен и те се подчини на словото ти. ⁷ Сега знаят, че всичко, което си ми дал, идва от теб. ⁸ Аз им предадох ученията, които ти ми даде. Те ги приеха и разбраха, че наистина дойдох от теб, и повярваха, че ти ме изпрати. ⁹ За тях се моля. Не се моля за света, а за тези, които ти ми даде, защото са твои. ¹⁰ Всичко мое принадлежи на теб и всичко твое принадлежи на мен, и аз се прославих чрез тях. ¹¹ Аз няма да остана в света — ще дойда при теб, но те ще останат. Отче свети, пази ги чрез силата на името си, което си ми дал, така че те да бъдат едно, както сме ние. ¹² Докато бях с тях, ги пазих чрез силата на името ти, което ми даде. Закрилях ги и нито един не бе изгубен, освен онзи, който сам избра да бъде изгубен. Всичко това стана, за да се изпълни Писанието.

¹³ Сега идвам при теб, но казвам тези неща, докато съм още в света, за да са те изпълнени с моята радост. ¹⁴ Аз им дадох твоето слово, но светът ги мразеше, защото не му принадлежаха, така както не му принадлежа и аз. ¹⁵ Не те моля да ги вземеш от света, а да ги пазиш от лукавия. ¹⁶ Те не принадлежат на света, така както и аз не му принадлежа. ¹⁷ Посвети ги да ти служат чрез истината. Твоето слово е истина. ¹⁸ Както ти изпрати мен в света, така и аз изпратих тях в света. ¹⁹ Аз се посвещавам да ти служа заради тях, за да могат и те също да се посветят да ти служат чрез истината.

²⁰ Моля се не само за тях, но и за всички, които ще повярват в мен чрез тяхното послание, ²¹ за да бъдат те едно цяло, както ти, Отче, си в мен и аз съм в теб. Моля се те също да бъдат в нас, за да повярва светът, че ти ме изпрати. ²² Дадох им славата, която ти ми даде, за да бъдат те едно, както ние сме едно. ²³ Аз ще бъда в тях и ти — в мен, така че

те да бъдат в съвършено единство и светът да разбере, че ти ме изпрати и че обикна тях така, както обикна мен.

²⁴ Отче, искам хората, които ти ми даде, да бъдат с мен там, където съм аз, за да видят славата ми, която ти ми дари, защото ме обичаше преди още светът да бъде сътворен. ²⁵ Отче праведни, светът не те познава, но аз те познавам и те знаят, че ти си ме изпратил. ²⁶ Аз им показах кой си и ще продължавам да го правя, за да бъде в тях любовта, с която си ме обикнал, и за да бъда аз в тях.“

Исус е арестуван

(Матей 26:47-56; Марк 14:43-50; Лука 22:47-53)

18 След като се помоли, Исус излезе заедно с учениците си и отиде на другия край на долината Кедрон. Там имаше градина, в която той и учениците му влязоха.

² Юда, предателят, също знаеше това място, защото Исус често се срещаше там с учениците си. ³ Той отиде в градината, водейки след себе си група римски войници и стражи на храма, изпратени от главните свещеници и фарисеите. Те бяха въоръжени и носеха фенери и факли.

⁴ Исус предварително знаеше всичко, което щеше да му се случи. Той пристъпи напред и попита: „Кого търсите?“

⁵ Отговориха му: „Исус от Назарет.“

Той им каза: „Аз съм.“ [†] (Юда, предателят, стоеше сред тях.) ⁶ Когато Исус им каза „Аз съм“, те се отдръпнаха назад и паднаха на земята.

⁷ Той отново ги попита: „Кого търсите?“

„Исус от Назарет“ — отвърнаха те.

⁸ Исус отговори: „Казах ви, че това съм аз и след като търсите мен, оставете тези хора да си вървят.“ ⁹ (Той каза това, за да се изпълнят думите му: „Не изгубих нито един от онези, които ми даде.“)

¹⁰ Тогава Симон Петър, който имаше нож, го извади, удари слугата на първосвещеника и отрязва дясното му ухо. (Името на слугата беше Малх.) ¹¹ Исус каза на Петър: „Прибери ножа си. Нима не трябва да изпия чашата, която Отец ми даде?“

Исус е отведен пред Анна

(Матей 26:57-58; Марк 14:53-54; Лука 22:54)

¹² Тогава римските войници, хилядникът и юдейските стражи арестуваха Исус, вързаха го ¹³ и го отведоха първо при Анна — тъста на Каяфа. Каяфа беше първосвещеник онази година. ¹⁴ (Същият този Каяфа беше съветвал юдейските водачи, че е по-добре един човек да умре за целия народ.)

† „Аз съм“ Тук и в ст. 8 е възможно тези думи да имат същото значение, както в 8:24,28,58; 13:19.

Петър се отрича от Исус

(Матей 26:69-70; Марк 14:66-68; Лука 22:55-57)

¹⁵ Симон Петър и още един ученик следваха Исус. Този ученик бе познат на първосвещеника и влезе заедно с Исус в двора на първосвещеника. ¹⁶ Петър остана навън до вратата. Тогава другият ученик, който беше познат на първосвещеника, излезе, поговори с прислужницата на вратата и въведе Петър вътре. ¹⁷ Тогава прислужницата попита Петър: „Не си ли и ти един от учениците на този човек?“

Той ѝ отговори: „Не, не съм!“

¹⁸ Беше студено. Слугите и стражите от храма бяха запалили огън и се топлеха около него. Петър също стоеше с тях и се грееше.

Първосвещеникът разпитва Исус

(Матей 26:59-66; Марк 14:55-64; Лука 22:66-71)

¹⁹ Тогава първосвещеникът започна да разпитва Исус за учениците му и за неговото учение. ²⁰ Исус му отговори: „Говорил съм открито на всички, винаги съм проповядвал в синагогите и в храма, където се събират всички юдеи. Не съм казвал нищо тайно. ²¹ Защо разпитваш мен? Разпитай онези, които са ме слушали. Те знаят какво съм говорил!“

²² Когато каза това, един от стражите на храма, който стоеше наблизо, удари плесница на Исус и каза: „Как смееш да отговаряш така на първосвещеника!“

²³ Исус отговори: „Ако съм казал нещо невярно, кажи пред всички къде греша. Но ако съм прав, защо тогава ме удриш?“

²⁴ Тогава Анна го изпрати вързан при първосвещеника Каяфа.

Петър отново се отрича от Исус

(Матей 26:71-75; Марк 14:69-72; Лука 22:58-62)

²⁵ Докато Симон Петър стоеше край огъня и се топлеше, другите го попитаха: „Ти не си ли един от учениците на този човек?“

Но той отрече с думите: „Не, не съм!“

²⁶ Един от слугите на първосвещеника, роднина на човека, чието ухо Петър беше отрязал, му каза: „Не те ли видях в градината с него?“

²⁷ Но Петър още веднъж отрече и в този момент пропя петел.

Исус е отведен пред Пилат

(Матей 27:1-2; 11-31; Марк 15:1-20; Лука 23:1-25)

²⁸ Тогава заведоха Исус от къщата на Каяфа в двореца на управителя. Беше рано сутринта. Юдеите там не искаха да влязат вътре, за да не се осквернят ритуално, [†] иначе нямаше да могат да ядат пас-

[†] да не се осквернят ритуално Влизане в място на езичници прави невалидно специалното обредно пречистване на юдеите преди празника Пасха. Вж. Йн. 11:55.

халната храна. ²⁹ Затова Пилат излезе при тях и попита: „В какво обвинявате този човек?“

³⁰ Те отговориха: „Ако не беше престъпник, нямаше да го предадем на теб!“

³¹ Тогава Пилат им каза: „Вие го вземете и го съдете според вашия закон.“

Юдейските водачи отговориха: „На нас не ни е позволено да наказваме със смърт.“ ³² Това се случи, за да се изпълни казаното от Исус за начина, по който щеше да умре.

³³ Тогава Пилат се върна в двореца, извика Исус и го попита: „Ти ли си царят на юдеите?“

³⁴ Исус му каза: „Ти ли ме питаш това или други хора ти казаха за мен?“

³⁵ Пилат отговори: „Аз да не съм юдеин! Твоите хора и главните свещеници те предадоха на мен. Какво си направил?“

³⁶ Исус отговори: „Моето царство не принадлежи на този свят. Ако принадлежеше на този свят, слугите ми щяха да се борят да не бъда предаден на юдейските водачи. Но царството ми не е оттук.“

³⁷ Тогава Пилат му каза: „Значи все пак си цар?“

Исус отговори: „Сам казваш, че съм цар. Аз за това съм роден и за това дойдох в света: да свидетелствам за истината. Всеки, който е на страната на истината, слуша моя глас.“

³⁸ Пилат попита: „Какво е истина?“

Като каза това, отново излезе при юдейските водачи и им каза: „Не намирам причина да го осъдя.“

³⁹ Но вие имате традиция, според която по време на Пасхата винаги ви освобождавам някого. Искате ли да ви пусна «царя на юдеите»?“

⁴⁰ Но те отново закрепяха: „Не! Не този! Освободи ни Варава!“ (А Варава беше един разбойник.)

19 Тогава Пилат заповяда да отведат Исус и да го бичуват. ² Войниците сплетоха венец от тръни и го сложиха на главата му. Облякоха го в пурпурна мантия, ³ идваха към него с възгласи: „Да живее царят на юдеите!“ и го биеха по лицето.

⁴ Пилат отново излезе и им каза: „Ето, вода ви го, за да разберете, че не намирам причина да го осъдя.“ ⁵ След това Исус излезе с венеца от тръни и пурпурната мантия и Пилат каза: „Ето човека.“

⁶ Когато го видяха, главните свещеници и стражите завикаха: „Разпъни го на кръст! Разпъни го на кръст!“

Пилат им каза: „Вие го вземете и го разпънете на кръст! Аз не намирам причина да го осъдя.“

⁷ Юдейските водачи отговориха: „Ние имаме закон, според който той трябва да умре, защото твърди, че е Божият Син!“

⁸ Когато чу това, Пилат много се изплаши. ⁹ Той отново влезе в двореца и попита Исус: „Откъде си?“, но Исус не му отговори. ¹⁰ Тогава Пилат му каза: „Нима отказваш да разговаряш с мен? Не знаеш

ли, че имам власт както да те пусна, така и да те разпъна на кръст?”

¹¹ Исус отговори: „Нямаше да имаш никаква власт над мен, ако не ти беше дадена от Бога. Ето защо онзи, който ме предаде на теб, има по-голям грях.“

¹² Когато чу това, Пилат се опита да освободи Исус, но юдейските водачи крещяха: „Ако го освободиш, не си приятел на цезаря! Всеки, който твърди, че е цар, е враг на цезаря!“

¹³ Когато чу тези думи, Пилат изведе Исус и седна на съдийското кресло на мястото, наречено Каменния паваж („Гавата“ на арамейски). ¹⁴ Беше около обяд в Подготвителния ден преди Пасхата. Пилат каза на юдеите: „Ето вашия цар!“

¹⁵ Те закрещяха: „Отведи го! Отведи го! Разпъни го на кръст!“

Пилат ги попита: „Вие искате да разпъна на кръст вашия цар, така ли?“

Главните свещеници отговориха: „Ние нямаме друг цар освен цезаря.“

¹⁶ Тогава Пилат им предаде Исус, за да го разпънат на кръст.

Исус е разпънат на кръст

(Матей 27:32-44; Марк 15:21-32; Лука 23:26-43)

Отведоха Исус. ¹⁷ Носейки сам кръста си, той стигна до мястото, наречено Лобно („Голгота“ на арамейски). ¹⁸ Там го разпънаха, а с него и още двама други мъже — по един от едната и от другата му страна, а той в средата.

¹⁹ Пилат нареди на кръста да поставят и надпис: „исус от назарет, царят на юдеите.“ ²⁰ И тъй като мястото, където разпънаха Исус, беше близо до града, а надписът бе на арамейски, латински и гръцки, много юдеи го прочетоха.

²¹ Юдейските главни свещеници казаха на Пилат: „Не пиши «Царят на юдеите», а «Онзи каза: Аз съм Царят на юдеите.»“

²² Пилат отговори: „Каквото съм написал, написал съм.“

²³ След като разпънаха Исус, войниците взеха дрехите му и ги разделиха на четири — по една част за всеки. Взеха и туниката, но тя беше без шевове — изтъкана от горе до долу от едно парче.

²⁴ Тогава войниците си казаха: „По-добре да не я късаме, а да хвърлим жребий за нея и да видим на кого ще се падне.“ Това стана, за да се изпълни казаното в Писанието:

„Разделиха дрехите ми
помежду си,
а за облеклото ми
хвърлиха жребий.“

Псалм 22:18

Войниците така и направиха.

²⁵ До кръста на Исус стояха майка му, сестра й, Мария — жената на Клопа — и Мария Магдалина.

²⁶ Исус видя майка си и стоящия наблизо ученик, когото обичаше. Той каза на майка си: „Жено, това е твоят син.“ ²⁷ След това каза на ученика: „Това е твоята майка.“ И оттогава ученикът я взе в своя дом.

Исус умира

(Матей 27:45-56; Марк 15:33-41; Лука 23:44-49)

²⁸ Сега вече Исус знаеше, че всичко е завършено и за да се изпълни Писанието, каза: „Жаден съм.“ ²⁹ Там имаше съд с оцет. Напоиха в него гъба, сложиха я на прът от исоп и я повдигнаха до устата му. ³⁰ След като вкуси от оцета, Исус каза: „Свърши се.“ После отпусна глава и издъхна.

³¹ Всичко това стана в Подготвителния ден, а телата не трябваше да висят на кръстовете в събота, (тъй като онази събота бе много голям празник). Затова юдейските водачи помолиха Пилат да нареди пицялите да се счупят и телата да се свалят от кръстовете. ³² Тогава войниците дойдоха и счупиха пицялите първо на единия, а после и на другия от разпънатите заедно с Исус. ³³ Но когато стигнаха до Исус, видяха, че вече е мъртъв, и не му счупиха пицялите. ³⁴ Вместо това един от войниците прободете ребрата му с копието си и от раната веднага бликнаха кръв и вода. ³⁵ (А човекът, който беше очевидец, свидетелства за това и неговото свидетелство е достоверно. Той знае, че говори истината, за да повярвате и вие.) ³⁶ Това се случи, за да се изпълни Писанието: „Нито една негова кост няма да бъде счупена.“ ^{†37} А едно друго Писание казва: „Ще гледат този, когото прободоха.“ ‡

Погребението на Исус

(Матей 27:57-61; Марк 15:42-47; Лука 23:50-56)

³⁸ След това Йосиф от Ариматея поиска разрешение от Пилат да свали тялото на Исус от кръста. Йосиф беше ученик на Исус, но поради страх от юдейските водачи пазеше това в тайна. Пилат му разреши и той дойде и прибра тялото на Исус. ³⁹ С него беше и Никодим, който по-рано бе отишъл през нощта да говори с Исус. Той донесе около сто литри смес от смирна и алое. ^{†40} Те взеха тялото на Исус и го повиха в ленено платно заедно с благоуханията, какъвто беше юдейският погребален обичай. ⁴¹ До мястото, където беше разпънат Исус, имаше овощна градина, а в нея — новоизсечена гробница, където още никой не беше погребван. ⁴² И понеже беше юдейският Подготвителен ден, а гробницата се оказа наблизо, те положиха Исус в нея.

† „Жаден съм“ Вж. Пс. 22:15; 69:21. †† Цитат от Пс. 34:20. Идеята е взета от Изх. 12:46; Числ. 9:12. ‡ Цитат от Зах. 12:10. †† смирна и алое Благоуханни растения, с които тялото се подготвя за погребение.

Учениците намират гробницата празна

(Матей 28:1-10; Марк 16:1-8; Лука 24:1-12)

20 Рано сутринта в първия ден на седмицата Мария Магдалина отиде на гробницата, когато още беше тъмно, и видя, че камъкът е отместен от нея. ² Тогава тя се втурна и отиде при Симон Петър и другия ученик, когото Исус обичаше, и им каза: „Взели са Господа от гробницата и не знаем къде са го положили!“

³ Тогава Петър и другият ученик излязоха и се отпавиха към гробницата. ⁴ И двамата тичаха, но другият ученик изпревари Петър и пръв стигна до гробницата. ⁵ Той надникна и видя, че ленените платна са там, но не влезе вътре. ⁶ Тогава Симон Петър, който го следваше, дойде и влезе в гробницата. Той видя ленените платна ⁷ и кърпата, с която беше повита главата на Исус, но тя не беше заедно с ленените платна, а свита на отделно място. ⁸ Другият ученик, който беше пристигнал пръв при гробницата, също влезе, видя и повярва. ⁹ (Защото те все още не разбираха Писанието, според което той трябваше да възкръсне от мъртвите.)

Исус се явява на Мария Магдалина

(Марк 16:9-11)

¹⁰ После учениците си отидоха по домовете. ¹¹ Мария остана отвън при гробницата и плачеше. Както плачеше, тя се наведе да погледне в гробницата ¹² и видя два ангела в бяло. Те седяха там, където по-рано беше лежало тялото на Исус, един откъм главата и един откъм краката му.

¹³ „Жено, защо плачеш?“ — попитаха я те.

Мария отговори: „Взели са моя Господ и не зная къде са го положили.“ ¹⁴ Когато каза това, тя се обърна и видя Исус да стои там, но не знаеше, че е той.

¹⁵ Исус ѝ каза: „Жено, защо плачеш? Кого търсиш?“

Мария помисли, че това е градинарят, и му каза: „Господине, ако ти си го отнесъл, кажи ми къде си го положил, за да отида да го взема.“

¹⁶ Исус ѝ каза: „Мария!“

Тя се обърна и му каза на арамейски: „*Равуни!*“ (което значи „Учителю!“)

¹⁷ Исус ѝ каза: „Не се докосвай до мен, защото още не съм се възнесъл при Отца, но иди при братята ми и им кажи: «Аз отивам при моя Баща и вашия Баща, при моя Бог и вашия Бог.»“

¹⁸ Мария Магдалина отиде и каза на учениците: „Видях Господа!“ И им предаде думите му.

Исус се явява на учениците си

(Матей 28:16-20; Марк 16:14-18; Лука 24:36-49)

¹⁹ Вечерта на същия ден, който беше първият ден от седмицата, учениците бяха залостили вратите на къщата, в която бяха, защото се страхуваха от юдейските водачи. Тогава Исус дойде, застана сред тях и им каза: „Мир на вас!“ ²⁰ След тези думи той им показа ръцете и ребрата си и учениците се зарадваха, когато видяха Господа.

²¹ Тогава Исус отново им каза: „Мир на вас! Както Отец изпрати мен, така и аз изпращам вас.“ ²² След тези думи той духна върху тях и им каза: „Приемете Святия Дух. ²³ На когото простите греховете, ще бъдат простени. На когото не простите греховете, ще останат непростени.“

Исус се явява на Тома

²⁴ Тома (наречен Близнак), един от дванадесетте, не беше с тях, когато Исус дойде. ²⁵ Другите ученици му казваха: „Видяхме Господа!“ Но той им отговори: „Докато не видя белезите от пироните на ръцете му и не сложа пръст в раната на ребрата му, няма да повярвам!“

²⁶ Седмица по-късно учениците отново бяха в къщата и Тома беше с тях. Въпреки че вратите бяха залостени, Исус дойде, застана сред тях и каза: „Мир на вас!“ ²⁷ После се обърна към Тома: „Сложи пръста си тук и погледни ръцете ми. Протегни ръка и я сложи на ребрата ми. Спри да се съмняваш и повярвай!“

²⁸ В отговор Тома му каза: „Господ мой и Бог мой!“

²⁹ Исус му каза: „Ти повярва, защото ме видя. Благословени са тези, които са повярвали, без да са видели.“

Целта на тази книга

³⁰ Исус извърши пред учениците си още много други знамения, които не са записани в тази книга. ³¹ Но тези неща бяха написани, за да повярвате, че Исус е Месията, Божият Син, и за да може като вярвате, да имате живот чрез неговото име.

Исус се явява на седем ученика

21 След това Исус отново се яви на учениците си при Тивериадското езеро. † Ето как стана това: ² Симон Петър, Тома (наречен Близнак), Натанаил (от галилейския град Кана), синовете на Зеведей и още двама от учениците бяха заедно. ³ Симон Петър каза: „Отивам за риба.“ Останалите отговориха: „И ние идваме с теб!“ Всички излязоха и се качиха на една лодка, но не можаха да уловят нищо онази нощ.

† Тивериадското езеро Друго име на Галилейското езеро.

⁴ Вече се беше съмнало, когато Исус застана на брега, но учениците не знаеха, че е той. ⁵ Исус ги попита: „Как е, приятели, уловихте ли нещо?“

„Не“ — отвърнаха те.

⁶ Той им каза: „Хвърлете мрежата от дясната страна на лодката и ще уловите.“ И те хвърлиха мрежата, но тя беше толкова пълна с риба, че не можаха да я издърпат в лодката.

⁷ Тогава ученикът, когото Исус обичаше, каза на Петър: „Това е Господ!“ Когато чу, че това е Господ, Симон препаса около кръста горната си дреха (защото се беше съблякъл) и скочи във водата. ⁸ Другите ученици стигнаха до брега с лодката, теглейки мрежата с риба (защото не бяха далеч, а само на стотина метра от брега). ⁹ Когато излязоха на брега, видяха жаравата с риба върху нея и хляб. ¹⁰ Исус им каза: „Донесете от рибата, която току-що уловихте.“

¹¹ Симон Петър се качи в лодката и издърпа мрежата на сушата, която макар че беше пълна със сто петдесет и три едри риби, пак не се скъса. ¹² Исус им каза: „Елате да хапнете.“ И никой от учениците не посмя да го попита: „Кой си ти?“, защото знаеха, че е Господ. ¹³ Исус отиде, взе хляба и им го раздаде, след което им даде и риба.

¹⁴ Това беше третият път, когато Исус се яви на учениците си, след като възкръсна от мъртвите.

Исус говори на Петър

¹⁵ Когато се нахраниха, Исус каза на Симон Петър: „Симоне, сине Йоанов, обичаш ли ме повече, отколкото ме обичат тези другите?“

Петър отговори: „Да, Господи, знаеш, че те обичам.“

Исус му каза: „Грижи се за агънцата ми.“

¹⁶ После още веднъж го попита: „Симоне, сине Йоанов, обичаш ли ме?“

Петър отговори: „Да, Господи, знаеш, че те обичам.“

Исус му каза: „Грижи се за овците ми.“

¹⁷ Трети път го попита: „Симоне, сине Йоанов, обичаш ли ме?“

Петър се натъжи, че за трети път го пита дали го обича и отговори: „Господи, ти знаеш всичко. Знаеш, че те обичам.“

Исус му каза: „Грижи се за овците ми. ¹⁸ Уверявам те: Когато беше млад, сам завързваше пояса си и отиваше където поискаш, но когато остарееш, ще протегнеш ръцете си и друг ще завърже пояса ти и ще те води не където искаш.“ ¹⁹ (Исус каза това, за да покаже с каква смърт Петър ще прослави Бога.) След като изрече това, Исус му каза: „Следвай ме.“

²⁰ Петър се обърна и видя ученика, когото Исус обичаше, да върви след тях. (Това беше този ученик, който по време на вечерята се облегна назад върху гърдите на Исус и попита: „Господи, кой е този, който ще те предаде?“) ²¹ И когато го видя, Петър каза на Исус: „Господи, а с него какво ще стане?“

²² Исус му каза: „Ако искам той да остане, докато дойда, какво значение има това за теб? Ти ме следвай!“

²³ Така между братята се разнесе мълвата, че този ученик няма да умре. Но Исус не каза, че няма да умре. Само каза: „Ако искам той да остане, докато дойда, какво значение има това за теб?“

²⁴ Това е ученикът, който свидетелства за тези неща и който ги записва. И ние знаем, че казва истината.

²⁵ Има и много други неща, които Исус извърши, но ако се записваха едно по едно, мисля, че целият свят нямаше да може да побере книгите, които щяха да се напишат.

Дела

Пролог

1 В първата си книга, Теофиле, описах всичко, което Исус извърши и на което учеше хората.
2 Описах целия му живот до деня, когато се възнесе на небето, след като чрез Святия Дух даде напътствия на избраните от него апостоли. **3** След смъртта си Исус с убедителни доказателства им показа, че е жив. В течение на четиридесет дни им се явяваше и им говореше за Божието царство. **4** Веднъж, когато ядеше с тях, той им заповяда: „Не напускайте Ерусалим! Чакайте онова, което ви обеща Отец и за което сте слушали от мен. **5** Йоан кръщаваше с вода, а скоро вие ще бъдете кръстени със Святия Дух.“

Исус се възнася на небето

6 Когато се събраха заедно, апостолиите го попитаха: „Господи, сега ли ще върнеш на Израел царството?“

7 Той им каза: „Вие не можете да знаете датите или времената, които само Отец има власт да определя. **8** Но ще получите сила, когато Святия Дух дойде върху вас, и ще свидетелствате за мен в Ерусалим и в цяла Юдея и Самария, и по всички краища на света.“

9 След като каза това, той се издигна пред очите им към небето и облак го скри от погледите им.
10 Те се взираха в небето, наблюдавайки как се възнася, когато до тях внезапно се изправиха двама мъже в бели дрехи. **11** „Галилейци — казаха те, — защо стоите тук и се взирате в небето? Този Исус, който се възнесе на небето, отделяйки се от вас, ще се върне по същия начин, както го видяхте да се издига.“

Избиране на нов апостол

12 Това стана на Елеонската планина, намираща се на около един километър от Ерусалим, и оттам те се върнаха в Ерусалим. **13** Когато пристигнаха, се качиха в горната стая, където бяха отседнали: това бяха Петър, Йоан, Яков, Андрей, Филип и Тома, Вартоломей и Матей, Яков — синът на Алфей, Симон Зилотът и Юда — синът на Яков.

14 Всички бяха заедно и постоянно се молеха. С тях бяха и няколко жени, Мария — майката на Исус, и братята му.

15 След няколко дни вярващите се събраха (бяха около сто и двадесет души) и Петър стана и каза:
16 „Братя, трябваше да се изпълни Писанието, в което Святия Дух предрече чрез думите на Давид, че Юда, който беше един от нас и служеше с нас на Бога, ще води онези, които арестуваха Исус.“

18 (С парите, които получи за своята зла постъпка, Юда си купи нива, където падна на главата си, а тялото му се разпра и всичките му вътрешности се изсипаха. **19** За това научиха всички жители на Ерусалим и нарекоха нивата Акелдама, което на техния език означава „Нива на кръв“.)

20 „Защото в книгата на Псалмите е написано:
 «Да запустее земята му
 и никой да не живее там!»

Псалм 69:25

И още:

«Мястото му сред водачите да се заеме от друг.»

Псалм 109:8

21 Затова трябва да изберем за свидетел на възкресението на Исус един измежду тези, които ни придружаваха през цялото време, докато Господ Исус беше с нас — от Йоановото кръщение до деня, когато ни беше отнет и се възнесе на небето.“

23 Предложиха двама: Йосиф, наречен Варсава (наречен още и Юст), и Матия. **24** След това апостолиите се помолиха, казвайки: „Ти, Господи, който познаваш всяко сърце, покажи ни кого от тези двама души си избрал **25** да заеме мястото на апостол в това служение, което Юда изостави, за да отиде, където му се полага.“ **26** След това хвърлиха жребий и той се падна на Матия. Така Матия стана апостол заедно с другите единадесет.

Идването на Святия Дух

2 Когато дойде денят на Петдесетница, те всички бяха събрани заедно на едно място. **2** Внезапно от небето се разнесе звук, наподобяващ свистене на бурен вятър, и изпълни цялата къща, където седяха. **3** Пред очите им се появи нещо, подобно на огнени езици, които се разделиха и се спуснаха върху всеки един от тях. **4** Те всички се изпълниха със Святия Дух и започнаха да говорят на

различни езици, както Духът им даде сила да говорят.

⁵ В Ерусалим живееха набожни юдеи от всеки народ по света. ⁶ Когато този звук се разнесе, се събра тълпа. Хората бяха озадачени, тъй като всеки чуваше апостолите да говорят на неговия роден език. ⁷ Поразени и недоумяващи, те се питаха един друг: „Нали всички тези хора, които говорят, са галилейци? ⁸ Тогава как става така, че всеки от нас ги чува да говорят на неговия роден език? ⁹ Сред нас има хора от Партия, Мидия и Елам, жители на Месопотамия, Юдея, Кападокия, Понт и Азия, ¹⁰ Фригия, Памфилия, Египет, Ливийските области близо до Киринаея, посетители от Рим, ¹¹ юдеи по рождение и прозелити, критяни и араби. Тези хора тук разказват за чудните Божии дела и всеки от нас чува това на своя роден език!“ ¹² Изумени и озадачени, те се питаха един друг: „Какво ли значи това?“ ¹³ А други се присмиваха на апостолите и казваха: „Напили са се със сладко вино.“

Петър говори на множеството

¹⁴ Тогава Петър се изправи с останалите единадесет апостола и високо заговори на множеството: „Братя юдеи и всички вие, които живеете в Ерусалим! Нека ви обясня какво означава това. Слушайте ме внимателно. ¹⁵ Тези хора не са пияни, както си мислите — та сега е само девет часа сутринта! ¹⁶ Това, което днес виждате, е предсказаното от пророк Йоил:

¹⁷ «Бог казва:

В последните дни ще излея

Духа си върху всеки човек.

Синовете и дъщерите ви ще пророкуват
и младежите ви ще имат видения,
а старците ви ще сънуват особени сънища.

¹⁸ Да, в онези дни ще излея Духа си
върху хората, които ми служат —
мъже и жени, и те ще пророкуват.

¹⁹ Ще извърша чудеса горе в небето
и знамения долу на земята.

Ще има кръв, огън и облаци от дим.

²⁰ Слънцето ще потъмнее,
а луната ще стане кървавочервена,
преди да настъпи великият и славен Господен
Ден.

²¹ Тогава всеки, който призове името на Господа,
ще бъде спасен.»

Йоил 2:28-32

²² Израелтяни, чуйте тези думи: чрез Исус от Назарет Бог извърши пред вас могъщи чудеса и знамения и с това ви засвидетелства, че Исус е човекът, избран от него. Вие самите знаете това. ²³ Този човек ви беше предаден според Божия установен план и предварително знание. С помощта на беззаконници вие го убихте, като го приковахте на

кръст. ²⁴ Но Бог го възкреси и го избави от смъртта, защото тя не можеше да има власт над него. ²⁵ Давид говори за Исус:

«Винаги виждах Господа пред себе си.

Той е от дясната ми страна,

за да ме закриля.

²⁶ Затова сърцето ми е радостно
и езикът ми ликува.

Да, дори тялото ми ще живее с надежда,

²⁷ защото няма да изоставиш
душата ми в света на мъртвите
и няма да позволиш Святият ти
да изтлее в гроба.

²⁸ Ти ми разкри пътищата на живота.

Твоето присъствие ще ме изпълва с радост.»

Псалм 16:8-11

²⁹ Братя, за нашия праотец Давид с увереност мога да ви кажа, че той умря и беше погребан, и гробницата му и до днес е при нас. ³⁰ Но той беше пророк и знаеше, че Бог с клетва му обеща да възкачи един от неговите потомци на престола му. ³¹ Предвиждайки какво ще се случи, Давид говореше за възкресението на Месията, когато каза:

«Той не бе изоставен
в света на мъртвите,
нищо тялото му изтля в гроба.»

Псалм 16:10

³² Бог възкреси този Исус и всички ние сме свидетели на това. ³³ След като беше издигнат отдясно на Бога, Исус получи от Отца обещания Свят Дух, а после изля това, което вие виждате и чувате. ³⁴ Защото не Давид беше възнесен в небесата. Самият той казва:

«Господ каза на моя Господ:

Седни от дясната ми страна,

³⁵ докато подчиня твоите врагове на властта ти.
†»

Псалм 110:1

³⁶ Нека цял Израел знае със сигурност, че този Исус, когото вие разпънахте на кръст, Бог направи и Господ, и Месия.“

³⁷ Това, което чува, жегна сърцата им и те попитаха Петър и другите апостоли: „Какво да направим, братя?“

³⁸ Петър им каза: „Покайте се! Всеки един от вас трябва да се кръсти в името на Исус Христос, за да му се простят греховете, и ще получите дара на Святия Дух. ³⁹ Защото обещанието е за вас, за децата ви и за всички, които са далеч — всички, които Господ, нашият Бог, призове при себе си.“

⁴⁰ И с много други думи той ги предупреждаваше и умоляваше: „Спасете се от това извратено поколение!“ ⁴¹ Онези, които приеха посланието му, се

† Бог ... престола му Вж. 2 Царе 7:12,13; Пс. 132:11. † докато ... властта ти Букв.: „докато направя враговете ти столче за краката ти“.

кръстиха и в този ден към вярващите се присъединиха около три хиляди души.

Животът на вярващите

⁴² Вярващите постоянно бяха в учението на апостолите, в общението, в разчупването на хляб [†] и в молитвите. ⁴³ Страхопочитание изпълни всеки, защото апостолите извършиха многобройни чудеса и знамения. ⁴⁴ Всички вярващи живеяха заедно и споделяха помежду си всичко, което имаха. ⁴⁵ Продаваха земите и вещите си и разпределяха парите на всеки според нуждите му. ⁴⁶ Срещаша се в храма всеки ден, обединени от общата цел; разчупваха хляб по домовете си и ядяха заедно с весели и искрени сърца; ⁴⁷ възхваляваха Бога и се радваха на одобрението на хората. И всеки ден Господ добавяше към тях онези, които се спасяваха.

Петър излекува сакат човек

3 Един ден, когато беше време за следобедната молитва в три часа, Петър и Йоан се качваха към храма. ² Пред храмовата врата, наречена „Красива“, имаше един човек, куц по рождение, когото носеха и оставяха всеки ден там, за да проси милостиня от влизащите в храма. ³ Когато видя Петър и Йоан пред входа на храма, човекът им поиска пари. ⁴ Те се вгледаха в него и Петър каза: „Погледни ни!“ ⁵ Той ги погледна в очакване да получи нещо от тях. ⁶ Но Петър каза: „Сребро и злато нямам, но каквото имам, това ти давам: В името на Исус Христос от Назарет стани и ходи!“ ⁷ Петър го подхвана за дясната ръка и му помогна да стане. Стъпалата и глезените му моментално заякнаха. ⁸ Човекът скочи на крака и започна да ходи, и влезе с тях в храма, като ходеше и подскачаше, и възхваляваше Бога. ⁹ Всички хора го видяха да ходи и да възхвалява Бога ¹⁰ и разбраха, че това е същият този човек, който преди седеше и просеше пред Красивата порта на храма. Те бяха изпълнени с изумление и удивление от това, което му се беше случило.

Петър говори на народа

¹¹ Излекуваният не се отделяше от Петър и Йоан, а в това време хората удивени се стичаха към тях в Соломоновия портал. ¹² Като видя това, Петър им каза: „Израелтяни, защо се чудите на станалото и сте се втренчили в нас така, като че ли ние с нашата сила и набожност излекувахме този човек и той проходи?“ ¹³ Бог направи това: Богът на Авраам, Исаак и Яков, Богът на нашите предци прослави своя слуга Исус, когото вие предадохте на смърт и

[†] разчупване на хляб Споменава се още в ст. 46. Може да означава или обикновено ядене, или приемане на Господната вечеря, която Исус завещава на последователите си да извършват, за да го помнят. Вж. Лк. 22:14-20.

от когото се отрекохте пред Пилат, след като беше решил да го освободи. ¹⁴ Отрекохте се от Святия и Праведния и поискахте да ви бъде освободен един убиец. ^{††15} Убийте Този, който дарява живот, но Бог го възкреси от мъртвите и ние сме свидетели на това. ¹⁶ И защото повярвахме в Исус, неговото име даде сила на този човек, когото виждате и познавате. Да, вярата, която бе пробудена чрез Исус, напълно излекува този човек пред очите ви.

¹⁷ И сега, братя, аз зная, че и вие, и водачите ви, постъпихте така от незнание. ¹⁸ Но по този начин се изпълни предреченото от Бога чрез думите на всички пророци — че неговият Месия ще страда и умре. ¹⁹ Затова покайте се и се върнете при Бога, за да бъдат заличени греховете ви; ²⁰ за да ви дари Господ времена на духовна отмора; за да ви прати Исус — Този, когото той определи да бъде за вас Месия. ²¹ Той трябва да остане в небето, докато се възстанови всичко, за което Бог отдавна ни е известил чрез думите на святите си пророци. ²² Защото Моисей е казал: «Господ, вашият Бог, ще издигне от собствения ви народ пророк като мен. Слушайте го за всичко, което ще ви каже. ²³ Всеки, който не се вслуша в думите на този пророк, ще бъде отделен от Божия народ и ще загине.» ^{†24} Всички пророци, говорили някога — и Самуил, и другите след него — предизвестиха тези дни. ²⁵ А вие сте наследници на пророците и на завета, който Бог склучи с предците ви. Той каза на Авраам: «Чрез твоето потомство ще са благословени всички народи по земята.» ^{†26} Бог възкреси от мъртвите своя слуга и го изпрати най-напред при вас, за да ви благослови, като отклони всеки един от вас от злите му пътища.“

Петър и Йоан пред юдейския върховен съвет

4 Докато Петър и Йоан говореха на народа, при тях дойдоха свещеници, началникът на храмовата стража и няколко садудеи. ² Те бяха раздразнени, защото поучавайки за Исус, Петър и Йоан проповядваха възкресение от мъртвите. ³ Арестуваха ги и тъй като беше вече вечер, ги държаха затворени до сутринта. ⁴ Но много от хората, които чуха посланието, повярваха и броят на вярващите достигна пет хиляди.

⁵ На другия ден в Ерусалим се събраха юдейските водачи, старейшини и законоучители. ⁶ Там бяха и първосвещеникът Анна, Каяфа, Йоан, Александър и всички, които бяха от първосвещенически род. ⁷ Изправиха апостолите отпред и започнаха да ги разпитват: „С каква власт и от чие име извършихте това?“

^{††} убиец Варавга — човекът, освободен от Пилат вместо Исус по молба на юдеите. Вж. Лк. 23:18. [‡] Цитат от Вт. 18:15, 18-19. ^{††} Цитат от Бит. 22:18; 26:24.

⁸ Тогава Петър, изпълнен със Святия Дух, каза: „Водачи на народа и старейшини! ⁹ Щом като вие днес ни разпитвате как сме извършили едно добро дело — как сме излекували сакат човек — ¹⁰ нека всички вие и целият израелски народ знае, че това стана в името на Исус Христос от Назарет, когото вие разпънахте на кръст и когото Бог възкреси от мъртвите. Чрез него този човек стои пред вас здрав. ¹¹ Исус е «камъкът, който вие, зидари, отхвърлихте и който стана крайгълен камък».

Псалм 118:22

¹² Единствено в него можете да намерите спасение, защото няма друго име под небето, дадено на хората, чрез което трябва да се спасим!“

¹³ Юдейските водачи разбраха, че Петър и Йоан са най-обикновени, необразовани хора, но като видяха смелостта, с която говореха, останаха поразени и разбраха, че са били с Исус. ¹⁴ Нищо не можаха да им възразят, тъй като заедно с Петър и Йоан пред очите на всички стоеше излекуваният. ¹⁵ Тогава им заповядаха да излязат от Синедриона и започнаха да се съветват помежду си: ¹⁶ „Какво да правим с тези хора? Всички жители на Ерусалим знаят, че извършиха изключително знамение и ние не можем да го отречем. ¹⁷ Но за да не продължи да се разпространява това учение сред народа, ще ги предупредим повече на никого да не говорят в това име.“

¹⁸ След това ги повикаха в Синедриона и им забраниха както да казват, така и да поучават нещо в името на Исус. ¹⁹ Но Петър и Йоан отговориха: „Сами решете кое е справедливо пред Бога — вас или Бога да слушаме. ²⁰ Защото ние не можем да не говорим за това, което сме видели и чули.“ ²¹ И като ги заплашиха отново, юдейските водачи ги пуснаха. Нямаше как да ги накажат, защото хората прославяха Бога за случилото се. ²² Човекът, с когото се случи това знамение и който оздравя, беше на повече от четиридесет години.

Петър и Йоан се връщат при вярващите

²³ След като бяха освободени, Петър и Йоан отидоха при своите и им съобщиха какво им бяха казали главните свещеници и старейшините.

²⁴ След като ги изслушаха, всички вярващи заедно се помолиха на Бога и казаха: „Господарю, ти сътвори небето, земята, морето и всичко в тях. ²⁵ Твои са думите, които слугата ти Давид, нашият баща, изрече, воден от Святия Дух:

«Защо беснееха народите?

Защо заговорничеха безсмислено?

²⁶ Земните царе се подготвиха за битка

и всички владетели се събраха с една обща цел срещу Господа и неговия Месия.»

Псалм 2:1-2

²⁷ Всичко това наистина се случи в този град, когато Ирод и Пилат Понтийски се събраха с езичниците и народа на Израел срещу твоя свят слуга Исус, когото ти помаза, ²⁸ за да се изпълни онова, което ръката ти и волята ти бяха предопределили. ²⁹ А сега, Господи, чуй заплахите им и дай възможност на слугите си да прогласят без страх словото ти, ³⁰ като ни покажеш силата на ръката си: болни да оздравяват, знамения и чудеса да стават чрез името на твоя свят слуга Исус!“

³¹ В края на молитвата им мястото, където бяха събрани, се разтресе. Всички се изпълниха със Святия Дух и започнаха да говорят Божието слово без страх.

Споделяне

³² Всички вярващи бяха като едно цяло — с едно сърце и една душа. Никой не казваше за имота си, че е само негов, а всичко, което имаха, споделяха помежду си. ³³ С голяма сила апостолите свидетелстваха за възкресението на Господ Исус и Бог изобилно благославяше всички тях. ³⁴ Никой не живееше в лишение, защото онези, които имаха ниви или къщи, ги продаваха, донасяха парите от продажбата, ³⁵ слагаха ги в краката на апостолите и после те се раздаваха на всеки според нуждите му.

³⁶ Така постъпи и Йосиф — левит, родом от Кипър, когото апостолите нарекоха Варнава, което в превод означава „син на утешение“. ³⁷ Той имаше нива, която продаде, донесе парите и ги сложи в краката на апостолите.

Анания и Сапфира

5 Един човек на име Анания и жена му Сапфира продадоха част от имота си ² и Анания със знамето на жена си задържа част от прихода, а останалото донесе и сложи в краката на апостолите.

³ Тогава Петър му каза: „Анания, защо позволи на Сатана така да завладее сърцето ти, че да излъжеш Святия Дух и да задържиш част от парите от продажбата на земята? ⁴ Нали тази земя беше твоя, преди да я продадеш! След като я продаде, парите бяха твои да се разпореждаш с тях, както намериш за добре. Защо намисли да извършиш това нещо? Ти излъга не хората, а Бога.“

⁵ Като чу тези думи, Анания се свлече на земята и издъхна. Всички, които научиха това, много се изплашиха. ⁶ Младежите станаха, покриха тялото му, после го изнесоха и го погребяха.

⁷ След около три часа влезе жената на Анания, която не знаеше какво се беше случило. ⁸ Петър я попита: „Каж ми, за толкова ли пари продадохте нивата си?“

„Да, за толкова я продадохме“ — отговори тя.

⁹ Тогава Петър ѝ каза: „Защо вие двамата сте се наговорили да подлагате на изпитание Духа на Господа? Виж! Онези, които погребяха мъжа ти, са стъпили вече на прага; и теб така ще изнесат.“ ¹⁰ В същия миг тя падна в краката му и издъхна. Когато младежите влязоха, я намериха мъртва, изнесоха я и я погребяха до мъжа ѝ. ¹¹ Тогава цялата църква и тези, които чуха това, много се изплашиха.

Божии знамения

¹² Апостолите извършиха много знамения и чудеса сред хората. Всички се събираха в Соломоновия портал, обединени от общата цел. ¹³ Никой от останалите не смееше да се присъедини към тях, но всички ги възхваляваха. ¹⁴ Все повече хора — и мъже, и жени — вярваха в Господа и бяха прибавяни към редиците на вярващите. ¹⁵ Хората изнасяха болните си на улиците и ги слагаха на легла и постелки с надеждата, че когато Петър мине покрай тях, сянката му може да докосне болните. ¹⁶ В Ерусалим идваха и много хора от околните градове. Те водеха болни и хора, измъчвани от зли духове, и всички оздравяваха.

Юдейските водачи се опитват да спрат апостолите

¹⁷ Тогава първосвещеникът и всички, които бяха с него (групата на садукееите), се изпълниха със завист. ¹⁸ Те хванаха апостолите и ги хвърлиха в затвора. ¹⁹ Но през нощта Господен ангел отвори вратите на затвора, изведе ги и им каза: ²⁰ „Идете в храма, изправете се пред народа и разкажете на хората всичко за този нов живот.“ ²¹ Като чуха това, апостолите влязоха при зори в храма и започнаха да поучават.

Първосвещеникът и всички, които бяха с него, пристигнаха и свикаха Синедриона и целия съвет на старейшините на израелския народ. Те изпратиха хора да доведат от затвора апостолите. ²² Хората отидоха до затвора, но не ги намериха вътре. Те се върнаха и съобщиха за това с думите: ²³ „Намерихме затвора здраво залостен и стражата да пази отвън до вратите. Но когато отключихме, вътре нямаше никой.“ ²⁴ При тези думи началникът на храмовата стража и главните свещеници, озадачени, се зачудиха какво значи всичко това. ²⁵ Тогава влезе някакъв човек и им каза: „Хората, които затворихте, са в храма и поучават народа.“ ²⁶ Тогава началникът на храмовата стража отиде с войниците си и ги доведе, без да използва сила срещу тях, тъй като се страхуваше, че народът може да убие с камъни него и войниците му.

²⁷ Доведоха ги в Синедриона и ги изправиха пред всички. Първосвещеникът започна да ги разпитва: ²⁸ „Нали строго ви забранихме да поучавате в това име! Защо въпреки това изпълвате Ерусалим с ва-

шето учение и искате върху нас да стоварите вината за смъртта на този човек?“

²⁹ Петър и другите апостоли отговориха: „На Бога трябва да се подчиняваме, а не на хората.“ ³⁰ Богът на нашите предци възкреси Исус, когото вие убихте, като го разпънахте на кръст. ³¹ Бог го издигна до дясната си страна като Водач и Спасител, за да може израелтяните да се покаят и Бог да прости греховете им. ³² Ние сме свидетели на тези неща, свидетел е и Святият Дух, който Бог е дал на онези, които му се подчиняват.“

³³ Като чуха това, членовете на Синедриона страшно се разгневиха и искаха да ги убият. ³⁴ Но тогава един от фарисеите в Синедриона на име Гамалиил, уважаван от целия народ законоучител, стана и заповяда да изведат за малко апостолите навън. ³⁵ После каза на съвета: „Израелтяни, внимавайте какво ще правите с тези хора!“ ³⁶ Помнете ли как преди време се появи Тевда, който твърдеше, че е велик? Около него веднага се събраха четиристотин последователи, но когато го убиха, всички се разпръснаха и цялото нещо пропадна. ³⁷ После, по времето на преброяването, се появи галилеецът Юда и увлече доста хора след себе си. Но той също беше убит и всичките му последователи се разпиляха. ³⁸ Затова сега ви казвам — стойте настрана от тези хора и ги оставете на мира, защото ако този замисъл или това дело идва от човек, то ще се провали; ³⁹ но ако идва от Бога, няма да можете да ги унищожите и дори е възможно да се окаже, че се борите против Бога.“

Те послушаха съвета му ⁴⁰ и извикаха апостолите. Заповядаха да ги набият с камшици, след това им забраниха да говорят повече за Исус и ги пуснаха. ⁴¹ Апостолите излязоха от Синедриона радостни, че са били сметени за достойни да понесат унижение заради името на Исус. ⁴² Всеки ден в храма и от къща на къща те не спираха да поучават и проповядват Благата вест, че Исус е Месията.

Избрани са седем помощника

6 В онези дни, когато броят на последователите непрекъснато растеше, говорещите гръцки юдеи се оплакаха срещу говорещите арамейски юдеи, изтъквайки, че вдовиците им били пренебрегвани при ежедневното разпределение на храната. ² Дванадесетте апостола събраха всички последователи и казаха: „Не е редно да изоставим Божието слово, за да се занимаваме с осигуряването на храната.“ ³ Затова, братя, изберете между вас седем души с добра репутация, изпълнени с Духа и с мъдрост, които да поставим на тази служба. ⁴ А ние ще се отдадем на молитва и на делото на проповядването.“

⁵ Това предложение се хареса на всички. Те избраха Стефан (мъж, изпълнен с вяра и със Светия Дух), Филип, [†] Прохор, Никанор, Тимон, Пармен и Николай, прозелит от Антиохия. ⁶ Представиха ги на апостолите, които се помолиха и положиха ръцете си върху тях.

⁷ И така Божието слово се разпространяваше, броят на последователите в Ерусалим се увеличаваше все повече и много юдейски свещеници се подчиняваха на вярата.

Юдеите срещу Стефан

⁸ Изпълнен с Божията благодат и сила, Стефан вършеше велики чудеса и знамения сред хората. ⁹ Но някои от така наречената синагога на либертинците се надигнаха срещу него. Това бяха юдеи от Кирия и Александрия, от Киликия и Азия. Те завързаха спор със Стефан, ¹⁰ но бяха безсилни пред мъдростта и Духа, с които той говореше.

¹¹ Тогава подкупиха няколко души да кажат: „Чухме го да изрича богохулства срещу Моисей и Бога.“ ¹² По този начин те подтикнаха народа, старейшините и законоучителите, които дойдоха, заловиха го и го отведоха пред Синедриона.

¹³ Доведоха и лъжесвидетели, които казаха: „Този човек непрестанно хули това свято място и закона. ¹⁴ Чухме го да казва, че онзи Исус от Назарет ще разруши този храм и ще промени обичаите, които Моисей ни предаде.“ ¹⁵ Всички, които седяха в Синедриона, се вгледаха в него и видяха, че лицето му е като на ангел.

Речта на Стефан

7 Тогава първосвещеникът го попита: „Вярно ли е това?“ ² Стефан отговори: „Братя и бащи, чуйте ме! Богът на славата се яви на баща ни Авраам в Месопотамия, когато той още не се беше заселил в Харан, ³ и му каза: «Остави страната си и близките си и иди в земята, която ще ти покажа.» ^{††}

⁴ И Авраам напусна Халдейските земи [‡] и се засели в Харан. След смъртта на баща му, Бог го накара да се пресели оттам в земята, където вие живеете сега. ⁵ Тук той не му остави дори една педя земя в наследство, но обеща в бъдеще той и потомците му след него да владеят тази земя, макар че Авраам тогава нямаше деца.

⁶ Ето какво му каза Бог: «Твоите потомци ще бъдат пришълци в чужда земя, ще бъдат поробени и четиристотин години ще бъдат угнетявани. ⁷ Но аз ще осъдя народа, на който ще робуват.» ^{‡‡} Бог каза: «И след това ще излязат от тази страна и тук на това място ще ми служат.» ^{‡‡‡}

[†] Филип Не апостол Филип. ^{††} Цитат от Бит. 12:1. [‡] Халдея Друго име на Вавилония, област в южната част на Месопотамия. Вж. стих 2. ^{††} Цитат от Бит. 15:13-14. ^{‡‡} Цитат от Бит. 15:14; Изх. 3:12.

⁸ И Бог даде на Авраам завета на обрязването. Авраам стана баща на Исаак и на осмия ден след раждането му го обряза; Исаак стана баща на Яков и го обряза, а Яков обряза своите синове, които станаха дванадесетте патриарха. ^{‡‡†}

⁹ Патриарсите завиваха на Йосиф и го продадоха в робство в Египет, но Бог не го изостави ¹⁰ и го спаси от всичките му беди, дари му мъдрост и му помогна да спечели благоволенieto на фараона, царя на Египет. И фараонът го направи главен управител на Египет и на цялото си домакинство. ¹¹ След това в цял Египет и Ханаан настъпи глад и причини голямо страдание. Прадедите ни не намираха храна.

¹² Когато чу, че в Египет има жито, Яков изпрати там нашите прадеди. (Това беше първото им пътуване до Египет.) ¹³ При второто им посещение Йосиф се разкри на братята си и фараонът научи за неговото потекло. ¹⁴ Тогава Йосиф повика баща си Яков и целия си род — общо седемдесет и пет души. ¹⁵ Яков отиде в Египет и там той и дедите ни живяха до смъртта си. ¹⁶ Пренесоха ги обратно в Сихем и ги положиха в гробницата, която Авраам беше купил със сребро от синовете на Хамор в Сихем.

¹⁷ Колкото повече приближаваше времето за изпълнение на обещанието, дадено на Авраам от Бога, толкова повече растеше броят на израелтяните в Египет, ¹⁸ докато владетел на Египет стана друг цар, който не познаваше Йосиф. ¹⁹ Той хитро се възползва от нашия народ, беше жесток към предците ни и ги принуждаваше да оставят новородените си навън, за да умрат.

²⁰ По това време се роди Моисей, който беше много красиво дете. Три месеца той расна в бащиния си дом. ²¹ Когато го оставиха навън, дъщерята на фараона го прибра и го отгледа като свой собствен син. ²² Моисей бе обучен в цялата египетска мъдрост и беше силен на думи и дела.

²³ Когато стана на четиридесет години, той реши да посети братята си, израелтяните. ²⁴ Моисей видя, че един от тях е малтретиран, защити го и отмъсти за малтретирания, като уби египтянина. ²⁵ Той мислеше, че братята му ще разберат, че чрез него Бог им изпраща спасение, но те не разбраха.

²⁶ На другия ден той видя двама от тях, които се биеха, и се опита да ги помири, като им каза: «Хора, нали сте братя, защо се отнасяте зле един към друг?» ²⁷ Човекът, който малтретираше ближния си, блъсна Моисей и каза: «Кой те постави да ни бъдеш водач и съдия?» ²⁸ Да не искаш да ме убиеш, както вчера уби египтянина?» ^{‡‡‡29} Като чу това, Мо-

^{‡‡†} патриарси Родоначалници на дванадесетте родови клана на юдеите. Синове на Яков, наречен още Израел. Вж. Бит. 35:10. ^{‡‡‡} Цитат от Изх. 2:14.

исей избяга и се засели в чуждите Мадиамски земи. Там му се родиха двама сина.

³⁰ Четиридесет години по-късно в пламъците на един горящ храст в пустинята близо до планината Синай му се яви ангел. ³¹ Моисей беше удивен от това, което видя. Като се приближи да го разгледа, той чу гласа на Господа: ³² «Аз съм Богът на твоите предци, Богът на Авраам, Исаак и Яков.» † Треперейки от страх, Моисей не смееше да погледне.

³³ Тогава Господ му каза: «Събуй си сандалите, защото мястото, на което си стъпил, е свята земя. ³⁴ Наистина видях как потискат народа ми в Египет, чух стенанията му и слязох да го освободя. Ела сега, ще те изпратя обратно в Египет.» ††

³⁵ Това беше същият Моисей, когото израелтяните отхвърлиха с думите: «Кой те постави водач и съдия?» † Този Моисей Бог изпрати като водач и освободител; изпрати го с помощта на ангела, който той видя в горящия храст. ³⁶ Моисей ги изведе и четиридесет години вършеше чудеса и знамения в Египет, край Червено море и в пустинята.

³⁷ Това е същият Моисей, който каза на израелтяните: «Бог ще издигне измежду братята ви пророк като мен.» ††³⁸ Той е този, който беше с народа на Израел, събрал се в пустинята; той е този, на когото ангелът говори на планината Синай, и той бе с бащите ни; той получи заповеди, които дават живот, за да ни ги предаде.

³⁹ Но прадедите ни отказаха да му се подчинят. Отхвърлиха го и в сърцата си се обърнаха към Египет. ⁴⁰ Те казаха на Аарон: «Направи ни някакви богове, които да вървят пред нас и да ни водят, защото с онзи Моисей, който ни изведе от Египет, не знаем какво е станало.» ††⁴¹ И тогава направиха изображение на телец и на този идол принасяха жертва и празнуваха в чест на онова, което ръцете им бяха създали. ⁴² Но Бог се отвърна от тях и ги остави да се покланят на небесното войнство, както е писано в книгата на пророците:

«Не на мен, израелтяни,
принасяхте заклани животни и жертви
четиридесет години в пустинята!

⁴³ Вие носихте скинията на Молох
и звездата на вашия бог Рефан:
идолите, които сами създадохте,
за да им се покланяте.

Затова ще ви прогоня отвъд Вавилон.»

Амос 5:25-27

⁴⁴ Прадедите ни в пустинята носеха Свещената скиния. ††† Бог научи Моисей как да направи тази скиния по образа, който му беше показан. ⁴⁵ Пра-

† Цитат от Изх. 3:6. †† Цитат от Изх. 3:5-10. ‡ Цитат от Изх. 2:14. †† Цитат от Вт. 18:15. †† Цитат от Изх. 32:1. ††† Свещената скиния Букв.: „Скиния на Свидетелството“. Подвижна шатра или палатка, в която се съхраняват десетте Божии заповеди и където Бог живее сред своя народ по времето на Моисей.

дедите ни, които наследиха скинията, я донесоха с Исус Навин, когато завладяха земите на други народи, които Бог беше прокудил от лицето им. Тя остана там до времето на Давид. ⁴⁶ Бог прояви благоволение към Давид и той поиска позволение да построи дом за народа на Яков. †††⁴⁷ Ала Соломон бе този, който построи храма.

⁴⁸ Но Всевишният не живее в храмове, изградени от човешка ръка, както казва пророкът [§]:

⁴⁹ «Господ казва: Небето е моят престол,
а земята — място да отморя краката си.
Какъв дом ще ми построите?

Кое е мястото, където да отдъхна?

⁵⁰ Нали аз съм сътворил всичко!»

Исаия 66:1-2

⁵¹ Тогава Стефан им каза: „Вие, твърдоглави хора, които не отдавате сърцата си на Бога и не се вслушвате в думите му! Винаги сте против това, което ви казва Святият Дух. Правите също както прадедите ви. ⁵² Има ли поне един пророк, когото прадедите ви да не преследваха? Те дори убиха онези, които отдавна предизвестиха идването на Праведника, а сега вие станяхте негови предатели и убийци. ⁵³ Вие, които получихте закона, който Бог ви даде чрез ангелите си, но не го спазихте!“

Убийството на Стефан

⁵⁴ Като чуха тези думи, юдейските водачи побесняха и заскърцаха със зъби срещу него. ⁵⁵ А Стефан, изпълнен със Святия Дух, погледна към небото и видя Божията слава и Исус, застанал отдясно на Бога, ⁵⁶ и каза: „Ето! Виждам небесата разтворени и Човешкия Син, застанал отдясно на Бога.“

⁵⁷ При тези му думи те се развикаха силно и запушиха ушите си. После всички заедно се спуснаха към него, ⁵⁸ отведоха го извън града и започнаха да го замерват с камъни. Лъжесвидетелите оставиха наметките си в краката на един младеж на име Савел. ⁵⁹ Докато хвърляха камъни по него, Стефан се молеше: „Господи Исусе, приеми духа ми!“

⁶⁰ После коленичи и извика високо: „Господи, не ги обвинявай за този грях!“ След като каза това, умря.

Савел преследва вярващите

8 Савел одобри убийството на Стефан. От този ден започна жестоко гонение срещу църквата в Ерусалим и всички, освен апостолите, се пръснаха из цяла Юдея и Самария.

² Стефан беше погребан и оплакан от няколко благочестиви мъже. ³ Савел се опитваше да унищожи църквата, като ходеше от къща на къща, насила измъкваше мъже и жени и ги хвърляше в затвора.

††† за народа на Яков Според някои гръцки ръкописи: „за Бога на Яков“. § пророкът Исаия, Божий пророк около 740-700 г. пр. Хр.

4 Онези, които се разпръснаха, разнасяха Благата вест навсякъде, където отиваха.

Филип проповядва в Самария

5 Филип † отиде в Самария и там проповядваше за Месията. 6 Когато хората го чуха и видяха знаменията, които вършеше, всички се вслушаха внимателно в това, което той им казваше. 7 В много случаи зли духове със силен вик излизаха от хората, които бяха обладани от тях. Много парализирани и сакати бяха излекувани. 8 Голяма радост настъпи в този град.

9 Там имаше един човек на име Симон, който от доста време се занимаваше с магии и смайваше с тях жителите на Самария. Той се хвалеше и наричаше себе си велик. 10 Всички го слушаха — от най-скромния до най-високопоставения — и казваха: „В този човек е Божията сила, наречена «Велика сила».“ 11 Слушаха го, защото от доста време ги смайваше с магиите си. 12 Но когато повярваха на Филип, който проповядваше Благата вест за Божието царство и за силата на Исус Христос, мъже и жени се кръстиха. 13 Самият Симон също повярва, кръсти се и не се отделяше от Филип. Той видя великите знамения и чудеса, които се извършваха, и се смая.

14 Апостолите, които бяха в Ерусалим, чуха, че в Самария са приели Божието слово, и изпратиха там Петър и Йоан. 15 Щом пристигнаха, те се помолеха вярващите да получат Святия Дух, 16 тъй като до този момент той все още не беше дошъл върху никого от тях — те се бяха кръстили само в името на Господ Исус. 17 Тогава двамата апостола започнаха да полагат ръцете си върху тях и те получаваха Святия Дух.

18 Когато Симон видя, че всеки, върху когото апостолите полагаха ръцете си, получаваше Духа, той им предложи пари 19 и каза: „Дайте и на мен такава власт, за да може всеки, върху когото положи ръцете си, да получи Святия Дух.“

20 Петър му каза: „Да загинеш и ти, и парите ти заедно с теб, понеже помисли, че можеш с пари да купиш Божия дар! 21 Не можеш да участваш в това дело, защото сърцето ти не е чисто пред Бога! 22 Така че покай се! Отвърни се от злото си намерение и се моли на Господа. Може би ще получиш прошка за това, което си помисли. 23 Виждам, че те изпълва горчива завист и си пленник на греха.“

24 Тогава Симон отговори: „Вие се молете за мен на Господа, за да не ми се случи нищо от това, което казахте.“

25 След като разказаха на хората за всичко, на което бяха свидетели, и съобщиха Божието послание, Петър и Йоан се върнаха в Ерусалим. По пътя те

† Филип Не апостол Филип. Още в стих 26.

проповядваха Благата вест в много самарянски села.

Филип поучава един етиопец

26 Господен ангел каза на Филип: „Пригответи се и тръгни на юг по пътя, който води през пустинята от Ерусалим до Газа.“

27 Филип се пригответи и тръгна. По пътя видя един етиопец — евнух, важен служител на Кандакия, Етиопската царица, и отговарящ за цялата ѝ хазна. Той беше ходил на поклонение в Ерусалим 28 и сега се връщаше у дома си. Етиопецът седеше в колесницата си и четеше книгата на пророк Исаия.

29 Тогава Духът каза на Филип: „Иди до тази колесница и остана там.“ 30 Като настигна колесницата, Филип чу етиопеца да чете от книгата на пророк Исаия и го попита: „Разбираш ли това, което четеш?“

31 „Как мога да го разбера, без някой да ми го обясни?“ — отговори той и покани Филип да се качи и да седне до него. 32 Откъсът от Писанието, който той четеше, беше следният:

„Отведен бе, както водят овца в кланицата.

И както агнето е безмълвно пред този, който го стриже,

така и той дума не пророни.

33 Унизиха го и му отказаха справедливост.

Кой ли някога ще разкаже за потомците му?

Защото животът му на земята свърши.“

Исаия 53:7-8

34 Евнухът каза на Филип: „Каж ми, за кого говори пророкът — за себе си или за някой друг?“ 35 Тогава Филип заговори и като започна от това Писание, му разказа Благата вест за Исус.

36 По пътя стигнаха до едно място, където имаше вода и евнухът каза: „Ето, тук има вода! Какво ми пречи да се кръстя?“ 37 †† И той заповяда да спрат колесницата. После двамата с Филип влязоха във водата и Филип го кръсти. 39 След като излязоха от водата, Господният Дух грабна Филип и евнухът повече не го видя, но радостно продължи пътя си. 40 А Филип се озова в Азот и тръгна от град на град да проповядва Благата вест, докато пристигна в Кесария.

Савел става последовател на Исус

9 Междуременно Савел продължаваше да заплашва и да иска да убие последователите на Господа. Той отиде при първосвещеника 2 и му поиска писма до синагогите на Дамаск, даващи му право, ако открие там някакви последователи на Пътя — мъже или жени — да ги залови и доведе в Ерусалим.

†† Някои по-късни ръкописи добавят: „Филип отговори: «Ако вярваш от цялото си сърце, можеш да се кръстиш.» Служителят каза: «Вярвам, че Исус Христос е Божият Син.»“

³ Савел приближаваше Дамаск, когато внезапно, както си вървеше, край него проблесна светлина от небето. ⁴ Той падна на земята и чу глас да му казва: „Савле, Савле, защо ме преследваш?“

⁵ А Савел попита: „Кой си ти, Господи?“

Гласът отговори: „Аз съм Исус, когото ти преследваш. ⁶ Сега стани и влез в града и там ще ти бъде казано какво трябва да направиш.“

⁷ Мъжете, които придружаваха Савел, стояха онемели, защото чува гласа, но не видяха никого. ⁸ Савел стана от земята, но когато отвори очи, не виждаше нищо. Хванаха го за ръка и го отведоха в Дамаск. ⁹ Три дни той не виждаше и нито яде, нито пи нещо.

¹⁰ В Дамаск имаше един ученик на Исус на име Анания, при когото Господ дойде във видение и каза: „Анания!“

„Ето ме, Господи!“ — отвърна Анания.

¹¹ Господ му каза: „Стани и иди на улицата, която наричат Права. Намери къщата на Юда и попитай за Савел от Тарс. Той е там и се моли. ¹² Във видение е видял мъж на име Анания да влиза и да полага ръцете си върху него, за да може да възвърне зрението си.“

¹³ Анания отговори: „Господи, мнозина са ми разказвали за този човек. Чух за всички злини, които е сторил на святите ти хора в Ерусалим. ¹⁴ Сега е дошъл в Дамаск, упълномощен от главните свещеници да арестува всеки, който призовава твоето име.“

¹⁵ Но Господ му каза: „Върви, защото той е избраният от мен инструмент да занесе името ми пред езичници, царе и пред израелския народ. ¹⁶ Аз сам ще му покажа какви страдания трябва да понесе заради моето име.“

¹⁷ Анания излезе, отиде в къщата и като положи ръцете си върху Савел, каза: „Братко Савле, Господ Исус, който ти се яви, докато идваше насам, ме изпрати, за да можеш отново да виждаш и да се изпълниш със Святия Дух.“ ¹⁸ В същия миг нещо подобно на люспи падна от очите на Савел и той прогледна. После стана и се кръсти. ¹⁹ След това хапна малко и почувства как силите му се връщат.

Савел проповядва в Дамаск

Савел остана с последователите в Дамаск няколко дни. ²⁰ После започна да ходи в синагогите и да провъзгласява: „Исус е Божият Син!“

²¹ Всички, които го чуваха, се чудеха и казваха: „Нали този човек се опитваше да унищожи в Ерусалим всички вярващи в това име? Нали дойде тук, за да ги арестува и отведе при главните свещеници?“

²² Но Савел ставаше все по-силен и объркваше юдеите, които живеяха в Дамаск, като по неоспорим начин доказваше, че Исус е Месията.

Савел се спасява от смърт

²³ Минаха доста дни и юдеите се наговориха да убият Савел. ²⁴ Ден и нощ те наблюдаваха градските порти, за да го убият, но Савел узна за плановете им. ²⁵ Една нощ последователите му помогнаха да избяга — сложиха го в кош, промушиха го през една дупка в градската стена и го спуснаха долу на земята.

Савел в Ерусалим

²⁶ Щом пристигна в Ерусалим, той се опита да се присъедини към последователите, но всички се страхуваха от него, защото не вярваха, че наистина е ученик на Исус. ²⁷ Но Варнава го взе и го заведе при апостолите. Той им обясни как Савел видял Господа по пътя и как Господ му говорил, и колко смело в Дамаск Савел проповядвал в името на Исус.

²⁸ Тогава Савел остана с апостолите. Той свободно влизаше и излизаше от Ерусалим и смело проповядваше в името на Господа. ²⁹ Често приказваше с говорещите гръцки юдеи и спореше с тях, а те търсеха начин да го убият. ³⁰ Когато узнаха за това, братята го отведоха в Кесария и оттам го изпратиха в Тарс.

³¹ За църквата в цяла Юдея, Галилея и Самария настъпи мирно време. Вярващите живеяха в страх от Господа, а Святият Дух ги насърчаваше и с негова помощ броят им растеше и църквата укрепваше.

Петър в Лида и Йопия

³² Обикаляйки по всички градове в околността, Петър пристигна при Божиите хора, които живеяха в Лида. ³³ Там завари един парализиран на име Еней, който от осем години беше прикован на легло. ³⁴ Петър му каза: „Еней, Исус Христос те прави здрав, стани и си оправи леглото!“ И той веднага стана. ³⁵ Всички, които живеяха в Лида и в равнината Сарон, го видяха и се обърнаха към Господа.

³⁶ В Йопия живееше една последователка на Исус на име Тавита (на гръцки — Доркас, което значи „сърна“). Тя винаги вършеше добрини и даваше милостиня на бедните. ³⁷ Докато Петър беше в Лида, Тавита се разболя и умря. Изкъпаха я и я поставиха в една стая на горния етаж на къщата. ³⁸ Когато последователите научиха, че Петър е в Лида, недалеч от Йопия, изпратиха при него двама мъже, които го помолиха: „Ела бързо при нас!“

³⁹ Петър се приготви и тръгна с тях. Като пристигна, го заведоха в стаята на горния етаж. Всички вдовици го наобиколиха и плачейки, му показваха ризи и дрехи, ушити от Доркас, докато е била жива.

⁴⁰ Петър поиска всички да излязат от стаята, коле-

ничи и се помоли. После се обърна към умрялата и каза: „Тавита, стани!“ Тя отвори очи и като видя Петър, се надигна и седна. ⁴¹ Той ѝ подаде ръка и ѝ помогна да стане. После повика Божиите хора и вдовиците и им я показа жива.

⁴² Това се разчу из цяла Йопия и много хора появяха в Господа. ⁴³ Петър остана да живее в Йопия при един кожар на име Симон още дълго време.

Петър и Корнилий

10 В Кесария имаше един човек на име Корнилий, който беше стотник в така наречения Италийски полк. ² Той, както и цялото му семейство, беше набожен и богобоязлив човек. Щедро даваше милостиня на бедните и непрестанно се молеше на Бога. ³ Веднъж, около три часа следобед, той имаше видение и ясно видя как Божий ангел влезе и го повика: „Корнилий!“

⁴ Той се вгледа изплашено в ангела и попита: „Какво, господине?“

Ангелът му отговори: „Бог чу молитвите ти и видя щедростта ти към бедните. Той те запомни. ⁵ Изпрати сега в Йопия няколко души да доведат тук Симон, наречен Петър. ⁶ Той е отседнал при Симон кожаря, чиято къща е край морето.“ ⁷ Когато ангелът, който му беше говорил, си отиде, Корнилий повика двама от слугите си и един набожен войник, който бе сред помощниците му. ⁸ Той им разказа всичко, което се беше случило и ги изпрати в Йопия.

⁹ На другия ден около пладне, когато приближаваха града, Петър се качи на покрива да се моли. ¹⁰ Той почувства силен глад и поиска да яде. Докато му приготвяха храната, изпадна в транс. ¹¹ Видя небето да се отваря и нещо, приличащо на голямо платнище, опънато в четирите края, да се спуска долу към земята. ¹² В него имаше всякакви земни животни, влечуги и небесни птици. ¹³ Тогава глас каза на Петър: „Стани, Петре, заколи и яж!“

¹⁴ Но Петър каза: „В никакъв случай, Господи! Никога не съм ял нечиста и осквернена храна.“ †

¹⁵ Гласът отново се обърна към него: „Не наричай нечисто онова, което Бог е обявил за чисто.“ ¹⁶ Това се случи три пъти и после всичко бе вдигнато обротно в небето.

¹⁷ Междувременно хората, изпратени от Корнилий, разпитаха за къщата на Симон и докато Петър се чудеше над смисъла на своето видение, те заста наха пред портата ¹⁸ и силно извикаха: „В тази къща ли гостува Симон, наречен Петър?“

¹⁹ Петър все още си мислеше за видението, когато Духът му каза: „Чуй! Търсят те трима души. ²⁰ Ста-

† нечиста и осквернена храна Според еврейските закони някои храни се смятат за нечисти и са забранени за ядене.

ни, слез долу и тръгни с тях, без да се колебаеш, защото аз съм ги изпратил.“ ²¹ Петър слезе при мъжете и им каза: „Аз съм този, когото търсите. Защо сте дошли?“

²² Те отговориха: „Изпраща ни стотникът Корнилий, праведен и богобоязлив човек, уважаван от целия юдейски народ. Свят ангел му е казал да те покани в дома си и да чуе нещата, които имаш да кажеш.“ ²³ Петър покани хората да влязат и да останат да пренощуват.

На сутринта той се приготви и тръгна с тях заедно с няколко братя от Йопия. ²⁴ На другия ден пристигна в Кесария. Корнилий беше събрал роднините си и близките си приятели и ги чакаше.

²⁵ Когато Петър влезе, Корнилий го посрещна и му се поклони, като падна в краката му. ²⁶ Петър го изправи, като му каза: „Стани! Аз също съм човек като теб.“ ²⁷ Разговаряйки с него, Петър влезе в къщата и видя, че там са се събрали много хора.

²⁸ Той им каза: „Вие добре знаете, че законът не допуска юдеи да се събират или сближават с хора от друг род. Но Бог ми показа, че не трябва да наричам никого «нечист» или «осквернен». ²⁹ Затова, когато ме поканиха, дойдох без възражения. А сега ми кажете защо ме повикахте.“

³⁰ Корнилий отговори: „Преди четири дни, по същото време — към три часа следобед — си бях у дома и се молах. Внезапно пред мен застана човек в блестящи дрехи ³¹ и каза: «Корнилий, молитвата ти е чута. Бог видя щедростта ти към бедните. Той те запомни. ³² Прати хора в Йопия и покани Симон, наречен Петър, да дойде тук. Той е отседнал при Симон кожаря, чиято къща е край морето.» ³³ Затова веднага изпратих да те повикат и ти направи добре, че дойде. Сега всички стоим пред Бога, за да чуем всичко, което Господ ти е заповядал да ни кажеш.“

Петър проповядва в къщата на Корнилий

³⁴ Петър заговори: „Сега наистина разбирам, че Бог е безпристрастен. ³⁵ Не е важно откъде е човек; щом почита Бога и върши това, което е правилно, Бог го приема. ³⁶ Ето Божието послание за народа на Израел — това е Благата вест за мира, идващ чрез Исус Христос, който е Господ на всички. ³⁷ Знаете за онова, което се случи из цяла Юдея. Всичко започна в Галилея след кръщението, проповядвано от Йоан. ³⁸ Знаете как Бог помаза Исус от Назарет със Святия Дух и с власт и той обиколи цяла Юдея, като вършеше добрини и лекуваше онези, които бяха под властта на дявола, защото Бог беше с него. ³⁹ Ние сме свидетели на всичко, което Исус извърши в страната на юдеите и в Ерусалим. Но те го убиха, като го приковаха на кръст. ⁴⁰ Но на третия ден Бог го възкреси и му позволи да се яви на

хората,⁴¹ но не на всички, а само на предварително избрани от Бога свидетели, тоест на нас, които ядохме и пихме с него, след като бе възкресен от мъртвите.⁴² Той ни заповяда да проповядваме на хората и да свидетелстваме, че Бог избра него да бъде съдия на живите и мъртвите.⁴³ Всички пророци свидетелстват за него, че всеки, който вярва в него, ще получи прошка на греховете чрез името му.“

Езичниците получават Святия Дух

⁴⁴ Още докато Петър казваше тези думи, Святия Дух слезе върху всички, които чуха посланието.

⁴⁵ Вярващите юдеи,[†] които бяха дошли с Петър, останаха смаяни, защото дарът на Святия Дух се бе излял и върху езичниците,⁴⁶ тъй като ги чува да говорят на различни езици и да величат Бога. Тогава Петър каза:⁴⁷ „Може ли някой да попречи тези хора да бъдат кръстени във вода? И те като нас получиха Святия Дух.“⁴⁸ И им заповяда да се кръстят в името на Исус Христос. След това те помолиха Петър да им погостува няколко дни.

Петър се връща в Ерусалим

11 Из цяла Юдея апостолите и братята чува, че езичниците също са приели Божието слово.

² Когато Петър пристигна в Ерусалим, вярващите юдеи спореха с него.³ „Ти влезе в дома на необрязани хора и яде с тях!“ — казваха те.

⁴ Тогава Петър започна да им обяснява как точно се случи всичко:⁵ „Бях в Йопия и се молах, и както бях в транс, ми се яви видение: нещо подобно на голямо платнище, опънато в четирите му края, се спускаше от небето, докато спря близо до мен.

⁶ Внимателно се вгледах в него и видях четирикопитни земни животни, диви зверове, влечуги и небесни птици.⁷ Тогава чух глас, който ми каза: «Стани, Петре, заколи и яж!»⁸ Но аз отвърнах: «В никакъв случай, Господи! Никога не съм слагал в устата си нещо нечисто или осквернено.»⁹ За втори път гласът от небето проговори: «Не наричай нечисто онова, което Бог е обявил за чисто.»¹⁰ И така това се случи три пъти. После всичко беше отнесено обратно в небето.¹¹ Точно в този момент в къщата, където бях отседнал, дойдоха трима мъже. Те бяха изпратени при мен от Кесария.¹² Духът ми каза да тръгна с тях, без да се колебая. С мен дойдоха и тези шест братя. Всички заедно влязохме в къщата на онзи човек Корнилий.¹³ Той ни разказа как в дома му се явил ангел и му казал: «Изпрати в Йопия хора да извикат Симон, наречен Петър.¹⁴ Той ще ти каже думи, чрез които ти и целият ти дом ще се

[†] вярващите юдеи Букв.: „тези, които са за обрязването“. Споменати още в 11:2. Може да означава юдеите, които смятат, че всички християни трябва да се обрежат и да спазват закона на Моисей (вж. Гал. 2:12).

спасите.»¹⁵ Едва бях започнал да говоря, когато Святия Дух се спусна върху тях така, както и върху нас в началото.¹⁶ Тогава си спомних какво бе казал Господ: «Йоан кръщаваше с вода, а вие ще бъдете кръстени със Святия Дух.»¹⁷ Щом Бог даде на езичниците същия дар, който получихме и ние, когато повярвахме в Господ Исус Христос, кой бях аз, че да преча на Бога?“

¹⁸ Когато чува това, вярващите престанаха да възразяват и започнаха да славят Бога, казвайки: „Ето, дори и на езичниците Бог даде възможността да се покаят, за да имат живот.“

Църквата в Антиохия

¹⁹ Вярващите, разпръснати при гоненията след убиването на Стефан, достигнаха до Финикия, Кипър и Антиохия, където съобщаваха посланието само на юдеи.²⁰ Някои от тези вярващи бяха от Кипър и Кириеня. Те пристигнаха в Антиохия и започнаха да говорят също и на онези, които не бяха юдеи,^{††} проповядвайки им Благата вест за Господ Исус.²¹ Силата на Господа беше с тях и много хора повярваха и се обърнаха към Господа.

²² Вестта за това стигна до църквата в Ерусалим и оттам изпратиха Варнава в Антиохия.²³ Когато пристигна и видя как Бог е благословил тези хора, Варнава се зарадва и започна да насърчава всеки да остане верен на Господа с цялото си сърце,²⁴ тъй като беше добър човек, изпълнен със Святия Дух и с вяра. И много хора станаха последователи на Господа.

²⁵ След това Варнава замина за Тарс да търси Савел²⁶ и като го намери, го заведе в Антиохия. Те се срещаха с църквата там и поучаваха много хора в продължение на цяла година. В Антиохия за първи път последователите на Исус бяха наречени „християни“.

²⁷ По същото време от Ерусалим в Антиохия дойдоха пророци.²⁸ Един от тях на име Агав се изправи и чрез Духа предрече, че по целия свят ще настъпи голям глад. (Това се сбъдна по времето на император Клавдий.)²⁹ Тогава последователите решиха да съберат според финансовите си възможности помощ за братята и сестрите в Юдея.³⁰ Така и направиха, а после по Варнава и Савел я изпратиха на презвитерите в Юдея.

Ирод Агрипа преследва църквата

12 По същото време цар Ирод започна гонения срещу някои хора от църквата.² Той заповяда да съсекат с меч Яков, брата на Йоан.³ Като видя, че това се харесва на юдеите, Ирод реши да

^{††} онези, които не бяха юдеи Букв.: „елинистите“, хора, повлияни от гръцката култура. Според някои гръцки ръкописи: „гръците“.

арестува и Петър. (Беше в дните на празника на безквасните хлябове.)⁴ Ирод залови Петър и го хвърли в затвора, като заповяда на четири групи от по четири войника да го пазят. Той възнамеряваше след Пасхата да го изправи на съд пред народа.⁵ Докато Петър беше в затвора, цялата църква горещо се молеше на Бога за него.

Освобождаването на Петър от затвора

⁶ През нощта преди Ирод да го изведе на съд, Петър спеше, окован с две вериги и пазен от двама войника. Вратите на затвора също се охраняваха.⁷ Внезапно там се появи Господен ангел и светлина озари килията. Ангелът побутна леко Петър по рамото, събуди го и му каза: „Ставай бързо!“ И веригите паднаха от ръцете му.⁸ Тогава ангелът му каза: „Облечи се и си обуй сандалите!“ Петър изпълни това. Ангелът продължи: „Загърни се с наметката си и върви след мен!“⁹ Петър го последва навън, без да знае дали случката с ангела е действителност, мислейки си, че това е видение.¹⁰ След като преминаха край първата и втората стража, те стигнаха до желязната порта, водеща към града, която сама се отвори пред тях и те излязоха навън. След като извървяха разстояние от около една улица, ангелът внезапно изчезна.

¹¹ Чак тогава Петър дойде на себе си и каза: „Сега зная, че Господ наистина изпрати своя ангел и ме избави от ръцете на Ирод и от всичко, което юдеите очакваха да ме сполети.“

¹² Когато осъзна случилото се, Петър отиде до къщата на Мария — майката на Йоан, наречен още Марк, където се бяха събрали много хора и се молеха.¹³ Петър почука на портата и една слугиня на име Рода излезе да отвори.¹⁴ Щом позна гласа на Петър, тя от радост забрави да му отвори вратата и вместо това изтича вътре да съобщи, че Петър е пред вратата.¹⁵ Хората в дома й казаха: „Ти не си с ума си!“, но тя продължи да твърди, че той е там. „Това е неговият ангел“ — отговориха й те.

¹⁶ А Петър продължаваше да хлопа. Когато му отвориха и го видяха, те бяха смаяни.¹⁷ Петър им направи знак с ръка да замълчат и след като обясни как Господ го е извел от затвора, им каза: „Разкажете това на Яков и братята.“ После излезе и отиде на друго място.

¹⁸ На сутринта сред стражите настъпи голям смут. Те се чудеха какво ли се е случило с Петър.¹⁹ Ирод нареди да претърсят навсякъде и като не го намери, извика на разпит стражите, а после заповяда да ги убият. След това замина от Юдея за Кесария, където и остана известно време.

Смъртта на Ирод Агрипа

²⁰ Ирод беше силно разгневен на жителите на Тир и Сидон. Те всички дойдоха вкупом, за да се срещнат с него. След като бяха получили подкрепа от царския управител Власт, те молеха за мир, защото страната им получаваше храна от областите, подвластни на Ирод.

²¹ Ирод определи един ден, в който да се срещне с тях, облече си царската мантия, седна на престола и започна да им говори.²² Хората завикаха: „Това е глас на бог, а не на човек!“²³ Но Ирод не отдаде славата на Бога и Господен ангел внезапно го поразил. Ирод умря, изяден от червеи.

²⁴ А Божието слово се разпространяваше и броят на вярващите растеше.

²⁵ След като изпълниха делото си в Ерусалим, Варнава и Савел се върнаха в Антиохия, като взеха със себе си и Йоан, наречен Марк.

Служението на Варнава и Савел

13 В църквата в Антиохия имаше няколко пророка и учителя — Варнава, Симеон (наречен Нигер), Луций от Киринея, Манаил, израснал заедно с управителя Ирод, и Савел.² Един път, докато служеха на Господа и постеха, Святият Дух им каза: „Отделете ми Варнава и Савел, за да изпълнят делото, за което съм ги призовал.“

³ След като църквата бе постила и се бе молила, те положиха ръцете си върху Варнава и Савел и ги изпратиха.

Варнава и Савел в Кипър

⁴ И така, пратени от Святия Дух, Варнава и Савел отидоха в Селевкия, а оттам отплаваха за Кипър.

⁵ Пристигнаха в Саламин и започнаха да проповядват Божието слово в синагогите на юдеите, а Йоан им помагаше.

⁶ Те прекосиха целия остров и накрая стигнаха до Пафос, където намериха един юдейски магьосник и лъжепророк на име Вариисус.⁷ Той бе приближен на управителя Сергей Павел, който беше умен човек. Управителят повика Варнава и Савел и поиска да чуе Божието слово.⁸ Но магьосникът Елима (защото така се превежда на гръцки името му) се опитваше да им попречи, правейки всичко възможно, за да отклони управителя от вярата.⁹ Тогава Савел, наречен още Павел, се изпълни със Святия Дух и като се вгледа в Елима,¹⁰ каза: „Ти, който си изпълнен с всякакви лъжи и коварства! Ти, сине на дявола и враг на всичко праведно! Няма ли да престанеш да изкривяваш правите пътища на Господа?“¹¹ Ето, ръката на Господа е върху теб: ще ослепееш и известно време няма да виждаш слънцето.“

В същия миг всичко за Елима потъна в мрак и той започна да се лута наоколо, опитвайки се да намери някой, който да го води за ръка. ¹² Като видя това, управителят повярва, слисан от учението за Господа.

Павел и Варнава отиват в Антиохия

¹³ Павел и тези, които бяха с него, отплаваха от Пафос и пристигнаха в Пергия — град в Памфилия. Там Йоан се раздели с тях и се върна в Ерусалим. ¹⁴ От Пергия те продължиха до град Антиохия в Сицилия.

В събота Павел и Варнава влязоха в синагогата и седнаха там. ¹⁵ След като четеха от закона на Моисей и от писанията на пророците, водачите на синагогата им изпратиха съобщение: „Братя, ако имате какво да кажете като насърчение за хората, говорете.“

¹⁶ Павел стана, вдигна ръка за внимание и каза: „Вие, израелтяни, и вие, които се покланяте на истинския Бог, слушайте! ¹⁷ Богът на този израелски народ избра предците ни. Той направи народа ни велик по времето, когато живееха в Египет като чужденци. Всемогъщата му ръка ги изведе оттам. ¹⁸ Цели четиридесет години, докато бяха в пустинята, Бог беше търпелив към тях. ¹⁹ Той унищожи седем народа в земята на Ханаан и даде земята им на своя народ. ²⁰ Всичко това стана в продължение на около четиристотин и петдесет години.

После Бог им даде съдии до времето на пророк Самуил. ²¹ След това поискаха цар и Бог им даде Саул — син на Кис, от рода на Вениамин, който царува четиридесет години. ²² След като отстрани Саул, Бог издигна Давид за техен цар и каза за него: «Давид, синът на Есей, е човек, който е като мен в мисленето си. Той ще изпълни всичко, което поискам от него.»

²³ А от потомците на Давид Бог даде на Израел Спасител: Исус, както беше обещал. ²⁴ Преди неговото идване Йоан проповядваше на всички израелтяни да се кръстят в знак, че искат да се покаят. ²⁵ Когато приближаваше краят на делото му, Йоан каза: «За кого ме мислите? Аз не съм Месията, но след мен идва Този, на когото не съм достоен дори сандалите на краката да развържа.»

²⁶ На нас, братя, синове на Авраамовия род, и на всички вас, които се покланяте на истинския Бог, е пратено посланието за това спасение. ²⁷ Жителите на Ерусалим и управниците им не познаха в Исус Спасителя: осъдиха го и така изпълниха думите на пророците, които четем всяка събота. ²⁸ И макар че нямаха никакво основание да го осъдят на смърт, всички те молеха Пилат той да бъде убит. ²⁹ И когато извършиха всичко писано за него, те го свалиха

† Самуил Последният съдия и първият пророк на Израел.

от кръста и го погребяха. ³⁰ Но Бог го възкреси от мъртвите ³¹ и в продължение на много дни Исус се явяваше на онези, които дойдоха заедно с него от Галилея в Ерусалим. Сега те са негови свидетели пред хората.

³² Ние ви носим Благата вест, че обещанието, което Бог даде на прадедите ни, ³³ той изпълни за нас, потомците им, като възкреси Исус, както е написано във втория Псалм:

«Ти си моят Син.

Днес аз станах твой Баща.»

Псалм 2:7

³⁴ За това, че възкреси Исус от мъртвите, за да не бъде никога вече подчинен на изтление, Бог каза: «Ще ви дам святите и сигурни благословения, които обещах на Давид.»

Исая 55:3

³⁵ Така и на друго място той казва:

«Няма да позволиш Святият ти

да изтлее в гроба.»

Псалм 16:10

³⁶ Приживе Давид служеше на Божията воля, а когато умря, беше погребан при дедите си и изгни в гроба. ³⁷ Но Онзи, когото Бог възкреси, не изгни в гроба. ³⁸ Ето защо, братя, разберете това, което ви възвестяваме, че чрез Исус можете да получите прошка за греховете си. Ако вярвате в него, можете да бъдете свободни от всичко, от което законът на Моисей не можа да ви освободи. ⁴⁰ Затова внимавайте, за да не ви се случи казаното от пророците:

⁴¹ «Чуйте, присмехулници!

Почудете се, а после умрете,

защото по ваше време

ще извърша нещо,

в което няма да повярвате,

дори и ако някой ви го обясни.»

Авакум 1:5

⁴² Когато Павел и Варнава излизаха от синагогата, хората ги помолиха да дойдат отново другата събота и да им разкажат повече за тези неща. ⁴³ След събранието много юдеи и прозелити, които се покланяха на истинския Бог, тръгнаха след Павел и Варнава, които разговаряха с тях и ги призоваха да останат верни на Божията благодат.

⁴⁴ На следващата събота почти целият град се събра да чуе посланието на Господа. ⁴⁵ Като видяха огромното множество, юдеите се изпълниха със завист и започнаха да обиждат Павел и да възразяват на казаното от него. ⁴⁶ Но Павел и Варнава смело заговориха: „Вие, юдеи, първи трябваше да чуете Божието слово. Но тъй като го отхвърляте и не се считате достойни за вечен живот, то ние се обръщаме сега към езичниците. ⁴⁷ Защото ето какво ни заповяда Господ:

«Поставих те да бъдеш светлина за останалите народи,

за да покажеш на хората от цял свят пътя към спасението.»⁴⁷

Исая 49:6

⁴⁸ Като чува това, езичниците се зарадваха и прославиха посланието на Господа. И всички, които бяха определени да получат вечен живот, повярваха.

⁴⁹ Така Божието слово се разпространи из цялата околност. ⁵⁰ Но юдеите подтикнаха към недоволство някои уважавани религиозни жени и градските първенци. Те започнаха да преследват Павел и Варнава и ги прогониха от областта. ⁵¹ Павел и Варнава изтърсиха праха от краката си [†] против тях и отидоха в Икония. ⁵² А последователите на Исус в Антиохия бяха изпълнени с радост и със Святия Дух.

Павел и Варнава в Икония

14 В Икония, както навсякъде другаде, Павел и Варнава отидоха в синагогата на юдеите и говориха така убедително, че много юдеи и езичници повярваха. ² А онези юдеи, които не повярваха, насъскаха езичниците и насадиха в тях злоба срещу братята. ³ Но Павел и Варнава останаха там дълго време и смело говореха за Господа, който потвърждаваше посланието за своята благодат, като им даваше силата да извършват знамения и чудеса. ⁴ Жителите на града бяха разделени: едни подкрепяха юдеите, други — апостолите.

⁵ Някои езичници и юдеи, заедно с водачите си, се опитваха да посегнат на Павел и Варнава и да ги убият с камъни. ⁶ Когато апостолите узнаха за това, те побягнаха към околностите на градовете Листра и Дервия в Ликаония, ⁷ където продължиха да проповядват Благата вест.

Павел в Листра и Дервия

⁸ В Листра живееше един парализиран човек. Куц по рождение, той никога не беше ходил. ⁹ Този човек седеше и слушаше думите на Павел. Павел го погледна и като видя вярата му, че Бог може да го излекува, ¹⁰ каза високо: „Изправи се на краката си!“ Човекът скочи и проходи.

¹¹ Като видяха това, което Павел извърши, хората започнаха да говорят високо на своя ликаонски език: „Боговете са слезли при нас в образа на хора!“ ¹² Наречекоха Варнава „Зевс“, а Павел — „Хермес“, тъй като от тях двамата, той говореше през по-голямата част от времето. ¹³ Жрецът на Зевс, чийто храм беше близо до града, дойде до градската порта с венци и волове, с намерение заедно с народа да ги принесе в жертва на апостолите.

[†] *изтърсиха праха от краката си* Израз на презрение. Предупреждение за прекратяване на всякакви връзки с тях.

¹⁴ Когато Варнава и Павел разбраха за това, разкъсаха дрехите си и се втурнаха сред множеството, викайки: ¹⁵ „Хора, защо вършите това? Ние не сме богове, а човешки същества като вас! Дойдохме да ви съобщим Благата вест, за да се откажете от тези безсмислени неща и се обърнете към живия Бог, който е сътворил небето, земята, морето и всичко в тях. ¹⁶ В миналото той остави всеки народ да върви по своя път, ¹⁷ макар че непрестанно свидетелстваше за себе си с различни благодеяния: изпращаше ви дъждове от небето и сезони на плодородие. Той ви дава храна и изпълва сърцата ви с радост.“ ¹⁸ Но и с тези думи Павел и Варнава едва успяха да убедят тълпите да не им принасят жертви.

¹⁹ По това време от Антиохия и Икония дойдоха няколко юдеи, които настроиха народа срещу Павел. Хората го пребиха с камъни, повлякоха го и го захвърлиха извън града, като мислеха, че е мъртъв. ²⁰ Но когато последователите се събраха около него, той стана и се върна отново в града. На другия ден замина заедно с Варнава за Дервия.

Варнава и Павел се връщат в Антиохия

²¹ В Дервия Павел и Варнава проповядваха Благата вест и направиха от много хора последователи на Исус. След това се върнаха в Листра, Икония и Антиохия, ²² където укрепваха душите на последователите, като ги насърчаваха да постоянстват във вярата и им казваха: „Много страдания трябва да понесем по пътя си към Божието царство.“ ²³ След като поставиха презвитери за всяка църква, Павел и Варнава с пост и молитви ги повериха на Господа, в когото презвитерите бяха повярвали.

²⁴ Преминавайки през Писидия, те пристигнаха в Памфилия. ²⁵ В Пергия проповядваха посланието, а оттам отидоха в Аталия, ²⁶ откъдето отплаваха обратно за Антиохия — мястото, където вярващите ги бяха поверили на Божията благодат да извършат делото, което сега бяха изпълнили.

²⁷ Пристигайки в Антиохия, Павел и Варнава събраха църквата и съобщиха всичко, което Бог бе извършил чрез тях, и как бе отворил за езичниците вратата към вярата. ²⁸ Там те останаха с последователите дълго време.

Събранието в Ерусалим

15 Но в Антиохия пристигнаха хора от Юдея, които започнаха да учат братята измежду езичниците: „Не можете да се спасите, ако не сте обрязани според закона на Моисей.“ ² Павел и Варнава им възразиха и помежду им се завърза ожесточен спор. Затова братята решиха да пратят в Ерусалим Павел, Варнава и още няколко души измежду тях,

за да се посъветват там по този въпрос с апостоли-те и презвитерите.

³ Изпратени от църквата, те тръгнаха на път, минавайки през провинциите Финикия и Самария, където разказваха подробно как езичниците са се обърнали към Бога. Тези новини носеха голяма радост на всички вярващи. ⁴ При пристигането си в Ерусалим те бяха посрещнати от апостоли, презвитерите и цялата църква и им съобщиха всичко, което Бог беше извършил чрез тях. ⁵ Но някои от повярвалите бяха фарисеи. Те се изправиха и казаха: „Вярващите езичници трябва да бъдат обрязани и да им се заповяда да спазват закона на Моисей.“

⁶ Тогава апостоли и презвитерите се събраха да обсъдят този въпрос. ⁷ След продължително разискване Петър стана и им каза: „Братя, знаете, че още от първите дни измежду всички вас Бог избра мен, за да чуят езичниците от моята уста Благата вест и да повярват. ⁸ Бог, който познава всяко сърце, показва, че приема тези хора, като им даде Святия Дух също както на нас. ⁹ Той не направи разлика между нас и тях и очисти сърцата им чрез вярата. ¹⁰ Защо сега изпитвате Бога, като поставяте на врата на последователите хомот, който нито предците ни, нито ние имахме сили да носим? ¹¹ Но ние вярваме, че чрез благодатта на Господ Исус и ние, и те ще бъдат спасени.“

¹² Тогава всички утихнаха и заслушаха разказа на Павел и Варнава за знаменията и чудесата, които Бог бе извършил чрез тях сред езичниците. ¹³ Когато свършиха, Яков заговори: „Чуйте ме, братя! ¹⁴ Симон описа как най-напред Бог показва милостта си, като прие езичниците и ги направи свой народ. ¹⁵ Думите на пророците потвърждават това, тъй като е писано:

¹⁶ «След това ще се завърна и ще възстановя

Давидовия срутен дом;
ще го издигна от развалините
и ще го възстановя,

¹⁷ така че останалата част от
човечеството — всички езичници,
които също ми принадлежат,
да търсят Господа.

Така казва Господ,
който прави всички тези неща,

¹⁸ известни от векове.»

Амос 9:11-12

¹⁹ Затова мисля, че не трябва да обременяваме езичниците, които се обръщат към Бога. ²⁰ Вместо това трябва да им напишем писмо, в което да им кажем да се въздържат от осквернена от жертвоприношения на идоли храна, от сексуални грехове, от месо от удушено животно и от кръв. ²¹ Защото от памтивека във всеки град винаги е имало хора, ко-

ито проповядват закона на Моисей, а думите му се четат в синагогите всяка събота.“

Писмо до вярващите езичници

²² Тогава апостоли и презвитерите заедно с цялата църква решиха да изберат няколко души сред тях, за да ги изпратят в Антиохия с Павел и Варнава. Избраха Юда, наречен Варсава, и Сила — мъже, ползващи се с уважение сред братята. ²³ По тях изпратиха следното писмо:

„Апостоли и презвитерите, ваши братя, поздравяват братята измежду езичниците в Антиохия, Сирия и Киликия.

²⁴ Тъй като чухме, че някои от нас без наше знание са ви посетили, смутили са ви с думите си и са объркали умовете ви, ²⁵ всички ние единодушно решихме да изберем няколко души и да ги пратим при вас заедно с обичните ни Варнава и Павел, ²⁶ които посветиха живота си в служба на нашия Господ Исус Христос. ²⁷ С тях изпращаме още Юда и Сила, които лично ще потвърдят това, което ви пишем. ²⁸ Святия Дух, както и ние, счита за правилно да не ви обременяваме с друго, освен със следните необходими неща:

²⁹ Въздържайте се от месо, принесено в жертва на идоли,
от кръв, от месо на удушени
животни и от сексуални грехове.

Добре ще сторите, ако се пазите от тези неща. Сбогом.“

³⁰ И така, изпратиха ги и Варнава, Павел, Юда и Сила пристигнаха в Антиохия, където събраха вярващите и предадоха писмото. ³¹ Щом го прочетоха, вярващите от Антиохия се зарадваха и бяха насърчени от написаното. ³² Юда и Сила, които бяха и пророци, дълго говориха на братята, като ги насърчаваха и им даваха сила. ³³ След като прекараха известно време там, Юда и Сила, с благословението за мир от братята, се върнаха при онези, които ги бяха изпратили. ³⁴ †

³⁵ А Павел и Варнава останаха в Антиохия, където заедно с много други поучаваха и възвестяваха словото на Господа.

Павел и Варнава се разделят

³⁶ След няколко дни Павел каза на Варнава: „Нека пак да посетим всички градове, където проповядвахме словото на Господа, за да видим какво правят братята там.“

³⁷ Варнава искаше да вземат със себе си Йоан, наречен Марк, ³⁸ но Павел настояваше да не вземат със себе си този, който ги бе изоставил в Памфилия и не продължи с тях делото, за което бяха изпрате-

† Някои гръцки ръкописи добавят стих 34: „Но Сила реши да остане там.“

ни. ³⁹ Между Павел и Варнава избухна остър спор и накрая те се разделиха. Варнава взе Марк и отплава за Кипър.

⁴⁰ Павел избра Сила и след като братята го предадоха на благодатта на Господа, се отправи на път.

⁴¹ Той обикаляше Сирия и Киликия и укрепваше църквите.

Тимотей тръгва с Павел и Сила

16 Павел пристигна в Дервия, а след това отиде в Листра. Там имаше един ученик на име Тимотей, чиято майка беше вярваща еврейка, а баща му — грък. ² Тимотей се ползваше с добро име сред братята, които живееха в Листра и Икония. ³ Павел поиска да го вземе за спътник, затова го обряза от уважение към юдеите, живеещи по онези места, които знаеха, че баща му е грък. ⁴ И от град на град те предаваха на вярващите решенията, взети от апостолите и презвитерите в Ерусалим, и ги учеха да ги спазват. ⁵ Така църквите укрепваха във вярата и броят им растеше от ден на ден.

Павел е призван в Македония

⁶ Те преминаха през областта Фригия и Галатия, защото Святият Дух им попречи да проповядват словото в Азия. ⁷ Като стигнаха границите на Мизия, те се опитаха да влязат във Витиния, но Духът на Исус не им позволи. ⁸ Затова подминаха Мизия и отидоха в Трояда.

⁹ През нощта на Павел му се яви видение — един човек от Македония стоеше пред него и го молеше: „Ела в Македония и ни помогни!“ ¹⁰ След това видение веднага се приготвихме да тръгнем към Македония, защото разбрахме, че Бог ни беше призвал да проповядваме там Благата вест.

Лидия приема вярата

¹¹ Отплавахме от Трояда направо за Самотраки, а на другия ден продължихме за Неапол. ¹² Оттам отидохме във Филипи, римска колония и главен град на тази част от Македония, където прекарахме няколко дни.

¹³ В събота излязохме край реката извън града, където мислехме, че ще намерим място, определено за молитва. Там се бяха събрали няколко жени и като седнахме при тях, започнахме да им говорим. ¹⁴ Сред тези, които ни слушаха, имаше една жена от Тиатир на име Лидия, която търгуваше с пурпурни платове. Тя почиташе истинския Бог и Господ отвори сърцето ѝ да слуша внимателно това, което Павел казва. ¹⁵ Заедно с всички от своя дом тя се кръсти и след това започна да ни моли с думите: „Ако според вас истински вярвам в Господа, елате на гости в дома ми!“ И тя настояваше, докато се съгласихме да отидем.

Павел и Сила в затвора

¹⁶ Веднъж, когато отивахме към мястото за молитва, срещнахме една робиня, в която се беше вселил дух, предсказващ бъдещето. Господарите ѝ печелеха много от нейните гадателски способности.

¹⁷ Тя тръгна след Павел и нас, като викаше: „Тези мъже служат на Всевишния Бог! Те ви известяват как можете да се спасите!“ ¹⁸ Това продължаваше дни наред, докато Павел се ядоса, обърна се и каза на духа: „В името на Исус Христос ти заповядвам да излезеш от нея!“ И духът мигновено излезе.

¹⁹ Като видяха това и разбраха, че надеждата им за печалба изчезна, господарите на тази робиня сграбчиха Павел и Сила и ги повлякоха към градския площад, където се събираха управниците.

²⁰ Отведоха ги пред градските съдии и казаха: „Тези хора са юдеи и бунтуват града ни, ²¹ като проповядват обичаи, противни на законите ни. Ние не можем нито да ги приемем, нито да ги изпълняваме, защото сме римляни.“

²² Цялото множество там ги подкрепи в обвинението им срещу Павел и Сила. Съдиите разкъсаха дрехите им и наредиха да ги набият с тояги. ²³ След като здраво ги наложиха, те ги хвърлиха в затвора и заповядаха на тъмничаря зорко да ги охранява. ²⁴ При такава заповед тъмничарят ги хвърли в найвътрешната килия и окова краката им между тежки дървени трупи.

²⁵ Около полунощ Павел и Сила се молеха и с химни прославяха Бога, а затворниците ги слушаха.

²⁶ Изведнъж земята се разтресе така силно, че основите на затвора се разклатиха. Всички врати веднага се отвориха, а веригите на всички затворници паднаха. ²⁷ Тъмничарят се събуди и като видя, че вратите на затвора са отворени, изтегли меч си и поиска да се самоубие, смятайки, че затворниците са избягали. ²⁸ Тогава Павел извика високо: „Не се наранявай! Всички сме тук!“

²⁹ Тъмничарят повика да му донесат светлина, втурна се вътре и треперещ от страх, падна пред Павел и Сила. ³⁰ След това ги изведе и каза: „Господа, какво трябва да направя, за да бъда спасен?“

³¹ Те му отговориха: „Повярвай в Господ Исус и ще бъдеш спасен заедно с всички в твоя дом.“ ³² После на него и на всички в дома му възвестиха посланието на Господа. ³³ И въпреки че беше късно през нощта, тъмничарят ги взе, изми раните им и веднага се кръсти заедно с всички, които живееха в дома му. ³⁴ След това ги заведе в дома си и ги нахрани, а той и цялото му семейство се радваха, че бяха повярвали в Бога.

³⁵ На сутринта съдиите изпратиха войници със заповед: „Освободи онези хора!“

³⁶ Тъмничарят предаде тези думи на Павел, като му каза: „Съдиите са изпратили заповед да ви освободя. Така че сега напуснете и си вървете в мир.“

³⁷ Но Павел каза на войниците: „Без да докажат, че сме виновни, те наредиха да бъдем бити пред всички, въпреки че сме римски граждани, † и ни хвърлиха в затвора. Нима сега искат да ни накарат да си отидем тайно? Няма да стане! Те сами трябва да дойдат да ни изведат оттук!“

³⁸ Войниците предадоха думите им на съдиите, които се уплашиха, като разбраха, че Павел и Сила са римски граждани. ³⁹ Дойдоха и им се извиниха, а след това ги изведоха и ги помолиха да напуснат града. ⁴⁰ Като излязоха от затвора, Павел и Сила отидоха в дома на Лидия, където завариха братята и ги насърчиха. След това заминаха.

Павел и Сила в Солун

17 Минавайки през Амфипол и Аполония, Павел и Сила пристигнаха в Солун, където имаше юдейска синагога. ² Както винаги, Павел влезе в синагогата да се срещне с юдеите. Три седмици по-рано всяка събота той обсъждаше с тях Писанията. ³ Обясняваше ги и доказваше от тях, че Месията трябва да умре и след това да възкръсне от мъртвите и им казваше: „Този Исус, който ви проповядвам, е Месията.“ ⁴ Някои от юдеите се убедиха и се присъединиха към Павел и Сила, а също и много гърци, които вярваха в истинския Бог, както и немалко влиятелни жени.

⁵ Но юдеите, които не повярваха, им завидяха. Те наеха неколцина лоши хора от града, които събраха тълпа и създадоха смут из града. След това отидоха в къщата на Ясон, опитвайки се да открият Павел и Сила, за да ги изведат пред народа. ⁶ Но като не ги намериха, завлякоха Ясон и няколко от братята пред градските власти и завикаха: „Хората, които причиниха размирици навред по света, сега са тук ⁷ и Ясон ги прие в дома си. Всички те нарушават законите на императора и твърдят, че има някакъв друг цар на име Исус.“

⁸ Събралата се тълпа и градските управници останаха разтревожени от тези думи. ⁹ Те накараха Ясон и другите вярващи да платят гаранция, след което ги пуснаха.

Павел и Сила отиват в Берия

¹⁰ Още същата нощ братята отпратиха Павел и Сила в Берия. С пристигането си те отидоха в юдейската синагога. ¹¹ Хората там бяха по-възприемчиви от онези в Солун и с огромна готовност чуваха словото. Всеки ден те изучаваха Писанията, за да се уверят, че проповядването от Павел е истина.

† римски граждани Според римския закон римските граждани не могат да бъдат бити, без да са осъдени.

¹² Много юдеи повярваха, а също и немалко високоставени гърци, както и гърци.

¹³ Но когато юдеите в Солун научиха, че Павел проповядва Божието слово и в Берия, те също отидоха там и започнаха да всяват смут и да подстрекават народа. ¹⁴ Тогава братята веднага отпратиха Павел към морето, а Сила и Тимотей останаха в града. ¹⁵ Тези, които придружаваха Павел, го заведоха в Атина. После поеха обратно, за да предадат на Сила и Тимотей поръката му час по-скоро да дойдат при него.

Павел в Атина

¹⁶ Докато чакаше Сила и Тимотей в Атина, Павел бе разстроен при вида на този изпълнен с идоли град. ¹⁷ Той беседваше в синагогата с юдеите и богобоязливите гърци, а на пазара всеки ден разговаряше с онези, които случайно минаваха оттам. ¹⁸ Някои философи епикурейци и стоици започнаха да спорят с него.

Едни питаха: „Какво иска да каже този дърдорко?“ Други казваха: „Май че говори за чужди богове“, защото проповядваше за Исус и възкресението.

¹⁹ Тогава го заведоха в Ареопага и казаха: „Искаме да знаем какво е това ново учение, което проповядваш, ²⁰ защото онова, което донасяш до ушите ни, ни се струва странно. Какво означава?“ ²¹ (Всички атиняни и чужденците, живеещи в града, най-много от всичко обичаха да прекарват времето си, като говорят или слушат за някаква най-нова идея.)

²² Тогава Павел се изправи пред Ареопага и каза: „Атиняни, виждам, че сте много религиозни, ²³ защото като вървах из града и разглеждах светините ви, видях и един жертвеник, на който пишеше: «*на неизвестен бог*». Ето, този Бог ви извявам, когото вие почитате, без да познавате.

²⁴ Бог, който сътвори света и всичко в него, е Господ на небето и земята и затова не живее в храмове, изградени от човешка ръка. ²⁵ Той е Онзи, който дарява на всички живот, дихание и всичко останало и не се нуждае от помощта на хората. ²⁶ От един човек той създаде всички народи, за да населят цялата земя, като определи времето и мястото, където да живеят.

²⁷ Бог искаше хората да го търсят. Може би ще протегнат ръка и ще го намерят, макар че той е близо до всеки един от нас. ²⁸ «Защото в него живеем, движим се и съществуваме.» Както са казали и някои от вашите поети: «Защото ние сме негови деца.»

²⁹ Щом сме Божии деца, не трябва да мислим, че божеството е образ от злато, сребро или камък, изваян от човешкото умение и въображение. ³⁰ Бог погледна снизходително към времената на незнанието, но сега заповядва на всички хора навсякъде

да се покаят.³¹ Защото той е определил ден, когато справедливо ще съди целия свят чрез мъжа, избран от него. И като доказателство възкреси този мъж от мъртвите.”

³² Като чува за възкресение от мъртвите, някои се присмяха, а други казаха: „Друг път ще ни разкажеш за това.“³³ Павел ги остави и излезе.³⁴ Някои повярваха и се присъединиха към него. Сред тях бяха Дионисий — член на Ареопага, една жена на име Дамара, а също и някои други.

Павел в Коринт

18 След това Павел напусна Атина и отиде в Коринт.² Там срещна Акила, юдеин родом от Понт, дошъл наскоро от Италия с жена си Прискила (тъй като император Клавдий † беше заповядал всички юдеи да напуснат Рим). Павел отиде да ги види³ и тъй като имаше същия занаят като техния — правене на шатри, той остана при тях и работеше с тях.⁴ Всяка събота в синагогата Павел говореше с юдеите и гърците и се опитваше да ги убеди да повярват.

⁵ Когато Сила и Тимотей пристигнаха от Македония, Павел се отдаде изцяло на проповядването и ясно показваше на юдеите, че Исус е Месията.

⁶ Обаче те му се противопоставяха и го хулеха, затова той изтърси праха от дрехите си †† и им каза: „Ваша ще е вината, ако не бъдете спасени! Аз не съм отговорен. Отсега нататък ще ходя при езичниците.“

⁷ Павел си тръгна и отиде в дома на един човек на име Тиций Юст, който се покланяше на истинския Бог и чиято къща беше непосредствено до синагогата.⁸ Главата на синагогата Крисп и цялото му семейство повярваха в Господа. Повярваха и се кръстиха и много коринтяни, които чува посланието.

⁹ Една нощ Господ се яви в съня на Павел и му каза: „Не се страхувай и не мълчи, а говори,¹⁰ защото аз съм с теб. Никой няма да те нападне и да ти стори зло, защото имам много хора в този град.“¹¹ Павел остана там година и половина и ги учеше на Божието слово.

Павел е изправен пред Галион

¹² По времето, когато Галион беше губернатор на Ахая, юдеите се обединиха, нападнаха Павел и го отведоха в съда.¹³ Там те казаха: „Този човек убеждава хората да се покланят на Бога по начин, който е против закона.“

¹⁴ Тъкмо когато Павел се готвеше да заговори, Галион каза на юдеите: „Ако ставаше въпрос за

† Клавдий Римският император през 41-54 г. сл. Хр. †† изтърси праха от дрехите си Израз на презрение. Предупреждение за прекратяване на всякакви връзки с тях.

престъпление или коварно злодеяние, би следвало да ви изслушам, юдеи.¹⁵ Но тъй като се отнася до въпроси за думи и имена във връзка с вашия закон, разрешете сами препирнята си. Отказвам да съм съдия на такива спорове.“¹⁶ И ги накара да напуснат съда.

¹⁷ Тогава всички сграбчиха Состен, главата на синагогата, и започнаха да го бият пред съда. Но Галион не се трогна от това ни най-малко.

Павел се връща в Антиохия

¹⁸ Павел остана с братята още дълго време. После ги напусна и отплава за Сирия. Заедно с него бяха Прискила и Акила. В Кенхрея той острига косата си, тъй като беше дал обет пред Бога.¹⁹ Когато пристигнаха в Ефес, Павел ги остави там и влезе в синагогата, където започна спор с юдеите.²⁰ Те го помолиха да остане още малко там, но Павел не се съгласи.²¹ На тръгване той им каза: „Ако Бог пожелае, ще се върна при вас.“ След това отплава от Ефес.

²² Павел пристигна в Кесария, откъдето отиде в Ерусалим да поздрави църквата. След това се отправя към Антиохия.²³ Той остана там известно време, а после замина да обиколи Галатия и Фригия. Пътувайки от град на град, Павел вдъхваше сила на всички последователи.

Аполос проповядва в Ефес и Коринт

²⁴ В Ефес дойде един юдеин на име Аполос. Родом от Александрия, той беше начетен човек и добре познаваше Писанията.²⁵ Аполос беше обучен в пътя на Господа, говореше разпалено ‡ и поучаваше правилно за Исус, макар че познаваше само Йоановото кръщение.²⁶ Той започна смело да говори в синагогата. Когато го чува, Прискила и Акила го поканиха в дома си и му обясниха по-точно пътя на Бога.

²⁷ Когато Аполос пожела да отиде в Ахая, братята го насърчиха и писаха на последователите там да го посрещнат добре. Когато пристигна в областта, Аполос помогна много на онези, които бяха повярвали чрез Божиата благодат.²⁸ Той мощно оборваше юдеите пред очите на всички, доказвайки чрез Писанията, че Исус е Месията.

Павел в Ефес

19 Докато Аполос беше в Коринт, Павел пристигна в Ефес, като по пътя посети някои места. В Ефес той намери няколко последователи на Исус² и ги попита: „Получихте ли Святия Дух, когато повярвахте?“

„Не сме и чували за Свят Дух“ — отговориха му те.

‡ разпалено Или: „запален от Духа“.

³ Павел ги попита: „Тогава какво кръщение приехте?“

„Йоановото“ — отговориха те.

⁴ Павел каза: „Йоан проповядваше кръщение, което води до покаяние, и казваше на хората да вярват в Онзи, който идва след него. Този човек е Исус.“

⁵ Като чува това, те се кръстиха в името на Господ Исус. ⁶ Тогава Павел положи ръцете си върху тях и Святият Дух дойде върху тях. Те започнаха да говорят на различни езици и да пророкуват. ⁷ Бяха общо около дванадесет мъже.

⁸ Павел отиде в синагогата и смело заговори. Той спореше с юдеите и ги убеждаваше относно Божието царство в продължение на три месеца. ⁹ Но някои от тях упорстваха и отказваха да повярват, като хулеха пред народа Пътя. Тогава Павел ги остави и отведе последователите на Исус от синагогата. Той отиде в училището на Тиран, където говореше всеки ден. ¹⁰ Това продължи две години, така че всички юдеи и езичници в Азия чува Господното слово.

Синовете на Скева

¹¹ Чрез ръцете на Павел Бог извърши изключителни чудеса. ¹² Някои хора отнасяха със себе си носни кърпи и престилки, които Павел беше използвал, слагаха ги върху болните, те оздравяваха и злите духове ги напускаха.

¹³ Някои юдеи също обикаляха из околностите и прогонваха зли духове. Те се опитваха да използват името на Господ Исус, за да прогонват вселилите се в хората демони, като казваха: „В името на Исус, когото Павел проповядва, ви заповядвам да излезете!“ ¹⁴ Един юдейски първосвещеник на име Скева имаше седем сина, които правеха това.

¹⁵ Но веднъж един зъл дух им каза: „Исус познавам и за Павел зная, но вие кои сте?“

¹⁶ Тогава човекът, който беше обладан от злия дух, скочи върху тях, надви ги и разкъса дрехите им. Те избягаха от онази къща голи и ранени.

¹⁷ Когато това се разчу сред юдеите и гърците, живеещи в Ефес, всички бяха обзети от страх, а името на Господ Исус се почиташе още повече.

¹⁸ Много от повярвалите идваха да се изповядват и открито признаваха греховете си. ¹⁹ Много от онези, които се занимаваха с магии, събираха книгите си и ги изгаряха пред всички. Когато пресметнаха цената им, тя се оказа петдесет хиляди сребърни монети. ²⁰ По този мощен начин словото на Господа все повече се разпространяваше и убедително влияше върху все повече хора.

† сребърни монети Вероятно драхми. Една монета се равнява на дневната надница на работниците.

Павел планира пътуване

²¹ След всички тези събития Павел реши да замине за Ерусалим, минавайки през Македония и Ахая. Той си каза: „След като отида там, трябва да посетя и Рим.“ ²² Павел изпрати в Македония двама от своите помощници — Тимотей и Ераст, а самият той остана още малко в Азия.

Вълнения в Ефес

²³ По това време в Ефес настъпи голям смут заради Пътя. Ето как се случи всичко: ²⁴ В Ефес имаше един майстор на сребърни изделия на име Димитрий, който правеше сребърни фигурки, изобразяващи храма на богинята Артемида. Това носеше немалка печалба на занаятчиите, които ги изработваха. ²⁵ Димитрий събра тези занаятчици и други работници със сродни занаяти и им каза: „Мъже, знаете, че получаваме добри пари от тази работа. ²⁶ Виждате и чувате, че не само в Ефес, но и в почти цяла Азия този човек Павел е убедил и променил много хора, като им казва, че боговете, направени от човешка ръка, не са истински богове. ²⁷ Има опасност не само занаятът ни да се компрометира, но и храмът на великата богиня Артемида да изгуби своето значение и да бъде отнето величието на тази богиня, на която се покланят всички в Азия и в целия свят.“

²⁸ Като чува това, хората се разгневиха и закрепяха: „Велика е Артемида, богинята на Ефес!“ ²⁹ В града настъпи суматоха. Тълпата се втурна в театъра, влачейки след себе си двама от спътниците на Павел — македонците Гай и Аристарх. ³⁰ Павел искаше да влезе и говори на хората, но последователите го възпряха. ³¹ Някои от управниците на провинция Азия, които бяха приятели на Павел, му пратиха послание, умолявайки го да не рискува да ходи в театъра.

³² В събранието цареше хаос: едни крещяха едно, други — друго, а и повечето не знаеха защо са се събрали. ³³ Юдеите избутаха напред един човек на име Александър, когото различни хора от тълпата съветваха какво да каже. Той махна с ръка за мълчание и искаше да обясни на народа за какво става въпрос. ³⁴ Но щом разбраха, че е юдеин, всички закрепяха в хор и около два часа викаха: „Велика е Артемида, богинята на Ефес!“

³⁵ Градският чиновник усмири тълпата и каза: „Жители на Ефес! Нима има някой в света, който да не знае, че град Ефес е пазител на храма на великата Артемида и на свещения камък, † паднал от небето? ³⁶ Щом това е неоспоримо, бъдете спокойни

† свещения камък Вероятно метеорит или камък, на който хората са се покланяли, тъй като са го оприличавали на богинята.

и не вършете необмислени неща. ³⁷ Довели сте тук тези хора, които нито са ограбили храм, нито са похулили нашата богиня. ³⁸ Ако Димитрий и занаятчиите с него имат оплаквания срещу някого, то съдилищата са отворени, а там има и проконсули — нека кажат обвиненията си пред съда. ³⁹ Ако имате други въпроси за разглеждане, направете това пред редовното събрание. ⁴⁰ А сега има опасност да бъдем обвинени в бунт заради днешния случай, защото не можем да предложим нито една причина, с която да оправдаем тази безредица.“ ⁴¹ След като каза това, той разпусна събранието.

Павел в Македония и Гърция

20 Когато безредиците преминаха, Павел повика последователите, насърчи ги, сбогува се с тях и замина за Македония. ² Пътувайки из провинцията, Павел непрекъснато насърчаваше вярващите и така стигна до Гърция. ³ Там остана три месеца, а когато се готвеше да отплава за Сирия, узна, че юдеите подготвят заговор срещу него и реши да се върне през Македония. ⁴ Придружаваха го Сосипатър, синът на Пир от Берия, Аристарх и Секунд от Солун, Гай от Дервия, Тимотей и азиатците Тихик и Трофим. ⁵ Те бяха пристигнали първи и ни чакаха в Трояда. ⁶ А ние отплавахме от Филипи след дните на безквасните хлябове и пет дни покъсно ги настигнахме в Трояда, където останахме седем дни.

Последното посещение на Павел в Трояда

⁷ В първия ден на седмицата, докато бяхме събрали, за да разчупим хляб, [†] Павел, който се канеше да заминава на другия ден, заговори на всички и продължи да говори до полунощ. ⁸ Бяхме се събрали в една стая на горния етаж, осветена от много лампи. ⁹ На прозореца седеше младеж на име Евтих, който полека-лека се унасяше в сън, докато Павел продължаваше да говори, и когато сънят го надви, той се наклони и падна на земята от третия етаж. Когато отидоха да го вдигнат, беше мъртъв. ¹⁰ Павел слезе, хвърли се върху него и като го прегърна, каза: „Не се безпокойте, животът още не го е напуснал.“ ¹¹ След това се качи пак, разчупи хляба и яде. Той им говори още дълго време, чак до зори, и след това замина. ¹² Хората отведоха Евтих в дома му жив и радостта им бе неизмерима.

Пътуването от Трояда до Милет

¹³ Продължихме към кораба и отплавахме за Асос, където Павел щеше да се присъедини към

[†] *разчупване на хляб Може да означава или обикновено ядене, или приемане на Господната вечеря, която Исус завещава на последователите си да извършват, за да го помнят. Вж. Лк. 22:14-20.*

нас. Той ни нареди така, защото беше решил да стигне дотам пеша. ¹⁴ Когато се срещнахме с него в Асос, той се качи при нас на кораба и продължихме за Митилин. ¹⁵ На другия ден отплавахме и спряхме на място, близо до остров Хиос. На следващия ден се отбихме на остров Самос, а след още един ден пристигнахме в град Милет. ¹⁶ Павел беше решил да не спира в Ефес, за да не се налага да прекара много време в Азия, тъй като бързаше да пристигне в Ерусалим по възможност за Петдесетница.

Павел се сбогува с презвитерите в Ефес

¹⁷ От Милет Павел изпрати послание до презвитерите на църквата в Ефес, като ги покани да дойдат при него. ¹⁸ Когато дойдоха, той им каза: „Знаете как живях през цялото време, докато бях с вас — от първия ден, когато пристигнах в Азия. ¹⁹ Сполетяха ме многобройни изпитания заради заговорите на юдеите, но аз винаги служех на Господа, понякога през сълзи. Никога не съм мислил за себе си. ²⁰ Знаете, че не се колебаех и ви казвах всичко, което ви е от полза. Поучавах ви както публично, така и от дом на дом. ²¹ Настоявах пред всички хора — и пред юдеи, и пред гърци — да се покаят, да се обърнат към Бога и да повярват в нашия Господ Исус. ²² А сега трябва да се подчиня на Святия Дух и да ида в Ерусалим, без да зная какво ме очаква там. ²³ Зная само, че във всеки град Святия Дух ме предупреждава, че в Ерусалим ме очакват затвор и страдания. ²⁴ Но за мен не е важно дали ще живея или ще умра. Всичко, което искам, е да завърша делото и изпълня мисията, която получих от Господ Исус — да свидетелствам за Благата вест за Божията благодат.

²⁵ А сега зная, че нито един от вас, сред които проповядвах Божието царство, няма да ме види вече. ²⁶ Ето защо днес ви заявявам, че не съм отговорен, ако някой от вас не бъде спасен, ²⁷ защото ви известих без колебание всичко, което Бог иска да знаете. ²⁸ Бъдете внимателни по отношение на себе си и на цялото стадо, което Святия Дух ви е поверил. Бъдете пастири на Божията ^{††} църква, която той купи със собствената си кръв. ^{‡29} Зная, че като си замина, сред вас ще дойдат свирепи вълци и няма да пожелат стадото. ³⁰ И измежду вас самите ще се издигнат някои, които ще говорят изопачени учения, за да подмамят последователите на Исус след себе си. ³¹ Затова бъдете нащрек! Не забравяйте, че три години със сълзи на очи, ден и нощ, непрекъснато съветвах всеки от вас.

³² А сега ви предавам на Бога и на словото му, пълно с неговата благодат, което може да ви изгра-

^{††} *Божията Според някои гръцки ръкописи: „Господната“.*
[‡] *собствената си кръв Или: „кръвта на собствения си син“.*

ди и ви даде наследство сред всички, които са се посветили на Бога. ³³ Не съм пожелавал ничие сребро, злато или дреха. ³⁴ Сами знаете, че с тези две ръце служих на своите нужди и на нуждите на всички, които бяха с мен. ³⁵ С всичко, което вършех, ви показвах, че трябва да се трудим така, за да помагаме на слабите. Да помним думите на Господ Исус, изречени от самия него: «По-благословено е да даваш, отколкото да получаваеш.»

³⁶ Като каза това, Павел коленичи с всички тях и се помоли. ³⁷ Всички плакаха много, прегръщаха го и го целуваха, ³⁸ опечалени най-вече от думите му, че повече няма да го видят. След това го придружиха до кораба.

Павел пътува за Ерусалим

21 След раздялата с тях отплавахме и без да се отклоняваме, стигнахме остров Кос, а на другия ден — остров Родос и оттам — Патара. ² Намерихме един кораб, който заминаваше за Финикия, качихме се на борда и отплавахме.

³ Минавайки на юг от остров Кипър, продължихме за Сирия. В град Тир слязохме, защото там корабът трябваше да бъде разтоварен. ⁴ Намерихме последователите от този град и останахме при тях седем дни, а те, предупредени от Духа, казаха на Павел да не отива в Ерусалим. ⁵ Но когато свърши времето ни за посещение, ние си тръгнахме и продължихме пътуването си. Заедно с жените и децата си всички ни изпратиха извън града и на брега коленичихме и се помолихме. ⁶ Сбогувахме се един с друг и се качихме на кораба, а те се върнаха по домовете си.

⁷ Отплавахме от Тир и хвърлихме котва в Птолемаида. Там поздравихме братята и останахме с тях един ден. ⁸ На другия ден заминахме и пристигнахме в Кесария, където отидохме в дома на благовестителя Филип, един от седемте дякона, и останахме с него. ⁹ Той имаше четири неомъжени дъщери, които притежаваха пророческа дарба. ¹⁰ След като прекарахме там няколко дни, от Юдея пристигна пророк на име Агав. ¹¹ Той дойде при нас, взе колана на Павел и като завърза с него ръцете и краката си, рече: „Ето какво казва Святият Дух: «Така юдеите в Ерусалим ще завържат собственика на този колан и ще го предадат в ръцете на езичниците.»“

¹² Като чухме това, и ние, и местните хора започнахме да молим Павел да не отива в Ерусалим.

¹³ Но той отговори: „Какво правите? Защо плачете така и ми късате сърцето? Готов съм не само да ме вържат, но и да умра в Ерусалим заради името на Господ Исус.“

¹⁴ Тъй като не можахме да го убедим, престанахме да го молим и казахме: „Да бъде волята на Господа!“

¹⁵ След това се приготвихме и поехме към Ерусалим. ¹⁶ С нас тръгнаха някои последователи от Кесария и ни отведоха при кипърца Мнасон, един от първите последователи, при когото трябваше да отседнем.

Павел посещава Яков

¹⁷ Когато пристигнахме в Ерусалим, вярващите ни посрещнаха с радост. ¹⁸ На другия ден Павел заедно с нас отиде при Яков. Дойдоха и всички църковни презвитери. ¹⁹ Павел ги поздрави и им разказа едно по едно всички неща, които Бог бе извършил сред езичниците чрез неговото служение. ²⁰ Като чуха това, те прославиха Бога и казаха на Павел: „Братко, виждаш колко много хиляди юдеи са повярвали и всички те ревностно поддържат закона. ²¹ Казали са им за теб, че учиш всички юдеи, които живеят сред езичници, да изоставят закона на Моисей, да не обрязват децата си и да не спазват обичаите. ²² Какво да правим? Те неминуемо ще научат, че си дошъл. ²³ Ето защо направи каквото ти казваме: С нас има четирима мъже, които са дали обет пред Бога. ²⁴ Взemi ги, пречисти се с тях и им плати разносните за обряда, за да могат да обръснат главите си. Тогава всички ще знаят, че няма нищо вярно в това, което са чули за теб, и ще разберат, че ти самият живееш според закона и му се подчиняваш. ²⁵ Що се отнася до вярващите езичници, ние им изпратихме писмо за решението си да се въздържат от храна, принесена в жертва на идоли, от кръв, от месо на удушено животно и от сексуални грехове.“

²⁶ И така, Павел взе четиримата със себе си и на другия ден се пречисти заедно с тях. После влезе в храма, за да съобщи кога ще свършат дните на очистването им и кога ще бъде принесена жертва за всеки от тях.

Павел е арестуван

²⁷ Когато седемдневният срок почти беше изтекъл, няколко юдеи от Азия видяха Павел в храма. Те разбунтуваха цялата тълпа и го заловиха ²⁸ с викове: „Израелтяни, помогнете! Това е човекът, който учи всички хора навсякъде против народа ни, против закона и против този храм. А сега дори е довел езичници в храма и е осквернил това свято място.“ ²⁹ (Те говореха така, защото преди това бяха видели ефесянина Трофим заедно с Павел в града и предположиха, че Павел го е довел в храма.)

³⁰ Целият град се разбунтува, а хората се втурнаха вкупом към Павел, сграбчиха го и го извлякоха вън от храма; вратите на храма незабавно се затвориха. ³¹ Докато се опитваха да го убият, хилядникът, началникът на римския полк, получи донесение, че целият Ерусалим е обхванат от вълнения.

³² Придружен от войници и стотници, той веднага се втурна към юдеите. Щом видяха хилядника и войниците, те престанаха да бият Павел. ³³ Тогава хилядникът се приближи, арестува Павел и заповяда да го оковат с две вериги. После попита: „Кой е този човек и какво е направил?“ ³⁴ Някои от тълпата крещяха едно, други — друго, но в тази бъркотия той не можа да научи със сигурност истината и затова заповяда да откарат Павел в казармите.

³⁵ Когато стигнаха стъпалата, войниците трябваше да го носят заради разяреното множество. ³⁶ Цялата тълпа го следваше и всички викаха: „Убийте го!“

³⁷ Пред входа на казармите Павел каза на хилядника: „Мога ли да те попитам нещо?“

А хилядникът отговори: „Ти знаеш гръцки! ³⁸ Значи не си онзи египтянин, който преди известно време вдигна бунт и изведе четири хиляди убийци в пустинята?“

³⁹ Павел каза: „Не, аз съм юдеин от Тарс в Киликия и съм гражданин на този прочут град. Моля те, разреши ми да поговоря на народа.“

⁴⁰ Хилядникът му разреши и Павел застана на стъпалата, вдигна ръка за внимание и когато всички утихнаха, заговори на арамейски:

Павел говори на хората

22 „Братя и бащи, изслушайте думите, с които искам да се защитя пред вас.“

² Когато го чуха да им говори на арамейски език, те се смълчаха още повече. Тогава той каза:

³ „Аз съм юдеин, родом от киликийския град Тарс, но отраснах тук, в този град. Учих при Гамалиил [†] и грижливо бях възпитан според закона на нашите предци. Ревностно служех на Бога, точно както вие сега му служите. ⁴ Гонех до смърт онези, които следваха Пътя. Арестувах мъже и жени и ги хвърлях в затвора. ⁵ Това могат да потвърдят и първосвещеникът, и целият съвет на старейшините. От тях получих писма за братята в Дамаск и заминах, за да заловя местните вярващи и да ги доведа в Ерусалим, където да бъдат наказани.“

Павел разказва как е приел вярата

⁶ Ето какво се случи с мен: по пътя за Дамаск, около обяд, когато приближавах града, ярка светлина от небето засия около мен. ⁷ Паднах на земята и чух глас, който ми каза: «Савле, Савле, защо ме преследваш?» ⁸ А аз попитах: «Кой си ти, Господи?» и гласът отговори: «Аз съм Исус от Назарет, когото ти преследваш.» ⁹ Онези, които бяха с мен, видяха светлината, но не чуха гласа на този, който ми говореше. ¹⁰ Аз попитах: «Какво да направя, Господи?» и Господ ми отговори: «Стани и иди в Дамаск.»

[†] Гамалиил Известен и уважаван учител сред фарисеите, една от водещите юдейски религиозни групи (вж. Д.А. 5:34).

Там ще ти кажат всичко, което ти е отредено да извършиш.» ¹¹ Тъй като ярката светлина ме беше ослепила, моите спътници ме поведоха за ръка и така влязох в Дамаск.

¹² Там имаше един благочестив човек на име Анания. ^{††} Той строго спазваше закона и всички юдеи в града го уважаваха. ¹³ Той дойде и застана до мен, а после каза: «Братко Савле, прогледни!» Аз начаса прогледнах и го видях. ¹⁴ Анания ми каза: «Богът на нашите предци те избра да познаеш волята му, да видиш Праведника и да чуеш думи от устата му.»

¹⁵ Ти ще свидетелстваш за него пред всички хора и ще разказваш какво си видял и чул. ¹⁶ А сега не се бави повече, стани, кръсти се и се очисти от греховете си, като призовеш името му.»

¹⁷ Когато се върнах в Ерусалим, веднъж, докато се молах в храма, изпаднах в транс ¹⁸ и ми се яви Исус, който ми каза: «Побързай и незабавно напусни Ерусалим, защото хората тук няма да приемат свидетелството ти за мен.» ¹⁹ Аз отговорих: «Господи, тези хора знаят, че обикалях синагогите, като хвърлях в затвора и биех онези, които вярваха в теб. ²⁰ Знаят, че когато се проля кръвта на Стефан, твоя свидетел, аз бях там, гледах одобрително и пазах дрехите на онези, които го убиваха.» ²¹ Но той ми каза: «Върви! Ще те изпратя далеч, при езичниците.»

²² Юдеите, които дотогава го слушаха, след тези негови думи започнаха да викат: „Убийте го! Премахнете го от лицето на земята! Такъв човек не трябва да живее!“ ²³ Те крещяха, мятаха палтата си и хвърляха прах във въздуха. ²⁴ Хилядникът заповяда да отведат Павел в казармите, да го набият с камшик и да го разпитат, за да разберат защо всички така крещат срещу него. ²⁵ Но когато започнаха да го вързват, за да го бичуват, Павел каза на стотника, който стоеше наблизо: „Нима законът разрешава римски гражданин [‡] да бъде бичуван без съд и присъда?“

²⁶ Като чу това, стотникът отиде при хилядника и му каза: „Какво се каните да направите? Този човек е римски гражданин!“

²⁷ Хилядникът дойде при Павел и го попита: „Каж ми, ти наистина ли си римски гражданин?“

„Да“ — отвърна Павел.

²⁸ Хилядникът каза: „Аз платих доста, за да стана римски гражданин.“

„А аз съм такъв по рождение“ — отговори Павел.

²⁹ Онези, които се готвеха да го разпитват, веднага се отдръпнаха. Хилядникът се изплаши, щом разбра, че е вързал римски гражданин.

^{††} Анания В „Делата на апостолите“ има трима души с това име. За останалите двама вж. 5:1 и 23:2. [‡] мятаха ... въздуха Жестове, които изразяват силен гняв. ^{††} римски гражданин Според римския закон римските граждани не могат да бъдат бичени, без да са осъдени. Вж. също 23:27.

Павел пред юдейските водачи

³⁰ На другия ден, воден от желанието да разбере в какво точно юдеите обвиняват Павел, хилядникът заповяда на главните свещеници и на всички членове на Синедриона да дойдат. После махна оковите на Павел, доведе го и го изправи пред тях.

23 Павел внимателно огледа членовете на Синедриона и каза: „Братя, до този ден съм живял с чиста съвест пред Бога.“ ² Първосвещеникът Анания нареди на хората, стоящи до Павел, да го ударят през устата. ³ Тогава Павел каза на Анания: „Теб Бог ще удари, стено варосана! † Затова ли стоиш там — да ме съдиш според закона, а да заповядваш да ме удрят против закона?“

⁴ Хората край Павел казаха: „Как се осмеляваш да обиждаш Божия първосвещеник!“

⁵ Павел отговори: „Братя, не знаех, че той е първосвещеникът. Защото е писано: «Не казвай лоша дума за водача на народа си!» ††“

⁶ Една част от членовете на Синедриона бяха садукеи, а другата — фарисеи. Като съобрази това, Павел извика в Синедриона: „Братя, аз съм фарисей и баща ми беше фарисей. Съдят ме заради надеждата ми за възкресението на мъртвите.“

⁷ При тези негови думи между фарисеите и садукееите започна спор и присъстващите се разделиха на две групи. ⁸ (Садукееите не вярват, че има възкресение, и не вярват в ангели и духове, а фарисеите вярват във всичко това.) ⁹ Вдигна се голям шум. Тогава станаха законоучители от групата на фарисеите и започнаха да спорят, казвайки: „За нас този човек не е извършил нищо лошо. Може наистина да му е говорил дух или ангел.“

¹⁰ Спорът толкова се разгорещи, че хилядникът се уплаши да не разкъсат Павел. Затова заповяда на войниците да слязат сред множеството, да го измъкнат и да го отведат в казармите.

¹¹ През следващата нощ Господ се яви на Павел и му каза: „Бъди смел! Ти свидетелства за мен в Ерусалим, трябва да направиш същото и в Рим.“

Заговорът на юдеите да убият Павел

¹² На сутринта юдеите се наговориха и се заклеха да не ядат и да не пият, докато не убият Павел.

¹³ Заговорниците бяха повече от четиридесет. ¹⁴ Те отидоха при главните свещеници и старейшините и им казаха: „Обвързали сме се с клетва да не ядем нищо, докато не убием Павел. ¹⁵ Затова искаме вие и целият Синедрион да помолите хилядника да доведе Павел при вас под предлог, че искате да го разпитате по-подробно. А ние ще сме готови да го убием, преди да стигне дотук.“

† стена варосана *Разговорна фраза, изразяваща презрение.*

†† Цитат от Изх. 22:28.

¹⁶ Обаче племенникът на Павел чу за устроената засада и отиде в казармите, влезе при Павел и му разказа всичко. ¹⁷ Павел повика един от стотниците и му каза: „Заведи този младеж при хилядника, понеже има нещо да му каже.“ ¹⁸ Стотникът отведе младежа при хилядника и каза: „Затворникът Павел ме повика и ме помоли да доведе този младеж тук, защото имал да ти казва нещо.“

¹⁹ Като го хвана за ръка, хилядникът го отведе настрана и го попита: „Какво имаш да ми казваш?“

²⁰ Младежът отвърна: „Юдеите са се наговорили да те помолят да доведеш утре Павел в Синедриона под предлог, че искат да го разпитат по-подробно. ²¹ Но не им вярвай, защото над четиридесет души ще чакат Павел в засада, за да го убият. Те са се заклели да не ядат и да не пият, докато не го убият. Готови са и само чакат съгласието ти.“

²² Хилядникът отпрати младежа, като му заповяда: „На никого не казвай, че си ми съобщил това.“

Павел е изпратен в Кесария

²³ После повика двама от стотниците си и им каза: „Да се приготвят за тръгване двеста пехотинци, седемдесет конника и двеста копиеносци. В девет часа вечерта да са готови да тръгнат за Кесария.“

²⁴ Осигурете коне и за Павел, за да го отведете жив и здрав при управителя Феликс.“ ²⁵ Той написа писмо, в което се казваше:

²⁶ „От Клавдий Лисий

До Негово Превъзходителство Управителя Феликс: Позрави!

²⁷ Юдеите бяха заловили този човек и се готвеха да го убият, но аз отидох с войниците си и го спасих, понеже научих, че е римски гражданин. ²⁸ Тъй като исках да разбера причината, поради която го обвиняват, го отведох пред Синедриона им. ²⁹ Открих, че го обвиняват относно спорове върху техния закон, но срещу него няма обвинения, които да заслужават смъртно наказание или затвор. ³⁰ И понеже ми съобщиха, че срещу него има заговор, веднага го изпратих при теб и наредих на обвинителите му да изложат пред теб обвиненията си против него.“

³¹ Войниците изпълниха заповедта: взеха Павел и в онази нощ го отведоха в Антипатрида. ³² На другия ден конниците продължиха с него, а войниците се върнаха в казармите. ³³ Когато конниците пристигнаха в Кесария, те връчиха писмото на управителя и му предадоха Павел. ³⁴ Той прочете писмото и запита Павел: „От коя провинция си?“ Като научи, че е от Киликия, ³⁵ той каза: „Ще те изслушам, когато обвинителите ти пристигнат“ и заповяда да държат Павел под стража в двореца, построен от Ирод.

Някои юдеи обвиняват Павел

24 След пет дни в Кесария пристигнаха първосвещеникът Анания, няколко старейшини и един адвокат на име Тертил. Те дойдоха, за да изложат пред управителя обвиненията си срещу Павел. ² Като извикаха Павел, Тертил започна обвинителната си реч, обръщайки се към управителя:

„Достопочтени Феликс, благодарение на теб се радваме на мир. Твоята прозорливост позволи да се извършват нужните реформи сред народа ни. ³ Винаги и навсякъде с дълбока признателност приемаме тези неща. ⁴ За да не отнемаме повече от времето ти, благоволи да чуеш нашето кратко обвинение. ⁵ Този човек е размирник, бунтува юдеите от цял свят и е водач на сектата на назаряните. ⁶ Той дори се опита да оскверни храма, но ние го заловихме. ¹⁸ Разпитай го и сам ще можеш да научиш всичко, в което го обвиняваме.“ ⁹ Останалите юдеи го подкрепиха и потвърдиха, че всичко това е вярно.

Павел се защитава пред Феликс

¹⁰ Управителят направи знак на Павел да говори и той каза: „Зная, че от дълго време си съдия на този народ и затова с радост ще се защитавам пред теб. ¹¹ Както сам можеш да се увериш, аз отидох на поклонение в Ерусалим преди не повече от дванадесет дни. ¹² Тези юдеи не са ме заварили нито да споря с някого в храма, нито пък да подстрекавам хората към бунт в синагогите или където и да е другаде в града. ¹³ Те не могат да докажат обвиненията, които отправят към мен сега.

¹⁴ Изповядвам пред теб това: служа на Бога на предците ни според Пътя, който те наричат секта. Вярвам във всичко, което казва законът и което е написано в книгите на пророците. ¹⁵ Споделям същата надежда в Бога, която имат и те — надеждата, че ще има възкресение и за праведните, и за неправедните. ¹⁶ Затова правя всичко възможно съвестта ми пред Бога и пред хората винаги да е чиста.

¹⁷ След като отсъствах няколко години, аз дойдох в Ерусалим да донеса на своя народ благотворителни дарове и да принеса жертви. ¹⁸ Докато вършех това, пречистен според обичаите, те ме намериха в храма. Нямахме тълпа, нито безпорядък. ¹⁹ Няколко юдеи от Азия бяха там — те трябваше да застанат пред теб и да предявят обвинения, ако имаха нещо против мен. ²⁰ Или нека тези тук да кажат откриха ли някакво прегрешение, когато се изправих пред Синедриона в Ерусалим. ²¹ Освен ако намерят

† Някои гръцки ръкописи добавят 24:66-8а: ⁶ „Искахме да го съдим според нашия закон, ⁷ но хилядникът Лисий дойде и със сила го измъкна от ръцете ни. ⁸ Той заповяда на хората, които го обвиняват, да дойдат пред теб.“

за грешно единствено онова, което казах високо, когато застанах сред тях: «Днес ме съдите, защото вярвам във възкресението на мъртвите.»“

²² Тъй като знаеше доста за Пътя, Феликс прекъсна делото и каза: „Ще взема решение по твоя случай, когато дойде хилядникът Лисий.“ ²³ Той заповяда на стотника да държи Павел под стража, но не много строго, и да не пречи на приятелите му да се грижат за него.

Павел говори на Феликс и жена му

²⁴ След няколко дни Феликс дойде с жена си Друзила, по произход юдейка, и изпрати да доведат Павел. Феликс чу от него за вярата в Христос Исус. ²⁵ Но когато Павел заговори за праведност, за въздържание и за идващия съд, Феликс се изплаши и каза: „Засега си върви. Когато намеря време, ще те повикам.“ ²⁶ Същевременно той се надяваше, че Павел ще му даде подкуп и затова често го викаше и разговаряше с него.

²⁷ След две години на мястото на Феликс за управител беше назначен Порций Фест. Понеже искаше да угоди на юдеите, Феликс остави Павел в затвора.

Павел се отнася до императора

25 Фест дойде в провинцията и след три дни замина от Кесария за Ерусалим. ² Главните свещеници и юдейските водачи му представиха обвиненията си срещу Павел. Те умоляваха Фест ³ да покаже благосклонност към тях и да изпрати Павел в Ерусалим (а всъщност възнамеряваха да го убият в засада по пътя). ⁴ Но Фест отвърна: „Не, Павел е затворник в Кесария и аз скоро ще отида там. ⁵ Нека с мен дойдат някои от водачите ви и в негово присъствие да го обвинят, ако е извършил нещо нередно.“

⁶ След като прекара в Ерусалим не повече от осем или десет дни, Фест замина за Кесария. На другия ден след пристигането си той зае своето място в съда и заповяда да доведат Павел. ⁷ Когато той се появи, юдеите, които бяха дошли от Ерусалим, го наобиколиха и започнаха да предявяват многобройни и сериозни обвинения против него, обаче не можеха да докажат нито едно от тях. ⁸ В своя защита Павел каза: „С нищо не съм прегрешил нито срещу юдейския закон, нито срещу храма, нито срещу императора.“

⁹ Фест обаче искаше да угоди на юдеите и в отговор каза на Павел: „Искаш ли да отидеш в Ерусалим и там да те съдят по тези обвинения?“

¹⁰ Павел отговори: „Нали сега съм изправен пред императорския съд, където трябва да бъда съден? Не съм причинил никакво зло на юдеите, както ти самият много добре знаеш. ¹¹ Ако съм виновен и

съм извършил нещо, което заслужава смъртно наказание, готов съм да умра. Но ако в обвиненията на тези хора срещу мен няма нищо вярно, то никой не може да ме предаде в ръцете им. Отнасям се до императора!“

¹² След като обсъди молбата на Павел със своите съветници, Фест каза: „Отнасяш се до императора — при императора ще отидеш.“

Фест разпитва цар Агрипа за Павел

¹³ След няколко дни в Кесария на посещение при Фест дойдоха цар Агрипа и Верникия. ¹⁴ След като прекараха там известно време, Фест представи на царя случая на Павел така: „В затвора има един човек, оставен там от Феликс. ¹⁵ Когато бях в Ерусалим, главните свещеници и старейшините на юдеите ми казаха в какво го обвиняват и поискаха да го осъдят на смърт. ¹⁶ Отговорих им, че римляните нямат обичая да осъдят някого, преди той да се е срещнал лице в лице с обвинителите си и да е имал възможност да се защити по обвиненията, повдигнати против него. ¹⁷ Затова когато тези юдеи дойдоха тук с мен, не се бавих, а още на другия ден заех мястото си в съда и заповядах да доведат този човек. ¹⁸ Когато обвинителите му се изправиха срещу него, те не го обвиниха в нито едно от престъпленията, които очаквах да чуя. ¹⁹ Вместо това започнаха да спорят с него по техни религиозни въпроси и за някакъв човек Исус, който бил умрял, а Павел твърдеше, че е жив. ²⁰ Тъй като нямах представа от нещата, за които спореха, го попитах иска ли да отиде в Ерусалим и там да бъде съден по тези въпроси. ²¹ Но Павел пожела да остане в Кесария и се отнесе до императора да разреши неговото дело. Затова заповядах да остане затворен тук, докато уредя изпращането му пред императора.“

²² Тогава Агрипа каза на Фест: „Бих искал лично да чуя този човек.“

„Утре ще го чуеш“ — отговори Фест.

²³ И така, на другия ден Агрипа и Верникия дойдоха с голяма пищност и влязоха в съдебната зала заедно с хилядниците и градските първенци. Тогава Фест заповяда да доведат Павел ²⁴ и каза: „Царю Агрипа и всички вие, които сте с нас! Това е човекът, срещу когото недоволстват всички юдеи тук и в Ерусалим, като крещат, че не трябва да му се позволи да живее. ²⁵ Но аз не открих да е извършил нещо, заслужаващо смъртно наказание. И тъй като той самият се отнесе до императора, реших да го изпратя там. ²⁶ Аз обаче не зная какво точно да пиша на императора, че е извършил. Ето защо го изправих пред вас и най-вече пред теб, царю Агрипа, за да го разпитате и да ми кажете какво да пиша на императора. ²⁷ Защото ми се струва неразум-

но да изпращам затворник, без да посоча в какво е обвинен.“

Цар Агрипа разпитва Павел

26 Агрипа се обърна към Павел и му каза: „Можеш да говориш в своя защита.“ Тогава Павел вдигна ръка за внимание и започна защитната си реч:

² „Считам се за благословен, царю Агрипа, че днес тъкмо пред теб ще се защитавам срещу всичко, в което ме обвиняват юдеите, ³ особено след като познаваш обичаите на юдеите и техните спорни въпроси. Затова те моля да имаш търпение да ме изслушаш.“

⁴ Всички юдеи знаят как съм живял от детските си години в собствената си страна, а също и в Ерусалим. ⁵ Те ме познават отдавна и стига да искам, могат да потвърдят, че живях според най-строгата секта на нашата религия — живях като фарисей.

⁶ Изправен съм сега на съд заради надеждата си в обещанието, дадено от Бога на предците ни — ⁷ обещанието, което нашите дванадесет племена се надяват да получат. За него те ден и нощ ревностно служат на Бога. Заради тази надежда, царю, ме обвиняват юдеите. ⁸ Защо, хора, ви е трудно да повярвате, че Бог може да възкресява мъртвите?

⁹ Самият аз мислех, че трябва да правя всичко възможно против името на Исус от Назарет ¹⁰ и точно това вършех в Ерусалим. Много от Божиите хора хвърлих в затвора, като използвах дадената ми от главните свещеници власт. Когато ги убиваха, аз одобрявах това. ¹¹ Много пъти, влизайки във всички синагоги, аз ги наказвах и се опитвах да ги накарам да богохулстват. Моето настървение срещу тях беше толкова силно, че тръгнах да ги преследвам и в чужди градове.

Павел разказва как е видял Исус

¹² Упълномощен от главните свещеници и с разрешението им за разправа с тези хора, веднъж пътувах за град Дамаск. ¹³ Около обяд, както си вървях по пътя, видях, царю, небесна светлина, по-ярка от слънцето. Тя сияеше край мен и спътниците ми. ¹⁴ Всички паднахме на земята и тогава чух глас, който ми каза на арамейски: «Савле, Савле, защо ме преследваш? Като ми се противопоставяш, вредиш на себе си! †» ¹⁵ Аз попитах: «Кой си ти, Господи?», а Господ отвърна: «Аз съм Исус, когото ти преследваш. ¹⁶ А сега стани и се изправи на краката си. Явих ти се, за да те направя свой служител и свидетел относно това, което си видял, и това, което ще ти разкрия. ¹⁷ Ще те избавя от собствения ти народ и от езичниците, при които ще те изпратя.

¹⁸ Ти ще им отвориш очите и ще ги обърнеш от

† Като ... себе си Букв.: „Срещу ръжен не се рита!“

тъмнина към светлина, от властта на Сатана — към Бога, за да получат прошка за греховете си и място сред онези, които Бог освети въз основа на вярата им в мен.»

Павел говори за делото си

¹⁹ И тъй, царю Агрипа, аз се подчиних на това небесно видение ²⁰ и започнах да проповядвам най-напред на хората в Дамаск, после на тези в Ерусалим и из цяла Юдея, а също и на езичниците. Казаха им да се покаят и да се обърнат към Бога и с делата си да докажат, че наистина са се покаяли. ²¹ По тази причина ме хванаха юдеите, докато бях в храма, и се опитаха да ме убият. ²² Но Бог ми помогна и продължава да ми помага и до днес, и с неговата помощ аз стоя тук сега, като свидетелствам както пред хората със скромно положение, така и пред високопоставените. Не говоря нищо друго, освен това, което са предrekli пророците и Моисей. ²³ А те са казали, че Месията ще умре и ще бъде първият възкръснал от мъртвите, че ще донесе светлина на юдеите и езичниците.“

Павел се опитва да убеди Агрипа

²⁴ Докато Павел все още говореше в своя защита, Фест каза високо: „Ти си луд, Павле, полудял си от толкова много учене!“

²⁵ „Не, Достопочтени Фесте, не съм луд — отвърна Павел. — Напротив, думите ми са пълни с истина и здрав разум. ²⁶ Царят знае за тези неща и аз мога спокойно да говоря пред него. Сигурен съм, че нищо не е убягнало от вниманието му, защото това стана открито пред всички. ²⁷ Царю Агрипа, вярваш ли в думите на пророците? Зная, че вярваш.“

²⁸ Тогава Агрипа му каза: „Да не мислиш, че толкова лесно можеш да ме убедиш да стана християнин?“

²⁹ Павел отговори: „Дали лесно или трудно, моля се на Бога не само ти, а и всички, които днес ме слушат, да станат като мен, без, разбира се, тези окови.“

³⁰ Тогава царят, управителят, Верникия и всички седящи с тях станаха ³¹ и излязоха от стаята. Отвън те си говореха помежду си: „Този човек не е извършил нищо, което да заслужава смърт или затвор.“

³² И Агрипа каза на Фест: „Можем да го освободим, ако не беше се отнесъл до императора.“

Павел отпътува за Рим

27 След като бе решено да отплаваме за Италия, Павел и няколко други затворника бяха предадени на Юлий, стотник от специалната императорска войска. ² Качихме се на кораб, който беше от Адрамит и се готвеше да отплава за пристанища

по крайбрежието на Азия, и се отправихме на път. С нас беше и Аристарх, македонец от Солун.

³ На другия ден спряхме в Сидон. Юлий се отнесе благосклонно към Павел и му позволи да отиде при приятелите си, за да се погрижат за него. ⁴ Отплавахме оттам и се движехме по южния бряг на остров Кипър, за да се предпазим от силния насрещен вятър. ⁵ Прекосихме морето край Киликия и Памфилия и пристигнахме в град Мира, провинция Ликия. ⁶ Там стотникът намери един александрийски кораб, плаващ за Италия, и ни качи на него.

⁷ Няколко дни се придвижвахме бавно и много трудно достигнахме Книд. Вятърът ни пречеше да следваме курса си и затова продължихме от южния бряг на остров Крит покрай нос Салмон. ⁸ Плавайки с усилия покрай брега, стигнахме до местност, наречена Добри пристанища, недалеч от град Ласея.

⁹ Бяхме изгубили доста време и плаването ставаше вече опасно, а понеже и Постът беше отминал, Павел ги предупреди: ¹⁰ „Мъже, виждам, че пътуването ни е обречено да бъде тежко и ще донесе много загуби не само за товара и кораба, но и за живота ни.“ ¹¹ Но капитанът и собственикът на кораба успяха да убедят стотника, че няма опасност, и той не послуша Павел. ¹² Тъй като пристанището беше неподходящо за зимуване, мнозинството реши да отплаваме и се надявах да стигнем до Финикс, критско пристанище с излаз на югозапад и на северозапад, където да прекараме зимата.

Бурята

¹³ Задуха лек южен вятър и хората на кораба си помислиха: „На това се надявахме, за да постигнем целта си.“ Вдигнаха котва и заплавахме много близо покрай Крит. ¹⁴ Не след дълго обаче откъм острова задуха бурен вятър, наречен Евроклидон. ^{†15} Той подхвана кораба и тъй като бе невъзможно да се движим срещу вятъра, оставихме се вълните да ни носят.

¹⁶ Минахме покрай подветрената страна на едно островче, наречено Клавда, като едва успяхме да удържим спасителната лодка. ¹⁷ След като я вдигнаха, започнаха да укрепват кораба с въжета. После, опасявайки се да не заседнат в пясъците край Сирт, ^{††} свиха платната и оставиха вятъра да носи кораба.

¹⁸ На другия ден бурята така силно се разрази, че започнаха да изхвърлят товара зад борда, ¹⁹ а на третия ден със собствените си ръце изхвърлиха и корабните принадлежности. ²⁰ Дни наред не бяхме виждали нито слънцето, нито звездите. Бурята продължаваше да бушува и накрая изгубихме всяка надежда за спасение.

† Евроклидон Бурен североизточен вятър. †† Сирт Плитчина в морето близо до либийския бряг.

²¹ От дълго време никой нищо не беше ял. Тогава Павел застана пред тях и каза: „Трябваше да ме послушате и да не тръгваме от Крит. Така нямаше да ни се случат тези беди и нямаше да има никакви загуби. ²² А сега ви призовавам да не губите кураж, защото никой от вас няма да загине. Само корабът ще бъде унищожен. ²³ Снощи ми се яви ангел, изпратен от Бога, на когото принадлежа и служа. ²⁴ Той ми каза: «Не се страхувай, Павле! Ти трябва да застанеш пред императора и заради теб Бог ще пощади живота на всички онези, които пътуват с теб.» ²⁵ Така че не губете кураж, мъже! Аз вярвам на Бога и зная, че ще стане така, както ми беше казано. ²⁶ Но ще бъдем изхвърлени на някой остров.“

²⁷ На четиринадесетата нощ ние все още се носехме из Адриатическо море. Около полунощ моряците усетиха, че наблизо има земя. ²⁸ Те измериха дълбочината и откриха, че е около тридесет и седем метра. След малко пак я измериха и тя беше около двадесет и осем метра. ²⁹ Тъй като се страхуваха, че можем да се разбием в скалите, хвърлиха четири котви от кърмата и се молеха да се развидели. ³⁰ Някои от моряците се опитаха да избягат от кораба и като се престориха, че ще хвърлят друга котва от носа, те спуснаха в морето спасителната лодка. ³¹ Но Павел каза на стотника и на войниците: „Ако тези мъже не останат на борда, вие няма да се спасите.“ ³² Затова войниците прерязаха въжетата на спасителната лодка и тя падна в морето.

³³ Точно преди изгрев Павел умоляваше всички да хапнат малко, казвайки: „Минаха вече четиринадесет дни на напрегнато очакване, а вие стоите гладни и нищичко не сте яли. ³⁴ Сега ви умолявам да хапнете нещо. Нуждаете се от това, за да оживеете. И косъм няма да падне от главата ви.“ ³⁵ Като каза това, Павел взе хляб, благодари на Бога пред всички, след това го разчупи и започна да се храни. ³⁶ Това насърчи хората и те също започнаха да ядат. ³⁷ (На кораба бяхме всичко двеста седемдесет и шест души.) ³⁸ След като ядоха колкото искаха, те започнаха да изхвърлят житото в морето, за да олекне корабът.

Потъването на кораба

³⁹ Когато съмна, моряците видяха земя, която им беше непозната. Те съгледаха някакво заливче с пясъчен бряг и решиха да опитат да откарат кораба дотам. ⁴⁰ Освободиха котвите, като срязаха въжетата, а след това отвързаха и кормилните въжета, вдигнаха предното платно по посока на вятъра и насочиха кораба към брега. ⁴¹ Но той се натъкна на някаква пясъчна преграда и заседна. Носът се заби и не помръдваше, а вълните с всички сила се блъскаха в кърмата и я разбиха на парчета.

⁴² Войниците решиха да избият затворниците, за да не би някой от тях да избяга с плуване. ⁴³ Стотникът обаче искаше да спаси Павел и затова им попречи да изпълнят намерението си. Той заповяда на онези, които можеха да плуват, да скочат първи и да плуват към земята. ⁴⁴ Останалите трябваше да стигнат до брега на дъски или на парчета от кораба. Така всички благополучно се добраха до сушата.

Павел на остров Малта

28 Когато се озовахме в безопасност на сушата, разбрахме, че островът се нарича Малта.

² Местните жители бяха изключително гостоприемни към нас — посрещнаха всички ни и запалиха огън, понеже валеше и беше студено. ³ Павел беше събрал куп съчки и ги слагаше в огъня. Тогава, поради топлината, изпълзя една ехидна и се впи в ръката му. ⁴ Когато местните жители видяха влечугото, увиснало на ръката му, те казаха помежду си: „Този човек трябва да е убиец, защото макар и да не се удави в морето, богинята на справедливостта не му позволи да живее.“ ⁵ Но Павел тръсна ръка, змията падна в огъня, а на него му нямаше нищо. ⁶ Хората очакваха да се подуе или внезапно да се строполи мъртъв, но тъй като мина доста време, а нищо необикновено не му се случи, започнаха да говорят друго: „Той е бог.“

⁷ Близо до това място имаше ниви, собственост на главния управник на острова, Поплий. Той ни прие в дома си и три дни беше наш гостоприемен домакин. ⁸ Бащата на Поплий лежеше болен от треска и имаше дизентерия. Павел отиде да го види и след като се помоли, положи ръцете си върху него и го излекува. ⁹ След тази случка всички други болни от острова дойдоха при Павел и бяха излекувани. ¹⁰ Те ни почетоха с различни дарове и ни осигуриха всичко необходимо за пътуването ни.

От Малта към Рим

¹¹ След три месеца отплавахме на борда на един александрийски кораб, който беше презимувал на остров Малта и на чийто нос бяха изобразени Диоскурите. ¹² Спряхме в Сиракуза, където останахме три дни. ¹³ Оттам отплавахме за Ригия. На другия ден, след като задуха южен вятър, продължихме и ден по-късно пристигнахме в Потиоли. ¹⁴ Там намерихме няколко вярващи, които ни помолиха да останем с тях една седмица, след което пристигнахме в Рим. ¹⁵ Вярващите там бяха чули, че идваме, и дойдоха чак до Апиевия пазар ^{††} и Трите кръчми [‡]

[†] Диоскурите Гръцките богове-близнаци Кастор и Полукс.

^{††} Апиевия пазар Град на около 69 км от Рим. [‡] Трите кръчми Град на около 48 км от Рим.

да ни посрещнат. Когато ги видя, Павел благодари на Бога и се окуражи.

Павел в Рим

¹⁶ Когато влязохме в Рим, разрешиха на Павел да живее в отделна къща заедно с един войник, който го охраняваше.

¹⁷ След три дни Павел извика при себе си най-видните юдеи и щом се събраха, заговори: „Братя, макар че не съм извършил нищо против народа ни или против обичаите на нашите предци, в Ерусалим ме арестуваха и ме предадоха на римляните.

¹⁸ Те ме разпитаха и като разбраха, че няма никаква причина, поради която да бъда убит, искаха да ме освободят. ¹⁹ Юдеите обаче се противопоставиха на това и аз бях принуден да се отнеса до императора — но нямам никакви обвинения срещу своя народ. ²⁰ Затова исках да се срещна и да говоря с вас — окован съм заради вярата си в надеждата на Израел.“

²¹ Юдеите му казаха: „Не сме получили никакви писма за теб от Юдея. Никой от братята, пристигащи оттам, не ни е известил или казал нищо лошо за теб. ²² Бихме искали да чуем какви са твоите възгледи, защото знаем, че навсякъде се говори против тази секта.“

²³ Те се уговориха кога да се срещнат и на определения ден в къщата, където беше настанен Павел, дойдоха много юдеи. От сутринта до вечерта той им обясняваше и свидетелстваше за Божието царство. Опитваше се да ги убеди да повярват в Исус,

като използваше откъси от закона на Моисей и от книгите на пророците. ²⁴ Някои от тях повярваха на нещата, които говореше Павел, ала други не повярваха. ²⁵ Спорейки помежду си, те започнаха да се разотиват, но Павел им каза още нещо: „Истината изрече Святият Дух, когато чрез пророк Исаия каза на предците ви:

²⁶ «Иди при този народ и кажи:

Ще слушате и ще чувате,
но няма да разберете.

Ще гледате и ще виждате,
но няма да проумееете видяното.

²⁷ Защото тези хора са притъпили ума си,
запушили са ушите си,
затворили са очите си.

В противен случай щяха да видят с очите си,
да чуят с ушите си,
да разберат с умовете си,
да се обърнат към мен
и да ги излекувам.»

Исаия 6:9-10

²⁸ Затова знайте, че Божието спасение беше изпратено на езичниците. Те ще чуят!“ ²⁹ †

³⁰ Цели две години Павел остана в къщата, която бе наел, и приемаше всички, които идваха да го посетят. ³¹ Той проповядваше за Божието царство и поучаваше за Господ Исус Христос смело, без да му пречи никой.

† Някои късни гръцки ръкописи добавят стих 29: „След тези думи на Павел юдеите излязоха, спорейки разгорещено помежду си.“

Римляни

1 От Павел, слуга на Христос Исус, призван да бъде апостол, избран да проповядва Благата вест, ² която Бог отдавна беше обещал чрез пророците си в Святите Писания.

³ Благата вест е за неговия Син, нашия Господ Исус Христос, който като човек произлезе от Давидовия род, ⁴ но вследствие възкресението от мъртвите беше обявен за могъщия Божий Син в царството на Святия Дух. †

⁵ Чрез Христос ми бе дадена привилегията да бъда апостол, за да работя сред всички езичници, така че да повярват и да се подчинят на Бога. Върша това заради Христос. ⁶ Вие също сте сред тях и сте призвани да принадлежите на Исус Христос.

⁷ Пиша до всички вас, живеещи в Рим, които Бог обича и призова да станете негови святи хора.

Благодат и мир на вас от Бога, нашия Баща, и от Господ Исус Христос.

Благодарствена молитва

⁸ Първо, благодаря на моя Бог чрез Исус Христос за всички вас, защото за вашата вяра се говори по целия свят. ⁹ Бог, на когото служа всеотдайно, като проповядвам Благата вест за неговия Син, ми е свидетел, че всеки път ви споменавам в молитвите си ¹⁰ и винаги се моля най-накрая да успея да дойда при вас, ако такава е Божията воля. ¹¹ Защото жадвам да ви видя и да ви предам някой духовен дар, за да станете силни ¹² и докато съм сред вас, да се насърчаваме един друг с вярата си, вие — мен и аз — вас.

¹³ Братя и сестри, знайте, че много пъти исках да дойда при вас, за да пожъна плодове и сред вас, така както сред другите езичници, но досега все нещо ми пречеше.

¹⁴ Длъжник съм на всички — на гърци и варвари, на образовани и неуки. ¹⁵ Затова съм готов да проповядвам Благата вест и на вас, които живеете в Рим.

¹⁶ Защото аз не се срамувам от Благата вест, тъй като тя е Божията сила за спасение на всеки вярващ — първо на юдеина, а след това и на езичника. ¹⁷ Защото в нея се разкрива как Бог прави хората праведни от вяра към вяра, както е писано:

„Праведният чрез вяра ще живее.“ ††

† Святия Дух Букв.: „духа на святостта“. †† Цитат от Ав. 2:4.

Всички хора са грешни

¹⁸ Несъмнено Божият гняв от небето е отправен към всяко зло и грешно дело на хората, които потулват истината с неправда. ¹⁹ Бог изявява гнева си, защото хората знаят всичко, което е известно за Бога, тъй като сам той им го показва. ²⁰ От сътворението на света невидимата вечна сила и божественост на Бога ясно могат да бъдат разбрани, защото си проличават от Божиите дела. Ето защо хората нямат оправдание, ²¹ тъй като, макар и да познаваха Бога, не го почетоха като Бог и не му благодариха, а вместо това се отдадоха на суетни мисли и глупавите им сърца се изпълниха с мрак. ²² И макар да твърдяха, че са помъдрели, те станаха глупци ²³ и замениха славата на безсмъртния Бог с идоли, изобразяващи смъртни хора, птици, животни и влечуги.

²⁴ Затова Бог ги предаде на злите желаниа на сърцата им и на сексуални грехове и ги остави да оскверняват телата си един с друг. ²⁵ Те замениха истината за Бога с лъжа и се покланяха и служеха на създаденото, а не на неговия Създател, който е благословен завинаги. Амин.

²⁶ Затова Бог ги предаде на срамни страсти. Жените замениха естествените сексуални връзки с противоестествени. ²⁷ Също и мъжете изоставиха естествените сексуални връзки с жени и разпалени от страст един към друг, вършеха срамни неща с други мъже. За своята извратеност те получават в телата си заслуженото.

²⁸ И понеже не счетоха, че си струва да имат истинското познание за Бога, той ги предаде на поквареното им мислене, за да вършат непристойни дела. ²⁹ Тези хора са изпълнени с всякакви грехове — зло, алчност, ненавист, завист, убийство и разпра, измама и злост. Те сплетничат, ³⁰ клеветят и мразят Бога. Те са грубияни, горделивци, самохвалковци, измислят нови начини да вършат зло, непокорни са към родителите си, ³¹ глупци, не държат на думата си и нямат обич и милост в сърцата си. ³² Въпреки че знаят праведната Божия заповед, която казва, че такива дела заслужават смърт, те не само ги вършат, а и одобряват, когато други ги вършат.

Божият справедлив съд

2 Който и да си ти, човече, нямаш извинение, когато съдиш някого, защото съдейки друг човек, произнасяш присъда и над себе си, тъй като ти, който съдиш, вършиш същите неща. ² Знаем, че Божията присъда над хората, които вършат такива дела, е справедлива. ³ Но ти, човече, който съдиш хората, които вършат тези неща, а в същото време ги вършиш и ти, нима мислиш, че ще избегнеш Божия съд? ⁴ Или презираш богатата доброта, снизхождение и търпение на Бога и не разбираш, че той е добър към теб, защото те чака да се покаеш?

⁵ Но поради своята упоритост и нежелание да се покаеш ти правиш наказанието си по-тежко и ще го получиш в деня, когато Божият гняв и справедлив съд бъдат разкрити. ⁶ Бог ще възнагради всеки според делата му. ⁷ Ще даде вечен живот на онези, които търсят слава, почест и безсмъртие чрез постоянството си да вършат добро, ⁸ и ще стовари наказанието и гнева си върху онези, които поради своето себелюбие отказват да следват истината и следват злото. ⁹ Скръб и страдание ще изпрати Бог на всеки, който върши зло, първо на юдеите, а после и на езичниците. ¹⁰ А на всеки, който върши добро, ще даде слава, почест и мир, първо на юдеите, а после и на езичниците. ¹¹ Защото Бог съди всички безпристрастно.

¹² Тези, които познават закона, и тези, които никога не са чували за него, са равни, когато извършват грях. Които не познават закона и извършват грях, ще бъдат обречени на смърт, а които познават закона и извършват грях, ще бъдат съдени според него. ¹³ Защото праведни пред Бога са не тези, които чуват закона, а тези, които го спазват, и те ще бъдат оправдани.

¹⁴ Така че, когато езичниците, които нямат закона, вършат от само себе си това, което той изисква, въпреки че не го познават, те са закон за себе си, ¹⁵ защото поведението им показва, че изискваното от закона е написано в сърцата им. Свидетел за това е и съвестта им. Понякога разумът им подсказва, че са извършили грях и това ги прави виновни, а друг път разбират, че са извършили добро и това ги прави невинни.

¹⁶ Всички тези неща ще се случат в деня, когато Бог чрез Исус Христос ще съди тайните мисли на хората, както казва Благата вест, която проповядвам.

Юдеите и закона

¹⁷ А ти, който наричаш себе си юдеин и уповаваш на закона, и се гордееш с взаимоотношението си с Бога, ¹⁸ и знаеш каква е волята му и кое е наистина

важно, защото законът ти го казва, ¹⁹ и си убеден, че водиш слепите, че си светлина за онези, които тънат в мрак, ²⁰ че си наставник на неуките и учител на децата, и си сигурен, че законът те снабдява със знания и истина, ²¹ защо ти, който учиш другите, не учиш и себе си? Защо ти, който проповядваш, че не трябва да се краде, крадеш? ²² Защо прелюбодействаш ти, който казваш, че човек не трябва да прелюбодейства? Защо крадеш от храмовете ти, който мразиш идолите? ²³ Ти, който се хвалиш със закона, защо срамиш Бога, като нарушаваш неговия закон? ²⁴ Както е писано: „Заради вас се хули Божието име сред езичниците.“ †

²⁵ Обрязването има смисъл, ако спазваш закона, но ако го нарушаваш, все едно че никога не си бил обрязан. ²⁶ Ако необрязан човек изпълнява изискванията на закона, все едно че е обрязан. ²⁷ Този, който не е физически обрязан и изпълнява закона, ще те осъди теб, който, въпреки че го имаш написан и си обрязан, го нарушаваш.

²⁸ Не е истински юдеин онзи, който е юдеин само външно, нито обрязването на тялото е истинско обрязване. ²⁹ Истински юдеин е онзи, който е юдеин вътрешно, и истинското обрязване е в сърцето и е извършено от Духа, а не от писания закон. Похвалата, която такъв човек получава, идва не от хората, а от Бога.

3 И така, какво предимство имат юдеите и каква е ползата от обрязването? ² Голяма във всяко отношение. Първо, защото на тях Бог повери ученията си. ³ И какво от това, че някои не бяха верни на Бога? Нима тяхната невярност ще го възпре да изпълни обещаното от него? ⁴ Не, разбира се! Бог ще продължи да бъде верен, дори и всеки човек да е лъжец, както казва Писанието:

„Ще докажеш, че си прав, когато говориш, и ще спечелиш, когато те съдят.“

Псалм 51:4

⁵ И така, какво да кажем, щом като нашите грехове само показват Божията праведност? Нима Бог е несправедлив, когато ни наказва? (Казвам това, което някои хора могат да си помислят.) ⁶ Не, разбира се! Иначе как ще съди света?

⁷ Може да кажеш: „Щом като Божията слава расте от това, че моята лъжа показва по-ясно неговата истина, защо ме съдят като грешник?“ ⁸ Все едно казваш: „Нека вършим зло, за да дойде доброто!“ Има хора, които ни клеветят и говорят, че ние поучаваме точно това. Тези хора заслужават да бъдат осъдени.

Всички хора са виновни

⁹ И така, ние, юдеите, по-добри ли сме от останалите? Съвсем не! Вече поставихме обвинението, че

† Цитат от Ис. 52:5. Вж. също Ез. 36:20-23.

както юдеите, така и езичниците са под властта на греха. ¹⁰ Както е писано:

„Няма нито един човек без грях.

¹¹ Няма нито един, който разбира.

Няма нито един, който търси Бога.

¹² Всички му обърнаха гръб
и всички се поквариха.

Няма нито един, който да върши добро.

Няма дори и един!“

Псалм 14:1-3

¹³ „Като зловоние от отворен гроб са противни думите,

излизащи от устата им.

Използват езика си, за да лъжат.“

Псалм 5:9

„Думите им са змийска отрова.“

Псалм 140:3

¹⁴ „Устите им са пълни с проклетия и жлъч.“

Псалм 10:7

¹⁵ „Винаги са готови да раняват и убиват,

¹⁶ навсякъде, където отидат,

носят разруха и нещастие

¹⁷ и не познават пътя към мира.“

Исая 59:7-8

¹⁸ „Те нямат страхопочитание към Бога.“

Псалм 36:1

¹⁹ Сега знаем, че това, което законът казва, се отнася за онези, които са под закона, за да се сложи край на всички оправдания, които хората си намират, и да се покаже, че Бог ще съди цялото човечество. ²⁰ Никой няма да бъде оправдан пред Бога заради подчинение на закона, защото законът само показва греха ни.

Как Бог прави хората праведни

²¹ Но сега се разкрива как Бог прави хората праведни. Това става отделно от закона, въпреки че законът и пророците свидетелстват за него. ²² Бог прави хората праведни чрез вярата в [†] Исус Христос и това се отнася за всички, които вярват, понеже няма разлика между хората, ²³ защото всички съгрешиха и са лишени от Божията слава. ²⁴ Но Бог ги прави праведни чрез своята благодат даром, като ги освобождава от греха чрез Христос Исус.

²⁵ Чрез кръвта на Исус Бог го представи като изкупителна жертва за греховете на онези, които имат вяра. Така показва, че е бил справедлив, когато, поради снизхождението си, в миналото не е наказал хората за греховете им. ²⁶ Бог извърши това, за да докаже, че е справедлив в настоящето и че ще продължи да бъде справедлив и същевременно да прави праведен всеки, който вярва в Исус.

²⁷ Защо да се хвалим тогава? Няма за какво. Това е изключено не от закона на делата, а от закона на вярата. ²⁸ Защото вярваме, че човек става праведен

ден чрез вярата, а не чрез делата, които е извършил, за да се подчини на закона. ²⁹ И нима Бог принадлежи само на юдеите? Нима той не е Бог и на езичниците? Разбира се, че е. ³⁰ Тъй като Бог е един, той ще направи праведни както юдеите, така и езичниците ^{††} чрез вяра. ³¹ Означава ли това, че чрез вяра унищожаваме закона? Не, в никакъв случай! Ние се съгласяваме с него.

Примерът на Авраам

4 Какво тогава можем да кажем, че е открил за вярата Авраам, нашият праотец по плът? [‡] Защото, ако е станал праведен чрез делата си, той има основание да се хвали, но не пред Бога. ³ Писанието казва: „Авраам повярва в Бога и той прие вярата му и го счете за праведен.“ ^{‡†}

⁴ Този, който работи, получава заплата за труда си не като подарък, а защото я е заслужил. ⁵ Но ако някой се доверява не на делата си, а на Бога, който прави праведни грешните, Бог приема вярата на този човек и го счита за праведен. ⁶ Така Давид говори за щастieto на онзи, когото Бог приема за праведен, без да гледа делата му:

⁷ „Благословени са онези,
чиито беззаконни дела са простени
и чиито грехове са покрити.

⁸ Благословен е онзи,
когото Господ приема така,
сякаш не е извършил грехове.“

Псалм 32:1-2

⁹ Дали това щастие се отнася само за обрязаните или и за тези, които не са обрязани? Защото казахме: „Бог прие вярата на Авраам и го счете за праведен.“ ¹⁰ А кога бе счетен за праведен? Преди или след като бе обрязан? Бог го счете за праведен преди, а не след обрязването. ¹¹ По-късно Авраам се обряза като доказателство, че благодарение на вярата той бе праведен пред Бога още преди да бъде обрязан. И така той стана баща на всички, които вярват и са приети от Бога като праведни, въпреки че не са обрязани, ¹² и на тези, които са обрязани, но същевременно следват вярата, която нашият баща Авраам показа преди да бъде обрязан.

Божие обещание, получено чрез вярата

¹³ Обещанието, дадено на Авраам и потомците му, че ще бъде наследник на света, дойде не чрез закона, а чрез праведността, която произтича от вярата. ¹⁴ Защото ако тези, които следват закона, са наследници на света, вярата губи смисъл и обещанието е без стойност. ¹⁵ Защото законът може само да предизвика Божия гняв, ако бъде нарушен, но

^{††} както юдеите, така и езичниците Букв.: „както обрязаните, така и необрязаните“. [‡] Или: „Какво да кажем тогава? Открили ли сме, че Авраам е нашият праотец по плът?“ ^{††} Цитат от Бит. 15:6.

[†] вярата в Или: „верността на“.

където няма закон, няма и нарушаване на закона.

¹⁶ Божието обещание идва благодарение на вярата и затова е подарък. А щом е подарък, то е за всички потомци на Авраам — не само за тези, които живеят под закона, но и за тези, които живеят с вяра като Авраам. Той е баща на всички нас, ¹⁷ както е писано: „Направих те баща на много народи.“[†] Това е истина пред Бога, в когото Авраам вярваше — Бога, който дава живот на мъртвите и създава онова, което не е съществувало.

¹⁸ Въпреки че нямаше надежда Авраам да има деца, той вярваше и се надяваше. И така стана баща на много народи, както му беше казано: „Ще имаш безбройно потомство.“^{††19} И вярата му не отслабна, въпреки че беше почти на сто години и добре знаеше, че тялото му е вече неспособно да създава потомство и че Сара е неплодна.²⁰ Но той не спря да вярва и не се усъмни в Божието обещание. Напротив: вярата му ставаше все по-силна и той прослави Бога.²¹ Авраам бе напълно сигурен, че Бог може да изпълни онова, което е обещал.²² Ето защо е казано: „Бог прие вярата му и го счете за праведен.“^{‡23} Но не само за него бе писано: „Бог прие вярата му“, ²⁴ а и за нас, които ще бъдем счестени за праведни, защото вярваме в Онзи, който възкреси от мъртвите нашия Господ Исус,²⁵ който бе предаден на смърт заради нашите грехове и бе възкресен, за да станем праведни пред Бога.

Праведност пред Бога

5 Тъй като сме станали праведни пред Бога чрез вяра, ние сме в мир с него чрез нашия Господ Исус Христос.² Защото повярвахме в Христос, той ни доведе в тази благодат, в която сега живеем, и радостно се хвалим заради надеждата, че ще споделим Божията слава.³ Радостно се хвалим и с изпитанията си, защото знаем, че изпитанията раждат търпение,⁴ а търпението — твърдост, която ражда надежда.⁵ Надеждата няма да ни разочарова, защото Божията любов се изля в сърцата ни чрез Святия Дух, който ни беше даден.

⁶ Още когато бяхме безсилни да се спасим, в нужното време Христос умря за нас, които живеехме против Бога.⁷ Много малко хора биха умрели за някой друг човек, дори и ако той спазва изискванията на закона. Ако е наистина добър, може някой да се реши да умре за него.⁸ Бог показва любовта си към нас с това, че още докато бяхме грешни, Христос умря за нас.

⁹ Сега, когато сме станали праведни чрез смъртта на Христос, то чрез него със сигурност ще се спасим от Божия гняв.¹⁰ Защото, ако докато бяхме врагове на Бога, той ни помири със себе си чрез

[†] Цитат от Бит. 17:5. ^{††} Цитат от Бит. 15:5. [‡] Цитат от Бит. 15:6.

смъртта на Сина си, то със сигурност сега, когато сме помирени, ще ни спаси чрез живота на Христос.¹¹ И това не е всичко: ние радостно се хвалим с онова, което Бог е направил чрез нашия Господ Исус Христос, чрез когото сега сме помирени с Бога.

Адам и Христос

¹² Така както грехът дойде на света чрез един човек, а чрез греха дойде смъртта, така и чрез греха смъртта се разпространи във всички хора, защото всички съгрешиха.¹³ Грех е имало на света още преди появата на закона, но когато няма закон, никой не може да бъде обвинен в грех.¹⁴ От времето на Адам до Моисей царуваше смъртта, дори и над тези, които не са извършили грех както Адам, който наруши Божията заповед.

Адам беше като Онзи, който трябваше да дойде.¹⁵ Но Божият подарък не е като греха на Адам. Всички хора умряха заради греха на този един човек, но благодатта на Бога и подаръкът, който бе даден безплатно чрез един човек — Исус Христос — се изляха изобилно върху човечеството.¹⁶ И Божият дар не може да се сравни по своето влияние с греха на Адам, защото Адам съгреша само веднъж и беше осъден, а Божият подарък дойде след много грехове и направи хората праведни пред Бога.¹⁷ Ако заради един човек смъртта царуваше благодарение на греха на този един човек, много повече онези, които получават изобилната благодат и дара на праведността, ще имат истински живот и ще царуват чрез един човек — Исус Христос.

¹⁸ Както осъждението над всички хора дойде чрез едно прегрешение, така също чрез едно праведно дело дойде оправданието, носещо живот за всички хора.¹⁹ Както чрез непокорството на един човек всички хора станаха грешни, така чрез покорството на един човек всички хора ще станат праведни пред Бога.²⁰ Законът дойде, за да се увеличат греховете, но там, където те растяха, Божията благодат растеше още повече,²¹ за да може както грехът царуваше чрез смъртта, така Божията благодат да царува чрез праведността и да донесе вечен живот чрез нашия Господ Исус Христос.

Мъртви за греха, но живи в Христос

6 Какво да кажем? Че трябва да продължим да грешим, за да се умножи Божията благодат?² Не, разбира се! Как можем ние, които умряхме за греха, да продължим да живеем в него?³ Или не знаете, че ние, които бяхме кръстени в Христос Исус, бяхме кръстени в неговата смърт?⁴ И чрез кръщението в смъртта му бяхме погребани заедно с него, за да може както Христос бе възкресен от

мъртвите чрез славата на Отца, така и ние също да живеем нов живот.

⁵ Защото ако сме били съединени с него в смърт като неговата, ще бъдем съединени с него и във възкресение като неговото. ⁶ Знаем, че старата ни същност бе разпъната на кръста заедно с Христос, за да бъдат унищожени грешните ни тела и да не бъдем вече робни на греха, ⁷ защото този, който е умрял, е освободен от властта на греха.

⁸ И след като умряхме с Христос, вярваме, че и ще живеем с него, ⁹ защото Христос, който възкръсна от мъртвите, вече няма да умре и смъртта вече не господства над него. ¹⁰ Когато умря с тази смърт, Христос умря за греха веднъж и завинаги, а животът, който сега живее, е живот с Бога. ¹¹ Така и вие смятайте себе си мъртви за греха, но живи за Бога чрез Христос Исус.

¹² Грехът не трябва да господства над земното ви тяло, за да не се подчинявате на неговите грешни желаниа, ¹³ а също и не позволявайте никоя част от вашето тяло да бъде използвана като оръдие на греха в служба на злото. Служете на Бога като хора, възкръснали от мъртвите и живи сега. Нека телата ви бъдат оръдия на Бога в служба на доброто.

¹⁴ Грехът няма да господства над вас, защото живеете не под закона, а под Божията благодат.

Роби на праведността

¹⁵ Какво да правим тогава? Да грешим, защото живеем не под закона, а под Божията благодат? Не, разбира се! ¹⁶ Не знаете ли, че когато служите на някого и му се покорявате, сте негови роби — или роби на греха, което води до смърт, или роби, покоряващи се на Бога, което води до оправдание?

¹⁷ Вие бяхте роби на греха, но се подчинихте с цялото си сърце на учението, което ви бе дадено. Благодарим на Бога за това! ¹⁸ Бяхте освободени от греха и станяхте роби, които вършат онова, което Бог изисква. ¹⁹ За да стане ясно, използвам пример от живота, защото ви е трудно да разберете. Както бяхте роби на нечистотата и злото и живеехте за злото, така сега трябва да станете роби, които вършат онова, което Бог изисква, и да се посветите на Бога.

²⁰ Когато бяхте роби на греха, не бяхте задължени да вършите онова, което Бог изисква. ²¹ И какви плодове пожънахте тогава? Дела, от които сега се срамувате и които накрая водят до смърт. ²² Но сега, когато сте освободени от греха и сте роби на Бога, плодовете, които жънете, водят към посвещение на Бога и накрая — до вечен живот. ²³ Заплата за греха е смърт, а Божият подарък е вечен живот чрез Христос Исус, нашия Господ.

Освобождение от закона

⁷ Нима не знаете, братя и сестри (защото говоря на хора, които познават закона), че законът господства над човека, докато той е жив? ² Например, според закона омъжената жена е обвързана със съпруга си, докато той е жив, но ако съпругът ѝ умре, тя се освобождава от брачния закон. ³ И така, ако тя стане жена на друг мъж, докато съпругът ѝ е жив, законът казва, че е прелюбодейка, но ако съпругът ѝ умре, тя е свободна от брачния закон и няма да извърши прелюбодеяние, ако стане жена на друг мъж.

⁴ Така, братя и сестри, вие също умряхте за закона чрез Христовото тяло, за да можете да принадлежите на друг — на Онзи, който възкръсна от мъртвите, за да принасяме плодове за Бога. ⁵ Когато живеехме според грешната си човешка природа, нашите греховни страсти, подбудени от закона, вършеха своето дело в телата ни, за да дадат плодове, които водят към смърт. ⁶ Но сега, след като умряхме за закона, чиито пленници бяхме, ние сме освободени от него. Сега служим на Бога, нашия Господар, по нов начин, ръководени от Духа, а не по стария начин — според писания закон.

Борбата с греха

⁷ Можем ли тогава да кажем, че грехът и законът са едно? Не, разбира се! Но ако не беше законът, нямаше да зная какво е грях. Всъщност, ако законът не беше казал: „Не пожелавай това, което принадлежи на друг“, [†] нямаше да зная какво е да пожелаеш нещо, което принадлежи на друг. ⁸ Но грехът намери начин чрез тази заповед да ме накара да пожелавам всякакви неща, които не ми принадлежат, защото без закона грехът е безсилен. ⁹ Имаше време, когато бях жив без закона, но грехът отново започна да действа, когато заповедта на закона дойде при мен, ¹⁰ и аз умрях. Така заповедта, чието предназначение бе да донесе живот, ми донесе смърт, ¹¹ защото грехът успя да ме измами и използва заповедта да ме убие.

¹² Законът е свят и заповедта е свята, справедлива и добра. ¹³ Означава ли това, че доброто ми донесе смърт? Не, разбира се! За да разбере какво е грях, грехът ми донесе смърт, като се възползва от доброто. Това стана, за да може чрез тази заповед да се покаже колко ужасно грешен е грехът.

Вътрешният конфликт

¹⁴ Знаем, че законът е нещо духовно, а аз не съм. Аз съм човек от плът и бях продаден в робство на греха. ¹⁵ Не зная какво върша, защото върша не това, което искам, а нещата, които мразя, тях върша!

[†] Цитат от Изх. 20:17; Вт. 5:21.

¹⁶ А щом върша точно това, което не искам, значи се съгласявам със закона и признавам, че е добър. ¹⁷ Но всъщност не аз върша тези неща, а грехът, който живее в мен. ¹⁸ Да, зная, че нищо добро не живее вътре в мен, тоест в моята недуховна човешка природа. Имам желание за добри дела, но нямам силата да ги върша. ¹⁹ Върша не доброто, което искам, а злото, което не искам. ²⁰ А щом върша точно това, което не искам, то не аз го върша, а грехът, който живее в мен.

²¹ Откривам в себе си това правило: когато искам да извърша добро, злото винаги е с мен. ²² Дълбоко в себе си аз с радост приемам Божия закон. ²³ Но виждам друг закон да действа в тялото ми. Той е във вражда със закона, който ръководи ума ми. Този друг закон, който действа в тялото ми, е законът на греха и той ме превръща в свой пленник. ²⁴ Аз съм един окаян човек! Кой ще ме спаси от това тяло, подвластно на смъртта? ²⁵ Бог го прави чрез нашия Господ Исус Христос и аз съм благодарен!

И така, с ума си служа на Божия закон, но с грешната си човешка природа служа на закона, наложен ми от греха.

Живот в Духа

8 Така сега няма осъждение за онези, които са в Христос Исус. ² Защото законът на Духа, който носи живот, в Христос Исус те † освободи от закона на греха, който води до смърт. ³ Бог извърши това, което законът на Моисей, загубил силата си чрез нашата човешка природа, не можа. Като изпрати на земята собствения си Син, който прие тяло, подобно на нашите човешки тела, с които грешим, за да плати за греха, Бог осъди греха чрез това тяло. ⁴ Той направи това, за да станем праведни според изискванията на закона и сега ние живеем, като следваме Духа, а не грешната си човешка природа.

⁵ Защото онези, които живеят според грешната си природа, следват желанията на грешната си природа, а тези, които живеят според Духа, следват желанията на Духа. ⁶ Умът, управляван от недуховната човешка природа, води към духовна смърт, а умът, управляван от Духа, води към живот и мир. ⁷ Умът, управляван от недуховната човешка природа, е против Бога, защото не се покорява и не може да се покори на Божия закон ⁸ и онези, които живеят според грешната си природа, не могат да се харесат на Бога.

⁹ Но ако Божият Дух наистина живее във вас, ръководи ви не грешната природа, а Духът. А ако някой няма Христовия Дух, този човек не принадлежи на Христос. ¹⁰ От друга страна, ако Христос е във вас, дори телата ви да са мъртви вследствие на греха, Духът ви дава живот, защото сте станали пра-

ведни пред Бога. ¹¹ Бог възкреси Исус от мъртвите и сега във вас живее Божият Дух. Онзи, който възкреси Христос от мъртвите, ще даде живот на вашите смъртни тела чрез своя Дух, който живее във вас.

¹² Затова, братя и сестри, ние не трябва да живеем според законите на грешната природа, защото не сме задължени да следваме нейните желания. ¹³ Онези, които живеят според грешната си природа, ще умрат, а онези, които чрез Духа умъртвят греховните си желания, ще живеят, ¹⁴ защото истинските Божии деца са онези, които са ръководени от Божия Дух. ¹⁵ Вие приехте не дух, който ви прави роби и отново ви кара да се страхувате, а Духа, който ви прави Божии деца. Чрез него викаме „Авва“, †† Отче!“ ¹⁶ и същият този Дух заедно с нашия дух свидетелства, че сме Божии деца. ¹⁷ И понеже сме негови деца, ние също сме Божии наследници и наследници заедно с Христос, и след като страдаме заедно с него, ще получим и слава като неговата.

Бъдещата слава

¹⁸ Сигурен съм, че страданията ни в този живот са нищо в сравнение с бъдещата слава, която ще ни бъде дадена. ¹⁹ Създаденият от Бога свят с нетърпение очаква времето, когато ще се разкрие кои са Божиите деца. ²⁰ Светът беше променен така, че всичко в него се обезсмисли. Това стана не защото той го искаше, а защото Бог реши да го промени с надеждата, ²¹ че създаденото от него ще бъде освободено от своето робство на разруха и ще се радва на славната свобода, която принадлежи на Божиите деца.

²² Защото знаем, че досега всичко, сътворено от Бога, стене и страда като жена в родилни болки. ²³ И не само всичко сътворено, а и ние, които имаме Духа като начало на Божието благословение, стенем в себе си, докато с нетърпение очакваме пълното осиновяване от Бога, когато телата ни ще бъдат освободени. ²⁴ Ние бяхме спасени и затова имаме тази надежда в сърцата си. Ако можехме да видим онова, което очакваме, то това нямаше да е истинска надежда, защото кой се надява на нещо, което вече вижда? ²⁵ Но ние се надяваме на нещо, което още не виждаме, и търпеливо го очакваме.

²⁶ Духът идва на помощ в слабостта ни. Ние не знаем за какво и как да се молим, а той самият се моли за нас със стенания, които не могат да се изразят с думи. ²⁷ Бог вижда това, което е в сърцата ни, и знае какво иска Духът, защото той се моли за Божиите святи хора така, както Бог желае.

²⁸ И знаем, че във всичко Бог работи за доброто на онези, които го обичат, онези, които призова,

† те Според някои гръцки ръкописи: „ме“.

†† Авва Арамейската дума за „баща“ или „татко“.

защото такъв бе планът му. ²⁹ Още преди сътворението на света той познаваше хората, които предварително отдели да бъдат подобни на неговия Син, за да може Божият Син да бъде първородният † сред много братя и сестри. ³⁰ Бог не само ги отдели предварително, но ги и призова; които призова, направи праведни; и които направи праведни, прослави.

Божията любов в Христос Исус

³¹ Какво да кажем за това? Ако Бог е на наша страна, кой може да е против нас? ³² Нима Онзи, който не пожали собствения си Син, а го изпрати да умре за всички ни, няма да ни даде, заедно с Исус, и всичко останало? ³³ Кой може да обвини избраните от Бога? Никой! Защото Бог е този, който ги обявява за невинни. ³⁴ Кой може да ги осъди? Никой! Христос Исус умря и, което е още по-важно, беше възкресен, и сега седи от дясната страна на Бога и се застъпва за нас. ³⁵ Кой ще ни отдели от любовта на Христос? Неприятностите, трудностите, преследванията, липсата на храна или дрехи, опасностите или мечът? ³⁶ Както е писано:

„Заради теб ни убиват непрестанно и гледат на нас като на овце, обречени на заколение.“

Псалм 44:22

³⁷ Не, във всички тези неща ние печелим славна победа чрез Онзи, който ни обикна. ³⁸ Защото твърдо вярвам, че нито смъртта, нито животът, нито ангелите, нито управляващите духове, нито нещо в настоящето, нито нещо в бъдещето, нито дружки сили, ³⁹ нито нещо във висините, нито нещо в дълбините, нито каквото и да е от създаденото може да ни отдели от Божията любов, която имаме в Христос Исус, нашия Господ.

Бог и израелският народ

9 Говоря истината в Христос. Не лъжа и съвестта ми, водена от Святия Дух, ми е свидетел, ² че сърцето ми е изпълнено с голяма скръб и непрестанна болка. ³ Защото дори бих предпочел аз да бъда прокълнат и отделен от Христос заради братята и сестрите си, своите земни сродници, ⁴ народа на Израел. Те са избрани да бъдат Божии деца. На тях Бог разкри славата си, на тях даде заветите, закона, правилния начин на поклонение и обещанията. ⁵ Техни са великите патриарси и те са земният род на Христос, който е Бог над всичко и благословен завинаги! †† Амин.

⁶ Не че Божието обещание не се изпълни, но не всички от народа на Израел са наистина Божий на-

† първородният Това вероятно означава, че Христос е първият в Божието семейство, който споделя Божията слава. †† Христос, който ... завинаги! Или: „Христос. Бог, който властва над всичко, да бъде благословен завинаги!“

род. ⁷ И това, че са потомци на Авраам, не означава, че всички са негови истински деца. Както Бог каза на Авраам: „Само чрез Исаак ще придобиеш истински потомци.“ ⁸ Това означава, че Божии деца са не децата, родени по естествен начин, а децата, родени според обещанието. ⁹ А ето какво беше обещанието: „По това време догодина ще се върна и Сара ще е родила син.“ ††

¹⁰ И това не е всичко, тъй като Ревека също роди синове от един мъж — нашия праотец Исаак. ¹¹ И още преди да се родят синовете ѝ и преди да са извършили каквото и да е добро или зло, Бог каза на Ревека: „По-големият син ще служи на по-малкия.“ †† Бог каза това, за да се осъществи планът му, който действа чрез неговия избор и е основан не на делата на човека, а на този, който призовава.

¹³ Както е писано: „Обикнах Яков, а намразих Исав.“ ††

¹⁴ Какво да кажем тогава? Нима Бог е несправедлив? ¹⁵ Не, разбира се! Той каза на Моисей: „Към когото реша да проявя милост, ще я проявя и към когото реша да проявя съжаление, ще го проявя.“

††¹⁶ Така че всичко зависи не от желанието или усърдието на човека, а от Бога, който показва милост. ¹⁷ Защото според Писанието Бог каза на фараона: „Аз те сложих на престола, за да покажа чрез теб властта си и за да се прогласи името ми по целия свят.“ ¹⁸ Затова Бог проявява милост към този, когото избере, и закоравява сърцето на онзи, когото поиска.

¹⁹ Сигурно ще ми кажеш: „Щом Бог ръководи делата ни, защо тогава ни вини за тях? Нима някой може да се противопостави на волята му?“ ²⁰ Но кой си ти, човече, за да възразяваш на Бога? И може ли сътвореното да каже на твореца си: „Защо си ме създал такъв?“ ²¹ И няма ли власт грънчарят над глината, когато превръща парче глина в специален съд или в съд за всекидневна употреба?

²² Така и Бог, понеже искаше да прояви гнева си и да покаже силата си, понасяше търпеливо онези, които бяха предмет на гнева му и бяха готови за своето унищожение. ²³ Той чакаше, за да покаже богатата си слава на онези, които бяха предмет на милостта му. Те бяха подготвени от Бога да получат неговата слава. ²⁴ Ние сме тези хора, които той призова не само измежду юдеите, а измежду езичниците. ²⁵ Както казва Писанието в книгата на Осия:

„Тези, които не бяха мой народ, ще нарека свой народ, и нелюбимия народ ще назова любим.“

Осия 2:23

²⁶ „И на същото място, където Бог им каза:

‡ Цитат от Бит. 21:12. †† Цитат от Бит. 18:10,14. ††† Цитат от Бит. 25:23. †††† Цитат от Мал. 1:2-3. †††† Цитат от Изх. 33:19. § Цитат от Изх. 9:16.

«Вие не сте мой народ»,
там ще бъдат наречени деца на живия Бог.»

Осия 1:10

27 А Исаия възкликва за Израел:

„Въпреки че децата на Израел са многобройни
като песъчинките в морето,
много малко от тях ще бъдат спасени,

28 защото Господ ще изпълни присъдата си над
земята бързо и докрай.“

Исаия 10:22-23

29 Както Исаия предсказва:

„Ако Всемогъщият Бог не беше
оставил някои хора от народа ни,
сега щяхме да бъдем
като Содом и да станем като Гомора.“

Исаия 1:9

30 Какво да кажем тогава? Езичниците, които не
търсеха да станат праведни пред Бога, станаха пра-
ведни, понеже повярваха. 31 А народът на Израел,
който следваше закон, за да стане праведен, не
успя. 32 И защо? Защото се опитваше да стане пра-
веден не чрез вярата, а чрез делата си. Той се пре-
пъна в камъка, в който хората ще се спъват. 33 Как-
то е писано:

„Виж, поставям в Сион камък,
в който хората ще се спъват,
камък, която ще ги кара да падат.
Но този, който повярва в него,
няма да се посрами.“

Исаия 8:14; 28:16

10 Братя и сестри, от цялото си сърце желая
юдеите да бъдат спасени и се моля за това на
Бога, 2 защото съм им свидетел, че те имат ревност
за Бога, но нямат правилното знание. 3 Те не позна-
ваха начина, по който Бог прави хората праведни,
и се опитваха да станат праведни по свой начин,
като не приеха Божия начин да станат праведни.
4 Христос сложи край на закона, за да стане правед-
ден всеки, който вярва.

5 За оправданието, постигнато чрез подчинение
на закона, Моисей пише: „Който следва закона, ще
живее чрез него.“ 16 Но за оправданието, постигна-
то чрез вярата, Писанието казва: „Не питайте сър-
цето си: «Кой ще се качи на небето?»“ (което значи:
„Кой ще се качи на небето да доведе Христос долу
на земята?“) 7 и не казвайте: «Кой ще слезе в безд-
ната?» (което значи: „Кой ще слезе в бездната да
изведе Христос от мястото на мъртвите?“) 8 Ето как-
во казва Писанието: „Словото е близо до теб. То е
на устните ти и в сърцето ти.“ 11 Това е посланието
за вярата, което ние проповядваме: 9 ако изповя-
даш, че Исус е Господ и повярваш в сърцето си, че
Бог го възкреси от мъртвите, ще бъдеш спасен.

10 Защото вярваме със сърцата си и това води до

нашето оправдание, и изповядваме с устните си и
това води до нашето спасение.

11 В Писанието е казано: „Всеки, който повярва в
него, няма да се посрами.“ 12 Казано е „всеки“, тъй
като няма разлика между юдеи и езичници, поне-
же същият Господ е Господ за всички и дава богатс-
твата си на всички, които го призовават. 13 Защото
„всеки, който призове името на Господа, ще бъде
спасен.“ 14

14 Но как хората да потърсят помощ от Бога, ако
не вярват в него? А как да повярват, ако не са чува-
ли за него? И как да чуят, ако никой не проповядва
сред тях? 15 Както е казано в Писанието: „Колко
прекрасни са нозете на онези, които носят добри
вести!“ 16

16 Но не всички юдеи приеха Благата вест. Исаия
каза: „Господи, кой повярва на посланието ни?“
17 Вярата идва след като хората чуят Благата вест,
а те я чуват, когато някой проповядва за Христос.

18 Но аз питам: „Нима хората не чува Благата
вест?“ Разбира се, че я чува, както е казано в Писа-
нието:

„Гласът им се разнесе по цялата земя
и думите им стигнаха до всички краища на све-
та.“

Псалм 19:4

19 И отново питам: „Нима народът на Израел не
разбра?“ Първо Моисей каза:

„Ще ви накарам да ревнувате чрез народ, който
не е народ.

Ще ви разгневя чрез народ, който не разбира.“

Второзаконие 32:21

20 След това Исаия имаше смелостта да каже:

„Намериха ме онези, които не ме търсеха.

Разкрих се на онези, които не питаха за мен.“

Исаия 65:1

21 Бог каза това чрез Исаия за другите народи, а за
народа на Израел казва:

„По цял ден протягам ръцете си към хора, които
отказват

да ми се покоряват и да ме следват.“

Исаия 65:2

Бог не е забравил своя народ

11 Питам тогава: „Нима Бог е отхвърлил своя
народ?“ Не, разбира се! Нали аз също съм из-
раелтянин, потомък на Авраам, от племето на Ве-
ниамин. 2 Бог не е отхвърлил своя народ, когато
предварително е избрал! Или не знаете какво каз-
ва Писанието за Илия, който умолявал Бога против
народа на Израел: 3 „Господи, те убиха пророците
ти и разрушиха олтарите ти. Аз съм единственият,
който остана, а искат и мен да убият.“ 4 Но какво
му отговорил Бог? — „Запазих за себе си седем хи-

† Цитат от Лев. 18:5. †† стихове 6-8 Цитати от Вт. 30:12-14.

‡ Цитат от Ис. 28:16. †† Цитат от Йоил 2:32. †† Цитат от Ис. 52:7. ††† Цитат от Ис. 53:1. †††† Цитат от 3 Царе 19:10,14.

ляди мъже, които не са се поклонили пред Ваал. ††

⁵ Така и сега са останали няколко души, които Бог е избрал чрез благодатта си. ⁶ И щом са избрани чрез Божията благодат, то изборът не зависи от делата им, защото ако беше така, Божията благодат не би била благодат.

⁷ Ето какво се случи: народът на Израел не успя да намери това, което търсеше. Избраните от Бога го постигнаха, а останалите закоравиха сърцата си.

⁸ Както е казано в Писанието:

„Бог ги направи безчувствени.“

Исаия 29:10

„Той им даде очи, които не виждат,
и уши, които не чуват,
и така е и досега.“

Второзаконие 29:4

⁹ А Давид казва:

„И нека собствените им пирувания станат примка и капан за тях.

И нека паднат и получат наказанието си.

¹⁰ Нека очите им се замъглят, за да не виждат и нека завинаги се превият под нещастията си.“

Псалм 69:22-23

¹¹ И питам: „Когато юдеите се препънаха и паднаха, падането им окончателно ли беше?“ Не, разбира се! Но чрез тяхното препъване дойде спасение за езичниците и това накара юдеите да завиждат.

¹² И ако тяхното препъване донесе богати благословения на света и тяхната загуба донесе богати благословения на езичниците, то колко повече ще донесе влизането на пълния брой юдеи в Божието царство!

¹³ Сега се обръщам към вас, които не сте юдеи. Точно защото съм апостол на езичниците, придавам такова значение на служението си ¹⁴ с надеждата, че мога да накарам хората от своя народ да ревнуват и да спася някои от тях. ¹⁵ Защото, ако като ги отхвърли, Бог се помири със света, какво би могло да донесе приемането им от Бога, освен живот от мъртвите?

¹⁶ Ако първият зальк се даде в дар на Бога, целият хляб се освещава. Ако коренът на дървото е свят, то и клоните му са святи.

¹⁷ И ако някои от клоните са били отчупени, а ти, който си клонка от дива маслина, си бил присаден сред тях и споделяш корена и богатите сокове на дървото, ¹⁸ не трябва да се хвалиш пред клоните, които са отчупени. И ако се хвалиш, помни, че не ти храниш корена, а той — теб. ¹⁹ Ще кажеш: „Да, но за да бъда присаден, други клони бяха отчупени.“ ²⁰ Вярно е. Те бяха отчупени, защото нямаха вяра, а ти поради вярата си остана. Затова трябва не да се гордееш, а да се страхуваш, ²¹ защото щом Бог не пощади клоните, които по природа принад-

лежат на дървото, той няма да пощади и теб, ако спреш да вярваш.

²² Трябва да запомниш и Божието милосърдие, и строгостта му — строгост към онези, които са се отrekli от него, и милосърдие към теб, ако останеш в това милосърдие. Защото ако не останеш, и ти ще бъдеш отрязан от дървото, ²³ а юдеите ще бъдат присадени обратно, ако не упорстват в неверието си, тъй като Бог е способен да ги присади отново. ²⁴ Щом като ти, който беше отрязан от диво маслиново дърво, на което принадлежеше по природата, и — противно на природата — беше присаден към облагородено маслиново дърво, толкова полесно е тези, които по природа са облагородени маслинови клонки, да бъдат присадени отново към дървото, на което принадлежат по природа.

²⁵ Братя и сестри, искам да разберете тази скрита истина (за да не разчитате твърде много на собствената си мъдрост): част от народа на Израел упорито отказа да повярва, но това ще се промени, когато пълният брой езичници дойдат при Бога. ²⁶ И по този начин целият Израел ще се спаси. Както казва Писанието:

„От Сион ще дойде освободител
и ще отстрани всяко безчестие от рода на Яков.

²⁷ И аз ще склуча с тях този завет,
когато премахна греховете им.“

Исаия 59:20-21; 27:9

²⁸ Отказвайки да приемат Благата вест, юдеите стават врагове на Бога заради вас, езичниците, но Бог избра юдеите и ги обича заради обещанията си към предците им. ²⁹ Защото Бог никога не променя решението си за тези, които призовава, и за това, което дава. ³⁰ Както вие някога не се покорявахте на Бога, но сега получихте неговата милост заради непокорството на юдеите, ³¹ така сега те станаха непокорни, защото Бог прояви милост към вас, за да могат те също да получат Божията милост. ³² Защото Бог е заключил всички хора в затвора на непокорството, за да може да покаже милост към всички.

Възхвала на Бога

³³ Колко дълбоки са Божиите богатства и неговата мъдрост и знание! Колко необясними са присъдите му и неразбираеми — пътищата му! ³⁴ Както казва Писанието:

„Кой знае ума на Господа?

Кой може да му бъде съветник?“

Исаия 40:13

³⁵ „Кой му е дал нещо, за да е длъжен Бог да му се отплати?“

Йов 41:11

³⁶ Защото всичко е създадено от Бога и съществува чрез него и за него. Слава на Бога завинаги!
Амин.

† Ваал Името на лъжлив бог. †† Цитат от 3 Царе 19:18.

Посветете живота си на Бога

12 Ето защо, братя и сестри, заради великата милост, която Бог ви предложи, ви моля да принесете себе си като жива и свята жертва, угодна на Бога. Това е вашето духовно служение пред него. ² И не бъдете повече ръководени от критериите на този свят, а се променяйте, като непрекъснато обновявате умовете си, за да сте способни да разпознавате какво желае Бог и какво е добро, угодно на него и свършено.

³ Бог ми даде специален дар и затова казвам на всички вас: не възвеличавайте себе си повече, отколкото е редно, а разсъждавайте разумно според количеството вяра, която Бог е раздал на всеки от вас. ⁴ Защото както тялото ни се състои от много части (въпреки че не всички имат еднакви функции), ⁵ така и ние всички сме едно тяло в Христос и всеки от нас принадлежи на другите.

⁶ Ние получаваме различни дарби според благодатта, която Бог ни дава. Който има дарбата да прокува, трябва да я използва според вярата си.

⁷ Който има дарбата да служи, трябва да се посвети на това служение. Който има дарбата да поучава, трябва да се посвети на поучаването. ⁸ Който има дарбата да насърчава, трябва да се посвети на това. Който има дарбата да споделя благата си, нека го прави щедро. Който има дарбата да ръководи, нека го прави с усърдие. Който има дарбата да върши добрини, нека го прави с радост.

⁹ Любовта ви трябва да е искрена. Ненавиждайте злото. Дръжте се здраво за доброто. ¹⁰ Показвайте привързаност в любовта си към другите вярващи и отдавайте повече почит на останалите, отколкото на себе си. ¹¹ Не бъдете мързеливи в усърдието и служете на Бога с пламенен дух. ¹² Радвайте се в надеждата, бъдете търпеливи в нещастията и постоянствайте в молитвата. ¹³ Споделяйте благата си с Божиите хора, които са в нужда, и бъдете гостоприемни.

¹⁴ Благославяйте онези, които ви преследват. Благославяйте ги, не ги проклинайте. ¹⁵ Радвайте се заедно с онези, които се радват, и плачете заедно с онези, които плачат. ¹⁶ Живейте в съгласие един с друг. Не бъдете горделиви и не надценявайте себе си, а се сприятелявайте с хората със скромно положение.

¹⁷ Не отвръщайте на злото със зло, а си поставете за цел да вършите тези неща, които всички смятат за добри. ¹⁸ Доколкото зависи от вас и ако е възможно, живейте в мир с всички хора. ¹⁹ Не отмъщавайте за себе си, скъпи мои, а оставете това на Божия гняв, защото Господ казва в Писанията: „Мое е

отмъщението. Аз ще отплатя.“ ^{†20} А ето как трябва да постъпвате:

„Ако врагът ти е гладен, нахрани го, ако е жаден — дай му да пие.

Защото ако направиш това, ще го накараш да се засрами.“ ^{††}

Притчи 25:21-22

²¹ Не оставай злото да те побеждава, а ти го побеждавай с добро.

13 Всеки трябва да се подчинява на по-висшите власти, защото няма власт, която да не е дадена от Бога, и онези, които сега управляват, са определени от Бога. ² Така че, който не се подчинява на властта, се изправя срещу това, което Бог е наредил, и онези, които постъпват така, ще си навлекат наказание. ³ Управниците вдъхват страх не у тези, които вършат добро, а у онези, които вършат зло. Ако искаш да не се боиш от властите, върши добро и ще получиш тяхната похвала, ⁴ защото те са Божии служители, които работят за твое добро. Но ако вършиш зло, тогава се страхувай, защото те имат властта да накажат и се очаква да я използват, тъй като са Божии служители да наказват тези, които вършат зло. ⁵ Ето защо трябва да се подчинявате — не само поради страх от Божието наказание, а и заради собствената си съвест.

⁶ Затова плащате и данъци — защото управниците служат на Бога и са се посветили на това. ⁷ Давайте на всеки дължимото: данъци — на тези, на които дължите данъци, такси — на тези, на които дължите такси, уважение — на тези, на които дължите уважение, и почести — на тези, на които дължите почести.

Единственият закон е да се обичаме

⁸ Не допускайте никакъв дълг към никого, освен дълга да се обичате един друг, защото който обича другите, е изпълнил всяко изискване на закона.

⁹ Защото заповедите „Не прелюбодействай!“, „Не убивай!“, „Не кради!“, „Не пожелавай това, което не ти принадлежи!“, [‡] както и всички други заповеди се съдържат в думите: „Обичай ближния си както себе си!“ ^{††10} Любовта кара хората да не вършат зло на ближния си. Затова любовта води до изпълнението на закона.

¹¹ Трябва да постъпвате така, защото знаете в какво време живеем. Знаете, че е дошъл часът да се събудите от сън, защото сега спасението ни е близко, отколкото тогава, когато повярвахме.

¹² Нощта е към своя край, денят е вече близо. Нека отхвърлим делата, които принадлежат на мрака, и

[†] Цитат от Вт. 32:35. ^{††} ще го накараш да се засрами Букв.: „ще поръсиш главата му с горещи въглини“. В старозаветните времена хората често поръсват главите си с горещи въглини като знак, че страдат дълбоко или че съжаляват за нещо. [‡] Цитат от Изх. 20:13-15,17. ^{††} Цитат от Лев. 19:18.

си сложим оръжията, които принадлежат на светлината. ¹³ Нека се държим благопристойно, както подобава на хора, които принадлежат на деня — не в разточителни пирове и пиянство, не в сексуални грехове и разгулен живот, не в раздори и завист. ¹⁴ Вместо това се облечете с Господ Исус Христос и не мислете как да задоволите грешната си човешка природа и как да изпълните злите си желания.

Не осъждайте другите

14 Приемайте този, чиято вяра е слаба, и не спорете с него, независимо от това, че мислите по различен начин. ² Един вярва, че може да яде всичко, а друг, чиято вяра е слаба, яде само зеленчуци. ³ Който яде всичко, не трябва да презира онзи, който не яде някои неща. И този, който не яде някои неща, не трябва да осъжда онзи, който яде всичко, защото Бог го е приел. ⁴ Кой си ти, че да съдиш чуждия слуга? Неговият господар решава дали той стои или пада. И ще стои, защото Господ има властта да го направи да стои.

⁵ Така също един човек цени определени дни повече от други, а друг цени еднакво всички дни. Всеки трябва да постъпва в съответствие с убежденията си. ⁶ Този, който счита някои дни за по-специални, го прави за Господа, и този, който яде всякаква храна, го прави за Господа, защото благодари на Бога. И този, който не яде всякаква храна, също го прави за Господа и благодари на Бога. ⁷ Защото никой от нас не живее за себе си и никой не умира за себе си. ⁸ Ако живеем — живеем за Господа, ако умираме — умираме за Господа и му принадлежим и в живота, и в смъртта си. ⁹ Затова и Христос умря и се върна към живота, за да бъде Господ и на мъртвите, и на живите.

¹⁰ Така че ти — защо осъждаш своя брат? Или ти — защо го презираш? Всички ние ще бъдем изправени пред Бога да бъдем съдени от него. ¹¹ Защото Писанието казва:

„Всички ще превият коляно
пред мен и ще признаят,
че аз съм Бог.

И както е истина, че съм жив,
така е истина и че това
ще се случи — казва Господ.“

Исаия 45:23

¹² И така, всеки от нас ще отговаря пред Бога за своя собствен живот.

Не бъдете причина другите да съгрешават

¹³ Затова, нека престанем да се съдим един друг, а да решим да не поставяме пречки или неща, които карат нашите братя и сестри да падат. ¹⁴ Като човек в Господ Исус зная и съм убеден, че няма храна, ко-

ято сама по себе си да е нечиста, освен за този, който я смята за нечиста; тогава за него тя наистина е нечиста.

¹⁵ Ако заради храната, която ядеш, нараниш брат си, ти не постъпваш така, както изисква любовта. Недей чрез храната, която ядеш, да погубваш този, за когото умря Христос. ¹⁶ Не действайте така, че това, което смятате за добро, да се злослови от другите. ¹⁷ Защото в Божието царство са важни не храната и питието, а праведността, мирът и радостта, които дава Святият Дух. ¹⁸ Който служи на Христос, като живее така, ще радва Бога и ще има одобрение на другите хора.

¹⁹ Ето защо нека се стремим към това, което носи мир, и това, което ни помага да се укрепваме взаимно. ²⁰ Не позволявай храната ти да унищожи Божието дело. Всичко е чисто и можеш да го ядеш, но е грешно да ядеш нещо, което ще накара някой друг да извърши грях. ²¹ По-добре е да не ядеш месо, да не пиеш вино и да не вършиш нищо, което може да накара брат ти да извърши грях.

²² Нека убежденията ти бъдат тайна между теб и Бога. Благословен е онзи, който не се чувства виновен, когато постъпва така, както смята за добре.

²³ Но този, който се съмнява дали нещо е правилно или грешно, ще бъде осъден от Бога, ако изяде храна, която смята, че трябва да избягва, защото той не вярва, че това, което върши, е правилно, а всичко, което не се прави от убеждение, е грях.

15 Ние, които сме силни във вярата, трябва да помагаме и носим заедно слабостите на онези, които не са силни, а не да угаждаме на себе си. ² Всеки от нас трябва да се опитва да върши онова, което е угодно и полезно за ближния, и да му помага да укрепи вярата си. ³ Дори Христос не живя да угоди на себе си. Както казва Писанието за него:

„Хулите на онези, които обиждаха теб, паднаха върху мен.“ ⁴ Всичко, което е казано в Писанията, е казано за наше поучение, за да можем чрез търпението и насърчението, които Писанията ни дават, да имаме надежда. ⁵ И нека Богът на търпението и насърчението ви дари с разбирателство помежду ви така, както Христос Исус иска, ⁶ и всички заедно в един глас да прославяте Бога и Бащата на нашия Господ Исус Христос. ⁷ Затова, приемайте се един друг, както Христос ви прие. Така Бог ще се прослави. ⁸ Казвам ви, че Христос стана слуга на юдеите заради Божията истина, за да потвърди, че Бог ще изпълни обещанията си, дадени на предците, ⁹ и за да може езичниците да прославят Бога за милостта му към тях. Както казва Писанието:

„Затова ще ти благодаря между езичниците
и ще възпявам твоето име.“

Псалм 18:49

¹⁰ Казано е също:

† Цитат от Пс. 69:9.

„Радвайте се, езичници,
заедно с онези, които принадлежат на Бога.“

Второзаконие 32:43

¹¹ И още:

„Възхвалявайте Господа, всички вие, езичници,
и нека всички народи го възхваляват.“

Псалм 117:1

¹² А Исая казва:

„Ще се появи потомък от рода на Есей †
и ще се въздигне да царува над езичниците,
и в него ще бъде тяхната надежда.“

Исая 11:10

¹³ Нека Богът на надеждата ви изпълни с радост и мир, като уповавате на него, за да прелива надеждата ви чрез силата на Святия Дух.

Павел говори за делото си

¹⁴ Братя и сестри, уверен съм, че сте изпълнени с добро и с всяко знание и можете сами да се учите един друг. ¹⁵ Но аз ви писах открито за някои неща, които искам да ви напомня отново. Направих това, защото Бог ме дари с тази специална дарба ¹⁶ да служа на Христос Исус сред езичниците. Аз служа на Бога, като проповядвам неговата Блага вест. Правя това, за да може езичниците да станат принос, който Бог ще приеме и освети чрез Святия Дух.

¹⁷ Гордея се в Христос Исус с труда си за Бога. ¹⁸ Не се осмелявам да говоря за това, което аз извърших, а за това, което Христос извърши чрез мен, за да доведе езичниците до подчинение на Бога, чрез моите думи и дела, ¹⁹ чрез силата на знамения и чудеса и чрез властта на Духа. Проповядвах Благата вест за Христос по всички земи от Ерусалим до Илирик и вече завърших това свое дело. ²⁰ Винаги съм искал да проповядвам там, където името на Христос не е било чуто, за да не градя върху основата на друг, ²¹ а както казва Писанието:

„Тези, на които не е говорено
за него, ще видят
и тези, които не са чули за него,
ще разберат.“

Исая 52:15

Планът на Павел да посети Рим

²² Ето защо много пъти бях спиран да дойда при вас. ²³ Но сега, когато приключих делото си по тези земи, и тъй като от много години желая да дойда при вас, ²⁴ надявам се да ви посетя на път за Испания. Да, надявам се да ви видя при това свое пътуване и да получа вашата подкрепа за пътуването ми, след като първо имам щастието да постоя с вас известно време. ²⁵ Но сега отивам в Ерусалим, за да служа на Божиите хора там, ²⁶ защото вярващите в

† Есей Есей е бащата на Давид — цар на Израел около 1000 г. пр. Хр. От същия род е и Исус.

Македония и Ахая решиха да дадат помощ на Божиите хора в Ерусалим, които са бедни. ²⁷ Да, те решиха да направят това, а имат и задължения към тях, защото както юдеите споделиха с езичниците духовните си блага, така и езичниците трябва да споделят с тях материалните си блага. ²⁸ Когато завърша своята мисия и предам събраните пари в ръцете на бедните в Ерусалим, ще се отправя към Испания, минавайки през вашия град. ²⁹ И зная, че когато дойда при вас, ще дойда с цялото Христово благословение.

³⁰ Моля ви, братя и сестри, чрез нашия Господ Исус Христос и чрез любовта, която Духът ни дава, борете се заедно с мен в молитвите си към Бога за мен ³¹ да бъда избавен от невярващите в Юдея и помощта, която нося в Ерусалим, да бъде приета добре от Божиите хора там, ³² за да мога, ако такава е Божията воля, да дойда при вас с радост и да се освежа заедно с вас. ³³ Богът на мира да бъде с всички ви. Амин.

Последни поздрави

16 Препоръчвам ви Фива, наша сестра, дякониса в църквата в Кенхрея. ² Приемете я в Господа, както подобава на Божиите хора, и ѝ помогнете с всичко, от което се нуждае от вас, защото тя много е помагала и на мен, и на други хора.

³ Поздравете Прискила и Акила, които работят заедно с мен в Христос Исус. ⁴ Те рискуваха живота си, за да спасят моя, за което не само аз съм им благодарен, но и всички църкви на езичниците. ⁵ Поздравете и църквата, която се събира в техния дом.

Поздравете и моя скъп приятел Епенет, който беше първият в Азия, повярвал в Христос. ⁶ Поздравете Мария, която много се труди за вас. ⁷ Поздравете Андроник и Юния, мои сродници, които бяха в затвора заедно с мен и са едни от най-видните сред ^{††} апостолите. Те станаха християни още преди мен. ⁸ Поздравете Амплий, моя скъп приятел в Господа. ⁹ Поздравете Урбан, който работи заедно с мен в Христос, и моя скъп приятел Стахий. ¹⁰ Поздравете Апелий, който беше поставен на изпитания и доказа, че е истински християнин. Поздравете всички от семейството на Аристовулий. ¹¹ Поздравете сродника ми Иродион и всички от семейството на Наркис, които принадлежат на Господа.

¹² Поздравете Трифена и Трифоса, които упорито се трудят в Господа. Поздравете моята скъпа приятелка Персида, която също много се труди в Господа.

¹³ Поздравете Руф, избрания в Господа, и майка му, която е и моя майка. ¹⁴ Поздравете Асинкрит, Флегонт, Ермий, Патрова, Ерм и всички братя в Христос, които са с тях. ¹⁵ Поздравете Филолог и Юлия,

†† сред Или: „според“.

Нирей и сестра му, Олимпан и всички Божии хора с тях. ¹⁶ Поздравете се един друг със свята целувка. Всички Христови църкви ви поздравяват.

¹⁷ Братя и сестри, моля ви да внимавате много с тези, които причиняват разногласия сред хората и смушават вярата им, противно на учението, което сте приели. Стойте далеч от тях, ¹⁸ защото такива хора служат не на нашия Господ Христос, а на собствените си апетити и с ласкателни приказки и мили думи заблуждават хората, които не познават злото. ¹⁹ Вестта за вашето покорство стигна до всички вярващи и аз съм много щастлив за вас, но искам да постъпвате мъдро по отношение на доброто и да съхраните невинността си по отношение на злото.

²⁰ Богът на мира скоро ще смачка Сатана и ще ви даде власт над него.

Благодатта на нашия Господ Исус да бъде с вас.

²¹ Тимотей, който работи заедно с мен, ви поздравява. Поздравяват ви също и сродниците ми Луций, Ясон и Сосипатър.

²² Поздравявам ви в Господа и аз, Тертий, който записвам това послание.

²³ Гай, в чийто дом живея аз и се събира цялата църква, също ви поздравява. Поздравяват ви още Ераст, градският ковчезник тук, и нашият брат Кварт. ²⁴ †

²⁵ Слава на Бога, който може да укрепи вярата ви чрез Благата вест, която проповядвам. Това е посланието за Исус Христос, тайната истина, която Бог разкри и която векове наред беше скрита. ²⁶ Но сега тя бе изявена чрез написаното от пророците и според заповедта на вечния Бог се извести на всички народи, за да повярват и да му се подчинят. ²⁷ На единствено мъдрия Бог да бъде слава завинаги чрез Исус Христос! Амин.

† Някои гръцки ръкописи добавят стих 24: „Благодатта на нашия Господ Исус Христос да бъде с всички вас. Амин.“

1 Коринтяни

1 От Павел, чрез Божията воля призван да бъде апостол на Христос Исус, и от брат Состен.

² До църквата на Бога в Коринт, до хората, посветили се на служба в Христос Исус, призвани да бъдат Божий свят народ, заедно с всички, които къде-то и да са, призовават името на нашия Господ Исус Христос — техния и наш Господ.

³ Благодат и мир на вас от Бога, нашия Баща, и от Господ Исус Христос.

Павел благодари на Бога

⁴ Винаги благодаря на моя Бог за вас заради благодатта, която Бог ви е дал чрез Христос Исус, ⁵ защото чрез него бяхте богато благословени: във всяко слово и всяко знание. ⁶ Свидетелството за Христос бе затвърдено сред вас ⁷ и вие не сте лишени от нито един дар, докато копнеете нашият Господ Исус Христос да се открие. ⁸ Той ще ви пази силни до края, така че никой да не може да ви обвини в Деня на нашия Господ Исус Христос. ⁹ Верен е Бог, който ви призова да имате общение с неговия Син Исус Христос, нашия Господ.

Разделения в църквата в Коринт

¹⁰ Но аз ви умолявам, братя и сестри, в името на нашия Господ Исус Христос, всички да сте съгласни помежду си и да няма разделения сред вас, а да бъдете напълно единни в помислите и целите си.

¹¹ Защото разбрах от хората от дома на Хлоя, че помежду ви има раздори. ¹² Имам предвид това, че всеки от вас говори: „Аз принадлежа на Павел“, „Аз принадлежа на Аполос“, „Аз принадлежа на Кифа“† или „Аз принадлежа на Христос“. ¹³ Нима Христос е разделен? Павел ли умря на кръста за вас? И в името на Павел ли бяхте кръстени? ¹⁴ Благодаря на Бога, че не кръстих никого от вас освен Крисп и Гай, ¹⁵ за да не може нито един от вас да каже, че е кръстен в моето име. ¹⁶ Кръстих също и хората от дома на Стефанино, но друг не помня да съм кръщавал. ¹⁷ Защото Христос ме изпрати не да кръщавам, а да проповядвам Благата вест: не като говоря с човешка мъдрост, за да не изгуби силата си посланието за Христовия кръст.

† Кифа Арамейското име на Петър, един от дванадесетте апостола.

Христос — Божия сила и мъдрост

¹⁸ Посланието за кръста е глупост за онези, които се изгубват, но то е Божията сила за онези, които се спасяват. ¹⁹ Писанието казва:

„Ще унищожа мъдростта на мъдрите и ще направя безполезен ума на умните.“

Исаия 29:14

²⁰ Къде е мъдрият човек? Къде е ученият? Къде е философът на този свят? Не е ли направил Бог глупава мъдростта на света? ²¹ Затова, след като светът не позна Бога чрез мъдростта си, Бог в своята мъдрост избра чрез „глупостта“ на посланието, което проповядваме, да спаси онези, които вярват.

²² Така юдеите искат знамения, гърците търсят мъдрост, ²³ а ние проповядваме Христос, разпънат на кръста — послание, което за юдеите е обида, а за езичниците — глупост. ²⁴ Но за онези, които са призвани, както сред юдеите, така и сред гърците, Христос е Божията сила и Божията мъдрост. ²⁵ Защото Божията „глупост“ е по-мъдра от човешката мъдрост и Божията „слабост“ е по-силна от човешката сила.

²⁶ Братя и сестри, помислете какви бяхте, когато Бог ви призова. Малко от вас бяха мъдри според човешките критерии. Малко от вас имаха власт и малко от вас бяха от благородно потекло. ²⁷ Но Бог избра това, което светът смята за глупаво, за да засрами мъдрите. Бог избра това, което светът смята за слабо, за да засрами силните. ²⁸ Бог избра това, което светът смята за унижено и презряно, това, което е „нищо“, за да премахне онова, което е „нещо“, ²⁹ така че никой да не може да се хвали пред Бога. ³⁰ Но той е изворът на вашия живот в Христос Исус, който според действието на Бога стана наша мъдрост, праведност, освещение и изкупление, ³¹ за да може, както казва Писанието: „Който се хвали, да се хвали с това, което Господ е направил.“ ††

Посланието за Христос на кръста

2 Братя и сестри, когато дойдох при вас, аз не дойдох, за да ви изявя Божията тайна истина с превзети думи или човешка мъдрост. ² Защото реших докато съм сред вас, да забравя всичко освен Исус Христос и неговата смърт на кръста. ³ Така че

†† Цитат от Ер. 9:24.

когато дойдох при вас, бях слаб и целият треперех от страх, ⁴ и поучавах и проповядвах не с мъдри думи, които убеждават хората, а със силни доказателства от Духа, ⁵ за да се основава вярата ви не на човешката мъдрост, а на Божията сила.

Божията мъдрост

⁶ Ние учим на мъдрост онези, които са зрели, но не на мъдростта на този свят, нито на мъдростта на управниците на този свят, чиято власт е към своя край. ⁷ Ние учим на тайната Божия мъдрост, която бе скрита от хората и която Бог бе предназначил за наша слава още преди сътворението на света. ⁸ Нито един от управниците на света не знаеше тази мъдрост, защото ако я знаеха, нямаше да разпънат на кръста славния Господ, ⁹ но както казва Писанието:

„Нито око е виждало,
нито ухо е чувало,
нито човешки ум си е представял
това, което Бог е подготвил за онези, които го обичат.“

Исая 64:4

¹⁰ Но Бог ни разкри тази мъдрост чрез Духа, който изследва всичко, дори тайните дълбини на Бога.

¹¹ Защото никой не знае мислите на друг човек освен духът, който живее в този човек. Така никой освен Божият Дух не знае мислите на Бога. ¹² Но на нас ни бе даден не духът, който принадлежи на света, а Духът, който идва от Бога, за да разберем всичко, с което Бог ни е дарил. ¹³ Когато говорим за тези неща, ние не го правим с думи, научени от човешката мъдрост, а с думи, на които Духът ни научи, и обясняваме духовните неща на онези, които имат Духа. ¹⁴ Без Духа човек не приема истините, които Божият Дух разкрива, защото за него те са глупост и той не може да ги разбере, тъй като те могат да бъдат преценени само духовно. ¹⁵ А който има Духа, преценява всичко, но него никой не може да го прецени, защото, както казва Писанието:

¹⁶ „Кой знае какво мисли Господ,
за да може да му дава съвети?“

Исая 40:13 (Септуагинта)

Но на нас ни е даден Христовият начин на мислене.

Следвайте не хората, а Христос

3 Но аз, братя и сестри, в миналото не можех да ви говоря като на хора, които имат Духа, а трябваше да ви говоря като на хора от този свят, като на бебета в Христос. ² Храних ви с мляко, а не с твърда храна, защото не бяхте готови да я приемете, както и сега не сте готови, ³ понеже сте все още хора от света. Защото щом като между вас има завист и раздори, нима това не показва, че сте хора от света и че постъпвате напълно по човешки?

⁴ Когато един казва: „Аз принадлежа на Павел“, а друг: „Аз принадлежа на Аполос“, не постъпвате ли като хора от света?

⁵ Кой е Аполос и кой е Павел? Те са само служители, чрез които вие повярвахте, и извършиха делото си така, както Бог бе възложил на всеки един.

⁶ Аз посях семето, Аполос го поля, но Бог го направи да порасне. ⁷ Ето защо, важен е не този, който сее, нито този, който полива, а Бог, който прави посятото да расте. ⁸ Този, който сее, и този, който полива, работят с една цел и всеки ще получи своята награда според труда си. ⁹ Ние заедно работим за Бога, а вие сте Божията нива и Божията постройка.

¹⁰ Според дарбата, която Бог ми даде, аз поставих основата като мъдър майстор-строител, а друг гради върху нея, но всеки трябва да внимава как гради. ¹¹ Защото никой не може да положи основа, различна от тази, която вече е положена, и тази основа е Исус Христос. ¹² Когато хората градят върху тази основа, независимо дали използват злато, сребро, скъпоценни камъни, дърво, сено или слама, ¹³ работата на всеки ще се види ясно, защото Денят, който ще дойде с огън, ще направи всичко ясно и същият този огън ще изпита работата на всеки, за да определи каква е. ¹⁴ И ако работата на някого — онова, което е построил върху основата — издържи, този човек ще получи награда. ¹⁵ Ако изгори, този, който го е построил, ще понесе щети, самият той обаче ще се спаси, но така, както се спасява човек, който успява да избяга от горяща сграда.

¹⁶ Нима не знаете, че вие сте Божият храм и Божият Дух живее във вас? ¹⁷ Ако някой разруши Божия храм, Бог ще го унищожи, защото Божият храм е свят, а този храм сте вие.

¹⁸ Не се заблуждавайте! Ако някой сред вас се смята за мъдър според стандартите на този свят, нека стане „глупав“, за да стане наистина мъдър. ¹⁹ Защото мъдростта на този свят е глупост в очите на Бога. Писанието казва: „Бог улавя мъдрите в техните хитрувания.“ ^{†20} Казано е също: „Господ знае, че мислите на мъдрите са безполезни.“ ^{††21} Ето защо никой не трябва да се хвали с хора, защото всичко е ваше: ²² Павел, Аполос и Кифа, [‡] светът, животът и смъртта, настоящето и бъдещето. Всичко принадлежи на вас, ²³ а вие принадлежите на Христос, който принадлежи на Бога.

Служението на апостолите

4 Ето как трябва да се гледа на нас: като на Христови слуги и хора, на които са поверени тайните Божии истини. ² И това, което се изисква от онези, на които е поверено нещо, е да оправдаят ока-

[†] Цитат от Йов 5:13. ^{††} Цитат от Пс. 94:11. [‡] Кифа Арамейското име на Петър, един от дванадесетте апостола.

заното доверие. ³ Но за мен няма никакво значение дали ще ме съдите вие или който и да е човешки съд, нито аз съдя себе си, ⁴ защото — макар и съвестта ми да е чиста — не тази е причината да бъда оправдан. Господ е този, който ме съди. ⁵ Затова не съдете за нищо преждевременно, преди да е дошъл Господ. Той ще освети скритото в мрак и ще разкрие намеренията на сърцата. Тогава Бог ще даде на всеки похвалата, която е заслужил.

⁶ Братя и сестри, казах тези неща за Аполос и за мен заради вас, като пример, от който да разберете значението на думите: „Следвайте само това, което е писано“, за да не се възгордявате и да не отдавате предпочитания на един за сметка на друг. ⁷ Кой казва, че ти си по-добър от останалите? И кое от това, което имаш, не ти е било дадено? А след като всичко ти е било дадено, защо тогава се гордееш така, сякаш не ти е било подарено?

⁸ Мислите, че сега имате всичко, което ви е нужно, и сте вече богати. Мислите, че сте станали царе без нас. Бих искал наистина да сте царе, за да царувате и ние с вас! ⁹ Защото мисля, че Бог отреди на нас, апостолите, последното място, като на мъже, обречени на смърт, тъй като станаме зрелище за цял свят — и за ангелите, и за хората. ¹⁰ Ние сме глупави заради Христос, но вие сте мъдри в Христос. Ние сме слаби, но вие сте силни. Вие сте почитани, а ние — презрени. ¹¹ Дори и сега все още сме гладни и жадни, облечени в дрипи, бити и бездомни. ¹² Работим неуморно, за да изкараме прехраната си. Когато ни проклинат — благославяме, когато ни преследват — търпим, ¹³ когато ни хулят — отвръщаме с добра дума. И досега хората се отнасят с нас като с боклука на света, измета на обществото.

¹⁴ Пиша това не за да ви накарам да се срамувате, а ви предупреждавам като свои скъпи деца. ¹⁵ Защото дори и да имате десет хиляди наставника в Христос, нямате много бащи, понеже аз съм този, който стана ваш баща в Христос Исус чрез Благата вест. ¹⁶ Ето защо ви умолявам: подражайте ми. ¹⁷ Затова изпратих при вас Тимотей, мое скъпо и вярно дете в Господа, който ще ви напомня принципите, които следвам в своя живот в Христос Исус, както ги поучавам навсякъде във всички църкви.

¹⁸ Мислейки, че няма отново да ви посетя, някои се възгордяха. ¹⁹ Но аз ще дойда при вас скоро, ако такава е Божията воля, и тогава ще видя не колко красноречиви, а колко силни са тези, които са се възгордели. ²⁰ Защото Божието царство не е въпрос на красноречие, а на сила. ²¹ Кое предпочитате: с пръчка в ръка ли да дойда при вас, за да ви накажа, или с любов и кротък дух?

Аморалност в църквата

5 Говори се, че сред вас има сексуални грехове, които не се срещат дори сред езичниците: казват, че някой живее с мащехата си! ² А вие сте се възгордели, макар че по-скоро би трябвало да скърбите. Този, който е извършил това дело, трябва да бъде отстранен от вашата общност. ³ Що се отнася до мен, въпреки че тялом не съм с вас, аз присъствам духом и вече съм осъдил човека, който е извършил този грях. ⁴ Съберете се заедно в името на нашия Господ Исус. Моят дух ще бъде сред вас. Със силата на нашия Господ Исус ⁵ трябва да предадете такъв човек на Сатана, за да се погуби грешната му човешка природа, † така че в Господния Ден духът му да бъде спасен.

⁶ Вашето самодоволство не е добро. Не знаете ли, че „малко мая заквасва цялото тесто“? ⁷ Изхвърлете старата мая, за да бъдете ново тесто. Вие сте безквасен хляб, †† защото Христос, нашето пасхално агне, беше пожертван заради нас. ⁸ Затова нека непрестанно празнуваме Пасхата не с хляб, приготвен със старата мая, която е маята на злината и злобата, а с безквасен хляб — хляба на искреността и истината.

⁹ Писах ви в писмото си, че не трябва да общувате с онези, които вършат сексуални грехове. ¹⁰ Не искам да кажа, че изобщо не трябва да общувате с всички хора в този свят, които вършат сексуални грехове или са алчни, измамници или идолопоклонници, защото тогава ще трябва да се изолирате от целия свят. ¹¹ Това, което ви писах, е да не общувате с някой, който нарича себе си брат в Христос, а върши сексуални грехове и е алчен, идолопоклонник, клеветник, пияница или измамник. Дори не сядайте да се храните с такъв човек!

¹² Защото нима аз съм този, който трябва да съди хората извън църквата? Тях Бог ще ги съди. Но вие трябва да съдите хората, които са част от църквата. Писанието казва: „Изгонете злия човек сред вас.“ ‡

За отсъждането при спорове между християни

6 Ако някой от вас има спор с друг човек, защо се осмелява да се обръща към съда на грешниците вместо към Божиите святи хора? ² Или не знаете, че Божиите святи хора ще съдят света? А след като вие ще съдите света, нима не сте достойни да отсъдите относно най-незначителни въпроси? ³ Не знаете ли, че ще съдим дори и ангелите? А какво остава за обикновените житейски неща! ⁴ Затова, когато имате обикновени житейски спорове,

† грешната му човешка природа Или: „тялото му“. Букв.: „плътта му“. †† безквасен хляб Специалният хляб без мая, който евреите ядат по време на Пасхата. Павел има предвид, че християните са освободени от греха, също както пасхалният хляб е „освободен“ от маята. ‡ Цитат от Вт. 22:21,24.

не давайте правосъдието в ръцете на хора, които нямат думата в църквата. ⁵ Казвам това, за да се засрамите. Нима няма сред вас някой мъдър човек, който да разреши споровете между двама братя, ⁶ та става така, че един брат се съди с друг, и то пред невярващи?

⁷ Всъщност вече сте победени, щом се съдите един друг. Защо вместо това не оставите да извършат неправда към вас? Защо не оставите да ви ограбят? ⁸ Напротив: самите вие вършите неправди и ограбвате, и при това своите братя и сестри в Христос!

⁹ Нима не знаете, че хората, които вършат зло, няма да наследят Божието царство? Не се заблуждавайте! Няма да го наследят нито онези, които вършат сексуални грехове, нито идолопоклонниците, нито прелюбодейците, нито мъжете, които позволяват да бъдат използвани за хомосексуални връзки, нито мъжете, които практикуват хомосексуализъм, ¹⁰ нито крадците, нито алчните, нито пияниците, нито клеветниците, нито измамниците. ¹¹ А такива бяха някои от вас, но бяхте очистени, бяхте отделени за служба на Бога и станяхте праведни в името на Господ Исус Христос и чрез Духа на нашия Бог.

Прославете Бога с телата си

¹² „Всичко ми е позволено“, но не всичко е полезно. Да, „всичко ми е позволено“, но няма да позволя на нищо да ме владее. ¹³ „Храната е за стомаха и стомахът е за храната“ — това е вярно, но Бог ще сложи край и на едното, и на другото. Нашите тела не са за сексуални грехове, а за да служим на Господа, и Господ е за телата ни. ¹⁴ Бог не само възкреси Господа, но чрез своята власт ще възкреси и нас. ¹⁵ Не знаете ли, че телата ви са части на Христос? Нима ще взема това, което е част на Христос, и ще го свържа с проститутка? В никакъв случай! ¹⁶ Или не знаете, че този, който се свързва физически с проститутка, става едно цяло с нея? Писанието казва: „Двамата ще станат едно цяло.“ ¹⁷ А този, който се свързва с Господа, се слива в един дух с него.

¹⁸ Бягайте от сексуалния грях. Всеки друг грях, който човек може да извърши, е извън тялото му, но който върши сексуален грях, върши грях срещу собственото си тяло. ¹⁹ Нима не знаете, че тялото ви е храм на Святия Дух, който е във вас и който ви е даден от Бога, и че не принадлежите на себе си? ²⁰ Бог ви купи и заплати цената; затова прославете Бога с телата си.

За брачния живот

⁷ Сега за онова, за което ми писахте: добре е човек да не се жени, ² но поради опасността от сексуални грехове, всеки мъж трябва да има своя съпруга и всяка жена трябва да има свой съпруг. ³ Мъжът трябва да дава на жена си това, което ѝ дължи като на съпруга, а така също жената трябва да дава на мъжа си това, което му дължи като на съпруг. ⁴ Не жената е господар на тялото си, а мъжът ѝ. Така също не мъжът е господар на тялото си, а жена му. ⁵ Не се лишавайте един от друг, освен ако сте се споразумели да бъде така за известно време, за да се посветите на молитва и след това отново да бъдете заедно, за да не може Сатана да ви изкушава поради вашата неспособност да се владеете. ⁶ Но казвам това само като съвет, а не като заповед. ⁷ Бих искал всички хора да са като мен, но всеки е получил различен дар от Бога и един живее по един начин, а друг — по друг.

⁸ А сега за неженените и вдовиците ще кажа следното: добре е, ако те останат неженени като мен. ⁹ Но ако не могат да се въздържат, нека да се оженят, защото е по-добре да се оженят, отколкото да изгарят в желание.

¹⁰ А за тези, които са женени, давам заповед (всъщност не аз я давам, а Господ): жената не трябва да напуска мъжа си, ¹¹ а ако го напусне, трябва да не се омъжва отново или да се върне при мъжа си. Мъжът също не трябва да се развежда с жена си.

¹² За останалите казвам (и го казвам аз, а не Господ): ако някой брат има невярваща жена и тя е съгласна да живее с него, той не трябва да се развежда с нея. ¹³ И ако някоя жена има невярващ мъж и той е съгласен да живее с нея, тя не трябва да се развежда с него, ¹⁴ защото невярващият мъж се освещава чрез връзката си с вярващата жена и невярващата жена се освещава чрез връзката си с вярващия брат. Ако не беше така, децата ви щяха да бъдат нечисти, а сега са осветени.

¹⁵ Но ако невярващият поиска да се разведе, оставете го да направи това. В такъв случай вярващият брат или сестра са свободни. Бог ни призова да живеем в мир. ¹⁶ Защото откъде знаеш, жено, дали няма да спасиш своя мъж? Или откъде знаеш, мъжо, дали няма да спасиш своята жена?

Живейте така, както Бог ви е призовал

¹⁷ Всеки трябва да живее така, както Господ е определил за него и както Бог го е призовал. Така наставлявам във всички църкви. ¹⁸ Ако някой е бил вече обрязан, когато Бог го е призовал, не трябва да крие обрязването си. Ако някой е бил призован, без да бъде обрязан, не трябва да се обрязва. ¹⁹ Об-

† Цитат от Бит. 2:24.

рязването или необрязването не означават нищо — важно е следването на Божиите заповеди. ²⁰ Всеки трябва да остане така, както е бил, когато Бог го е призвал. ²¹ Роб ли си бил, когато Бог те е призвал? Това не трябва да те тревожи. Но ако можеш да станеш свободен, използвай възможността. ²² Защото този, който е бил роб, когато Бог го е призвал, е свободен в Господа, така както този, който е бил свободен, когато Бог го е призвал, е роб на Христос. ²³ Той ви купи и заплати цената; затова не ставайте роби на хора. ²⁴ Братя и сестри, всеки трябва да остане пред Бога такъв, какъвто е бил, когато Бог го е призвал.

Въпроси относно неженените и вдовиците

²⁵ Сега за онези, които не са женени: нямам заповед от Господа, но ви давам мнението си като човек, на когото можете да вярвате, защото Господ ми е показал милост. ²⁶ Ето какво мисля аз: поради сегашните трудни времена добре е човек да остане неженен като мен. ²⁷ Ако си свързан с жена, не търси освобождение, а ако си се освободил, не си търси жена. ²⁸ Но ако се ожениш, не върши грях. И ако девойка се омъжи, не върши грях. Но такива хора ще трябва да понесат трудности в този живот, а аз се опитвам да ви предпазя от това.

²⁹ Ето какво ще ви кажа, братя и сестри: времето изтича. Отсега нататък онези, които имат жени, трябва да живеят така, сякаш нямат, ³⁰ онези, които скърбят — така, сякаш не скърбят, онези, които се радват — така, сякаш не се радват, онези, които купуват — така, сякаш не притежават нищо, ³¹ а онези, които се ползват от всичко, което светът им предлага — така, сякаш не се ползват от нищо, защото светът, такъв, какъвто е сега, е преходен.

³² Искам да нямате грижи. Нежененият човек се грижи за Господните дела и как да угоди на Господа. ³³ А жененият човек се грижи за житейски неща и как да угоди на жена си ³⁴ и затова е раздвоен. Така неомъжената жена или девойка се грижи за Господните дела, за да бъде тя свята в тяло и в дух, а омъжената жена се грижи за житейските неща и как да угоди на мъжа си. ³⁵ Казвам това за ваше добро, не за да ви налагам ограничения, а заради добрия ред и за да сте посветени на Господа, без нищо да ви отвлича.

³⁶ Ако някой смята, че не постъпва както е редно към годеницата си, ако тя вече прехвърля идеалната за женитба възраст [†] и той мисли, че трябва да се оженият, да направи това, което иска: не е грях да се оженият. ³⁷ Но този, който е твърд в сърцето си, никой не го принуждава, господар е на желанията си и е решил в сърцето си да не се жени за годени-

цата си, ще направи добре. ³⁸ И така, този, който се оженва за годеницата си, постъпва добре, а този, който не се оженва за нея — още по-добре. ^{††}

³⁹ Жената е свързана в брак, докато мъжът ѝ е жив, но ако той умре, е свободна да се омъжи за когото иска, при условие, че бракът е в Господа. ⁴⁰ Но според мен тя ще е по-щастлива, ако остане така, както е, а мисля, че и аз имам Божия Дух.

За храната, принесена в жертва на идоли

8 А сега за храната, принесена в жертва на идоли: знаем, че „всички имаме знание“. Но знанието възгордява, а любовта укрепява. ² Ако някой мисли, че знае нещо, той не знае нищо така, както трябва да го знае. ³ Но ако някой обича Бога, Бог го познава.

⁴ И така, по въпроса за храната, принесена в жертва на идоли — знаем, че истински идол в света не съществува и че Бог е само един. ⁵ И въпреки че и на небето, и на земята има много „богове“, както хората ги наричат (а наистина има много „богове“ и много „господари“), ⁶ за нас има само един Бог — Отец, от когото идва всичко и за когото живеем, и има само един Господ — Исус Христос, чрез когото съществува всичко и чрез когото живеем.

⁷ Но не всички хора знаят това. Някои доскоро се покланяха на идоли и когато ядат месо, принесено в жертва, гледат на него като на посветено на идол и слабата им съвест се осквернява. ⁸ Но храната не ни приближава към Бога и нито губим, ако не ядем, нито печелим, ако ядем.

⁹ Само внимавайте това ваше право да не стане причина слабите да паднат. ¹⁰ Защото ако някой, който е слаб, види теб, който имаш знание, да ядеш в езически храм, няма ли съзнанието на слабия да го насърчи до такава степен, че да започне да яде месото, принесено в жертва на идоли?

¹¹ Слабият ще бъде погубен заради твоето знание, същият твой брат, за когото Христос умря! ¹² И така, съгрешавайки спрямо своите братя и сестри, като ги карате да извършат нещо, противно на слабата им съвест, вие съгрешавате спрямо Христос. ¹³ Затова, ако храната изкушава моя брат да съгреша, никога няма да ям месо, за да не го изкушавам да съгреша.

9 Не съм ли свободен? Не съм ли апостол? Не съм ли видял Исус, нашия Господ? Не сте ли вие моето дело в Господа? ² Дори и да не съм апос-

^{††} Стихове 36-38 Възможен е и следният превод: „³⁶ Ако някой смята, че не постъпва както е редно към дъщеря си, която е девица, ако тя вече прехвърля идеалната за женитба възраст и той мисли, че тя трябва да се омъжи, да направи това, което иска: нека я омъжи. Не е грях. ³⁷ Но този, който е твърд в сърцето си, никой не го принуждава, господар е на желанията си и е решил в сърцето си да не омъжва дъщеря си, ще направи добре. ³⁸ И така, този, който омъжва дъщеря си, постъпва добре, а този, който не я омъжва — още по-добре.“

[†] ако тя ... възраст Или: „ако му е трудно да владее страсти-те си“.

тол за другите, за вас съм апостол, защото вие сте печатът, който доказва моето апостолство в Господа.

³ На тези, които ме разпитват, казвам в своя защита така: ⁴ Нямам ли право да ям и да пия? ⁵ Нямам ли право да се ожена за вярваща жена както другите апостоли и Господните братя, и Кифа? ⁶ И нима само аз и Варнава трябва да работим за прехраната си? ⁷ Кой служи войник на свои разносци? Кой седи лозе и не яде плодовете му? И кой се грижи за стадо и не пие млякото му?

⁸ Не казвам всичко това само от човешка гледна точка. Нима и законът не казва същото? ⁹ Защото в закона на Моисей е писано: „Не връзвай устата на вол, който вършее.“ ¹¹ Но нима за воловете се грижи Бог? ¹⁰ Не казва ли това за нас? Да, за нас е написано това, защото този, който оре, трябва да оре с надежда и този, който вършее — с очакване да получи своя дял от реколтата. ¹¹ А нима е твърде много ние, които посяхме у вас зърното на духовното, да искаме да пожънем от вас материални блага? ¹² Ако други имат правото да вземат неща от вас, нямаме ли ние повече основания от тях? Но ние не сме се възползвали от това свое право и понасяме всичко, за да не поставяме пречки по пътя на Благата вест за Христос. ¹³ Не знаете ли, че онези, които работят в храма, получават храната си от храма и онези, които служат редовно при олтара, си делят помежду си това, което е принесено в дар? ¹⁴ Така и Господ заповяда онези, които извяват Благата вест, да получават прехраната си от това.

¹⁵ Но аз не съм се възползвал от никое от тези свои права. И написах това не за да се приложи в моя случай, защото по-скоро ще умра, отколкото да позволя на някого да ми отнеме правото да се гордея. ¹⁶ Защото нямам причина да се гордея с това, че проповядвам Благата вест, понеже това е мое задължение и горко ми, ако не го изпълнявах!

¹⁷ Ако правя това по свой избор, заслужавам награда, но ако ми е поверена тази задача и правя това не по свой избор, ¹⁸ каква е наградата ми тогава? Тя е в това, че мога да проповядвам Благата вест безплатно и да не се възползвам от правата, които ми дава проповядването на Благата вест.

¹⁹ Защото, въпреки че съм свободен от всички, аз станах роб на всички, за да мога да спечеля повечето от тях. ²⁰ За юдеите станах като юдеин, за да мога да ги спечеля. За онези, които са подчинени на закона, станах като човек, който е подчинен на закона (въпреки че аз самият не съм подчинен на закона), за да мога да ги спечеля. ²¹ За онези, които не са подчинени на закона, станах като човек, който не е подчинен на закона (въпреки че аз не съм без Божий закон — подчинен съм на Христовия за-

кон), за да мога да ги спечеля. ²² Станах слаб за слабите, за да ги спечеля. Станах всичко за всички, за да мога по всякакъв начин да спася част от тях.

²³ Правя всички тези неща заради Благата вест, за да мога да споделя благословенията ѝ.

²⁴ Нима не знаете, че всички състезатели на стадиона бягат, но само един получава наградата? Бягайте така, че вие да я спечелите! ²⁵ Всеки участник в едно състезание упражнява самоконтрол във всичко, за да бъде увенчан с тленен лавров венец, а ние се състезаваме, за да спечелим венец, който трае вечно. ²⁶ Ето така бягам аз — като човек, който има цел, и така се боксирам — като човек, който не нанася удари във въздуха. ²⁷ Изтощавам и подчинявам тялото си, за да не стане така, че проповядвайки на други, аз самият да бъда отхвърлен от Бога.

Не бъдете като юдеите

10 Братя и сестри, искам да знаете, че всичките ни предци бяха под облака [‡] и всички пресякоха морето. ² Всички те бяха кръстени в облака и в морето като последователи на Моисей. ³ Всички ядоха една и съща духовна храна ⁴ и всички пиха едно и също духовно питие, защото пиеха от духовния камък, който ги съпровождаше, и този камък беше Христос. ⁵ Но повечето бяха погубени в пустинята, защото Бог им се разгневи.

⁶ Всичко това се случи като пример за нас, така че да не бъдем хора, които желаят да вършат зло като тях. ⁷ Не бъдете идолопоклонници като някои от тях. Както казва Писанието: „Хората седнаха да ядат и да пият и станаха да играят.“ ^{‡‡} И нека не вършим сексуални грехове като някои от тях, което беше причина двадесет и три хиляди да умрат само за един ден! ⁹ И нека не изпитваме Христос ^{‡‡} като някои от тях, поради което загинаха от змиите. ¹⁰ И не се оплаквайте като някои от тях, поради което бяха погубени от ангела на смъртта.

¹¹ Тези неща се случиха с тях като пример и бяха записани, за да предупредят нас, които живеем във време, когато светът е към своя край. ¹² Ето защо този, който мисли, че стои здраво, трябва да внимава, за да не падне. ¹³ Когато сте подложени на изпитание, помнете, че и други са били изпитани по същия начин. Но Бог държи на думата си. Той няма да позволи изпитанието пред вас да е по-голямо, отколкото можете да понесете, и заедно с изпитанието ще ви посочи и изход, за да можете да устоите.

¹⁴ В заключение, скъпи мои, ще ви кажа да бягате от идолопоклонството. ¹⁵ Говоря ви като на разум-

[†] Кифа Арамейското име на Петър, един от дванадесетте апостола. ^{††} Цитат от Вт. 25:4.

[‡] облак Облачният стълб, водил и закрилял израелтяните при излизането им от Египет и прекосяването на Червено море. Вж. Изх. 13:20-22; 14:19-20, 24. ^{††} Цитат от Изх. 32:6. ^{‡‡} Христос Според някои гръцки ръкописи: „Господа“.

ни хора. Отсъдете сами това, което казвам. ¹⁶ Нали чашата на благословение, за която благодарим, е начин да имаме общение в кръвта на Христос и хлябът, който разчупваме — начин да имаме общение в тялото на Христос? ¹⁷ И щом има един хляб, значи всички ние сме едно тяло, защото всички споделяме този един хляб.

¹⁸ Вижте народа на Израел. Нали тези, които ядат принесеното в жертва, имат общение в олтара?

¹⁹ Не искам да кажа, че храната, принесена в жертва на идоли, значи нещо или че идолите значат нещо. ²⁰ Напротив — това, което принасят в жертва, е жертвоприношение пред демони, а не пред Бога, и не искам вие да имате общение с демоните! ²¹ Не можете да пиете и от Господната чаша, и от чашата на демоните. Не можете да участвате и в трапезата на Господа, и в трапезата на демоните. ²² Нима се опитваме да накараме Господа да ревнува † и нима сме по-силни от него?

Използвайте свободата си за слава на Бога

²³ „Всичко ни е позволено.“ Да, но не всичко е полезно. „Всичко ни е позволено“, но не всичко укрепява. ²⁴ И нека всеки се грижи не за собствените си интереси, а за интересите на другите.

²⁵ Яжте всяко месо, което се продава на пазара, без да разпитвате откъде е, за да успокоявате съвестта си. ²⁶ Защото, както казва Писанието: „Земята и всичко на нея принадлежи на Господа.“ ††

²⁷ Ако някой от невярващите ви покани и решите да отидете, яжте всичко, което сложат пред вас, без да разпитвате за месото заради съвестта си. ²⁸ Но ако някой ви каже, че то е било принесено в жертва на идол, не яжте заради човека, който ви го е казал и заради съвестта. ²⁹ Като казвам „съвест“, имам предвид не вашата, а тази на другия човек. Защото свободата ми не трябва да бъде ограничавана от нечия чужда съвест. ³⁰ И ако се нахраня с благодарност, няма причина да ме обвиняват в богоулство заради нещо, за което благодаря на Бога.

³¹ Така че, дали ядете или пиете, или вършите нещо друго, правете всичко за Божия слава. ³² Не пречете нито на юдеи, нито на гърци или на тези, които принадлежат на Божията църква, ³³ така както аз самият се опитвам всякак да угодя на всички, като търся не това, което е добро за мен, а това, което е добро за всички, за да бъдат те спасени.

11 Следвайте моя пример, както аз следвам примера на Христос.

Жените по време на богослужението

² Аз ви хваля, защото ме помните във всичко и следвате точно ученията, така както ви ги преда-

† накараме Господа да ревнува Вж. Вт. 32:16-17. †† Цитат от Пс. 24:1; 50:12; 89:11.

дох. ³ Но искам да знаете, че Христос е глава на всеки мъж и мъжът е глава на жената, а Бог е глава на Христос. ⁴ Всеки мъж, който се моли или пророкува с покрита глава, посрамва главата си. ⁵ А всяка жена, която се моли или пророкува с непокрита глава, посрамва главата си. Защото това е същото както ако обръсне главата си. ⁶ Ако жената не покрива главата си, може също и да отреже косите си. Но понеже е срамно една жена да отреже косите си или да обръсне главата си, тя трябва да покрива главата си. ⁷ А мъжът не трябва да покрива главата си, защото той е Божият образ и слава, а жената е славата на мъжа, ⁸ защото не мъжът бе създаден от жената, а жената — от мъжа. ⁹ И не мъжът бе създаден за жената, а жената — за мъжа. ¹⁰ Затова жената трябва да покрива главата си в знак на това, че е подвластна, а също и заради ангелите.

¹¹ Но в Господа нито жената е независима от мъжа, нито мъжът е независим от жената, ¹² защото както жената е създадена от мъжа, така и мъжът е роден от жена, а всичко е от Бога. ¹³ Сами преценете дали е прилично една жена да се моли на Бога с непокрита глава. ¹⁴ Нима самата природа не ви учи, че за мъжа е срамно да остави косата си дълга, ¹⁵ а за жената е чест да я носи дълга, защото косата ѝ е дадена, за да покрива главата си? ¹⁶ Някои може да поискат да спорят, но нека подчертая, че нито ние, нито Божиите църкви следваме тяхната практика.

Господната вечеря

¹⁷ А с това, което сега ще ви кажа, няма да ви хваля, защото се събирате не за по-добро, а за по-лошо. ¹⁸ Първо, чувам, че когато се съберете, между вас има разцепления и вярвам, че в това има някаква истина. ¹⁹ А и трябва да има разделения сред вас, за да може достойните да изпъкнат! ²⁰ И така, когато се съберете, вие всъщност не ядете Господната вечеря, ²¹ защото когато се храните, никой не чака останалите и един се напива, а друг остава гладен. ²² Нямате ли си къщи, в които да ядете и пиете? Или презирате Божията църква и се опитвате да засрамите бедните? Какво да ви кажа? Да ви похваля ли? За това няма да ви похваля.

²³ Защото от Господа получих учението, което ви предадох: вечерта, когато бе арестуван, Господ Исус взе един хляб ²⁴ и след като благодари, го разчупи и каза: „Това е моето тяло, което давам за вас. Правете това, за да ме помните.“ ²⁵ Също така, след като бяха свършили вечерята, взе чашата с вино и каза: „Тази чаша е новият завет, запечатан с моята кръв. Винаги, когато пиете това вино, правете го, за да ме помните.“ ²⁶ Защото винаги, когато ядете

‡ Господната вечеря Хлябът и виното, които Исус завещава на последователите си да приемат, за да го помнят. Вж. Лк. 22:14-20.

този хляб и пиете тази чаша, вие известявате смъртта на Господа, докато той дойде.“

²⁷ Който яде хляба или пие Господната чаша по недостоен начин, ще бъде виновен в грях срещу Господното тяло и кръв. ²⁸ Но човек трябва да изпита себе си и тогава може да яде хляба и пие чашата. ²⁹ Защото този, който яде и пие недостойно, си навлича присъда, понеже не разпознава тялото. ³⁰ Ето защо има сред вас много слаби, болни и много умират. ³¹ Но ако изпитвахме себе си, нямаше да бъдем съдени. ³² А когато Господ ни съди, тогава получаваме наставление, за да не бъдем осъдени заедно с другите хора от този свят.

³³ И така, братя и сестри, когато се събирате да се храните, изчакайте се един друг. ³⁴ Ако някой е гладен, да се нахрани вкъщи, за да не предизвикате Божията присъда с вашите събирания. А останалото ще наредя, когато дойда.

Дарби от Святия Дух

12 Сега за духовните дарби, братя и сестри — не искам да останете в неведение. ² Знаете, че когато бяхте езичници, ви отклонявах и служехте на неми идоли. ³ Затова искам да ви осведомя, че никой, който говори чрез Божия Дух, няма да каже: „Проклет да е Исус!“ И само чрез Святия Дух човек може да каже: „Исус е Господ!“

⁴ Има различни духовни дарби, но Духът, който дава тези дарби, е един и същ. ⁵ Има различни начини да се служи, но всички те са от един и същ Господ. ⁶ И има различни начини, по които Бог действа, но един и същ Бог върши всичко сред всички хора. ⁷ На всеки е дадено да се прояви у него Духът за всеобщо благо. ⁸ На един чрез Духа е дадена способността да говори с мъдрост, а на друг, чрез същия Дух — способността да говори със знание. ⁹ На един е дадена вяра чрез същия Дух, а на друг, също чрез него — дарби да лекува. ¹⁰ На някого е дадена силата да върши чудеса, а на друг — да пророкува. На един е дадена способността да различава добрите от лошите духове, на друг — да говори различни езици, а на трети — да обяснява езиците. ¹¹ Но един и същ е Духът, който върши всичко това и определя различно за всеки — така, както пожелае.

Христовото тяло

¹² И също както човешкото тяло е едно, но има много части, които, въпреки че са много, заедно оформят едно тяло, така е и с Христос. ¹³ Защото всички бяхме кръстени от действието на един Дух, за да станем част от едно тяло, независимо дали сме юдеи или езичници, роби или свободни, и от този един Дух всички бяхме напоени.

¹⁴ Човешкото тяло не се състои от една, а от много части. ¹⁵ И ако кракът каже: „Аз не принадлежа на тялото, защото не съм ръка“, нима това е причина той да престане да е част от тялото? ¹⁶ И ако ухото каже: „Аз не принадлежа на тялото, защото не съм око“, нима това е причина то да престане да бъде част от тялото? ¹⁷ Ако цялото тяло беше око, как щяхме да чуваме? И ако цялото тяло беше ухо, как щяхме да усещаме ароматите? ¹⁸ Но всъщност Бог е поставил всяка една част в тялото така, както той е пожелал, и е определил мястото на всяка от тях. ¹⁹ И ако всички те бяха само една част, къде щеше да е тялото? ²⁰ Сега частите са много, а тялото е само едно.

²¹ Окоето не може да каже на ръката: „Нямам нужда от теб.“ И главата не може да каже на краката: „Нямам нужда от вас.“ ²² Точно обратното — частите на тялото, които изглеждат слаби, са най-необходими. ²³ И към частите, които зачитаме по-малко, ние се отнасяме с по-голямо уважение. И към тези части, които не са представителни, се отнасяме със специално внимание, ²⁴ защото нашите по-представителни части нямат нужда от такова отношение. Бог е създал тялото по такъв начин, че да даде по-голяма почит на по-несъвършените части, които са лишени от нея, ²⁵ за да няма разделения в тялото, а различните части да се грижат еднакво една за друга. ²⁶ Ако една част от тялото страда, всички други страдат заедно с нея. Ако на една част се окаже почит, всички части споделят радостта ѝ.

²⁷ Така вие сте тялото на Христос и всеки от вас е част от него. ²⁸ Бог постави в църквата първо апостолите, след това пророците, после учителите, после хората със сила да вършат чудеса, после хората с дарба да лекуват, после хората, които помагат с делата си, хората с дарба да ръководят и хората с дарба да говорят други езици. ²⁹ Нима всички са апостоли? Нима всички са пророци? Нима всички са учители? Нима всички вършат чудеса? ³⁰ Нима всички имат дарбата да лекуват? Нима всички говорят други езици? Нима всички обясняват езици? ³¹ Но трябва да се стремите към по-големите дарби и сега ще ви покажа най-добрия път.

Любовта

13 Ако мога да говоря езиците на различните народи и дори тези на ангелите, но нямам любов в сърцето си, съм само една шумна камбана или дрънкащ цимбал. ² Ако имам дарбата да пророкувам и зная всички Божии тайни, и имам цялото божествено знание и такава вяра, че да премествам планини, но нямам любов в сърцето си, аз съм нищо. ³ И ако едно по едно раздам всичко, което имам, за да нахраня онези, които са в нужда, и

дори ако дам тялото си да бъде изгорено, но нямам любов в сърцето си, нищо не печеля.

⁴ Любавта е търпелива и блага. Тя не завижда, не се хвали, ⁵ не се възгордява и не е груба и егоистична. Любавта не е избухлива и злопамятна. ⁶ Тя не се радва на злото, а споделя радостта от истината. ⁷ Любавта винаги търпеливо приема всичко, винаги вярва, винаги се надява и винаги устоява.

⁸ Любавта никога няма да свърши, а пророческата дарба ще се прекрати, езиците ще престанат, знанието ще се прекрати. ⁹ Защото и знанието, и пророчествата ни са само частични. ¹⁰ А когато дойде съвършенството, това, което е частично, ще се прекрати. ¹¹ Когато бях дете, говорех по детски, мислех по детски и разсъждавах по детски. Но сега, когато съм вече мъж, съм оставил детинското.

¹² Сега виждаме мътно отражение в огледало, но когато дойде съвършенството, ще видим лице в лице. Сега знанието ми е частично, но тогава то ще е пълно, така както Бог ме познава напълно. ¹³ А дотогава остават тези три неща: вяра, надежда и любов; и най-велика от тях е любовта.

Използвайте духовните дарби в помощ на църквата

14 Стремете се към любовта и ревностно желайте духовни дарби, и особено дарбата да пророкувате. ² Този, който има дарбата да говори друг език, говори не на хората, а на Бога, защото никой не може да разбере какво казва. Той говори тайни чрез Духа. ³ А този, който пророкува, говори неща, които укрепват, насърчават и утешават хората. ⁴ Който има дарбата да говори друг език, укрепва себе си, а който има дарбата да пророкува, укрепва църквата. ⁵ Искам всички вие да имате дарбата да говорите други езици, но още повече искам да имате дарбата да пророкувате. Този, който пророкува, е по-велик от този, който говори други езици, освен ако той може да обясни това, което казва, за да се укрепи цялата църква.

⁶ Братя и сестри, ако дойда при вас и говоря други езици, каква полза ще имате, ако не ви донеса откровение, божествено знание, пророчество или учение? ⁷ Същото е и с неодушевените предмети, които издават звук, като флейтата и лирата — ако тези звуци не се различават ясно, как хората ще разберат каква мелодия свири флейтата или лирата? ⁸ И ако тръбата изсвири неясно, кой ще се подготви за битка? ⁹ Така и вие, ако произнасяте неразбираеми звуци, кой ще разбере какво сте казали? Ще говорите на вятъра. ¹⁰ В света несъмнено съществуват много езици и нито един от тях не е без свое значение. ¹¹ Ето защо ако не зная значението на думите, ще бъда чужденец за този, който говори, и този, който говори, ще бъде чужденец за мен.

¹² Същото се отнася и за вас: след като се стремите към духовни дарби, постарайте се да получите колкото можете повече от тях за укрепването на църквата.

¹³ Следователно този, който говори друг език, трябва да се моли също и да може да обясни думите си. ¹⁴ Защото ако се моля на друг език, духът ми се моли, но умът ми остава безплоден. ¹⁵ Какво да правя тогава? Ще се моля с духа си, но също и с ума си. Ще пея песни на възхвала с духа си, но също и с ума си. ¹⁶ Защото ако изречеш благословение само с духа си, как обикновеният слушател ще каже „Амин“ на твоята благодарствена молитва, ако не разбира това, което казваш? ¹⁷ Може да благодариш много хубаво, но не помагаш на другия човек да укрепне.

¹⁸ Аз благодаря на Бога, че моята дарба да говоря други езици е по-голяма от тази на всеки един от вас, ¹⁹ но в църквата предпочитам да изрека пет думи, които могат да се разберат, отколкото десет хиляди думи на друг език, така че да поуча и другите.

²⁰ Братя и сестри, не бъдете като деца в мисленето си, а разсъждавайте като зрели хора, но по отношение на злото бъдете като невръстни деца. ²¹ Писанието † казва:

„Чрез хора, които говорят други езици,
и чрез устните на чужденци
ще говоря на тези хора,
но дори и тогава те няма да ме послушат.“

Исая 28:11-12

Това казва Господ.

²² Така и дарбата за други езици е знак не за вярващите, а за невярващите. Пророческата дарба е знак не за невярващите, а за вярващите. ²³ Ето защо ако цялата църква се събере и всички говорят други езици, ако влязат външни хора или невярващи, няма ли да кажат, че сте полудели? ²⁴ Но ако всички пророкуват, когато влезе невярващ или външен човек, той ще осъзнае греха си чрез думите им, ще бъде осъден чрез думите им, ²⁵ тайните на неговото сърце ще бъдат изявени и тогава той ще падне по очи и ще се поклони на Бога, казвайки: „Бог наистина е сред вас!“ ††

Събирайте се, за да укрепявате църквата

²⁶ Какво да правим тогава, братя и сестри? Когато се съберете, един има псалм, друг — поучение, трети — откровение, един говори чужд език, а друг обяснява думите му. Всичко трябва да се прави за укрепването на църквата. ²⁷ Ако някой говори друг език, трябва да говорят двама или най-много трима, и то един по един, а някой да обяснява това, което се говори. ²⁸ А ако няма кой да обяснява, те

† Писанието Букв.: „Законът“, което понякога означава Стария Завет. †† Вж. Ис. 45:14 и Зах. 8:23.

трябва да мълчат в църквата и да говорят на себе си и на Бога.

²⁹ Двама или трима пророци трябва да говорят, а другите — да изпитват думите им. ³⁰ Ако нещо бъде разкрито на друг човек, който седи, говорещият трябва да замълчи, ³¹ защото всички можете да пророкувате един след друг, за да може всички да се поучат и всички да бъдат насърчени. ³² Духовете, които вдъхновяват пророците, са под контрола на пророците. ³³ Защото Бог носи не безредие, а мир.

Както във всички църкви на Божиите святи хора, ³⁴ жените трябва да мълчат в църквите. На тях не им е позволено да говорят и те трябва да се подчиняват, както казва и законът. ³⁵ Ако искат да научат нещо, нека попитат мъжете си вкъщи, защото е срам за една жена да говори в църквата. ³⁶ Нима от вас излезе Божието слово? И само до вас ли стигна?

³⁷ Ако някой смята, че е пророк или че има духовна дарба, трябва да разпознае, че това, което ви пиша, е заповед от Господа. ³⁸ Ако някой не приеме това, и той няма да бъде приет от Бога.

³⁹ И така, братя и сестри, стремете се да пророкувате и не забранявайте да се говорят други езици, ⁴⁰ но нека всичко се върши както трябва и с ред.

Благата вест за Христос

15 Братя и сестри, искам да ви припомня Благата вест, която ви проповядвах и вие приехте, в която стоите твърдо ² и която ви носи спасение, ако запазите посланието ми в съзнанието си (освен ако не сте повярвали напразно).

³ Защото ви предадох онова, което и аз получих. Съобщих ви най-важното: че Христос умря за греховете ни, както казват Писанията, ⁴ и че бе погребан, а на третия ден — възкресен, както казват Писанията, ⁵ че се яви на Кифа, [†] а след това на дванадесетте апостола. ⁶ След това веднъж се яви на повече от петстотин братя и повечето от тях са все още живи, макар и някои да са мъртви. ⁷ След това се яви на Яков и отново на всички апостоли ⁸ и най-накрая и на мен като на човек, роден преждевременно. ⁹ Аз съм най-незначителният сред апостолите и дори не съм достоен да се нарека апостол, защото преследвах Божията църква. ¹⁰ Но благодарение на Божията благодат аз съм това, което съм. И благодатта, която той прояви към мен, не бе напразна. Напротив: трудех се по-упорито от всички останали, въпреки че не аз го правех, а Божията благодат, която беше в мен. ¹¹ И така, дали ви проповядвам аз или те, това е, което всички проповядваме, и това е, в което вие повярвахте.

[†] Кифа Арамейското име на Петър, един от дванадесетте апостола.

Нашето възкресение

¹² Но след като проповядваме, че Христос бе възкресен от мъртвите, защо някои от вас казват, че няма възкресение на мъртвите? ¹³ Ако няма възкресение на мъртвите, значи Христос не е бил възкресен. ¹⁴ А ако Христос не е бил възкресен, безсмислено е проповядването ни, безсмислена е и вярата ви. ¹⁵ А се оказваме и лъжесвидетели относно Бога, защото пред него свидетелствахме под клетва, че той е възкресил Христос. Но ако, както казват, мъртвите не възкръсват, то и Бог не е възкресил Христос. ¹⁶ А ако мъртвите не възкръсват, то Христос не е бил възкресен, ¹⁷ а ако Христос не е бил възкресен, вярата ви е безполезна, вие все още сте в греховете си ¹⁸ и онези, които са били в Христос, когато са умрели, са изгубени. ¹⁹ Ако имахме надежда в Христос само за този живот, ние бихме били най-достойните за съжаление сред всички хора.

²⁰ Но Христос наистина бе възкресен от мъртвите и бе първият от тях, ²¹ и ако смъртта дойде чрез човек, чрез човек дойде и възкресението на мъртвите. ²² Защото както всички умират в Адам, така всички ще възкръснат за нов живот в Христос, ²³ но всеки по своя ред: Христос е първият плод на възкресението, а когато той дойде, ще възкръснат онези, които му принадлежат. ²⁴ След това ще дойде краят, когато Христос предаде царството на Бога и Отца, когато унищожи всеки управник, всяка власт и всяка сила. ²⁵ Защото Христос трябва да царува, докато Бог не постави всички врагове под краката му. ²⁶ Последният враг, който ще бъде унищожен, е смъртта. ²⁷ Защото „Бог е подчинил всичко на Христос.“ ^{††} Когато Писанието казва, че „всичко“ е било подчинено, ясно е, че това изключва самия Бог, който е подчинил всичко на Христос. ²⁸ И когато всичко е подчинено на Христос, самият Син ще бъде подчинен на Онзи, който подчини всичко на него, за да бъде Бог всичко за всички.

²⁹ Ако не беше така, какво ще правят онези, които са кръстени заради мъртвите, ако мъртвите изобщо не възкръсват? Защо са кръстени заради тях?

³⁰ И защо сме изправени пред опасности всеки час? ³¹ Аз умирам всеки ден. Братя и сестри, гордостта, която изпитвам заради вас в Христос Исус, нашия Господ, ме кара да заявя това. ³² Ако в Ефес се бях борил с диви зверове като обикновен човек, какво щях да спечеля? Ако мъртвите не възкръсват, тогава „нека ядем и пием, защото утре ще умрем!“ [‡]

³³ Не се заблуждавайте: „Лошите приятели развалят добрия характер.“ ³⁴ Елате на себе си, както е редно, и престанете да вършите грехове, защото

^{††} Цитат от Пс. 8:6. [‡] Цитат от Ис. 22:13; 56:12.

някои от вас не познават Бога. Казвам това, за да ви засрамя.

Какви ще бъдат телата ни

³⁵ Някой може да попита: „Как възкръсват мъртвите? Какви ще бъдат телата им?“ ³⁶ Колко глупави въпроси! Това, което засяваш, трябва първо да умре в земята, за да получи нов живот. ³⁷ А когато сеш, онова, което заравяш в земята, не е тялото, което ще израсне, а само обикновено зърно, независимо дали е пшеница или някакво друго семе.

³⁸ След това Бог му дава тялото, което е избрал: за всяко семе — различно тяло. ³⁹ Плътта на живите същества не е една и съща: една е за хората, друга — за зверовете, различна е за птиците, а също и за рибите. ⁴⁰ Има небесни тела и земни тела. Небесните тела имат един блясък, а земните — друг.

⁴¹ Слънцето има един блясък, луната — друг, а звездите — още по-друг, като всяка звезда се различава по блясъка си от останалите.

⁴² Така е и възкресението на мъртвите. Тялото, което се заравя в земята, е тленно, а тялото, което възкръсва, е нетленно. ⁴³ Тялото, което се заравя в земята, е без чест, а възкръсва в слава. Тялото, което се заравя в земята, е слабо, а възкръсналото — силно. ⁴⁴ Това, което се заравя в земята, е физическо тяло, а това, което възкръсва — духовно.

Както има физическо тяло, така има и духовно тяло. ⁴⁵ Така казва Писанието: „Първият човек, Адам, стана живо същество †.“ †† А последният Адам ‡ е животворен дух. ⁴⁶ Не духовното, а физическото е първо, а след него — духовното. ⁴⁷ Първият човек дойде от земята и бе създаден от пръст. Вторият човек дойде от небето. ⁴⁸ Какъвто е създаденият от пръст човек, такива са хората от пръст, а какъвто е небесният човек, такива са небесните хора. ⁴⁹ И както сме носили образа на създадения от пръст човек, така ще носим образа на небесния човек.

⁵⁰ Това ви казвам, братя и сестри: нашите земни тела от кръв и плът не могат да наследят Божието царство. Нито може тленното да наследя нетленно. ⁵¹ Чуйте ме, ще ви разкрия една тайна: няма всички да умрем, но всички ще бъдем променени ⁵² в един миг, кратък като премигване на око, при звука на последната тръба. Защото тръбата ще изсвири и мъртвите ще бъдат възкресени в нетленност, а ние, които все още сме живи, ще се променим. ⁵³ Защото това тленно тяло трябва да се облече в нетленност и това смъртно тяло — в безсмъртие. ⁵⁴ И когато това тленно тяло се облече в нетленност и това смъртно тяло се облече в безсмъртие, ще се изпълни казаното в Писанието:

„Смъртта бе погълната, победата е пълна!“

† живо същество Букв.: „жива душа“. †† Цитат от Бит. 2:7.

‡ Адам Името означава „човек“. Тук изразът „последният Адам“ се отнася за Христос — „небесния човек“.

Исаия 25:8

⁵⁵ „Къде е победата ти, смърт? Къде е жилото ти?“

Осия 13:14

⁵⁶ Жилото на смъртта е грехът, а силата на греха е законът. ⁵⁷ Но да благодарим на Бога, който ни дава победата чрез нашия Господ Исус Христос!

⁵⁸ И така, скъпи мои братя и сестри, бъдете твърди и непоклатими. Винаги се отдавайте изцяло на Господното дело, защото знаете, че трудът ви в Господа не е напразен.

Събиране на помощи за вярващите

16 Сега за събирането на пари в помощ на Божиите хора — правете същото, което заповядах на църквите в Галатия: ² нека всеки първи ден от седмицата всеки от вас да отделя настрана според прихода си, за да не се събират пари, когато дойда. ³ Когато пристигна, ще изпратя с препоръчителни писма мъжете, които вие одобрите, да занесат вашия дар в Ерусалим. ⁴ А ако е добре и аз да отида с тях, те ще тръгнат с мен.

Плановете на Павел

⁵ Ще дойда при вас след като мина през Македония, защото плановете ми са да мина оттам. ⁶ А може и да остана известно време или дори да прекарам зимата при вас, за да ми помогнете по-нататък по моя път. ⁷ Не искам да ви посетя сега, когато само минавам през земята ви, защото се надявам да остана известно време с вас, ако Господ позволи. ⁸ Ще остана в Ефес до Петдесетница, ⁹ защото пред мен широко се отвори врата, която ми дава възможност да работя успешно, но има и много хора, които са против мен.

¹⁰ Ако пристигне Тимотей, постаарайте се да не се страхува от нищо по време на престоя си с вас, защото и той като мен се труди за Господното дело.

¹¹ Нека никой не гледа на него отвисоко, а му помогнете да продължи пътя си с мир, за да може да дойде при мен, защото го чакам да пристигне с другите братя.

¹² Сега за брат ни Аполос: аз настойчиво го подтиквах да ви посети с другите братя, но той твърдо беше решил да не идва сега. Ще дойде, когато има възможност.

Павел завършва писмото си

¹³ Бъдете нащрек. Бъдете твърди във вярата. Бъдете смели и силни. ¹⁴ Всичко, което вършите, вършете с любов.

¹⁵ Вие познавате рода на Стефанино и знаете, че те бяха първите, които повярваха в Ахая, и се посветиха на служба на Божиите хора. Моля ви, братя и сестри, ¹⁶ да приемете водачеството на хо-

ра като тях и всеки, който се присъединява към делото и който работи за Господа.

¹⁷ Щастлив съм, че са тук Стефанино, Фортунат и Ахаик, защото те запълниха празнината от вашето отсъствие. ¹⁸ Те успокоиха и моя, и вашия дух — признавайте хора като тях.

¹⁹ Църквите в Азия ви поздравяват. Сърдечно ви поздравяват в името на Господа Акила и Прискила заедно с църквата, която се събира в техния дом.

²⁰ Всички братя и сестри ви поздравяват. Поздравете се един друг със свята целувка.

²¹ Аз, Павел, пиша този поздрав със собствената си ръка.

²² Ако някой не обича Господа, нека бъде прогонен с проклетия!

О Господи, ела! †

²³ Благодатта на Господ Исус да бъде с вас.

²⁴ Любовта ми да бъде с всички вас в Христос Исус.

† О Господи, ела! Превод на арамейското: „marana tha“.

2 Коринтяни

1 От Павел, апостол на Христос Исус чрез Божията воля, и от нашия брат Тимотей.

До Божията църква в Коринт и до всички Божии хора в цяла Ахая.

² Благодат и мир на вас от Бога, нашия Баща, и от Господ Исус Христос.

Павел благодари на Бога

³ Благословен да бъде Богът и Бащата на нашия Господ Исус Христос, милостивият Баща и Богът, който е изворът на всяка утеха. ⁴ Той ни утешава във всички наши скърби, за да утешаваме и ние онези, които скърбят, така както Бог утешава самите нас. ⁵ Защото както участваме в безбройните страдания на Христос, така чрез Христос безграничната ни утеха стига до вас. ⁶ Ако ние имаме скърби, то е, за да бъдете вие утешени и спасени. Ако ние получим утеха, то е, за да можете вие да бъдете утешени и търпеливо да понасяте страданията, които и ние понасяме. ⁷ И надеждата ни за вас е твърда, защото знаем, че както участвате в страданията ни, така участвате и в утехата ни.

⁸ Братя и сестри, искаме да знаете за бедите, които ни сполетяха в Азия. Бремето върху нас бе толкова тежко и непоносимо, че дори бяхме загубили всякаква надежда за живот. ⁹ Да, в сърцата си чувствахме, че смъртната ни присъда вече е произнесена. Това се случи, за да не се доверяваме на себе си, а на Бога, който възкресява мъртвите. ¹⁰ Той ни избави от ужасна смърт и ще продължава да ни избавя. В него е надеждата ни и той и в бъдеще ще ни избавя, ¹¹ ако и вие ни помагате с молитва, така че мнозина да благодарят от наше име за благословението, с което Бог ще ни дари заради многото молитви.

Промяна в плановете на Павел

¹² Ето с какво се гордеем — с това, че можем да кажем с чиста съвест: всичко, което сме извършили в този свят, е било с чистотата и искреността, идваща от Бога. Не с мъдростта на света, а с Божията благодат сме се отнасяли към хората и особено към вас. ¹³ Да, защото не ви пишем нищо друго освен това, което можете да прочетете и наистина да разберете. И се надявам, че ще ни разберете напълно, ¹⁴ както винаги сте ни разбирали отчасти, и

ще видите, че можете да се гордеете с нас, както ние ще се гордеем с вас в Деня, когато нашият Господ Исус дойде.

¹⁵ И уверен в това, аз реших първо да посетя вас, за да бъдете благословени два пъти. ¹⁶ Възнамерявах да ви посетя на път за Македония, а когато се връщам оттам, да дойда отново при вас, за да ми помогнете при пътуването ми до Юдея. ¹⁷ Нима мислите, че лесно променям решенията си? Или смятате, че съм правил плановете си като светски човек, който казва едновременно „Да, да!“ и „Не, не!“?

¹⁸ Но Бог държи на думата си и той ще свидетелства, че никога не ви казваме „да“ и „не“ за едно и също нещо. ¹⁹ Защото Божият Син Исус Христос, когото ние — Силуан, Тимотей и аз — проповядвахме сред вас, не беше едновременно и „да“, и „не“. Точно обратното: в него бе произнесено окончателно „Да!“ ²⁰ И независимо от това колко обещания е дал Бог, в него е потвърждението на всички тях. Ето защо чрез него казваме „Амин“ за слава на Бога. ²¹ Бог е този, който прави вас и нас силни в Христос и който ни помаза. ²² Той ни беляза като своя собственост и ни даде Духа, който е в сърцата ни като гаранция, че ще получим онова, което ни е обещал.

²³ Призовавам Бога за свидетел и залагам живота си на това, че не дойдох отново в Коринт, защото исках да ви пощадя. ²⁴ Не искам да кажа, че се опитваме да контролираме вярата ви, защото в нея вие стоите силни; по-скоро се трудим заедно с вас за вашето щастие.

2 Ето защо реших следващото ми посещение при вас да не е болезнено, ² защото ако аз ви причиня болка, кой тогава ще ме зарадва, ако не вие, които съм наранил? ³ И затова ви писах, за да може когато дойда, да не ми бъде причинена болка от онези, които трябва да ме зарадват, защото бях сигурен за всички вас, че моята радост ще бъде и ваша. ⁴ Писах ви със сърце, изпълнено с мъка и болка, и с много сълзи, не за да ви нараня, а за да разберете колко голяма е любовта ми към вас.

Простете на този, който ви е наранил

⁵ Ако някой е причинил болка, то той я е причинил не на мен, а на всички вас, поне до известна степен (защото не искам да преувеличавам). ⁶ На-

казанието, наложено на такъв човек от вашето мнозинство, е достатъчно за него. ⁷ Вие обаче трябва да му простите и да го насърчите, за да не да бъде той завладян от прекомерна тъга. ⁸ Ето защо ви умолявам да потвърдите любовта си към него. ⁹ Затова ви писах: за да видя дали можете да издържите изпитанието и да се подчините във всичко. ¹⁰ Ако простите на човек нещо, аз също му прощавам. А каквото съм простил (ако е имало какво да се прощава), направил съм го заради вас в присъствието на Христос, ¹¹ за да не ни надхитри Сатана, чиито коварни намерения много добре знаем.

Тревогата на Павел в Троада

¹² Когато отидох в Троада да проповядвам Благата вест за Христос, Господ бе отворил врата пред мен, ¹³ но аз много се разтревожих, защото не намерих своя брат Тит. Ето защо се сбогувах с хората там и тръгнах за Македония.

Победа чрез Христос

¹⁴ Но да благодарим на Бога, който чрез Христос винаги ни води в победно шествие и чрез нас разпространява навсякъде благоуханието на знанието за него. ¹⁵ Защото за Бога ние сме Христовият аромат сред тези, които вървят към спасение, и сред онези, които вървят към гибел. ¹⁶ За онези, които вървят към гибел, ние сме мирисът, който идва от смъртта и води към смърт. За тези, които вървят към спасение — уханье, което идва от живота и води към живот. И кой е достоен за такава задача? ¹⁷ Ние не сме амбулантни търговци, които продават Божието слово, за да печелят, както правят мнозина. Не, в Христос говорим искрено пред Бога като хора, изпратени от Бога.

Служители на Божия нов завет

3 Нима отново започваме да се хвалим? И нима като някои други имаме нужда от препоръчителни писма до вас или от вас? ² Самите вие сте нашето писмо, написано в сърцата ни, което всички хора знаят и четат. ³ Вие доказвате, че сте писмо от Христос, изпратено чрез нас и написано не с мастило, а с Духа на живия Бог, не върху каменни плочи, [†] а върху човешките сърца.

⁴ Чрез Христос имаме увереността да твърдим това пред Бога. ⁵ Не казвам, че ние сами можем да извършим нещо. Не, нищо подобно не твърдим. Бог е този, който ни помага да вършим всичко. ⁶ Той дори ни направи способни да служим на нов завет, който е основан не на писан закон, а на Духа, защото писаният закон убива, а Духът дава живот.

Новият завет носи по-голяма слава

⁷ Ако служението, което донесе смърт (законът, издълбан върху каменни плочи), бе славно и израелтяните не можеха да задържат поглед върху лицето на Моисей, защото то блестеше с такава слава, макар че това бе слава, която скоро щеше да избледнее, ⁸ нима служението на Духа няма да бъде още по-славно? ⁹ И ако служението, което осъждаше хората, бе славно, колко по-славно ще бъде служението, което ги прави праведни! ¹⁰ Защото онава, която по-рано бе изпълнено със слава, сега губи славата си пред лицето на превъзходящата слава на новото служение. ¹¹ И ако служението, обречено да изчезне, бе придружено от слава, колко повече слава ще има служението, което остава завинаги!

¹² И така, понеже имаме тази надежда, ние говорим много смело. ¹³ Не сме като Моисей, който покриваше лицето си, за да не могат израелтяните да видят, че славата избледнява и изчезва. ¹⁴ Но техните умове бяха заслепени и дори до днес същото покривало остава, когато се чете Старият Завет. То не е свалено, защото може да се отмахне само чрез Христос. ¹⁵ И досега, когато се чете законът на Моисей, сърцата им остават с покривало, ¹⁶ но когато се обърнат към Господа, покривалото пада. ¹⁷ Този „Господ“, за когото говоря, е Духът, а там, където е Духът на Господа, има свобода. ¹⁸ Тогава всички ние с открити лица, докато съзерцаваме Господната слава като в огледало, се преобразяваме в неговия образ с все по-голяма слава и това преобразяване е от Господа, който е Духът.

Духовно съкровище в глинени делви

4 Затова, като имаме това служение по Божията милост, ние не се отчайваме, ² а сме решили да не вършим никакви тайни и срамни дела. Ние не използваме измами, нито изопачаваме Божието послание, а по-скоро ясно изявяваме истината, така че всеки да знае в сърцето си какви хора сме пред Бога. ³ И ако Благата вест, която проповядваме, е неясна, то това е така само за онези, които вървят към гибел. ⁴ Богът на този свят е заслепил умовете на невярващите, за да не могат да видят светлината на Благата вест за славата на Христос, който е Божият образ. ⁵ Ние не проповядваме себе си, а ви учим, че Исус Христос е Господ и че ние сме ваши слуги заради Исус. ⁶ Защото Богът, който е казал: „Светлината ще изгрее от мрака“, е същият, който изгръ в сърцата ни, за да познаем Божията слава в лицето на Исус Христос.

⁷ Ние имаме това съкровище, но сме само като глинени делви, в които то се пази, за да стане ясно, че надминаващата всички останали сила идва не

† каменни плочи Споменати още в 3:7. Вж. Изх. 24:12; 25:16.

от нас, а от Бога. ⁸ Непрекъснато ни постигат всякакви беди, но не сме сломени; в безизходица сме, но успяваме да намерим изход; ⁹ преследвани сме, но Бог не ни изоставя; повалят ни, но не загиваме. ¹⁰ Винаги носим в телата си смъртта на Исус, за да се види ясно в тях и животът му. ¹¹ Ние, живите, непрекъснато сме излагани на смърт заради Исус, за да се види ясно неговият живот в нашите смъртни тела. ¹² Следователно смъртта работи в нас, а животът — във вас.

¹³ Но ние имаме същата вяра, за която Писанието казва: „Повярвах, затова говорих.“ [†] Ние също вярваме, затова и говорим, ¹⁴ защото знаем, че Онзи, който възкреси Господ Исус, ще възкреси и нас както Исус и заедно с вас ще ни изправи пред него. ¹⁵ Всичко става заради вас, за да може Божията благодат да достигне до все повече и повече хора и да доведе до изобилни благодарствени молитви в прослава на Бога.

Живот с вяра

¹⁶ Ето защо ние не се отчайваме и въпреки че външно стареем и отслабваме, вътрешно се подновяваме с всеки изминал ден. ¹⁷ Нашите краткотрайни и нищожни скърби ни носят вечна слава, която е несравнимо по-голяма от тях. ¹⁸ Ние съсредоточаваме вниманието си не върху онова, което може да се види, а върху онова, което не може да се види, защото видимото е преходно, а невидимото — вечно.

5 Знаем, че когато тялото ни — палатката, в която живеем тук на земята — бъде унищожено, Бог ни дава дом, вечен дом на небето, който не човешки ръце, а сам той е построил. ² И докато сме в земния дом, стенем, защото жадуваме да бъдем облечени с небесния. ³ Като сме облечени с него, няма да бъдем голи. ⁴ Онези от нас, които са в земното си тяло, са обременени и стенат. Нашето желание е не да се освободим от земното си тяло, а да се облечем с небесното, за да може смъртното да бъде погълнато от живота. ⁵ Този, който ни подготви за това, е Бог, който ни даде Духа като залог, че ще получим обещаното от него.

⁶ Ние винаги имаме увереност, защото знаем, че докато живеем в телата си, сме далеч от Господа, ⁷ тъй като живеем въз основа на това, в което вярваме, а не на това, което виждаме. ⁸ Ето защо сме уверени и предпочитаме да напуснем земните си тела и да отидем да живеем с Господа. ⁹ Независимо дали живеем тук или там, имаме само едно желание, и то е да вършим онова, което му е угодно. ¹⁰ Всички трябва да се явим пред Христос, за да ни съди и всеки да получи заслуженото и за доброто,

и за злото, което е извършил, докато е бил в земното си тяло.

Служението на помирието

¹¹ И понеже знаем какво е страх от Господа, ние убеждаваме хората да приемат истината. Бог ни познава напълно, но аз се надявам, че и вие също ни познавате така. ¹² Ние не се опитваме отново да се препоръчваме пред вас, а по-скоро ви даваме възможност да се гордеете с нас, за да имате отговор за онези, които се гордеят с онова, което се вижда, а не с онова, което е в сърцето. ¹³ Защото ако сме безумци, то е за Бога, и ако сме с ума си, то е за вас. ¹⁴ Христовата любов ни управлява, защото сме заключили, че ако един човек е умрял за всички хора, тогава всички са умрели. ¹⁵ А той умря за всички, за да може живите да не живеят вече за себе си, а за него, който умря и бе възкресен за тях.

¹⁶ Ето защо отсега нататък не оценяваме никого от човешка гледна точка. Въпреки че някога оценявахме Христос от човешка гледна точка, сега вече не го оценяваме така. ¹⁷ Затова, ако някой е в Христос, той е ново творение. Старото си отиде. Новото дойде! ¹⁸ И всичко това идва от Бога, който чрез Христос ни помири със себе си и ни повери служението на помирието на хората с Бога. ¹⁹ Ние носим послание, че Бог помирява света със себе си чрез Христос, без да държи хората отговорни за прегрешенията им. Той ни повери посланието на помирието. ²⁰ Така че ние работим като Христови посланици и Бог ви увещава чрез нас. От името на Христос ви умоляваме: „Помирете се с Бога!“ ²¹ Бог направи този, който нямаше грях, да стане грях ^{††} заради нас, за да може чрез него да станем праведни пред Бога.

6 Като Божии съработници ние също ви увещаваме да не позволите да се осуети Божията благодат, която получихте. ² Бог казва: „Чух те, когато трябваше. Да, помогнах ти в деня за спасение.“

Исаия 49:8

Чуй! Сега е това време. Виж! Сега е денят за спасение.

³ Ние се опитваме да не пречим на никого, за да не винят хората нашето служение. ⁴ Точно обратното: по всякакъв начин показваме, че сме Божии служители — като търпеливо понасяме беди, трудности и големи проблеми. ⁵ Показваме го, когато ни бичуват, хвърлят в затвори, бият при бунтове, когато изнемогваме от работа, прекарваме безсънни нощи и гладуваме. ⁶ Показваме го с чистотата на живота си, с познанията си, с търпението и добростта си, с даровете от Святия Дух, с искрената си любов, ⁷ като говорим истината и действаме чрез

[†] Цитат от Пс. 116:10.

^{††} грях Или: „принос за грях“.

Божията сила. Живеейки праведно, ние се защитаваме от всичко. ⁸ Някои ни почитат, други ни позорят. Някои ни хулят, други ни възхваляват. Честни сме, а гледат на нас като на измамници; ⁹ въпреки че сме добре известни, ни считат за неизвестни; смятат ни за умиращи, но вижте — ние сме живи! Подлагат ни на страдание, но не ни убиват; ¹⁰ гледат на нас като на скърбящи, въпреки че ние винаги сме радостни; смятат ни за бедни, въпреки че правим богати много хора; мислят, че нямаме нищо, въпреки че притежаваме всичко.

¹¹ Коринтяни, говорихме ви напълно открито. Сърцата ни са широко отворени за вас. ¹² Не ние възпирате чувствата си на обич към вас: вие възпирате чувствата си на обич към нас. ¹³ Като на свои деца ви говоря — отворете сърцата си за нас, както ние отворихме сърцата си за вас.

Предупреждение относно езичниците

¹⁴ Не ставайте неподходящи партньори с невярващи, защото каква връзка могат да имат праведността и беззаконието? Или какво общение да съществува между светлината и мрака? ¹⁵ И как могат да постигнат съгласие Христос и Велиар? ¹⁶ Или какво има да споделя вярващият с невярващия? ¹⁶ И могат ли Божият храм и идолите да бъдат на едно и също място? Защото ние сме храмът на живия Бог, както Бог каза:

„Ще живея сред тях
и ще ходя сред тях,
ще бъда техният Бог
и те ще бъдат моят народ.“

Левит 26:11-12

¹⁷ „Затова ги напуснете и се отделете — казва Господ.
Не докосвайте нищо нечисто
и аз ще ви приема.“

Исаия 52:11

¹⁸ „Аз ще бъда ваш Баща,
а вие ще сте мои синове и дъщери
— казва всемогъщият Господ.“

2 Царства 7:14; 7:8

7 Скъпи мои, след като имаме тези обещания, нека се очистим от всичко, което прави тялото и духа ни нечисти, като живеем посветени на Бога поради страхопочитанието си към него.

Радостта на Павел

² Направете място за нас в сърцата си. Ние не сме сторили зло на никого, не сме подкупили никого и не сме измамили никого. ³ С тези думи не искам да ви обвинявам, защото съм ви казвал и по-рано: обичаме ви толкова много, че сме готови както да

† Велиар Разновидност на еврейската дума „велиал“, която означава „някой без стойност“ или „зъл човек“ и се използва като синоним на Сатана или Антихриста.

умрем, така и да живеем с вас. ⁴ Говоря ви с огромна увереност, много се гордея с вас, вие изключително ме насърчавате и във всичките ни беди аз съм преизпълнен с радост.

⁵ Когато дойдохме в Македония, нямахме покой. Напротив: неприятности ни дебнеха отвсякъде — разпри отвън и страхове отвътре. ⁶ Но Бог, който утешава съкрушените, утеши и нас с идването на Тит ⁷ и не само с идването му, а и с утехата, която вие сте му дали. Той ни разказа как жадувате да ни видите и съжालявате за това, което сте извършили, а също и колко сте загрижени за мен, което ме зарадва още повече.

⁸ Не съжالياвам, че написах писмото си до вас, дори и ако то ви е натъжило. А дори и да съм съжالياвал, сега виждам, че то ви е натъжило само за кратко време. ⁹ И сега съм радостен, не защото бяхте натъжени, а защото тъгата ви ви накара да се покаете. Вие бяхте натъжени така, както Бог искаше, и не бяхте наранени от нас по никакъв начин. ¹⁰ Тъгата, която Бог желае да имате, кара човек да се покае. Това води до спасение, за което не трябва да съжالياваме. Тъгата обаче, която светът има, носи смърт. ¹¹ Вижте какви ви направи тъгата, която Бог желае да имате: по-сериозни, с голямо желание да оправдаете себе си, възмутени, страхуващи се от последиците, жадуващи да ме видите, загрижени за мен, копнеещи да се постъпва справедливо. Вие доказахте, че сте невинни във всичко това. ¹² Писах ви не заради този, който е сторил зло, не дори заради този, на когото е сторено злото, а за да разберете пред Бога огромната си загриженост за нас. ¹³ Ето защо бяхме успокоени.

И в успокоението си се зарадвахме още повече, когато видяхме колко щастлив бе Тит за това, че всички му бяхте помогнали да се чувства като у дома си. ¹⁴ Аз ви бях хвалил пред Тит, а сега нямаше защо да се срамувам от хвалбите си. Защото както беше истина всичко, което ви говорихме, така и хвалбите ни за вас пред Тит се оказаха верни. ¹⁵ А неговата обич към вас е дори по-силна, когато си спомни как всички сте били готови да му се подчините и сте го посрещнали с уважение и страх.

¹⁶ Щастлив съм, че мога да ви се доверя напълно.

Християнското милосърдие

8 А сега, братя и сестри, искаме да знаете за Божията благодат, дадена на църквите в Македония. ² Вярващите там бяха подложени на сурови изпитания в нещастията, които преживяха, и въпреки крайната си бедност те дадоха изобилно поради бликащата от тях радост. ³ Аз съм свидетел, че дадоха толкова, колкото можеха, и дори повече от това и го направиха по своя собствена воля. ⁴ Те много настойчиво ни молеха да им окажем приви-

легията да участват в служението за Божиите хора.
⁵ И дадох не така, както бяхме очаквали — първо дадох себе си на Господа и на нас според Божията воля. ⁶ Ето защо помолихме Тит, който беше вече започнал това милосърдно дело, да ви помогне да го завършите. ⁷ И както сте богати с всякакви дарове — с вяра, със слово, с познание, със загриженост за всичко, с любовта, която научихте от нас, така да сте богати и с този дар — да бъдете милосърдни.

⁸ Не казвам това като заповед, а чрез загрижеността на другите изпитвам искреността на вашата любов. ⁹ Знаете благодатта, която нашият Господ Исус Христос прояви: въпреки че беше богат, той стана беден заради вас, за да станете вие богати чрез неговото обедняване.

¹⁰ Ето какво ви съветвам да направите и то е във ваш интерес. Миналата година вие бяхте не само първите, които искаха да дадат, но и първите, които дадох. ¹¹ Завършете сега онова, което започнахте, и дайте от това, което имате, за да бъде делото ви равно на голямото ви желание за него. ¹² И ако сте готови да дадете, дарът ви ще бъде приет въз основа на това, което имате, а не на онова, което нямате. ¹³ Защото искаме да има равенство: не вие да сте затруднени, а другите — облекчени.

¹⁴ Сега вие имате много и можете да помогнете на другите да имат и те онова, от което се нуждаят, така че по-късно, когато те имат много, да ви помогнат във вашите нужди, за да има равенство. ¹⁵ Както казва Писанието:

„Този, който събра много, нямаше излишък,
 и този, който събра малко, не изпитваше липса.“
Изход 16:18

Тит и спътниците му

¹⁶ Да благодарим на Бога, че вложи в сърцето на Тит същата загриженост за вас. ¹⁷ Защото той не само прие нашата молба, но и понеже е особено загрижен, тръгва към вас по своя собствена воля. ¹⁸ С него изпращаме и брата, когото всички църкви възхваляват заради служението му в благовестието. ¹⁹ Освен това той беше избран от църквите да ни придружи в нашето пътуване, за да може начинът, по който извършим това милосърдно дело, да бъде за слава на Господа и да покаже нашата готовност да помогнем.

²⁰ Искахме да сме сигурни, че никой няма да намери повод да ни критикува за начина, по който се разпореждаме с тази значителна сума пари.

²¹ Поставяме си за цел да вършим нещата така, както трябва, не само пред Господа, а и пред хората.

²² С тях изпращаме и наш брат, който много пъти и при много случаи е доказал, че е готов да помогне. А сега той има още по-голямо желание да помогне, защото ви има огромно доверие.

²³ За Тит искам да кажа, че е мой съдружник и съработник в усилията ми да ви помогна. А другите братя са изпратени от църквите и прославят Христос. ²⁴ Затова докажете им любовта си, покажете им защо се гордеем с вас, за да могат всички църкви да го видят.

Помощ за събрата християни

9 Излишно е да продължавам да ви пиша за тази помощ за Божиите хора, ² защото зная вашата готовност да помогнете и продължавам да се хваля с това на македонците. Разказвам им, че вие в Ахая сте готови още от миналата година и вашият ентузиазъм подтикна повечето от тях към действие. ³ Но аз изпращам братята при вас, за да не бъдат хвалбите ни с вас напразни в това отношение и да сте готови да дадете, така както казах, че ще дадете. ⁴ Иначе, ако някои македонци дойдат с мен и ви намерят неподготвени, ние ще се срамуваме (а да не говоря за срама, който вие ще изпитвате!) заради тази увереност, която имахме във вас. ⁵ Затова счетох за нужно да помоля братята да тръгнат към вас преди нас и предварително да приготвят дара, който обещахте, за да бъде готов и да е дар, даден от желание, а не изтръгнат насила.

⁶ Запомнете това: който посади малко, малко и ще пожъне, а който посади много, много и ще пожъне. ⁷ Всеки трябва да даде толкова, колкото е решил в сърцето си, не със съжаление или по принуда, защото Бог обича онзи, който дава с радост. ⁸ А Бог може да ви отрупа с всякакви дарове така, че винаги да имате всичко, от което се нуждаете, и дори повече, за да изобилствате във всякакви добри дела. ⁹ Както казва Писанието:

„Той дава щедро на бедните
 и благодтта му трае вечно.“

Псалм 112:9

¹⁰ А Онзи, който осигурява семе на сеяча и хляб, който ни храни, ще осигури и умножи вашето семе, и ще увеличи плодовете на вашата благодт. ¹¹ Вие ще станете богати във всичко, за да можете винаги да проявявате щедрост. И като давате чрез нас, хората ще благодарят на Бога.

¹² Защото служението, което извършвате, не само снабдява нуждите на Божиите хора, но и носи все повече и повече благодарности към Бога. ¹³ Заради това служение, което е доказателство за вярата ви, те ще прославят Бога за покорността ви към Благата вест за Христос, която изповядвате, и за щедростта, с която споделяте с тях и с всички. ¹⁴ И когато се молят за вас, ще жадуват да ви видят заради превъзходящата Божия благодат към вас. ¹⁵ Да благодарим на Бога за този неописуем дар!

Павел защитава служението си

10 Аз, Павел, за когото някои казват, че съм смирен, когато съм сред вас, и дързък, когато съм далеч, се обръщам към вас и ви умолявам с нежността и благостта на Христос. ² Моля ви да не ме принуждавате да съм дързък с вас, така както възнамерявам да бъда с някои, които си мислят, че живеем според човешки стандарти. ³ Защото макар и да живеем в този свят, ние не воюваме както воюва той. ⁴ Оръжията, с които ние се сражаваме, не са светски, а имат Божията сила да рушат крепости. С тях ние оборваме доводи, ⁵ премахваме всяко препятствие, което се изправя срещу познанието за Бога, и пленяваме всяка мисъл, за да я накараме да се покори на Христос. ⁶ Готови сме да накажем всяко непокорство, след като вие се покорите напълно.

⁷ Погледнете фактите пред себе си! Ако някой е убеден, че принадлежи на Христос, трябва отново да премисли и да разбере, че и ние принадлежим на Христос така, както и той. ⁸ И ако съм се хвалил малко повече с властта, която Господ ни даде, за да ви помогнем да укрепнете духовно, а не да ви сринем, не се срамувам. ⁹ Но няма да продължавам, за да не помислите, че се опитвам да ви плаша с писмата си. ¹⁰ Някои хора казват: „Писмата му са много властни и силни, но той самият е слаб и думите му не значат нищо.“ ¹¹ Но този, който казва това, трябва да помни, че няма разлика между думите в писмата ни, когато сме далеч, и делата ни, когато сме сред вас.

¹² Ние не се осмеляваме да се приравняваме или да се сравняваме с някои хора, които си въобразяват, че са много велики. Мерейки се един с друг и сравнявайки се един с друг, те показват, че не са разбрали нищо. ¹³ Ние обаче няма да се хвалим извън всякакви граници, а само в пределите, които Бог установи за нашето дело. Тези предели включват и вас. ¹⁴ Не се хвалим повече, отколкото трябва, както щеше да стане, ако не бяхме първите, които дойдоха при вас с Благата вест за Христос. ¹⁵ Не се хвалим извън всякакви граници с труда на други хора, а се надяваме, че вярата ви ще расте и ще ни помогнете да разширим делото си сред вас ¹⁶ и да проповядваме Благата вест в земите отвъд вашия град. Не искаме да се хвалим с вече извършеното от друг. ¹⁷ Както казва Писанието: „Който се хвали, да се хвали с това, което Господ е направил.“ ¹⁸ Защото не този, който сам се препоръчва, е одобрен, а този, когото Господ препоръчва.

Павел и лъжеапостолите

11 Бих искал да сте търпеливи с мен дори и когато съм малко неразумен. Да, бъдете търпеливи с мен! ² Аз проявявам към вас ревност, която идва от Бога, защото съм ви сгодил за Христос — той ще бъде вашият съпруг — и искам да ви предам на него като невеста, която се е пазила чиста. ³ Но се страхувам, че както змията с хитростта си измами Ева, така и вашите мисли могат да бъдат отклонени от предаността и чистотата, които дължим на Христос. ⁴ Щом сте така търпеливи към хора, които проповядват друг Исус, не този, когото ние проповядвахме, и приемате дух или благовестие, различни от Духа и Благата вест, които приехте, значи можете да сте търпеливи и с мен!

⁵ Мисля, че по нищо не отстъпвам на тези „велики апостоли“. ⁶ Може и да не съм изкусен оратор, но имам знания. И по всякакъв начин ви доказахме това!

⁷ И нима като ви проповядвах Благата вест от Бога безплатно, извърших грях, смирявайки се, за да бъдете вие възвисени? ⁸ Ограбвах други църкви, като приемах заплащане от тях, за да мога да служа на вас. ⁹ А когато бях сред вас и се нуждаех от нещо, не обремених никого, защото братята, които дойдоха от Македония, ми дадоха каквото ми бе нужно. По никакъв начин не ви бях, и никога няма да ви бъда, в тежест. ¹⁰ И в цяла Ахая никой не може да ми попречи да се хваля за това. Казвам тези думи с Христовата истина в сърцето си. ¹¹ Защо? Защото не ви обичам ли? Бог знае, че ви обичам.

¹² Но ще продължа да върша това, което върша сега, за да не позволя на тези хора да намерят причина тяхното апостолство, за което се хвалят, да бъде смятано за равно на нашето. ¹³ Тези хора са лъжеапостоли. Те са измамни работници, които се маскират като Христови апостоли. ¹⁴ И нищо чудно: дори самият Сатана се маскира като ангел на светлината! ¹⁵ Така че какво странно има в това, че неговите слуги се маскират като слуги на праведността? Но накрая те ще си получат заслуженото за делата си.

Павел разказва за страданията си

¹⁶ Пак ви казвам: никой да не мисли, че съм безумец. Но дори и да мислите така, приемете ме, както бихте приели един безумец, за да мога и аз да се похваля малко. ¹⁷ Това, което сега казвам, идва не от Господа — просто се хваля с увереността на безумец. ¹⁸ След като много хора се хвалят с човешките си постижения, и аз ще се хваля. ¹⁹ Вие, които сте толкова разумни, с такава готовност понасяте безумците! ²⁰ Защото сте така търпеливи, когато някой ви зароби, когато ви експлоатира, когато ви

† Цитат от Ер. 9:24.

изиграе, когато се величае и когато ви удари плесница. ²¹ Казвам това за свой срам: ние бяхме слаби, като сами не сторихме същото!

Но щом други имат достатъчно смелост да се хвалят, аз също ще се хваля. (Говоря като безумец!)

²² Тези хора евреи ли са? Аз също съм. Израелтяни ли са? Аз също съм. Потомци на Авраам ли са? Аз също съм. ²³ Служители на Христос ли са? (Лудост е да говоря така!) Аз съм по-добър служител от тях. Работих много повече, лежах в затвора много повече, биха ме жестоко и много пъти бях излаган на смърт. ²⁴ Пет пъти юдеите ме наказваха с по тридесет и девет удара с камшик. ²⁵ Три пъти ме биха с тояги, веднъж едва не ме убиха с камъни, три пъти претърпах корабкрушение и веднъж прекарах във водата цяло денонощие. ²⁶ Много пъти съм бил по пътищата и съм бил застрашен от реки, застрашен от разбойници, застрашен от своя собствен народ, застрашен от езичници, застрашен в градове, застрашен извън градове, застрашен в морето и застрашен от лъжливи братя и сестри. ²⁷ Вършил съм изнурителна и непосилна работа, много пъти не съм спал, бил съм гладен и жаден, много пъти не съм ял, бил съм гол и съм мръзвел. ²⁸ И без да смятам другите проблеми, върху мен ежедневно тежи бремето на загрижеността ми за всички църкви. ²⁹ Слаб съм винаги, когато някой е слаб, и горя от гняв винаги, когато някой е воден към грях.

³⁰ Ако трябва да се хваля, ще се хваля с онези неща, които са свързани със слабостите ми. ³¹ Богът и Бащата на Господ Исус знае, че говоря истината. Благословено да бъде името му завинаги! ³² Когато бях в Дамаск, управителят по времето на цар Арета искаше да ме арестува и беше поставил стражи в града. ³³ Тогава ме спуснаха с кош от един прозорец в градската стена и така се изплъзнах от ръцете му.

Особено благословение в живота на Павел

12 Трябва да продължа да се хваля. Няма какво да спечеля, но ще говоря за видения и откровения от Господа. ² Познавам един човек † в Христос, който преди четиринадесет години бе грабнат и отнесен до третото небе. (Дали в тялото си или извън тялото не зная — само Бог знае.) ³ И зная, че този човек (дали с тяло или без тялото си не зная — само Бог знае) ⁴ бе грабнат и отнесен в рая и чу думи, които не могат да бъдат изречени и които човешко същество няма право да произнесе. ⁵ Ще се похваля с такъв човек, но със себе си няма да се хваля освен със слабостите си. ⁶ Ако реша да се хваля, няма да съм безумец, защото ще говоря истината. Но се опитвам да се въздържам, за да не мисли

† един човек В 12:2-5 Павел вероятно говори за себе си в трето лице.

някой за мен повече от това, което вижда да правя или чува да казвам.

⁷ И за да не се възгордявам прекалено заради чудните откровения, ми бе даден трън в плътта — изпратен ми бе ангел от Сатана непрекъснато да ме измъчва, за да не се възгордявам прекалено. ⁸ Три пъти умолявах Господа да го махне от мен, ⁹ но той ми каза: „Стига ти моята благодат, защото силата ми се проявява най-добре в слабост.“ Затова с най-голямо удоволствие ще се хваля със слабостите си, за да може силата на Христос да почива върху мен. ¹⁰ И заради Христос се радвам на слабостите си, на обидите, на трудностите, на гоненията и на големите проблеми, защото именно когато съм слаб, съм наистина силен.

Любовта на Павел към християните в Коринт

¹¹ Говоря като безумец, но вие ме принудихте. Вие трябваше да ме хвалите, защото по нищо не отстъпвам на онези „велики апостоли“, макар и да съм нищо. ¹² Когато бях сред вас, ви доказвах, че съм апостол, като вършех знамения, чудеса и могъщи дела с огромно търпение. ¹³ В какво отношение сте по-долу от другите църкви освен в това, че не ви бях в тежест? Простете ми тази несправедливост!

¹⁴ Ето, сега съм готов да ви посетя за трети път и няма да ви бъда в тежест, защото търся не онова, което притежавате, а самите вас. Не децата трябва да спестяват за родителите си, а родителите — за децата си. ¹⁵ И аз с най-голяма радост ще дам за вас всичко, което имам, и дори самия себе си. Ако ви обичам повече, по-малко ли ще ме обичате?

¹⁶ Ясно е, че не съм ви бил в тежест, но казвате, че съм лукав и с хитрост съм взимал от вас. ¹⁷ Нима ви използвах чрез тези хора, които изпратих при вас? ¹⁸ Помолих Тит да дойде при вас и изпратих един от братята с него. Нима Тит ви използва? Не вършихме ли ние едно и също нещо с един и същ дух?

¹⁹ Нима мислите, че през цялото това време се опитваме да се оправдаем пред вас? Ние говорим пред Бога като Христови последователи и всичко, скъпи мои, е за да ви укрепим духовно. ²⁰ Страхувам се, че когато дойда, може да ви намеря не такива, каквито искам да бъдете и вие може да ме намерите не такъв, какъвто искате да бъда. Боя се да няма сред вас раздори, завистливост, ревност, гняв, егоистични домогвания, клеветничество, клюки, горделивост и бъркотия. ²¹ Боя се, че когато ви посетя отново, моят Бог може да ме унизи пред вас и да скърбя за многото, които в миналото са съгрешили и не са се покаяли, като съжалят за своя нечист живот, сексуални грехове и разгуленост.

Последни предупреждения и поздрави

13 Това ще бъде третото ми идване при вас. Както казва Писанието: „Всяко обвинение трябва да се подкрепи от двама или трима свидетели.“¹² Когато за втори път бях сред вас, ви предупредих, и сега, когато съм далеч, отново ви предупреждавам. На тези, които са съгрешили преди, и на всички останали казвам: ако дойда отново, няма да ви пощадя.³ Ще ви накажа като доказателство за това, че чрез мен говори Христос. Той не е слаб спрямо вас, а е силен сред вас.⁴ Истина е, че той бе слаб, когато бе разпънат на кръста, но сега живее чрез Божията сила. Истина е също и че ние сме слаби в него, но заради вас ще живеем с него чрез Божията сила.

⁵ Себе си проверете дали живеете във вярата. Себе си изпитайте. Нима не съзнавате, че Исус Христос живее във вас? Освен, разбира се, ако не издържите изпитанието.⁶ Надявам се поне да разбе-

† Цитат от Вт. 19:15.

рете, че ние сме издържали изпитанието.⁷ Молим се на Бога да не вършите нищо грешно. Важно е не ние да се покажем издържали, а вие да вършите добро, дори и ние да изглеждаме провалили се.⁸ Не можем да правим нищо против истината, а само в подкрепа на истината.⁹ Радваме се, когато ние сме слаби, а вие — силни. За това се молим: да станете съвършени.¹⁰ Пиша ви тези неща сега, когато съм далеч, за да не трябва, когато съм сред вас, да проявявам строгост според властта, която Господ ми е дал, за да укрепявам, а не да сривам.

¹¹ Сега, братя и сестри, се сбогувам. Стремете се към съвършенство, насърчавайте се, бъдете единомислени, живеете в мир и Богът на любовта и мира ще бъде с вас.¹² Поздравете се един друг със свята целувка.¹³ Всички Божии хора ви поздравяват.

¹⁴ Благодатта на Господ Исус Христос, любовта на Бога и общението на Святия Дух да бъдат с всички вас.

Галатяни

1 От Павел, призван да бъде апостол не от хора, нито изпратен чрез някой човек, а чрез Исус Христос и Бог Отец, който възкреси Исус от мъртвите.

² Това писмо до църквите в Галатия [†] е и от всички братя и сестри, които са с мен.

³ Благодат и мир на вас от Бога, нашия Баща, и Господ Исус Христос, ⁴ който принесе в жертва себе си, за да премахне греховете ни и да ни освободи от покварения свят, в който живеем. Това бе волята на Бога, нашия Баща. ⁵ На него да бъде слава за вечни векове! Амин.

Има само едно истинно благовестие

⁶ Изумен съм, че толкова скоро обръщате гръб на Онзи, който ви призова чрез Христовата благодат, и се насочвате към друго благовестие. ⁷ Друго благовестие обаче няма. Има само хора, които ви объркват и се опитват да преиначат Благата вест за Христос. ⁸ Но дори ако някой от нас или ангел от небето започне да ви проповядва благовестие, различно от това, което ви проповядвахме, проклет да бъде! ⁹ Казвали сме го и преди, и сега пак го повтарям: ако някой ви проповядва благовестие, различно от това, което приехте, проклет да бъде!

¹⁰ Как мислите: чие одобрение търся — на хората или на Бога? И на хората ли искам да се харесам? Ако все още желяех да се харесам на хората, нямаше да съм слуга на Христос.

Властта на Павел е от Бога

¹¹ Братя и сестри, искам да знаете, че Благата вест, която ви проповядвах, не е човешко послание, ¹² тъй като нито от някой човек съм го получил, нито съм бил научен на него. Исус Христос ми го разкри.

¹³ Чували сте за живота, който водех като юдеин, и знаете, че безмилостно преследвах Божиата църква и се опитвах да я унищожа. ¹⁴ В практикуването на юдейската религия бях изпреварил повечето от връстниците си юдеи, тъй като ревностно следвах традициите на своите предци.

¹⁵ Бог ме избра още преди да се родя и в благодатта си ме призова да му служа. ¹⁶ И когато реши да ми открие своя Син, за да мога да проповядвам Благата вест за него сред езичниците, аз не се посъветвах с никого, ¹⁷ нито пък отидох в Ерусалим, за да се срещна с тези, които бяха станали апостоли преди мен. Вместо това, веднага заминах за Арабия, а после се върнах в Дамаск.

¹⁸ Три години по-късно отидох в Ерусалим, за да се запозная с Кифа, ^{††} и останах при него само петнадесет дни. ¹⁹ Но освен Яков, Господния брат, други апостоли не видях. ²⁰ Бог ми е свидетел, че това, което пиша, не е лъжа.

²¹ После отидох в провинциите Сирия и Киликия, ²² но Христовите църкви в Юдея не ме познаваха лично. ²³ Те само бяха чували хората да казват: „Човекът, който преди ни преследваше, сега проповядва вярата, която някога се опитваше да унищожи.“ ²⁴ И прославяха Бога заради мен.

Другите апостоли приемат Павел

2 След четиринадесет години отново отидох в Ерусалим. Придружаваше ме Варнава, като със себе си бях взел и Тит. ² Отидох, защото Бог ми разкри, че трябва да го направя. Когато се срещнах насаме с най-почитаните там хора, аз изложих пред тях Благата вест по същия начин, по който я проповядвам сред езичниците, за да не бъде пропилян трудът, който вече съм положил, нито да отидат напразно сегашните ми усилия. ³ Но дори Тит, който беше с мен, не бе заставен да се обреже, въпреки че е грък. ⁴ Въпросът беше повдигнат от тези, които се представяха за наши братя и тайно се бяха присъединили към нас, а всъщност се бяха промъкнали да проучат каква е свободата, която имаме в Христос Исус, за да могат да ни поробят. ⁵ Но ние не се поддадохме нито за миг, за да остане сред вас истината, въплътена в Благата вест.

⁶ Нищо не получих от тези, които бяха считани за видни хора. (За мен няма значение какви са, защото пред Бога всички хора са равни.) Тези уважавани мъже не добавиха нищо към моето послание. ⁷ Точно обратното — те видяха, че на мен ми бе поверено да проповядвам Благата вест сред езичниците, така както на Петър бе поверено да пропо-

[†] Галатия Вероятно областта, в която Павел основава църкви по време на първата си мисия. Вж. Д.А. 13-14.

^{††} Кифа Арамейското име на Петър, един от дванадесетте апостола. Споменато още в 2:9,11.

вядва Благата вест сред юдеите. ⁸ Защото този, който направи Петър апостол на юдеите, направи мен апостол на езичниците. ⁹ Така Яков, Кифа и Йоан, които бяха известни като водачи в църквата, признаха правото да бъда апостол, което Бог ми бе дал, ръкуваха се с Варнава и с мен в знак, че ни приемат и са съгласни ние да проповядваме на езичниците, а те — на юдеите. ¹⁰ Помолиха ни единствено да не забравяме да помагаме на бедните, [†] а аз не само бях готов, но и горях от желание да върша точно това.

Павел показва, че Петър е сгрешил

¹¹ Но когато Кифа дойде в Антиохия, аз открито му се противопоставих, защото грешеше. ¹² Преди да пристигнат няколко души, изпратени от Яков, Петър се хранеше заедно с езичниците, но когато тези хора се появили, той се отдръпна и отдели, защото се страхуваше от онези, които принадлежаха към групата на обрязаните. ¹³ Останалите юдеи също го последваха в лицемерието му до такава степен, че увлякоха след себе си дори и Варнава. ¹⁴ Когато видях, че поведението им не съответства на истината на благовестието, казах на Кифа пред всички: „След като ти, който си юдеин, живееш като езичник, а не като юдеин, как може да караш езичниците да следват юдейските обичаи?“

¹⁵ Ние сме юдеи по рождение и не сме част от „грешните езичници“, ¹⁶ но знаем, че човек става праведен пред Бога не като спазва закона, а като вярва в ^{††} Исус Христос. Затова ние положихме вярата си в Христос Исус, за да станем праведни пред Бога, защото сме повярвали в [‡] Христос, а не защото сме спазили закона, понеже никой няма да стане праведен пред Бога, като спазва закона.

¹⁷ Но ако поради това, че се стремим да станем праведни в Христос, ние, юдеите, се окажем грешници като езичниците, значи ли, че Христос ни прави грешници? ¹⁸ В никакъв случай! Защото ако отново започна да поучавам това, което съм изоставил, ставам закононарушител. ¹⁹ Защото чрез закона аз умрях спрямо закона, за да живея за Бога. Разпънат бях на кръста заедно с Христос, ²⁰ така че вече не самият аз живея, а Христос живее в мен. Животът, който сега живея в тялото си, живея го чрез вяра в ^{††} Божия Син, който ме обикна и пожертва себе си заради мен. ²¹ Не отхвърлям Божия дар, защото ако правилното взаимоотношение с Бога се постига чрез закона, Христос умря напразно!

[†] бедните По всяка вероятност ст. 10 се отнася до юдеите християни в Ерусалим. Вж. Римл. 15:26. ^{††} като вярва в Или: „чрез верността на“. [‡] защото сме повярвали в Или: „чрез верността на“. ^{††} вярва в Или: „верността на“.

Божие благословение идва чрез вярата

3 О, глупави галатяни! Някой ви е омагьосал, макар смъртта на Исус Христос на кръста да бе изписана пред очите ви! ² Едно искам да разбера от вас: като спазвахте закона ли получихте Духа или като чухте и повярвахте в благовестието? ³ Как може да сте толкова глупави, че да се опитвате да усъвършенствате с човешки усилия живота, който започнахте с Духа? ⁴ Нима напразно преживяхте толкова много? Надявам се да не е така! ⁵ Нима Бог ви дава Духа и върши чудеса сред вас заради това, че спазвате закона, а не заради това, че чухте и повярвахте в благовестието?

⁶ Точно както Авраам, който според Писанието „повярва в Бога и той прие вярата му и го счете за праведен“ ^{‡‡}. ⁷ Знайте, че именно онези, които имат вяра, са истинските потомци на Авраам. ⁸ Писанието предриче, че Бог ще направи езичниците праведни заради вярата им, и предварително обяви на Авраам Благата вест: „Всички народи ще бъдат благословени чрез теб.“ ^{‡‡‡9} Онези, които имат вяра, са благословени заедно с повярвалия Авраам, ¹⁰ а всички, които разчитат на спазването на закона, живеят под проклятие, защото Писанието казва: „Проклет е всеки, който не постои в спазването на всичко, написано в книгата на закона.“ ^{‡‡‡11} Ясно е, че никой няма да стане праведен пред Бога чрез закона, защото, както казва Писанието: „Праведният чрез вяра ще живее.“ ^{§12} А законът не се основава на вярата. Според него „този, който изпълнява заповедите, ще живее чрез тях.“ ^{§†13} Христос ни освободи от проклятието на закона, поемайки върху себе си това проклятие, защото Писанието казва: „Проклет е всеки, който виси на дърво.“ ^{§††14} Христос ни освободи, за да може благословието, дадено на Авраам, да бъде дадено на езичниците чрез Христос Исус, така че чрез вяра да получим Духа, обещан ни от Бога.

Законът и обещанието

¹⁵ Нека ви дам пример от живота, братя и сестри. Също както никой не може да обяви за невалидно или да добави нещо към човешко завещание, което вече е написано, така е и в този случай. ¹⁶ Обещанията бяха дадени на Авраам и неговия потомък. Забележете, че не се казва: „и на потомците му“, сякаш се отнася за много хора. Говори се по-скоро за един човек: „и на твоя потомък“, ^{§†} който е Христос. ¹⁷ Ето какво имам предвид: законът, който дойде четиристотин и тридесет години по-късно, не може да отмени завещанието, вече одобрено от

^{‡‡} Цитат от Бит. 15:6. ^{‡‡‡} Цитат от Бит. 12:3. ^{‡‡‡} Цитат от Вт. 27:26. [§] Цитат от Ав. 2:4. ^{§†} „този, който ... тях“ Вж. Лев. 18:5. ^{§††} Цитат от Вт. 21:23. ^{§†} потомък Букв.: „семе“. Вж. Бит. 12:7.

Бога, и така да анулира обещанието. ¹⁸ Защото ако наследството зависеше от закона, то вече не би зависело от обещанието, но Бог го даде в дар на Авраам въз основа на обещанието.

¹⁹ Каква, тогава, бе целта на закона? Той бе добавен към обещанието, за да покаже колко често хората престъпват волята на Бога, и бе предназначен за времето, докато дойде този Потомък, на когото бе дадено обещанието. Законът бе даден чрез ангели, които използваха посредник. ²⁰ Но когато Бог даде обещанието, нямаше посредник, защото ако е налице само една страна, посредник не е нужен, а Бог е един.

Целта на Моисеевия закон

²¹ Значи ли това, че законът противоречи на Божиите обещания? В никакъв случай! Защото ако беше даден закон, който да може да донесе живот на хората, то щяхме да станем праведни, като следваме този закон. ²² Но Писанието казва, че всички са в плен на властта на греха, така че обещаното да бъде дадено на тези, които вярват, въз основа на вярата в [†] Исус Христос.

²³ Преди да дойде тази вяра, бяхме държани от закона като затворници, докато идващата вяра не се откри. ²⁴ Законът бе нашият настойник, който трябваше да ни отведе при Христос, за да станем праведни чрез вярата. ²⁵ Но сега, когато тази вяра е дошла, законът вече не ни е настойник.

²⁶ Чрез вярата всички сте Божии деца в Христос Исус, ²⁷ защото всички вие, които се кръстихте в Христос, с Христос се облякохте. ²⁸ Няма разлика между юдеин и езичник, роб и свободен, мъж и жена, защото всички сте едно в Христос Исус. ²⁹ А щом принадлежите на Христос, вие сте потомци на Авраам и наследници според обещанието, което Бог му даде.

4 Искам да кажа, че докато наследникът е още дете, той по нищо не се отличава от един роб, макар и да е господар на всичко. ² Той е подвластен на настойници и попечители, докато не дойде времето, определено от неговия баща. ³ Така и ние, когато бяхме „деца“, робувахме на елементите ^{††} на този свят. ⁴ Но щом дойде времето, Бог изпрати Сина си, който се роди от жена и живя според закона, ⁵ за да освободи всички, които се намираха под властта на закона, и за да бъдем осиновени като Божии деца.

⁶ Тъй като сте негови деца, Бог изпрати Духа на Сина си в сърцата ви и той вика: „ Авва , [‡] Отче!“

⁷ Така ти вече не си роб, а Божие дете. И понеже си негово дете, Бог те е направил и свой наследник.

[†] вярата в Или: „верността на“. ^{††} елементите Споменати още в 4:9. Може да означава „основни принципи“ или „стихийни духове“, т.е. сили, които влияят върху човечеството. [‡] Авва Арамейската дума за „баща“ или „татко“.

Любовта на Павел към християните в Галатия

⁸ По-рано, когато не познавахте Бога, вие служехте на лъжливи богове. ⁹ А сега, когато го познавате (или по-скоро сега, когато Бог ви познава), защо се връщате към онези слаби и безполезни елементи, на които отново се опитвате да робувате? ¹⁰ Спазвайте специални дни, месеци, сезони и години. ¹¹ Боя се за вас! Страхувам се, че целият ми труд е бил напразен.

¹² Братя и сестри, умолявам ви: станете като мен, защото и аз бях като вас. Никога не сте ми причинили злина. ¹³ Знаете, че бях болен, когато за първи път дойдох при вас и ви проповядвах Благата вест. ¹⁴ Въпреки че моето състояние бе голямо бреме за вас, вие не ме презряхте и не се отвратихте, а ме приехте като Божий ангел, така, сякаш бях самият Христос Исус! ¹⁵ Къде остана щастието ви? Защото аз съм свидетел, че ако можехте, щяхте да извадите собствените си очи и да ми ги дадете. ¹⁶ Нима ви станах враг, като ви казах истината?

¹⁷ Тези, които искат да следват закона, проявяват интерес към вас с лоши намерения. Те се опитват да ви отделят от мен, за да проявите интерес към тях. ¹⁸ Добре е някой да мисли за вас, но когато е за добро и не само когато аз съм помежду ви. ¹⁹ Деца мои, заради вас още веднъж преживявам родилните болки и ще бъде така, докато не станете като Христос. ²⁰ Бих искал сега да съм с вас и да ви говоря по друг начин, защото не зная какво да ви правя.

Примерът с Агар и Сара

²¹ Кажете ми вие, които искате да следват закона: нима не чувате какво казва законът? ²² Той казва, че Авраам имал двама сина — един от робиня и един от свободна жена. ²³ Синът от робинята бил роден по обикновения, човешки начин, а синът от свободната жена — според Божието обещание.

²⁴ Това има преносно значение. Двете жени представяват два завета. Единият бе от планината Синай и сложи началото на род, обречен на робство. Агар олицетворява този завет. ²⁵ Тя въплъщава планината Синай в Арабия и е образ на земния Ерусалим, защото е в робство заедно с децата си.

²⁶ Но божественият Ерусалим — нашата майка — е свободен. ²⁷ Защото Писанието казва: „Радвай се, бездетна, която не си раждала.

Възкликни с радостен вик ти, която не си страдала в родилни болки, защото децата на изоставената са по-многобройни от децата на тази, която има съпруг.“

²⁸ Вие, братя и сестри, също като Исаак сте родени според Божието обещание. ²⁹ Но и сега, както и тогава, роденият по естествения начин преследва родения чрез силата на Духа. ³⁰ А какво казва Писанието? „Отпрати тази робиня и сина ѝ, защото синът на робинята няма да бъде наследник със сина на свободната жена.“ ^{†31} Следователно, братя и сестри, ние не сме деца на робинята, а на свободната жена.

Пазете свободата си

5 Христос ни освободи, за да живеем в свобода. Затова останете твърди и не допускайте отново да ви поробят. ² Чуйте! Аз, Павел, ви казвам, че ако се върнете към закона, като се обрежете, обезсмисляте онова, което Христос е направил за вас!

³ Още веднъж заявявам на всеки, който позволява да бъде обрязан, че той се задължава да спазва целия закон. ⁴ Тези от вас, които се опитват да станат праведни пред Бога чрез закона, вече нямат нищо общо с Христос — те са въвн от благодатта. ⁵ Но чрез вяра, с помощта на Духа, ние с нетърпение очакваме да станем праведни пред Бога. ⁶ Защото в Христос Исус не обрязването или необрязването имат значение, а вярата, която действа чрез любовта.

⁷ Вие се справяхте така добре! Кой ви накара да спрете да следвате истината? ⁸ Каквото и да ви е убедило в това, то не идва от Бога, който ви призова. ⁹ Съвсем малко мая заквасва цялото тесто. ¹⁰ Но в Господа аз съм уверен, че няма да приемете друго освен това, на което съм ви научил. А този, който ви обърква, ще си получи заслуженото, който и да е той.

¹¹ Братя и сестри, ако все още проповядвах (както твърдят някои) необходимостта от обрязването, защо продължавам да бъда преследван? Ако това беше вярно, тогава посланието за кръста нямаше да се смята за скандално. ¹² Бих искал онези, които ви смушават, и да се кастрират (не само да се обрязват)!

¹³ А вие, братя и сестри, бяхте призовани от Бога да живееете в свобода. Но нека свободата ви не бъде повод да угаждате на грешната си природа — вместо това с любов служете един на друг. ¹⁴ Защото целият закон се свежда до едно единствено изречение: „Обичай ближния си както себе си!“ ^{††15} Но ако продължавате да се хапете и ядете, внимавайте да не се унищожите взаимно.

Духът и човешката природа

¹⁶ Казвам ви: нека Духът ви направлява и тогава няма да следвате желанията на грешната си природа. ¹⁷ Защото това, което грешната ни природа желае, е против Духа и това, което Духът желае, е про-

тив грешната ни природа. Това са две напълно противоположни неща, следователно не може да правите каквото си поискате. ¹⁸ Но ако ви направлява Духът, вие не сте подчинени на закона.

¹⁹ Делата на нашата грешна природа са добре известни. Това са блудство, нечистота, похотливост, ²⁰ идолопоклонство, магьосничество, омраза, свадни, ревност, гняв, разпри, разногласия, разцепления, ²¹ завист, пиянство, оргии и други подобни. Предупреждавам ви, както съм го правил и по-рано: за тези, които вършат такива неща, няма място в Божието царство. ²² А плодът на Духа е любов, радост, мир, търпение, благодат, доброта, вяроност, ²³ тактичност, въздържание. Срещу такива неща няма закон. ²⁴ Тези, които принадлежат на Христос Исус, са разпънали грешната си природа с нейните страсти и желания. ²⁵ Тъй като Духът е източникът на нашия нов живот, нека следваме него. ²⁶ Да не бъдем надменни, да не се предизвикваме един друг и да не си завиждаме.

Помагайте си един на друг

6 Братя и сестри, ако откриете, че някой е съгрешил, вие, които живеете според Духа, трябва да му помогнете да се поправи, като се отнасяте тактично към него. Но внимавай и за себе си, да не би ти също да бъдеш изкушен. ² Носете заедно товарите си и по този начин ще се подчинявате на Христовия закон. ³ Ако някой се мисли за нещо, когато всъщност е нищо, се самозалъгва. ⁴ Всеки трябва да преценява собственото си поведение и едва тогава да се гордее с това, което е постигнал, без да се сравнява с някой друг, ⁵ защото всеки ще отговаря за себе си.

Не спирайте да вършите добро

⁶ Този, който се учи на Божието слово, трябва да споделя всички свои блага с онзи, който го учи.

⁷ Не се заблуждавайте! С Бога не може да се подигравате, защото каквото посеете, това и ще пожънете. ⁸ Който сее в нивата на грешната си природа, ще пожъне от нея разруха, а който сее в нивата на Духа, ще пожъне от него вечен живот. ⁹ Да не се уморяваме да вършим добро, защото ще дойде времето да пожънем онова, което ни се полага, ако устоим докрай. ¹⁰ И така, отдаде ли ни се удобен случай, нека вършим добро на всички и особено на тези, с които споделяме една и съща вяра.

Павел завършва писмото си

¹¹ Вижте само какви големи букви ви пиша със собствената си ръка! ¹² Всички, които искат да спечелят одобрението на хората, се опитват да ви принудят да се обрежете, но те правят това само за да не ги преследват заради Христовия кръст. ¹³ За-

† Цитат от Бит. 21:10. †† Цитат от Лев. 19:18.

щото дори и тези, които се обрязват, не спазват закона, но искат вие да се обрежете, за да могат да се хвалят с това, че сте се подчинили на този ритуал.

¹⁴ Що се отнася до мен, да не дава Бог да се гордея с друго освен с кръста на нашия Господ Исус Христос! Чрез него светът е мъртъв за мен и аз съм мъртъв за света. ¹⁵ Защото няма никакво значение дали си обрязан или не. Важното е да си ново съз-

дание. ¹⁶ Мир и милост да бъде над всички, които следват това правило — над целия Божий народ. †

¹⁷ Накрая искам да ви помоля никой да не ме безпокои повече, защото белезите по тялото ми показват, че принадлежа на Исус.

¹⁸ Благодатта на нашия Господ Исус Христос да бъде с вас, братя и сестри. Амин.

† целия Божий народ Букв.: „Божия Израел“.

Ефесяни

1 От Павел, апостол на Христос Исус чрез Божията воля, до Божиите святи хора в Ефес, † вярващи, които принадлежат на Христос Исус.

² Благодат и мир на вас от Бога, нашия Баща, и от Господ Исус Христос.

Духовни благословения в Христос

³ Благословен да бъде Богът и Бащата на нашия Господ Исус Христос! В Христос Бог ни дари с всяко духовно благословение в небесните владения. ⁴ В Христос още преди сътворението на света Бог ни избра да бъдем святи и неопетнени пред него. И заради любовта си към нас ⁵ той ни предопредели да бъдем неговите деца чрез Исус Христос, защото такава бе целта и желанието му. ⁶ Той извърши това, за да го възхвалим за славната му благодат, която щедро ни дари чрез любимия си Син. ⁷ В Христос ние сме изкупени чрез неговата кръв. Греховете ни са простени чрез неговата богата благодат, ⁸ с която той щедро ни дари с пълна мъдрост и прозрение. ⁹ Бог ни изяви тайния си план, защото така искаше. Той бе замислил да го осъществи чрез Христос. ¹⁰ Божията цел бе да изпълни този план, като обедини всичко под водителството на Христос — всичко небесно и всичко земно — когато дойде подходящото време.

¹¹ В Христос ние бяхме избрани и вече предопределени от намерението на Бога, който върши всичко според своя план и желание, ¹² за да можем ние, чиято надежда вече беше положена в Христос, да възхвалим Божията слава. ¹³ Чрез Христос вие също бяхте запечатани със Святия Дух, обещан от Бога, когато чухте посланието на истината, Благата вест за вашето спасение, и повярвахте в Христос. ¹⁴ Святият Дух е само гаранцията, че ще получим своето наследство, докато Бог даде окончателно изкупление на онези, които му принадлежат. Целта на това е да възхвалим Божията слава.

Молитвата на Павел

¹⁵ Затова винаги ви споменавам в молитвите си и не спирам да благодаря на Бога за вас. Правя това постоянно, откакто чух за вярата ви в Господ Исус и любовта ви към всички Божии хора. ¹⁷ Моля се на

славния Отец, Бога на нашия Господ Исус Христос, да ви дари с дух на мъдрост и откровение, за да можете да го познаете напълно. ¹⁸ Моля се очите на сърцата ви да се просветят, за да разберете към каква надежда ви е призовал, колко богато и славно е наследството, което той ще дари на всички свои святи хора, ¹⁹ и колко несравнимо велика е мощта му за нас, вярващите, както и проявата на всемогъщата му сила, ²⁰ която той показа чрез Христос, като го възкреси от мъртвите и го постави от дясната си страна в небесните владения. ²¹ Бог постави Христос над всеки управник, над всяка власт, сила и господар и над всяко име, което съществува не само в сегашния свят, а и в бъдещия. ²² Бог сложи всичко под неговата власт и го направи глава на всичко в църквата. ²³ Църквата е Христовото тяло. Тя е цялостта, в която Христос със своята пълнота изпълва всичко по всякакъв начин.

От смърт към живот

2 В миналото вие бяхте мъртви духовно поради престъпленията и греховете си, ² живеехте според законите на този свят и следвахте господаря на злите сили, владеещи земята. Той сега продължава да действа в непокорните. ³ Някога и ние живеехме като тях: следвахме страстите на грешната си човешка природа и вършехме онова, което нашите тела и умове желяха. В положението, в което бяхме, ние, както всички останали хора, бяхме обречени да изпитаме върху себе си Божия гняв.

⁴ Но Бог е богат на благодат и благодарение на великата любов, с която ни обикна, ⁵ още докато бяхме мъртви духовно поради престъпленията си, той ни даде живот заедно с Христос. Вие сте спасени чрез Божията благодат. ⁶ Бог ни възкреси заедно с Христос и ни постави заедно с него на своя престол в небесните владения — нас, които сме в Христос Исус. ⁷ Бог извърши това, за да покаже във всички бъдещи времена несравнимото богатство на своята благодат с добрината си към нас в Христос Исус. ⁸ Защото по Божията благодат сте спасени чрез вярата и това не идва от вас самите, а е дар от Бога. ⁹ То не е резултат от нечие дело, така че никой не може да се хвали с това. ¹⁰ Бог ни направи това, което сме сега. Той ни създаде в Христос Исус за добрите дела, които вече бе подготвил, за да ги вършим в живота си.

† в Ефес Някои гръцки ръкописи не съдържат думите „в Ефес“.

Едно в Христос

¹¹ Ето защо трябва да помните, че някога вие, родените езичници и наричани „необрязани“ от онези юдеи, които наричат себе си „обрязани“ (тяхното обрязване е нещо, което самите те извършват), ¹² по онова време бяхте без Христос, бяхте изключени от общността на Израел, бяхте чужди на заветите, свързани с Божието обещание, и живеяхте в този свят без надежда и без Бог. ¹³ Но сега в Христос Исус вие, които някога бяхте далеч от Бога, сте близо до него заради Христовата кръв. ¹⁴ Защото самият той е нашият мир. Той направи юдеите и езичниците един народ и като принесе в жертва тялото си, срина разделящата ги стена на враждебност. ¹⁵ Той отмени закона с неговите правила и заповеди, за да може да донесе мир, създавайки в себе си от две групи хора един нов народ. ¹⁶ Чрез смъртта си на кръста той унищожи враждебността между двете групи, за да ги помири с Бога в едно тяло. ¹⁷ И дойде и проповядваше Благата вест за мир сред вас, които бяхте далеч от Бога, и сред онези, които бяха близо до него, ¹⁸ защото чрез него ние всички се приближаваме до Отца в един Дух.

¹⁹ Ето защо вие вече не сте чужденци и посетители, а граждани заедно с Божиите святи хора и членове на Божието семейство. ²⁰ Вие сте сградата, построена върху основата на апостолите и пророците, а самият Христос Исус е крайъгълният камък. ²¹ Цялата сграда е сглобена чрез него и се издига в свят храм в Господа. ²² В него вие сте вграждани заедно с останалите, за да бъдете дома, в който Бог живее чрез Духа.

Делото на Павел за езичниците

3 Това е причината аз, Павел, да съм затворник за Христос Исус заради вас, езичниците. ² Вие сигурно сте чули за това дело, което Бог ми даде чрез своята благодат за ваша полза. ³ Той ми изяви тайната си истина чрез откровение, както вече накратко ви писах, ⁴ и ако прочетете това, ще можете да разберете моето прозрение в тайния план за Христос. ⁵ Тази тайна истина не бе изявена на хората от предишните поколения така, както е разкрита сега чрез Духа на неговите святи апостоли и пророци. ⁶ Тайната истина е, че чрез Благата вест езичниците са наследници заедно с юдеите, те са част от същото тяло и заедно участват в обещанието, което Бог даде в Христос Исус.

⁷ Чрез благодатта, с която Бог ме дари, като използва силата си, станях служител, който проповядва Благата вест. ⁸ И макар да съм по-незначителен и от най-незначителните сред Божиите хора, на мен бе даден този дар да проповядвам на езич-

ниците Благата вест за неизчерпаемото богатство на Христос ⁹ и да обяснявам на всички хора плана за тайната истина. Още от самото начало тази тайна истина бе останала скрита в Бога, който създаде всичко, ¹⁰ за да може чрез църквата да покаже сега на управниците и властите в небесните владения многообразната Божия мъдрост във всичките й форми. ¹¹ Според Божия вечен замисъл той изпълни всичко чрез Христос Исус, нашия Господ. ¹² Чрез вяра в Христос в него ние имаме смелостта и увереността да се приближим до Бога. ¹³ Ето защо се моля да не се обезсърчавате от страданията, които понасям заради вас. Те са вашата слава.

Христовата любов

¹⁴ Това е причината да коленича пред Отца, ¹⁵ от когото всеки род на небето и на земята е получил името си. ¹⁶ Моля се той, според богатството на своята слава, да ви даде сила чрез Духа си да се укрепите вътрешно ¹⁷ и Христос да живее в сърцата ви чрез вярата, а животът ви да бъде вкоренен и основан в любовта. ¹⁸ Моля се да можете заедно с всички святи Божии хора да разберете ширината, дължината, височината и дълбочината на Христовата любов ¹⁹ и да познаете тази любов, която надминава всяко познание, за да бъдете изпълнени с цялата Божия пълнота.

²⁰ Със своята сила, действаща в нас, Бог е способен да извърши безкрайно повече от това, за което се молим или си представяме. ²¹ На него да бъде слава в църквата и в Христос Исус през всички поколения за вечни векове! Амин.

Единството на Тялото

4 Аз, който съм затворник, защото принадлежа на Господа, ви умолявам да живеете по начин, достоен за призванието, което сте получили от Бога. ² Винаги проявявайте смирение, тактичност и търпение и с любов се приемайте един друг такива, каквито сте. ³ Старайте се да запазите единството, в което Духът ви е свързал. Нека мирът ви сплотява. ⁴ Има едно тяло и един Дух, също както една е надеждата, към която Бог ви е призовал. ⁵ Има един Господ, една вяра, едно кръщение. ⁶ Има един Бог и Баща на всички, който е над всичко, чрез всичко и във всичко.

⁷ На всеки от нас е дадена специална дарба и всеки е получил това, което Христос е пожелал да му даде. ⁸ Ето защо Писанието казва: „Той се издигна във висините, взе пленници със себе си и даде дарове на хората.“

Псалм 68:18

⁹ Когато се казва „Той се издигна“, не означава ли това, че той първо се е спуснал долу на земята?

¹⁰ Този, който се спусна, е същият, който се издигна по-високо от всички небеса, за да изпълни всичко. ¹¹ И той самият възложи на едни да бъдат апостоли, на други — пророци, на трети — да съобщават Благата вест, а на някои — да бъдат пастири и учители. ¹² Христос даде тези дарове, за да подготви святите Божии хора за делото на служението, за укрепването на Христовото тяло, ¹³ докато всички ние се съединим в едно във вярата и в пълното познаване на Божия Син и станем зрели хора, достигайки висотата на Христос в неговото съвършенство.

¹⁴ Това е така, за да не бъдем вече невръстни деца, подхвърляни насам-натам от вълните и носени от вятъра на всякакви учения чрез коварството на хората и измамните им планове. ¹⁵ Нека вместо това с любов да говорим истината и да израстваме, за да станем подобни на Христос във всяко отношение. Той е главата, ¹⁶ от която зависи цялото тяло. Всички части на това тяло са сплотени и свързани в едно и всяка част изпълнява своята функция и така цялото тяло расте и става по-силно в любовта.

Как да живеете

¹⁷ Казвам това и ви предупреждавам в името на Господа: не живеете вече като езичниците с техните безполезни мисли. ¹⁸ Умовете им тънат в мрак и те са отделени от живота, който идва от Бога, защото са невежи и са закоравили сърцата си. ¹⁹ Те са загубили чувството си за срам, отдали са се на сладоустрастие и необуздано се наслаждават да вършат всякакъв вид нечисти дела. ²⁰ Но това не е този Христос, на който бяхте научени. ²¹ И несъмнено сте чули за него и като негови последователи сте били научени на истината — истината действително е в Исус. ²² А що се отнася до предишния ви начин на живот, бяхте научени да отхвърлите от себе си старата същност, която гние поради измамните си страсти, ²³ да се обновите в своя ум и дух [†] и да си сложите новата същност, създадена по Божие подобие, истински праведна и свята.

²⁵ Затова отхвърлете от себе си лъжата! „Всеки трябва да казва истината на ближния си“, ^{††} защото всички сме части от едно и също тяло. ²⁶ „Гневете се, но не вършете грях.“ [‡] И нека гневът ви се стопи, преди слънцето да е залязло. ²⁷ Не позволявайте на дявола да ви победи. ²⁸ Който е крал, не трябва вече да краде, а да работи и да върши нещо полезно със собствените си ръце, за да има какво да споделя с онзи, който е в нужда.

²⁹ Никаква гнила дума да не излиза от устните ви, а само онова, от което хората се нуждаят, което е

[†] „в своя ум и дух“ Или: „в своя ум чрез Духа“. ^{††} Цитат от Зах. 8:16. [‡] Цитат от Пс. 4:4.

добро за духовното им изграждане, така че да помага на онези, които ви слушат. ³⁰ И не наскърбявайте Божия Свят Дух, защото той е доказателство, че принадлежите на Бога, до деня, в който Бог ще ви освободи. ³¹ Всякаква язвителност, ярост, гняв, викане и клевета трябва да се премахнат от вас заедно с всяко зло. ³² Бъдете благи и състрадателни един към друг и винаги си прощавайте, така както Бог ви прости в Христос.

5 Вие сте Божии деца, които той обича. Затова се старайте да бъдете като него ² и живеете в любов, както и Христос ни обикна и даде живота си за нас, като се принесе в благоуханна жертва пред Бога.

³ Сред вас не трябва дори и да се говори за сексуални грехове, всякакъв вид морална нечистота и алчност, както е редно за святи хора. ⁴ Нито трябва да се чуват срамни думи, глупави приказки или мръсни шегки, които не ви подхождат, а напротив — да има думи на благодарност. ⁵ Знайте, че няма да наследи царството на Христос и на Бога този, който върши сексуални грехове или морално нечисти постъпки и който е алчен, което е същото както да е идолопоклонник.

⁶ Не позволявайте никой да ви заблуди с празни думи. Поради всички тези неща Божият гняв ще се стовари върху онези, които не се покоряват. ⁷ Не участвайте заедно с тях в делата им. ⁸ Казвам това, защото имаше време, когато тънехте в тъмнина, но сега сте изпълнени със светлина в Господа. Живейте като хора, които принадлежат на светлината. ⁹ Светлината носи всяка благост, праведен живот и истина. ¹⁰ Винаги се старайте да разпознавате какво се харесва на Господа. ¹¹ Не участвайте в делата, които принадлежат на тъмнината и които не носят нищо добро, а напротив — разобличавайте ги. ¹² Защото е срамно дори да се говори за тайните им дела. ¹³ Когато обаче се изложат на светлината, се виждат съвсем ясно какви са. ¹⁴ И всичко, което може лесно да се види, става светлина. Ето защо казваме:

„Събуди се, ти, който спиш!

Стани от мъртвите
и Христос ще те осветли.“

¹⁵ Внимавайте как живеете и не постъпвайте неразумно, а като мъдри хора, ¹⁶ които използват всяка възможност да вършат добро, защото времето са зли. ¹⁷ Не бъдете глупави, а разберете какво иска Господ от вас. ¹⁸ И не се напивайте вече с вино, защото това ще ви унищожи духовно, а се изпълвайте с Духа. ¹⁹ Поучавайте се един друг с псалми, химни и духовни песни. Пейте и съчинявайте мелодии на Господа със сърцата си ²⁰ и винаги за всичко благодарете на Бога и Отца в името на нашия Господ Исус Христос.

Съпруги и съпрузи

²¹ Покорявайте се един на друг поради страхопочитанието си към Христос.

²² Жени, покорявайте се на мъжете си както се покорявате на Господа, ²³ защото мъжът е главата на жената, така както Христос е главата на църквата. Самият той е спасителят на тялото. ²⁴ И както църквата се покорява на Христос, така и жените трябва във всичко да се покоряват на мъжете си.

²⁵ Мъже, обичайте жените си както Христос обикна църквата и даде живота си за нея, ²⁶ за да я направи свята чрез словото, след като я бе очистил, измивайки я с вода, ²⁷ за да може да я представи пред себе си като славна невеста, чиста и безупречна, без петънце и порок или друго подобно нещо. ²⁸ По този начин и мъжете трябва да обичат жените си така, както обичат собствените си тела. Който обича жена си, обича себе си. ²⁹ Защото никой никога не мрази собственото си тяло, а го храни и се грижи за него, както Христос храни и се грижи за църквата, ³⁰ защото ние сме части от неговото тяло. ³¹ Както казва Писанието: „Затова човек ще напусне баща си и майка си и ще се привърже към жена си, и двамата ще станат едно.“^{†32} Тази тайна истина е много важна — говоря за Христос и за църквата. ³³ Но всеки от вас трябва също да обича и жена си така, както обича себе си, а жената трябва да уважава мъжа си.

Деца и родители

6 Деца, покорявайте се на родителите си така, както Господ иска, защото това е правилно. ² „Уважавай баща си и майка си!“^{††} — това е първата заповед, в която има обещание, ³ и то е: „за да благоуспяваш и да имаш дълъг живот на земята.“[‡] ⁴ А вие, бащи, не разгневявайте децата си, а ги възпитавайте с поучението и наставлението от Господа.

Слуги и господари

⁵ Слуги, покорявайте се на земните си господари с уважение и страх. Правете го с искреност в сърцата си така, както се покорявате на Христос. ⁶ Работете не само когато ви гледат, сякаш търсите одобрение от хората, а работете като слуги на Христос, които с целите си сърца вършат това, което Бог ис-

[†] Цитат от Бит. 2:24. ^{††} Цитат от Изх. 20:12; Вт. 5:16. [‡] Цитат от Изх. 20:12; Вт. 5:16.

ка. ⁷ С радост предлагайте да служите, сякаш служите не на хората, а на Господа. ⁸ Помнете, че Господ ще възнагради всеки от вас, който извърши добро, независимо дали е роб или свободен.

⁹ И вие, господари, се отнасяйте със слугите си по същия начин и не ги заплашвайте. Помнете, че вашият и техният Господар е в небесата и че той е безпристрастен.

Пълното Божие снаряжение

¹⁰ И накрая ви казвам: бъдете силни в Господа и с неговата велика мощ. ¹¹ Носете пълното снаряжение, дадено от Бога, за да можете да устоите на хитрите планове на дявола. ¹² Защото ние се борим не срещу човешки същества, а срещу управниците, срещу властите, срещу могъщите владетели на този тъмен век, срещу злите духовни сили в небесните владения. ¹³ Затова вземете пълното снаряжение, осигурено от Бога, за да сте способни да устоите, когато дойде злият ден, и да продължите да стоите, след като сте направили всичко възможно.

¹⁴ Стойте силни! Завържете истината като колан на кръста си и си сложете като броня праведността. ¹⁵ Обуйте краката си с готовността да съобщавате Благата вест за мира. ¹⁶ И преди всичко вземете вървата като щит, с който ще можете да угасите всички огнени стрели на лукавия. ¹⁷ Вземете спасението като шлем, а също и меча, който дава Духът. Този меч е Божието послание. ¹⁸ Молете се в Духа по всяко време с всяка молитва и искайте всичко, от което се нуждаете. За да извършите това, винаги бъдете нащрек и никога не преставайте да се молите за всички Божии хора.

¹⁹ Молете се и за мен, за да ми бъде дадено слово, когато отворя устата си, и да мога смело да изявявам тайната истина на Благата вест, ²⁰ на която съм посланик в окови. Молете се да я проповядвам смело — така, както трябва да говоря.

Последни поздрави

²¹ Тихик ще ви разкаже всичко, за да знаете и вие как съм и какво правя. Той е наш скъп брат и верен дякон в Господа ²² и го изпращам при вас, за да получите вести за нас и да утеши сърцата ви.

²³ Мир и любов на вас, братя и сестри, а също и вяра от Бог Отец и от Господ Исус Христос. ²⁴ Божиата благодат да бъде с всички, които обичат нашия Господ Исус Христос с неумираща любов.

ФИЛИПЯНИ

1 От Павел и Тимотей, слуги на Христос Исус, до всички святи Божии хора в Христос Исус, които живеят във Филипи, и до техните епископи и дякони.

2 Благодат и мир на вас от Бога, нашия Баща, и от Господ Исус Христос.

Молитвата на Павел

3 Благодаря на моя Бог всеки път, когато си спомням за вас, **4** и винаги, при всяка своя молитва за всички ви, се моля с радост **5** заради помощта ви, когато проповядвах Благата вест от самото начало, щом повярвахте, чак досега. **6** Уверен съм в това, че Онзи, който започна добро дело сред вас, ще го доведе до завършек в Деня, когато Христос Исус дойде.

7 Зная, че имам право да мисля така за всички вас, защото сте на сърцето ми. Всички вие споделяте с мен Божиата благодат и когато съм затворник, и когато защитавам и утвърждавам Благата вест.

8 Бог ми е свидетел, че копнея да ви видя всички и ви обичам с любовта на Христос Исус.

9 Това е молитвата ми:

Любовта ви да расте все повече и повече и заедно с нея да имате пълно познание и всякакво прозрение; **10** да различавате доброто от злото и да избере рете доброто; да бъдете чисти и неопетнени в Деня, когато Христос дойде; **11** да извършите много добри дела чрез Исус Христос, за слава и възхвала на Бога.

Изпитанията на Павел подпомагат Господното дело

12 Братя и сестри, искам да знаете, че всичко, което ми се случи, по-скоро помогна за разпространението на Благата вест. **13** Вече и на цялата дворцова стража, и на всички други хора е ясно, че съм в затвора, защото вярвам в Христос. **14** Освен това повечето братя и сестри в Господа са насърчени от това, че съм затворен, и стават все по-смели и проповядват Божието слово без страх.

15 Вярно е, че някои проповядват Христос от завист и заядливост към мен, но други проповядват от добри намерения, **16** защото имат любов в сърцата си и знаят, че Бог ми повери да защитавам Благата вест. **17** А другите проповядват Христос по-

ради егоистични амбиции и от нечисти мотиви, като мислят, че така ще ми докарат повече беди, докато съм в затвора.

18 Но какво от това? Важното е, че и едните, и другите проповядват Христос, независимо дали се преструват или го правят искрено. Това ме радва и ще продължавам да се радвам, **19** защото зная, че вашите молитви и подкрепата на Духа на Исус Христос ще доведат до моето освобождаване.

20 Твърдата ми надежда е, че няма да се посрамя по никакъв начин, а както винаги, така и сега с пълна смелост ще прославям Христос с цялото си същество, независимо от това дали ще живея или ще умра. **21** За мен животът е Христос, а смъртта — печалба. **22** Но ако продължа да живея в това тяло, ще се радвам на плодовете на своето дело и не зная кое да предпочета. **23** Трудно ми е да избира между тези две неща. Искам да си отида от този живот и да бъда с Христос, защото това е много по-добре. **24** Но за вас е по-необходимо да остана тук в тялото си. **25** И понеже съм убеден в това, зная, че ще остана тук и ще продължавам да работя с всички вас за духовния ви напредък и за радостта, която идва от вярата. **26** И така, като съм отново с вас, да можете още повече да се гордеете с това, което Христос Исус направи за мен.

27 Само внимавайте да живеете по начин, достоен за Благата вест за Христос, така че независимо дали ще дойда да ви видя или съм далеч, да чувам за вас, че стоите твърдо с една обща цел и всички заедно се борите за вярата, която е изложена в Благата вест, **28** и че не се боите по никакъв начин от онези, които ви се противопоставят. Вашата смелост е доказателство за тяхната гибел, а за вас тя е доказателство за спасението ви и това доказателство идва от Бога. **29** Защото заради Христос ви бе дадено не само да вярвате в него, но и да страдате за него. **30** И вие също се борите така, както ме видяхте да се боря, когато бях с вас, и както сега чувате, че се боря.

Бъдете единни и се грижете един за друг

2 Ако има някакво насърчение в Христос, ако има някаква утеха, идваща от любов, ако има някакво общение с Духа, ако има някакво милосър-

† *освобождаване Или: „спасение“.*

дие и състрадание, ² направете щастието ми пълно, като мислите по един и същ начин, обичате се еднакво един друг, единни сте по дух и имате обща цел. ³ Не вършете нищо от егоистични амбиции и празно високомерие, а със смирение гледайте на другите като на по-добри от вас. ⁴ И нека всеки се грижи не само за нещата, които засягат лично него, а и за онези, които засягат останалите.

Учете се от Христос на себеотрицание

⁵ Трябва да мислите както Христос Исус.
⁶ Макар и да бе Бог в самото си естество, той не сметна, че равенството с Бога е нещо, за което трябва да се държи здраво.
⁷ Отказа се от всичко и прие образа на слуга и стана като хората.
 И когато външно стана като човек,
⁸ той се смири и стана покорен до смърт — до смърт на кръст.
⁹ Ето защо и Бог го издигна на най-високото място и му даде името, което е над всички имена,
¹⁰ за да се преклонят с почит пред името на Исус всички — и тези в небесата, и тези на земята, и тези под земята,
¹¹ и всеки открито да признае, че Исус Христос е Господ за слава на Бог Отец.

Бъдете такива, каквито Бог иска

¹² Скъпи мои, така, както винаги сте се покорявали на Бога — не само когато съм с вас, а още повече сега, когато съм далеч — продължавайте делото си и постигнете вашето спасение със страх и треперене. ¹³ Защото Бог е този, който ви вдъхва желание да правите това, което го радва, и ви дава сили да го осъществите.

¹⁴ Вършете всичко без да се оплаквате или спорите. ¹⁵ Така ще сте невинни, неопетнени и безупречни деца на Бога. И въпреки че живеете сред поколение извратено и заблудено от правия път, вие греете като звезди в този тъмен свят ¹⁶ и им предлагате посланието, което носи живот. Аз ще мога да се гордея с вас в Деня, когато Христос дойде и видя, че не напразно съм се трудил — че съм спечелил надбягването.

¹⁷ И въпреки че собствената ми кръв ще трябва да се пролее на олтара заедно с вашата жертва — вярата ви — която принасяте, като живеете, служейки на Бога, аз съм щастлив и се радвам заедно с всички вас. ¹⁸ И вие също трябва да сте щастливи и да се радвате заедно с мен.

Вести за Тимотей и Епафродит

¹⁹ Надявам се с помощта на Господ Исус скоро да изпратя при вас Тимотей, за да мога да получа вести за вас, които да ме насърчат. ²⁰ Искам да изпратя него, понеже няма друг, който да споделя чувствата ми и да е искрено загрижен за благото ви. ²¹ Защото всички останали се грижат за своите собствени интереси, а не за тези на Исус Христос. ²² А вие познавате Тимотей и знаете, че заедно с мен разпространяваше Благата вест и служеше така, както син служи на своя баща. ²³ Ето защо се надявам да го изпратя при вас, щом видя как вървят нещата при мен. ²⁴ И вярвам, че с помощта на Господа аз самият скоро ще мога да дойда.

²⁵ Реших да изпратя при вас Епафродит, мой брат в Христос и съратник, който работи заедно с мен. Вие ми го изпратихте, когато имах нужда от помощ. ²⁶ Реших да го върна при вас, защото той жадува да ви види и се тревожи, че сте чули за болестта му. ²⁷ Той наистина беше болен и близо до смъртта, но Бог се смили над него (и не само над него, а също и над мен), за да не ми причинява още една мъка. ²⁸ Изпращам го при вас с голямо желание, за да бъдете пак щастливи, като го видите, и за да престана да се тревожа за вас. ²⁹ Приемете го в Господа с много радост и почитайте хора като него, ³⁰ защото той едва не умря за Христовото дело и рискува живота си, за да ми помогне. Това бе помощ, която запълни липсващото в служението, което трябваше да ми окажете.

Няма нищо по-важно от Христос

3 Накрая, братя и сестри, радвайте се в Господа. За мен не е уморително да ви пиша едно и също, а за вас е безопасно.

² Пазете се от кучетата — хората, които вършат злини и искат да отрежат всеки, който не е обрязан. ³ Защото ние сме истински обрязаните, ние се покланяме на Бога с Духа му [†] и се гордеем с Христос Исус, и не се доверяваме на човешките предимства, ⁴ въпреки че аз самият имам основания да се доверя на тези предимства. Ако някой друг има причини да им се довери, то аз имам още повече. ⁵ Обрязан съм на осмия ден след раждането си, по произход израелтянин, от племето на Вениамин, чистокръвен евреин, а според отношението си към закона — фарисей. ⁶ Моят религия беше толкова важна за мен, че започнах да преследвам църквата. Не можех да бъда обвинен в нищо, що се отнася до онова, което законът смята за праведност. ⁷ Но това, което за мен бе придобивка, сега

[†] искат да отрежат ... обрязан Игра на думи на гръцки език. Ключовата дума прилича на „обрязване“, но означава „осакатяване“ или „рязане на парчета“. ^{††} ние се покланяме на Бога с Духа му Или: „ние се покланяме чрез Божия Дух“.

поради Христос смятам за безполезно. ⁸ И не само това, а и всичко друго сега смятам за безполезно в сравнение с величието да познавам Христос Исус, моя Господ. Заради него се отрекох от всичко и всичко смятам за ненужен боклук, за да спечеля Христос ⁹ и да бъда намерен в него не с моята праведност, основана на закона, а с праведност, която идва чрез вярата в [†] Христос, праведността, която идва от Бога и чрез вярата. ¹⁰ Искам да позная Христос и силата на възкресението му, искам да споделя страданията му и да бъда като него в смъртта му, ¹¹ надявайки се по някакъв начин и аз да бъда възкресен от мъртвите.

Стремете се към целта

¹² Не мисля, че вече съм това, което Бог би искал да бъда, че съм станал съвършен, но продължавам да се стремя да спечеля наградата, заради която бях спечелен от Христос Исус. ¹³ Братя и сестри, не мисля, че съм я постигнал, но има едно нещо, което винаги правя — забравям онова, което е зад мен, и правя всичко възможно, за да достигна това, което е пред мен. ¹⁴ Продължавам да се стремя към целта, за да спечеля наградата, за която чрез Христос Исус Бог ме призова към живот в небесата.

¹⁵ И нека всеки от нас, който е духовно зрял, също мисли така. А ако за нещо мислите по друг начин, Бог ще ви разкрие и това. ¹⁶ Но трябва да следваме истината, до която сме достигнали.

¹⁷ Братя и сестри, подражайте ми и наблюдавайте онези, които живеят, както ние ви дадохме пример. ¹⁸ Защото, както вече много пъти ви казвах, а сега дори плача, казвайки го отново, много хора живеят като врагове на Христовия кръст.

¹⁹ Животът им ги води към гибел, техен бог е коремът им, гордеят се с това, от което трябва да се срамуват, и мислят само за земни неща. ²⁰ А нашата родина е в небесата и оттам очакваме Спасителя, Господ Исус Христос, ²¹ който с властта, чрез която може да покори всичко на себе си, ще преобрази унижените ни тела, за да станат като неговото славно тяло.

Някои наставления

4 Братя и сестри, обичам ви и жадувам да ви видя, вие ми носите радост и ме карате да се гордея с вас. Следвайте твърдо Господа, както вече съм ви казвал.

² Моля Еводия и Синтихия за единомислие помежду им в Господа. ³ Моля и теб, мой верни съдружник, да помогнеш на тези жени, които наред с Климент и останалите мои сътрудници се бориха заедно с мен за разпространяването на Благата

[†] вярата в Или: „верността на“.

вест и чиито имена са записани в книгата на живота. ^{††}

⁴ Винаги се радвайте в Господа. Още веднъж ще го кажа: радвайте се!

⁵ И нека всички хора видят, че сте благоразумни. Господ е близо. ⁶ Не се тревожете за нищо, а винаги чрез молитва, молба и благодарност представяйте нуждите си пред Бога. ⁷ И мирът, идващ от Бога, мир, който надхвърля всяка човешка представа, ще пази сърцата и умовете ви в Христос Исус.

⁸ В заключение, братя и сестри, мислете за нещата, които са добродетелни и заслужават възхвала, които са истински и благородни, праведни, чисти, красиви и достойни за възхищение. ⁹ Вършете онова, което сте научили, получили, чули или видели от мен, и Богът на мира ще бъде с вас.

Павел благодари на християните от Филипи

¹⁰ Бях много радостен в Господа, че отново показахте загрижеността си за мен. Разбира се, вие винаги сте били загрижени, но нямахте възможност да го покажете. ¹¹ Казвам ви тези неща не защото имам нужда от нещо, тъй като се научих да се задоволявам с каквото имам. ¹² Зная как да живея и с по-малко, и с повече, отколкото ми е нужно. Винаги и във всичко научих тайната да съм доволен, когато съм сит и когато съм гладен, когато имам предостатъчно и когато нямам необходимото. ¹³ Способен съм да посрещна всички обстоятелства чрез Христос, който ми дава сили.

¹⁴ Но вие сторихте добре, като споделихте заедно с мен неприятностите ми. ¹⁵ Вие, филипяни, знаете, че когато започнах да проповядвам Благата вест и напуснах Македония, нито една църква, освен вашата, не ми помогна с нищо. ¹⁶ Когато бях в Солун, вие няколко пъти ми изпращахте помощ за нуждите ми. ¹⁷ Аз не се стремя да получавам дарове от вас: заинтересован съм ползата да се добавя към вашата сметка. ¹⁸ Имам всичко, от което се нуждая, и дори повече. Имам предостатъчно, защото получих от Епафродит нещата, изпратени от вас. Те са благоуханен дар, жертва, приета от Бога, която го радва. ¹⁹ Моят Бог ще използва славните си богатства, за да ви снабди с всичко, от което се нуждаете. Той ще извърши това чрез Христос Исус. ²⁰ Слава на нашия Бог и Баща за вечни векове! Амин.

Последни поздрави

²¹ Поздравете всички Божии хора в Христос Исус. Братята и сестрите, които са с мен, ви пращат поздрави. ²² Всички Божии хора тук ви поздравяват, и специално тези, които са на служба при императора.

^{††} книгата на живота Вж. Откр. 3:5; 21:27.

²³ Благодатта на Господ Исус Христос да бъде с вас.

Колосяни

¹ От Павел, апостол на Христос Исус чрез Божи-
ята воля, и от брат Тимотей.

² До святиите и верни братя и сестри в Христос, ко-
ито живеят в Колос.

Благодат и мир на вас от Бога, нашия Баща.

³ Когато се молим за вас, винаги благодарим на
Бога, Бащата на нашия Господ Исус Христос, ⁴ защо-
то чухме за вярата ви в Христос Исус и любовта ви
към всички Божии хора. ⁵ Вашата вяра и любов са
породени от надеждата ви и всичко, за което се на-
дявате, ви очаква в небесата. Това вие чухте за
първи път чрез словото на истината — Благата
вест, ⁶ която стигна до вас. Тя се разнася из целия
свят, дава плод и продължава да се разпространя-
ва така, както стана и при вас, от деня, в който чух-
те за Божията благодат и разбрахте истината за
нея. ⁷ Научихте я от Епафрас — нашия скъп брат,
който служи заедно с нас и е верен Христов дякон
заради нас. ⁸ Той ни каза за вашата любов, вдъхно-
вена от Духа.

⁹ Ето защо от деня, в който чухме за това, ние съ-
що не спираме да се молим за вас, като искаме:
да познаете напълно Божията воля и заедно с това
познание да сте изпълнени с мъдрост и да разби-
рате духовните неща; ¹⁰ да живеете така, както е
достойно за хора, които принадлежат на Господа, и
да го радвате по всякакъв начин; да вършите вся-
какво добро и да растете в пълното познаване на
Бога; ¹¹ да ви даде Бог своята велика мощ и вие да
станете силни, да имате пълна твърдост и търпе-
ние

и с радост ¹² да благодарите на Отца, който ви
направи достойни да получите своя дял от наслед-
ството, принадлежащо на Божиите хора, които жи-
веят в светлината. ¹³ Бог ни избави от властта на
тъмнината и ни пренесе в царството на своя въз-
любен Син, ¹⁴ чрез когото ние сме изкупени и има-
ме опрощение на греховете си.

Когато гледаме Христос, виждаме Бога

¹⁵ Той е видимият образ на невидимия Бог
и стои над всичко сътворено. †

¹⁶ Всичко в небесата и на земята бе сътворено от
него —

и видимото, и невидимото,

† стои ... сътворено Букв.: „първородният на цялото творе-
ние“.

било то престоли, власти, господари или управни-
ци.

Всичко бе сътворено чрез Христос и за Христос.

¹⁷ Той съществуваше преди всичко друго
и всичко се крепи чрез него.

¹⁸ И той е главата на тялото —
тялото е църквата.

Той е източникът на всичко

и той е първородният, възкресен от мъртвите,
за да заеме първото място във всичко.

¹⁹ Защото в него Бог избра

да живее в цялата си пълнота

²⁰ и чрез него да върне към себе си

всичко — и земните,

и небесните неща,

като чрез кръвта му,

пролята на кръста, донесе помирение.

²¹ Имаше време, когато заради помислите си и
злите си дела вие се бяхте отдалечили от Бога и
бяхте негови врагове. ²² Но сега чрез физическата
си смърт Христос ви помири с Бога, за да ви пред-
стави пред него святи, неопетнени и безупречни.

²³ Ще бъде така, ако продължите да стоите във вя-
рата твърди и непоклатими и не се отклоните от
надеждата, която ви даде Благата вест, проповяд-
вана на всеки под небето — Благата вест, която
чухте и на която аз, Павел, станах служител.

Делото на Павел за църквата

²⁴ Сега се радвам в страданията си заради вас и
със собственото си тяло понасям страданията, кои-
то Христос все още трябва да изтърпи заради свое-
то тяло — църквата. ²⁵ Бог ми възложи задачата да
стана един от служителите й заради вашето благо:
да съобщавам Божието послание. ²⁶ Това послание
е тайната истина, скрита от векове и поколения,
която сега Бог изяви на своите святи хора. ²⁷ Той
реши да им извести колко велико е славното богат-
ство на тази тайна истина. Тя е за всички народи и
е самият Христос, който е във вас и ни дава надеж-
да, че ще споделим Божията слава. ²⁸ Ето защо ние
продължаваме да го проповядваме. Наставляваме
и поучаваме всеки с пълна мъдрост, за да може
всички да бъдат представени пред Бога зрели в
Христос. ²⁹ Затова се трудя и боря със силата, която
Христос ми дава и която мощно работи в мен.

2 Искам да знаете, че с всички сили се опитвам да помогна на вас, на хората в Лаодикия и на всички, които не са ме виждали лично, ² за да бъдат сърцата им утешени и да са свързани в любов, да бъдат богати с увереността, която идва от разбирането, и да познаят напълно Христос — Божията тайна истина, ³ в когото са скрити всички съкровища на мъдростта и познанието.

⁴ Казвам това, за да не може никой да ви заблуди с привидно правдоподобни доводи. ⁵ Защото макар и тялом да не съм с вас, аз съм с вас духом и съм щастлив да видя реда във вашия живот и твърдата ви вяра в Христос.

Продължавайте да живеете в Христос

⁶ Така, както приехте Исус като Христос и Господ, продължавайте да живеете в единство с него. ⁷ Нека той бъде основата ви и в него израствайте, укрепвайте във вярата, както бяхте научени, и винаги благодарете на Бога.

⁸ Внимавайте никой да не ви пороби с лъжливи идеи и празни приказки, които произлизат от човешките традиции и от елементите [†] на този свят, а не от Христос. ⁹ Защото Бог в своята пълнота живее в този, който прие човешки образ, ¹⁰ а вие сте цялостни в него, който е главата на всички управници и всяка власт.

¹¹ В Христос вие получихте различно обрязване, извършено не от човешки ръце. Това се случи, когато самият Христос бе „обрязан“ в смъртта си, когато физическото му тяло бе отстранено. ¹² Това се случи, когато бяхте кръстени — старата ви същност умря и бе погребана заедно с Христос, и вие бяхте също и възкресени заедно с Христос чрез вярата си в силата на Бога, която той показва, възкресявайки Христос от мъртвите. ¹³ Вие бяхте духовно мъртви поради греховете си и поради това, че не бяхте обрязани, но Бог ви съживи заедно с Христос и щедро ни прости всички грехове. ¹⁴ Той заличи документа на дълга, който беше против нас, заедно с всичките му наредби и го премахна, като го прикова на кръста. ¹⁵ Бог обезоръжи духовните управници и власти и с кръста ги поведе като пленници в победно шествие.

Не следвайте правила, създадени от хората

¹⁶ Така че нека никой не ви осъжда за онова, което ядете или пиете, или за празници, новолуние или съботни дни. ¹⁷ Те са само сянка на това, което трябваше да дойде, а истинското тяло, причинило тази сянка, принадлежи на Христос. ¹⁸ Не позволявайте на никого, който обича да се представя за

[†] елементи Споменати още в 2:20. Може да означава „основни принципи“ или „стихийни духове“, т.е. сили, които влияят върху човечеството.

смирнен и се покланя на ангели, ^{††} да ви накара да загубите наградата си. Такива хора винаги говорят за виденията си и земният им ум ги кара да се гордеят безпричинно. ¹⁹ Те не се придържат към Христос — главата, благодарение на която цялото тяло, поддържано от стави и свързки, е сплотено и расте според Божия план.

²⁰ Вие умряхте с Христос и бяхте освободени от елементите на този свят. Защо тогава живеете така, сякаш все още принадлежите на света, и се подчинявате на заповеди като: ²¹ „Не хващай това“, „Не вкусвай онова“ или „Не докосвай другото“? ²² Тези заповеди се отнасят до земни неща, които, веднъж използвани, се развалят. Това са само едни човешки правила и учения. ²³ Те изглеждат основани на мъдрост и са част от създадена от хората религия, която кара човек да се преструва на смирен и да се отнася сурово към тялото, но нямат никаква стойност, що се отнася до битката с желанията на грешната ни човешка природа.

Новият ви живот в Христос

3 И така, след като бяхте възкресени заедно с Христос, стремете се към нещата, които са горе, където Христос седи отдясно на Бога. ² Мислете за нещата, които са горе, а не за тези, които са на земята. ³ Защото умряхте и животът ви е скрит заедно с Христос в Бога. ⁴ Когато Христос, който е нашият живот, се яви, вие също ще се явите с него в слава.

⁵ Затова умъртвете всичко във вас, което принадлежи на земята — сексуални грехове, неблагоприличие, похот, зли желания и алчност, която е вид идолопоклонство. ⁶ Заради тези неща Божият гняв ще се стовари върху непокорните. ⁷ И вие някога живеяхте така и вършехте тези неща.

⁸ Но сега отстранете всичко това — гняв, ярост, злоба, хула и цинично говорене. ⁹ Не се лъжете един друг, защото сте отхвърлили от себе си старата същност и нейните дела ¹⁰ и сте си сложили новата същност, която непрекъснато се обновява по образа на своя Създател до пълно познаване на Бога. ¹¹ В този нов живот няма разлика между грък и юдеин, между обрязан и необрязан, между варварин, скит, ^{††} роб или свободен, а Христос е всичко и във всичко.

Новият ви живот един с друг

¹² Затова, като избраници на Бога, свети и обичани, правете всичко със състрадание, доброта, смирение, тактичност и търпение. ¹³ Приемайте се един друг такива, каквито сте, и си прощавайте ви-

^{††} покланя на ангели Или: „покланя с ангели“ (които му са се явили във видение). [‡] върху непокорните Някои гръцки ръкописи не съдържат тези думи. ^{††} скити Известни като диви и нецивилизовани хора.

наги, когато някой от вас се оплаче от друг. Както Господ ви прости, така и вие трябва да си прощавате. ¹⁴ Но най-вече имайте любов, която да ви свързва всички заедно в свършено единство. ¹⁵ Мирът, който идва от Христос, трябва да владее мисленето ви. За да имате мир, всички вие бяхте призовани в едно тяло. Винаги бъдете благодарни. ¹⁶ Христовото слово трябва да живее във вас в цялото си богатство. С пълна мъдрост се поучавайте и се съветвайте един друг. Пейте псалми, химни и духовни песни с благодарност към Бога в сърцата си. ¹⁷ И всичко, което казвате или правите, трябва да е в името на Господ Исус, като благодарите чрез него на Бог Отец.

Новият ви живот у дома

¹⁸ Жени, покорявайте се на мъжете си, както подобава в Господа.

¹⁹ Мъже, обичайте жените си и не негодувайте срещу тях.

²⁰ Деца, покорявайте се на родителите си във всичко, защото това се харесва на Господа.

²¹ Бащи, не раздражняйте децата си, за да не падат духом.

²² Слуги, покорявайте се на земните си господари във всичко, не само когато ви гледат, сякаш се опитвате да спечелите благоволение им. Правете го с искрено сърце от страхопочитание към Господа. ²³ Каквото и да вършите, работете от цялото си сърце, така, сякаш се трудите не за хора, а за Господа. ²⁴ Помнете, че Господ ще ви даде вашето наследство като награда. Служете на Христос, истинския ви Господар. ²⁵ Защото който върши зло, ще бъде съответно наказан за злото, а Бог е безпристрастен.

4 Господари, давайте на слугите си каквото е редно и справедливо. Помнете, че вие също имате Господар в небето.

Някои наставления

² Посветете се на молитва, с буден ум и благодарни сърца. ³ Същевременно се молете и за нас: Бог да ни даде възможност да проповядваме Благата

вест и да говорим тайната истина за Христос, заради която съм в затвора. ⁴ Молете се да мога да говоря така, че да я направя ясна за хората, както съм длъжен.

⁵ Бъдете мъдри в отношението си към онези, които не са част от църквата, и използвайте времето си възможно най-добре. ⁶ Нека говоренето ви да е винаги благо, подправено с мъдрост, за да знаете как трябва да отговаряте на всеки.

Вести за хората с Павел

⁷ Тихик, скъп брат и верен дякон, който заедно с мен служи на Господа, ще ви разкаже всичко за мен. ⁸ Изпращам го при вас точно с тази цел — да получите вести за нас и да ви насърчи. ⁹ Изпращам го заедно с Онисим, верния и скъп брат, който е един от вас, и те ще ви разкажат всичко, което става тук.

¹⁰ Поздравява ви Аристарх, затворен заедно с мен, а също и Марк, братовчедът на Варнава. (За него вече получихте поръчения да го приемете, ако дойде.) ¹¹ Поздравява ви и Исус, наречен Юст. Те са единствените сред юдеите християни, които работят с мен за Божието царство и ми бяха голяма утеха.

¹² Поздравява ви и Епафрас, един от вашите, който служи на Христос Исус. Той винаги горещо се моли да станете духовно зрели и да сте твърдо убедени относно всичко, което Бог иска. ¹³ Аз съм свидетел, че той упорито се труди за вас и за онези, които са в Лаодикия и Йерапол. ¹⁴ Поздравяват ви и скъпият доктор Лука и Димас.

¹⁵ Поздравете братята и сестрите в Лаодикия, а също Нимфана и църквата, която се събира в нейния дом. ¹⁶ И след като това писмо се прочете при вас, погрижете се то да бъде прочетено и на църквата в Лаодикия. Постарайте се да прочетете и писмото ми до Лаодикия. ¹⁷ А на Архип кажете: „Прилежно изпълнявай служението, което си приел в Господа!“

¹⁸ Поздравявам ви аз, Павел, и пиша това със собствената си ръка. Помнете, че съм в затвора. Божието благодат да бъде с вас.

1 Солунци

1 От Павел, Силуан и Тимотей, до църквата на солунците, които принадлежат на Бог Отец и на Господ Исус Христос.
Благодат и мир на вас.

Животът и вярата на солунците

2 Винаги благодарим на Бога за всички вас и ви споменаваме в молитвите си. **3** Непрекъснато помним пред нашия Бог и Баща това, което постигнахте поради вярата си, усилията ви, породени от любовта ви, и постоянството ви, вдъхновено от надеждата в нашия Господ Исус Христос. **4** Братя и сестри, Бог ви обича; знаем, че той ви е избрал, **5** защото ви донесохме Благата вест не само с думи, но и със сила, със Святия Дух и с дълбоко убеждение. Вие знаете как живеехме, когато бяхме сред вас. Правехме го за ваше добро. **6** Вие подражавахте на нас и на Господа и сред много страдание приехте посланието с радост, която идва от Святия Дух. **7** Така станяхте пример за всички вярващи в Македония и Ахая. **8** Защото Господното послание тръгна от вас и не само се разпространи в Македония и Ахая, но вашата вяра се прочу навсякъде, така че няма нужда ние да казваме нещо. **9** Защото хората навсякъде говорят за това как добре ни приехте и как обърнахте гръб на идолите, за да служите на живия и истински Бог **10** и да очаквате неговия Син, който ще дойде от небето — Сина, когото Бог възкреси от мъртвите, Исус, който ни спасява от идващия Божий гняв.

Делото на Павел в Солун

2 Братя и сестри, самите вие знаете, че посещение ни при вас не бе напразно, **2** но както знаете, преди това бяхме понесли страдания и обиди във Филипи. И все пак, въпреки многото пречки, с Божията помощ имахме смелостта да ви кажем Благата вест от Бога. **3** Ние не проповядваме поради заблуда или от нечисти подбуди, нито пък се опитваме да измамим някого. **4** Точно обратното: говорим като хора, избрани от Бога да им бъде поверена Благата вест, и не се опитваме да се харесаме на хората, а на Бога, който изпитва нашите мотиви. **5** Както знаете, никога не се обърнахме към вас с ласкателства, нито използвахме посланието си, за да прикрием някаква алчност. Бог ни е свиде-

тел за това! **6** Не търсехме похвала от хората — нито от вас, нито от някой друг, **7** въпреки че можехме да използваме властта си на Христови апостоли да поставяме изисквания. Но ние бяхме нежни [†] сред вас също както майка, която се грижи за собствените си деца. **8** Чувствахме се толкова привързани към вас, че бяхме готови да споделим с вас не само Благата вест от Бога, а и собствените си души, защото ни станяхте много скъпи. **9** Братя и сестри, вие помнете нашия упорит труд. Ние работехме ден и нощ, за да не сме в тежест на никого от вас, докато ви проповядвахме Благата вест от Бога.

10 И вие, и Бог сте свидетели колко предано, праведно и безукорно бе поведението ни към вас, вярващите, **11** и добре знаете, че се отнасяхме с вас така, както баща със собствените си деца. **12** Насърчавахме ви, утешавахме ви и ви подтиквахме да живеете по начин, достоен за Бога, който ви призовава в своето славно царство.

13 Ние непрекъснато благодарим на Бога и за това, че когато получихте Божието послание, което чухте от нас, вие го приехте не като послание от хора, а като Божие послание, каквото то наистина е и действа във вас, вярващите. **14** Вие, братя и сестри, последвахте примера на Божиите църкви в Христос Исус в Юдея. И вие понесохте от своите сънародници същите страдания, които те понесоха от юдеите, **15** които убиха Господ Исус и пророците, а нас прогониха, които разгневяват Бога и са против всички хора. **16** Те се опитват да ни попречат да говорим на езичниците, че могат да се спасят, като с това непрекъснато трупат нови и нови грехове, но Божият гняв сега вече с пълна сила се е стоварил върху тях.

Желанието на Павел да ги посети отново

17 А ние, братя и сестри, бяхме разделени от вас за кратко време — разделени само телесно, но не и в мислите си — и се изпълнихме с нетърпение и огромно желание да ви видим. **18** Да, ние много искахме да дойдем при вас. Аз, Павел, много пъти се опитвах да го направя, но Сатана ни пречеше. **19** Защото кой друг освен вас е нашата надежда, радост и венец, с който да се гордеем пред нашия

[†] Но ние бяхме нежни Според някои ръкописи: „Но ние станяхме бебета“.

Господ Исус, когато той дойде? ²⁰ Наистина, вие сте нашата слава и радост!

3 Затова, понеже не можехме да чакаме повече, решихме да останем сами в Атина ² и изпратихме Тимотей, наш брат, който заедно с нас работи за Бога и проповядва Благата вест за Христос. Изпратихме го, за да ви укрепи и насърчи във вашата вяра, ³ за да не бъде никой разстроен от тези гонения, тъй като вие сами знаете, че съдбата ни е такава. ⁴ Всъщност, когато бяхме с вас, ние ви предупреждавахме, че ще бъдем преследвани, и както добре знаете, точно така и стана. ⁵ Ето защо не можех да чакам повече и изпратих Тимотей да разучи за вашата вяра, защото се боях, че изкушителят може да ви е изкушил и да се окаже, че трудът ни е бил напразен.

⁶ Но Тимотей току-що се върна от Солун и ни съобщи добрата вест за вашата вяра и любов. Той ни каза, че винаги си спомняте за нас с добро и жадувате да ни видите, така както ние жадваме да видим вас. ⁷ Така, сред всичките ни трудности и бедни, ние се утешихме за вас поради вярата ви, братя и сестри. ⁸ Да, сега нашият живот е наистина пълен, защото знаем, че вие стоите силни в Господа. ⁹ Как да се отблагодарим на Бога за вас и за цялото щастие, което изпитваме пред Бога заради вас? ¹⁰ Ден и нощ най-усърдно се молим да можем да ви видим отново и да ви дадем всичко, от което се нуждаете, за да укрепне вярата ви още повече.

¹¹ Нека сам нашият Бог и Баща, а също и нашият Господ Исус ни доведат при вас ¹² и нека Господ умножи и увеличи любовта ви един към друг и към всички, ¹³ така както ние преливаме от любов към вас, за да укрепи сърцата ви и да ги направи безгрешни и свети пред нашия Бог и Баща, когато нашият Господ Исус дойде с всички свои свети хора. †

Живот, който радва Бога

4 И накрая, братя и сестри, искам да ви кажа още някои неща. Вие научихте от нас как да живеете живот, който радва Бога, и всъщност така и живеете, но ви молим и ви увещаваме в името на Господ Исус все повече да се стараете да го правите. ² Вие знаете какви наставления ви дадохме чрез властта на Господ Исус. ³ Ето какво иска Бог: да му се посветите. Исква да се пазите от сексуални грехове ⁴ и всеки от вас да се научи да владее тялото си, така че да живее по начин свят и почтен, †† а не в похотливи страсти като езичниците, които не познават Бога. ⁶ Също така не трябва да постъпвате несправедливо към своя брат или сестра във вярата или да ги мамите в това отношение, защото,

† всички свои свети хора Букв.: „всички свои свети“. Може да се отнася до ангелите. Вж. Зах. 14:5; Мат. 25:31; 2 Сол. 1:7.

†† всеки от вас ... почтен Или: „всеки от вас да се научи да живее с жена си по начин свят и почтен“.

както вече ви казахме и предупредихме, Господ ще накаже хората за всички такива грехове. ⁷ Защото Бог ни призова да живеем свято, а не в нечистота. ⁸ Така че, който отхвърля това учение, отхвърля не хора, а Бога, който ви дава и своя Свят Дух.

⁹ За любовта към братята и сестрите в Христос не е нужно ние да ви пишем нещо, защото самите вие сте научени от Бога да се обичате един друг ¹⁰ и вие така се и отнасяте към всички свои братя и сестри из цяла Македония. Но ние ви призоваваме, братя и сестри, да се стараете още повече.

¹¹ Стремете се да водите спокоен и мирен живот, да се интересувате от своите дела и да изкарвате хляба си със собствените си ръце, както ви заповядахме, ¹² така че, живеейки по този начин, да спечелите уважението на невярващите и да не зависите от никого за нещата, от които се нуждаете.

Идването на Господа

¹³ Искаме да знаете, братя и сестри, какво ще стане с онези, които са умрели, за да не скърбите като другите, които нямат надежда. ¹⁴ Защото щом вярваме, че Исус умря и след това възкръсна, така също Бог ще възкреси чрез Исус онези от нас, които са умрели, и ще ни събере с него, когато дойде.

¹⁵ Това, което сега ви казваме, е послание от Господа: че тези от нас, останали живи при идването на Господа, няма да изпреварят онези, които са умрели. ¹⁶ Когато сам Господ слезе от небето със заповед, с гласа на архангела и със звуците на Божия тръба, онези, които са умрели в Христос, ще възкръснат първи. ¹⁷ След това ние, още живите, които сме оцелели, ще бъдем грабнати в облаците заедно с тях, за да срещнем Господа във въздуха и така ще бъдем с Господа завинаги. ¹⁸ Утешавайте се един друг с тези думи.

Бъдете готови за идването на Господа

5 Братя и сестри, не е нужно да ви пиша за времената и датите, ² защото вие сами много добре знаете, че Господният Ден ще дойде както крадец в нощта. ³ Хората ще казват: „Всичко е мирно и сме в безопасност“, но изведнъж разрухата ще ги връхлети, както болките — бременната жена, и те няма да могат да избягат!

⁴ Но вие, братя и сестри, не живеете в тъмнина, за да ви изненада Денят като крадец, ⁵ защото всички вие принадлежите на светлината и деня. Ние не принадлежим на нощта и тъмнината. ⁶ Нека да не спим като другите, а да сме нащрек и да владеем себе си. ⁷ Онези, които спят, спят през нощта, и онези, които се напиват, се напиват през нощта. ⁸ Но тъй като ние принадлежим на деня, нека владеем себе си. Нека си сложим като броня вярата и любовта и като шлем — надеждата, да бъдем спа-

сени. ⁹ Защото Бог ни избра не за да изпитаме гнева му, а да получим спасение чрез нашия Господ Исус Христос, ¹⁰ който умря за нас, за да можем — живи или мъртви, когато той дойде — да живеем с него. ¹¹ Утешавайте се един друг и си давайте сили, както правите и сега.

Последни наставления и поздравии

¹² Молим ви, братя и сестри, да уважавате онези, които се трудят сред вас и които са ваши ръководители в Господа и ви наставляват. ¹³ Молим ви да ги цените особено високо и да ги обичате заради делото им. Живейте в мир един с друг.

¹⁴ Призоваваме ви, братя и сестри: предупреждавайте мързеливите, насърчавайте боязливите, помагайте на слабите, бъдете търпеливи към всички. ¹⁵ Не позволявайте никой да отвръща на злото със зло, а винаги се старайте да вършите добро един на друг и на всички хора.

¹⁶ Винаги бъдете изпълнени с радост. ¹⁷ Никога не спирайте да се молите. ¹⁸ Каквото и да се случи, бъдете благодарни. Така иска Бог да живеете в Христос Исус.

¹⁹ Не подтискайте действието на Духа. ²⁰ Не презирайте думите на пророците, ²¹ а се научете да изпитвате всичко. Дръжте се здраво за онова, което е добро, ²² и стойте настрана от всякакъв вид зло.

²³ И нека самият Бог, Богът на мира, да ви освети съвършено и опази цялото ви същество — дух, душа и тяло — безукорно, когато дойде нашият Господ Исус Христос. ²⁴ Онзи, който ви призова, ще направи това. Той държи на думата си.

²⁵ Молете се и за нас, братя и сестри. ²⁶ Поздравете всички братя и сестри със свята целувка. ²⁷ Заклевам ви в Господа това писмо да бъде прочетено на всички братя и сестри.

²⁸ Благодатта на нашия Господ Исус Христос да бъде с вас.

2 Солунци

¹ От Павел, Силуан и Тимотей, до църквата на солунците, които принадлежат на Бога, нашия Баща, и на Господ Исус Христос.

² Благодат и мир на вас от Бога, нашия Баща, и от Господ Исус Христос.

³ Винаги трябва да благодарим на Бога за вас, братя и сестри, и е редно да го правим, защото вярата ви расте все повече и повече и любовта, която всички вие имате един към друг, става все по-голяма и по-голяма. ⁴ И ние самите се хвалим с вас сред Божиите църкви заради вашето търпение и вяра въпреки всичките гонения и страдания, които преживявате.

Павел говори за Божия съд

⁵ Това е доказателство, че Бог е прав, като е отсъдил, че може да бъдете сметнени за достойни да влезете в Божието царство, за което сега страдате. ⁶ И е правилно в очите на Бога да отвърне със страдания на онези, които ви карат да страдате, ⁷ и да донесе покой на вас, които сега страдате, а също и на нас, когато Господ Исус се разкрие. Той ще дойде от небето с могъщите си ангели, ⁸ в пламтящ огън и ще донесе наказание на онези, които не познават Бога и които не се покоряват на Благата вест за нашия Господ Исус. ⁹ Те ще бъдат наказани с вечна гибел. Няма да им е позволено да са с Господа, но ще бъдат държани далеч от неговата велика мощ ¹⁰ в онзи Ден, когато той дойде да бъде почетен сред своите святи хора и да му се възхищават в присъствието на всички, които са повярвали. Вие също ще бъдете сред тях, защото повярвахте на свидетелството, което ви донесохме.

¹¹ Ето защо винаги се молим за вас нашият Бог да ви счете за достойни за живота, който ви е призвал да живеете, и със своята власт да доведе до изпълнение всяко добро, което искате да извършите, и всяко дело, което идва от вашата вяра, ¹² така че името на нашия Господ Исус да бъде почитано чрез вас и вие да бъдете почитани чрез него. Това може да стане единствено чрез благодатта на нашия Бог и Господ Исус Христос.

Човекът на Беззаконието

² Относно идването на нашия Господ Исус Христос и срещата ни с него, ви умоляваме, братя и

сестри, ² да не загубите изведнъж разума си или да не бъдете непрекъснато тревожени от някого, който претендира, че има пророчески дух, или от нечие учение или от писмо, което уж е писано от нас, където се твърди, че Господният Ден е вече дошъл. ³ Внимавайте никога да не ви заблуди по никакъв начин. Казвам това, защото Господният Ден няма да дойде преди да е настъпило времето на отстъпничеството и се открие Човекът на Беззаконието, който е обречен на гибел. ⁴ Той ще се противи и ще се превъзнася над всичко, което се нарича „Бог“, и над всичко, на което хората се покланят — до такава степен, че ще влезе в Божия храм, ще седне на престола и сам ще се провъзгласи за Бог.

⁵ Нима не помните, че ви говорих за тези неща, когато бях сред вас? ⁶ Сега вече знаете какво задържа Човека на Беззаконието, така че той да се открие, когато дойде времето му. ⁷ Казвам това, защото тайната сила на беззаконието вече действа, но този, който сега го задържа, ще продължи, докато не бъде отстранен, ⁸ и тогава Човекът на Беззаконието ще се открие и Господ Исус ще го убие с дъха на устата си и унищожи със славното си идване. ⁹ Идването на Човека на Беззаконието ще е дело на Сатана и ще бъде съпроводено от голяма сила, лъжливи знамения и чудеса ¹⁰ и от всякакви престъпни измами спрямо онези, които вървят към гибел, защото отказаха да обичат истината и да бъдат спасени. ¹¹ Затова Бог изпраща непреодолимо заблуждение да работи в тях и те да повярват в онова, което е лъжа, ¹² за да бъдат осъдени всички, които не са повярвали в истината, а са избрали да приемат злото.

Вие сте избрани за спасение

¹³ Братя и сестри, вие сте хора, които Господ обича, и ние винаги трябва да благодарим на Бога за вас, защото ви е избрал да бъдете сред първите [†] спасени чрез Духа, който ви прави святи, и чрез вярата ви в истината. ¹⁴ Към това спасение Бог ви призова чрез Благата вест, която ви проповядвахме, за да получите славата, която принадлежи на нашия Господ Исус Христос. ¹⁵ Затова, братя и сестри, стойте силни и се дръжте здраво за ученията,

[†] да бъдете сред първите Според някои гръцки ръкописи: „от самото начало да бъдете“.

които ви предадохме: било устно, било в писмо от нас.

¹⁶ Молим се сам нашият Господ Исус Христос и Бог, нашият Баща, който показва своята любов към нас и чрез благодатта си ни даде вечна утеха и добра надежда, ¹⁷ да утеши сърцата ви и ви даде сила винаги да вършите и казвате онова, което е добро.

Молете се за нас

3 И накрая искаме да ви кажем още някои неща: братя и сестри, молете се за нас. Молете се Господното послание да се разпространи бързо и да се посрещне с почит, както беше при вас. ² Молете се също да бъдем защитени от лоши и зли хора (защото не всички вярват).

³ Но Господ държи на думата си. Той ще ви даде сили и ще ви пази от лукавия. ⁴ В Господа ние ви имаме доверие и сме сигурни, че вършите и ще продължите да вършите това, което ви казваме.

⁵ Молим се Господ да води сърцата ви да обичате като Бога и да бъдете търпеливи като Христос.

Задължението да се трудим

⁶ Братя и сестри, в името на нашия Господ Исус Христос ви заповядваме да стоите настрана от всеки брат, който е мързелив и не живее според учението, което е получил от нас. ⁷ Казвам това, защото вие сами знаете как трябва да ни подражавате, защото не бяхме мързеливи, докато живяхме сред

вас, ⁸ нито ядохме храната на някого, без да си платим. Ние се трудихме и работихме усилено ден и нощ, за да не бъдем в тежест на никого от вас. ⁹ Не че нямаме правото да поискаме от вас помощ; но ние работихме, за да ви дадем себе си като пример за подражание. ¹⁰ Когато бяхме с вас, ви дадохме такава заповед: „Който не иска да работи, не трябва да яде“.

¹¹ Чуваме, че някои от вас са мързеливи, нищо не правят и се месят в работите на другите. ¹² Заповядваме на тези хора и ги умоляваме заради Господ Исус Христос да се трудят кротко и да печелят собствения си хляб. ¹³ А вие, братя и сестри, не се уморявайте до вършите добро.

¹⁴ Ако някой не се покорява на напътствията, които ви даваме в това писмо, забележете кой е този човек и не общувайте с него, за да се засрами. ¹⁵ Но не се отнасяйте с него като с враг, а го съветвайте като брат.

Последни думи

¹⁶ Молим се самият Господ на мира да ви дава мир винаги и по всякакъв начин. Господ да бъде с всички вас.

¹⁷ Аз, Павел, пиша този поздрав със собствената си ръка; това е начинът, по който подписвам всяко писмо, за да покажа, че е от мен.

¹⁸ Благодатта на нашия Господ Исус Христос да бъде с всички вас.

1 Тимотей

1 От Павел, апостол на Христос Исус според заповедта на Бога, нашия Спасител, и на Христос Исус, нашата надежда.

² До Тимотей, мой истински син във вярата. Благодат, милост и мир на теб от Бог Отец и Христос Исус, нашия Господ.

Предупреждения за лъжливи учения

³ Искам да останеш в Ефес, както те молих настойчиво, когато бях на път за Македония, за да започнеш да спрат да проповядват лъжливи учения ⁴ и да не обръщат внимание на митове и безкрайни родословия, водещи предимно до спорове, вместо до Божието дело, което се постига чрез вярата. ⁵ А целта на тази заповед е любов, която идва от чисто сърце, чиста съвест и искрена вяра. ⁶ Някои хора не постигнаха тези неща и сега са се отклонили в следване на празни приказки. ⁷ Те искат да бъдат учители на закона, но не разбират това, което казват, не разбират дори и нещата, за които говорят така уверено.

⁸ Ние, обаче, знаем, че законът е добър, ако човек го прилага както трябва, ⁹ тоест осъзнавайки, че законът не е предназначен за праведните, а за онези, които го нарушават, за непокорните, непочтителните и грешниците, за онези, които не са святи и нямат религия, за онези, които убиват баща си и майка си, за убийците, ¹⁰ за сексуално неморалните, за мъжете, практикуващи хомосексуализъм, за онези, които търгуват с роби, за лъжците, за клетвопрестъпниците и за онези, които вършат всичко, което противоречи на правилното учение. ¹¹ Това учение е част от поверената ми Блага вест, чрез която виждаме славата на Бога, който е източникът на всички благословения.

Благодарност за Божията милост

¹² Благодаря на Христос Исус, нашия Господ, който ми даде сила, защото ме счете за верен и ме назначи да му служа, ¹³ въпреки че преди го хулах, преследвах и оскърбявах. Но той прояви милост към мен, защото тогава не бях вярващ и не знаех какво върша. ¹⁴ Но благодатта на нашия Господ ми бе дадена изобилно и заедно с нея дойдоха вярата и любовта, които са в Христос Исус.

¹⁵ Това, което казвам, е истина и заслужава да се приеме напълно — Христос Исус дойде на света да спаси грешниците. Аз съм най-големият сред тях, ¹⁶ но именно поради тази причина ми бе оказана милост, за да може чрез мен като първи по рода си случай Христос Исус да покаже своето безгранично търпение за пример на онези, които по-късно щяха да повярват в него и да получат вечен живот.

¹⁷ На вечния Цар, на безсмъртния и невидимия, на единствения Бог — чест и слава за вечни векове! Амин.

¹⁸ Давам тази заповед на теб, Тимотей, който си ми като син. Тя е в съгласие с пророчествата, изречени много отдавна за теб, за да воюваш в добрата война ¹⁹ с вяра и чиста съвест. Някои не послушаха съвестта си и спряха да вярват в Христос, също както кораб се разбива в скалите. ²⁰ Сред тях са Именей и Александър, които предадох на Сатана, за да се научат да не богохулстват.

Указания относно молитвата

2 Преди всичко искам да се отправят молби, молитви, застъпничества и благодарения за всички хора, ² за царе и за всички управници. Молете се да водим спокоен и мирен живот, изцяло посветен на Бога и изпълнен с почит към него. ³ Това е добро и радва Бога, нашия Спасител, ⁴ който иска всички хора да бъдат спасени и напълно да познаят истината. ⁵ Защото има само един Бог и само един е посредникът между Бога и хората: Христос Исус, който сам бе човек. ⁶ Той даде себе си като откуп за греховете на всички и така доказа Божията любов към хората точно когато трябваше. ⁷ За да разпространя това доказателство, аз бях назначен за проповедник и апостол. (Истината казвам, не лъжа!) Бях избран също да уча езичниците на вярата и истината.

Специални наставления към мъжете и жените

⁸ Искам мъжете навсякъде да се молят и да вдигат ръце в молитва, посветени на Бога, без гняв и препирни.

⁹ Също така искам жените да се обличат скромно, в прилични дрехи и да се владеят. Да не си правят сложни прически и да се кичат не със злато, перли

или скъпи дрехи,¹⁰ а с добри дела, както е редно за жени, които твърдят, че почитат Бога.

¹¹ Жената трябва да се учи тихо и в пълно подчинение. ¹² Не позволявам жена да поучава мъжа или да има власт над него. Тя трябва да мълчи. ¹³ Казвам това, защото първо бе създаден Адам, а после — Ева. ¹⁴ И не Адам бе измамен, а жената, и тя падна в грях. ¹⁵ Но жените ще бъдат спасени, като изпълняват майчиния си дълг и живеят с вяра и любов, в святост и себевладение.

Ръководителите в църквата

3 Това, което казвам, е истина — ако някой желае да служи като епископ, значи се стреми към добро дело. ² Епископът трябва да води безупречен живот. Той трябва да има само една съпруга, да е разумен, разсъдлив, с добро държание и гостоприемен. Трябва да е добър учител,³ да не е пристрастен към пиенето и да не е свадлив. Той трябва да е търпелив и спокоен, а също и да не обича парите. ⁴ Трябва добре да управлява семейството си и децата му да му се подчиняват с пълно уважение. ⁵ (Защото няма може да се грижи за Божията църква някой, който не може да се грижи за собственото си семейство?) ⁶ Не трябва да е човек, приел вярата скоро, за да не се възгордее и да бъде осъден както дявола. ⁷ Също така епископът трябва да е уважаван от хората, които не са част от църквата, за да не бъде укоряван и да се хване в капана на дявола.

Помощниците в църквата

⁸ Така също дяконите трябва да са достойни за уважение и на думите им да може да се вярва. Те не трябва да са склонни към прекомерно пиене и не трябва да се стремят да забогатеят по нечестен път. ⁹ Трябва да се държат здраво за тайната истина на вярата и да са с чиста съвест. ¹⁰ Тези мъже трябва първо да бъдат изпитани и ако няма нищо против тях, могат да служат като дякони.

¹¹ Също така и жените [†] трябва да бъдат достойни за уважение, да не са клеветници, да са здравомислещи и да заслужават доверие във всичко.

¹² Мъжете дякони трябва да имат само една жена и трябва добре да управляват децата и семействата си. ¹³ Тези, които служат добре, си осигуряват почетно място и голяма увереност в своята вяра в Христос Исус.

Тайната на нашия живот

¹⁴ Въпреки че се надявам да те посетя скоро, ти пиша всичко това, ¹⁵ така че ако се забавя, да зна-

[†] жените Възможно е тези „жени“ да са жените на дяконите, но по-вероятно е това да са дякониси — жени, които са назначени да изпълняват специално служение. Вж. Римл. 16:1.

еш как трябва да се държи човек в Божия дом, който е църквата на живия Бог, опората и основата на истината. ¹⁶ Неоспоримо велика е тайната истина на нашата религия:

Христос ^{††} се яви в човешки образ,
 Духът доказа правотата му,
 видян бе от ангели,
 Благата вест за него бе проповядвана сред народите,
 светът повярва в него,
 издигнат бе в слава.

Предупреждение за лъжеучители

4 Духът ясно казва, че в последните времена някои ще изоставят вярата и ще последват измамни духове и учения, идващи от демони ² и лицемерни лъжци, чиято съвест е жигосана. ³ Те забраняват на хората да се женят и им говорят, че трябва да избягват някои храни, които Бог създаде, за да се приемат с благодарност от онези, които вярват и знаят истината. ⁴ Защото всичко, създадено от Бога, е добро и нищо не трябва да се отхвърля, ако се приема с благодарност, ⁵ защото се осветява чрез Божието слово и чрез молитва.

Бъди добър служител на Христос Исус

⁶ Ако посочваш тези неща на братята и сестрите, ще бъдеш добър служител на Христос Исус, човек, закърмен с истините на вярата и на доброто учение, които си последвал. ⁷ Избягвай светските глупави митове и непрекъснато се учи да служиш на Бога. ⁸ Физическите упражнения са полезни в известно отношение, а посвещението към Бога е полезно във всяко отношение, защото обещава благословение и в сегашния живот, и в бъдещия. ⁹ Това, което казвам, е истина и заслужава да бъде напълно прието: ¹⁰ затова се трудим упорито и се борим, защото сме положили надеждата си в живия Бог, който е Спасителят на всички хора и най-вече на онези, които вярват.

¹¹ Това са нещата, които трябва да заповядваш и поучаваш. ¹² Не позволявай никой да гледа на теб отвисоко само защото си млад, а бъди пример за вярващите с думите си, с поведението си, с любовта, която показваш, с вярата, която имаш, и с чистия си живот. ¹³ Докато дойда, посвети се на четене на Писанията, на насърчение и поучение. ¹⁴ Не забравяй да използваш дарбата си, която ти бе дадена чрез пророчество, когато групата презвитери положи ръце върху теб. ¹⁵ Продължавай да прилагаш на дело тези неща и им отдавай цялото си внимание, така че успехът ти да се вижда от всички хора. ¹⁶ Внимавай за себе си и за учението си. Посто-

^{††} Христос Букв.: „който“. Според някои гръцки ръкописи: „Бог“.

янствай в това, защото така ще спасиш и себе си, и онези, които те слушат.

Отговорности и задължения

5 Никога не укорявай по-възрастен човек, а се обръщай към него като към баща. Към по-младите мъже се отнасяй като към братя, ² към по-възрастните жени — като към майки, а към по-младите — като към сестри, със съвършено чисти помисли.

³ Почитай вдовиците, които са вдовици в пълния смисъл на думата. ⁴ Но ако една вдовица има деца или внуци, нека те първо се научат да засвидетелстват посвещението си към Бога, като се грижат за собственото си семейство. Така ще отплатят дължимото на родителите си, а това радва Бога. ⁵ Вдовицата, в пълния смисъл останала сама, се надява на Бога и ден и нощ отправя молби и молитви. ⁶ А вдовицата, която се отдава на удоволствия, е всъщност мъртва, макар и да живее. ⁷ Казвай им тези неща, за да бъдат безупречни. ⁸ И ако някой не се грижи за близките си, и особено за семейството си, той се е отрекъл от вярата и е по-лош и от невярващ.

⁹ Към списъка на вдовиците прибавяй такава жена, която е на не по-малко от шестдесет години и е имала само един мъж, ¹⁰ която се слави с добрите си дела, с това, че е отгледала деца, че е била гостоприемна, че е мила краката на Божиите хора, че е помагала на изпаднали в беда и е вършила всякакви добрини.

¹¹ Но отказвай да включваш по-младите вдовици, защото често физическите им страсти ги отвлечат от служенето на Христос и те искат да се омъжат отново. ¹² Те ще бъдат осъдени, защото са нарушили първоначалната си клетва. ¹³ Освен това придобиват навика да обикалят безцелно от къща на къща и не само стават мързеливи, а започват и да клюкарстват, да се месят в работите на другите и говорят неща, които не трябва. ¹⁴ Ето защо искам младите вдовици да се омъжват, да имат деца, да се грижат за дома си и да не дават на враговете ни повод за укори. ¹⁵ Казвам това, защото някои вдовици вече са се отклонили и следват Сатана.

¹⁶ Ако някоя вярваща жена [†] има вдовици в семейството си, трябва да се грижи за тях, за да не се товари църквата, така че тя да може да се грижи за онези, които са вдовици в пълния смисъл на думата.

¹⁷ Презвитерите, които ръководят добре църквата, трябва да се смятат достойни за двойна почит, ^{††} особено тези, които проповядват и поучават. ¹⁸ Писанието казва: „Не връзвай устата на вол, когато

[†] някоя вярваща жена Според някои гръцки ръкописи: „някоя вярващ (мъж или жена)“. ^{††} двойна почит Или: „двойна заплата“.

вършееш“ [‡] и „Всеки работник заслужава заплата си“ ^{‡†}.

¹⁹ Не приемай обвинение против презвитер, ако не е подкрепено от двама или трима свидетели.

²⁰ Порицавай пред цялата църква онези, които продължават да съгрешават, за да се страхуват и другите.

²¹ Пред Бога, пред Христос Исус и пред избраните ангели те заклевам да спазваш тези неща без предразсъдъци и да не вършиш нищо от пристрастие.

²² Никога не полагай прибързано ръцете си върху някого. Не ставай участник в греховете на другите. Пази себе си чист.

²³ Спри да пиеш само вода, а пий и малко вино заради стомаха си и честите си боледувания.

²⁴ Греховете на някои хора са очевидни и показват техния идващ съд, а греховете на други се виждат по-късно. ²⁵ Така и добрите дела са очевидни, но дори и тези, които не се виждат така лесно, не могат да останат скрити.

6 Всички, които носят хомота на робството, трябва да показват на господарите си пълно уважение, за да не се хули Божието име и нашето учение. ² А робите, чиито господари са вярващи, не трябва да им показват по-малко уважение поради това, че господарите са техни братя. Точно обратното: те трябва да служат на господарите си още по-добре, защото тези, които получават облагите от тяхната служба, са вярващи, които те обичат.

Лъжливото учение и истинското богатство

Това са нещата, които трябва да поучаваш и да насърчаваш хората да ги спазват. ³ Ако някой получава нещо друго и не смята за вярно посланието на нашия Господ Исус Христос, а също и не се съгласява с учението за посветен на Бога живот, ⁴ той е високомерен, нищо не знае и има болестната склонност да се препира и спори. От тези неща идват завистта, разприте, клеветите, злите подозрения ⁵ и безкрайните раздори от хора с развратен ум, които са лишени от истината и мислят, че посвещението към Бога е начин да забогатеят.

⁶ Посвещението към Бога наистина носи голямо богатство на човека, когато той е доволен от това, което има. ⁷ Защото нищо не сме донесли на света и трябва да осъзнаем, че и нищо не можем да отнесем от него. ⁸ И трябва да се радваме, когато имаме храна и дрехи. ⁹ А онези, които искат да са богати, се изкушават и се хващат в капана на многото глупави и вредни желаниа, които потапят хората в гибел и разруха. ¹⁰ Защото любовта към парите е коренът на всички злини и в стремежа си

[‡] Цитат от Вт. 25:4. ^{‡†} Цитат от Лк. 10:7.

към богатство някои хора се отклониха от вярата и сами си навлякоха много страдания.

Лични наставления

¹¹ Но ти, като Божий човек, стой далеч от тези неща и се стреми да живееш праведно, да служиш на Бога, да имаш вяра, любов и търпение, да бъдеш любезен и внимателен към останалите. ¹² Да запазиш вярата си е като да участваш в състезание. Бори се за победа в него и завоювай вечния живот, за който бе призван, когато изповяда великата истина пред много свидетели. ¹³ Заклевам те пред Бога, който дава живот на всичко, и пред Христос Исус, който изповяда великата истина пред Пилат Понтийски: ¹⁴ изпълнявай заповедите, които са ти дадени, за да бъдеш безгрешен и безукорен, когато се яви нашият Господ Исус Христос. ¹⁵ Бог ще направи това да стане, когато дойде времето. Той е благословеният и единствен Владетел, Царят на царете, Господарят на господарите. ¹⁶ Той единствен е безсмъртен, той живее в светлина, до която

хората не могат да се приближат. Никой никога не го е виждал и никой не може да го види. На него да бъдат чест и вечна власт! Амин.

¹⁷ Наставлявай онези, които са богати с богатата на този свят, да не се възгордяват и да не упоават на парите, които са нещо толкова несигурно, а да положат надеждата си в Бога, който щедро ни снабдява с всичко за наша наслада. ¹⁸ Нека да вършат добро, да са богати с добри дела, да са щедри и с готовност да споделят с другите онова, което имат. ¹⁹ Така те ще съберат за себе си съкровище — добра основа за бъдещето, за да завоюват истинския живот.

²⁰ Тимотей, съхрани това, което ти е било поверено. Отбягвай богохулното празнодумство и хората, които са против истината и говорят за нещо, което те — лъжливо — наричат „познание“. ²¹ Някои, които твърдят, че го притежават, се отклониха от вярата.

Божията благодат да бъде с вас.

2 Тимотей

1 От Павел, апостол на Христос Исус чрез Божи-
ята воля, изпратен да известява обещанието
за живот в Христос Исус.

2 До Тимотей, мой скъп син.

Благодат, милост и мир на теб от Бог Отец и от
Христос Исус, нашия Господ.

Благодарност и насърчение

3 Благодаря на Бога, на когото служа с чиста съ-
вест както прадедите ми. Непрекъснато те споме-
навам в молитвите си ден и нощ. **4** Помня сълзите
ти за мен и жадувам да те видя, за да се изпълня с
радост. **5** Припомням си искрената ти вяра, която
първо имаха баба ти Лоида и майка ти Евника, и
съм убеден, че сега я имаш и ти. **6** Ето защо ти на-
помням да поддържаш огъня на Божия дар, който
получи, когато положих ръцете си върху теб. **7** За-
щото Духът, който Бог ни даде, не ни прави плахи,
а ни изпълва със сила, любов и себевладение.

8 Така че не се срамувай да свидетелстваш за на-
шия Господ, нито се срамувай от мен, който съм
затворник заради него, а бъди готов да страдаш за
Благата вест заедно с мен, като разчиташ на сила-
та, която Бог ти дава. **9** Той ни спаси и ни призова
към свят живот не заради нещо, което ние самите
сме извършили, а заради собственото си намере-
ние и благодат, която вече ни бе дал в Христос Исус
преди началото на времето, **10** но ни я показа сега с
идването на Христос Исус, нашия Спасител. Той
сложи край на властта на смъртта и чрез Благата
вест разкри вечния живот.

11 За да разпространявам тази Блага вест, аз бях
назначен за проповедник, апостол и учител. **12** И
заради това понасям тези страдания, но не се сра-
мувам, защото познавам Онзи, в когото съм поло-
жил вярата си, и съм сигурен, че той може да опази
онова, което ми е поверил, до онзи Ден.

13 Имай за образец правилното учение, което чу
от мен, и го следвай с вярата и любовта, които
трябва да имаме в Христос Исус. **14** С помощта на
Святия Дух, който живее в нас, пази истината, коя-
то ти бе поверена.

15 Както знаеш, всички от Азия ме изоставиха,
включително Фигел и Ермоген. **16** Моля се Господ да
е милостив към семейството на Онисифор, защото
той много пъти ме разведряваше и не се срамува-
ше от това, че бях в затвора. **17** Точно обратното —

когато дойде в Рим, претърси навсякъде, докато ме
намери. **18** Моля се Господ Исус да даде той да полу-
чи милост от Господ Бог в онзи Ден! Ти най-добре
знаеш колко много ми беше полезен, когато бях в
Ефес.

Верен войник на Христос Исус

2 А ти, сине мой, бъди силен чрез благодатта,
която е в Христос Исус. **2** Вземи каквото си чул
от мен в присъствието на много свидетели и го
предай на верни хора, които ще са способни да на-
учат и други. **3** Като добър войник на Христос Исус
бъди готов да страдаш заедно с мен. **4** Нито един
войник не се заплита в житейски дела, защото се
старае да се хареса на този, който го е наел. **5** И ни-
кой участник в атлетическо състезание не се увен-
чава с победа, ако не се състезава според правила-
та. **6** Трудещият се упорито земеделец трябва пръв
да получи дял от реколтата. **7** Помисли върху това,
което казвам, и Господ ще ти помогне да разбереш
всички тези неща.

8 Помни Исус Христос, възкресен от мъртвите, по-
томък на Давид. Това е Благата вест, която пропо-
вядвам. **9** Заради нея понасям страдания и дори
съм окован, като някой престъпник. Но Божието
послание не е оковано. **10** Ето защо понасям всичко
заради Божиите избраници, за да получат и те спа-
сението, което е в Христос Исус, заедно с вечна сла-
ва.

11 Това, което казвам, е истина:

Ако сме умрели с него,

с него и ще живеем.

12 Ако издържим,

с него и ще царуваме.

Ако отречем, че го познаваме,

и той ще отрече, че ни познава.

13 Ако не сме верни,

той пак ще бъде верен,

защото не може да се отрече от собствената си
природа.

Одобрен работник

14 Продължавай да напомняш на хората за тези
неща. Заклевай ги пред Бога да не се препират за-
ради думи, защото от това няма никаква полза, а
само вреди на онези, които слушат. **15** Прави всичко

възможно да заслужиш одобрението на Бога като работник, който няма от какво да се срамува и вярно поучава истинското послание.¹⁶ Но отбягвай безбожните празнодумства, защото те само отдалечат хората от Бога¹⁷ и учението на онези, които ги изричат, ще се разпространи като гангрена. Сред тях са Именей и Филет,¹⁸ които се отклониха от истината, като казват, че възкресението вече е станало, и срутват вярата на някои хора.¹⁹ Обаче здравата основа, положена от Бога, стои стабилно и на нея е написано: „Господ познава онези, които му принадлежат“[†] и „Всеки, който казва, че вярва в Господа, трябва да се отвърне от злото.“

²⁰ В една голяма къща има съдове не само от злато и сребро, а също и от дърво и глина. И някои са за специална употреба, а други — за обикновена.

²¹ Така, ако човек се пречисти, той ще бъде съд за специална употреба, ще бъде осветен, полезен за господаря и готов за всяко добро дело.

²² Бягай от младежките страсти и се стреми към праведен живот, вяра, любов и мир, заедно с всички, които се доверяват на Господа с чисти сърца.

²³ Винаги стой настрана от глупави и безполезни разисквания, защото знаеш, че те водят до препирни.²⁴ Господният служител не трябва да се препира, а да е благ с всички, да е добър учител и да е толерантен.²⁵ Той трябва тактично да наставлява онези, които му се противопоставят, с надеждата, че Бог може да им даде възможност да се покаят, за да познаят напълно истината²⁶ и да дойдат на себе си, да се освободят от капана, в който дяволът ги е държал и ги карал да изпълняват волята му.

Последните дни

3 Помни това, че в последните дни ще настъпят трудни времена.² Хората ще станат егоисти, алчни, самохвалци, горделиви, оскърбители, непокорни на родителите си, неблагодарни, безбожни,³ без обич и милост в сърцата си, клеветници, невъздържани, жестоки, против доброто,⁴ предатели, избухливи, надменни и обичащи по-скоро удоволствията, отколкото Бога.⁵ Външно те ще продължават да изглеждат религиозни, но с начина си на живот ще отричат силата на вярата, която изповядват. Стой далеч от тях!⁶ Казвам това, защото някои от тях се промъкват в къщите и завладяват лекомислени жени, които са пълни с грехове и са водени от всякакви желаниа.⁷ Тези жени винаги се опитват да научат, но никога не успяват напълно да познаят истината.⁸ Така както Яний и Ямврий^{††} се противопоставиха на Моисей, така и тези хора се противопоставят на истината. Това са хора с извратени умове и са се провалили във вярата.⁹ Но

[†] Цитат от Числ. 16:5. ^{††} Яний и Ямврий Вероятно египетските магьосници, противопоставили се на Моисей в двореца на фараона. Вж. Изх. 7:11-12, 22.

те няма да стигнат далеч, защото всички ще видят глупостта им, също както стана с Яний и Ямврий.

Последни наставления

¹⁰ Ти обаче знаеш какво е моето учение, моето поведение, моята цел, моята вяра, моето търпение, моята любов, моята издръжливост,¹¹ преследванията и страданията ми. Знаеш какво ми се случи в Антиохия, Икония и Листра и какви преследвания изтърпах! Но Господ ме избави от всички тях.

¹² Всъщност всички, които искат да живеят като последователи на Христос Исус, ще бъдат преследвани.¹³ Но злите хора и измамниците ще отиват към по-лошо, като мамят другите и те самите бъдат мамени.

¹⁴ А ти продължавай да следваш нещата, които си научил и в които си се убедил. Знаеш от кого ги научи.¹⁵ Ти познаваш Свещените Писания още от ранно детство. Те могат да ти дадат мъдростта, която води към спасение чрез вяра в Христос Исус.

¹⁶ Цялото Писание е вдъхновено от Бога и е полезно за поучаване на истината, изобличаване на заблудите, поправяне на грешките и наставляване към праведен живот,¹⁷ така че Божият човек да бъде способен и снабден с всичко необходимо да върши всякакви добри дела.

4 Заклевам те пред Бога и пред Христос Исус, който ще съди живите и мъртвите; заклевам те също и в идването и царуването му:² проповядвай посланието! Бъди готов да изпълняваш дълга си по всяко време: уместно и неуместно. Изобличавай хората, порицавай ги, когато са сгрешили, насърчавай ги и върши всичко това, като ги учиш с голямо търпение.³ Защото ще дойде време, когато няма да искат да слушат правилното учение, а ще си събират учители, които да отговарят на собствените им желаниа и да им казват неща, за които ги сърбят ушите.⁴ Ще престанат да слушат истината и ще се обърнат към митовите.⁵ Но ти трябва винаги да се владееш, да понасяш страданията, да вършиш делото на проповедник на Благата вест и да изпълняваш службата, която ти е дадена.

⁶ Що се отнася до мен, аз вече съм пролят на олтара и времето, когато ще си отида от този живот, дойде.⁷ Воювах в добрата борба, финиширах в състезанието, опазих вярата.⁸ Сега ме очаква венецът на победител, награда за праведен живот. Господ, справедливият съдия, ще ми го даде в онзи Ден, и не само на мен, а и на всички, които с любов са го очаквали да се върне.

Лични поръки

⁹ Направи всичко възможно да дойдеш при мен колкото може по-скоро,¹⁰ защото Димас ме изостави, понеже обикна този свят, и отиде в Солун. Крис-

кент отиде в Галатия, а Тит — в Далмация. ¹¹ Само Лука е все още с мен. Когато идваш, вземи Марк и го доведи със себе си, защото той може да ми бъде от помощ в служението. ¹² Тихик изпратих в Ефес.

¹³ Когато идваш, донеси връхната дреха, която оставих в къщата на Карп в Троада, а също и книгите, особено свитъците от пергамент.

¹⁴ Ковачът Александър ми причини много злини. Господ ще му отплати за стореното. ¹⁵ Ти също се пази от него, защото той ожесточено се противопоставяше на нашето учение.

¹⁶ Когато трябваше да се защитавам за първи път, никой не ме подкрепи, а всички ме изоставиха. Да но това не им се счете за грях. ¹⁷ Но Господ застана до мен и ми даде сила, за да може чрез мен посланието да бъде напълно провъзгласено и да го чуят

всички езичници. И аз бях избавен от устата на лъва. ¹⁸ Господ ще ме избави от всяко зло и благополучно ще ме заведе в небесното си царство. На него да бъде слава за вечни векове! Амин.

Последни поздравя

¹⁹ Поздрави Прискила и Акила и семейството на Онисифор. ²⁰ Ераст остана в Коринт, а Трофим беше болен и го оставих в Милет. ²¹ Направи всичко възможно да дойдеш преди зимата.

Поздравява те Евул, както и Пуд, Лин, Клавдия и всички братя и сестри.

²² Господ да бъде с твоя дух. Божията благодат да бъде с вас.

ТИТ

1 От Павел, слуга на Бога и апостол на Исус Христос, изпратен да укрепва вярата на избраните от Бога хора, да им помага напълно да познаят истината, която води към посвещение на Бога,² и да им даде надеждата за вечен живот. Бог, който не лъже, им обеща този живот преди началото на времето,³ а когато настъпи определеният момент, той разкри своето послание чрез проповядването, което ми бе поверено според заповедта на Бога, нашия Спасител.

⁴ До Тит, мой истински син във вярата, която споделяме.

Благодат и мир на теб от Бог Отец и от Христос Исус, нашия Спасител.

Делото на Тит в Крит

⁵ Причината, поради която те оставих в Крит, беше да приведеш в ред онова, което остана недовършено, и да назначиш презвитери във всеки град, както ти бях поръчал.⁶ Презвитерът трябва да бъде безукорен, да има само една съпруга и децата му да са вярващи, а не разпуснати или непокорни.⁷ Защото епископът, като човек, който отговаря за Божието дело, трябва да бъде безукорен, да не бъде неотстъпчив и избухлив, да не е пристрастен към пиенето и да не обича да се бие, да не се стреми да забогатее по нечестен начин.⁸ Трябва да е гостоприемен, да обича доброто, да е благоразумен, да живее праведно, да бъде свят и да умее да се владее.⁹ Трябва да се държи твърдо за истинското учение, което получихме, за да може чрез правилното учение да насърчава хората и оборва онези, които се противопоставят.

¹⁰ Това е важно, защото има много непокорни хора, които говорят празни приказки и заблуждават останалите. Говоря най-вече за юдеите християни.^{†11} Те трябва да бъдат накарани да замълчат, защото срутват цели домове, като поучават каквото не трябва, за да печелят пари по нечестен начин.

¹² Дори един от техните собствени пророци е казал: „Критяните винаги са лъжци, свирепи зверове и лениви чревоугодници“.

¹³ Тези думи са верни. Затова трябва да ги мъмиш строго, за да бъдат силни в своята вяра¹⁴ и да не

† юдеите християни Букв.: „тези от обрязването“. Това са юдеите, които учат, че езичниците трябва да се обрежат, преди да станат християни.

обръщат повече внимание на юдейските митове и заповедите на хора, които са обърнали гръб на истината.

¹⁵ За чистите всичко е чисто, но за омърсените с грях, които не вярват, няма нищо чисто, защото умът и съвестта им са омърсени.¹⁶ Те твърдят, че познават Бога, но с делата си се отричат от него. Те са противни, непокорни и неспособни за никакви добри дела.

Правилното учение

2 Но ти винаги говори онова, което е в съгласие с правилното учение.² Учи по-възрастните мъже да бъдат трезвомислещи, почтени, благоразумни, да се държат за истинската вяра, любов и търпение.

³ Учи също по-възрастните жени да живеят почтено, да не клеветят, да не бъдат роби на виното, да учат на добро,⁴ за да могат да съветват младите жени да обичат мъжете и децата си,⁵ да бъдат благоразумни и чисти, да се грижат за домовете си, да са добри и да се покоряват на мъжете си, за да не може никой да хули Божието послание.

⁶ Така също насърчавай по-младите мъже да са благоразумни.⁷ Във всичко бъди пример за добри дела, достойни за подражание. Когато поучаваш, бъди искрен и сериозен.⁸ Използвай правилни думи, които не могат да бъдат критикувани, за да се засрамят онези, които са против теб, тъй като няма какво лошо да кажат за нас.

⁹ Учи робите да се подчиняват на господарите си във всичко, да вършат онова, от което те са доволни, да не им противоречат,¹⁰ да не крадат от тях, а да им засвидетелстват пълна вяроност, за да покажат с поведението си, че учението на Бога, нашия Спасител, е добро.

¹¹ Защото Божията благодат, която носи спасение за всички хора, се откри.¹² Тя ни учи да се откажем от неблагочестивия начин на живот и светските желаниа и да живеем в този свят мъдро и праведно, за да покажем, че служим на Бога.¹³ Така трябва да живеем, докато чакаме благословената надежда, която е славата на нашия велик Бог и Спасител Исус Христос.^{††14} Той се пожертва за нас, за да ни избави от всички злини и да пречисти за себе си

†† нашия велик Бог и Спасител Исус Христос Или: „великия Бог и Исус Христос, нашия Спасител“.

народ, който ще принадлежи единствено на него, народ, който ще гори от желание да върши добри дела.

¹⁵ Продължавай да говориш, да насърчаваш и да порицаваш за тези неща. Върши го с пълна увереност и власт и нека никой не гледа на теб отвисоко.

Правилният начин на живот

3 Не преставай да напомняш на хората да са покорни на управници и власти, да им се подчиняват, да са готови да извършат всякакво добро дело, ² да не хулят никого, да са тихи и търпеливи и да се отнасят тактично към всички.

³ Някога ние също бяхме глупави, непокорни и заблудени. Бяхме роби на всякакви страсти и удоволствия, живеехме в омраза и завист, другите ни ненавиждаха и ние се мразехме един друг.

⁴ Но когато се откри благостта на Бога, нашия Спасител,

и любовта му към хората,

⁵ той ни спаси. Това стана не заради някакви дела, които ние сме извършили,

за да бъдем оправдани от Бога,

а защото той е милостив.

Той ни спаси чрез умиването,

в което се родихме отново,

и обновлението, извършено от Святия Дух,

⁶ който Бог щедро изля върху нас

чрез Исус Христос, нашия Спасител,

⁷ така че сега, когато сме оправдани от Бога чрез неговата благодат,

да станем наследници и да получим вечния живот, за който се надяваме.

⁸ Това, което казвам, е вярно и аз искам да затвърждаваш тези неща в хората, като поучаваш настойчиво, така че онези, които са повярвали в Бога, да си поставят за цел да вършат добри дела. Тези неща са добри и полезни за хората.

⁹ Но избягвай глупави спорове, разговори за родословия, кавги и разпри относно закона, защото те са безполезни и безсмислени. ¹⁰ След като веднъж или два пъти си предупредил човека, който предизвиква спорове, и той не те послуша, нямай нищо общо с него, ¹¹ защото знаеш, че такъв човек се е отклонил от правия път и съгрешава. Той сам се е осъдил.

Последни наставления и поздрав

¹² Когато изпратя при теб Артема или Тихик, направи всичко възможно да дойдеш при мен в Никополис, защото реших там да прекарам зимата.

¹³ Направи всичко възможно да помогнеш на Зина прависта и Аполос с това, от което се нуждаят за пътуването си, за да не им липсва нищо. ¹⁴ Нашите хора трябва да се научат да си поставят за цел да вършат добри дела, за да посрещат неотложните материални нужди, и така няма да водят безплоден живот.

¹⁵ Всички, които са с мен, те поздравяват. Поздравяват онези, които ни обичат във вярата.

Божията благодат да бъде с всички вас.

ФИЛИМОН

1 От Павел, затворник, защото служи на Христос Исус, и от брат Тимотей.

До Филимон, наш скъп приятел, заедно с когото работим, ² а също и до сестра Апфия, до нашия съратник Архип и до църквата, която се събира в твоя дом.

³ Благодат и мир на вас от Бога, нашия Баща, и от Господ Исус Христос.

Любовта и вярата на Филимон

⁴ Винаги благодаря на моя Бог, когато те споменавам в молитвите си, ⁵ защото чувам за твоята вяра в Господ Исус и за любовта ти към всички Божии хора. ⁶ Моля се вярата, която споделяш с нас, да въздейства така, че те да видят всичкото добро, което имаме в Христос. ⁷ Твоята любов, братко, много ме радва и утешава, защото тя ободрява сърцата на Божиите хора.

Приеми Онисим като брат

⁸ Бих искал да те помоля, Филимоне, за една услуга, макар че — нека бъде напълно откровен с теб — като твой брат в Христос мога да ти заповядам да изпълниш това като свой дълг. ⁹ Но все пак, от любов, предпочитам да се обърна с молба към теб. Аз, Павел, вече остарял човек, сега съм затворник, защото служи на Христос Исус. ¹⁰ Моля те относно Онисим, който тук в затвора стана мой син. ¹¹ Порано той беше безполезен за теб, но сега наистина е полезен [†] и на теб, и на мен.

[†] безполезен ... полезен Игра на думи: името „Онисим“ означава „полезен“. Вж. също ст. 20.

¹² Изпращам го обратно при теб и за мен това е все едно да откъсна част от сърцето си. ¹³ Бих искал да го задържа при себе си, за да ми помага вместо теб, докато съм в затвора заради Благата вест. ¹⁴ Но без твоего съгласие не искам да правя нищо, за да не вършиш добрина по принуда, а по желание.

¹⁵ Може би той ти бе отнет за известно време с цел да може да се върне при теб завинаги, ¹⁶ но вече не просто като роб, а повече от роб — като брат. Той ми е много скъп и вярвам, че ще стане още по-скъп на теб — и като човек, и като брат в Господа.

¹⁷ Така че, ако ме смяташ за приятел, приеми го по същия начин, както би приел мен. ¹⁸ И ако те е онеправдал в нещо или ти дължи нещо, пиши го на моя сметка. ¹⁹ Аз, Павел, със собствената си ръка пиша: „Ще се разплатя с теб“. А да не говорим за това, че ти ми дължиш и собствения си живот.

²⁰ Да, братко, бих искал да си ми полезен в Господа. Ободри сърцето ми в Христос. ²¹ Пиша ти това писмо, защото съм убеден, че ще отговориш на молбата ми и дори ще направиш повече, отколкото моля.

²² Освен това приготви стая за мен. Надявам се да бъда освободен благодарение на молитвите ви и да ви посетя.

Последни поздрави

²³ Поздравява те Епафрас, затворник заедно с мен, защото служи на Христос Исус, ²⁴ а също и Марк, Аристарх, Димас и Лука, заедно с които работя.

²⁵ Благодатта на Господ Исус Христос да бъде с вас.

Евреи

Бог ни говори чрез своя Син

1 В миналото много пъти и по различни начини Бог говори на прадедите ни чрез пророците.
2 Но през тези последни дни той говори на нас чрез своя Син, когото определи да бъде наследник на всичко и чрез когото сътвори вселената. **3** Синът е сиянието на неговата слава и точното отражение на неговата същност. Той крепи всичко чрез могъщото си слово. След като жертва себе си, за да очисти хората от греховете им, той седна от дясната страна на Величието във висините. **4** Бог го направи да превъзхожда ангелите, също както и името, което наследи, превъзхожда тяхното.
5 Защото нима има ангел, на когото Бог някога е казвал:

„Ти си моят Син.
 Днес аз станях твой Баща“?

Псалм 2:7

Или пък е казвал:
 „Аз ще му бъда Баща,
 а той ще ми бъде Син“?

2 Царства 7:14

6 Когато представя на света своя първороден Син, Бог казва:

„Всички Божии ангели да му се поклонят.“[†]
Второзаконие 32:43

7 За ангелите той казва:
 „Във ветрове^{††} превръща ангелите си и в огнени пламъци
 — служителите си.“

Псалм 104:4

8 Докато за Сина си казва:
 „Престолът ти, о Боже, ще е вечен.
 Със справедливост ще управляваш царството си.
9 Ти винаги си обичал правдата и си мразил неправдата.

Затова Бог, твоят Бог, те е помазал с по-голяма радост,
 отколкото онези, които са с теб.“

Псалм 45:6-7

10 Бог казва още:
 „В началото ти положи основите на земята, Господи,

[†] „Всички ... поклонят“ Цитат от Септуагинта (гръцкия превод на Стария Завет) и част от ръкописа на книгата, намиращ се сред свитъците, открити край Мъртво море. ^{††} ветрове Гръцката дума означава също „духове“.

небесата са дело на твоите ръце.

11 Те ще изчезнат, но ти ще останеш.

Ще овехтеят като всяка дреха.

12 Ще ги сгънеш като наметало

и също както става с дрехите, те ще се променят.

Но ти оставаш същия и твоите години нямат край.“

Псалм 102:25-27

13 Нима има ангел, на когото Бог някога е казвал:

„Седни от дясната ми страна,

докато подчиня твоите врагове на властта ти[‡]“?

Псалм 110:1

14 Нали всички ангели са духове, които служат на Бога и са изпратени да помагат на онези, които ще наследят спасение?

Нашето спасение е по-велико от закона

2 Затова трябва да отдаваме по-голямо внимание на нещата, които сме чули, за да не се отклоним от верния път. **2** Защото законът, който бе даден чрез ангели, имаше такава сила и всяко негово нарушаване и неподчиняване получи своето заслужено наказание. **3** Възможно ли е тогава да избегнем наказанието, ако пренебрегнем такова велико спасение? Пръв Господ провъзгласи това спасение, а след това пред нас го потвърдиха всички, които го бяха чули. **4** Към тяхното свидетелство Бог добави своето, като вършеше знамения, чудеса и различни чудотворства, и даваше на хората различни дарби на Святия Дух според волята си.

Христос прие човешки образ, за да спаси хората

5 Не на ангелите Бог подчини бъдещия свят, за който говорим. **6** По-скоро някъде в Писанията се казва:

„Какво е човекът, че да си загрижен за него?
 Или човешкият син,^{‡†} че да мислиш за него?“

7 За малко го постави по-долу от ангелите,
 увенча го със слава и чест

8 и всичко подчини на властта му.“

Псалм 8:4-6

Като подчини всичко на властта му, Бог не остави нищо, което да не му е подвластно. Но засега все

[‡] докато ... властта ти Букв.: „докато направя враговете ти столче за краката ти“. ^{††} човешкият син Може да означава всеки човек, но обикновено с името „Човешки Син“ (вж. речника) се нарича Исус, който показва какви трябва да бъдат хората според Божия план.

още не виждаме той да управлява така. ⁹ Исус беше поставен за малко по-долу от ангелите, но вече го виждаме увенчан със слава и чест заради начина, по който страда и умира. Според Божията благодат Исус трябваше да умре за цялото човечество.

¹⁰ Бог е този, за когото и чрез когото всичко съществува. Той искаше да има много синове и дъщери, които да споделят неговата слава. И извърши онова, което трябваше — направи съвършен Онзи, който ги поведе към спасение. Бог направи Исус истински Спасител чрез неговото страдание.

¹¹ Онзи, който прави хората святи, и онези, които са станали святи, имат един и същ Баща и затова Исус не се срамува да ги нарече свои братя и сестри. ¹² Той казва:

„Ще известя името ти на братята и сестрите си, ще те прославя с песен в църквата.“

Псалм 22:22

¹³ И отново:

„На Бога ще се надявам.“

Исаия 8:17

И още:

„Ето ме: мен и децата, които Бог ми даде.“

Исаия 8:18

¹⁴ И тъй като тези деца са хора от плът и кръв, той стана точно като всички останали човешки същества, за да може чрез смъртта си да унищожи този, който има власт над нея — дявола, ¹⁵ и да освободи онези, които заради страха си от смъртта цял живот са били държани в робство. ¹⁶ Съвсем ясно е, че не на ангелите помага Исус, а на Авраамовите потомци. ¹⁷ Затова той трябваше по всичко да прилича на братята и сестрите си, за да стане милостив и верен първосвещеник в служба на Бога и да заличи греховете на хората. ¹⁸ И понеже самият той беше подложен на изкушения и страдания, сега може да помага на онези, които са изкушавани.

Исус е по-велик от Моисей

3 Затова, святи братя и сестри, които участвате в небесното призвание, помислете за Исус, Божия пратеник и първосвещеник на вратата, която изповядваме. ² Той беше верен на Бога, който го постави на този пост, също както бе поставил Моисей, и направи всичко, което Бог искаше от него в Божия дом. ³ Но Исус заслужи по-голяма почит от Моисей, също както строителят получава по-голяма почит от дома, който е построил. ⁴ Всеки дом е построен от някого, а строителят на всичко е Бог. ⁵ Моисей беше верен като служител в целия Божий дом и свидетелстваше за онова, което Бог щеше да каже в бъдеще. ⁶ А Христос е верен като Син в Божия дом и този дом сме ние, ако успеем да запазим смелостта и надеждата, с която радостно се гордеем.

Продължавайте да следвате Бога

⁷ Затова, както казва Святият Дух:

„Ако днес чуете Божия глас,

⁸ не закоравявайте сърцата си както в миналото, когато се разбунтувахте срещу Бога, както в онзи ден на изкушение в пустинята.

⁹ Там предците ви изпитаха мен и търпението ми и четиридесет години гледах могащите ми дела.

¹⁰ Затова се разгневих на хората от онова поколение и казах:

«Те винаги се заблуждават в мислите си и никога не са познавали моите пътища.»

¹¹ И в гнева си се заклех:

«Никога няма да влязат в моята почивка!»

Псалм 95:7-11

¹² И така, братя и сестри, внимавайте никой от вас да няма зло, невярващо сърце и да изостави живия Бог. ¹³ Напротив: насърчавайте се един друг всеки ден, докато все още е „днес“, така че никой да не бъде измамен от греха и да стане коравосърдечен. ¹⁴ Защото сме участници заедно с Христос и така ще бъде, ако до края се държим здраво за увереността, която имаме в началото. ¹⁵ Както е казано:

„Ако днес чуете Божия глас, не закоравявайте сърцата си

както в миналото, когато се разбунтувахте срещу Бога.“

Псалм 95:7-8

¹⁶ Кои чуха Божия глас и се разбунтуваха? Не бяха ли това всички онези, които Моисей изведе от Египет? ¹⁷ Към кого беше Божият гняв четиридесет години? Не беше ли към всички онези, които съгрешиха и оставиха костите си в пустинята? ¹⁸ За кои Бог се закле, че никога няма да влязат в неговата почивка? Не бяха ли това непокорните? ¹⁹ И така, виждаме, че тези хора не можаха да влязат, защото не вярваха.

4 А Божието обещание да влезем в неговата почивка все още остава, затова да внимаваме никой от вас да не го пропусне. ² Нали както на нас, така и на тях бе проповядвана Благата вест, но посланието, което чува, не им помогна, защото когато го чува, не го приеха с вяра. ³ А ние, които повярвахме, можем да влезем в тази почивка, както Бог каза:

„И в гнева си се заклех:

«Никога няма да влязат в моята почивка!»

Псалм 95:11

Той каза това, въпреки че със сътворението на света бе свършил делото си. ⁴ Някъде в Писанията ето какво казва за седмия ден: „И в седмия ден Бог си почива от всичките си дела.“ ⁵ А на друго място в

† Цитат от Бит. 2:2.

Писанията повтаря: „Никога няма да влязат в моята почивка.“ †

⁶ Някои все пак ще влязат там. Но тези, които първи чува Благата вест, не влязоха поради неподчинението си. ⁷ Ето защо Бог отново определя ден, наричайки го „днес“, за който говори много години по-късно чрез Давид в цитирания по-горе откъс:

„Ако днес чуете Божия глас,
не закоравявайте сърцата си.“

Псалм 95:7-8

⁸ Ако Исус Навин †† ги беше завел в обещаната от Бога почивка, по-късно Бог не би говорил за друг ден. ⁹ Значи за Божия народ съботната почивка все още предстои. ¹⁰ Защото всеки, който влезе в Божиата почивка, също си почива от своя труд, точно както Бог си почива от своя. ¹¹ Затова да направим всичко възможно да влезем в тази почивка и никой да не падне, следвайки същия пример на непокорство.

¹² Божието слово е живо и действено. То е по-остро от кама — врязва се дълбоко в нас чак до мястото, където се разделят душа и дух, стави и костен мозък; съди мислите и намеренията на сърцето ¹³ и няма нищо в цялото творение, което може да остане скрито от погледа му — всичко е голо и открито пред очите на Онзи, пред когото ще отговоряме.

Исус — великият първосвещеник

¹⁴ Имаме велик първосвещеник, който е преминал през небесата — това е Исус, Синът на Бога — затова нека се държим здраво за вратата, която изповядваме. ¹⁵ Защото нашият първосвещеник не е такъв, че да не може да разбира слабостите ни. Напротив: имаме първосвещеник, който като нас беше изкушаван по всякакъв начин, но никога не съгреша. ¹⁶ Затова да пристъпим уверено към престола на благодатта, за да получим милост и намерим благодат, която да ни помага при нужда.

5 Всеки първосвещеник се избира измежду хората, за да служи на Бога от тяхно име и да принася дарове и жертви за грехове. ² Той е в състояние да разбере как се чувстват онези, които са невежи и правят грешки, понеже слабостта е част и от неговата природа, ³ а щом има слабости, трябва да принася жертви както за греховете на хората, така и за своите грехове.

⁴ Да бъдеш първосвещеник е чест, която никой не си присвоява сам. Бог удостоява с нея единствено онзи, когото призовава, както беше Аарон. ⁵ Така и Христос не си присвои сам славата на първосвещеничеството, а Бог го избра, като каза:

„Ти си моят Син.“

† Цитат от Пс. 95:11. †† Исус Навин След смъртта на Моисей Исус Навин става водач на израелтяните и ги завежда в обещаната от Бога земя.

Днес аз станах твой Баща.“

Псалм 2:7

⁶ А в друго Писание казва:
„Ти си свещеник завинаги,
също като Мелхиседек.“

Псалм 110:4

⁷ В дните на своя земен живот със силни викове и сълзи Исус отправяше молитви и молби към Онзи, който можеше да го спаси от смърт. Исус беше чут заради своето почитателно смирение. ⁸ Макар че беше Божият Син, чрез страданията си той се научи на послушание. ⁹ След като бе направен свършен, той стана източникът на вечно спасение за всички, които му се подчиняват. ¹⁰ Тогава Бог го издигна за първосвещеник, също като Мелхиседек.

Авторът предупреждава

¹¹ Много можем да говорим за тези неща, но е трудно да ви бъдат обяснени, тъй като сте станали хора, които бавно проумяват. ¹² Би трябвало сега вече вие да сте учители, а отново имате нужда някой да ви учи на основните начала на Божиите учения; нуждаете се от мляко, а не от твърда храна! ¹³ Всеки, който се храни с мляко, е още бебе и е неопитен в правилното учение. ¹⁴ А твърдата храна е за зрели хора, които чрез постоянно практикуване са обучили духовните си сетива да различават доброто от злото.

6 Затова да оставим зад гърба си началните уроци за Христос и да продължим напред към зрелостта. Да не се връщаме пак към онова, с което започнахме. Започнахме с това, че се покаяхме от делата, водещи към смърт, и повярвахме в Бога. ² Бяхме научени за кръщенията, † а също и за полагането на ръце, за възкресението на мъртвите и за вечния съд. ³ И с Божието позволение ще сторим това.

⁴ Не е възможно да накараме да се променят онези, които веднъж са били просветени, вкусили са от небесния дар, получили са от Святия Дух, ⁵ опитали са добротата на Божието слово и силите на Божия бъдещ свят, ⁶ а след всичко това са отпаднали. Невъзможно е да ги накараме да се покаят и положат ново начало, защото те отново разпъват на кръста Божия Син и го излагат да бъде позорен пред всички.

⁷ Земя, която попива падащия върху нея дъжд и дава реколта, полезна за онези, които я обработват, получава Божието благословение. ⁸ А земя, която ражда тръни и бодили, е ненужна и е заплашена от проклятие, и ще бъде унищожена с огън.

† кръщения Тук думата „кръщения“ може да означава християнското кръщение (кратко потапяне във вода, символично „погребение“) или да се отнася до еврейските церемониални измивания.

⁹ Макар че говорим така, за вас, скъпи мои, с увереност очакваме нещо по-добро, нещо, което ще ви донесе спасение. ¹⁰ Защото Бог е справедлив и няма да забрави труда ви и любовта ви към него, изразена в служението, което оказахте и продължавате да оказвате към хората му. ¹¹ Нашето желание е всеки от вас да показва същото усърдие до края, за да получите онова, за което се надявате, ¹² да не ставате мързеливи, а да подражавате на онези, които чрез вяра и търпение наследяват обещанията, дадени от Бога.

¹³ Когато Бог даде своето обещание на Авраам, той се закле в себе си, тъй като нямаше друг по-велик, в когото да се закъдне. ¹⁴ Той каза: „Щедро ще те благословя и ще ти дам многобройно потомство.“ ¹⁵ Авраам търпеливо чакаше и получи обещаното.

¹⁶ Хората винаги се заклеват в някой по-велик от тях, потвърждавайки с клетвата истинността на думите си, и това слага край на всички спорове. ¹⁷ Бог искаше ясно да покаже на наследниците на обещанието неизменността на намерението си и затова даде гаранция, като се закле. ¹⁸ Направи го, така че чрез тези две неотменими действия, в които е невъзможно Бог да лъже, ние, които сме прибягнали при него, търсейки безопасност, да бъдем силно насърчени да се държим за надеждата, която ни се предлага. ¹⁹ За душата ни тази надежда е като здрава и сигурна котва. Тя влиза във вътрешното светилище зад завесата, ²⁰ където като предвестник заради нас влезе Исус и стана първосвещеник за вечни времена, също като Мелхиседек.

Свещеникът Мелхиседек

7 Този Мелхиседек беше цар на Салим и свещеник на Всевишния Бог. Той посрещна Авраам, който се връщаше след победата си над царете, и го благослови. ² Авраам му даде една десета от спечеленото. А името на Мелхиседек има две значения: първото е „цар на правдата“, а второто — „цар на Салим“, което означава „цар на мира“. ³ Не се знае кой е баща му и коя е майка му, нито пък от кой род е †; не се знае кога е роден, нито кога е умрял. И той като Божия Син остава свещеник завинаги.

⁴ Виждате колко велик е бил този човек, щом даже патриархът Авраам му даде една десета от плячката си. ⁵ Законът повелява на онези потомци на Левий, които встъпват в свещеническа служба, да събират десятък от народа, тоест от собствените си сънародници, макар че те също са потомци на Авраам. ⁶ А Мелхиседек не беше от рода на Левий, но взе десятък от Авраам и го благослови — благосло-

† Цитат от Бит. 22:17. †† Не се знае ... от кой род е Букв.: „Мелхиседек беше без баща, без майка, без родословие“.

ви този, който имаше Божиите обещания. ⁷ Несъмнено е, че благославящият стои по-високо от благославяния. ⁸ Свещениците, които събират десятък, са смъртни, а за Мелхиседек Писанието твърди, че още е жив. ⁹ Би могло дори да се каже, че Левий, който получава десятъци, в действителност плати своя десятък чрез Авраам, ¹⁰ защото Левий е бил в тялото на своя праотец, когато Мелхиседек го е срещнал.

¹¹ Но ако можеше да се постигне съвършенство чрез левитското свещеничество (въз основа на което хората получиха закона), защо тогава трябваше да се появи друг свещеник: като Мелхиседек, а не като Аарон? ¹² А когато има промяна в свещеничеството, трябва да има промяна и в закона. ¹³ Този, за когото говорим, не беше от племето на Левий и никога никой от неговото племе не е служил пред олтара. ¹⁴ Всеки знае, че нашият Господ е от племето на Юда, а за свещеници от това племе Моисей не споменава нищо.

Исус е свещеник като Мелхиседек

¹⁵ Всичко става още по-ясно, когато идва този друг свещеник, който е като Мелхиседек. ¹⁶ Той бе издигнат за свещеник не по човешките правила и закони, а по силата на живот, който е неунищожим. ¹⁷ За него е свидетелствано в Писанието: „Ти си свещеник завинаги, също като Мелхиседек.“ ‡

¹⁸ Сега предишната заповед се отменя, понеже беше безсилна и безполезна. ¹⁹ Законът не доведе до съвършенство, а сега ни се дава по-добра надежда, чрез която да се приближим до Бога.

²⁰ Важно е, че всичко това стана с даване на клетва, докато другите ставаха свещеници без даване на клетва. ²¹ Исус бе издигнат за свещеник с даване на клетва от страна на Бога, който му каза:

„Господ се закле и няма да измени на думата си: «Ти си свещеник завинаги.»“

Псалм 110:4

²² Това означава, че Исус е гаранция за по-добър завет.

²³ Другите свещеници бяха много, защото никой от тях не можеше да продължи своята служба, след като смъртта я преустанови. ²⁴ Но щом Исус живее вечно, значи неговото свещеничество е непреходно. ²⁵ Затова той може завинаги да спаси онези, които идват при Бога чрез него, защото винаги живее да се застъпва за тях.

²⁶ Такъв първосвещеник ни трябва — свят, невинен и чист, отделен от грешниците и въздигнат над небесата. ²⁷ Той, за разлика от другите първосвещеници, не е длъжен всеки ден да принася жертви първо за своите грехове, а после и за греховете на народа, защото той извърши това веднъж завина-

‡ Цитат от Пс. 110:4.

ги, когато принесе в жертва самия себе си.²⁸ Законът поставя за първосвещеници хора с човешки слабости, а обещанието, изречено с Божието полагане на клетва, което стана след закона, постави за първосвещеник Сина, станал свършен завинаги.

Исус е нашият първосвещеник

8 Същността на това, което говорим, е, че имаме такъв първосвещеник, който седна отдясно на престола на Величието в небесата² и служи в Най-Святото Място в истинската скиния, издигната от Господа, а не от човек.

³ Всеки първосвещеник се поставя, за да принася дарове и жертви, така че и нашият първосвещеник трябваше да има нещо, което да принесе. ⁴ Ако живееше на земята, той нямаше да бъде дори свещеник, защото вече има свещеници, които принасят даровете, изисквани от закона. ⁵ Тяхната служба е само подобие или сянка на небесните неща. Затова Бог предупреди Моисей, когато той се готвеше да издигне скинията: „Постарай се да направиш всичко по образаца, който ти беше показан в планината.“^{†6} Но Исус бе поставен на служба, която далеч превъзхожда тяхната, точно както новият завет, чийто посредник е той, далеч превъзхожда стария и се основава на обещания за по-добри неща.

⁷ Ако първият завет беше без недостатъци, нямаше да се търси друг, който да го замени. ⁸ Но Бог обвини хората с думите:

„Виж! Идва времето, казва Господ, когато ще склуча нов завет с народа на Израел^{††} и народа на Юда.

⁹ Той няма да е като онзи завет, който склучих с предците им в деня, когато ги хванах за ръка, за да ги изведа от Египет, защото те не останаха верни на моя завет и аз се отвърнах от тях, казва Господ.

¹⁰ Това е заветът, който ще склуча с народа на Израел

след онези дни, казва Господ.
В умовете им ще вложа законите си
и върху сърцата им ще ги напиша.
Аз ще бъда техният Бог
и те ще бъдат моят народ.

¹¹ И няма да е нужно вече никой да учи своя съгражданин или сънародник и да му казва: «Познай Господа!», защото всички ще ме познават — от най-ниско до най-високопоставения.

¹² Ще им простя всички злодеяния

† Цитат от Изх. 25:40. †† Израел Първоначално така се нарича еврейският народ, но името „Израел“ също се използва, за да обозначи целия Божий народ — всички хора, които са святи и принадлежат на Бога. Вж. още ст. 10.

и никога вече няма да си спомня греховете им.“

Еремия 31:31-34

¹³ Бог нарече този завет „нов“, като с това призна първия за стар, а всичко, изживяло времето си и вече остаряло, скоро изчезва.

Богослужението по времето на стария завет

9 Първият завет имаше правила, по които да се служи на Бога, и земно светилище за поклонение. ² Издигната бе скиния, в чиято първа част, наречена „Святото Място“, бяха поставени светилникът и масата за присъствените хлябове,[‡] принесени на Бога. ³ Зад втората завеса беше онази част, наречена „Най-Святото Място“, ⁴ а в нея се намираха златният жертвеник за изгаряне на тамян и кивотът на завета, целият обкован в злато. В кивота бяха поставени златният съд с манна, Аароновият жезъл, който някога се беше разлистил, и каменните плочи с десетте заповеди на завета. ⁵ Над кивота бяха херувимите на славата, прострели криле над мястото на умилостивението. ^{††} Но сега не е нужно да говорим подробно за всичко.

⁶ Когато тези неща бяха подредени по описания начин, свещениците всеки ден влизаха в първата част, където извършваха богослужението. ⁷ А във втората част имаше право веднъж годишно да влиза само първосвещеникът, който винаги трябваше да носи жертвена кръв и да я принася пред Бога за своите грехове и за греховете, извършени от хората поради незнание. ⁸ С тези две отделни части Святият Дух ни учи, че пътят към Най-Святото Място не е бил отворен, докато все още е съществувала първата част,⁹ символизираща настоящето. Това означава, че принесените дарове и жертви не могат да очистят съвестта на онези, които ги принасят, и така да ги направят свършени,¹⁰ защото се отнасят само до ястия и питиета, и различни ритуални измивания. Това са само външни правила, които Бог постанови, докато дойде новият ред.

Богослужението по времето на новия завет

¹¹ Но сега дойде Христос като първосвещеник на всичко добро, което вече е настояща действителност. Той служи в скиния по-велика и по-свършена — скиния, която не човешки ръце са създали и която не е част от този сътворен свят. ¹² Той не използва кръвта на кози и телци, а влезе в Най-Святото Място веднъж и завинаги със своята собствена кръв, като с нея ни осигури вечно изкупление. ¹³ Щом кръвта на кози и телци и пепелта на една

‡ присъствените хлябове ¹² безквасни хляба, дар за Бога, поставяни в храма в Ерусалим всяка събота. Само свещениците имат право да ядат този хляб. Вж. Лев. 24:5-9. †† мястото на умилостивението Място върху кивота на завета, където веднъж годишно първосвещеникът слага кръвта на жертвеното животно, за да плати за греховете на хората.

юница, поръсени върху нечистите, могат да ги осветят и да ги очистят външно, ¹⁴ колко по-голяма сила ще има тогава кръвта на Христос! Чрез вечния Дух той предложи на Бога себе си като съвършена жертва. Неговата кръв ще очисти съвестта ни от делата, водещи до смърт, за да можем да служим на живия Бог.

¹⁵ Затова Христос е посредникът на един нов завет, като със смъртта си изкупи греховете, извършени по време на първия, за да могат сега призваните от Бога да получат обещаното им вечно наследство.

¹⁶ Щом има завещание, [†] трябва да е налице и доказаната смърт на този, който го е направил, ¹⁷ защото завещанието влиза в сила само след смъртта на завещателя и не може да бъде изпълнено, докато той е жив. ¹⁸ Ето защо и първият завет не влезе в сила без кръв, ¹⁹ затова след като извести на всички хора всяка заповед на закона, Моисей взе кръвта на телци и кози, смеси я с вода, червена вълна и исоп, напръска с това книгата със закона и всички хора, ²⁰ като каза: „Това е кръвта на завета, който Бог ви заповяда да спазвате.“ ^{††} По същия начин той напръска скинията и всичко, което се използва при богослужението. ²² Според закона почти всичко се очиства с кръв и няма опрощение, ако не се простее кръв.

Жертвата на Христос премахва греховете

²³ С такива жертви трябваше да се очистят подобията на небесните неща, но за самите небесни неща трябваша по-добри жертви. ²⁴ Христос не влезе в светилище, издигнато от човешки ръце — подобие на истинското, а отиде в самото небе да застане сега пред Бога от наше име. ²⁵ Той не влезе да се принесе в жертва многократно, както всяка година прави първосвещеникът, влизайки в Най-Свящото Място с чужда кръв. ²⁶ Защото ако беше така, то от сътворението на света до днес той би трябвало много пъти да страда. Вместо това Христос се яви веднъж и завинаги сега, в края на времената, за да премахне греха, като принесе в жертва себе си. ²⁷ Участието на човек е да умре веднъж и след това се изправя пред съд. ²⁸ Така и Христос принесе себе си в жертва веднъж, за да премахне греховете на много хора, и ще се яви втори път: не за да изкупва грехове, а за да спаси онези, които го чакат с нетърпение.

Жертвата на Христос ни прави съвършени

10 Законът ни дава само неясни контури на бъдещите блага, а не истинския им образ, и никога не може с едни и същи жертви, принасяни

[†] завещание Гръцката дума също се превежда като „завет“ или „споразумение, договор“. ^{††} Цитат от Изх. 24:8.

постоянно година след година, да направи съвършени онези, които идват с тях да се поклонят на Бога. ² Нали ако можеше да стори това, вече нямаше да се принасят жертви, защото онези, които се поклонят, щяха да бъдат очистени веднъж завинаги и нямаше да се чувстват виновни за греховете си. ³ Вместо това, жертвоприношенията всяка година напомнят на хората за греховете им. ⁴ Невъзможно е кръвта на юнци и кози да премахне греховете.

⁵ Затова, когато дойде в света, Христос каза:

„Ти не искаше жертва и принос,
но приготви тяло за мен.

⁶ Теб не те радваха всеизгаряния
и жертви за грехове.

⁷ Тогава казах: «Ето ме!

Както пише за мен в книгата на закона,
дойдох да изпълня волята ти, о Боже!»“

Псалм 40:6-8

⁸ Първите му думи бяха: „Ти не искаше жертви и приноси, нито те радваха всеизгаряния и жертви за грехове“, (макар че законът изисква да бъдат принесени). ⁹ А след това каза: „Ето ме! Дойдох да изпълня волята ти.“ По този начин той отмени първата система и постави начало на втората. ¹⁰ Според тази воля ние станяхме святи чрез жертвата на тялото на Исус Христос, извършена веднъж и завинаги.

¹¹ Всеки ден свещеникът се изправя да изпълни задълженията си и отново и отново принася едни и същи жертви, които никога не могат да премахнат греховете. ¹² А Христос принесе една единствена жертва за греховете и тази жертва е достатъчна за всички времена. След това той седна отдясно на Бога. ¹³ Сега чака, докато враговете му бъдат подчинени на властта му, ¹⁴ защото с една жертва той направи онези, които са станали святи, съвършени завинаги.

¹⁵ Святият Дух също ни потвърждава това. Първо той казва:

„Това е заветът, който ще склуча с тях
след онези дни, казва Господ:
в сърцата им ще вложа законите си,
в умовете им ще ги напиша.“

Еремия 31:33

¹⁷ А след тези думи допълва:

„И греховете и злодеянията им
никога вече няма да си спомня.“

Еремия 31:34

¹⁸ Щом те са простени, значи жертва за грях повече не е нужна.

[‡] докато ... властта му Букв.: „докато враговете му бъдат направени столче за краката му“.

Приближете се към Бога

¹⁹ Братя и сестри, чрез кръвта на Исус можем уверено да влезем в Най-Святото Място ²⁰ по нов и жив път, който той отвори за нас през завесата, тоест чрез своето тяло. ²¹ Имаме велик свещеник над Божия дом. ²² Затова, след като сърцата ни са напръскани, за да се очистим от виновна съвест, и след като сме измили телата си с чиста вода, да се приближим към Бога с искрени сърца и непоколебима вяра. ²³ Нека здраво се хванем за надеждата, която изповядваме, защото Онзи, който даде обещанието, държи на думата си.

Подкрепяйте се един друг

²⁴ Да се отнасяме с разбиране един към друг и да се насърчаваме към любов и добри дела. ²⁵ Да не преставаме да се събираме, какъвто навик имат някои, и да се подкрепяме помежду си; и все по-често да го правим, виждайки, че Денят приближава.

Не отхвърляйте Христос

²⁶ Ако съзнателно продължаваме да съгрешаваме, след като напълно сме познали истината, за нашите грехове няма да има друго жертвоприношение. ²⁷ Остава ни само ужасяващото очакване на съда и яростния огън, който ще погълне онези, които се противопоставят на Бога. ²⁸ Всеки, който отказва да се подчини на закона на Моисей, безмилостно се осъжда на смърт въз основа на показания на двама или трима свидетели. ²⁹ Помислете тогава какво по-страшно наказание заслужава онзи, който е потъпкал Божия Син, показал е пълно неуважение към кръвта на завета, чрез която е станал свят, и е обидил Духа на благодатта! ³⁰ Познаваме Онзи, който каза: „Мое е отмъщението. Аз ще отплатя.“[†] и също: „Господ ще съди своя народ.“^{††31} Ужасно е да попаднеш в ръцете на живия Бог.

Не губете предишната си смелост и радост

³² Спомнете си дните в началото, когато бяхте току-що просветени. Вие трябваше да понесете предизвикателството на жестоки страдания. ³³ Понякога търпяхте обиди и мъчения пред очите на всички, друг път споделяхте страданията на онези, които бяха подложени на такова отношение. ³⁴ И не само бяхте съпричастни към мъките на хвърлените в затворите, но и когато отнемаха имота ви, приемахте това с радост, понеже знаехте, че притежавате нещо по-добро, нещо непреходно.

³⁵ Не губете смелостта си и ще бъдете богато възнаградени. ³⁶ Трябва да постоянствате, за да полу-

чите Божието обещание, след като сте изпълнили волята му. ³⁷ Защото:

„Още малко и Идващият ще дойде и няма да се забави.

³⁸ Моят праведник чрез вяра ще живее, но ако от страх се отдръпне, душата ми няма да се радва в него.“

Авакум 2:3-4 (Септуагинта)

³⁹ Ние не сме от хората, които се отдръпват от страх и са изгубени, а сме онези, които имат вяра и са спасени.

Вярата

11 Вярата е сигурност в това, на което се надяваме, увереност в неща, които не можем да видим. ² Заради тази вяра Бог похвали хората, живели в древността.

³ Защото вярваме, ние разбираме, че вселената е сътворена по заповедта на Бога и видимото се е родило от невидимото.

⁴ Защото вярваше, Авел принесе на Бога по-добра жертва от тази на Каин. Бог одобри даровете му и го нарече праведен; и сега, макар и мъртъв, той все още ни говори чрез вярата си.

⁵ Защото вярваше, Енох бе пренесен в друг живот, без някога да умре. Тялото му не беше открито — Бог бе пренесъл Енох, и съществува свидетелството, че преди да бъде пренесен, той е радвал Бога. ⁶ Ако човек няма вяра, е невъзможно да радва Бога. Който отива при Бога, трябва да вярва, че той съществува и възнагражда всеки, който наистина го търси.

⁷ Защото вярваше, когато Ной бе предупреден за неща, които никой още не виждаше, той прие всичко за истина и построи своя кораб, за да спаси семейството си. Чрез вярата си Ной осъди света и наследи праведността, която идва чрез вяра.

⁸ Защото вярваше, Авраам послуша Бога, когато той го призова да тръгне към обещаната му в наследство земя, и замина, макар че не знаеше къде всъщност отива. ⁹ Защото вярваше, той живя в обещаната земя като чужденец. Живя в шатри с Исаак и Яков, които бяха наследници заедно с него на същото обещание, ¹⁰ защото очакваше града † с вечни основи, чийто архитект и строител е Бог.

¹¹ Защото вярваше, Авраам се сдоби с дете въпреки напредналата си възраст и безплодието на Сара, понеже счете за верен Онзи, който бе дал обещанието. ¹² И така, от този човек, който бе на прага на смъртта, се народиха потомци, многобройни като звездите на небето и неизброими като песъчинките на морския бряг.

¹³ До последния си ден всички тези хора живяха, вярвайки. Те не получиха обещанията, а само ги

† Цитат от Вт. 32:35. †† Цитат от Вт. 32:36.

‡ града Духовният „град“, наречен още „небесния Ерусалим“, където Бог живее със своя народ (вж. Евр. 12:22).

зърнаха отдалеч и ги приветстваха. Те открито признаваха, че са само чужденци, които посещават земята. ¹⁴ Хора, които говорят така, показват, че търсят страна за своя родина. ¹⁵ Ако имаха предвид тази, която бяха напуснали, можеха да се завърнат там. ¹⁶ Но те копнееха за по-добра — тоест за небесна страна. Заради това Бог не се срамува да се нарече техен Бог, защото им е приготвил град.

¹⁷ Защото вярваше, Авраам бе готов да принесе в жертва Исаак, когато Бог поиска да го изпита. Да, този, който получи обещанията, бе готов да принесе в жертва единствения си син, ¹⁸ за когото Бог му бе казал: „Чрез Исаак ще дойдат потомците ти.“

¹⁹ Авраам разсъди, че Бог може дори да възкресява от мъртвите, и в известен смисъл сякаш си върна Исаак оттам, когато Бог го възпря да извърши това жертвоприношение.

²⁰ Защото вярваше, Исаак благослови Яков и Исав за онова, което им предстоеше. ²¹ Защото вярваше, Яков благослови всеки от синовете на Йосиф, когато умираше, и се поклонил на Бога, подпирайки се на бастуна си.

²² Защото вярваше, в края на живота си Йосиф говори за излизане на израелтяните от Египет и даде наставления какво да правят с тленните му останки.

²³ Защото вярваша, родителите на Моисей го криха три месеца, след като се роди. Те видяха какво хубаво дете е и не се страхуваха от нареждането на царя.

²⁴ Защото вярваше, когато порасна, Моисей отказа да го наричат сина на фараоновата дъщеря.

²⁵ Вместо да се радва на краткотрайните наслади на греха, той предпочете да страда заедно с Божия народ. ²⁶ За него позорът, изстрадан заради Месията, беше по-ценен от съкровищата на Египет, тъй като погледът му беше отправен напред към обещаната му награда.

²⁷ Защото вярваше, той напусна Египет, без да се бои от гнева на царя и остана твърд, сякаш можеше да види Онзи, който е невидим. ²⁸ Защото вярваше, Моисей отпразнува Пасхата и поръси с кръвта, за да не може Унищожителят ^{††} да докосне първородните на Израел.

²⁹ Защото вярваша, хората пресякоха Червено море, сякаш вървяха по суша. Но когато египтяните се опитаха да сторят същото, се издавиха.

³⁰ Защото израелтяните вярваша, стените на Ерихон се срутиха, след като бяха обкръжени в продължение на седем дни.

³¹ Защото вярваше, Раав проститутката, която приятелски прие съгледвачите, не беше убита с непокорните.

[†] Цитат от Бит. 21:12. ^{††} Унищожителят За да накаже египтяните, Бог изпраща ангел да убие първородния във всеки дом. Вж. Изх. 12:29-32.

³² Какво още да добавя? Няма да ми стигне времето да разкажа за Гедеон, Варак, Самсон, Йефта, Давид, Самуил и пророците. ³³ Тези хора имаха вяра и затова побеждаваха царства, раздаваха правосъдие, получаваха обещания от Бога, затваряха усти на лъвово, ³⁴ потушаваха огромни пожари, спасяваха се от острието на меч, от слабостта печелеха сила, в битките ставаха могъщи и обръщаха в бяг чуждите войски. ³⁵ Жените получаваха обратно своите мъртви, които бяха възкресени. Други биваха измъчвани, но отказваха освобождение, за да бъдат възкресени за по-добър живот. ³⁶ Някои трябваше да търпят подигравки и бичуване, а други — окови и затвор. ³⁷ С камъни ги умъртвяваха, с триони на две ги разрязваха, с мечове ги убиваха. Те се скитаха облечени в овчи и кози кожи — бедни, гонени, малтретирани. ³⁸ Светът не ги заслужаваше. Скитаха се из пустини и планини, криеха се в пещери и дупки в земята.

³⁹ Заради вярата си всички тези хора бяха похвалени, но не получиха обещаното. ⁴⁰ За нас Бог бе предопределил нещо по-добро, така че само заедно с нас да могат да станат свършени.

Следвайте примера на Исус

12 Заобиколени сме от тези многобройни свидетели, затова да отхвърлим от себе си всичко, което ни пречи, и греха, който толкова лесно ни оплита, и с упорито постоянство да тичаме по трудния път на надбягването, който лежи пред нас.

² Нека винаги пред погледа ни бъде Исус, който ни води в нашата вяра и я прави свършена. Заради радостта, която го очакваше, той изтърпя смъртта на кръста и презря срама й, и сега е седнал отдясно на Божия престол. ³ Помислете за него — той изтърпя такива злъчни обиди от страна на грешниците! Така че, не се изморявайте и не се отказвайте.

Бог е като баща

⁴ В борбата си против греха вие още не сте се изправяли пред смъртта. ⁵ Нима сте забравили насърчителните думи, с които Бог се обръща към вас като към синове:

„Сине мой, не гледай лекомислено на възпитанието от Господа.

Не се отчайвай, когато той те изобличава.

⁶ Защото Господ възпитава онези, които обича, и наказва всеки, когото приема за свой син“?

Притчи 3:11-12

⁷ Търпеливо понасяйте възпитанието, защото то показва, че Бог се отнася към вас като към синове. Нима има син, чийто баща да не го възпитава? ⁸ А не ви ли възпитават като всички останали, значи сте незаконни, а не истински синове. ⁹ Ние всички

сме имали земни бащи, които са ни възпитавали, и ние сме ги уважавали. Колко по-голямо тогава трябва да е подчинението ни към нашия духовен Баща, за да живеем! ¹⁰ Нашите земни бащи ни възпитаваха за кратко и така, както считаха за най-добре, а Бог ни възпитава за наше добро, за да можем да станем святи като него. ¹¹ Когато ни възпитават, това не носи радост, а скръб, но по-късно, след като сме се поучили, получаваме мир, защото започваме да живеем праведно.

Внимавайте как живеете

¹² И така, повдигнете отпуснатите си ръце и заякчете слабите си колене! ¹³ Вървете по прави пътеки, за да не се изкълчи куцията крак, а напротив — да оздравее.

¹⁴ Старайте се да живеете в мир с всички хора и животът ви да е свят, защото без святост никой няма да види Господа. ¹⁵ Внимавайте да няма някой, който да не успее да получи Божията благодат, да не поникне някой горчив корен, който да причини вреда и да оскверни много други хора. ¹⁶ И никой да не върши сексуални грехове, нито да е със светски ум като Исав, който за едно ядене продаде правото си на първороден. ¹⁷ Както знаете, по-късно той поиска да получи благословията на баща си, но беше отхвърлен и по никакъв начин не можа да промени стореното, въпреки че се молеше със сълзи на очи.

¹⁸ Вие не сте дошли при онова, което може да бъде усетено чрез сетивата и което изгаря с огън, нито при тъмнина, мрак или буря, ¹⁹ нито при тръбен звук, нито при говорещ глас, накарал онези, които го чува, да се молят никога повече да не го чуят, ²⁰ защото не можеха да понесат това, което им се заповядваше: „Дори ако животно се докосне до планината, ще бъде убито с камъни.“ ^{†21} Наистина гледката беше толкова ужасяваща, че Моисей каза: „Треперя от страх! †† ‡

²² Не, вие сте дошли при планината Сион, при града на живия Бог, при небесния Ерусалим, при десетките хиляди ангели, събрали се с радост, ²³ при църквата на първородните, чиито имена са записани в небесата, при Бога, съдията на всички хора, при духовете на праведните, които са станали съвършени. ²⁴ И сте дошли при Исус, посредника на новия завет, и при поръсената кръв, която говори за по-добри неща от кръвта на Авел.

²⁵ Внимавайте да не откажете да слушате Онзи, който ви говори. Щом не можаха да избегнат наказание онези, които отказаха да се вслушат в гласа на този, който ги предупреждаваше на земята, то колко по-малка е надеждата да избегнем наказани-

† Цитат от Изх. 19:12,13. †† Цитат от Вт. 9:19. ‡ Стихове 18-21 имат се предвид събитията, преживяни от народа на Израел при планината Синай и записани в Изход 19.

ето, ако се отвърнем от Онзи, който ни предупреждава от небесата! ²⁶ Тогава гласът му разтърси земята, но сега той е обещал: „Още веднъж ще разтърся не само земята, но и небето.“ ^{†27} Думите „още веднъж“ показват, че всичко, което може да се поклати, ще изчезне — а само сътвореното може да се поклати; непоклатимото ще остане.

²⁸ И така, щом получаваме непоклатимо царство, нека се изпълним с признателност, за да служим на Бога по начин, който го радва, с уважение и страхопочитание, ²⁹ защото нашият Бог е всепоглъщащ огън.

Как да радваме Бога

13 Продължавайте да се обичате като братя и сестри в Христос. ² Не забравяйте да сте гостоприемни, защото така, без да знаят, някои са посрещали в домовете си ангели. ³ Спомняйте си за затворниците сякаш сте заедно с тях в затвора. Не забравяйте страдащите, защото и вие имате тяло, което може да бъде подложено на страдания.

⁴ Бракът трябва да се почита от всички и брачното легло да се пази неопетнено, защото Бог ще съди сексуално неморалните и прелюбодейците. ⁵ Не робувайте на любовта към парите и се задоволявайте с това, което имате, защото Бог е казал:

„Никога няма да те изоставя.
Никога няма да те напусна.“

Второзаконие 31:6

⁶ Затова уверено можем да кажем:

„Господ ми помага, няма защо да се страхувам.
Какво би могъл да ми стори човек?“

Псалм 118:6

⁷ Помнете водачите си, които ви учеха на Божието послание — размислете как живяха и как умряха, и бъдете като тях във вярата. ⁸ Исус Христос е същият и вчера, и днес, и завинаги. ⁹ Не се оставяйте да ви отклонят различни учения, чужди на Благата вест. За предпочитане е да укрепвате сърцата си с благодат, а не с правила за храни, които не помогнаха на онези, които ги спазваха.

¹⁰ Имаме олтар, от който свещениците, служещи в скинията, нямат право да ядат. ¹¹ Първосвещеникът отнася кръвта на жертвените животни в Най-Свящото Място като принос за греховете, а телата на тези животни се изгарят във от стана. ¹² Така и Исус страда и умря извън градската порта, за да направи хората святи чрез собствената си кръв. ¹³ Затова да отидем при него извън стана и споделим с него срама му. ¹⁴ Защото тук нямаме постоянен град, а търсим бъдещия. ¹⁵ И нека чрез Исус непрестанно принасяме на Бога жертва на възхвала, тоест плода на устните ни, изповядващи неговото име. ¹⁶ Не пропускайте да вършите добро и да

‡† Цитат от Аг. 2:6.

споделяте каквото имате, защото именно такива жертви радват Бога.

¹⁷ Слушайте водачите си и им се подчинявайте, защото те бдят за душите ви и ще отговарят за вас. Така те ще могат да вършат работата си с радост, а не с болка и скръб, което няма да ви е от полза.

¹⁸ Молете се за нас. Уверени сме, че съвестта ни е чиста и винаги се опитваме да постъпваме правилно. ¹⁹ Най-наистина ви моля за това, за да мога час по-скоро да бъда отново изпратен при вас.

Последни думи и поздрав

²⁰ Нека Богът на мира, който чрез кръвта на вечния завет възкреси от мъртвите великия пастир на

овците — нашия Господ Исус, ²¹ ви снабди с всичко добро, за да изпълните волята му. И нека чрез Исус Христос постигне в нас онова, което го радва. На Исус Христос да бъде славата завинаги! Амин.

²² Моля ви, братя и сестри, търпеливо да изслушате това послание, с което искам да ви насърча. То е съвсем кратко. ²³ Знайте, че нашият брат Тимотей е пуснат на свобода и веднага щом пристигне, ще го взема със себе си и двамата ще дойдем да ви видим.

²⁴ Поздравете всички свои водачи и всички Божии хора. Вярващите, които са в Италия, ви пращат поздрав.

²⁵ Божията благодат да бъде с всички вас.

ЯКОВ

1 Яков, слуга на Бога и на Господ Исус Христос, поздравява Божиите хора, † пръснати по целия свят.

Вяра и мъдрост

2 Радвайте се много, братя и сестри, всеки път, когато се изправяте пред всякакви изпитания, **3** защото знаете, че чрез тях се проверява вярата ви и се учите на търпение. **4** Ако позволите на това търпение да работи във вас, крайният резултат ще е добър. Ще достигнете съвършенство и пълнота, без да ви липсва нищо.

5 Ако пък на някого липсва мъдрост, да поиска от Бога, който щедро дава на всички и никого не порицава, и той ще му я даде. **6** Но тя трябва да се поиска с вяра, без всякакви съмнения, защото който се съмнява, е като морска вълна, подхвърляна и блъскана от вятъра. **7** Такъв човек се двоуми и в действията си е колеблив, затова да не се надява, че ще получи нещо от Господа.

Истинското богатство

9 Бедният брат да се радва на това, че Бог го смята за важен, **10** а пък богатият брат — на това, че се случват лоши неща, които го смиряват, защото ще изчезне, както цветът на полската трева. **11** Слънцето изгрява и с палещите си лъчи изсушава растението. Цветът му окапва и хубостта му загива. Така е и с богатия: докато крои планове за работата си, ще повехне.

Изпитания и изкушения

12 Какви благословения има за онзи, който бъде изпитан и остане верен! След като успешно издържи изпитанието, той ще получи венеца на живота, обещан от Бога на хората, които го обичат. **13** Никой, когато е изкушен да извърши зло, не трябва да казва: „Това изкушение идва от Бога“, защото Бог не може да бъде изкушен от злото и той никого не изкушава. **14** От собственото си желание всеки е изкушен, повлечен, подмамен. **15** После желанието зачева и ражда грях, а грехът, когато се развие напълно, ражда смърт.

† Божиите хора Букв.: „дванадесетте племена“. Вярващите в Христос са сравнени с племената на Израел — Божия избран народ в Стария Завет.

16 Не се заблуждавайте, скъпи братя и сестри! **17** Всяко добро и всеки съвършен дар са дадени от горе — те идват от Отца, твореца на светлините, който не се променя като сенките на тези светлини, а остава неизменен. **18** Той избра да ни даде живот чрез словото на истината, за да бъдем първи по важност сред всичко, което е сътворил.

Слушане и спазване

19 Знайте това добре, скъпи братя и сестри: с готовност слушайте и не бързайте да говорите. Въздържайте гнева си, **20** защото той пречи на човек да живее така, както иска Бог. **21** Изхвърлете всяка морална нечистота и всяко зло, и смирено приемоте посъто в сърцата ви Божие слово, което може да ви спаси.

22 Бъдете изпълнители, а не само слушатели на Божието слово, иначе сами себе си заблуждавате. **23** Защото който само слуша словото, без да го изпълнява, е като човек пред огледало — **24** той вижда образа си там, а после си отива и веднага забравя как е изглеждал. **25** А този, който внимателно изучава Божия съвършен закон, носещ свобода, и стои твърд в него, който не е само слушател, бързо забравящ думите му, а и активен техен изпълнител, ще бъде благословен, когато го спазва.

Как да се покланяме на Бога

26 Ако някой се мисли за религиозен, а не сдържа езика си, заблуждава сам себе си и неговата „религия“ е без стойност. **27** Поклонението, което Бог приема за чисто и непорочно, се изразява в това да се грижиш за сираци и вдовици, когато са в нужда, и да останеш неосквернен от светското влияние.

Обичайте всички хора

2 Братя и сестри, като вярващи в нашия славен Господ Исус Христос не проявявайте пристрастия. **2** Ако в събранието ви влязат двама души — единият със златен пръстен и облечен в скъпи дрехи, а другият беден и целият в дрипи — **3** и ако към богато облечения покажете специално отношение и кажете: „Седни на това хубаво място“, а на бедно облечения кажете: „Стой там прав“ или „Седни при краката ми“, **4** вие всъщност правите разлика меж-

ду хората и се поставяте в ролята на съдии — съдии, които вземат лоши решения.

⁵ Чуйте, скъпи братя и сестри! Нали Бог избра бедните в очите на света да бъдат богати с вяра и да наследят царството, обещано от него на онези, които го обичат? ⁶ А вие унижавате бедняка! Нали богатите са тези, които ви потискат и ви влачат по съдилищата? ⁷ Нали те хулят прекрасното име на Христос — името, с което сте известни?

⁸ Ако спазвате царския закон, който според Писанието гласи: „Обичай ближния си † както себе си!“, †† правилно постъпвате. ⁹ Но ако проявите пристрастие, извършвате грях и сте осъдени като законнарушители, ¹⁰ защото ако някой спази целия закон, но не се подчини на една единствена заповед, той става виновен в престъпването на всички заповеди. ¹¹ Това е така, защото Онзи, който е казал: „Не прелюбодействай!“, ‡ е казал също и „Не убивай!“ †† Затова ако не прелюбодействаш, но извършиш убийство, ти си законнарушител.

¹² Говорете и действайте като хора, които ще бъдат съдени по закона на свободата. ¹³ Божият съд ще бъде безмилостен към този, който не е бил милостив. Но човекът, показвал милост, може без страх да застане пред Съдията.

Вяра и добри дела

¹⁴ Каква е ползата, братя и сестри, ако някой каже, че има вяра, но няма дела? Ще го спаси ли тази вяра? ¹⁵ Ако някой брат или сестра в Христос нямат с какво да се облекат или какво да ядат ¹⁶ и ако някой от вас им каже: „Бог да ви благослови! Дано да се стоплите и нахраните!“, без да им даде онова, от което се нуждаят, ще им помогне ли с това? ¹⁷ Така и вярата сама по себе си е мъртва без дела.

¹⁸ Някой може да каже: „Възможно е да имаш вяра и да не вършиш добри дела.“ Ще му отговоря: „Покажи ми вярата си без дела, а аз ще ти покажа моята вяра чрез делата си.“ ¹⁹ Ти вярваш, че Бог е един. Добре! Но демоните също вярват това — и треперят от страх.

²⁰ Искаш ли да разбереш, ти, глупав човече, че вяра, която не върши нищо, нищо не струва? ²¹ Не беше ли нашият праотец Авраам оправдан чрез делата си, когато принесе върху жертвеника своя син Исаак? ²² Виждаш, че вярата и делата му взаимно се допълваха и чрез делата вярата стана свършена. ²³ Така се изпълни Писанието, което казва: „Авраам повярва на Бога и заради вярата му Бог го прие за праведен“ †† и Авраам беше наречен „при-

ятел на Бога“. ††²⁴ Виждате, че човек се оправдава чрез дела, а не само чрез вяра.

²⁵ Друг пример е Раав, която беше проститутка, но Бог я оправда чрез делата ѝ: тя подслони съгледвачите и им помогна да избягат по друг път. †††

²⁶ Както тялото е мъртво без дух, така и вярата е мъртва без дела.

Езикът

3 Братя и сестри, не трябва много от вас да се стремят да стават учители, защото знаете, че нас по-строго ще съдят. ² Всички ние често грешим. Ако човек е безгрешен в говоренето, значи е свършен и умее да владее цялото си тяло. ³ В устата на конете поставяме юзда, за да ни се подчиняват, и така владеем цялото им тяло. ⁴ Същото е и с корабите — макар че са така големи и движени от силни ветрове, едно малко кормило ги управлява и те отиват където пожелае кормчията. ⁵ Езикът ни също е малка част от тялото, но се хвали с големи неща.

Помислете само какви големи гори могат да бъдат подпалени с едно малко пламъче! ⁶ Езикът също е като огън, като свят на злото сред частите на тялото ни. Той заразява цялото тяло и подпалва колелото на живота, а той самият е запален от пламъците в пъкъла.

⁷ Човек може да укроти и в действителност е укротил всякакъв вид диви животни, птици, влечуги и морски създания, ⁸ ала никое човешко същество не може да укроти езика. Той е необуздан и зъл, пълен със смъртоносна отрова. ⁹ С него славим нашия Господ и Отец, а после пак с него проклинаме хората, създадени по Божието подобие. ¹⁰ Благословение и проклятие излизат от една и съща уста, а не трябва да бъде така, братя и сестри. ¹¹ Може ли от един и същ извор да блика сладка и горчива вода? ¹² Нима може, братя и сестри, смокиново дърво да ражда маслини? Или лоза да ражда смокини? Така и един солен извор не може да дава добра вода.

Истинската мъдрост

¹³ Този от вас, който е мъдър и разумен, трябва да покаже своята мъдрост чрез доброто си държание, чрез делата си, извършени със смириенето, което носи мъдростта. ¹⁴ Но ако сърцата ви са пълни с горчива завист и егоизъм, не се хвалете с мъдростта си, не прикривайте истината с лъжа. ¹⁵ Такава „мъдрост“ не е от горе — тя е земна, плътска, дяволска, ¹⁶ защото където има завист и егоизъм, там царя хаос и всякакво зло. ¹⁷ А мъдростта, която идва от горе, е първо чиста, а след това миролюбива, внимателна, лесно ѝ се угажда, пълна със състра-

† ближния си Или: „другите.“ Учението на Исус в Лк. 10:25-37 ясно посочва, че това понятие включва всеки човек в нужда. †† Цитат от Лев. 19:18. ‡ Цитат от Изх. 20:14; Вт. 5:18. †† Цитат от Изх. 20:13; Вт. 5:17. †† Цитат от Бит. 15:6.

††† Цитат от 2 Лет. 20:7; Ис. 41:8. †††† тя подслони ... път Историята за Раав се намира в И.Н. 2:1-21.

дание и добри дела, безпристрастна и искрена.
¹⁸ Плодът на праведния живот събират онези, които мирно се трудят, за да постигнат мир.

Посветете се на Бога

4 Знаете ли откъде идват тези боричкания и спорове помежду ви? Зараждат се от егоистичните ви страсти, които непрестанно воюват във вас. ² Желаете, но нямате и затова убивате и завиждате на другите, но пак не можете да се сдобиете с желаното и тогава се карате и се биете. Нямате, защото не молите Бога да ви даде, ³ а пък когато го помолите, не получавате нищо, защото искате с погрешни мотиви — за да пропиете всичко в собствените си удоволствия.

⁴ Вие, неверни на Бога хора, не знаете ли, че да обичаш света означава да мразиш Бога и всеки, който иска да е приятел със света, става враг на Бога? ⁵ Или може би мислите, че Писанието напразно казва: „Духът, който Бог е вложил да живее в нас, копнее ревностно да бъдем само негови“ [†]? ⁶ Но Бог ни дава по-голяма благодат и затова Писанието казва:

„Бог е против горделивите,
 а на смирените дава благодат.“ ^{††}

⁷ Така че, подчинете се на Бога, съпротивете се на дявола и той ще избяга от вас. ⁸ Приближете се към Бога и той ще се приближи към вас. Отмийте греха от живота си, [‡] вие, грешници! Очистете мисленето си, вие, които непрекъснато се двоумите! ⁹ Оплаквайте, скърбете и плачете; смехът ви да се превърне в ридание, а радостта ви — в тъга. ¹⁰ Смирете се пред Господа и той ще ви издигне.

Вие не сте Съдията

¹¹ Не се клеветете, братя и сестри, защото който клевети своя брат или сестра в Христос или пък става техен съдник, клевети закона и става съдник на закона. А когато съдиш закона, ти не си изпълнител на закона, а съдия. ¹² Има един Законодател и Съдия и само той може да спаси и да унищожи. Кой си ти, за да съдиш ближния си?

Оставете Бог да планира живота ви

¹³ Чуйте вие, които казвате: „Днес или утре ще заминем за еди-кой си град, ще останем там една година, ще търгуваме и ще спечелим пари.“ ¹⁴ Та вие дори не знаете какво ще стане с живота ви утре, защото сте като пара, която се появява за кратко и после изчезва. ¹⁵ Затова би трябвало да казвате: „Ако Господ желае, ще сме живи и ще направим то-

[†] „Духът ... негови“ Други възможни преводи: „Духът, който Бог е вложил да живее в нас, е ревнив.“ Или: „Бог ревностно копнее за духа, който е вложил да живее в нас.“ Вж. Изх. 20:5.

^{††} Цитат от Пр. 3:34 (Септуагинта). [‡] Отмийте греха от живота си Букв.: „Измийте ръцете си“.

ва или онова“, ¹⁶ а не както сега надуте да се хвалите, защото такова самохвалство е погрешно. ¹⁷ Всеки, който знае кое е добро, а не го прави, извършва грях.

Бог ще накаже богатите егоисти

5 Чуйте вие, които сте богати: ридайте и плачете с глас заради нещастията, които ще ви сполетят. ² Богатството ви ще изгние и молци ще изядат дрехите ви. ³ Ръжда ще покрие златото и среброто ви — ръжда, която ще е свидетелство срещу вас и ще разяде плътта ви като огън. В последните дни сте натрупали своите съкровища. ⁴ Ето: вие не платихте на работниците, ожънали нивите ви, и техните викове достигнаха до ушите на Господа на небесните войнства. ^{††}

⁵ В разкош живяхте на земята и добре се забавлявахте, угоихте сърцата си, както се угояват животни за деня на заколението. ⁶ Осъдихте и убихте невинни, които не можеха да ви окажат никаква съпротива.

Бъдете търпеливи

⁷ Бъдете търпеливи, братя и сестри, докато Господ дойде. Вижте земеделецът как чака скъпоценния плод на земята — търпеливо изчаква, докато паднат есенният и пролетният дъжд. ⁸ С такова търпение чакайте и вие, запазете надеждата в сърцата си, защото не е далеч денят, когато Господ ще дойде. ⁹ Престанете да се оплаквате един от друг, братя и сестри, защото иначе ще бъдете осъдени. Вижте! Съдията е пред вратата.

¹⁰ Братя и сестри, следвайте примера на пророците, които говореха от името на Господа. Те страдаха, но бяха търпеливи. ¹¹ Помнете, че ги наричаме благословени, защото търпеливо понесоха страданията си. Всички сте чували за търпението на Йов и знаете как накрая Господ му помогна и показа, че е пълен със съчувствие и милост.

Внимавайте какво говорите

¹² Преди всичко, братя и сестри, не се кълнете нито в небето, нито в земята, нито в каквото и да е друго. Нека вашето „да“ наистина означава „да“ и вашето „не“ наистина означава „не“, за да не бъдете осъдени.

Силата на молитвата

¹³ Ако някой от вас има неприятности — да се моли. Ако е щастлив — да пее песни на възхвала.

¹⁴ Ако е болен — да извика църковните презвитери, за да се молят за него и да го помажат със зехтин в името на Господа. ¹⁵ Молитвата, казана с вяра, ще

^{††} Господ на небесните войнства Букв.: „Господ Саваот“, което означава владетел на всички небесни сили.

излекува болния и Господ ще възстанови здравето му, а ако е извършил грехове, ще му се простят.

¹⁶ Изповядвайте греховете си един на друг и се молете един за друг, за да бъдете излекувани. Молитвата на праведния е мощна и ефективна.

¹⁷ Илия беше човек като нас, но когато горещо се помоли да не вали, цели три години и половина на земята не капна капка дъжд. ¹⁸ След това се помоли отново и от небето заваля дъжд и земята даде своя плод.

Помощ към съгрешилите

¹⁹ Братя и сестри, ако някой се отклони от истината и друг му помогне да се върне, ²⁰ нека знае, че всеки, който върне един грешник от лъжливия му път, спасява душата му от вечна смърт и помага да бъдат простени много грехове.

1 Петър

1 От Петър, апостол на Исус Христос, до Божиите избраници, чужденци на този свят, разпръснати из провинциите Понт, Галатия, Кападокия, Азия и Витиния. ² Според плана, който Бог Отец отдавна бе предначертал, вие бяхте избрани да станете негов свят народ чрез действието на Духа, да му се покорявате и да бъдете очистени чрез жертвената смърт † на Исус Христос. Благодат и мир да изобилстват над вас.

Жива надежда

³ Благословен да бъде Богът и Бащата на нашия Господ Исус Христос! В голямата си милост той ни възроди за жива надежда чрез възкресението на Исус Христос от мъртвите ⁴ и за нетленно, неопетнено и неувяхващо наследство, което се пази за вас в небесата.

⁵ Чрез вярата ви Божията сила ви брани, докато получите спасението, готово да се разкрие в края на времето. ⁶ Зная, че мисълта за това е вълнуваща, въпреки че сега за кратко различни изпитания ще ви причинят скръб. ⁷ Всички те са нужни, за да може, веднъж изпитана, вярата ви, която е много по-ценна от златото, което макар и изпитано с огън, е нетрайно, да заслужи похвала, слава и чест, когато Исус Христос се яви.

⁸ Въпреки че не сте го виждали, го обичате. Въпреки че сега не го виждате, вярвате в него и се изпълвате с неизразима и славна радост, ⁹ защото получавате крайната цел на своята вяра — спасението на душите си.

¹⁰ Пророците, които предсказаха за благодатта, която идваше при вас, прилежно и с най-голямо старание разпитваха за това спасение. ¹¹ Те търсеха да открият какво време и какви обстоятелства сочеше Христовият Дух в тях, когато предричаше предстоящите страдания на Христос и идващата след тях слава. ¹² Разкрито им беше, че не на себе си, а на вас служеха, когато говореха за нещата, които сега са ви съобщени от онези, които ви проповядваха Благата вест чрез Святия Дух, изпратен от небето — неща, за които дори ангелите копнеят да узнаят.

Призив към свят живот

¹³ И така, бъдете въздържани и с бистър ум. Изцяло възложете своите надежди на благодатта, която ще получите, когато Исус Христос се яви. ¹⁴ Като послушни деца, престанете да живеете водени от страстите, които имахте преди, когато не бяхте просветени. ¹⁵ Във всички свои дела постъпвайте като свети хора, както е свят Онзи, който ви призова. ¹⁶ Както е писано: „Бъдете свети, защото аз съм свят.“ ††

¹⁷ И щом наричате Баща този, който безпристрастно съди хората според делата им, докато сте чужденци на този свят, живеете в страхопочитание.

¹⁸ Вие знаете, че от безсмисления начин на живот, който наследихте от предците си, ви избавиха не такива преходни неща като сребро или злато, ¹⁹ а безценната кръв на непорочния и чист като агне Христос. ²⁰ Той беше избран преди сътворението на света, но се яви в тези последни времена заради вас. ²¹ Чрез него вие повярвахте в Бога, който го възкреси от мъртвите и му даде слава, за да е в Бога вярата и надеждата ви.

²² Сега, след като очистихте душите си чрез подчинение на истината, можете да покажете искрена братска любов и да се обичате един друг горещо, от чисто сърце. ²³ Защото се възродихте не от смъртно, а от безсмъртно семе — Божието слово, което дава живот и пребъдва вечно. ²⁴ Писанието казва:

„Като трева е животът ни и цялата ни слава —
като красотата на полско цвете.
Тревата изсъхва и цветът окапва,
²⁵ но словото на Господа ще живее вечно.“

Исая 40:6-8

И това е словото, което ви бе проповядвано.

Живият камък и святият народ

2 Затова изхвърлете от себе си всякаква злоба, всякаво лукавство, лицемерие, завист и всякаква клевета. ² Като новородени бебета, жадни за мляко, копнейте за чистото учение, което храни духа ви. С него можете да пораснете и бъдете спасени. ³ Вече сте вкусили колко добър е Господ. ††

† жертвената смърт Букв.: „поръсването на кръвта“.

†† Цитат от Лев. 11:44,45; 19:2; 20:7. ‡ от чисто сърце В някоя гръцки ръкописи: „от цялото си сърце“. †† Вж. Пс. 34:8.

⁴ Приближете се към него, живия камък, отхвърлен от хората, но безценен за Бога и избран от него. ⁵ Вие също сте като живи камъни, които Бог използва, за да изгради духовен храм, където да му служите като свято свещенство и да принасяте духовни жертви, които Бог ще приеме чрез Исус Христос. ⁶ Така е казано в Писанието:

„Виж! Избрах безценен крайъгълен камък и в Сион го полагам. Който повярва в него, никога няма да се посрами.“

Исаия 28:16

⁷ За вас, които вярвате, той е безценен, а за невярващите е

„камъкът, който зидарите отхвърлиха и който стана крайъгълен камък“,

Псалм 118:22

⁸ а също и

„камък, в който хората се препъват, камък, който ги кара да падат.“

Исаия 8:14

Препъват се, защото не се подчиняват на словото и това им бе отредено.

⁹ Но вие сте избран род, царски свещеници, свят народ, хора, които принадлежат на Бога, за да възвестявате могъщите дела на Онзи, който ви призова от тъмнина в своята чудна светлина.

¹⁰ Вие, които някога не бяхте народ, сега сте Божият народ.

Вие, на които не беше показана милост, сега сте получили милост. †

Живейте за Бога

¹¹ Скъпи мои, като чужденци и пришълци на този свят, ви призовавам да отбягвате плътските страсти, които воюват с душата ви. ¹² Нека поведението ви сред езичниците бъде толкова добро, че макар да ви обвиняват в злосторничество, като видят добрите ви дела, да прославят Бога в деня на идването му.

Подчинявайте се на всяка човешка власт

¹³ Подчинявайте се на всяка човешка власт заради Господа — ¹⁴ и на царя, който представлява върховната власт, и на управниците, които са изпратени от него да наказват престъпниците и да хвалят онези, които вършат добро. ¹⁵ Защото такава е Божията воля: с добрите си постъпки да затваряте устата на невежите глупци. ¹⁶ Живейте като свободни хора, но не използвайте свободата си за прикриване на злосторничество. Живейте като Божии слуги. ¹⁷ Уважавайте всеки човек, обичайте братята и сестрите си в Христос, бойте се от Бога и почитайте царя.

† Вие, които ... милост Вж. Ос. 2:23.

Примерът на Христовото страдание

¹⁸ Роби, подчинявайте се на господарите си с пълното дължимо уважение: не само на добрите и внимателните, но и на суровите. ¹⁹ Похвално е, ако някой, с мисълта за Бога, понесе болката на несправедливи страдания. ²⁰ Защото нима заслужавате похвала, ако изтърпите, когато ви бият заради извършени от вас престъпления? Но ако изтърпите, когато страдате заради добри дела, заслужавате Божията похвала. ²¹ Нали за това сте призовани — да последвате примера, оставен от Христос, който също изтърпя страдания за вас.

²² „Той не извърши грях, нито някога изрече лъжа.“

Исаия 53:9

²³ Когато го обиждаха, не отвръщаше с обиди; когато страдаше, не заплашваше, а повери себе си на справедливия Съдия. ²⁴ Той взе греховете ни върху себе си в своето тяло на кръста, за да умрем за греха и да заживеем за праведността. С неговите рани се излекувахте. ²⁵ Лутахте се като заблудени овце, но сега се завърнахте при Пастира и Пазителя на душите ви.

Съпруги и съпрузи

³ По същия начин и вие, жени, се подчинявайте на своите мъже, за да може, ако някои от тях не са се покорили на Божието слово, да бъдат спечелени чрез поведението на вас, техните жени, без да е изречена и една дума, ² защото ще видят чистия ви и богобоязлив живот. ³ Нека ви украсява не външното — красиво сплетените коси или златните накити, или скъпите дрехи. ⁴ Красотата ви трябва да идва отвътре — неувяхващата красота на един нежен и спокоен дух, защото това е много ценно в очите на Бога. ⁵ Такава беше красотата на святите жени от миналото, които се надяваха на Бога. Те се подчиняваха на мъжете си, ⁶ също както и Сара се подчиняваше на Авраам и го наричаше свой господар. Вие сте нейни дъщери, ако вършите добро, без да се боите от нищо.

⁷ Така и вие, мъже, отнасяйте се с разбиране към жените си, понеже те са по-слаби от вас. Уважавайте ги, защото те също са наследници на Божия дар на живота. Правете това, така че нищо да не пречи на молитвите ви да бъдат чути.

Страдания поради праведен живот

⁸ Най-накрая, живейте всички в единство на мисълта и чувствата, обичайте братята и сестрите си, бъдете състрадателни и смирени един към друг. ⁹ Не отвръщайте на лошото с лошо, нито на обида с обида, а благославяйте, защото това бяхте при-

зовани да вършите, за да наследите Божието благословение. ¹⁰ Както казва Писанието:

„Който иска да се наслади
на живота и да види добри дни,
да въздържа от зли думи езика си
и от измами — устните си;
¹¹ да обърне гръб на злото
и да върши добро;
да търси мир
и да се стреми към него.
¹² Защото очите на Господа
гледат към праведните
и ушите му чуват молитвите им,
а на вършещите злини
Господ е обърнал гръб.“

Псалм 34:12-16

¹³ Нима може някой да ви стори зло, ако ревностно се стремите да вършите добро? ¹⁴ Но дори и да страдате, защото сте извършили онова, което е правилно, вие сте благословени, затова „не се страхувайте от заплахите им и не се смущавайте.“

¹⁵ В сърцата си почитайте Христос като Господ. Бъдете винаги готови да дадете отговор на всеки, който ви разпитва за основанията за вашата надежда. ¹⁶ Отговаряйте кротко и почитателно и съвестта ви да е чиста, за да се посрамят онези, които ви клеветят и хулят злонамерено доброто ви държание в Христос. ¹⁷ По-добре е да страдате заради това, че сте извършили добро, ако е такава Божията воля, отколкото за това, че сте извършили зло.

¹⁸ Защото и самият Христос,
за да ни отведе при Бога,
умря за греховете ни веднъж завинаги —
праведният умря за несправедните,
като тялото му беше умъртвено,
но той оживя в духа.

¹⁹ Чрез този дух той отиде и проповядва на затворените духове, ²⁰ които бяха непокорни в миналото, когато Бог търпеливо чакаше, а Ной строеше своя кораб. Само няколко души, и по-точно осем, влязоха в него и се спасиха през водата. ²¹ Тази вода е символ на кръщението, което днес спасява и вас. Кръщението не е отстраняване на нечистотата на тялото, а молба към Бога за чиста съвест. То ви спасява чрез възкресението на Исус Христос. ²² Той се възнесе на небето и е отдясно на Бога, като на него са подчинени и ангелите, и властите, и силите.

Променен живот

4 Тъй като Христос премина през телесни страдания, въоръжете се и вие със същото мислене, защото който изтърпи телесни страдания, престава да съгрешава. ² Така ще можете да посве-

† Цитат от Ис. 8:12.

тите останалата част от земния си живот не на човешки страсти, а на изпълнението на Божията воля. ³ Достатъчно дълго досега живяхте, вършейки това, което езичниците харесват — бяхте отдадени на разврат и похотливи страсти, на пианство, оргии, гуляи и гнусно идолопоклонство. ⁴ Сега им се струва странно, че не се втурвате с тях в същата широка река на безпътството, и ви хулят. ⁵ Тези хора ще отговорят пред Христос, който е готов да съди и живите, и мъртвите. ⁶ Затова Благата вест бе проповядвана и на мъртвите, така че макар да са били осъдени на физическа смърт, както всички хора, чрез Духа да живеят вечно, както Бога.

Бъдете добри управители на Божиите дарби

⁷ Наближава края на всички неща, затова бъдете благоразумни и водете дисциплиниран живот, за да можете да се молите. ⁸ Преди всичко запазете любовта си един към друг неизменна, защото любовта скрива много грехове. ⁹ Бъдете гостоприемни един към друг, без да се оплаквате. ¹⁰ Всеки да използва дарбата, която е получил, за да служи на другите, като добър управител на Божията благодат в разнообразните й форми. ¹¹ Който говори, да говори думи от Бога. Който служи, да служи със силата, която Бог осигурява, така че във всичко да се прославя Бог чрез Исус Христос. На него принадлежи славата и силата за вечни векове! Амин.

Страдания заради Христос

¹² Скъпи мои, не се учудвайте, че сега сте подложени на страдания, които изпитват вярата ви като пречистващ огън. Не мислете, че ви се случва нещо необикновено, ¹³ а се радвайте, че вземате участие в страданията на Христос, за да може да ликувате, когато се разкрие неговата слава. ¹⁴ Благословени сте, ако ви обиждат заради името на Христос, защото Божият славен Дух почива върху вас. ¹⁵ Затова никой от вас не трябва да страда като убиец, крадец, престъпник или като натрапник в чужди дела. ¹⁶ Но ако някой страда за това, че е християнин, да не се срамува, че носи това име, а да прослави Бога за него. ¹⁷ Дойде времето за съд и той започва от Божието семейство. А щом започва с нас, какъв ще е краят за онези, които отхвърлят Благата вест от Бога?

¹⁸ „Щом за праведника е изключително трудно да се спаси,

какво очаква безбожника и грешника?“

Притчи 11:31 (Септуагинта)

¹⁹ Затова онези, които страдат, защото такава е Божията воля, трябва да поверят душите си на верния Създател и да продължат да вършат добро.

Божие стадо

5 Сега се обръщам към презвитерите между вас, защото и аз съм презвитер и свидетел на страданията на Христос, а също и участник в бъдещата слава, която предстои да се открие: ² грижете се за Божието стадо, което ви е поверено. Пазете го не по принуда, а доброволно, както Бог иска. И го правете не от алчност за пари, а от стремеж да служите. ³ Не се дръжте като господари с онези, които са ви поверени, а бъдете пример на стадото. ⁴ И когато дойде Върховният Пастир, ще получите неувяхващия венец на славата.

⁵ По същия начин вие, по-младите, се подчинявайте на презвитерите и се отнасяйте със смирение един към друг, защото:

„Бог е против горделивите,
а на смирените дава благодат.“

Притчи 3:34 (Септуагинта)

⁶ Така че смирете се под Божията мощна ръка, за да ви издигне, когато му дойде времето. ⁷ Оставете всички свои грижи на него, защото той се грижи за вас.

⁸ Бъдете с бистър ум и стойте нащрек, защото врагът ви, дяволът, като ревящ лъв обикаля наоко-

ло, търсейки кого да погълне. ⁹ Съпротивете му се и бъдете твърди във вярата си, като знаете, че на същите страдания са подложени и вашите братя и сестри по целия свят.

¹⁰ След тези краткотрайни страдания сам Бог ще оправи всичко. Бог, който е източник на всяка благодат и който ви призова да споделите вечната му слава в Христос Исус, ще ви подкрепи, ще ви даде сила и ще ви предпази от падане. ¹¹ Цялата власт е негова завинаги! Амин.

Поздрави

¹² С помощта на Силуан, когото смятам за верен брат, ви написах това кратко писмо, за да ви насърча и да засвидетелствам пред вас, че това е истинската Божия благодат. Останете твърди в нея.

¹³ Поздравява ви църквата във Вавилон, [†] избрана, както сте избрани и вие. Поздрави и от Марк, моя син в Христос. ¹⁴ Поздравете се един друг с целувка на християнска обич.

Мир на всички ви, които сте в Христос.

[†] Вавилон Както в „Откровение“, и тук думата има преносно значение и вероятно се отнася до Рим.

2 Петър

1 От Симон Петър, слуга и апостол на Исус Христос, до всички вас, които благодарение на праведността на нашия Бог и Спасител Исус Христос получихте вяра толкова ценна, колкото и нашата:

² Благодат и мир да изобилстват над вас чрез пълното ви познаване на Бога и на Исус, нашия Господ.

Бог ни е дал всичко, от което се нуждаем

³ Божествената сила ни даде всичко, което ни е нужно, за да живеем и служим предано на Бога, защото напълно познаваме Онзи, който ни призова чрез славата и могъщите си дела. ⁴ Чрез тях той ни даде онези велики и безценни дарове, които бе обещал и чрез които можете да участвате в божествената природа и да избягате от покварата в този свят, идваща от човешките страсти.

⁵ Именно заради това, направете всичко възможно да прибавите към вярата си добродетелност, към добродетелността си — знание, ⁶ към знанието — въздържание, към въздържанието — търпение, към търпението — благочестие, ⁷ към благочестието — братска обич и към братската обич — любов.

⁸ Ако тези качества ги има във вас и се увеличават, това ще ви помогне да станете дейни и произвеждате плод, идващ от пълното ви познаване на нашия Господ Исус Христос. ⁹ А който не притежава тези качества, е късоглед до слепота и е забравил, че е бил очистен от предишните си грехове.

¹⁰ Затова, братя и сестри, още по-настойчиво се стремете да докажете, че сте призовани и избрани, защото, ако вършите тези неща, никога няма да се препънете и паднете. ¹¹ По този начин ще ви бъде оказано щедро посрещане във вечното царство на нашия Господ и Спасител Исус Христос.

¹² Ето защо постоянно ще ви припомням всичко това, независимо че вече го знаете и сте здраво утвърдени в истината, която имате. ¹³ Смятам за съвсем правилно, докато съм жив тук, на земята, да ви подтиквам с напомняне, ¹⁴ защото зная, че скоро животът ми на този свят ще свърши, както ясно ми бе показано от нашия Господ Исус Христос. ¹⁵ Ще направя всичко възможно, така че и след смъртта ми винаги да помните тези неща.

Очевидци на Христовата слава

¹⁶ Когато ви говорехме за могъщото идване на нашия Господ Исус Христос, не се осланяхме на хитро скроени измислици, а на това, че бяхме очевидци на неговото величие. ¹⁷ Исус получи чест и слава от Бог Отец, когато от великия и славен Бог до него стигна глас, който каза: „Това е моят възлюбен Син. Той е избраникът ми.“ ¹⁸ И ние чухме този глас, който дойде от небето, когато бяхме с Исус на святата планина. ^{††}

¹⁹ Имаме и думите на пророците, които са потвърдени чрез всички тези неща. Добре е, че не ги пренебрегвате, защото те са като свещ, горяща в тъмна стая, докато проблесне светлината на деня и Зорницата озари умовете ви. ²⁰ Най-важно е да разберете, че никое пророчество в Писанието не изразява тълкуването на пророка, който го е написал. ²¹ Защото по волята на човека никога не се е раждало пророчество, а водени от Святия Дух, хората са изричали послания от Бога.

Лъжеучители

2 В миналото сред народа е имало лъжепророчи, също както и сред вас ще се появят лъжеучители. Те ще въведат пагубни възгледи, ще се отрекват от Господаря, който ги откупи, и така ще предизвикат скорошната си гибел. ² Мнозина ще ги последват в плътските им страсти и ще донесат лоша слава за Пътя на истината. ³ Алчни за пари, те ще ви използват, като ви говорят измислени от тях учения. Присъдата им отдавна е изречена и те няма да избегнат гибелта си.

⁴ Бог не пожали ангелите, които съгрешиха, а ги запрати в мрачните подземия на ада, където да бъдат държани до съда. ⁵ Той не пожали древния свят — свят, пълен с безбожници — и им прати потоп, от който спаси само Ной, който проповядваше праведен живот, и още седем души. ⁶ Той осъди на унищожение градовете Содом и Гомора и ги изпепели, като ги превърна в пример за всички безбожници, показвайки им какво ги очаква. ⁷ Той избави праведния Лот, който се измъчваше от развратното поведение на хората, които не спазваха

† зная ... Христос Вж. Йн. 21:18-19.

†† Исус получи ... планина Вж. Мат. 17:1-8; Мк. 9:2-8; Лк. 9:28-36.

закона.⁸ Живеейки сред тях, всеки ден праведната душа на този праведен човек се терзаеше от беззаконието, което виждаше и чуваше.⁹ Всичко това показва, че Господ знае как да избави благочестивите, когато са в беда, и как да държи неправедните наказани до деня на съда —¹⁰ особено онези, които следват порочните страсти на грешната си човешка природа и презират властта на Господа.

Тези хора са дръзки и самонадеяни и не се страхуват да злословят срещу славните.^{†11} А ангелите, макар че са по-силни и с повече власт, не ги обвиняват и клеветят пред Господа.¹² Тези лъжеучители злословят за неща, които не разбират. Те са като неразумни животни, които действат според инстинкта си и са родени да бъдат ловени и избивани. И като тях те също ще бъдат унищожени.¹³ За своите злини и неправди ще получат в отплата страдания. За тях е удоволствие да гуляят посред бял ден. Те са мръсни петна и лекета и се наслаждават в измамните си пътища, докато седят с вас на една и съща маса.¹⁴ Очите им са пълни с прелюбодеяние и ненаситни за грях, те съблазняват колебливите. Сърцата им са научени на алчност. Всички те са прокълнати!¹⁵ Тези хора се отклониха от правия път и се заблудиха, тръгвайки по пътя на Валаам, сина на Восор.^{††} Той обичаше да му плащат за извършено зло,¹⁶ но беше порицан за престъплението си от едно нямо магаре, което проговори с човешки глас и предпази пророка от безумни постъпки.

¹⁷ Тези лъжеучители са пресъхнали извори и тласкани от буря облаци. За тях се пази място в най-непрогледния мрак.¹⁸ Думите им са празно самохвалство и като използват страстите на грешната човешка природа, те съблазняват онези, които едва са започнали да се отдръпват от живеещите в заблуда.¹⁹ Обещават им свобода, а те самите са роби на покварата, защото всеки е роб на онова, което го е завладяло.²⁰ Ако са избягали от заразите на света чрез пълното познаване на нашия Господ и Спасител Исус Христос, но после отново се забъркват с тях и им стават подвластни още веднъж, то последното им състояние е по-лошо от първоначалното.²¹ По-добре е никога да не са познавали праведния път, отколкото след като са го познали, да обърнат гръб на дадената им свята заповед.²² Това, което е станало с тях, е изразено в тази вярна поговорка: „Кучето се връща в собствения си бълвоч.“[‡] И в още една: „Окъпаната свиня пак отива да се търкаля в калта.“

† славните Букв.: „славите“. Вероятно това са ангелски създания; тук може би става дума за зли такива. †† Восор Някои гръцки ръкописи използват името „Веор“. ‡ Цитат от Пр. 26:11.

Исус ще дойде пак

3 Това, скъпи мои, е второто писмо, което ви пиша. И в двете се опитвам да събудя у вас чисти мисли, като ви напомням тези неща.² Помнете думите на святите пророци от миналото и заповедта на нашия Господ и Спасител, предадена от вашите апостоли.

³ Важно е да разберете, че в последните дни ще дойдат присмехулници, които ще ви се подиграват. Те ще живеят отдадени на собствените си страсти⁴ и ще питат: „Нали обеща да дойде? Къде е? Предците ни починаха, а всичко продължава да е същото, както при началото на сътворението.“

⁵ Говорейки така, те умишлено забравят какво се случи в миналото — по Божията заповед имаше небеса и земя, която беше сътворена от вода и съществуваше чрез вода.⁶ А след това, пак с вода, светът бе залят и загина.⁷ Но чрез същата тази заповед сегашните небеса и земя се съхраняват, за да бъдат унищожени с огън. Пазят се за деня, когато всички безбожници ще бъдат осъдени и унищожени.

⁸ Но това нещо не забравяйте, скъпи мои: един ден за Господа е като хиляда години, а хиляда години — като един ден.^{‡19} Господ не бави изпълнението на обещанието си, както някои тълкуват забавянето. Напротив: той показва търпение към вас, защото не иска никой да бъде погубен и иска всички да се покаят.

¹⁰ Но денят на Господа ще дойде неочаквано, както се промъква крадец. Тогава небесата ще изчезнат с тътен, огън ще погълне небесните тела, а земята и всичко вършено там ще бъде разкрито.

^{‡‡11} Щом всичко това ще бъде унищожено, какви хора трябва да сте вие тогава? Трябва да живеете свято и да служите на Бога,¹² като очаквате Божия ден и работите, за да ускорите идването му. В този ден небесата ще изгорят в пламъци и небесните тела ще се стопят в огъня.¹³ Но ние очакваме обещанието от Бога нови небеса и нова земя, където ще живее праведността.

¹⁴ Затова, скъпи мои, след като очаквате тези неща, постарайте се да се изправите пред Бога неопетнени, непорочни и да бъдете в мир с него.¹⁵ Не забравяйте, че сме спасени, защото Господ е търпелив. Същото ви писа с дадената му от Бога мъдрост и нашият любим брат Павел.¹⁶ Той говори по тези въпроси във всичките си писма. В тях има и трудни за разбиране неща, които някои невежи и със слаба вяра хора изопачават. Те постъпват така и с другите Писания и по този начин сами се погубват.

‡† хиляда ... ден Цитат от Пс. 90:4. ‡‡ ще бъде разкрито В някои гръцки ръкописи: „ще изгори“. В един ръкопис: „ще изчезне“.

¹⁷ Затова, скъпи мои, след като знаете всичко това предварително, внимавайте да не бъдете подведени от заблудите на тези разюздани хора, за да не паднете от своята здрава основа. ¹⁸ Напротив: растете в благодатта и познаването на нашия Господ и Спасител Исус Христос. На него да бъде славата сега и завинаги! Амин.

1 Йоан

1 То съществуваше от самото начало.
Ние го чухме,
видяхме със собствените си очи,
наблюдавахме и
докосвахме с ръцете си.

Говорим за Словото, което дава живот.

² Този живот се яви, ние го видяхме и свидетелстваме за него. Известяваме ви вечния живот, който беше с Отца и ни се откри. ³ Ние го видяхме и чухме, и сега го известяваме и на вас, за да имате и вие общение с нас. А нашето общение е с Отца и с неговия Син Исус Христос. ⁴ Пишем ви това, за да бъде радостта ни † пълна.

Бог прощава греховете ни

⁵ Посланието, което чухме от него и известяваме на вас, е, че Бог е светлина и в него няма никаква тъмнина. ⁶ Ако казваме, че имаме общение с Бога, но продължаваме да живеем в тъмнината, значи сме лъжци и не следваме истината. ⁷ Но ако живеем в светлината, както той е в светлината, тогава имаме общение един с друг и кръвта на неговия Син Исус ни очисти от всякакъв грях.

⁸ Ако казваме, че сме безгрешни, сами заблуждаваме себе си и истината не е в нас. ⁹ Но ако признаваме греховете си, Бог ще ни прости. Той ще ни очисти от всички злини, които сме извършили, защото държи на думата си и е справедлив. ¹⁰ Ако казваме, че не сме съгрешавали, обявяваме Бога за лъжец и словото му няма място в живота ни.

Исус е наш защитник

2 Дечица мои, пиша ви това, за да не грешите, но ако някой извърши грях, имаме пред Отца свой защитник — праведникът Исус Христос. ² Той е изкупителната жертва за нашите грехове и не само за тях, но и за греховете на целия свят.

³ Ако изпълняваме заповедите му, можем да бъдем сигурни, че наистина познаваме Бога. ⁴ Този, който казва: „Познавам го!“, а не изпълнява заповедите му, е лъжец и истината не е в него. ⁵ Но ако човек се подчинява на словото му, значи любовта му към Бога наистина е достигнала съвършенство в него. Ето как можем да бъдем сигурни, че сме в

Бога: ⁶ всеки, който казва, че живее в него, трябва сам да живее така, както живя Исус.

Бог ни заповяда да се обичаме

⁷ Скъпи мои, пиша ви не някаква нова заповед, а същата стара заповед, която имахте от началото. Тази стара заповед е посланието, което чухте. ⁸ Същевременно заповедта, която ви пиша, е нова и вие можете да видите нейната истинност в Исус и в самите себе си, защото тъмнината отминава и истинската светлина вече блести.

⁹ Всеки, който казва, че е в светлината, а мрази брат си, все още е в тъмнината. ¹⁰ Който обича брат си, живее в светлината и нищо в живота му не го въвлеча в грях. ¹¹ А който мрази брат си, е в тъмнината и в тъмнината крачи, без да знае накъде върви, защото тъмнината го е ослепила.

¹² Пиша на вас, дечица,
защото греховете ви са
простени чрез Христос.

¹³ Пиша на вас, бащи,
защото сте познали Онзи,
който съществува от началото.

Пиша на вас, младежи,
защото сте победили лукавия.

¹⁴ Пиша на вас, деца,
защото сте познали Отца.

Пиша на вас, бащи,
защото сте познали Онзи,
който съществува от началото.

Пиша на вас, младежи,
защото сте силни,

Божие слово живее във вас
и вие сте победили лукавия.

¹⁵ Не обичайте света, нито светските неща. Ако някой обича света, в него няма любов към Отца.

¹⁶ Защото всичко светско: онова, което пожелава грешната ни човешка природа, онова, което желават очите ни, и прекомерното възгордяване от притежанията ни не е от Отца, а е от света. ¹⁷ А светът отминава, заедно с всички страсти, които поражда, но който изпълнява Божията воля, живее вечно.

† ни В някои гръцки ръкописи: „ви“.

Не следвайте антихристи

¹⁸ Деца, краят е близо. Нали чухте, че ще дойде антихристът? Сега се появиха много антихристи и по това познаваме, че краят е близо. ¹⁹ Те излязоха измежду нас, но в действителност не бяха част от нас, защото ако бяха, щяха да останат с нас. Но те си тръгнаха и показаха, че нито един от тях не е част от нас.

²⁰ А вие имате дара, [†] който ви даде Святият, така че всички знаете истината. ²¹ Пиша ви не затова, че не знаете истината, а понеже я знаете и понеже от истината не може да дойде никаква лъжа.

²² Кой е лъжецът? Не е ли този, който отрича, че Исус е Христос? Такъв човек е антихристът. Той отрича и Отца, и Сина. ²³ Който отрича Сина, не може да има Отца, а който признава Сина, има и Отца.

²⁴ Нека посланието, което чухте от самото начало, остане във вас. И ако това послание остане във вас, тогава ще останете в Сина и в Отца. ²⁵ Ето обещанието, което той ни даде — вечен живот.

²⁶ Пиша ви всичко това заради онези, които се опитват да ви заблудят. ²⁷ Но вие получихте специален дар и той остава във вас, затова нямате нужда да ви учи някой. Този дар ви учи на всичко. Той е истински, а не лъжлив, затова останете в Христос, както дарът ви учеше.

²⁸ А сега, дечица, живеете в Христос, така че когато се яви, да имаме увереност и да не се посраим пред него, когато дойде. ²⁹ Щом знаете, че той е праведен, тогава знаете, че и всеки, който постъпва праведно, е Божие дете.

Ние сме деца на Бога

3 Помислете само каква любов е показал към нас Отец, щом ни е позволил да се наречем деца на Бога! И наистина сме такива! Но светът не разбира това, защото не е познал него. ² Скъпи мои, сега сме деца на Бога. Какви ще бъдем в бъдеще, още не ни е разкрито, но знаем, че когато Христос се яви, ще бъдем като него, защото ще го видим такъв, какъвто е. ³ Който има тази надежда в него, очисти себе си, както Христос е чист.

⁴ Всеки, който извършва грях, нарушава закона, защото грехът е нарушаване на закона. ⁵ Знаете, че Христос дойде, за да премахне греховете на хората. В него няма грях. ⁶ Който живее в него, вече не съгрешава, а който продължава да съгрешава, нито го е виждал, нито някога го е познавал.

⁷ Дечица, не позволявайте на никого да ви заблуждава. Всеки, който постъпва праведно, е праведен, както е праведен Христос. ⁸ Всеки, който

[†] дара Споменат още в 2:27. Букв.: „помазването“. Може да означава Святия Дух или да се отнася до послание или истина, както в 2:24.

продължава да съгрешава, принадлежи на дявола, защото дяволът съгрешава от самото начало. Затова дойде Божият Син — за да унищожи делата на дявола.

⁹ Всеки, който е станал дете на Бога, не продължава да съгрешава, защото новият живот, който Бог му е дал, ^{††} остава в него. Той не може да продължава да съгрешава, защото е станал Божие дете. ¹⁰ Децата на Бога и децата на дявола се разпознават по това: който не постъпва праведно и не обича брат си, не принадлежи на Бога.

Да се обичаме един друг

¹¹ Ето посланието, което чухте от самото начало: да се обичаме един друг. ¹² Не трябва да бъдем като Каин, [‡] който принадлежеше на лукавия и уби брат си. А защо го уби? Защото неговите постъпки бяха зли, а тези на брат му — праведни.

¹³ Не се учудвайте, братя и сестри, ако хората от света ви мразят. ¹⁴ Ние знаем, че сме преминали от смърт към живот, защото обичаме братята и сестрите си. Който не обича, остава в смъртта. ¹⁵ Който мрази своя брат, е убиец, ^{††} а вие знаете, че в никой убиец няма вечен живот.

¹⁶ Ето как можем да познаем истинската любов: Исус даде живота си за нас. Така и ние трябва да дадем своя живот за братята и сестрите си. ¹⁷ Ако някой има материални блага, но като види своя брат в нужда, не се смили над него, как може да твърди, че обича Бога? ¹⁸ Дечица, нека любовта ни не е само на думи или приказки, а да бъде истинска и да се изразява на дело.

¹⁹ По това ще се уверим, че принадлежим на истината, и ще успокоим сърцата си пред Бога, ²⁰ когато съвестта ни осъжда; защото Бог е по-голям от съвестта ни и знае всичко.

²¹ Скъпи мои, ако съвестта ни не ни осъжда, то с увереност можем да пристъпим към Бога ²² и ще получим това, което поискаме от него, защото спазваме заповедите му и вършим това, от което той е доволен. ²³ А неговата заповед е да вярваме в името на Сина му, Исус Христос, и да се обичаме един друг, както Исус ни е заповядал. ²⁴ Който спазва Божиите заповеди, живее в Бога и Бог живее в него. Ето как можем да разберем, че Бог живее в нас: по Духа, който ни е дал.

Предупреждение за идването на лъжепророци

4 Скъпи мои, не вярвайте на всеки дух. Винаги проверявайте духовете, за да видите дали са от Бога, защото по света наизлязоха много лъжеп-

^{††} новият живот, който Бог му е дал Букв.: „неговото семе“.
[‡] Каин Син на Адам и Ева, който от завист към брат си Авел го убива. Вж. Бит. 4:1-16. ^{††} Който ... убиец Според учението на Исус, когато човек мрази своя брат, той мислено се превръща в негов убиец. Вж. Мат. 5:21-26.

пороци. ² Ето как ще разпознаете Божия Дух: всеки дух, който признава, че Исус е Христос, дошъл на земята в човешко тяло, е от Бога. ³ А всеки дух, който не признава Исус, не е от Бога. Той е духът на антихриста, за когото сте чули, че идва, а сега е вече в света.

⁴ Дечица, вие принадлежите на Бога и сте победили лъжепророците, защото Онзи, който е във вас, е по-велик от онзи, който е в света. ⁵ Тези хора принадлежат на света, затова говорят езика на света, и светът ги слуша. ⁶ Но ние принадлежим на Бога и който познава Бога, слуша нас, а който не принадлежи на Бога, не ни слуша. По това можем да разпознаем духа на истината и духа на заблудата.

Любовта идва от Бога

⁷ Нека се обичаме, скъпи мои, защото любовта идва от Бога и който обича, е станал дете на Бога и познава Бога. ⁸ Който не обича, не познава Бога, защото Бог е любов. ⁹ Ето как Бог показва любовта си към нас: той изпрати в света своя единствен Син, за да ни даде живот чрез него. ¹⁰ Истинска любов е не нашата любов към Бога, а Божиата любов към нас, която той показва, като изпрати своя Син да бъде изкупителна жертва за греховете ни.

¹¹ Скъпи мои, щом Бог ни обича така, значи и ние трябва да се обичаме един друг. ¹² Никой никога не е видял Бога, но ако се обичаме един друг, Бог живее в нас и любовта му е станала съвършена в нас.

¹³ А ние знаем, че живеем в Бога и Бог живее в нас, защото ни е дал от Духа си. ¹⁴ Видяхме, че Отец изпрати своя Син, за да бъде Спасител на света и свидетелстваме за това. ¹⁵ Ако някой признае, че Исус е Синът на Бога, Бог живее в него и той живее в Бога. ¹⁶ И така, ние познаваме и сме се доверили на любовта, която Бог има към нас.

Бог е любов. Който живее в любов, живее в Бога и Бог живее в него. ¹⁷ По този начин любовта става съвършена в нас, за да можем без страх да посрещнем деня на съда, защото в този свят сме като Христос. ¹⁸ В любовта няма страх; тъкмо обратното — съвършената любов прогонва страха, защото страхът е свързан с наказание. Ето защо любовта не е съвършена в този, който се страхува.

¹⁹ Ние обичаме, защото Бог пръв ни обикна. ²⁰ Който казва: „Обичам Бога“, а мрази брат си, е лъжец. Лъжец е, защото който не обича брат си, когото е видял, не може да обича Бога, когото не е виждал. ²¹ Христос ни даде тази заповед: „Който обича Бога, трябва да обича и своя брат.“

Божии деца побеждават света

5 Всеки, който вярва, че Исус е Христос, е Божие дете; а всеки, който обича Отца, обича и неговото дете. ² Ето как разбираме, че обичаме Божиите

те деца: като обичаме Бога и се подчиняваме на заповедите му. ³ А любовта към Бога означава да спазваме заповедите му, които не са непосилно бреме за нас. ⁴ Това е така, защото всеки, който е дете на Бога, побеждава света. И ето как извоювахме тази победа над света: чрез нашата вяра. ⁵ Кой тогава побеждава света, ако не онзи, който вярва, че Исус е Синът на Бога?

Бог свидетелства за своя Син

⁶ Този, който дойде при нас чрез вода [†] и кръв, ^{††} е Исус Христос — не само чрез вода, но чрез вода и кръв. Това свидетелство идва от Духа, защото Духът е истината. ⁷ Три са тези, които свидетелстват — ⁸ Духът, водата и кръвта, като и трите са в съгласие. ⁹ Щом като приемаме свидетелството на хора, трябва да признаем, че свидетелството на Бога е по-значимо. Това е Божието свидетелство: той е свидетелствал за своя Син. ¹⁰ Който вярва в Божия Син, носи това свидетелство в себе си. Който не вярва на Бога, го е обявил за лъжец, защото не е повярвал на свидетелството, което Бог е дал за Сина си. ¹¹ А свидетелството е това, че Бог ни е дал вечен живот и този живот е в неговия Син. ¹² Който има Сина, има този живот. Който няма Божия Син, няма този живот.

Сега имаме вечен живот

¹³ Всичко това пиша на вас, които вярвате в името на Божия Син, за да знаете, че имате вечен живот. ¹⁴ С увереност можем да пристъпим към Бога, защото той ни слуша, когато го молим за нещо, което е по волята му. ¹⁵ Щом знаем, че Бог ни слуша, за каквото и да го помолим, знаем, че получаваме това, за което сме го помолили.

¹⁶ Ако някой види свой брат да извършва грях — но не смъртен грях — нека да се моли за него и Бог ще му даде живот. Говоря за тези, които не са извършили смъртен грях. Има смъртен грях и не казвам да се молите за него. ¹⁷ Всяка неправда е грях, но има грях, който не е смъртен.

¹⁸ Знаем, че всеки, който е станал Божие дете, не продължава да греши, защото Божият Син го пази [‡] и лукавият не го докосва. ¹⁹ Знаем, че ние принадлежим на Бога и че целият свят е под властта на лукавия. ²⁰ Знаем, че Божият Син дойде и ни даде разбиране да познаем истинския Бог. Ние сме в истинския Бог, тъй като сме в неговия Син Исус Христос. Той е истинският Бог и вечният живот. ²¹ Дечица, пазете се от лъжливи богове!

[†] вода Вероятно се има предвид водата, в която Исус се кръщава. ^{††} кръв Вероятно се има предвид кръвта, която Исус пролива на кръста. [‡] Божият Син го пази Букв.: „Роденият от Бога го пази“ или „пази себе си“.

2 Йоан

1 От Презвитера † до избраната от Бога госпожа †† и нейните деца, ‡ които обичам като участници в истината, а и не само аз, но и всички, които са познали истината. ² Обичаме ви, защото истината живее в нас и ще бъде с нас завинаги.

³ Благодат, милост и мир да бъдат с нас от Бог Отец и от Исус Христос, Сина на Отца, в истина и любов.

⁴ Бях много щастлив да науча, че някои от децата ти следват истината, така както ни заповяда Отец. ⁵ А сега те умолявам, скъпа госпожо, като ти пиша не някаква нова заповед, а същата, която имахме от самото начало — да се обичаме един друг. ⁶ А любовта се изразява в това: да живеем според неговите заповеди. Това е заповедта, която сте чули от началото: да живеете в любов.

† Презвитера Вероятно апостол Йоан. Под „презвитер“ се има предвид по-възрастен мъж или ръководител в църквата (вж. Речника). †† госпожа Може да означава жена или местна църква. ‡ деца Ако обръщението е към църква, „деца“ може да са наречени вярващите от църквата.

⁷ Много измамници са излезли в света, които не признават, че Исус Христос е дошъл в човешко тяло. Такъв човек е измамникът и антихристът. ⁸ Внимавайте относно себе си, за да не изгубите онова, за което сме работили, а да получите своята пълна награда.

⁹ Всеки, който отива извън учението за Христос и не се държи здраво за него, няма Бога. Но този, който се държи здраво за това учение, има и Отца, и Сина. ¹⁰ Ако някой дойде при вас и не носи това учение, не го приемайте в дома си, нито го поздравявайте. ¹¹ Който го поздравява, става съучастник в злите му дела.

¹² Макар че имам още много да ви пиша, предпочитам да не използвам за това хартия и мастило. Надявам се скоро да се видим и да си поговорим очи в очи, за да бъде така щастието ни пълно.

¹³ Поздравяват те децата на твоята избрана от Бога сестра. ††

†† сестра Сестрата на „госпожата“ от ст. 1. Може да се отнася до друга жена или друга църква.

3 Йоан

1 От Презвитера † до моя скъп приятел Гай, когото обичам като участник в истината:

² Скъпи приятелю, моля се да имаш добро здраве и всичко при теб да върви добре, както зная, че е добре душата ти. ³ Много се зарадвах, когато няколко наши братя пристигнаха и потвърдиха истината в твоя живот и това, че продължаваш да следваш истината. ⁴ Няма по-голяма радост за мен от това да чуя, че децата ми следват истината.

⁵ Скъпи приятелю, ти си верен във всичко, което вършиш за нашите братя, въпреки че са ти непознати. ⁶ Те разказаха пред църквата за твоята любов. Моля те да ги изпратиш по начин, който Бог би одобрил. ⁷ Те тръгнаха, за да служат на Христос, †† и не приеха помощ от невярващите. ⁸ Затова ние, вярващите, трябва да подпомагаме такива хора, като по този начин работим заедно с тях за истината.

† Презвитера Вероятно апостол Йоан. Под „презвитер“ се има предвид по-възрастен мъж или ръководител в църквата (вж. Речника). †† на Христос Букв.: „заради името“.

⁹ Писах до църквата, но Диотреф, който обича да се разпорежда като най-важен сред тях, не иска да ни послуша. ¹⁰ Затова, когато дойда, ще изтъкна нещата, които той върши, като ни клевети със зловни думи. Не му стига това, но и не приема нашите братя, а пречи и на онези, които искат да ги приемат, и ги гони от църквата!

¹¹ Скъпи приятелю, не подражавай на злото, а на доброто. Всеки, който върши добро, е от Бога, а всеки, който върши зло, никога не е виждал Бога.

¹² За Димитрий всички говорят добре, свидетелство за това е и самата истина. Добри думи за него казваме и ние, а ти знаеш, че говорим истината.

¹³ Имам да ти пиша много неща, но не искам да върша това с перо и мастило. ¹⁴ Надявам се скоро да те видя и тогава да си поговорим очи в очи.

¹⁵ Мир на теб. Поздравяват те всички твои приятели. Поздрави лично всеки от приятелите ни там.

Юда

1 От Юда, слуга на Исус Христос и брат на Яков, до призованите, обичани от Бог Отец и пазени за [†] Исус Христос:

² Милост, мир и любов да изобилстват над вас.

Божието наказание за лъжеучителите

³ Скъпи мои, въпреки че много ми се искаше да ви пиша за общото ни спасение, почувствах, че е нужно да ви пиша и да ви убедя да се борите за вярата, която Бог веднъж завинаги даде на своите святи хора. ⁴ Защото сред вас са се промъкнали някои, за чието осъждане Писанията отдавна са пророкували. Това са безбожници, които изопачават благодатта на нашия Бог, за да оправдаят своя разгулен живот, и отричат Исус Христос, нашия единствен Господар и Господ.

⁵ Искам да ви припомня, независимо че всичко това вече ви е известно, че Господ, който веднъж завинаги спаси своя народ от земята на Египет, след това погуби онези, които не повярваха. ⁶ Припомнете си и ангелите, които не удържаха поверените им позиции на власт, а напуснаха своя дом — Бог ги държи в тъмнина, във вечни окови, докато бъдат осъдени, когато дойде великият ден. ⁷ Не забравяйте Содом, Гомора и околните градове, които също както ангелите се отдадоха на разврат и неестествени сексуални връзки. Подложени на наказанието на вечния огън, те представляват изрично предупреждение за нас.

⁸ По същия начин тези хора сред вас, водени от сънищата си, оскверняват телата си, отхвърлят властта на Господа и хулят славните. ^{††9} Дори архангел Михаил, когато спореше за тялото на Моисей, не се осмели да осъди дявола с хулни думи, а само каза: „Господ да те укори!“ ¹⁰ Но тези хора хулят онова, което не разбират; а пък нещата, които инстинктивно усещат, както глупави животни — точно те ги унищожават. ¹¹ Толкова по-зле за тях! Те избраха пътя на Каин. Заради парите се отдадоха на заблудата на Валаам, разбунтуваха се като Корей [‡] и като него са унищожени. ¹² Тези хора са опасни рифове ^{‡‡} през специалното време, в което споделяте храната си. Те безсрамно ^{‡‡} ядат с вас. Грижат се само за себе си. Те са безводни облаци, носени

[†] за Или „чрез“. ^{††} славните Букв.: „славите“. Вероятно това са ангелски създания. [‡] Корей Вж. Числ. 16:1-40. ^{††} опасни рифове Или: мръсни петна. ^{‡‡} безсрамно Или: без страх.

от ветровете; окапали дървета, които — недали плод през есента и изкоренени — са умрели два пъти. ¹³ Те са бурни морски вълни, които оставят на брега единствено пяната на своя позор; блуждаещи звезди, за които Бог е запазил най-черния мрак завинаги.

¹⁴ За тях пророкува и Енох, седмият след Адам, казвайки: „Ето! Господ идва с десетки хиляди свои святи ангели, ¹⁵ за да съди цялото човечество и да обяви за виновни всички хора за всички безбожни дела, които са вършили по безбожен начин и за всички ужасни думи, които безбожните грешници са говорили против него.“

¹⁶ Тези хора винаги недоволстват, постоянно обвиняват другите и следват собствените си егоистични желания. Те говорят надменно и ласкаят другите с користни цели.

Предупреждения и наставления

¹⁷ А вие, скъпи мои, помнете какво предрекоха апостолите на нашия Господ Исус Христос. ¹⁸ Те ви казваха: „В последното време ще се появят хора присмехулници, които ще следват своите безбожни желания.“ ¹⁹ Те създават разцепления, управлявани са от инстинктите си и нямат Духа.

²⁰ Но вие, скъпи мои, се изграждайте един друг върху своята най-свята вяра и се молете с помощта на Святия Дух. ²¹ Пазете себе си в Божиата любов, като очаквате нашия Господ Исус Христос, който в милостта си ще ви даде вечен живот.

²² Помагайте на тези, които се съмняват. ²³ Спасявайте други, като ги изтръгвате от огъня. Към трети проявявайте милост, примесена със страх, като внимавате порочният им живот да не зарази и вас. ^{‡‡‡}

Славете Бога

²⁴ А на него, който е способен да ви пази от падане и да ви представи безгрешни и радостни пред своята слава, ²⁵ на единствения Бог, нашия Спасител, чрез Исус Христос, нашия Господ, да бъде слава, величие, сила и власт за всички минали времена, сега и завинаги! Амин.

^{‡‡‡} внимавате ... вас Букв.: „ненавиждате дори дрехите им, опетнени от делата на грешната им човешка природа“.

Откровение

Йоан говори за тази книга

1 Това е откровението от Исус Христос. Бог му го даде, за да покаже на своите слуги онова, което скоро трябва да се случи. Христос го изяви на своя слуга Йоан, като изпрати ангела си при него. **2** Йоан свидетелства за всичко, което видя. Това е посланието от Бога. Това е истината, която Исус Христос разкри. **3** Благословен е този, който чете на глас, и тези, които слушат това пророческо послание и спазват написаното там, защото времето приближава.

Посланията на Исус до църквите

4 От Йоан до седемте църкви в Азия:

Благодат и мир на вас от Онзи, който е, който беше и който идва, от седемте духа пред неговия престол **5** и от Исус Христос, верния свидетел, първия възкресен от мъртвите и владетел на земните царе.

Христос ни обича и с кръвта си ни освободи от греховете ни, **6** обедини ни в царство и ни направи свещеници, които да служат на Бога, неговия Баща. На него да бъде славата и силата завинаги! Амин.

7 Ето! Той идва с облаците и ще го видят всички, включително и онези, които го пронизаха. † И всички народи на земята ще скърбят заради него. Да, така ще стане! Амин.

8 „Аз съм Алфата и Омегата †† — казва Господ Бог, — Този, който е, който беше и който идва, Всемогъщият.“

9 Аз, Йоан, вашият брат, заедно с вас споделям страданието, царството и търпението, които са в Исус. Бях заточен на остров Патмос, ‡ понеже проповядвах Божието послание и истината, която Исус разкри. **10** В Господния ден Духът ме завладя и чух зад себе си силен, звучащ като тръба глас, **11** който каза: „Запиши това, което виждаш, в книга и я изпрати до седемте църкви: до Ефес, Смирна, Пергам, Тиатир, Сарди, Филадельфия и Лаодикия.“

12 Обърнах се, за да видя кой ми говори. Тогава видях седем златни свещника **13** и сред свещниците един, който „приличаше на Човешки Син“. † Той беше облечен в дълга до земята роба и златен по-

† онези, които го пронизаха Вж. Йн. 19:34. †† Алфа и Омега Първата и последната буква от гръцката азбука. ‡ Патмос Малък остров в Егейско море, близо до бреговете на Мала Азия

яс опасваше гърдите му. **14** Главата и косата му бяха бели като вълна — вълна, бяла като сняг, а очите му пламтяха като огън. **15** Стъпалата му бяха като нажежен в пещ излъскан бронз, гласът му — като тътена на водопад. **16** В дясната си ръка държеше седем звезди, а от устата му излизаше меч, остър и от двете страни. Лицето му сияеше, както блести слънцето, когато е най-ярко.

17 Щом го видях, аз паднах като мъртъв в краката му. Той сложи дясната си ръка върху мен и каза: „Не се страхувай! Аз съм Първият и Последният, **18** Този, който живее. Бях мъртъв, но погледни — сега съм жив за вечни векове и държа ключовете на смъртта и ада. **19** Затова запиши това, което видя, което става и което ще се случи по-късно. **20** Ето скритият смисъл на седемте звезди, които видя в дясната ми ръка, и на седемте златни свещника: седемте звезди са ангелите на седемте църкви, а седемте свещника са тези седем църкви.“

Писмото на Исус до църквата в Ефес

2 „До ангела на църквата в Ефес напиши: «Ето думите на Този, който държи седемте звезди в дясната си ръка и върви между седемте златни свещника:

2 Зная делата ти, усърдния ти труд, твоето постоянство. Зная, че не търпиш злите хора. Ти изпита онези, които твърдят, че са апостоли, но не са, и откри, че са лъжци. **3** Прояви постоянство и понесе трудности заради името ми, без да се умориш.

4 Но едно имам против теб: ти изостави любовта, която имаше в началото. **5** Затова, спомни си къде беше преди да паднеш, покай се и прави това, което вършеше в началото. В противен случай ще дойда при теб и ще отнема свещника ти от мястото му. **6** В твоя полза обаче е това, че мразиш делата на николаитите. † Аз също ги мразя.

7 Който може да чува, да слуша това, което Духът казва на църквите. На този, който победи, ще позволя да яде от дървото на живота, което е в Божиата градина.»“

(днешна Турция). †† приличаше на Човешки Син Вж. Дан. 7:13-14. Исус често нарича себе си с името „Човешки Син“. †† николаити Религиозна група от провинция Мала Азия, която следва лъжливи вярвания и идеи. Спомената още в 2:15.

Писмото на Исус до църквата в Смирна

⁸ „До ангела на църквата в Смирна напиши:
«Ето думите на Първия и Последния, който умря
и отново оживя:

⁹ Зная за твоето страдание и бедност (макар че в действителност ти си богат). Зная и за клеветите на онези, които казват, че са юдеи, а не са. Те са синагога на Сатана. ¹⁰ Изобщо не се плаши от страданията, които те очакват. Казвам ти, че дяволът ще хвърли някои от вас в затвора, за да ви изпита, и ще страдате десет дни. Но бъди верен до смърт и ще ти дам венеца на живота.

¹¹ Който може да чува, да слуша това, което Духът казва на църквите. Който победи, няма да пострада да от втората смърт.»“

Писмото на Исус до църквата в Пергам

¹² „До ангела на църквата в Пергам напиши:
«Ето думите на Този, който има меч, остър и от двете страни:

¹³ Зная, че живееш там, където е престолът на Сатана, но въпреки това оставаш верен на името ми и не се отрече от вярата си в мен дори по времето на Антипа, моя верен свидетел, убит в града ви, където живее Сатана.

¹⁴ Въпреки това обаче, имам някои неща против теб. Сред теб има някои последователи на учението на Валаам, който подучи Валак да вкара в грях народа на Израел, като яде храна, принесена в жертва на идоли, и върши сексуални грехове. ¹⁵ Така е и с теб: има някои, които следват николаитското учение. ¹⁶ Затова, покай се! В противен случай скоро ще дойда при теб и ще се боря срещу тези хора с излизащия от устата ми меч.

¹⁷ Който може да чува, да слуша това, което Духът казва на църквите.
На този, който победи, ще дам от скритата манна. ^{††} Ще му дам и бял камък с написано на него ново име, което ще знае само този, който го получи.»“

Писмото на Исус до църквата в Тиатир

¹⁸ „До ангела на църквата в Тиатир напиши:
«Това са думите на Божия Син, чиито очи пламтят като огън, а стъпалата му блестят като излъскан бронз:

¹⁹ Зная делата ти, любовта и вярата ти. Зная как служиш и познавам постоянството ти. Зная, че сега делата ти са повече, отколкото в началото. ²⁰ Но ето какво имам против теб — позволяваш на онази жена Йезавел да прави каквото си иска. Тя нарича се-

[†] сексуални грехове Пророците в Стария Завет често наричат идолопоклонството на Израел „проституция“ (в духовен смисъл). Вж. Ер. 3:6-10; 5:7 и Ез. 16:1-43. ^{††} манна Небесна храна, изпратена от Бога на израелтяните по време на скитането им из пустинята. Вж. Изх. 16:4-36 и Евр. 9:4.

бе си пророчица, [‡] с учението си подмамва моите слуги да вършат сексуални грехове ^{††} и да ядат храна, принесена в жертва на идоли. ²¹ Дадох ѝ време да се покае, но тя отказва да го направи и да се отвърне от сексуалните си грехове. ²² Затова ще я тръшна на легло, а онези, които прелюбодействат с нея, ще страдат много, ако не се променят и отвърнат от делата си с нея. ²³ Ще унищожа децата ѝ с чума и всички църкви ще знаят, че аз съм Този, който познава мислите и чувствата на хората. На всеки от вас ще въздам според делата му.

²⁴ А на останалите в Тиатир — вие, които не следвате това учение и не сте навлезли в това, което наричат сатанински дълбини — казвам: с друго бреме няма да ви товаря; ²⁵ само се дръжете здраво за онова, което имате, докато дойда.

²⁶ На този, който победи и до края продължава да изпълнява каквото заповядвам, ще дам власт над народите. ²⁷ Той ще властва над тях с железен жезъл и ще ги натроши на парчета като глинени съдове. ^{‡‡28} Това е същата власт, която получих от своя Баща. На такъв човек ще дам също и Зорницата.

²⁹ Който може да чува, да слуша това, което Духът казва на църквите.»“

Писмото на Исус до църквата в Сарди

3 „До ангела на църквата в Сарди напиши:
«Ето думите на Този, който държи седемте Божии духа и седемте звезди:
Зная делата ти. За теб говорят, че си жив, но в действителност си мъртъв. ² Събуди се и укрепи онези от теб, които все още са живи, тъй като има опасност да умрат, защото не сметнах делата ти за достатъчно добри за моя Бог. ³ Така че помни какво си получил и чул. Изпълнявай го и се покай! Събуди се, защото ще дойда неочаквано, като крадец, без да знаеш кога ще те изненадам. ⁴ Но имаш няколко души в Сарди, които не опетниха дрехите си. Те ще вървят с мен, облечени в бяло, защото са достойни. ⁵ Който победи, ще бъде облечен като тях в бели дрехи. Няма да изтрия името му от книгата на живота, а ще го призная пред моя Баща и ангелите му.

⁶ Който може да чува, да слуша това, което Духът казва на църквите.»“

Писмото на Исус до църквата във Филадельфия

⁷ „До ангела на църквата във Филадельфия напиши:

[‡] пророчица Йезавел е лъжепророчица. Тя твърди, че говори от името на Бога, но всъщност не изявява Божията истина. ^{††} сексуални грехове Пророците в Стария Завет често наричат идолопоклонството на Израел „проституция“ (в духовен смисъл). Вж. Ер. 3:6-10; 5:7 и Ез. 16:1-43. ^{‡‡} Стиховете са почти идентични с Пс. 2:8-9.

«Ето думите на Святия и Истинния — Този, който притежава ключа на Давид. Каквото той отвори, никой не може да затвори, и каквото той затвори, никой не може да отвори †:

⁸ Зная делата ти. Виж! Поставил съм пред теб отворена врата, която никой не може да затвори. Зная, че си слаб, но опази учението ми и не се отрече от името ми. ⁹ Чуй! Ще накарам да дойдат и да паднат в краката ти онези, които принадлежат на синагогата на Сатана. Те казват, че са юдеи, но не са — те са лъжци. Ще разберат, че съм обикнал теб. ¹⁰ Ти изпълни заповедта ми търпеливо да понасяш и затова аз на свой ред ще те пазя в часа на изпитание, който ще дойде за целия свят, за да изпита живеещите на земята.

¹¹ Ще дойда скоро. Дръж се здраво за онова, което имаш, така че никой да не може да ти отнеме венета. ¹² Който победи, ще го направя стълб в храма на моя Бог и той ще остане там завинаги. Върху него ще напиша името на моя Бог и името на града на моя Бог — новия Ерусалим, който ще слезе от небето от моя Бог — и новото си име ще напиша. ¹³ Който може да чува, да слуша това, което Духът казва на църквите.»

Писмото на Исус до църквата в Лаодикия

¹⁴ „До ангела на църквата в Лаодикия напиши: «Ето думите на Този, който се нарича «Амин», верния и истински свидетел, владетел над всички Божии създания:

¹⁵ Зная делата ти. Зная, че не си нито студен, нито горещ. Как бих искал да бъдеш или студен, или горещ! ¹⁶ И понеже си хладък — нито студен, нито горещ — ще те изплюя от устата си. ¹⁷ Ти казваш: „Богат съм. Забогатях и от нищо нямам нужда“, а не осъзнаваш, че си окаян, жалък, беден, сляп и гол. ¹⁸ Съветвам те да си купиш от мен злато, пречистено в огън, за да станеш истински богат. Купи си и бели дрехи, с които да прикриеш срамната си голоота, а също и мехлем да намажеш очите си, за да прогледнеш!

¹⁹ Изобличавам и възпитавам онези, които обичам, затова положи всяко усилие и се покай! ²⁰ Виж! Стоя пред вратата и хлопам. Ако някой чуе гласа ми и отвори вратата, ще вляза при него и ще ям с него, и той ще яде с мен.

²¹ На този, който победи, ще позволя да седне с мен на моя престол, както и аз седнах с моя Баща на неговия престол, когато победих.

²² Който може да чува, да слуша това, което Духът казва на църквите.»

Йоан вижда небето

4 След това погледнах и там пред мен в небето беше отворена врата. Чух гласа, който ми бе говорил преди. Той звучеше като тръба и ми каза: „Качи се тук и ще ти покажа какво трябва да се случи след това.“ ² В същия миг Духът ме завладя. Пред мен в небето имаше престол, на който седеше някой. ³ Лицето на Този, който седеше на него, сияеше като яспис и сард. Дъга с цвят на изумруд заобикаляше престола. ⁴ Около него имаше други двадесет и четири престола и на престолите седяха двадесет и четири старейшини, облечени в бяло и носещи на главите си златни венци. ⁵ От престола идваха светкавици, тътени и гръмотевици, а пред него горяха седем факли. Те са седемте Божии Духа. ⁶ Пред престола имаше нещо като стъклено море, прозрачно като кристал.

Пред престола и от всичките му страни стояха четири живи същества. †† Те имаха очи навсякъде — и отпред, и отзад. ⁷ Първото живо същество приличаше на лъв, второто — на вол, третото имаше човешко лице, а четвъртото приличаше на летящ орел. ⁸ Всяко от тези четири живи същества имаше по шест крила и очи, които ги покриваха навсякъде — и отвън, и отвътре. Ден и нощ тези същества повтаряха безспир:

„Свят, свят, свят е Господ, Всемогъщият Бог, който беше, който е и който идва!“

⁹ Всеки път, когато тези живи същества отдават слава, чест и благодарност на Седналия на престола и Живеещия за вечни векове, ¹⁰ двадесет и четиримата старейшини падат пред Седналия на престола и се покланят на Живеещия за вечни векове. Те хвърлят венците си пред престола и казват:

¹¹ „Господи, Боже наш!

Ти си достоен да получиш слава и чест, и власт, защото ти сътвори всичко.

Всичко съществува и е сътворено, защото такава бе волята ти.“

5 Тогава в дясната ръка на Този, който седеше на престола, видях свитък, изписан от двете страни и запечатан със седем печата. ² И видях един могъщ ангел, който силно извика: „Кой е достоен да разчупи печатите и да разгърне свитъка?“ ³ Но никой в небето, нито на земята или под земята не можеше да разгърне свитъка, нито да надникне в него. ⁴ И аз горчиво заплаках, защото не се намери никой, достоен да разгърне този свитък или да погледне в него. ⁵ Тогава един от старейшините ми каза: „Не плачи! Виж! Лъвът от племето на Юда, потомъкът на Давид, победи и може да разгърне свитъка и да счупи седемте му печата.“

† Вж. Ис. 22:22.

†† четири живи същества Вж. Ез. 1:1-14.

⁶ Тогава видях едно Агне да стои точно по средата пред престола. То бе заобиколено от четирите живи същества и старейшините и приличаше на заклано. Агнето имаше седем рога и седем очи, които са седемте Божи духа, пращани по цялата земя. ⁷ То се приближи и взе свитъка от дясната ръка на Седналия на престола. ⁸ И когато взе свитъка, четирите живи същества и двадесет и четиримата старейшини паднаха пред Агнето. Всеки от тях държеше арфа и златни купи, пълни с тамян, които са молитвите на Божиите хора. ⁹ Те пееха нова песен:

„Ти си достоен да вземеш свитъка и разчупиш печатите му, защото бе пожертван и с кръвта си купи за Бога хора от всяко племе и език, раса и народ.

¹⁰ Направи ги царство и свещеници за нашия Бог и те ще царуват на земята.“

¹¹ След това погледнах и чух гласовете на много ангели, които бяха заобиколили престола, живите същества и старейшините. Техният брой бе хиляди пъти по хиляда и десетки хиляди пъти по десет хиляди ¹² и те казваха със силен глас:

„Агнето, принесено в жертва, е достойно да получи власт, богатство, мъдрост, сила, чест, слава и благословение!“

¹³ Тогава чух как всяко създание в небето и на земята, под земята и в морето — да, всяко същество в цялата вселена — казва:

„На Седналия на престола, и на Агнето да бъде благословение, чест, слава и власт за вечни векове!“

¹⁴ „Амин!“ — отговаряха четирите живи същества, а старейшините падаха и се покланяха.

Агнето разчупва печатите

6 Гледах как Агнето разчупва първия от седемте печата и тогава чух едно от четирите живи същества да казва с подобен на гръмотевица глас: „Ела!“ ² Погледнах и видях пред себе си бял кон. Ездачът му държеше лък и му беше даден венец. Той дойде като победител, за да победи.

³ Когато Агнето разчупи втория печат, чух как второто живо същество каза: „Ела!“ ⁴ Тогава излезе друг, червен кон. На неговия ездач беше дадена власт да отнеме мира от земята и да накара хората да се избиват помежду си. Даден му бе и голям меч.

⁵ Когато Агнето разчупи третия печат, чух третото живо същество да казва: „Ела!“ Погледнах и видях пред себе си черен кон. Ездачът му държеше в ръката си везни. ⁶ Тогава чух нещо като глас, който идваше от мястото, където бяха четирите живи същества. Гласът каза: „Един хиникс жито за един ди-

нарий и три хиникса ечемик за един динарий, но не повреждай зехтина и виното!“

⁷ Когато Агнето разчупи четвъртия печат, чух гласа на четвъртото живо същество да казва: „Ела!“

⁸ Погледнах и видях пред себе си блед кон. Името на ездача му беше „Смърт“ [†] и зад него следваше адът. На тях бе дадена власт над една четвърт от земята, власт да убиват, като използват войни, глад, напасти и дивите земни зверове.

⁹ А когато разчупи петия печат, видях под олтара душите на онези, убити заради това, че са били верни на Божието послание и на истината, за която са се държали. ¹⁰ „Докога, святи и истинни Господарю? — викаха силно те. — Колко още ще чакаш, за да осъдиш хората на земята и ги накажеш за смъртта ни?“ ¹¹ На всеки от тях бе дадена бяла роба и им казаха да почакаят още малко, докато някои от братята и сестрите им, с които служат заедно, загинат като тях; така броят им ще стане пълен.

¹² После гледах, когато той разчупи шестия печат. Настъпи силно земетресение. Слънцето потъмня като власеница, ^{††} цялата луна стана кървавочервена. ¹³ Звездите от небето се изсипаха върху земята като неузрели смокини, обрулени от дървото при силен вятър. ¹⁴ Небето се разцепи и се нави като свитък, а всяка планина и остров се премести от мястото си.

¹⁵ Тогава царете на земята и високопоставените, пълководците, богатите и властните, всеки роб и всеки свободен човек се изпокриха в пещери и сред планински скали ¹⁶ и казваха на планините и скалите: „Срутете се върху нас и ни скрийте от очите на Седналия на престола и от гнева на Агнето!“ ¹⁷ Дойде великият ден на гнева им! Кой може да го понесе?“

Сто четиридесет и четири хиляди на Израел

7 След това видях четири ангела, които стояха в четирите краища на земята и държаха четирите земни ветрове, за да не духа вятър нито върху земята или морето, нито в дърветата. ² После видях друг ангел, който идваше от изток и носеше печата на живия Бог. Той извика високо на четирите ангела, които имаха власт да навредят на земята и морето: ³ „Не причинявайте вреда на земята или на морето, нито на дърветата, докато не сложим печат на челата на слугите на нашия Бог.“ ⁴ Тогава чух колко души бяха белязани с печата — сто четиридесет и четири хиляди. И сред тях имаше хора от всяко племе на народа на Израел [‡]:

[†] Смърт Гръцката дума за „смърт“ може също да означава „напаст, чума“. Така е използвана във втората част на стиха.

^{††} власеница Груба дреха, носена при оплакване на починал.

[‡] Израел Първоначално така се нарича еврейският народ, но името „Израел“ също се използва, за да обозначи целия Божий народ — всички хора, които са святи и принадлежат на Бога.

⁵ Белязани с печата бяха дванадесет хиляди от племето на Юда дванадесет хиляди от племето на Рувим, дванадесет хиляди от племето на Гад, ⁶ дванадесет хиляди от племето на Асир, дванадесет хиляди от племето на Нефталим, дванадесет хиляди от племето на Манасий, ⁷ дванадесет хиляди от племето на Симеон, дванадесет хиляди от племето на Левий, дванадесет хиляди от племето на Исахар, ⁸ дванадесет хиляди от племето на Завулон, дванадесет хиляди от племето на Йосиф и дванадесет хиляди от племето на Вениамин.

Огромното множество

⁹ Тогава погледнах и видях пред себе си огромна тълпа, неизброимо много хора — от всяко племе и раса, от всеки народ и език. Те стояха пред престола и пред Агнето, облечени в бели роби и с палмови клонки в ръцете си, ¹⁰ и викаха: „Победата принадлежи на нашия Бог, който е седнал на престола, и на Агнето!“ ¹¹ Около престола, старейшините и четирите живи същества стояха всички ангели и те паднаха по очи пред престола и се поклониха на Бога, ¹² като казаха: „Амин! Благословение, слава, мъдрост, благодарност, чест, власт и сила да бъде на нашия Бог за вечни векове. Амин!“

¹³ Тогава един от старейшините ме попита: „Кои са тези хора, облечени в бели роби? Откъде дойдоха?“

¹⁴ „Ти знаеш, господине“ — отговорих му аз.

А той ми каза: „Това са хората, преминали голямото страдание. Те изпраха робите си в кръвта на Агнето и ги направиха чисти и бели.“ ¹⁵ Затова сега са пред Божия престол и ден и нощ му се покланят в неговия храм, а Седналият на престола ще ги закриля. ¹⁶ Те никога вече няма да са гладни, нито пък жадни; нито слънце ще ги гори, нито жега. ¹⁷ Агнето по средата пред престола ще бъде техният пастир и ще ги заведе при извори с животворна вода, а Бог ще изтрие всяка сълза от очите им.“

Седмият печат

8 Когато Агнето разчупи седмия печат, в небето се възцари тишина за около половин час. ² И видях седемте ангела, които стоят пред Бога. Дадоха им седем тръби.

³ Тогава дойде друг ангел — със златно кандило — и застана до олтара. Дадоха му много тамян, за да го принесе заедно с молитвите на всички Божии хора върху златния олтар пред престола. ⁴ Димът от тамяна се издигна от ръката на ангела към Бога заедно с молитвите на Божиите хора. ⁵ Тогава ангелът взе кандилото, напълни го с огън от олтара и

го хвърли на земята. Чуха се гръмотевици и тътен, блеснаха светкавици и земята се разтресе.

Седемте ангела надуват тръбите си

⁶ Тогава седемте ангела със седемте тръби се приготвиха да ги надуют.

⁷ Първият ангел наду тръбата си и над земята бяха хвърлени град и огън, смесени с кръв, и изгоря една трета от земята, една трета от дърветата и цялата зелена трева.

⁸ Вторият ангел наду тръбата си и тогава нещо, подобно на пламтяща огромна планина, бе хвърлено в морето и една трета от него се превърна в кръв. ⁹ Умря една трета от живите същества в морето и една трета от корабите бе унищожена.

¹⁰ Третият ангел наду тръбата си и огромна звезда като горяща факла падна от небето върху една трета от реките и върху водните извори. ¹¹ Името на звездата е пелин и затова една трета от водата се превърна в пелин и много хора, които пиха от тази вода, умряха, защото тя беше станала горчива.

¹² Четвъртият ангел наду тръбата си и тогава една трета от слънцето, една трета от луната и една трета от звездите бяха поразени. Една трета от небесните светила стана тъмна и затова една трета от деня и една трета от нощта останаха без светлина.

¹³ Докато наблюдавах това, чух как един орел, летящ високо в небето, извика силно: „Горко! Горко! Горко на жителите на земята, когато се чуе звукът на другите тръби, които останалите три ангела ще надуют.“

9 Петият ангел наду тръбата си и видях една звезда да пада от небето на земята — на нея бе даден ключът от ямата, водеща към бездната. ^{†2} Тя отключи ямата, водеща към бездната и оттам излезе дим като от огромна пещ. Слънцето и въздухът потъмняха от този дим. ³ Тогава от дима наизлязоха скакалци върху земята, на които беше дадена сила като тази на земните скорпиони. ⁴ Казаха им да не причиняват вреда нито на тревата по земята, нито на някое от растенията, нито на някое от дърветата, а само на хората, които нямат Божия печат на челата си. ⁵ На тях им бе дадена сила не да убиват хората, а само да ги мъчат пет месеца и те да страдат така, както страда човек, ужилен от скорпион. ⁶ През онези дни хората ще търсят смъртта, но няма да я намерят; ще копнеят да умрат, но смъртта ще им се изплъзва.

⁷ Скакалците приличаха на готови за битка коне. На главите си носеха нещо подобно на златни венци, а лицата им бяха като на хора. ⁸ Косите им бяха като женски коси, а зъбите им — като на лъвовете. ⁹ Гърдите им бяха като железни брони, а шумът от крилето им — като грохот от многобройни, препус-

† бездна Вж. Откр. 20:1-3.

кащи в бой коне и колесници. ¹⁰ Скакалците имаха опашки с жило като на скорпиони. В тези опашки беше силата им да нараняват хората пет месеца.

¹¹ Скакалците имаха цар, който беше ангелът на бездната. Неговото име на еврейски е Авадон, † а на гръцки — Аполион. ††

¹² Първото горко премина, но ето, след него идват още две.

¹³ Шестият ангел наду тръбата си и чух глас, идващ откъм четирите рога на златния олтар пред Бога. ¹⁴ Гласът каза на шестия ангел с тръбата: „Освободи четирите ангела, които са вързани край голямата река Ефрат.“ ¹⁵ И тогава бяха освободени четирите ангела, които бяха подготвени точно за този час, ден, месец и година. Те бяха освободени, за да убият една трета от човечеството. ¹⁶ Чух колко конника има в тяхната войска. Броят им бе двеста милиона.

¹⁷ Във видението ми конете и техните ездачи ми изглеждаха така: бяха облечени в брони червени като огън, сини като хиацинт и жълти като сярра. Главите на конете бяха като лъвски, а от устите им излизаше огън, дим и сярра. ¹⁸ Една трета от хората на земята бяха избити от тези три напасти — огъня, дима и сяррата, които излизаха от устите им.

¹⁹ Силата на конете беше в устите и в опашките им. Опашките им приличаха на змии и имаха глави, с които хапеха и нараняваха хората.

²⁰ Останалите хора по земята, които не бяха убити от тези напасти, въпреки всичко не се покаяха и не се отвърнаха от стореното от ръцете им. Те продължиха да се покланят на демони и идоли, направени от злато, сребро, бронз, камък и дърво, които не могат нито да виждат, нито да чуват, нито да вървят. ²¹ Те не се покаяха и не се отвърнаха нито от убийствата си, нито от магиите си, нито от сексуалните си грехове, нито от кражбите си.

Ангелът и малкият свитък

10 После видях да слиза от небето един друг силен ангел, който беше обвит в облак. Той имаше дъга около главата си, лице като слънце и крака като огнени стълбове. ² В ръката си държеше малък разгърнат свитък. С десния си крак стъпи върху морето, а с левия — върху земята ³ и извика силно като рев на лъв. След като извика, гласовете на седемте гръмотевици проговориха ⁴ и веднага щом седемте гръмотевици бяха говорили, аз се приготвих да пиша, но чух глас от небето: „Не записвай това, което казаха седемте гръмотевици! Запази го в тайна!“

⁵ Тогава ангелът, когото видях да стои върху морето и земята, вдигна дясната си ръка към небето

† Авадон В Стария Завет така се нарича мястото на смъртта. Вж. Йов 26:6 и Пс. 88:11. †† Аполион Име, което означава „унищожител“.

и се закле в Онзи, който живее за вечни векове, който сътвори небето и всичко в него, земята и всичко в нея, морето и всичко в него. Ангелът каза: „Повече отлагане няма да има. ⁷ Но когато дойде време да се чуе седмият ангел, когато той се готви да надуе тръбата си, ще се изпълни тайният план на Бога, както Бог го възвести на своите слуги — пророците.“

⁸ Тогава отново чух същия глас, който идваше от небето. Той ми каза: „Иди и вземи разтворения свитък в ръката на ангела, който стои върху морето и земята.“

⁹ И така, аз отидох при ангела и го помолих да ми даде малкия свитък. Той ми каза: „Вземи го и го изяж — на стомаха ще ти загорчи, но в устата ти ще бъде сладък като мед.“ ¹⁰ Взех малкия свитък от ръката на ангела и го изядох. В устата ми беше сладък като мед, но когато го изядох, на стомаха ми загорча. ¹¹ Тогава той ми каза: „Отново трябва да пророкуваш за много народи, раси, езици и царе.“

Двамата свидетели

11 Тогава ми дадоха пръчка за мерене — една тръстика — и ми казаха: „Иди и измери Божия храм и олтара и преброй онези, които се покланят там. ² Но подмини външния двор и не го измервай, защото е даден на езичниците. Четиридесет и два месеца те ще тъпчат святия град. ³ И аз ще дам власт на моите двама свидетели, които ще пророкуват в продължение на хиляда двеста и шестдесет дни и ще бъдат облечени във власеници. ‡“

⁴ Тези свидетели са двете маслинови дръвчета и двата свещника, които стоят пред Господа на земята. ⁵ Ако някой се опита да ги нарани, от техните усти ще излезе огън, който ще погълне враговете им. И така ще умре всеки, който поиска да им навреди. ⁶ Тези свидетели имат силата да заключат небето, за да не падне и капка дъжд през дните, когато пророкуват. Те също имат сила да превърнат водите в кръв и могат да поразят земята с всякакви напасти, когато си пожелаят.

⁷ Щом свършат мисията си, звярът, който излиза от бездната, ще воюва против тях. Той ще ги победи и ще ги убие. ⁸ Труповете на двамата свидетели ще останат да лежат на улицата на големия град, наречен символично Содом и Египет — градът, където техният Господ беше разпънат на кръст. ⁹ Три дни и половина хора от всяка раса, племе, език и народност ще гледат труповете им, но няма да разрешат да ги погребат. ¹⁰ Жителите на земята ще злорадстват над телата им, ще празнуват и ще си

‡ власеница Груба дреха, носена при оплакване на починал.

изпращат подаръци, защото тези двама пророци бяха измъчвали земните жители.

¹¹ Но след тези три дни и половина Бог отново им вдъхна живот. Те се изправиха на крака и ужас обзе онези, които ги видяха. ¹² Тогава двамата пророци чуха силен глас от небето, който им каза: „Елате тук горе!“ И те се издигнаха към небето в облак пред очите на враговете си.

¹³ Точно в този момент земята силно се разтреса и една десета от града се срути. Седем хиляди души бяха убити при земетресението, а останалите много се изплашиха и отдадоха слава на Бога на небето.

¹⁴ Премина второто горко, но скоро идва третото.

Седмата тръба

¹⁵ И седмият ангел наду тръбата си и тогава в небето се разнесоха силни гласове:

„Властта над света сега принадлежи на нашия Господ и на неговия Месия и той ще царува за вечни векове!“

¹⁶ Двадесет и четиримата старейшини, които седяха на престолите си пред Бога, паднаха по очи и се поклониха на Бога, ¹⁷ като казаха:

„Господи, Боже Всемогъщ, който си и който беше!

Благодарим ти за това, че упражни огромната си власт

и започна да царуваш!

¹⁸ Езичниците се бяха разгневили, но сега дойде твоят гняв.

Настъпи времето да съдиш мъртвите и да възнаградиш своите слуги — пророците, святите ти хора и всички, които те почитат — ниско и високопоставени.

Настъпи времето да унищожиш онези, които унищожават земята!“

¹⁹ Тогава Божият храм в небето се разтвори и вътре в храма му се видя кивотът с неговия завет. † И се явиха светкавици, тътен и гръмотевици, стана земетресение и заваля силна градушка.

Жената и змеят

12 И тогава в небето се яви велико знамение — жена, облечена със слънцето, стъпила върху луната, и с корона от дванадесет звезди на главата си. ² Тя беше бременна и викаше от болки, защото започваше да ражда.

³ След това в небето се яви и друго знамение — огромен червен змей със седем глави, десет рога и седем диадеми — по една на всяка от главите му.

⁴ Опашката му повлече една трета от звездите на

† кивотът с неговия завет В Най-Свялото Място в старозаветния храм има кивот (кутия, сандък), който съдържа завета, сключен от Бога с неговия народ. Вж. Изх. 25:10-22; 3 Царе 8:1-9; Евр. 9:4.

небето и ги хвърли на земята. Змеят застана пред жената, която щеше да ражда, защото искаше да изяде детето ѝ веднага щом се роди. ⁵ Тя роди момче, син, определен да управлява всички народи с железен жезъл. Детето ѝ обаче беше грабнато и отнесено при Бога и неговия престол. ⁶ Жената избяга в пустинята, където Бог ѝ беше приготвил място, за да може там да се грижат за нея хиляда двеста и шестдесет дни.

⁷ Тогава в небето избухна война: Михаил †† и ангелите му се сражаваха срещу змея, а змеят се сражаваше срещу него заедно със своите ангели. ⁸ Но не беше достатъчно силен и той и ангелите му загубиха мястото си в небето. ⁹ Големият змей — тази древна змия, наричана дявол и Сатана, която заблуждава целия свят — беше свален от небето. Изхвърлиха го на земята заедно с ангелите му.

¹⁰ Тогава чух силен глас в небето:

„Сега дойде спасението и силата, и царството на нашия Бог, и властта на неговия Месия, защото беше изхвърлен обвинителят на братята и сестрите ни, който ден и нощ ги обвинява пред нашия Бог.“

¹¹ Те го победиха чрез кръвта на Агнето и чрез истината, която известиха.

Те не милееха за живота си и не се страхуваха от смъртта.

¹² Така че радвайте се, небеса, и вие, които живеете в тях!

Но горко на вас, земя и море, защото дяволът слезе при вас, изпълнен с гняв, понеже знае, че не му остава много време.“

¹³ Когато змеят видя, че е изхвърлен на земята, започна да гони жената, родила момчето. ¹⁴ Но жената получи двете крила на огромния орел, за да може да прелети в пустинята до мястото, където да се грижат за нея три години и половина и да бъде далеч от змията. ¹⁵ Тогава змията изля от устата си вода като река след жената, за да я помете и удави. ¹⁶ Но земята помогна на жената, като разтвори устата си и погълна реката, която змеят бе излял от устата си. ¹⁷ Тогава змеят страшно се разгневи на жената и тръгна да воюва с останалите ѝ потомци — онези, които спазват заповедите на Бога и се държат за истината, която Исус разкри.

¹⁸ Змеят застана на морския бряг.

Двата звяра

13 Тогава видях от морето да се издига звяр, който имаше десет рога и седем глави. На всеки рог имаше диадема, а на главите му бяха на-

†† Михаил Архангелът — водач на Божиите ангели. Вж. Юда 9.

писани богохулни имена. ² Звярът, който видях, приличаше на леопард, но лапите му бяха като на мечка, а устата му — като на лъв. Змеем даде на звяра силата си, престола си и голяма власт. ³ Една от главите на звяра изглеждаше като смъртнорана, но смъртоносната рана заздравява и цялата земя се смая и тръгна след звяра. ⁴ Всички се покланяха на змея, защото беше дал власт на звяра. Покланяха се и на звяра и казваха: „Кой е като звяра? Кой може да излезе насреща му?“

⁵ На звяра беше позволено да изрича горди думи и богохулства и да упражнява властта си четиридесет и два месеца. ⁶ И той отвори устата си за хули против Бога, оскъряваше името му, обиталището му и онези, които живеят в небето. ⁷ Разрешено му бе да воюва против Божиите святи хора и да ги победи; дадена му бе власт над всяко племе, раса, език и народ. ⁸ Всички земни жители ще му се поклонят — всички от началото на света, чиито имена не са записани в книгата на живота. А това е книгата на Агнето, принесено в жертва.

⁹ Който може да чува, да слуша:

¹⁰ „Ако на някого е отредено да бъде пленник, пленник ще бъде.

Ако на някого е отредено да загине от меч, от меч ще загине.“

Това означава, че Божиите святи хора трябва търпеливо да понасят и да имат вяра.

¹¹ Тогава видях друг звяр, издигащ се от земята. Той имаше два рога като на агне, но говореше като змей. ¹² Този звяр стоеше пред първия звяр и имаше същата власт и я използваше така, че да накара земята и нейните жители да се поклонят на първия звяр — онзи, чиято смъртоносна рана беше заздравяла. ¹³ Вторият звяр извърши велики знамения и дори можа да свали от небето огън на земята пред очите на хората. ¹⁴ С тези знамения, които му бе позволено да върши в присъствието на първия звяр, той измами жителите на земята. Убеди ги да направят идол по образа на първия звяр — онзи, който бе ранен с меч и въпреки това оживя. ¹⁵ И понеже му беше дадена власт, вторият звяр вдъхна живот на образа на първия звяр. Идолът можеше не само да говори, но и да заповядва да бъдат убивани всички, които не са се поклонили на образа му. ¹⁶ Вторият звяр накара всички хора — ниско и високопоставени, богати и бедни, свободни и роби — да бъдат белязани на дясната си ръка или на челото си, ¹⁷ така че никой да не може нито да купува, нито да продава, ако няма този белег, който е името на звяра или числото, съответстващо на името му.

¹⁸ Който е умен, може да открие значението на числото на звяра. За това е нужна мъдрост, защото то съответства на името на човек. Числото му е 666.

Песента на откупените

14 Тогава погледнах и видях пред себе си Агнето, застанало на планината Сион. [†] С него бяха сто четиридесет и четири хиляди души, на чиито чела беше написано името му и името на неговия Баща. ² И от небето чух глас като тътен от прииждаща вода, като силен гръм. Гласът, който чух, звучеше като арфисти, свирещи на арфите си. ³ Те пееха нова песен пред престола, четирите живи същества и старейшините. Никой друг освен тези сто четиридесет и четири хиляди души, откупени от света, не можеше да научи тази песен. ⁴ Това са хората, които не се омърсиха с жени и останаха чисти. ^{††} Те следват Агнето навсякъде и бяха откупени измежду останалите хора. Те са първата част от жътвата, отделена за Бога и Агнето. ⁵ Техните усти не произнесоха нито една лъжа. Те са неопетнени.

Трите ангела

⁶ Тогава високо в небето видях да лети друг ангел. Той имаше вечно благовестие, за да го проповядва на жителите на земята — на всеки народ, племе, език и раса. ⁷ Ангелът каза високо: „Страхувайте се от Бога и го прославяйте, защото настъпи часът на неговия съд. Поклонете се на Този, който сътвори небето, земята, морето и водните извори.“

⁸ След него се появи втори ангел и каза: „Падна! Падна великата Вавилон, която накара всички народи да пият виното на нейното блудство, което предизвиква Божия гняв!“

⁹ Последва ги друг, трети ангел, който каза високо: „Който се покланя на звяра и на неговия идол и бъде белязан със знака му на челото си или на ръката си, ¹⁰ също ще пие от виното на Божия гняв, приготвено неразредено в чашата на неговата ярост, и с горяща сярка ще бъде измъчван пред святите ангели и пред Агнето. ¹¹ Димът от мъченията на тези хора ще се издига за вечни векове. Ден и нощ няма да има покой за онези, които се поклонят на звяра и идола му и които са белязани с името му. ¹² Това означава, че Божиите святи хора трябва търпеливо да понасят, трябва да изпълняват заповедите на Бога и да пазят вярата си в Исус.“

¹³ Тогава чух глас от небето, който каза: „Запиши! Отсега нататък благословени ще са хората, които бяха в Господа, когато умряха“.

„Да — казва Духът, — така е. Сега те могат да отпочинат от тежкия си труд, защото делата им ще ги следват.“

[†] Сион Ерусалим. Тук означава духовния град, където Божиите народ ще живеят с Бога. ^{††} чисти Букв.: „девствени“. Вж. 2 Кор. 11:2.

Земната жътва

¹⁴ Тогава погледнах и видях пред себе си бял облак, а на облака седеше един, който приличаше на Човешки Син, [†] със златен венец на главата и остър сърп в ръката. ¹⁵ След това от храма излезе друг ангел и извика високо към Този, който седеше на облака: „Хващай сърпа и жъни! Дойде времето за жътва — плодът на земята е узрял.“ ¹⁶ Седящият на облака размаха сърпа си над земята и реколтата беше ожъната.

¹⁷ После от храма в небето излезе още един ангел с остър сърп в ръката. ¹⁸ След това от олтара излезе друг, който имаше власт над огъня, и високо извика към онзи с острия сърп: „Хващай острия си сърп и обери гроздето от лозата на земята, защото гроздовете ѝ са зрели“. ¹⁹ Ангелът размаха сърпа си над земята, обра гроздето ѝ и го хвърли в големия ливън ^{††} на Божия гняв. ²⁰ Гроздето беше стъпкано в лина извън града. От лина потече кръв, достигна до юздите на конете и заля всичко в радиус от около триста километра.

Ангелите с последните напасти

15 Тогава в небето видях друго знамение. То беше голямо и удивително: седем ангела носеха седемте напасти, последните, с които свършва Божият гняв.

² След това видях нещо, което приличаше на стъклено море, примесено с огън. До него стояха всички, които бяха победили звяра, идола му и числото на името му. Те държаха арфите, които Бог им бе дал, ³ и пеяха песента на Божия слуга Моисей и песента на Агнето:

„Велики и чудни са делата ти,

Господи, Боже Всемогъщ!

Правилни и верни са пътищата ти,

Царю на народите!

⁴ От теб, Господи, ще се страхува всеки

и името ти ще прославя,

защото само ти си свят.

Всички народи ще дойдат и ще ти се поклонят, защото всеки видя справедливите ти присъди.“

⁵ След това погледнах и видях как небесният храм (шатрата на свидетелството [‡]) се отвори. ⁶ Седемте ангела, които носеха седемте напасти, излязоха оттам, облечени в чист и искрящ фин лен, със златни пояси около гърдите. ⁷ Едно от четирите живи съ-

[†] Човешки Син Вж. Дан. 7:13-14. Исус често нарича себе си с името „Човешки Син“. ^{††} ливън Голям съд (бъчва), в който се слага гроздето и се смачква за вино. [‡] шатра на свидетелството В Стария Завет така се нарича онази част от Свящото Място, където се пазят Десетте Заповеди, написани на каменни плочи. Те са „свидетелството“ или „доказателството“ за Божия Завет с народа му. Там е Божието присъствие (вж. Изх. 25:8-22) и имат право да влизат единствено първосвещениците веднъж годишно.

щества подаде на седемте ангела седем златни чаши, пълни с гнева на Бога, който живее за вечни векове. ⁸ Храмът се изпълни с дима от Божията слава и сила. Никой не можеше да влезе в него, преди да се изпълнят седемте напасти, носени от седемте ангела.

Купите, пълни с Божия гняв

16 Тогава от храма чух силен глас, който каза на седемте ангела: „Вървете и излейте върху земята седемте купи с Божия гняв.“

² Излезе първият ангел и изля върху земята своята купа. Тогава всички, които имаха белега на звяра и които се поклоняха на неговия идол, се покриха с ужасни, болезнени рани.

³ Вторият ангел изля купата си в морето и то се превърна в кръв, подобна на кръвта на мъртвец, и всичко живо в морето измря.

⁴ Третият ангел изля купата си върху реките и водните извори и те се превърнаха в кръв. ⁵ И чух ангелът на водите да казва:

„Ти, който си и който беше, Светият!

Справедлив си, като даваш тези присъди.

⁶ Проляха кръвта на святите хора и пророците, сега им даде да пият кръв.

Това заслужават!“

⁷ Тогава чух олтарът да казва:

„Да, Господи, Боже Всемогъщ,

истинни и правилни са присъдите ти!“

⁸ Четвъртият ангел изля купата си върху слънцето. Разреши се на слънцето да изгаря хората с огън ⁹ и то ги изгори със силна жегата. Хората похулиха името на Бога, който имаше власт над тези напасти, но отказаха да се покаят и не му отдадоха слава.

¹⁰ Петият ангел изля купата си върху престола на звяра и неговото царство потъна в мрак. Хората си прехапах езиците от болка, ¹¹ похулиха Бога на небето заради болките и раните си, но отказаха да се покаят и отвърнат от делата си.

¹² Шестият ангел изля купата си върху великата река Ефрат. Водите ѝ пресъхнаха, за да се подготви пътя на царете, които трябваше да дойдат от изток.

¹³ Тогава видях три зли духа, приличащи на жаби. Те излязоха от устата на змея, от устата на звяра и от устата на лъжепророка. ¹⁴ Те са демонски духове и имат власт да вършат знамения. Те отидоха при царете на целия свят, за да ги съберат за битката във великия Ден на Всемогъщия Бог.

¹⁵ „Чуйте! Ще дойда неочаквано, както идва крадец. Благословен е онзи, който е нащрек и пази дрехите си, за да не ходи гол и да не гледат хората онова, което се срамува да покаже пред другите.“

¹⁶ Злите духове събраха царете на мястото, наречено на еврейски Армагедон.

¹⁷ Седмият ангел изля купата си върху въздуха и откъм престола в храма се чу силен глас, който каза: „Свърши се!“ ¹⁸ И се засвятка, затрещя и загърмя. Земята силно се разтресе. Това беше най-страшното земетресение от появата на човека на земята. ¹⁹ Великият град се разцепи на три, а градовете на езичниците се срутиха. Бог не забрави да накаже и великата Вавилон и ѝ даде чашата с виното на своя яростен гняв. ²⁰ Всички острови изчезнаха и вече нямаше планини. ²¹ Огромни камъни, всеки тежък по един талант, се изсипаха като градушка от небето върху хората. Те похулиха Бога заради напастта с градушката, която беше жестока.

Жената върху звяра

17 Тогава един от седемте ангела с купите дойде и ми каза: „Ела и ще ти покажа наказание, което ще сполети голямата блудница, седяща над много води. ² С нея земните царе блудстваха, жителите на земята се опиха с виното на нейното блудство.“

³ След това бях завладян от Духа и ангелът ме отнесе в пустинята. Там видях жена, възседнала ален звяр със седем глави и десет рога, който бе целият изписан с богохулни имена. ⁴ Жената беше облечена в пурпурно и алено, беше обкичена със злато, скъпоценни камъни и перли. В ръката си държеше златна чаша, пълна с гнусотии и с мръсотията на блудството ѝ. ⁵ На челото ѝ беше написано име с тайно значение:

*великата вавилон ,
майката на блудниците
и на всички земни гнусотии*

⁶ Видях, че жената беше пияна от кръвта на Божиите святи хора и кръвта на онези, които бяха убити, защото се държаха за истината, известна от Исус.

Бях напълно смаян, когато я видях, ⁷ а ангелът ми каза: „Защо се чудиш? Ще ти разкрия тайната на жената и на звяра, който е възседнала — звяра със седемте глави и десетте рога. ⁸ Звярът, който видя, някога беше жив, а сега не е, но той ще излезе от бездната и ще тръгне към своята гибел. Жителите на земята, чиито имена не са записани в книгата на живота от сътворението на света досега, ще останат смаяни, когато видят звяра, защото той беше, а вече не е, и все пак ще дойде.“

⁹ За да се разбере това, е нужен мъдър ум. Седемте глави са седем хълма, върху които седи жената. Те са също и седем царе. ¹⁰ Първите пет са вече мъртви, един царува сега, а последният още не е дошъл, но когато дойде, ще остане само за малко.

¹¹ Звярът, който някога беше жив, а сега не е, е осмият цар. Той е един от седемте и върви към своята гибел.

¹² Десетте рога, които видя, са десет царе, които още не са започнали да царуват. Те ще получат власт да царуват един час със звяра. ¹³ Тяхната цел е еднаква и ще дадат силата и властта си на звяра. ¹⁴ Те ще воюват против Агнето, но Агнето ще ги победи, защото е Господар на господарите и Цар на царете. То ще ги победи заедно с избраните си верни последователи, които е призовало.“

¹⁵ И ангелът ми каза: „Нали видя водите, върху които седи блудницата? Това са хората от различните раси, народи и езици. ¹⁶ Звярът и десетте рога, които видя, ще мразят блудницата, ще ѝ отнемат всичко и ще я оставят гола. Те ще изядат плътта ѝ и ще я изгорят в огън. ¹⁷ Защото Бог ги накара да искат да изпълнят намерението му: водени от една цел, да дадат царската си власт на звяра, докато се изпълнят Божиите думи. ¹⁸ Жената, която видя, е великият град, който властва над земните царе.“

Разрушението на Вавилон

18 След това видях от небето да се спуска друг ангел, който имаше голяма власт и славата му озари земята. ² Той извика с мощен глас:

„Падна! Падна великата Вавилон и стана жилище на демони и свърталище на всякакви зли духове, свърталище на всякакви нечисти и омразни птици,

³ защото всички народи пиха от виното на блудството ѝ,

което предизвиква Божия гняв. Земните царе блудстваха с нея и земните търговци забогатяха благодарение на великия ѝ разкош.“

⁴ Тогава чух друг глас от небето да казва:

„Излезте от нея, народе мой, за да не участвате в греховете ѝ и да не ви сполетят напастите, които я очакват,

⁵ защото греховете ѝ стигнаха чак до небето и Бог си спомни престъпленията ѝ.

⁶ Отплатете ѝ се така, както тя ви се отплати. Отплатете ѝ се двойно за делата ѝ: в чашата, която тя приготви за другите, пригответе за нея двойно по-силно вино.

⁷ Колкото възхваляваше себе си и живееше в разкош,

толкова мъчения и скръб ѝ върнете, защото в сърцето си тя казва:

«Седя като царица, не съм вдовица и никога няма да ридая.»

⁸ Затова в един ден ще я сполетят напастите, определени за нея:

смърт, ридание и глад, и огън ще я погълне, защото силен е Господ Бог, който я съди!“

⁹ Когато видят дима от изгарянето ѝ, земните царе, които са блудствали с нея и са живяли в разкоша ѝ, ще ридаят и ще я оплакват. ¹⁰ Ужасени от мъченията ѝ, те ще стоят надалеч и ще казват:

„Горко, горко ти, граде велик,

Вавилоне, граде могъщ!

За един час присъдата ти се изпълни!“

¹¹ Ще плачат и ще скърбят за нея и земните търговци, защото няма да има вече кой да купува стоките им — ¹² стоки от злато и сребро, скъпоценни камъни и перли, фин лен, пурпурен плат, коприна, ален плат, различни видове цитрусово дърво и изделята от слонова кост, от скъпо дърво, бронз, желязо и мрамор, ¹³ канела, мехлем и тамян, миро и ливан, вино и зехтин, брашно и пшеница, добитък и овце, коне и колесници, човешки тела и човешки живот. ¹⁴ И ще кажат:

„Отидоха си от теб всички хубави неща, за които копнееше.

Изчезнаха разкошът и блясъкът ти и никога вече не ще ги имаш.“

¹⁵ Ужасени от мъченията ѝ, търговците ще стоят надалеч. Те забогатяха, като ѝ продаваха тези стоки и ще плачат и скърбят за нея, ¹⁶ и ще казват:

„Горко, горко ти, граде велик!

Ти, която бе облечена във фин лен, в пурпурно и алено,

и бе обкичена със злато, скъпоценни камъни и перли!

¹⁷ Защото цялото това богатство бе унищожено само за един час!“

Капитаните на кораби и всички, които пътуват по море, моряците и онези, които се прехранват от морето, се спряха далеч от Вавилон ¹⁸ и като видяха дима от изгарянето ѝ, извикаха: „Нима някога е имало град, велик като този?“ ¹⁹ Хвърлиха прах на главите си и ридаяйки, през сълзи извикаха:

„Горко, горко ти, граде велик!

Благодарение на нейното богатство забогатяха всички,

които имат кораби в морето, но само за час бе унищожена!

²⁰ Радвай се за това, небе!

Радвайте се, Божии святи хора, апостоли и пророци!

Бог я наказва за това, което ви стори!“

²¹ Тогава един силен ангел вдигна камък, голям колкото воденичен, хвърли го в морето и каза:

„Така стремително ще бъде сринат великият град Вавилон,

за да не бъде никога вече открит.

²² Никога вече не ще се чуе в теб музиката на арфисти и музиканти, на флейти и тръби.

Никога вече в теб няма да работи нито един майстор от какъвто и да е занаят.

Никога вече в теб няма да се чуе шум от воденичен камък.

²³ Никога вече в теб

няма да бъде запалена светлина.

Никога вече в теб

няма да говорят младоженец и невестата му.

Твоите търговци бяха най-великите хора на света.

Всички народи бяха заблудени от магиите ти.

²⁴ Вавилон е виновна за кръвта на пророците, на Божиите святи хора

и на всички, заклани на земята.“

Хората на небето прославят Бога

19 След това чух силен глас като огромни тълпи от хора в небето, които пееха:

„Алилуя!

Спасение, слава и сила на нашия Бог!

² Истинни и правилни са неговите присъди.

Той осъди великата блудница,

която поквари земята с блудството си.

Той ѝ отмъсти за кръвта на своите слуги.“

³ И отново запяха:

„Алилуя!

Димът от нейното изгаряне ще се издига за вечни векове!“

⁴ Тогава двадесет и четиримата старейшини и четирите живи същества паднаха пред Бога, който бе седнал на престола, поклониха му се и казаха:

„Амин! Алилуя!“

⁵ И от престола се чу глас, който каза:

„Възхвалете нашия Бог, всички вие,

които сте негови слуги,

и всички вие, ниско и високопоставени,

които го почитате!“

⁶ После чух нещо, което приличаше на гласа на огромни тълпи. То звучеше като грохот на мощен водопад, като тътен от силни гръмотевици:

„Алилуя!

Нашият Господ, Богът Всемогъщ,

започна да царува!

⁷ Да се радваме и веселим, и прославяме Бога,

защото дойде време за сватбата на Агнето

и невестата му вече се е приготвила.

⁸ Дадоха ѝ да облече фин лен,

чист и блестящ.“

(Финият лен представлява праведните дела на Божиите святи хора.)

⁹ Тогава ангелът ми каза: „Запиши: Благословени са поканените на сватбеното празненство на Агнето“. И после ми каза: „Това са истинските думи на Бога.“

¹⁰ Аз паднах в краката му да му се поклоня, но той ми каза: „Не прави това! И аз съм слуга като теб и братята ти, които се държат за истината, която Исус

разкри. На Бога се поклони, защото истината, която Исус разкри, е Духът на пророчеството.”

Ездачът на белия кон

¹¹ Тогава видях небето разтворено, а пред мен — бял кон, чийто ездач се наричаше Верен и Истинен, защото справедливо съди и воюва. ¹² Очите на конника пламтяха като огън, а на главата си имаше много диадеми. Върху него беше написано име, което никой друг освен него не знае. ¹³ Облечен бе в роба, потопена в кръв, и името му бе „Божие Слово“. ¹⁴ Облечени във фин лен — бял и чист, възседнали бели коне, го следваха небесните войски. ¹⁵ От устата на конника излизаше остър меч, за да поразии с него народите. Той ще ги управлява с железен жезъл и ще стъпче гроздето в лина на яростния гняв на Всемогъщия Бог. ¹⁶ На робата му и на бедрото му беше написано името му:

цар на царете и господар на господарите

¹⁷ Тогава видях един ангел, застанал върху слънцето, който силно извика към всички птици, летящи високо в небето: „Елате и се съберете за великото празненство на Бога, ¹⁸ за да ядете от плътта на царе, пълководци и храбреци, от плътта на коне и техните ездачи, от плътта на всички — свободни и роби, ниско и високопоставени.“

¹⁹ Тогава видях звяра и земните царе заедно с войските им, събрани за войната срещу конника и неговата войска. ²⁰ Звярът беше пленен, а с него и лъжепророкът, който вършеше знаменията в негово присъствие. С тях лъжепророкът заблуждаваше хората, които бяха белязани с печата на звяра и се покланяха на идола му. И звярът, и лъжепророкът бяха хвърлени живи в огненото езеро с горяща сяр, ²¹ а войските им бяха избити с меча, излизащ от устата на конника, и всички птици ядоха от плътта им до насита.

Хилядата години

20 И видях от небето да се спуска ангел, който държеше в ръката си ключа за бездната и една голяма верига. ² Той хвана змея — древната змия — който е дяволът или Сатана, и го върза за хиляда години. ³ После го хвърли в бездната, заключи я и я запечата над змея, за да не може той да подмамва народите, докато не изтекат тези хиляда години. След това той щеше да бъде пуснат за малко на свобода.

⁴ После видях няколко престола, върху които седяха онези, на които бе дадена властта да съдят. Видях и душите на хората, които бяха обезглавени заради това, че са били верни на истината, която Исус разкри, и на Божието послание. Те не се бяха поклонили на звяра, нито на идола му, и не бяха приели печата му върху челата или ръцете си. Тези

хора оживяха и царуваха с Христос хиляда години. ⁵ (Другите мъртъвци не оживяха, докато не свършиха хилядата години.) Това е първото възкресение. ⁶ Благословени и святи са онези, които участват в първото възкресение. Над тях втората смърт няма власт. Те ще бъдат свещеници на Бога и на Христос и ще царуват с него хиляда години.

Поражението на Сатана

⁷ Когато изтекат тези хиляда години, Сатана ще бъде пуснат от затвора си ⁸ и ще тръгне да подмамва народите по четирите краища на света — Гог и Магог — и ще ги свика за война. Те ще са многобройни като песъчинките на морския бряг. ⁹ Войската на Сатана прекоси цялата земя и обкръжи лагера на Божиите святи хора и града, който Бог обича. Но падна огън от небето и ги погълна. ¹⁰ А дяволът, който ги мамеше, беше хвърлен в езерото с горяща сяр, при звяра и лъжепророка, където ще се мъчат ден и нощ за вечни векове.

Последният съд

¹¹ Тогава видях голям бял престол и Седналия на него. Земята и небето побягнаха от присъствието му и изчезнаха безследно. ¹² След това видях мъртвите — високо и нископоставени, застанали пред престола. Отворени бяха няколко книги. И една друга книга бе отворена — книгата на живота. Мъртвите бяха съдени според делата им, записани в книгите. ¹³ Морето предаде мъртвите, които бяха в него, смъртта и адът предадоха мъртвите, които бяха в тях, и всеки беше съден според делата си. ¹⁴ Тогава смъртта и адът бяха хвърлени в огненото езеро. Огненото езеро е втората смърт. ¹⁵ Всеки, чието име не бе записано в книгата на живота, беше хвърлен в огненото езеро.

Новият Ерусалим

21 И тогава видях ново небе и нова земя. [†] Първото небе и първата земя бяха изчезнали и морето вече го нямаше. ² И видях святия град, новия Ерусалим. Той идваше от Бога и се спускаше от небето, приготвен като невеста, красиво пременена за своя съпруг. ³ И чух силен глас от престола, който каза: „Сега Божието обиталище ^{††} е с хората и той ще живее с тях. Те ще бъдат неговият народ, а сам Бог ще бъде с тях и ще бъде техният Бог. ⁴ Той ще изтрие всяка сълза от очите им и смърт вече няма да има, нито ридание, плач или болка, защото старото изчезна.“

[†] Ново небе и нова земя Вж. Ис. 65:17; 66:22; 2 Пет. 3:13.

^{††} Божието обиталище Букв.: „скупията“, светилището, където Бог живее със своя народ.

⁵ Тогава Седналият на престола каза: „Виж! Правя всичко ново.“ И ми каза: „Запиши това, защото тези думи са истинни и може да им се вярва.“

⁶ После каза: „Свърши се! Аз съм Алфата и Омегата, † Началото и Краят. На всеки, който е жаден, ще дам да пие даром от извора с животворна вода.

⁷ Който победи, ще наследи всичко това. Аз ще бъда негов Бог, а той ще бъде мой син. ⁸ Но страхливите и невярващите, онези, които вършат гнусни неща, убийците, онези, които вършат сексуални грехове, магьосниците, идолопоклонниците и всички лъжци ще намерят дела си в огненото езеро с горяща сяра. Това е втората смърт.“

⁹ Тогава дойде един от седемте ангела, които държаха седемте купи, пълни със седемте последни напасти, и ми каза: „Ела! Ще ти покажа невестата, съпругата на Агнето“. ¹⁰ И докато бях завладян от Духа, ангелът ме заведе на голяма, висока планина, където ми показа святия град, Ерусалим, който идваше от Бога и се спускаше от небето.

¹¹ Градът сияеше с Божията слава. Блясъкът му бе като на прескъпоценен камък, подобен на кристално чист яспис. ¹² Имаше голяма, висока стена, с дванадесет порти и дванадесет ангела — по един при всяка. На портите бяха написани имената на дванадесетте израелски племена. ¹³ На изток имаше три порти, на север — три, на юг — три и на запад — три. ¹⁴ Стената на града бе издигната върху дванадесет основи и на тях бяха написани дванадесет имена — тези на дванадесетте апостола на Агнето.

¹⁵ Ангелът, който ми говореше, имаше златна пръчка за мерене, за да измери града, портите му и стената му. ¹⁶ Градът беше построен като квадрат с еднаква дължина и ширина. Ангелът го измери с пръчката — беше дванадесет хиляди стадия. †† Дължината, ширината и височината му бяха равни.

¹⁷ След това ангелът измери стената му. Тя беше висока сто четиридесет и четири лакти ‡ — човешката мярка, която ангелът използваше. ¹⁸ Стената беше направена от яспис, а градът — от чисто злато като прозрачно стъкло. ¹⁹ Основите на стената на града бяха украсени с всякакви скъпоценни камъни: първата — с яспис, втората — със сапфир, третата — с халцедон, четвъртата — с изумруд, ²⁰ петата — със сардоникс, шестата — със сард, седмата — с хризолит, осмата — с берил, деветата — с топаз, десетата — с хризопрас, единадесетата — с тюркоаз, а дванадесетата — с аметист. ²¹ Дванадесетте порти бяха дванадесет перли, като всяка порта бе изваяна от една перла. Улицата на града беше от чисто злато, прозрачно като кристал.

²² Там не видях храм, защото Господ, Всемогъщият Бог, и Агнето бяха неговият храм. ²³ На града не

† Алфа и Омега Първата и последната буква от гръцката азбука. †† дванадесет хиляди стадия Около 2 200 км. ‡ сто четиридесет и четири лакти Около 72 м.

му е нужно нито слънце, нито луна, които да му дават светлина. Божията слава го осветява, а Агнето е светилото му. ²⁴ Народите ще ходят под светлината на града, а земните царе ще донасят в него своята слава. ²⁵ Портите му няма да се затварят през деня, а нощ там няма да има. ²⁶ Величието и честта на народите ще бъдат донасяни в града. ²⁷ В него няма да влезе нищо нечисто и никой, чиито пътища са гнусни или лъжливи. Ще влязат само онези, чиито имена са записани в книгата на живота, която Агнето има.

22 Тогава ангелът ми показа реката с животворна вода. Тя беше бистра като кристал и течеше от престола на Бога и на Агнето ² надолу през града по средата на улицата му. От двете страни на реката растеше дървото на живота, което има дванадесет реколти и дава плод всеки месец. Листата му могат да лекуват народите. ³ В града няма да има нищо, което е проклето от Бога. Там ще бъде престолът на Бога и на Агнето, а слугите му ще му служат. ⁴ Те ще видят лицето му и името му ще бъде изписано на челата им. ⁵ Вече няма да има нощ и хората няма да се нуждаят нито от слънчева светлина, нито от друго светило, защото Господ Бог ще пръска над тях светлината си и те ще царуват за вечни векове.

⁶ Ангелът ми каза: „Тези думи са истинни и може да им се вярва. Господ, Богът на духовете на пророците, изпрати своя ангел да покаже на слугите си онова, което скоро трябва да се случи.“

⁷ „Чуй! Аз скоро ще дойда! Благословен е онзи, който спазва пророческите думи в тази книга!“

⁸ Аз, Йоан, чух и видях всичко това. След като го чух и видях, аз паднах в краката на ангела, който ми разкри тези неща, за да му се поклоня, ⁹ но той ми каза: „Не прави това! И аз съм слуга като теб и братята ти, пророците и онези, които спазват думите, написани в тази книга. На Бога се поклони!“

¹⁰ После ми каза: „Не пази в тайна пророческите думи в тази книга, защото близо е времето, когато всичко това ще се сбъдне. ¹¹ Нека злодеят продължава да върши зло; мръсният продължава да върши мръсни неща; праведникът продължава да постъпва праведно; святият продължава да бъде свят!“

¹² „Чуй, аз скоро ще дойда! Ще донеса със себе си награда за всеки — всеки ще получи отплата за делата си. ¹³ Аз съм Алфата и Омегата, †† Първият и Последният, Началото и Краят.

¹⁴ Благословени са онези, които изпраха робите си. Те ще имат право да ядат от дървото на живота, да минат през портите и да влязат в града. ¹⁵ Отвън ще останат псетата и магьосниците, блудстващите

†† Алфа и Омега Първата и последната буква от гръцката азбука.

и убийците, идолопоклонниците и всеки, който обича лъжата и лъже.

¹⁶ Аз, Исус, изпратих своя ангел да ви даде това свидетелство за църквите. Аз съм потомъкът от рода на Давид. Аз съм светлата Зорница.“

¹⁷ Духът и невестата казват: «Ела!» И нека всеки, който чуе, каже: «Ела!» И жадният нека дойде и който иска, нека вземе даром от животворната вода.

¹⁸ Предупреждавам всеки, който слуша пророческите думи в тази книга: ако някой добави нещо

към тях, на него Бог ще добави напастите, описани в тази книга. ¹⁹ Ако някой отнеме някои от думите на пророчеството в тази книга, Бог ще отнеме неговия дял от дървото на живота и от святия град, които са описани в тази книга.

²⁰ Този, който свидетелства за всичко това, казва: „Да, аз скоро ще дойда.“

Амин! Ела, Господи Исусе!

²¹ Благодатта на Господ Исус да бъде с всички.